

Etusivu>Perhe- ja perintöoikeudelliset asiat>Elatusapu

Elatusapu

Jos haluat vaatia kuukausittaista elatusapua vanhemmalta, joka ei asu lapsen kanssa, EU:n lainsäädännön mukaan voit käyttää kotivaltiosi tuomioistuimia elatusvelvollisen maksuvelvollisuuden ja elatusavun määrän määrittämisessä. Tällainen tuomio tunnustetaan helposti muissa Euroopan unionin jäsenvaltioissa.

Pääset kansallisiin tietoihin valitsemalla kyseisen maan lipun.

Kesäkuussa 2011 voimaan tuleet säännöt

Elatusapuasioita koskevia **uusia sääntöjä** on sovellettu 18. kesäkuuta 2011 alkaen. Säännöillä varmistetaan edelleen elatusapuun oikeutetun oikeussuoja antamalla hänelle mahdollisuus nostaa kante elatusvelvollista vastaan oman kotivaltionsa tuomioistuimissa. Lisäksi elatusvelvoitteisiin sovellettava laki määritetään useimmissa tapauksissa vuonna 2007 tehdyllä **Haagin pöytäkirjalla**, ja jäsenvaltioiden tuomioistuinten tekemiä elatuspäättöksiä voidaan jakaa vapaasti Euroopan unionissa ja panna täytäntöön kaikissa jäsenvaltioissa ilman lisämuodollisuuksia. Elatusapuun oikeutetut ja elatusvelvolliset voivat saada myös jäsenvaltioiden tarjoamaa viranomaisapua.

Sääntöjä sovelletaan EU:n kaikissa 27 jäsenvaltiossa, myös Tanskassa, Euroopan yhteisön ja Tanskan kuningaskunnan välillä 19. lokakuuta 2005 tehdyn, tuomioistuimen toimivaltaa sekä tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa siviili- ja kauppaoikeuden alalla koskevan sopimuksen mukaisesti. Tanska ei kuitenkaan sovelta aivan kaikkia sääntöjä, kuten sovellettavaa lainsäädäntöä ja keskusviranomaisten välistä yhteistyötä koskevia sääntöjä.

Yhdistynyt kuningaskunta lakkasi 1. tammikuuta 2021 olemasta EU:n jäsenvaltio. Siviilioikeuden alalla vireillä olevia menettelyjä ja ennen siirtymäkauden päättymistä aloitettuja menettelyjä jatketaan kuitenkin EU:n lainsäädännön mukaisesti. Näitä menettelyjä varten Yhdistyneen kuningaskunnan voi edelleen valita sähköisissä (dynaamisissa) lomakkeissa vuoden 2024 loppuun saakka.

Elatusapua koskevassa asetuksessa säädetään lisäksi, että tuomioistuimella tarkoitetaan myös hallintoviranomaisia, jotka ovat toimivaltaisia

elatusvelvoitteita koskevissa asioissa. Ks. hallintoviranomaisten [luettelo](#) (292 Kb) .

Euroopan oikeusportaalissa on [tietoa asetuksen soveltamisesta](#) ja käyttäjätavallinen väline [lomakkeiden täyttämiseen](#). [Siviili- ja kauppaoikeuden alan Euroopan oikeudellinen verkosto](#) on laatinut [elatusapusetuksen liitteiden käyttöä koskevat ohjeet](#), jotka ovat saatavilla 23 kielellä.

Jos elatusvelvollinen tai elatusapuun oikeutettu ei asu EU:n jäsenvaltiossa, lasten ja muiden perheenjäsenten elatusavun kansainvälisestä perinnästä tehty [yleissopimus](#) ja [pöytäkirja](#) elatusvelvollisuuteen sovellettavasta laista voivat auttaa perimään elatusapua EU:n ulkopuolisista valtioista, jotka ovat näiden kansainvälisten välineiden sopimuspuolia. Yleissopimus tuli voimaan EU:n ja sen sopimuspuolina olevien EU:n ulkopuolisten valtioiden välillä 1. elokuuta 2014.

Valinnainen vakiolomake elatusapusaatavien toteamista varten

Helpottaakseen elatusapuvelvollisuutta koskevan asetuksen käytännön soveltamista ja kansalaisten oikeuksien tosiasiallista käyttämistä kaikkialla EU:ssa siviili- ja kauppaoikeuden alan [Euroopan oikeudellinen verkosto](#) on laatinut elatusapusaatavien toteamista varten vakiolomakkeen, jonka käyttö on vapaaehtoista.

Valinnaisen lomakkeen avulla pyritään helpottamaan elatusapusaatavien perimistä. Lomake on saatavana 23 kielellä. Lomakkeen mukana on täyttöohjeet.

Lomake on saatavana seuraavissa tiedostomuodoissa: [PDF](#) (863 Kb) ja [XLS](#) (202 Kb) .

Valinnainen vakiolomake sovintoratkaisuja varten

Helpottaakseen elatusapusetuksen täytäntöönpanoa ja elatusavun tehokasta rajat ylittävää perintää siviili- ja kauppaoikeuden alan Euroopan oikeudellinen verkosto on laatinut [vakiolomakkeen sovintoratkaisuja varten](#). Sen käyttö on vapaaehtoista.

Sovintoratkaisulla vältetään tuomioistuimen väliintulo ja/tai täytäntöönpanomenettely. Sen avulla voidaan estää pitkälliset ja monimutkaiset menettelyt.

Tämän lomakkeen avulla [keskusviranomaiset voivat edesauttaa sovintoratkaisuja](#) osapuolten välillä ja poistaa kielellisiä esteitä, jolloin elatusavun maksamisesta voidaan sopia vapaaehtoisesti. Lomake on saatavilla 23 kielellä. Lomake on saatavana seuraavassa tiedostomuodossa: [PDF](#) (103 Kb)

Päivitetty viimeksi: 09/12/2023

Tätä sivustoa ylläpitää Euroopan komissio. Sivuston tiedot eivät välttämättä edusta Euroopan komission virallista kantaa. Komissio ei ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. EU:n sivustoihin sovellettavat tekijänoikeussäännöt löytyvät oikeudellisesta huomautuksesta.

Elatusapu - Belgia

1 Mitä käsitteillä "elatusapu" ja "elatusvelvollisuus" tarkoitetaan käytännössä? Kuka on velvollinen maksamaan elatusapua kenelle?

Elatusvelvollisuus tarkoittaa elatusvelvollisen lakisääteistä velvollisuutta huolehtia sellaisen, elatuksen tarpeessa olevan henkilön elatuksesta, johon hänellä on tietty sukulaisuussuhde. Elatus kattaa kaiken elämiseen tarvittavan eli ravinnon, vaatetuksen, asumisen, terveydenhoidon jne.

Elatusvelvollisuus perustuu sukulaisuus- tai aviosuhteeseen tai sen korvaavaan suhteeseen, jos edellä mainittu suhde on katkennut. Elatusvelvollisuus on olemassa tiettyjen sukulaisten (joko verisukulaisuuden tai avioliiton kautta syntyvän sukulaisuuden perusteella), aviopuolisoiden ja avopuolisoiden välillä. Sen pohjana on "solidaarisuusperiaate", jonka vahvuus voi vaihdella tapauksen mukaan.

Vanhempien elatusapu lapsilleen

Tässä yhteydessä voidaan erottaa kaksi elatusapuvaateiden ryhmää:

Laajempi elatusapu, josta lapsen vanhemmat vastaavat elatuskykynsä mukaan lapsen asumisen, ylläpidon, valvonnan, kasvatuksen ja koulutuksen osalta. Elatusvelvollisuus jatkuu myös lapsen tultua täysi-ikäiseksi, jos hänen koulunkäyntinsä on silloin vielä kesken. Elatusvelvollisuus on olemassa riippumatta vanhempien varoista tai lapsen elatustarpeesta. Velvollisuus on laajempi siinä mielessä, että se kattaa lapsen toimeentulon lisäksi muun muassa hänen kasvatuksensa ja koulutuksensa (siviililain 203 §).

Vanhemmusten perustuva elatusapu, joka määräytyy lapsen iästä riippumatta hänen elatustarpeensa ja vanhempien varojen mukaan (siviililain 205, 207, 208 ja 353-14 §).

Lasten elatusapu vanhemmilleen

Vanhempien elatusvelvollisuus lapsiaan kohtaan toimii myös vastavuoroisesti (siviililain 205, 207 ja 353-14 §). Näin ollen lasten on vastattava vanhempiansa elatuksesta, jos nämä ovat elatuksen tarpeessa.

Aviopuolisoiden keskinäinen elatusapu

Aviopuolisoiden välinen elatusapu perustuu avustamista ja perheen kustannuksiin osallistumista koskeviin velvollisuuksiin siviililaissa säädetyllä tavalla (siviililain 213 ja 221 §). Nämä velvollisuudet, jotka liittyvät aviopuolisoiden velvollisuuteen asua yhdessä, ovat vastavuoroisia. Jollei näitä velvollisuuksia täytetä, niiden perusteella voidaan vaatia korvaavaa suoritusta elatusapukanteella tai maksusuorituskanteella (siviililain 213, 221 ja 223 §), ks. kysymys 10.

Eronneen puolison elatusapu toiselle puolisolle

Tilanteeseen vaikuttaa se, onko avioeroa haettu yhteiselämän korjaamattoman kariutumisen (*désunion irrémédiable*) perusteella vai puolisojen yhteisestä sopimuksesta:

Avioero yhteiselämän lopullisen kariutumisen vuoksi: jos puoliset eivät ole tehneet sopimusta mahdollisen elatusavun myöntämisestä (siviililain 301 §:n 1 momentti), tuomioistuin voi avioeropäätöksen yhteydessä tai myöhemmin tehtävällä erillisellä päätöksellä määrätä toisen puolison maksamaan elatusapua sen tarpeessa olevalle puolisolle (301 §:n 2 momentin 1 kohta).

Tuomioistuin voi myös hylätä avioeron jälkeen maksettavaa elatusapua koskevan hakemuksen, jos vastaaja voi osoittaa, että hakija on syyllistynyt vakavaan virheeseen, jonka vuoksi yhteiselämän jatkaminen on käynyt mahdottomaksi (siviililain 301 §:n 2 momentin 2 kohta).

Elatusavun määrä ei missään tapauksessa voi olla enempää kuin kolmasosa elatusapuvelvollisen tuloista (siviililain 301 §:n 3 momentin 3 kohta).

Sopimusavioero: puolisojen ei tarvitse sopia elatusavun myöntämisestä jommallekummalle avioeromenettelyn aikana ja/tai sen jälkeen. Jos he kuitenkin tekevät niin, he voivat myös vahvistaa elatusavun määrän ja maksamista ja täytäntöönpanoa koskevat yksityiskohdat vapaasti, samoin elatusavun indeksoinnin ja sen muuttamiseen mahdollisesti vaikuttavat tekijät (oikeudenkäyntilain 1288 §:n 1 momentin 4 kohta) Elleivät puoliset ole nimenomaan sopineet toisin, tuomioistuin voi jommankumman osapuolen pyynnöstä korottaa tai alentaa sopimusperusteisen elatusavun määrää tai lopettaa sen kokonaan sen jälkeen kun avioeropäätös on tehty (oikeudenkäyntilain 1288 §:n 3 momentti), jos elatusavun määrä ei ole enää asianmukainen ottaen huomioon osapuolten tahdosta riippumattomat uudet olosuhteet. Elatusapu voidaan indeksoida vain, jos siitä on erikseen sovittu.

Muut elatusvelvolliset: Missä tapauksissa?

Elatusvelvollisuus on olemassa suoraan sekä etenevässä että takenevassa sukulaisuussuhteessa olevien henkilöiden välillä (vanhemmat/lapset, lapset /vanhemmat, sekä lastenlapset/isovanhemmat ja päinvastoin – siviililain 205 ja 207 §).

Avioliiton kautta sukulaisuussuhteessa olevien henkilöiden osalta voidaan erottaa kaksi tapausta:

elonjääneellä puolisollla on tietyn rajoituksen elatusvelvollisuus edesmenneen puolisonsa lapsiin nähden, vaikka nämä eivät olisi hänen omia lapsiaan (siviililain 203 §:n 3 momentti).

vävyillä ja miniöillä on elatusvelvollisuus appivanhempiaan kohtaan ja päinvastoin. Tämä velvollisuus lakkaa, jos appi tai anoppi solmii uuden avioliiton tai jos puoliso (jonka kautta avioliittoon perustuva sukulaisuussuhde on syntynyt) ja tästä liitosta syntyneet lapset ovat kuolleet (siviililain 206 ja 207 §).

Edesmenneen puolison perilliset ovat tietyissä tilanteissa velvollisia maksamaan elatusapua vainajan eloonjääneelle puolisolle tai jälkeläisille (siviililain 205 a §).

Lapsi, jonka isyyttä ei ole selvitetty, voi vaatia elatusapua toimeentuloa ja koulutusta varten mieheltä, jolla on ollut suhde hänen äitinsä kanssa laissa määriteltynä siirtämisaikana (siviililain 336 §).

Jos avopuolisoiden suhteessa on vakavia ongelmia, jompikumpi heistä voi pyytää tuomioistuinta määräämään elatusapua tuomioistuimen toimivaltaan kuuluvien väli toimien puitteissa. Sama koskee avosuhteen päättymistä käytettävissä olevien väli toimien puitteissa (siviililain 1479 §).

2 Mihin ikävuoteen asti lapsi voi saada elatusapua? Sovelletaanko alaikäisten ja aikuisten elatusapuun eri sääntöjä?

Elatusvelvollisuus päättyy normaalisti silloin, kun lapsi tulee täysi-ikäiseksi tai kun hän pystyy huolehtimaan itse toimeentulostaan. Elatusvelvollisuus voi kuitenkin jatkua, jos lapsen koulunkäynti on vielä kesken (siviililain 203 ja 336 §).

3 Pitääkö minun kääntyä toimivaltaisen viranomaisen tai tuomioistuimen puoleen saadakseni elatusapua? Mitkä ovat hakemusmenettelyn tärkeimmät vaiheet?

Elatusapuvelvollinen voi huolehtia elatusavun saajan tarpeista vapaaehtoisesti. Jos sen sijaan asiasta syntyy riita eikä elatusavusta päästä sopimukseen tai sen maksaminen lopetetaan, on ryhdyttävä oikeustoimiin.

Kun avioeroa on haettu yhteiselämän lopullisen kariutumisen perusteella, avioeroasian käsittelevää tuomioistuinta voidaan pyytää ratkaisemaan samalla myös kysymys elatusavusta joko haastehakemuksessa tai päätelmien yhteydessä (oikeudenkäyntilain 1254 §:n 1 momentin 5 kohta ja 5 momentti).

Avioeromenettelyn ohella rauhantuomioistuimella on yleinen toimivalta elatusapua koskevissa riita-asioissa (oikeudenkäyntilain 591 §:n 7 momentti), paitsi jos elatusapua haetaan vaatimatta samalla isyyden tunnustamista (*action alimentaire non déclarative de filiation*) (ks. 5. kysymys).

Kaikki elatusapuhakemukset, toimeentulotukeen (*revenu d'intégration sociale*) liittyviä hakemuksia lukuun ottamatta, ovat 1. syyskuuta 2014 alkaen kuuluneet perhetuomioistuimen toimivaltaan (oikeudenkäyntilain 572 a §:n 7 momentti), myös elatusapukanne joka ei sisällä vaatimusta isyyden tunnustamisesta.

4 Voiko elatusapua hakea sukulaisen (jos voi, miten kaukaisen?) tai alaikäisen lapsen puolesta?

Oikeustoimeen voi ryhtyä ainoastaan elatusapuun oikeutettu henkilö (ks. erityisesti siviililain 337 §). Hänen on toimitettava hakemus tuomioistuimeen henkilökohtaisesti tai asianajajansa välityksellä (ks. erityisesti oikeudenkäyntilain 1253 c, 1254 ja 1320 §).

Jos kyseinen henkilö on oikeustoimikelvoton, hänen laillinen edustajansa (esimerkiksi vanhemmat tai edunvalvoja) voi toimia hänen puolestaan.

5 Jos haluan panna asian vireille tuomioistuimessa, mistä saan tietää mikä tuomioistuin on toimivaltainen?

Rauhantuomioistuimella on yleinen toimivalta elatusapua koskevissa riita-asioissa (oikeudenkäyntilain 591 §:n 7 momentti), mutta tästä toimivallasta on poikkeuksia. Kanne nostetaan hakijan kotipaikan mukaan määräytyvässä tuomioistuimessa, paitsi jos tarkoituksena on vähentää elatusavun määrää tai lopettaa se kokonaan (oikeudenkäyntilain 626 §).

Lapsen esittämät vaateet sellaista henkilöä kohtaan, jolla on ollut suhde hänen äitinsä kanssa laissa määriteltynä siirtämisaikana (siviililain 336 §) käsitellään perhetuomioistuimessa (siviililain 338 §).

Huoltajusuuriidat käsittelee vanhempien, lasten holhoojien tai huoltajien asuinpaikan nuorisotuomioistuin (siviililain 387 §), paitsi jos on kyse kiireellisistä tai väliaikaisista toimenpiteistä (8 päivänä huhtikuuta 1965 annettu laki nuorten suojelusta, rikokseen syyllistyneiden alaikäisten huostaanotosta ja tällaisista teoista aiheutuneiden vahinkojen korvaamisesta, 44 §.)

Jos puoliset eivät pääse elatusavusta sopimukseen, hakemuksen käsittelee ennen avioeromenettelyä rauhantuomioistuin (oikeudenkäyntilain 593 §:n 19 momentti), jonka toimivalta määräytyy puolisojen viimeisen asuinpaikan mukaan (oikeudenkäyntilain 628 §:n 2 momentti).

Sen jälkeen kun avioeroa on haettu yhteiselämän korjaamattoman kariutumisen perusteella, toimivalta kuuluu perhetuomioistuimen presidentille (oikeudenkäyntilain 1280 §) avioliiton purkautumiseen asti. Sen sijaan osapuolten tekemät elatusapusopimukset vahvistaa sama tuomioistuin, joka käsittelee avioeroa koskevan pääasian (oikeudenkäyntilain 1256 §:n § momentti).

Lopullisen avioerotuomion jälkeen elatusapua koskeva toimivalta kuuluu rauhantuomarille ja perhetuomioistuimelle. Kiireellisissä tapauksissa perhetuomioistuimen presidentillä on kuitenkin edelleen toimivalta määrätä väli toimia (oikeudenkäyntilain 584 §).

Kaikki elatusapuhakemukset, toimeentulotukeen (*revenu d'intégration sociale*) liittyviä hakemuksia lukuun ottamatta, ovat 1. syyskuuta 2014 alkaen kuuluneet perhetuomioistuimen toimivaltaan (oikeudenkäyntilain 572 a §:n 7 momentti).

Sellaisten osapuolten keskinäiset elatusapuhakemukset, jotka ovat (tai ovat olleet) avio- tai avioliitossa, sekä elatusapuhakemukset, jotka koskevat tällaisten puolisoiden yhteisiä lapsia tai lapsia, joiden vanhemmista vain toinen on selvitetty, käsitellään 1. syyskuuta 2014 alkaen periaatteessa siinä tuomioistuimessa, jolle tällainen hakemus on jo toimitettu (oikeudenkäyntilain 629 a §:n 1 momentti). Alaikäistä koskevat elatusapuhakemukset käsittelee alaikäisen kotipaikan (tai tarvittaessa tämän vakinaisen asuinpaikan) tuomioistuin. Jos osapuolilla on useita lapsia, kaikki hakemuksia koskeva toimivalta kuuluu sille tuomioistuimelle, jolle ensimmäinen hakemus on toimitettu (oikeudenkäyntilain 629 a §:n 2 momentti). Jos elatusapuvelvoite koskee muita elatusapuvelvollisia, riita-asian käsittelee vastaajan kotipaikan tuomioistuin tai puolisoiden viimeisen yhteisen asuinpaikan tuomioistuin (oikeudenkäyntilain 629 a §:n 4 momentti).

6 Pitääkö minun mennä jonkun välikäden (asianajajan, keskus- tai paikallisviranomaisen) kautta voidakseni panna asian vireille tuomioistuimessa? Ellei, mitä menettelyä on noudatettava?

Ks. 4 kohta. Menettelystä riippuen vaatimus esitetään haastemiehen toimittamalla haasteella tai hakemuksella. Asianajajan käyttö ei ole pakollista.

7 Onko oikeuskäsittely maksullinen? Jos on, paljonko se maksaa? Jos varani eivät riitä, voinko saada oikeusapua käsittelyn kustannusten kattamiseksi?

Oikeuskäsittely on maksullinen. Kokonaiskustannuksia on mahdoton arvioida, koska ne riippuvat menettelystä, tuomioistuinmaksuista ja mahdollisen asianajajan palkkiosta. Kustannusten kattamiseksi myönnettävän oikeusavun osalta sovelletaan yleistä lainsäädäntöä (ks. Oikeusapu - Belgia).

8 Minkä tyyppistä elatusapua tuomioistuin voi myöntää? Miten sen määrä lasketaan? Voidaanko tuomioistuimen päätöstä tarkistaa elinkustannusten tai perhetilanteen muuttuessa? Jos voidaan, miten (esim. automaattinen indeksointi)?

Avun muoto:

Apu annetaan elatusapuna. Joissakin tapauksissa elatusapu voidaan pääomittaa (siviililain 301 §:n 8 momentti). Poikkeustapauksissa elatusapu voidaan antaa luontoissuorituksina (siviililain 210 §).

Avun määrä ja indeksointi

Elatusavun laskemiseksi ei ole olemassa taulukkoa. Elatusapu myönnetään hakijan tarpeen ja elatusvelvollisen varallisuuden perusteella (siviililain 208 ja 209 §).

Vanhempien elatusvelvollisuus (siviililain 203 §) määritellään heidän elatuskykynsä mukaan: elatuksella on katettava lapsen asuminen, ylläpito, terveydenhoito, valvonta, kasvatusta ja koulutus (koulunkäynnin päättymiseen asti). Elatusapu suoritetaan kuukausittaisina maksuina huoltajana olevalle vanhemmalle, jonka luona lapsi asuu.

Molemmat vanhemmat voivat esittää toista kohtaan vaatimuksen asumis- tai hoitokustannusten ym. suorittamisesta (siviililain 203 a §:n 2 momentti).

Elatusvelvollisuuden määrä vahvistetaan sen henkilön osalta, joka on ollut sukupuolisuhteessa lapsen äidin kanssa laissa määriteltynä siirtämisaikana, lapsen elatusarpeen sekä elatusvelvollisen varojen, ansaintamahdollisuuksien ja sosiaalisen tilanteen perusteella (siviililain 336, 339 ja 203 a §).

Laissa säädetään nimenomaisesti, että puoliset voivat milloin tahansa avioeromenettelyn aikana tehdä sopimuksen elatusavusta, sen määrästä ja siitä, miten kyseistä määrää voidaan tarkistaa (siviililain 301 §:n 1 momentti ja oikeudenkäyntilain 1256 §:n 1 momentti ja 1288 §:n 4 momentti). Asiaa käsittelevä tuomioistuin voi kuitenkin kieltäytyä vahvistamasta sopimusta, jos se on selvästi lasten edun vastainen (oikeudenkäyntilain 1256 §:n 2 momentti ja 1290 §:n 2 ja 5 momentti).

Jos tuomioistuin ratkaisee elatusavun määrän, sen on otettava huomioon tietyt laskentakriteerit ja rajat. Elatusavun on periaatteessa katettava elatusavun saajan tarve (siviililain 301 §:n 3 momentin 1 kohta).

Elatusavun määrä ei missään tapauksessa voi olla enempää kuin kolmasosa elatusapuvelvollisen tuloista (siviililain 301 §:n 3 momentin 2 kohdan loppuosaa). Elatusapuvelvollisuus voi kestää enintään yhtä kauan kuin avioliitto on kestänyt. Poikkeustapauksissa tuomioistuin voi pidentää elatusapuvelvollisuuden kestoa (siviililain 301 §:n 4 momentti).

Indeksoinnista määrätään automaattisesti, kun avioeroa haetaan avioliiton lopullisen kariutumisen perusteella ja on määriteltävä vanhempien osuudet lapsen huollosta. Indeksinä käytetään periaatteessa kuluttajahintaindeksiä, mutta lain mukaan tuomioistuin voi soveltaa myös muuta menetelmää elatusavun mukauttamiseksi elinkustannuksiin (siviililain 301 §:n 6 momentin 1 kohta ja 203 c §:n 1 momentti). Osapuolet voivat poiketa näistä määräyksistä yhteisellä sopimuksella (siviililain 203 c §:n 1 momentti).

Lain mukaan elatusavun määrää voidaan nostaa tai alentaa tai se voidaan lopettaa kokonaan jommankumman osapuolen pyynnöstä yleisten syiden nojalla (siviililain 301 §:n 7 momentin 2 kohta ja oikeudenkäyntilain 1293 §:n 1 momentti).

9 Miten ja kenelle elatusapu maksetaan?

Elatusapu maksetaan elatusavun saajalle tai tämän edustajalle. Se maksetaan kuukausittaisina erinä. Joissain tapauksissa se voidaan myös pääomittaa (ks. 8 kohta).

10 Jos elatusvelvollinen ei maksa vapaaehtoisesti, mitä pakkotoimia voidaan käyttää?

Jos elatusapuun oikeutetulla henkilöllä on täytäntöönpanomääräys, hän voi ryhtyä toimiin elatusapuvaatimuksen täytäntöönpanemiseksi. Elatusavun maksamispäätöksen mukaisen suorituksen laiminlyönteä elatusvelvollisen omaisuutta voidaan ulosmitata tietyin edellytyksin (oikeudenkäyntilain 1494 §).

On myös mahdollista antaa määräys, jonka nojalla elatusapu pidätetään suoraan varoista, jotka ovat kolmannen osapuolen, kuten elatusvelvollisen työnantajan, hallussa (oikeudenkäyntilain 1539 §). Ennen täytäntöönpanomääräyksen saamista elatusapuun oikeutettu henkilö voi myös tietyin edellytyksin hakea vakuustakavarikkoa, jolla turvataan hänen oikeutensa tuleviin elatusapumaksuihin (oikeudenkäyntilain 1413 §).

Lisäksi on otettu käyttöön yksinkertaistettu täytäntöönpanomenettely. Tällä tarkoitetaan saatavan siirtoa antamalla elatusapuun oikeutetulle henkilölle oikeus saada suoritus tietyin rajoituksin joko suoraan elatusvelvollisen ansiotuloista tai kolmannelta osapuolelta olevasta saatavasta. Tämä saatavien siirto soveltuu lain nojalla suoritettaviin aviopuolisoiden tai entisten aviopuolisoiden elatusapumaksuihin (siviililain 220 §:n 3 momentti ja 221, 223 ja 301 §:n 11 momentti sekä oikeudenkäyntilain 1280 §) ja lasten hoidon, kasvatuksen ja koulutuksen kattaviin elatusapumaksuihin, mukaan lukien siviililain 203 a §:n mukaiset vanhempien väliset vaatimukset, sekä takenevassa tai etenevässä sukulaisuussuhteessa olevien henkilöiden lakisääteisiin elatusapuvaatimuksiin (siviililain 203 b §).

Lisäksi rikoslaisissa säädetään elatusvelvollisuuden laiminlyönnistä (361 a §). Menettelyyn voidaan ryhtyä sellaista henkilöä vastaan, joka on velvoitettu lainvoimaisella tuomioistuimen päätöksellä maksamaan elatusapua ja joka on jättänyt tahallaan noudattamatta päätöstä yli kahden kuukauden ajan.

11 Lyhyt kuvaus täytäntöönpanoa koskevista rajoituksista, erityisesti velallisen suoja koskevista säännöistä sekä määrärajoista tai vanhentumisajoista.

Siviililain 2277 §:n mukaan elatusapurästit vanhenevat 5 vuodessa.

Tuomioistuimen määräämään elatusapuun sovelletaan 10 vuoden vanhentumisaikaa (siviililain 2262 a §).

Vanhentuminen on keskeytetty puolisoiden kesken avioliiton aikana (2253 §), ja sen kuluminen katkeaa haasteen, maksamääräyksen tai ulosmittauksen tiedoksiantamisen seurauksena (2244 ja 2248 §) tai kun elatusapuun oikeutettu toimittaa tuomioistuimelle lausuman tai kun velallinen suorittaa elatusapumaksun.

Kiinnityksistä 16 päivänä joulukuuta 1851 annetun lain (*loi hypothécaire*) 7 ja 8 §:n nojalla velallinen vastaa elatusapuvelvoitteesta periaatteessa koko omaisuudellaan.

Oikeudenkäyntilain 1408 §:n nojalla perintätoimilta on kuitenkin suojattu velallisen ja hänen perheensä tietty irtain aineellinen omaisuus, jota velallinen tarvitsee jokapäiväisessä elämässä tai ammatin harjoittamisessa tai jota hän tai hänen samassa taloudessa asuvat lapsensa tarvitsevat koulunkäyntiä tai opintojen suorittamista varten.

Oikeudenkäyntilain 1409 §:n § momentin nojalla osa ansio- ja muista tuloista on suojattu saatavan siirtämiseltä ja ulosmittaukselta.

Toisaalta oikeudenkäyntilain 1412 §:n nojalla ulosmittauksen suojaan ei kuitenkaan voida vedota elatusapuun oikeutettua henkilöä vastaan, jolla on myös ehdoton etusija velallisen muihin velkoihin nähden. Jos saatavien siirtoa haetaan sellaista velallista vastaan, jonka saatavia on jo siirretty tai ulosmitattu, tuomioistuimien voi tarkastella velallisen kokonaistilannetta ja hänen velkojensa ja erityisesti elatussaatavien saajien tarpeita ja jakaa siirretyt tai ulosmitatut saatavat tasapuolisesti näiden kesken (oikeudenkäyntilain 1390 a §:n 5 momentti).

Jos velallinen on ylivelkaantunut, hänellä on oikeus velkajärjestelyyn (oikeudenkäyntilain 1675 §:n 2 momentti ja sitä seuraavat momentit). Tuomioistuimien voi tässä yhteydessä tarvittaessa päättää velkojen anteeksiantamisesta, elatusapurästit mukaan lukien. Päätös ei kuitenkaan voi koskea elatusapuvelvollisuutta. Ulosmittauksen avulla voidaan myös varmistaa erääntyvien elatusapumaksujen saaminen sitä mukaa kuin ne erääntyvät (oikeudenkäyntilain 1494 §:n 2 momentti).

12 Onko olemassa viranomainen tai järjestö, joka voi auttaa minua elatusavun perimisessä?

Jos elatusapuun oikeutettu henkilö ei saa elatusapua huolimatta edellä esitetyn menettelyn toteuttamisesta, hän voi ottaa yhteyttä elatusapuvaateita käsittelevään Service des créances alimentaires -yksikköön (joka toimii Service Public Fédéral Finances -viraston yhteydessä). Osaston tehtäviin kuuluu ennakkosuoritusten maksaminen yhden tai useamman vahvistetun elatusapumaksun osalta sekä myönnettyjen ennakkomaksujen, erääntyneiden elatusapumaksujen ja korkojen vastaanottaminen ja perintä elatusvelvolliselta.

13 Voiko viranomainen tai järjestö maksaa elatusavun ennakkoon kokonaan tai osittain elatusvelvollisen sijasta?

Edellä mainittu yksikkö voi maksaa elatusavun velallisen puolesta joko kokonaan tai osittain. Maksettu elatusapu ja elatusapurästit peritään takaisin elatusvelvolliselta. Jos elatusapuvelvollinen ei maksa elatusapua yksikölle vapaaehtoisesti, se peritään häneltä pakkotäytäntöönpanon avulla. Viimeksi mainitussa tapauksessa tuloista ei tietenkään voida taata, vaan se riippuu velallisen taloudellisesta tilanteesta.

14 Mitä tapahtuu, jos elatusvelvollinen asuu ulkomailla:

14.1 Voiko elatusapuun oikeutettu saada apua viranomaiselta tai järjestöltä tässä jäsenvaltiossa?

Keskusviranomaiseksi on nimetty elatusavun perimisestä ulkomailla 20. kesäkuuta 1956 tehdyn New Yorkin yleissopimuksen ja toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä elatusvelvoitteita koskevissa asioissa 18 päivänä joulukuuta 2008 annetun neuvoston asetuksen N:o 4/2009 sekä lasten ja muiden perheenjäsenten elatusavun kansainvälisestä perinnästä 23. marraskuuta 2007 tehdyn Haagin yleissopimuksen nojalla:

Service public fédéral Justice

Service de coopération internationale en matière civile

Boulevard de Waterloo, 115

1000 Bruxelles

14.2 Jos voin, miten tähän viranomaiseen tai järjestöön otetaan yhteyttä?

Hakija tai hänen asianajajansa voi ottaa yhteyttä edellä mainittuun keskusviranomaiseen postitse, puhelimitse (+32 (0)2 542 65 11), faksitse (+32 (0)2 542 70 06) tai sähköpostitse ([✉ aliments@just.fgov.be](mailto:aliments@just.fgov.be) tai [✉ alimentatie@just.fgov.be](mailto:alimentatie@just.fgov.be)).

15 Mitä tapahtuu, jos elatusapuun oikeutettu asuu ulkomailla:

15.1 Voiko elatusapuun oikeutettu hakea apua suoraan viranomaiselta tai järjestöltä tässä jäsenvaltiossa?

Muussa maassa kuin Belgiassa asuvan hakijan on otettava yhteyttä asuinmaansa keskusviranomaiseen, joka vastaa edellä mainitun yleissopimuksen tai asetuksen täytäntöönpanosta. Hakija ei voi ottaa yhteyttä suoraan Belgiassa olevaan järjestöön tai viranomaiseen.

15.2 Jos voin, miten tähän viranomaiseen tai järjestöön otetaan yhteyttä ja minkälaista apua voin saada?

Ks. vastaus edelliseen kohtaan.

16 Sitooko vuoden 2007 Haagin pöytäkirja tätä jäsenvaltiota?

Kyllä.

17 Jos vuoden 2007 Haagin pöytäkirja ei sido tätä jäsenvaltiota, mitä lakia elatusvaateisiin sovelletaan yksityisoikeutta koskevien sääntöjen mukaan? Mitkä ovat tähän lakiin sisältyvät kansainvälistä yksityisoikeutta koskevat säännöt?

18 Mitkä ovat elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen V luvussa tarkoitettua oikeuden saatavuutta rajat ylittävissä asioissa koskevat säännöt?

Saatuaan pyynnön keskusviranomainen tarkistaa ensin, että velallinen ja/tai hänen omaisuutensa ovat Belgiassa, ja toimittaa sen jälkeen pyynnön toimivaltaiselle oikeusaputoimistolle. Jos kyseessä on keskusviranomaisten esittämä lapsille kuuluvaa elatusapua koskeva pyyntö, oikeusapu myönnetään edunsaajan tuloja tarkistamatta. Oikeusapu kattaa asianajajan palkkion ja menettelyyn liittyvät kulut.

Muissa tapauksissa oikeusavun hakijaa pyydetään toimittamaan keskusviranomaisille asiaa koskeva hakemus direktiivin 2002/8/EY mukaisesti.

19 Minkälaisia toimenpiteitä jäsenvaltio on toteuttanut huolehtiakseen elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen 51 artiklassa kuvattujen tehtävien hoitamisesta?

Keskusviranomaisen tehtäviin kuuluu ensinnäkin tiedottaa asetuksen soveltamisesta sekä omassa järjestelmässään että pyynnön vastaanottavassa valtiossa. Keskusviranomainen voi suoraan tai välillisesti selvittää elatusapuvelvollisen tai elatusapuun oikeutetun henkilön olinpaikan ja hankkia tietoja näiden tuloista ja/tai varallisuudesta.

Oikeusviranomaiset järjestävät kuulemisia, joiden yhteydessä osapuolet ja erityisesti elatusapuvelvollinen esittävät näkemyksensä tilanteesta. Oikeudellisten menettelyjen ohella asiaa pyritään ratkaisemaan myös sovittelun avulla. Tarvittaessa keskusviranomainen huolehtii elatusapupäätösten täytäntöönpanon jatkuvuudesta.

Keskusviranomainen voi helpottaa asiakirja- ja muiden todisteiden hankkimista sekä asiakirjojen tiedoksiantamista hankkimalla tietoja sovellettavista sisäisistä säännöistä sekä voimassa olevien kansainvälisten välineiden soveltamiseen liittyvistä toimenpiteistä.

Keskusviranomainen voi valtuuttaa hakijan edustajan toteuttamaan Belgian tuomioistuimissa tarvittavia väliaikaisia toimenpiteitä vireillä olevan elatusapuhakemuksen täytäntöönpanon turvaamiseksi.

Tarvittaessa keskusviranomainen voi myös antaa hakijalle tietoja isyyden vahvistamiseen liittyvistä menettelyistä.

Tämä verkkosivu on osa [✉ Sinun Eurooppasi](#) -sivustoa.

[✉ Anna palautetta](#) sisällön hyödyllisyydestä.

This webpage is part of an EU quality network

Päivitetty viimeksi: 17/12/2020

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Elatusapu - Bulgaria

1 Mitä käsitteillä "elatusapu" ja "elatusvelvollisuus" tarkoitetaan käytännössä? Kuka on velvollinen maksamaan elatusapua kenelle?

Elatusvelvollisuudella tarkoitetaan perheenjäsenen velvollisuutta huolehtia toisen perheenjäsenen elatuksesta. Elatusvelvollisuus perustuu lakiin. Sitä sovelletaan lain nojalla, jos tietyt laissa säädetyt edellytykset täyttyvät. Se ei siis yleensä perustu osapuolten väliseen sopimukseen. Elatusvelvollisuus on henkilökohtainen ja päättyy, kun elatukseen oikeutettu henkilö kuolee.

Oikeus elatusapuun on ainoastaan henkilöllä, joka on työkyvytön eikä kykene elättämään itseään varallisuudellaan.

Elatusapua voivat hakea henkilöt, joilla on oikeus saada elatusapua seuraavilta henkilöiltä seuraavassa järjestyksessä: aviopuolisot tai entiset aviopuolisot, lapset, vanhemmat, lapsenlapset ja lapsenlapsenlapset, veljet ja sisaret, isovanhemmat ja takenevan polven sukulaiset. Jos ensimmäisenä vuorossa olevilla henkilöillä ei ole mahdollisuutta antaa elatusapua, elatusvelvollisia ovat seuraavina vuorossa olevat.

Jos yksi henkilö on elatusvelvollinen useaa henkilöä kohtaan, elatusapu maksetaan seuraavassa järjestyksessä (edellä olevat sulkevat jäljempänä olevat pois): lapset, nykyiset tai entiset aviopuolisot, vanhemmat, lapsenlapset ja lapsenlapsenlapset, veljet ja sisaret, isovanhemmat ja takenevan polven sukulaiset.

Avioerossa vain avioeroon syyttömällä osapuolella on oikeus saada elatusapua.

2 Mihin ikävuteen asti lapsi voi saada elatusapua? Sovelletaanko alaikäisten ja aikuisten elatusapuun eri sääntöjä?

Vanhemmat ovat elatusvelvollisia alle 18-vuotiaita lapsiaan kohtaan riippumatta siitä, ovatko vanhemmat työkykyisiä tai tulevatko toimeen varallisuudellaan.

Vanhemmat ovat elatusvelvollisia täysi-ikäisiä lapsiaan kohtaan, jos nämä eivät kykene elättämään itseään tuloillaan tai varallisuudellaan opiskellessaan säännöllisesti keskiasteen, ammatillisen asteen tai korkea-asteen koulutuslaitoksessa tarvittavan koulutusajan. Tämä tarkoittaa keskiasteen osalta 20 vuoden ikään asti ja ammatillisen koulutuksen sekä korkeakoulutuksen osalta 25-vuotiaaksi asti. Vanhemmat ovat kuitenkin elatusvelvollisia vain, jos se ei aiheuta heille erityisvaikeuksia.

Elatusapua annetaan entisille aviopuolisolle enintään kolmen vuoden ajan avioerosta, jos osapuolet eivät ole sopineet pidemmästä ajasta. Elatusapu päättyy, jos elatusapua saava puoliso avioituu uudelleen.

3 Pitääkö minun kääntyä toimivaltaisen viranomaisen tai tuomioistuimen puoleen saadakseni elatusapua? Mitkä ovat hakemusmenettelyn tärkeimmät vaiheet?

Elatuskanteet pannaan vireille tuomioistuimessa riippumatta elatusavun tyypistä, suuruudesta, elatusavun hakijasta tai henkilöstä, jolta elatusapua haetaan. Yleinen toimivalta on piirituomioistuimella (*rayonen sad*). Alueellinen toimivalta on kantajan tai vastaajan asuinpaikan tuomioistuimella. Kantajalla on oikeus valita tuomioistuin.

4 Voiko elatusapua hakea sukulaisen (jos voi, miten kaukaisen?) tai alaikäisen lapsen puolesta?

Alaikäisiä lapsia koskevaa elatusapua voi hakea vanhempi, jolle lapsen huolto on myönnetty, tai edunvalvoja.

Alaikäisiä 14–18-vuotiaita nuoria koskevat elatusvaateet esittää nuori henkilökohtaisesti sen vanhemman tieteen ja suostumuksella, jolle huoltajuus on myönnetty, tai edunvalvojan suostumuksella.

5 Jos haluan panna asian vireille tuomioistuimessa, mistä saan tietää mikä tuomioistuin on toimivaltainen?

Bulgarialaiset tuomioistuimet ovat toimivaltaisia avioliittoasioiden yhteydessä jätetyissä elatusapuun ja avioliittoon liittyvissä vaateissa, jos toinen aviopuolisosta on Bulgarian kansalainen tai hänen tavanomainen asuinpaikkansa on Bulgariassa. Jos kyse on elatusavun hakemisesta entiseltä puolisoilta, toimivaltaisia ovat ne tuomioistuimet, joilla on toimivalta käsitellä avioerohakemuksia.

Jos kyse on vanhempien ja lasten välisistä tapaamis- tai varallisuussuhteista, bulgarialaiset tuomioistuimet ovat toimivaltaisia, jos vastaajan tavanomainen asuinpaikka on Bulgariassa, jos kantaja tai hakija on Bulgarian kansalainen tai jos osapuolena oleva lapsi tai vanhempi on Bulgarian kansalainen tai hänellä on tavanomainen asuinpaikka Bulgariassa.

Edellä olevissa tapauksissa sovelletaan siis Bulgarian lakia jäljempänä 18, 19 ja 20 kohdassa esitetyin edellytyksin.

6 Pitääkö minun mennä jonkun välikäden (asianajajan, keskus- tai paikallisviranomaisen) kautta voidakseni panna asian vireille tuomioistuimessa? Ellei, mitä menettelyä on noudatettava?

Elatuskanteet pannaan vireille tuomioistuimessa riippumatta elatusavun tyypistä, suuruudesta, elatusavun hakijasta tai henkilöstä, jolta elatusapua haetaan. Toimivalta on piirituomioistuimella, eikä oikeudellista edustajaa ole pakko käyttää. Alueellinen toimivalta on kantajan tai vastaajan asuinpaikan tuomioistuimella. Kantajalla on oikeus valita tuomioistuin.

7 Onko oikeuskäsittely maksullinen? Jos on, paljonko se maksaa? Jos varani eivät riitä, voinko saada oikeusapua käsittelyn kustannusten kattamiseksi?

Elatusavun hakijat on vapautettu oikeudenkäyntimaksusta. Elatusapuun oikeuttavaa ratkaisua annettaessa tuomioistuin määrää vastaajan maksamaan sekä oikeudenkäyntimaksun että hakijalle menettelystä aiheutuneet kustannukset.

Oikeudellista edustajaa ei ole pakko käyttää.

Asian osapuolet voivat saada oikeusapua koskevan lain (*Zakon za pravната pomosht*) yleisten ehtojen mukaisesti oikeusapua.

8 Minkä tyypistä elatusapua tuomioistuin voi myöntää? Miten sen määrä lasketaan? Voidaanko tuomioistuimen päätöstä tarkistaa elinkustannusten tai perhetilanteen muuttuessa? Jos voidaan, miten (esim. automaattinen indeksointi)?

Elatusavun suuruus määräytyy elatusapuun oikeutetun henkilön tarpeiden ja elatusvelvollisen maksukyvyyn mukaan. Elatusavun vähimmäismäärä, jonka vanhempi on velvollinen maksamaan alaikäisestä lapsestaan, on neljäsnes ministerineuvoston vahvistamasta vähimmäispalkasta. Elatusavun määrän päättää tuomioistuin, joka ottaa huomioon lapsen tarpeet ja vanhemman maksukyvyyn.

Tuomioistuimien voi määrätä vähimmäistasoa pienemmän elatusavun, jos lapsen elatuksesta vastaa valtio tai jos muut erityispiirteet puoltavat sitä. Tuomioistuimien voi määrätä enimmäistasoa suuremman elatusavun, jos lapsella on erityistarpeita ja vanhempi voi maksaa suuremman elatusavun vaikeuksista. Tuomioistuimien määräämän elatusavun suuruutta voi osapuolen pyynnöstä muuttaa tai elatusapu voidaan lopettaa, jos olosuhteet muuttuvat. Rahasuoritukseksi maksettava elatusapu maksetaan kuukausittain. Myöhästymisestä peritään korkoa. Tuomioistuimien voi määrätä elatusavun maksettavaksi myös luontoissuoritukseksi.

9 Miten ja kenelle elatusapu maksetaan?

Elatusapu maksetaan henkilökohtaisesti elatukseen oikeutetulle. Elatusapu alaikäisille 14–18-vuotiaille nuorille maksetaan henkilökohtaisesti sen vanhemman tietojen ja suostumuksella, jolle huoltajuus on myönnetty.

Alle 14-vuotiaita koskeva elatusapu maksetaan vanhemmalle, jolle huoltajuus on myönnetty, tai edunvalvojalle.

10 Jos elatusvelvollinen ei maksa vapaaehtoisesti, mitä pakkotoimia voidaan käyttää?

Rahasuoritukseksi maksettava elatusapu maksetaan kuukausittain. Myöhästymisestä peritään korkoa.

Lainvoiman saaneet tuomioistuimien ratkaisut voidaan panna täytäntöön siviiliprosessilain säädettyjä edellytyksiä ja menettelyä noudattaen.

11 Lyhyt kuvaus täytäntöönpanoa koskevista rajoituksista, erityisesti velallisen suoja koskevista säännöistä sekä määräajoista tai vanhentumisajoista.

Ratkaisun paneelissa täytäntöönpanon ulosottoviranomainen tai yksityinen ulosottomies, jonka kantaja valitsee.

Valtion ulosottoviranomaiset työskentelevät piirituomioistuimien täytäntöönpanoyksiköissä, joiden toiminta-alueena on tuomioistuimien tuomiopiiri.

Yksityisten ulosottomiesten toiminta-alueena on vastaavan maakuntatuomioistuimien (*okrazhen sad*) tuomiopiiri.

Ks. tuomioiden täytäntöönpanoa koskevat sivut.

12 Onko olemassa viranomainen tai järjestö, joka voi auttaa minua elatusavun perimisessä?

Lastensuojelusta annetussa laissa (*Zakon za zakrila na deteto*) säädetään useista suojaustoimenpiteistä, kuten velvollisuudesta ilmoittaa lapsille ja heidän vanhemmilleen heidän oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan sekä valtion tarjoamasta oikeusavusta. Kyseisen lain 15 §:n mukaan lapsilla on oikeus saada oikeusapua sekä esittää valitus kaikissa heidän oikeuksiinsa tai etuihinsa vaikuttavissa menettelyissä. Oikeusapua tarjoaa kansallinen oikeusaputoimisto. Asianajajista annetun lain (*Zakon za advokaturata*) mukaan bulgarialainen asianajaja tai jonkin muun EU:n jäsenvaltion asianajaja voi tarjota maksutta oikeusapua ja oikeudellista neuvontaa elatusapuun oikeutetuille henkilöille. Jos vastapuoli määrätään tällaisissa tapauksissa maksamaan oikeudenkäyntikulut, asianajaja voi vaatia itselleen palkkion, jonka suuruuden päättää tuomioistuimien.

13 Voiko viranomainen tai järjestö maksaa elatusavun ennakkoon kokonaan tai osittain elatusvelvollisen sijasta?

Jos elatusvelvollinen jättää tuomioistuimien määräämän elatusavun maksamatta, valtio maksaa sen elatusvelvollisen puolesta ministerineuvoston asetuksessa säädettyjä edellytyksiä ja menettelyä noudattaen. Valtio huolehtii myös niiden henkilöiden elatuksesta, joilla ei ole ketään, jolla olisi lain mukaan velvollisuus huolehtia heistä tai jos on, henkilöllä ei ole mahdollisuutta huolehtia elatuksesta.

14 Jos asun Suomessa ja elatusvelvollisen asuinpaikka on toisessa maassa:

14.1 Voinko saada apua suomalaiselta viranomaiselta tai järjestöltä?

Kyllä, toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä elatusvelvoitteita koskevista asioissa annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 4/2009 mukaisesti. Lisäksi Bulgarian tasavalta on tehnyt useita kansainvälistä oikeusapua koskevia sopimuksia eri maiden kanssa, joista kaikki eivät ole EU:n jäsenvaltioita. Oikeusministeriö on kyseisten sopimusten osalta keskusviranomainen ja tarjoaa siinä ominaisuudessa apua kansalaisille.

14.2 Jos voin, miten tähän viranomaiseen tai järjestöön otetaan yhteyttä?

Oikeusministeriön yhteystiedot ovat seuraavat:

Ministry of Justice (Ministerstvo na pravosadieto)

Ul. Slavyanska nro 1

1040 Sofia

Bulgaria

Puh: (+359 2) 92 37 555

Faksi: (+359 2) 987 0098

Yhteyshenkilö:

E_Gyurova@justice.government.bg

M_Parvanova@justice.government.bg

15 Jos asun muualla ja elatusvelvollinen asuu Suomessa:

15.1 Voinko hakea apua suoraan suomalaiselta viranomaiselta tai järjestöltä?

Kyllä, toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä elatusvelvoitteita koskevista asioissa annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 4/2009 mukaisesti. Jos elatusapua hakeva henkilö on maassa, jonka kanssa Bulgarian tasavalta on tehnyt kansainvälistä oikeusapua koskevan sopimuksen, henkilö voi pyytää apua sopimuksen mukaiselta keskusviranomaiselta eli oikeusministeriöltä.

15.2 Jos voin, miten tähän viranomaiseen tai järjestöön otetaan yhteyttä ja minkälaista apua voin saada?

Toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä elatusvelvoitteita koskevista asioissa annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 4/2009 vahvistetun menettelyn tai sovellettavassa kansainvälistä oikeusapua koskevassa sopimuksessa esitetyn menettelyn mukaisesti.

Ks. oikeusministeriön yhteystiedot edellä.

16 Sitooko vuoden 2007 Haagin pöytäkirja Suomea?

Kyllä, vuoden 2007 Haagin pöytäkirja sitoo Bulgarian tasavaltaa.

17 Jos vuoden 2007 Haagin pöytäkirja ei sido Suomea, mitä lakia sovelletaan elatusvaateisiin Suomen kansainvälistä yksityisoikeutta koskevien sääntöjen mukaan? Mitkä ovat tähän lakiin sisältyvät kansainvälistä yksityisoikeutta koskevat säännöt?

Ks. edellinen vastaus.

18 Mitkä ovat elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen V luvussa tarkoitettua oikeuden saatavuutta rajat ylittävissä asioissa koskevat säännöt?

Sovellettavat säännöt vahvistetaan toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä elatusvelvoitteita koskevista asioissa annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 4/2009 sekä siviiliprosessilain 627a–627c §:ssä (voimassa 18. kesäkuuta 2011 lähtien).

Kun jäsenvaltiossa, jota sitoo vuoden 2007 Haagin pöytäkirja, annetaan päätös, neuvoston asetuksen (EY) N:o 4/2009 20 artiklassa tarkoitettuihin asiakirjoihin perustuva hakemus päätöksen täytäntöönpanon panemiseksi on esitettävä velallisen asuinpaikan tai päätöksen täytäntöönpanopaikan mukaiselle maakuntatuomioistuimelle. Maakuntatuomioistuimien voi neuvoston asetuksen (EY) N:o 4/2009 41 artiklan mukaisesti kieltäytyä täytäntöönpanosta tai keskeyttää sen.

Kun päätös tai muu asiakirja on annettu sellaisessa EU:n jäsenvaltiossa, jota vuoden 2007 Haagin pöytäkirja ei sido, päätöksen tai asiakirjan täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista on haettava velallisen asuinpaikan tai päätöksen täytäntöönpanopaikan mukaiselta maakuntatuomioistuimelta.

Hakemuksen yhteydessä ei tarvitse toimittaa päätöksen tai asiakirjan jäljennöstä velalliselle tiedoksiantoa varten. Tuomioistuin käsittelee hakemuksen suljetuin ovin. Tuomioistuin vahvistaa hakemuksen pohjalta antamassaan määräyksessä muutoksenhauulle määrääjän neuvoston asetuksen (EY) N:o 4/2009 32 artiklan 5 kohdan mukaisesti. Hakemuksen perusteella annetun määräyksen väliaikainen täytäntöönpano ei ole mahdollista. Antaessaan hakemuksen pohjalta täytäntöönpanomääräyksen tuomioistuin tekee samalla päätöksen hakemuksessa pyydetyistä väli- ja turvaamistoimista. Määräyksellä on sama lainvoima kuin muutoksenhakumenettelyssä annetulla päätöksellä. Määräykseen voi hakea muutosta Sofian muutoksenhakutuomioistuimesta neuvoston asetuksen (EY) N:o 4/2009 32 artiklassa säädettyjä edellytyksiä ja menettelyjä noudattaen. Sofian muutoksenhakutuomioistuimen päätöksestä voi valittaa ainoastaan korkeimpaan kassaatioistuimeen.

19 Minkälaisia toimenpiteitä Suomi on toteuttanut huolehtiakseen elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen 51 artiklassa kuvattujen tehtävien hoitamisesta?

Toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä elatusvelvoitteita koskevissa asioissa annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 4/2009 mukainen keskusviranomaisen Bulgariassa on oikeusministeriö. Asetuksen liittyviä tehtäviä oikeusministeriössä hoitaa lapsiin liittyvästä kansainvälisestä oikeussuojasta ja kansainvälisistä adoptioista vastaava pääosasto, jonka henkilöstömäärään ja rakenteeseen on tehty uusien tehtävien vuoksi muutoksia. Pääosastolle on annettu valtuudet tehdä yhteistyötä alueellisen kehityksen ja julkisten töiden ministeriössä olevan väestörekisteristä ja hallinnollisista palveluista vastaavan pääosaston, kansallisen veroviraston ja kansallisen oikeusaputoimiston kanssa, kun on kyse muista EU:n jäsenvaltioista neuvoston asetuksen (EY) N:o 4/2009 mukaisesti toimitettujen elatusvelvollisuutta koskevien hakemusten käsittelystä.

Tämä verkkosivu on osa [Sinun Eurooppasi](#) -sivustoa.

[Anna palautetta](#) sisällön hyödyllisyydestä.

This webpage is part of an EU quality network

Päivitetty viimeksi: 17/12/2020

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Elatusapu - Tšekki

1 Mitä käsitteillä "elatusapu" ja "elatusvelvollisuus" tarkoitetaan käytännössä? Kuka on velvollinen maksamaan elatusapua kenelle?

Elatusavulla tarkoitetaan kaikkia yhden henkilön toiselle tekemiä suorituksia tämän perusteltujen tarpeiden tyydyttämiseksi. Siviililain mukaan keskeinen edellytys elatusvelvollisuuden synnylle ja voimassaololle on perheoikeudellisen tai vastaavan suhteen olemassaolo. Kyseessä voi olla aviosuhde, eronneiden aviopuolisoiden suhde, sukulaisuussuhde suorassa polvessa tai samaa sukupuolta olevien rekisteröity suhde tai rekisteröidyssä suhteessa aiemmin olleiden suhde.

Siviililaissa määritellään elatusapuun velvollisten ja oikeutettujen henkilöiden ryhmät seuraavasti:

Elatusvelvollisuus aviopuolisoiden välillä tulee voimaan avioliiton alkaessa ja päättyy sen purkamiseen. Aviopuolisilla on keskinäinen elatusvelvollisuus laajuudessa, joka takaa kummallekin saman aineellisen ja kulttuurisen tason lähtökohtanaan miehen ja naisen yhtäläinen asema avioliitossa.

Aviopuolisoiden välinen elatusvelvollisuus on ensisijainen lasten ja vanhempien elatusvelvollisuuteen nähden.

Elatusvelvollisuus eronneiden aviopuolisoiden välillä tulee voimaan, jos toinen eronneista aviopuolisista ei kykene elättämään itseään ja syy tähän liittyy avioliittoon ja jos entiseltä puolisoilta voidaan oikeutetusti vaatia elatusapua erityisesti eronneen aviopuolison iän tai terveydentilan vuoksi avioeron tai eronneiden puolisoiden yhteisen lapsen huollon päättymisen ajankohtana. Elatusvelvollisuus päättyy elatusapuun oikeutetun puolison avioliittoon tai sen ajan kuluttua, joksi eronneiden aviopuolisoiden välinen elatusapu oli määrätty (enint. 3 vuotta).

Elatusvelvollisuus vanhempien ja lasten välillä tulee voimaan lapsen syntyessä ja päättyy, kun lapsi kykenee elättämään itsensä tai elatusvelvollisuus siirtyy toiselle (esim. avioliiton tai isyyden kiistämisen myötä). Elatusapu määritetään siten, että lapsen elintaso vastaa olennaisilta osin vanhempien elintasoa.

Myös lapsella on velvollisuus suorittaa vanhemmilleen asianmukaista elatusapua mahdollisuuksiensa mukaan, mutta vanhempien elintason ei tarvitse vastata lapsen elintasoa.

Elatusvelvollisuus sukulaisten välillä alenevassa tai ylenevässä polvessa on voimassa (esi)vanhempien ja jälkeläisten välillä. Vanhempien elatusvelvollisuus lasta kohtaan on ensisijainen suhteessa isovanhempien ja muiden esivanhempien elatusvelvollisuuteen lasta kohtaan. Kaukaisemilla sukulaisilla on elatusvelvollisuus vain siinä tapauksessa, että läheisemmät sukulaiset eivät voi huolehtia siitä.

Yksinhuoltajaäidille kuuluva elatusapu ja muiden kustannusten korvaus tulevat voimaan, jos lapsen äiti ei ole avioliitossa lapsen isän kanssa. Tässä tapauksessa isä maksaa elatusapua kahden vuoden ajan lapsen syntymästä sekä kohtuullisen osuuden raskauteen ja synnytykseen liittyvistä kustannuksista.

Elatusvelvollisuudesta säädetään myös rekisteröityä parisuhdetta koskevassa laissa. Siinä säädetään

parisuhteen osapuolten keskinäisestä elatusvelvollisuudesta. Elatusvelvollisuuden laajuus on määritetty siten, että kummankin osapuolen aineellinen ja kulttuurinen taso on olennaisilta osin sama;

parisuhteen osapuolten yhteiselämän päättymisen jälkeisestä elatusvelvollisuudesta. Parisuhteen entinen osapuoli, joka ei kykene elättämään itseään, voi pyytää entistä kumppaniaan osallistumaan kohtuulliseen elatukseen tämän kykyjen, mahdollisuuksien ja taloudellisen tilanteen mukaan. Jos toiselle osapuolelta, joka ei ollut osallinen parisuhteen purkautumiseen, on aiheutunut vakavaa haittaa parisuhteen päättymisestä, hänelle voidaan myöntää elatusapua yhteiselämän päättymisestä alkaen enintään kolmen vuoden ajaksi samassa laajuudessa, jossa elatusvelvollisuus olisi ollut voimassa, jos yhteiselämä ei olisi päättynyt.

Henkilön elatusvelvollisuus toista henkilöä kohtaan on lakisääteinen velvollisuus, jota ei voida siirtää tai korvata ja josta ei voida luopua etukäteen.

Yksi elatusavun myöntämisen edellytys, joka pätee kaikissa tapauksissa, joissa elatusvelvollisuus pannaan täytäntöön, on hyvän tavan mukaisuus.

2 Mihin ikävuoteen asti lapsi voi saada elatusapua? Sovelletaanko alaikäisten ja aikuisten elatusapuun eri sääntöjä?

Elatusapua voidaan myöntää, jos siihen oikeutettu ei pysty realistisesti elättämään itseään. Kyky elättää itsensä tulkitaan perinteisesti laajasti kyvyksi tyydyttää itsenäisesti kaikki tarpeensa (aineelliset, kulttuuriset jne.). Jos lapsi ei kykene elättämään itseään ja on riippuvainen elatuksesta, elatusvelvollisuus ei välttämättä raukea lapsen tullessa täysi-ikäiseksi (esim. jos lapsi jatkaa opintojaan), ja poikkeuksellisissa tapauksissa elatusvelvollisuus voi jatkua lapsen ja vanhempien koko elämän (esim. jos lapsi täyden invaliditeetin takia ei kykene koskaan elättämään itseään). Toisaalta elatusvelvollisuus voi raueta jo ennen täysi-ikäiseksi tuloa, jos lapsi saa valmiudet elättää itseään aikaisemmin. Konkreettista ikärajaa ei sen vuoksi ole määritetty.

Täysi-ikäiseksi tulolla on merkitystä menettelyllisestä näkökulmasta (esim. tuomioistuin voi päättää alaikäisen elatuksesta myös ilman hakemusta, mutta täysi-ikäisille tuomioistuin myöntää elatuksen vain hakemuksesta).

3 Pitääkö minun kääntyä toimivaltaisen viranomaisen tai tuomioistuimen puoleen saadakseni elatusapua? Mitkä ovat hakemusmenettelyn tärkeimmät vaiheet?

Elatusavusta voi päättää vain tuomioistuin hakemuksesta. Alaikäisen lapsen elatuksesta tuomioistuin voi päättää myös ilman hakemusta.

Hakemuksessa on mainittava yleisten tietojen lisäksi osapuolten suku- ja etunimi, asuinpaikka sekä keskeiset tosiseikat ja todisteet, joihin hakija vetoaa, ja siitä on käytävä ilmi hakijan vaatimukset.

Hakemus on jätettävä alueellisesti toimivaltaiselle tuomioistuimelle. Ks. kysymys 5.

4 Voiko elatusapua hakea sukulaisen (jos voi, miten kaukaisen?) tai alaikäisen lapsen puolesta?

Lapsen huoltajana toimivalla vanhemmalla on oikeus hakea lapsen puolesta elatusapua toiselta vanhemmalta. Samoin hän voi lapsen puolesta toimia holhoojan tai uskotun miehen asemassa. Kun lapsella on täysi oikeustoimikelpoisuus, hänen on tehtävä elatusapuhakemus omista nimissään.

Hakemusta ei voi tehdä sukulaisen puolesta lukuun ottamatta tapauksia, joissa henkilö on vajaavaltainen ja tuomioistuin määrää hänelle uskotun miehen hänen sukulaistaan.

5 Jos haluan panna asian vireille tuomioistuimessa, mistä saan tietää mikä tuomioistuin on toimivaltainen?

Kansainvälinen toimivalta (tuomiovalta) elatusvelvollisuutta koskevista asioissa määritetään toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä elatusvelvoitteita koskevista asioissa 18 päivänä joulukuuta 2008 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 4/2009 (jäljempänä "elatusvelvollisuutta koskeva asetus") mukaisesti: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?qid=1409302593149&uri=CELEX:02009R0004-20130701>. Kyseinen asetus ei vaikuta kansainvälisiin sopimuksiin, joissa Tšekki on sopimuspuolena ja jotka liittyvät elatusvelvollisuutta

koskevalle asetuksella säädeltyihin osa-alueisiin. Näitä sopimuksia sovelletaan kuitenkin vain suhteissa Euroopan unionin ulkopuolisiin maihin (kyseessä ovat erityisesti oikeusavusta Euroopan unionin ulkopuolisten maiden kanssa tehdyt kahdenväliset sopimukset ja tuomioistuimen toimivallasta tai tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla tehty yleissopimus (Lugano, 30.10.2007) suhteessa Norjaan, Sveitsiin ja Islantiin). Euroopan unionin jäsenvaltioiden keskinäisissä suhteissa elatusvelvollisuutta koskeva asetus on ensisijainen kansainvälisiin sopimuksiin nähden.

Tšekissä elatusvelvollisuutta koskevista asioista tekevät ratkaisun ensimmäisessä oikeusasteessa piirituomioistuimet (*okresní soud*).

Alueellinen toimivalta määräytyy ensisijaisesti elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen perusteella, ja sitä sovelletaan ensisijaisesti Tšekin lainsäädäntöön nähden. Elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen 3 artiklan mukaan kantaja (hakija) voi valintansa mukaan kääntyä

a) vastaajan asuinpaikan tuomioistuimen tai

b) velkojan asuinpaikan tuomioistuimen puoleen.

Muussa tapauksessa elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen 3 artiklan c ja d alakohdan nojalla menettely voidaan panna vireille Tšekissä tuomioistuimessa, jolla on toimivalta isyyden toteamista koskevista asioissa, tai tuomioistuimessa, jolla on toimivalta vanhemmuuteen perustuvien oikeuksien käyttämisestä koskevista asioissa, lukuun ottamatta tapauksia, joissa toimivalta näissä asioissa perustuu yksinomaan osapuolen kansalaisuuteen. Elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen 5 artiklan mukaan toimivalta voi myös perustua vastaajan saapuville tuloon, mikäli hän ei sen jälkeen ensimmäisenä oikeustoimenaan kiistä tuomioistuimen toimivaltaa.

Seuraavassa esitetään alueellisen toimivallan määrittäystä koskevat Tšekin lainsäädännön säännöt, joita sovelletaan vain siinä tapauksessa, etteivät elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen säännöt alueellisesta toimivallasta ole sovellettavissa (esim. siinä tapauksessa, että Tšekin tuomioistuinten kansainvälinen toimivalta määräytyy elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen 6 ja 7 artiklan perusteella (toissijainen toimivalta tai varatoimivalta) tai EU:n ulkopuolisen valtion kanssa solmitun kansainvälisen sopimuksen perusteella). Alaikäisen lapsen elatusapua koskevista asioissa toimivaltainen on alaikäisen lapsen yleinen tuomioistuin (*obecný soud*) eli tuomioistuin, jonka toimivalta-alueella alaikäisellä on asuinpaikka vanhempien sopimuksen, tuomioistuimen päätöksen tai muiden ratkaisevien seikkojen perusteella. Muissa tapauksissa toimivaltainen tuomioistuin on vastaajan yleinen tuomioistuin. Luonnollisen henkilön yleinen tuomioistuin on se piirituomioistuin, jonka toimivalta-alueella hänellä on asuinpaikka, ja jos hänellä ei ole asuinpaikkaa, se tuomioistuin, jonka toimivalta-alueella hän oleskelee. Asuinpaikaksi katsotaan paikka, jossa henkilö asuu pysyväisluonteisesti (ei ole poissuljettua, että tällaisia paikkoja on useita, missä tapauksessa yleisenä tuomioistuimena ovat kaikki nämä tuomioistuimet). Jos vastaajalla, joka on Tšekin kansalainen, ei ole yleistä tuomioistuinta lainkaan tai Tšekissä, toimivaltainen on tuomioistuin, jonka toimivalta-alueella hänellä oli Tšekissä viimeinen tunnettu asuinpaikka. Jos henkilöllä ei ole Tšekissä toimivaltaista tuomioistuinta, häntä vastaan voidaan nostaa varallisuus oikeuksia koskeva kanne tuomioistuimessa, jonka toimivalta-alueella hänen varallisuutensa on.

6 Pitääkö minun mennä jonkun välikäden (asianajajan, keskus- tai paikallisviranomaisen) kautta voidakseni panna asian vireille tuomioistuimessa? Ellei, mitä menettelyä on noudatettava?

Laki ei vaadi, että hakijalla on oltava edustaja. Hakija voi kuitenkin omasta päätöksestään käyttää tuomioistuimessa valitsemaansa edustajaa, esimerkiksi valtuutettua lakimiestä.

Luonnollisella henkilöllä, joka ei voi toimia itsenäisesti tuomioistuimessa, on oltava edustajanaan laillinen edustaja tai uskottu mies. Alaikäisen lapsen laillisena edustajana toimivat hänen vanhempansa.

7 Onko oikeuskäsittely maksullinen? Jos on, paljonko se maksaa? Jos varani eivät riitä, voinko saada oikeusapua käsittelyn kustannusten kattamiseksi?

Vanhempien ja lasten keskinäistä elatusvelvoitetta koskevien asioiden käsittely on vapautettu oikeudenkäyntimaksuista. Elatusavun määrittämisestä, muun muassa sen korottamisesta, koskevista muissa menettelyissä oikeudenkäyntimaksuista on vapautettu kantaja. Tätä vapautusta sovelletaan myös päätöksen täytäntöönpanoa koskevaan menettelyyn ja ulosmittausmenettelyyn.

Jos kantajaa edustaa lakimies, hänen täytyy – ellei toisin sovita – maksaa lakimiehelle palkkio asianajotoiminnan maksutaulukon mukaisesti (maksutaulukon englanninkielinen versio on ladattavissa Tšekin asianajajaliiton sivustolta osoitteessa <http://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=2239>). Kantajan sosiaalisten ja taloudellisten olosuhteiden kannalta perustelluissa tapauksissa ja jos ei ole kyse mielivaltaisesta tai selvästi tuloksettomasta oikeuksien vaatimisesta tai puolustamisesta, tuomioistuin voi nimetä edustajan maksutta tai alennetulla maksulla, mikäli tämä on välttämätöntä kantajan etujen suojaamiseksi; tietyin ehdoin täksi edustajaksi voidaan nimetä lakimies.

8 Minkä tyyppistä elatusapua tuomioistuin voi myöntää? Miten sen määrä lasketaan? Voidaanko tuomioistuimen päätöstä tarkistaa elinkustannusten tai perhetilanteen muuttuessa? Jos voidaan, miten (esim. automaattinen indeksointi)?

Elatusapu maksetaan ensisijaisesti rahallisena säännöllisinä kuukausittaisina erinä, jotka lankeavat maksettaviksi aina kuukausi etukäteen (ellei tuomioistuin päättää toisin tai ellei elatusapuun oikeutettu sovi toisin elatusvelvollisen kanssa), mutta se voidaan suorittaa myös muussa muodossa, esimerkiksi tarjoamalla asunto, luontoissuorituksina tms. tavalla.

Lapsen kohdistuva elatusvelvoite riippuu elatusvelvollista sitovien ehtojen lisäksi myös varallisuussuhteista ja lapsen oikeutetuista tarpeista, jotka riippuvat ensi kädessä hänen iästään ja terveydentilastaan. Elatusvelvoitteessa otetaan myös huomioon, millä tavoin lapsi valmistautuu tulevaan ammattiinsa, lapsen kouluajan ulkopuolinen toiminta, harrastukset jne. Tällöin pätee, että lapsen elintason on vastattava vanhempien elintasoa. Elatusvelvollisen taloudellisen tilanteen niin sallien lapsen oikeutetuiksi tarpeiksi voidaan katsoa säästöjen kerryttäminen. Vanhempien elatusvelvoitteen laajuutta määriteltäessä otetaan huomioon, kumpi vanhemmista huolehtii lapsesta ja missä laajuudessa.

Aviopuolisoiden välinen elatusapu myönnetään laajuudessa, joka takaa kummallekin saman aineellisen ja kulttuurisen tason lähtökohtanaan miehen ja naisen yhtäläinen asema avioliitossa.

Eronneiden aviopuolisoiden välinen elatusvelvollisuus tulee voimaan, jos toinen eronneista aviopuolisista ei kykene elättämään itseään ja syy tähän on avioliitossa tai liittyy siihen ja jos entiseltä aviopuolisolta voidaan oikeutetusti vaatia elatusapua erityisesti eronneen aviopuolison iän tai terveydentilan vuoksi avioeron tai eronneiden puolisoiden yhteisen lapsen huollon päättymisen ajankohtana. Elatusapu myönnetään suuruudeltaan kohtuullisena. Sen määrästä päätettäessä otetaan huomioon avioliiton kesto sekä muut lakisääteiset edellytykset.

Odottavalle äidille myönnettävä elatusapu kattaa raskauteen ja synnytykseen liittyvät kustannukset kohtuullisessa laajuudessa.

Rekisteröidyn parisuhteen osapuolelle tuomioistuin määrää elatusavun hakemuksesta ottaen huomioon yhteisen taloudenpidon. Elatusvelvollisuuden laajuus on määritetty siten, että kummankin osapuolen aineellinen ja kulttuurinen taso on olennaisilta osin sama.

Samaa sukupuolta olevien henkilöiden yhteiselämän päättymisen jälkeinen elatusvelvollisuus voidaan määrätä, jos sitä hakeva osapuoli ei pysty elättämään itseään. Hän voi pyytää entistä kumppaniaan osallistumaan kohtuulliseen elatukseen tämän kykyjen, mahdollisuuksien ja taloudellisen tilanteen mukaan. Jos osapuolet eivät pääse sopimukseen, tuomioistuin päättää elatusavusta jommankumman hakemuksesta. Jos toiselle osapuolelta, joka ei ollut osallinen parisuhteen purkautumiseen, on aiheutunut vakavaa haittaa parisuhteen päättymisestä, tuomioistuin voi määrätä toisen osapuolen maksamaan elatusapua yhteiselämän päättymisestä enintään kolmen vuoden ajaksi samassa laajuudessa, jossa elatusvelvollisuus olisi ollut voimassa, jos yhteiselämä ei olisi päättynyt.

Tšekin laki ei tunne elatusavun ns. objektiivisointia taulukoiden, prosenttiosuuksien yms. avulla eikä elatusavun vähimmäis- tai enimmäismäärän käsitettä.

Ratkaisua tehdessään tuomioistuin ottaa huomioon kunkin yksittäisen tapauksen erityispiirteet, esimerkiksi useamman elatusvelvoitteen mahdollisuuden, vammaiseen lapseen liittyvät suuremmat kustannukset yms. Oikeusministeriö julkaisee pelkästään suosituksia: <http://portal.justice.cz/Justice2/MS/ms.aspx?o=23&j=33&k=6223&d=315516>.

Tuomioistuimen elatusapuratkaisut tehdään sillä varauksella, että tilanne muuttuu. Elatusapupäätöksiä on siis mahdollista tarkistaa, jos elatusapuun oikeutetun tai siihen velvoitetun tilanne muuttuu.

9 Miten ja kenelle elatusapu maksetaan?

Elatusapu maksetaan säännöllisinä kuukausittaisina erinä, jotka lankeavat maksettaviksi aina kuukausi etukäteen, ellei tuomioistuin päättää toisin tai ellei elatusvelvollinen päättää toisin elatusapuun oikeutetun kanssa. Erityistapauksissa (esim. jos elatusvelvollisen tulot ovat kausiluonteiset tai jos hän harjoittaa erityisen riskialtista yritystoimintaa) tuomioistuin voi määrätä velvoitteen tallettaa rahasumma (ennakko) tulevaisuudessa lankeavia eriä varten. Tuomioistuin varmistaa sen jälkeen muilla toimenpiteillä, että tästä ennakosta suoritetaan lapselle kuukausittaista elatusapua vastaavat maksut. Elatusapu on maksettava joko siihen oikeutetulle tai hänen huoltajalleen.

10 Jos elatusvelvollinen ei maksa vapaaehtoisesti, mitä pakkotoimia voidaan käyttää?

Tšekin lain mukaan voidaan tehdä hakemus toimivaltaiselle tuomioistuimelle päätöksen täytäntöönpanosta tuomioistuimen toimesta tai kääntä ulosottomiehen puoleen hakemalla ulosmittausmenettelyä. Tuomioistuimen toimesta tapahtuva päätöksen täytäntöönpano sekä ulosmittaus (ml. tiedot hakemuksen tekemisestä) selostetaan yleisesti tietosivulla "Tuomion täytäntöönpanomenettely". Seuraavassa selostetaan elatusavun perintään liittyviä seikkoja.

Päätöksen täytäntöönpano tuomioistuimen toimesta

Alaikäisen lapsen elatusapupäätöksen täytäntöönpanon määräämiseen ja valvontaan on toimivaltainen alaikäisen yleinen tuomioistuin (siitä, miten alaikäisen yleinen tuomioistuin määräytyy, ks. vastaus kysymykseen 5). Kun kyseessä on muuntyyppinen elatusvelvollisuus, kuten täysi-ikäisten lasten elatusapu, toimivaltainen on elatusvelvollisen yleinen tuomioistuin (siitä, miten elatusvelvollisen yleinen tuomioistuin määräytyy, ks. vastaus kysymykseen 5).

Jos kyse on alaikäisen lapsen elatusavun perinnästä, tuomioistuin tarjoaa osapuolen pyynnöstä apua elatusvelvollisen asuinpaikan määrittämisessä. Lisäksi tuomioistuin voi ennen päätöksen täytäntöönpanon määräämistä tarjota elatusapuun oikeutetulle muuta apua – esimerkiksi pyytämällä elatusvelvolliselta tietoja siitä, saako hän palkkaa tai muuta säännöllistä tuloa ja keneltä tai missä pankissa tai maksulaitoksessa hänellä on tilinsä ja millä tilinumerolla, tai pyytämällä elatusvelvollista antamaan selvityksen omaisuudestaan. Tällaista apua tuomioistuin voi tarjota myös siinä tapauksessa, että kyse on muuntyyppisestä kuin alaikäisen lapsen kohdistuvasta elatusvelvollisuudesta.

Ulosmittaus

Ulosmittausmenettelyn aloittamista voi hakea keneltä tahansa Tšekissä toimivalta ulosottomieheltä. Ulosottomiesten luettelo löytyy Tšekin ulosottomiesyhdistyksen (*Exekutorská komora*) sivustolta: <http://www.ekcr.cz/seznam-exekutoru>. Alaikäisen lapsen elatusavun perinnässä ulosottomiehellä ei ole oikeutta vaatia elatusapuun oikeutetulta kohtuullista ennakkoa ulosmittauksen kustannuksiin. Yksi mahdollisista ulosmittauskeinoista alaikäisen lapsen elatusavun perinnässä on elatusapuvelvollisen ajokortin tilapäinen peruuttaminen.

Jos elatusvelvollisuutta ei ole täytetty, edellä mainittujen elatusavun perintäkeinojen lisäksi voidaan tehdä rikosilmoitus elatusvelvollisuuden laiminlyöntiin liittyvästä epäilystä rikoksesta. Rikoslain mukaan elatusvelvollisuuden laiminlyöntiin liittyvään rikokseen syyllistyy se, joka tahallaan tai tuottamuksellisesti yli neljän kuukauden ajan laiminlyö lakisääteisen velvollisuutensa elättää tai huoltaa toista. Rikosilmoitus on mahdollista tehdä millä tahansa poliisiasemalla.

11 Lyhyt kuvaus täytäntöönpanoa koskevista rajoituksista, erityisesti velallisen suojaa koskevista säännöistä sekä määrärajoista tai vanhentumisajoista.

Tuomioistuimen toimesta tapahtuva päätöksen täytäntöönpano sekä ulosmittaus (ml. tiedot siitä, mikä omaisuus voi olla tuomioistuimen suorittaman täytäntöönpanon tai ulosmittauksen kohteena, sekä muutoksenhakukeinoista) selostetaan yleisesti tietosivulla "Tuomion täytäntöönpanomenettely".

Siviililaissa säädetään, että jos oikeutta ei ole vaadittu vanhentumisajassa, oikeus vanhentuu eikä vastapuoli ole velvollinen suoritukseen. Jos vastapuoli kuitenkin suoritti suorituksen vanhentumisajan jälkeen, hän ei voi vaatia sen palauttamista. Oikeus elatusapuun ei vanhene, mutta oikeudet yksittäisiin toistuviin suorituksiin kuuluvat vanhentumissäännön piiriin. Vanhentumisajan pituus on yleensä kolme vuotta. Jos oikeus on kuitenkin tunnustettu viranomaisen (esim. tuomioistuimen) päätöksessä, se vanhentuu kymmenen vuoden kuluttua päivästä, jona suoritus olisi päätöksen mukaan pitänyt maksaa. Elatusapuoikeus ei vanhene minkään tietyn määräajan kuluttua.

Elatusapu voidaan myöntää vasta siitä päivästä, jona tuomioistuin käsittelee asiaa. Lasten elatusapu voidaan kuitenkin myöntää alkaen taannehtivasti enintään kolme vuotta ennen kyseistä päivää. Yksinhuoltajaäidille elatusapu sekä raskauteen ja synnytykseen liittyneiden kustannusten korvaus voidaan niin ikään myöntää taannehtivasti, enintään alkaen kaksi vuotta ennen synnytystä.

12 Onko olemassa viranomainen tai järjestö, joka voi auttaa minua elatusavun perimisessä?

Apua alaikäisen lapsen elatusvaateen esittämisessä ja elatusavun perimisessä, muun muassa hakemuksen tekemisessä tuomioistuimelle, ovat velvollisia tarjoamaan ns. laajennetun toimivallan kuntien (*obec s rozšířenou působností*) kunnalliset lastensuojeluviranomaiset.

13 Voiko viranomainen tai järjestö maksaa elatusavun ennakkoon kokonaan tai osittain elatusvelvollisen sijasta?

Laki ei tunne tällaista mahdollisuutta.

14 Mitä tapahtuu, jos elatusvelvollinen asuu ulkomailla:

14.1 Voiko elatusapuun oikeutettu saada apua viranomaiselta tai järjestöltä tässä jäsenvaltiossa?

Elatusapuun oikeutettu voi pyytää apua sen perimiseen Brnossa toimivalta kansainvälisoikeudelliselta lastensuojeluvirastolta (*Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí*) (<http://www.umpod.cz/>).

14.2 Jos voin, miten tähän viranomaiseen tai järjestöön otetaan yhteyttä?

Yhteystiedot:

Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí

Šilingrovo náměstí 3/4

602 00 Brno

Tšekki

Puhelin: +420 542 215 522

Faksi: +420 542 212 836

Sähköposti: podatelna@umpod.cz

Ottaessaan virastoon yhteyttä ensimmäistä kertaa hakijan tulisi ilmoittaa täydellinen nimensä ja yhteystietonsa (puhelinnumero tai sähköpostiosoite) sekä sen lapsen nimi ja syntymäaika, jota kysymys tai hakemus koskee.

Jos hakija pyytää viraston apua elatusavun perimiseen ulkomailta, hänen on ensin tehtävä virastolle epävirallinen kirjallinen pyyntö avusta elatusavun perimisessä ja liitettävä mukaan täytetty kyselylomake, joka on ladattavissa tšekinkielisenä viraston sivustolta: <http://www.umpod.cz/vyzivne/postup-pri-vymahani-vyzivneho/>. Hakemuksen tulisi sisältää perustiedot lapsesta ja elatusvelvollisesta ja keskeiset tiedot siitä, miksi hakija hakee elatusavun perimistä. Hakemukseen olisi liitettävä jäljennökset asiakirjoista, erityisesti tuomioistuimen päätöksistä, joissa elatusvelvollisuus määritellään. Tämän jälkeen virasto arvioi mahdollisuuden elatusavun perintään kulloisessakin tapauksessa ja tarvittaessa antaa yksityiskohtaista tietoa siitä, miten edetä asiassa.

Virasto voi pyytää hakijalta lisätietoja. Pääsääntöisesti on esitettävä elatusvelvollisuudesta tehty tuomioistuimen ratkaisu ja sen virallisesti oikeaksi todistettu käännös sen maan kielellä, josta elatusapu on määrä perä, mukaan lukien lainvoimaisuuden ja täytäntöönpanokelpoisuuden vahvistus (*doložka právní moci a vykonatelnosti*). Jos elatusapu on määrä perä jostain Euroopan unionin jäsenvaltiosta, tuomioistuin toimittaa otteen päätöksestä elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen 56 artiklan mukaisesti. Lisäksi vaaditaan yleensä valtakirja ulkomaista viranomaista varten, vahvistus elatusapuun oikeutetun opiskelusta, jos hän on yli 15-vuotias, ja tapauksen mukaan asumistodistus. Asiakirjojen käännösten hankkimisessa hakija voi saada maksutonta apua asuinpaikkansa tuomioistuimelta (pääsääntöisesti tuomioistuimelta, joka ratkaisi asian ensimmäisessä oikeusasteessa). Tuomioistuin joko toimittaa asiakirjat hakijalle tai lähettää ne suoraan virastoon. Virasto tutkii saamansa asiakirjat, ja jos kaikki vaatimukset täyttyvät, se laatii ehdotuksen ulkomaiselle tuomioistuimelle tai siirtää asian jatkokäsitteltäväksi toimivaltaiselle ulkomaiselle viranomaiselle tai järjestölle. Virasto tiedottaa elatusavun hakijalle säännöllisesti toimistaan ja käsittelyn edistymisestä ja tuloksista.

Jos elatusapu peritään joko oikeusteitse tai maksuna, jonka elatusvelvollinen suorittaa vapaaehtoisesti ulkomaisen osapuolen tilille, nämä maksut siirretään viraston tilille tavallisesti kerran kuukaudessa kumulatiivisina (hallinnollisista, tilinpidollisista ja määrällisistä syistä). Viraston talousosasto siirtää maksut elatusapuun oikeutetulle kuukauden kuluessa tämän antamia ohjeita noudattaen. Jos elatusapuun oikeutettu saa maksun suoraan elatusvelvolliselta ulkomailta, hänen on viipymättä ilmoitettava maksusta virastolle. Hänen on ilmoitettava virastolle myös kaikista muutoksista, jotka voivat vaikuttaa menettelyyn (osoitteenmuutoksista, muutoksista lapsen huoltajuussuhteissa, lapsen opintojen päättymisestä yms.).

15 Mitä tapahtuu, jos elatusapuun oikeutettu asuu ulkomailla:

15.1 Voiko elatusapuun oikeutettu hakea apua suoraan viranomaiselta tai järjestöltä tässä jäsenvaltiossa?

Ulkomailla asuvan elatusavun hakijan tulisi ottaa yhteyttä asuinmaansa toimivaltaiseen viranomaiseen, joka sen jälkeen on yhteydessä kansainvälisoikeudelliseen lastensuojeluvirastoon (ks. ed. viraston yhteystiedot)

15.2 Jos voin, miten tähän viranomaiseen tai järjestöön otetaan yhteyttä ja minkälaista apua voin saada?

Vastaanotettuaan hakemuksen toisesta maasta kansainvälisoikeudellinen lastensuojeluvirasto etenee seuraavasti:

Virasto arvioi, täyttääkö hakemus kaikki EU:n lainsäädännön ja kansainvälisten sopimusten vaatimukset ja pyytää tarvittaessa lisäasiakirjoja.

Virasto lähettää kirjallisen haasteen Tšekissä asuvalle elatusvelvolliselle ja pyytää tätä maksamaan vapaaehtoisesti elatusvelan määräajassa ja säännöllisen elatusavun.

Jos elatusvelvollinen ei reagoi, virasto selvittää elatusvelvollisen taloudellisen tilanteen ja tekee päätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevan pyynnön toimivaltaiselle tšekkiläiselle tuomioistuimelle. Menettelyssä kantajaa (ulkomailla asuvaa elatusapuun oikeutettua) edustava virasto toteuttaa hänen nimissään kaikki tarvittavat toimet elatusavun perimiseksi ja varmistaa perittyjen maksujen siirron ulkomaille. Virasto ja siirtävä viranomainen ulkomailla tiedottavat toisilleen toteutetuista toimista ja elatuspäätöksen täytäntöönpanon etenemisestä ja tuloksista.

16 Sitooko vuoden 2007 Haagin pöytäkirja tätä jäsenvaltiota?

Kyllä.

17 Jos vuoden 2007 Haagin pöytäkirja ei sido tätä jäsenvaltiota, mitä lakia elatusvaateisiin sovelletaan yksityisoikeutta koskevien sääntöjen mukaan? Mitkä ovat tähän lakiin sisältyvät kansainvälistä yksityisoikeutta koskevat säännöt?

18 Mitkä ovat elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen V luvussa tarkoitettua oikeuden saatavuutta rajat ylittävissä asioissa koskevat säännöt?

Vanhempien ja lasten keskinäistä elatusvelvoitetta koskevien asioiden käsittely on vapautettu oikeudenkäyntimaksuista. Elatusavun määrittämistä, muun muassa sen korottamista, koskevissa muissa menettelyissä oikeudenkäyntimaksuista on vapautettu kantaja. Tätä vapautusta sovelletaan myös päätöksen täytäntöönpanoa koskevaan menettelyyn ja ulosmittausmenettelyyn. Kantajalla ei tarvitse olla asianajajaedustusta elatusvelvoitetta koskevissa asioissa. Kansainvälisoikeudellisen lastensuojeluviraston palvelut ovat maksuttomia. Menettelyssä kantajaa (ulkomailla asuvaa elatusapuun oikeutettua) edustava virasto toteuttaa hänen nimissään kaikki tarvittavat toimet elatusavun perimiseksi ja varmistaa perittyjen maksujen siirron ulkomaille.

Kantajan sosiaalisten ja taloudellisten olosuhteiden kannalta perustelluissa tapauksissa ja jos ei ole kyse mielivaltaisesta tai selvästi tuloksettomasta oikeuksien vaatimisesta tai puolustamisesta, tuomioistuin voi vapauttaa osapuolen oikeudenkäyntimaksuista osittain tai poikkeuksellisesti kokonaan. Jos oikeudenkäyntimaksuista vapautetulle osapuolelle määrätään edustaja, vapautusta sovelletaan myönnettyssä laajuudessa myös edustajan kuluihin ja edustuspaikkioon. Oikeudenkäyntimaksuista vapautettua osapuolta ei voida velvoittaa maksamaan ennakkoon todisteiden kustannuksista eikä korvaamaan valtiolle aiheutuneita (esim. todisteluun, asiantuntijoihin tai tulkaukseen liittyviä) kustannuksia. Kustannuksista, jotka liittyvät osapuolen äidinkielen käyttöön tai kurojen tai kuurosokeiden viestintäkeinojen käyttöön tuomioistuimessa, vastaa valtio, eikä niistä voida vaatia korvausta.

19 Minkälaisia toimenpiteitä jäsenvaltio on toteuttanut huolehtiakseen elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen 51 artiklassa kuvattujen tehtävien hoitamisesta?

Lastensuojelulain 359/1999 mukaan kansainvälisoikeudellinen lastensuojeluvirasto huolehtii Tšekin keskusviranomaisena muun muassa seuraavista tehtävistä sosiaalisoikeudellisen suojelun varmistamiseksi suhteessa ulkomaihin:

Virasto huolehtii keskusviranomaisen tehtävistä elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen mukaisesti.

Virasto huolehtii lapsen holhoojan tehtävistä.

Virasto pyytää toimivaltaisilta viranomaisilta ja muilta oikeushenkilöiltä ja luonnollisilta henkilöiltä Tšekissä asuvien vanhempien tai lastensuojeluviranomaisten pyynnöstä selvityksiä sellaisten lasten tilanteesta, jotka ovat Tšekin kansalaisia mutta eivät asu vakituisesti Tšekin alueella.

Virasto välittää eteenpäin henkilö- ja muita asiakirjoja ulkomaille ja hankkii asiakirjoja ulkomailta.

Virasto tekee yhteistyötä ulkovaltion viranomaisten tai muiden virastoa vastaavien organisaatioiden kanssa, jos ne ovat maassaan asianmukaisesti valtuutettuja sosiaalis-oikeudelliseen suojeluun, ja tarpeen mukaan muiden viranomaisten, laitosten ja oikeushenkilöiden kanssa.

Virasto avustaa lapsen vanhempien – jos vanhemmat tai jompikumpi heistä asuu ulkomailla –, perheenjäsenten ja elatusvelvollisten paikantamisessa sekä taloudellisen ja ansiotilanteen selvittämisessä elatusavun määrittämiseksi sekä toimii välittäjänä elatusvelvollisuuden täytäntöönpanoon tähtäävien hakemusten jättämisessä liittyen varsinkin elatusvelvollisuuden vahvistamiseen, lapsen kasvatukseen ja isyyden toteamiseen.

Virasto käännättää asiakirjat, joita tarvitaan toimivallan käyttämiseksi sosiaalis-oikeudellisessa suojelussa kansainvälisten sopimusten ja sellaisenaan sovellettavan Euroopan unionin lainsäädännön mukaisesti.

Viraston toimivallan käyttämiseksi toimivaltaiset viranomaiset ja muut oikeus- ja luonnolliset henkilöt ovat velvollisia toimimaan viraston kanssa tarvittavassa määrin yhteistyössä, jolloin sovelletaan asianmukaisesti täytäntöönpanosäädöksen säännöksiä kolmansien velvoittamisesta yhteistyöhön. Yhteistyöhön ovat tarvittavassa laajuudessa velvoitettuja esimerkiksi tuomioistuimet, Tšekin poliisilaitos, pankit, sosiaaliviranomaiset, työvoimatoimistot, postipalvelut, vakuutusyhtiöt ja sisäasiainministeriö tietojen toimittamiseksi muun muassa väestörekisteristä ja ulkomaalaisrekisteristä.

Tämä verkkosivu on osa [Sinun Eurooppasi](#) -sivustoa.

 [Anna palautetta](#) sisällön hyödyllisyydestä.

This webpage is part of an EU quality network

Päivitetty viimeksi: 17/12/2020

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa.

Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Elatusapu - Saksa

1 Mitä käsitteillä "elatusapu" ja "elatusvelvollisuus" tarkoitetaan käytännössä? Kuka on velvollinen maksamaan elatusapua kenelle?

Elatusvelvollisia ovat:

Lapset vanhempiin nähden,
vanhemmat lapsiin nähden,
aviopuolisot toisiinsa nähden,
(lasten)lastenlapset (iso)isovanhempiinsa nähden,
(iso)isovanhemmat (lasten)lastenlapsiin nähden,
naimattomat vanhemmat toisiinsa nähden, jos huollettavana on lapsi,
rekisteröidyssä parisuhteessa elävät toisiinsa nähden.

2 Mihin ikävuoteen asti lapsi voi saada elatusapua? Sovelletaanko alaikäisten ja aikuisten elatusapuun eri sääntöjä?

Lapsille maksettavaan elatusapuun ei sovelleta ikärajaa. Elatusapua on maksettava niin kauan kun lapsi tarvitsee sitä toimeentuloaan varten (sillä ei kuitenkaan kateta lapsen velkoja). Ammatillisen koulutuksen päättymisen jälkeen lapsen katsotaan kuitenkin yleensä pystyvän huolehtimaan omasta toimeentulostaan. Saksan elatusapulainsäädännön mukaan alaikäisiä lapsia kohdellaan suotuisemmin kuin täysi-ikäisiä, jotka ovat jo suorittaneet yleissivistävät kouluopinnot. Elatusvelvollisia koskevat vaatimukset ovat tiukempia ja elatusapua maksettaessa alaikäiset lapset ovat etusijalla täysi-ikäisiin nähden.

3 Pitääkö minun kääntyä toimivaltaisen viranomaisen tai tuomioistuimen puoleen saadakseni elatusapua? Mitkä ovat hakemusmenettelyn tärkeimmät vaiheet?

Jotta elatusvelvollisuus tunnustettaisiin, elatusapuun oikeutetun henkilön on yleensä käännäytävä tuomioistuimen, lastensuojeluviranomaisen (*Jugendamt*) tai notaarin puoleen, jos hän tarvitsee täytäntöönpanoasiakirjan, jonka perusteella hänen rahasaatavansa voidaan periä pakkotäytäntöönpanon avulla.

Riitautetut asiat käsitellään aina tuomioistuimessa. Notaari tai lastensuojeluviranomainen voi kuitenkin vahvistaa velvollisuuden vaateiden täyttämiseen.

Lastensuojeluviranomaisen toimivalta on pienempi kuin notaareilla: se vahvistaa elatusvelvollisuuden silloin, kun kyse on lapsen 21. ikävuoteen ulottuvasta elatusavusta taikka lapsen syntymästä johtuvista äidin tai isän vaateista.

Kaikki lakisääteiset elatusvaateet on vahvistettava perheasiana perheasiainoikeudessa (*Familiengericht*). Menettelyssä noudatetaan perhe- ja hakemuslainkäyttöasioissa noudatettavasta menettelystä annettua lakia (*Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit*, FamFG) sekä siviiliprosessilakia (*Zivilprozessordnung*, ZPO).

4 Voiko elatusapua hakea sukulaisen (jos voi, miten kaukaisen?) tai alaikäisen lapsen puolesta?

Siviililain (*Bürgerliches Gesetzbuch*, BGB) 1629 §:n 1 momentin mukaan vanhemmat edustavat lasta yhdessä. Toinen vanhempi voi edustaa lasta yksin, jos hän on lapsen yksinhuoltaja tai jos päätösvalta on siirretty hänelle BGB:n 1628 §:n nojalla. Yleensä vanhemmat esittävät lapsen oikeutta koskevan vaateen lapsen nimissä hänen laillisina edustajinaan. BGB:n 1629 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaan isä ja äiti eivät kuitenkaan saa edustaa lasta silloin, kun BGB:n 1795 §:n säännökset estävät huoltajan toimimisen lapsen edustajana eturistiriidan vuoksi. Tällaisia tilanteita ovat esimerkiksi lapsen ja toisen vanhemman puolison väliset riita-asiat. Tällöin lapselle on nimitettävä lisähuoltaja (*Ergänzungspfleger*), joka edustaa lasta ja esittää vaateen tämän puolesta.

Elatusvaateet ovat niin ikään tällainen poikkeustilanne. Jos vanhemmilla on yhteishuoltajuus, se vanhemmista, joka vastaa lapsen hoidosta, voi BGB:n 1629 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaan esittää lasta koskevan elatusvaateen toiselle vanhemmalle. BGB:n 1629 §:n 3 momentissa säädetään poikkeuksesta

tähän periaatteeseen, kun lapsen vanhemmat ovat edelleen naimisissa tai rekisteröidyssä parisuhteessa mutta asuvat erillään tai heidän välillään on vireillä avioliitto-oikeuden alaan kuuluva tai rekisteröityä parisuhdetta koskeva asia. Tällöin toinen vanhemmista voi esittää lasta koskevan elatusvaateen vain omilla nimissään. Näin vältetään se, että lapsesta tulisi asianosainen vanhempien välisessä avioeroasiassa.

5 Jos haluan panna asian vireille tuomioistuimessa, mistä saan tietää mikä tuomioistuin on toimivaltainen?

Elatusapua koskevilla asioilla toimivalta on perheasioita käsittelevällä tuomioistuimella (*Famliengericht*), joka toimii ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen (*Amtsgericht*) jaostona. Tuomioistuinten alueellinen toimivalta määräytyy elatusapuasioissa FamFG:n 232 §:n mukaan.

Jos vireillä on avioliitto-oikeuden alaan kuuluva asia, alueellinen toimivalta on pääsääntöisesti tuomioistuimella, joka vastaa tai vastasi ensimmäisenä oikeusasteena avioeron käsittelystä. Muissa tapauksissa alueellinen toimivalta määräytyy vastaajan vakituisen asuinpaikan mukaan. Tätä periaatetta ei kuitenkaan sovelleta menettelyissä, jotka koskevat alaikäisen tai alaikäiseen rinnastettavan lapsen elatusvelvollisuutta. Tällöin toimivalta on tuomioistuimella, jonka tuomiopiirissä sijaitsee lapsen tai sen vanhemman vakituinen asuinpaikka, jolla on oikeus edustaa lasta. Tätä sääntöä ei kuitenkaan sovelleta silloin, kun lapsen tai vanhemman vakituinen asuinpaikka on ulkomailla.

Lapsen hakemus, jolla on tarkoitus saada molemmat vanhemmat täyttämään elatusvelvollisuutensa, voidaan esittää myös sille tuomioistuimelle, joka olisi toimivaltainen käsittelemään vain toista vanhempaa koskevan hakemuksen.

6 Pitääkö minun mennä jonkun välikäden (asianajajan, keskus- tai paikallisviranomaisen) kautta voidakseni panna asian vireille tuomioistuimessa? Ellei, mitä menettelyä on noudatettava?

Asianosaisten on yleensä käytettävä asianajajaa edustajinaan tuomioistuimessa käsiteltävissä elatusapuasioissa. Oikeudellisen edustajan käyttäminen ei kuitenkaan ole välttämätöntä väli-toimia (*einstweilige Anordnung*) koskevassa menettelyssä. Asianajajaa ei tarvita myöskään silloin, kun lastensuojeluviranomainen (*Jugendamt*) edustaa lasta oikeudellisenä neuvonantajana elatusvaateen vahvistamista koskevassa asiassa.

7 Onko oikeuskäsittely maksullinen? Jos on, paljonko se maksaa? Jos varani eivät riitä, voinko saada oikeusapua käsittelyn kustannusten kattamiseksi?

Tuomioistuimissa käytävistä elatusapumenettelyistä aiheutuu yleensä kustannuksia, jotka voidaan jakaa käsittelymaksuihin (*Gebühren*) ja kuluihin (*Auslagen*). Näiden kustannusten määrä riippuu käsiteltävänä olevan asian rahamääräisestä arvosta, menettelyn kestosta ja kyseiseen asiaan liittyvistä olosuhteista. Maksujen ensisijainen maksaja on se, jolle tuomioistuin ne päätöksessään määrää. Periaatteena on, että ne maksaa oikeusjutun häviäjää.

Jos hakija ei pysty maksamaan tuomioistuin-käsittelyä aiheuttavia kustannuksia tai pystyy maksamaan ne vain osittain tai erissä henkilökohtaisen tai taloudellisen tilanteensa vuoksi, hän voi saada oikeusapua tuomioistuimissa käytäviin elatusapumenettelyihin. Oikeusapu kuitenkin evätään, jos hakijan kante tai valitus on selkeästi perusteeton tai tehty vilpillisessä mielessä. Oikeusapu kattaa menettelyä aiheutuneet kustannukset ja oman asianajajan kulut osittain tai kokonaan hakijan tuloista ja varallisuudesta riippuen. Se ei kuitenkaan kata vastapuolen asianajajan kuluja, jos oikeudenkäynti hävitään.

8 Minkä tyyppistä elatusapua tuomioistuin voi myöntää? Miten sen määrä lasketaan? Voidaanko tuomioistuimen päätöstä tarkistaa elinkustannusten tai perhetilanteen muuttuessa? Jos voidaan, miten (esim. automaattinen indeksointi)?

Elatusapu maksetaan yleensä rahana. Elatusmaksun suuruus määräytyy elatukseen oikeutetun tarpeiden ja varattomuuden mukaan sekä elatusvelvollisen maksukyvyin mukaan. Osavaltion ylioikeudet (*Oberlandesgerichte*) ovat laatineet taulukkoja ja ohjeita, joiden avulla määritetään elatusmaksun perustana olevat kiinteät summat. Lähtökohtana on usein ns. Düsseldorfin taulukko, jota käytetään yleisesti lapselle maksettavan elatusavun määrittämiseen.

Jos tuomioistuimen päätöksen perustana olleet käytännön olosuhteet muuttuvat, päätöstä voidaan muuttaa elatusapuun oikeutetun tai elatusapuvelvollisen hakemuksesta. Alaikäiselle maksettava elatusapu voidaan BGB:n 1612a §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan myös sitoa indeksiin, jolloin se ilmaistaan prosenttiosuutena kulloinkin voimassa olevasta elatusavun vähimmäismäärästä. Elatusavun vähimmäismäärästä säädetään BGB:n 1612a §:n 1 momentin 2 ja 3 kohdassa, ja vähimmäismäärä kasvaa asteittain kolmessa portaassa lapsen iän mukaan. Jos tuomioistuimen päätöksessä vahvistettu elatusavun määrä on sidottu indeksiin, päätöstä ei tarvitse muuttaa, kun lapsi saavuttaa seuraavan ikävaiheen.

9 Miten ja kenelle elatusapu maksetaan?

Elatusapu maksetaan periaatteessa kuukausittain etukäteen rahasuorituksena, joka osoitetaan elatukseen oikeutetulle, alaikäisestä lapsesta huolehtivalle vanhemmalle taikka muulle maksun vastaanottajaksi valtuutetulle.

10 Jos elatusvelvollinen ei maksa vapaaehtoisesti, mitä pakkotoimia voidaan käyttää?

Täytäntöönpanokelpoinen elatusvaade voidaan panna täytäntöön pakkokeinoin. Pakkotäytäntöönpano toteutetaan yleisten sääntöjen mukaisesti.

Elatusvelvollisen maksuvelvollisuutta vahvistaa myös se, että velvollisuuden täyttämättä jättämisestä on rikosoikeudellisia seuraamuksia.

Elatusvelvollisuutensa täyttämättä jättänyt voidaan tuomita enintään kolmeksi vuodeksi vankeuteen tai sakkorangaistukseen. Jos vankeusrangaistus on määrättävä, mutta se määrätään ehdollisena, tuomioistuin voi kehottaa tuomittua täyttämään elatusvelvollisuutensa. Tuomioistuin muuttaa ehdonalaisen tuomion ehdottomaksi, jos tuomittu törkeästi tai jatkuvasti rikkoo kehotusta vastaan ja antaa siten aihetta uskoa, että hän jatkaa rikollista toimintaansa ja etenkin elatusvelvollisuuden laiminlyöntiä. Ensikertalaisten kohdalla syyttäjä voi jättää syytteen väliaikaisesti nostamatta ja tuomioistuin voi keskeyttää käsittelyn tilapäisesti, jos syytettyä kehoitetaan samalla täyttämään elatusvelvollisuutensa määrätyn rahasumman osalta.

11 Lyhyt kuvaus täytäntöönpanoa koskevista rajoituksista, erityisesti velallisen suojaa koskevista säännöistä sekä määrärajoista tai vanhentumisajoista.

Irtaimen omaisuuden ulosmittaamisesta vastaa ulosottomies (*Gerichtsvollzieher*) (ZPO:n 808 §:n 1 momentti). Ulosmittauksessa on otettava erityisesti huomioon sitä rajoittavat säännökset (ZPO:n 811–812 §). Tämän vuoksi ZPO:n 811 §:ssä lueteltua omaisuutta ei saa ulosmitata. Poikkeuksena tästä on ZPO:n 811 §:n 2 momentin mukaan omistuksenpidätyksen (*Eigentumsvorbehalt*) piiriin kuuluva omaisuus. ZPO:n 811 §:n nojalla ulosmittauskiellon piiriin kuuluvaa omaisuutta voidaan kuitenkin ZPO:n 811a ja 811b §:n mukaan vaihtaa samankaltaiseen vähemmän arvokkaaseen omaisuuteen.

Velallisen asunto voidaan tutkia ilman hänen lupaansa vain tuomioistuimen määräyksestä (ZPO:n 758a §).

Saatavien ulosmittaamisesta määrää täytäntöönpanomenettelyä vastaava tuomioistuin. Ansiotulojen ulosmittaamisessa on otettava huomioon ulosmittaussuoja, josta säädetään ZPO:n 850 §:ssä ja sitä seuraavissa pykälissä. Ansiotulojen ulosmittaussuojan suuruus määräytyy tulojen määrän lisäksi myös sen perusteella, kuinka monelle henkilölle velallisen on tuomioistuimen mukaan maksettava elatusapua. ZPO:n 850c §:n liitteessä on taulukko ulosmittaussuojaan sovellettavista enimmäismääristä laskelmia varten. Taulukkoa tarkastellaan uudelleen säännöllisin väliajoin ja enimmäismääriä muutetaan tarvittaessa.

Jos kyseessä on elatusvaateiden tai tahallisen laittomasta teosta johtuvien vaateiden täytäntöönpano, täytäntöönpanomenettelyä vastaava tuomioistuin voi velkojan hakemuksesta asettaa myös taulukosta poikkeavan ulosmittaussuojan tason ZPO:n 850d tai 850f §:n nojalla. Samoin voidaan toimia ZPO:n 850f §:n 1 momentin nojalla velallisen erityisiä henkilökohtaisia tarpeita koskevan hakemuksen perusteella.

Velallisen pankkitiliin voidaan soveltaa ulosmittaussuojaa ZPO:n 850k §:n nojalla ja tällöin velallisella voi olla käytössään ulosmittauksesta vapautettu tili (*Pfändungsschutzkonto, P-Konto*). Tällainen tili varmistaa, että velallinen voi vastata omista ja huolettaviensa välttämättömistä elinkustannuksista. Kyseiseen tiliin sovelletaan automaattisesti ulosmittaussuojaa, joka kattaa poikkeuksen perusmäärän eli nykyisin 1 178,95 euroa kuukaudessa. Tätä perussuojaa voidaan korottaa tietyn edellytyksin esimerkiksi velallisen muiden elatusapuvelvollisuuksien vuoksi. Ulosmittaussuojaan sovellettavia määriä koskevia yksityiskohtaisia tietoja on sivulla <http://www.bmjv.de/DE/Themen/FinanzenUndAnlegerschutz/ZwangsvollstreckungPfaendungsschutz/Pfaendungsschutzkonto.html>. Myös lapsi- ja tietyt sosiaalietuudet kuuluvat suojan piiriin. Suojan saamiseksi riittää yleensä, kun velallinen toimittaa pankille asiaa koskevan todistuksen. Erityistapauksissa – kuten velallisen sairauteen liittyvien poikkeuksellisten tarpeiden vuoksi – täytäntöönpanomenettelyä vastaava tuomioistuin voi muuttaa ulosmittaussuojan piiriin kuuluvaa määrää tapauskohtaisesti.

Elatusvaateisiin sovelletaan kolmen vuoden yleistä vanhentumisaikaa (BGB:n 195 §). Vanhentumisaika alkaa kulua sen vuoden lopusta, jona saatava on syntynyt ja elatusapuun oikeutettu on ollut siitä tietoinen (BGB:n 199 §:n 1 momentti). Erityistä 30 vuoden vanhentumisaikaa sovelletaan ainoastaan täytäntöönpanokelpoisiin elatusapuveikoihin (BGB:n 197 §:n 1 momentin 3 kohta). Vanhentumisaika alkaa tällöin kulua tuomioistuimen päätöksen voimaantulopäivästä, täytäntöönpanoasiakirjan laatimispäivästä tai pöytäkirjassa vahvistetusta päivästä (BGB:n 201 §:n 1 momentti). Vanhentumisaika voidaan kuitenkin keskeyttää. Keskeyttäminen tarkoittaa, että vanhentumisaajan kulumisessa ei oteta huomioon aikaa, jolloin vanhentumisaika on keskeytetty (BGB:n 209 §). Lapselle maksettavan elatusavun tapauksessa vanhentumisaika on keskeytetty, kunnes lapsi täyttää 21 vuotta (BGB:n 207 §:n 1 momentin 2 kohdan a alakohta).

Jos pakkotäytäntöönpanosta päätetään tai sitä haetaan, kolmen vuoden pituinen yleinen vanhentumisaika alkaa kulua uudelleen (BGB:n 212 §:n 1 momentin 2 kohta). Näin voidaan estää täytäntöönpanokelpoisten tulevien elatusvaateiden vanheneminen.

12 Onko olemassa viranomainen tai järjestö, joka voi auttaa minua elatusavun perimisessä?

Elatusmääräys on tavanomainen rahavaadetta koskeva täytäntöönpanomääräys, joten elatusavun saajan on periaatteessa noudatettava tavanomaisia täytäntöönpanosääntöjä ja ajettava vaadettaan itse.

Lastensuojeluviranomainen (*Jugendamt*) auttaa perimisessä kuitenkin silloin, kun kyseessä on BGB:n 1712 §:n mukainen lapsen edunvalvontajärjestely (*Beistandschaft*). Edunvalvontajärjestely käynnistetään silloin, kun hakemuksen jättänyt vanhempi on lapsen ainoa huoltaja tai kun vanhemmilla on yhteishuoltajuus mutta lapsi asuu hakemuksen jättäneen vanhemman luona.

Eri asia ovat kuitenkin tapaukset, joissa elatukseen oikeutetulle maksetaan tiettyjä sosiaalietuuksia (joiden kohteena oleva tarve kuuluu oikeastaan elatusavun piiriin). Jos näiden sosiaalietuuksien saajalla on elatusvelvollista kohtaan vielä täyttämätön elatusvaade, elatusvaade siirtyy periaatteessa toimivaltaiselle viranomaiselle, joka voi hakea sitä omista nimissään.

Tietyissä tapauksissa (kun lapsen kasvatuksesta huolehtii yksinhuoltaja eikä toinen vanhempi maksa elatusta käteissuorituksina) etuuksia voidaan maksaa elatusmaksuennakoista annetun lain (*Unterhaltsvorschußgesetz, UVG*) nojalla. Tällöin ennakkokassa toimii sille siirrettyyn elatusvaateeseen liittyvien suoritusten vastaanottajana.

Jos taas elatusvelvollinen ei maksa elatusmaksuja ja tilanne vaatii sosiaalivakuutusmaksamista (kunhan muut etuusedellytykset täyttyvät), elatusvaateet siirtyvät (samaan tapaan kuin edellä mainittujen elatusmaksuennakoiden tapauksessa) sosiaaliturvalaitokselle, joka voi hakea niiden maksuunpanoa. Kun kyse on työnhakijalle maksettavasta perusturvasta, elatusvaade siirretään vasta, kun etuuden maksaja on kirjallisesti ilmoittanut siitä elatusvelvolliselle.

13 Voiko viranomainen tai järjestö maksaa elatusavun ennakkoon kokonaan tai osittain elatusvelvollisen sijasta?

Kysymyksessä 12 tarkoitetut elatusmaksuennakkolakiin perustuvat etuudet samoin kuin sosiaalipuuetuudet ja työnhakijan perusturva ovat itsenäisiä, laajuudeltaan rajattuja sosiaalietuuksia eivätkä varsinaisia elatusetuksia. Toimivaltaiset viranomaiset maksavat ne suoraan etuuteen oikeutetulle. Ne eivät myöskään ole riippuvaisia siitä, voidaanko elatusapu panna maksuun. Ne viranomaiset, joille elatusvaade on siirretty, voivat hakea sen maksuunpanoa omista nimissään.

Toisin kuin elatusmaksuennakkolakiin perustuvat etuudet, sosiaalipuuetuudet ja työnhakijan perusturva, edunvalvontajärjestely ei muodosta perustetta erilliselle etuusvaateelle toimivaltaista viranomaista kohtaan. Viranomainen ainoastaan auttaa elatukseen oikeutettua elatusvaateen hakemisessa ja täytäntöönpanossa.

14 Mitä tapahtuu, jos elatusvelvollinen asuu ulkomailla:

14.1 Voiko elatusapuun oikeutettu saada apua viranomaiselta tai järjestöltä tässä jäsenvaltiossa?

Jos elatusavun saaja haluaa esittää elatusapuvaateen elatusvelvolliselle, joka asuu ulkomailla, hän voi kääntyä Bonnissa toimivan liittovaltion oikeusviraston (*Bundesamt für Justiz*) puoleen. Liittovaltion oikeusvirasto on nimetty Saksan keskusviranomaiseksi rajatylittävissä elatusapumenettelyissä.

14.2 Jos voin, miten tähän viranomaiseen tai järjestöön otetaan yhteyttä?

Saksassa asuvan velkojan on esitettävä elatusvelvollisuutta koskevan neuvoston asetuksen 55 artiklan, lasten ja muiden perheenjäsenten elatusavun kansainvälisestä perinnästä vuonna 2007 tehdyn Haagin yleissopimuksen 9 artiklan tai vuonna 1956 tehdyn YK:n yleissopimuksen 2 artiklan 1 tai 2 kohdan mukainen hakemus Bonnissa toimivalle liittovaltion oikeusvirastolle, joka toimittaa sen edelleen vastaanottavalle keskusviranomaiselle. Lisätietoa on saatavilla osoitteessa: https://www.bundesjustizamt.de/DE/Themen/Buergerdienste/AU/AU_node.html

Saksan keskusviranomaisen yhteystiedot:

Bundesamt für Justiz

Referat II 4

53094 Bonn

Deutschland

Sähköposti: auslandsunterhalt@bfj.bund.de

Puhelin: 0228 99410 6434

Faksi: 0228 99410 5202

15 Mitä tapahtuu, jos elatusapuun oikeutettu asuu ulkomailla:

15.1 Voiko elatusapuun oikeutettu hakea apua suoraan viranomaiselta tai järjestöltä tässä jäsenvaltiossa?

Ulkomailla asuva velkoja voi esittää elatusvelvollisuutta koskevan neuvoston asetuksen 55 artiklan, lasten ja muiden perheenjäsenten elatusavun kansainvälisestä perinnästä vuonna 2007 tehdyn Haagin yleissopimuksen 9 artiklan tai vuonna 1956 tehdyn YK:n yleissopimuksen 2 artiklan 1 tai 2 kohdan mukaisen hakemuksen asuinvaltionsa keskusviranomaiselle.

15.2 Jos voin, miten tähän viranomaiseen tai järjestöön otetaan yhteyttä ja minkälaista apua voin saada?

Hakemukset on esitettävä asuinmaan keskusviranomaiselle, joka toimittaa ne edelleen Saksan keskusviranomaisen käsiteltäväksi (ks. 14.2 kohta).

16 Sitooko vuoden 2007 Haagin pöytäkirja tätä jäsenvaltiota?

Kyllä.

17 Jos vuoden 2007 Haagin pöytäkirja ei sido tätä jäsenvaltiota, mitä lakia elatusvaateisiin sovelletaan yksityisoikeutta koskevien sääntöjen mukaan? Mitkä ovat tähän lakiin sisältyvät kansainvälistä yksityisoikeutta koskevat säännöt?

Ei sovelleta.

18 Mitkä ovat elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen V luvussa tarkoitettua oikeuden saatavuutta rajat ylittävissä asioissa koskevat säännöt?

Elatusapumenettelyissä perittävät maksut on yleensä suoritettava ennakkoon. Elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen soveltamisalaan kuuluvissa asioissa oikeusapua myönnetään kyseisen asetuksen 44–47 artiklan mukaisesti. Ennakkomaksuvelvoitteesta voi tietyn edellytyksin saada vapautuksen, erityisesti jos on myönnetty oikeusapua.

19 Minkälaisia toimenpiteitä jäsenvaltio on toteuttanut huolehtiakseen elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen 51 artiklassa kuvattujen tehtävien hoitamisesta?

Saksa on osoittanut keskusviranomaiselleen eli liittovaltion oikeusvirastolle tarvittavat toimivaltuudet, jotta se voi hoitaa tehokkaasti 51 artiklassa kuvatut tehtävät.

Tämä verkkosivu on osa Sinun Eurooppasi -sivustoa.

 Anna palautetta sisällön hyödyllisyydestä.

This webpage is part of an EU quality network

Päivitetty viimeksi: 29/12/2023

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tämän sivun alkukielistä versiota on muutettu äskettäin. Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

Elatusapu - Viro

1 Mitä käsitteillä "elatusapu" ja "elatusvelvollisuus" tarkoitetaan käytännössä? Kuka on velvollinen maksamaan elatusapua kenelle?

Elatusvelvollisuus on perustuslakiin perustuva perheen velvollisuus huolehtia apua tarvitsevista jäsenistään.

Elatusapu on elatusmaksu, joka maksetaan yleensä säännöllisesti rahana. Tuomioistuimien voi joissakin tapauksissa määrätä elatusapuun oikeutetun henkilön pyynnöstä, että elatusapu maksetaan kokonaan kertaosittain. Henkilö, joka on velvoitettu maksamaan alaikäiselle lapselle elatusapua, voi asianmukaisin perustein pyytää, että saisi maksaa elatusavun muulla tavoin kuin rahana.

Ensisijainen velvollisuus elättää apua tarvitsevaa henkilöä on tämän täysi-ikäisillä ylenevän ja alenevän ensimmäisen ja toisen polven sukulaisilla. Toisin sanoen täysi-ikäinen lapsi ja hänen vanhempansa ovat velvollisia elättämään toisiaan, ja isovanhemmilla on velvollisuus elättää alaikäisiä lapsenlapsiaan. Aviopuolisot ovat velvollisia elättämään perhettään työllään ja omaisuudellaan yhteisen kodin kustannusten kattamiseksi sekä aviopuolisoiden ja lasten tavanomaisten ja erityisten tarpeiden tyydyttämiseksi. Apua tarvitsevan henkilön elatusvelvollisuus voi olla myös entisellä aviopuolisolla tai henkilöllä, jonka kanssa apua tarvitseva ei ole naimisissa mutta jonka kanssa hänellä on yhteinen lapsi.

Alaikäisen lapsen vanhempi antaa elatusta elatusavun muodossa erityisesti silloin kun hän ei asu yhdessä lapsensa kanssa tai ei osallistu lapsen kasvattamiseen. Apua tarvitsevalta henkilöltä eronnut aviopuoliso on velvollinen antamaan elatusapua erityisesti silloin kun entinen puoliso ei pysty avioeron jälkeen elättämään itse itseään koska huolehtii entisten aviopuolisoiden yhteisestä lapsesta, tai silloin kun kyseinen henkilö tarvitsee apua vanhuuden tai terveydentilan vuoksi. Henkilö, jolla on lapsi apua tarvitsevan henkilön kanssa, on velvollinen antamaan elatusapua 8 viikon ajan ennen lapsen syntymää ja 12 viikon ajan sen jälkeen ja pidempäänkin, jos avun tarve johtuu yhteisen lapsen kasvattamisesta tai raskauden tai synnytyksen aiheuttamista terveysongelmista.

2 Mihin ikävuoteen asti lapsi voi saada elatusapua? Sovelletaanko alaikäisten ja aikuisten elatusapuun eri sääntöjä?

Henkilö on täysi-ikäinen 18-vuotiaana, ja alle 18-vuotias on alaikäinen. Elatusapuun on oikeutettu alaikäinen lapsi, jonka elatuksesta ovat päävastuussa hänen vanhempansa yhtä suurin osuuksin. Elatusapuun on oikeutettu myös lapsi, joka täysi-ikäiseksi tultuaan jatkaa perus- tai keskiasteen opintoja peruskoulussa, lukiossa tai ammattioppilaitoksessa taikka korkeakouluopintoja yliopistossa. Tällöin elatusapua voi saada enintään 21-vuotiaaksi. Alaikäisen ja täysi-ikäisen lapsen elatusapu lasketaan eri perusteiden mukaan. Täysi-ikäiselle lapselle maksettava elatusapu määritetään elatusapuun oikeutetun tarpeiden ja hänen tavanomaisen elämäntapansa mukaan, ottaen kuitenkin huomioon, että täysi-ikäisen henkilön oletetaan pystyvän huolehtimaan toimeentulostaan itse ainakin osaksi. Täysi-ikäisellä on oikeus vaatia elatusapua vain jos hänellä ei ole toimeentuloon tarvittavia varoja eikä hänen voida esimerkiksi koulutuksen tai muun päteväen syyn vuoksi odottaa hankkivan tarpeidensa edellyttämiä tuloja itse.

Jos lapsi haluaa elatusapua vielä täysi-ikäiseksi tultuaan, kun elatusavun maksamismääräys on tuomioistuimen aiemman päätöksen nojalla päättynyt, hänen on itsenäisesti vietävä asia uudelleen tuomioistuimeen.

Myös muut alenevan tai ylenevän polven sukulaiset, jotka eivät pysty elättämään itseään, ovat oikeutettuja elatusapuun apua tarvitessaan.

3 Pitääkö minun kääntyä toimivaltaisen viranomaisen tai tuomioistuimen puoleen saadakseni elatusapua? Mitkä ovat hakemusmenettelyn tärkeimmät vaiheet?

Alaikäisen lapsen elatusvelvollisuuden täyttämistä voi vaatia lapsen vanhemmalta. Jos vanhempi ei maksa elatusapua vapaaehtoisesti, tuomioistuimelta voi saada elatusapumääräyksen. Elatusavun hakemista varten tuomioistuimelle on jätettävä joko lapsen elatusapuhakemus nopeutetussa maksamismääräysmenettelyssä tai haastehakemus (elatusapukanne). Haastehakemuksesta, joka koskee alaikäisen elatusapua, ja hakemuksesta, joka tehdään nopeutetussa maksamismääräysmenettelyssä, ei peritä valtion käsittelymaksua.

Nopeutettu maksamismääräysmenettely on yksinkertaistettu menettely, jossa voidaan antaa elatusapua koskeva määräys silloin kun elatusapua haetaan alaikäiselle lapselle, elatusvelvollinen vanhempi on merkitty lapsen syntymätodistukseen, elatusavun määrä kuussa on enintään 1,5 kertaa elatusavun vähimmäismäärä (ks. kysymys nro 8) eikä toinen vanhempi vastusta elatusapua. Jos maksamismääräyksen esittämisestä ei tyydy, elatusavun hakemiseksi on jätettävä haastehakemus lapsen asuinpaikan mukaan määräytyvään käräjäoikeuteen.

Lisätietoa lapsen elatusavun hakemisesta nopeutetussa maksamismääräysmenettelyssä on [täällä](#). Lomake, jolla esitetään haastehakemus lapsen elatusavun saamiseksi löytyy [täältä](#)

4 Voiko elatusapua hakea sukulaisen (jos voi, miten kaukaisin?) tai alaikäisen lapsen puolesta?

Elatusapuun on oikeutettu alaikäinen lapsi. Koska alaikäinen lapsi on vajaavaltainen henkilö, haastehakemuksen jättää tuomioistuimelle lapsen nimissä tämän laillinen edustaja eli lapsen huoltaja. Jos alaikäiselle lapselle on määrätty holhooja, haastehakemuksen tekee holhooja lapsen laillisena edustajana. Täysi-ikäinen oikeustoimikelpoinen henkilö tekee elatusapuhakemuksen itsenäisesti omista nimistään.

5 Jos haluan panna asian vireille tuomioistuimessa, mistä saan tietää mikä tuomioistuin on toimivaltainen?

Kun tuomioistuimelta pyydetään vanhemman elatusvelvollisuuden täyttämistä alaikäisen lapsen suhteen, kyseessä on elatusapuasia. Elatusapuasiassa haastehakemus on jätettävä lapsen asuinpaikan mukaan määräytyvään tuomioistuimeen. Jos lapsen asuinpaikka ei ole Virossa, kanne nostetaan vastaajan asuinpaikan mukaan. Jos vastaajan asuinpaikka ei ole Virossa, kanne nostetaan kantajan asuinpaikan mukaan.

Elatusapua voi vaatia myös nopeutetussa maksamismääräysmenettelyssä (ks. kysymys nro 3).

6 Pitääkö minun mennä jonkun välikäden (asianajajan, keskus- tai paikallisviranomaisen) kautta voidakseni panna asian vireille tuomioistuimessa? Ellei, mitä menettelyä on noudatettava?

Kun alaikäiselle lapselle haetaan elatusapua tuomioistuimen kautta, asia on pantava vireille tuomioistuimessa nostettavalla kanteella. Haastehakemuksen tekemiseen ei tarvita välttämättä ammatillista oikeusapua eikä edustajaa. Tuomioistuin määrää elatusavun kanteen nostamispäivästä lähtien. Tuomioistuin voi kuitenkin kanteen perusteella määrätä, että elatusapua on maksettava takautuvasti enintään yhdeltä vuodelta ennen kanteen esittämistä.

Lomake, jolla esitetään haastehakemus lapsen elatusavun saamiseksi, löytyy [täältä](#)

7 Onko oikeuskäsittely maksullinen? Jos on, paljonko se maksaa? Jos varani eivät riitä, voinko saada oikeusapua käsittelyn kustannusten kattamiseksi?

Haastehakemuksesta, joka koskee alaikäisen elatusapua, ja nopeutetussa maksamismääräysmenettelyssä tehtävästä elatusapuhakemuksesta ei peritä valtion käsittelymaksua.

Käsittelyn kustannusten kattamiseksi voi hakea valtion varoista maksettavaa oikeusapua.

Valtion varoista maksettava oikeusapu tarkoittaa, että Viron asianajajaliitto osoittaa hakijalle asianajajan. Asianajajan tehtävänä on edustaa ja neuvoa päämiestään menettelyssä. Valtion oikeusapuun on oikeutettu henkilö, joka ei taloudellisen tilanteensa vuoksi pysty itse maksamaan oikeudellista asiantuntijapalvelua tai pystyy maksamaan sen vain osittain tai erissä tai jonka taloudellinen tilanne ei oikeudellisen palvelun maksamisen jälkeen mahdollista perustoimeentuloa. Oikeusavun saaminen ei vapauta muista käsittelyn kustannuksista.

Lisätietoa valtion oikeusavusta on [täällä](#).

Valtion varoista maksettavaa oikeusapua voi hakea myös käsittelyn kustannusten kattamiseksi, jos hakija ei pysty taloudellisen tilanteensa vuoksi maksamaan oikeuskuluja itse tai pystyy maksamaan ne vain osittain tai erissä. Lisäksi on oltava riittävät perusteet olettaa, että oikeudenkäyntimenettelyssä saadaan myönteinen lopputulos.

Luonnollisen henkilön oikeusapuhakemus ja ilmoitus hakijan ja tämän perheenjäsenten henkilökohtaisesta ja taloudellisesta tilanteesta löytyvät [täältä](#).

8 Minkä tyyppistä elatusapua tuomioistuin voi myöntää? Miten sen määrä lasketaan? Voidaanko tuomioistuimen päätöstä tarkistaa elinkustannusten tai perhetilanteen muuttuessa? Jos voidaan, miten (esim. automaattinen indeksointi)?

Tuomioistuin voi määrätä alaikäiselle lapselle elatusavun tietyn suuruisena tai muuttavana määränä. Se myös vahvistaa elatusavun määrän laskentaperusteet. Tuomioistuin määrää useimmiten, että elatusapu on maksettava kuukausittain.

Vuoden 2021 loppuun saakka elatusavun vähimmäismäärä oli sidoksissa vähimmäispalkkaan. Lapsikohtaisen elatusavun täytyi olla kuukaudessa vähintään puolet Viron hallituksen vahvistamasta vähimmäiskuukausipalkasta (250 euroa/lapsi vuonna 2018, 270 euroa vuonna 2019 ja 292 euroa vuosina 2020 ja 2021).

Vuoden 2022 alusta lähtien elatusavun vähimmäismäärä ei ole enää sidoksissa vähimmäispalkkaan. Elatusavun määrästä päättää tuomioistuin lapsen tarpeiden, vanhempien taloudellisten mahdollisuuksien ja näiden saamien tukien sekä perheen alaikäisten lasten lukumäärän perusteella. Lähtökohdaksi otetaan puolet lapsen keskimääräisistä elinkustannuksista kuussa, eli elatusavun perusmäärä on 209,20 euroa. Määrää tarkistetaan vuosittain 1. huhtikuuta edellisen vuoden kuluttajahintaindeksin perusteella.

Elatusavun määrää vahvistettaessa otetaan huomioon seuraavat seikat: **Maksuvelvollisen vanhemman tulot.** Yleissääntönä on, että perusmäärään lisätään 3 prosenttia Viron keskimääräisestä kuukausittaisesta bruttopalkasta edellisenä kalenterivuonna. Tätä täydentävää osuutta tarkistetaan vuosittain 1.

huhtikuuta. **Elatusapua saavien lasten määrä perheessä.** Koska useamman lapsen myötä kulut voivat hieman vähentyä (huonekaluja, vaatteita ja leluja käytetään uudelleen), toisesta lapsesta alkaen elatusapu on 15 prosenttia ensimmäisen lapsen elatusapua pienempi. Elatusavun määrää ei pienennetä, jos lapsia syntyy kerralla useampia tai jos lasten ikäero on yli 3 vuotta.

Perhelisät. Elatusavun määrää vahvistettaessa otetaan huomioon lapsilisät ja 1. helmikuuta 2023 alkaen voimaan tulleen perhelain mukaan puolet suurperhelisästä. Jos nämä tuet maksetaan elatusavun hakijalle, elatusavusta vähennetään jokaisen lapsen osalta puolet mainituista tuista. Jos tuet maksetaan elatusavun maksajalle, kyseinen määrä lisätään elatusapuun. Edellä mainitun lainmuutoksen mukaan suurperhelisät otetaan huomioon elatusavun määrässä myös silloin kun lisiä ei makseta ainoastaan perheen yhteisistä lapsista. Esimerkiksi jos kyseessä on uusperhe, johon kuuluu kaksi lasta aiemmasta suhteesta ja jossa vanhemmalla on lapsia myös uudesta suhteesta, niin että perhe on oikeutettu suurperhelisiin, elatusavun määrittämisessä otetaan huomioon puolet suurperhelisien määrästä. Tämä määrä jaetaan ensin puoliksi elatusavun hakijan ja elatusavun maksajan kesken ja jaetaan sen jälkeen suurperhelisiin oikeutetun perheen kaikkien lasten lukumäärällä.

Lapsen vuoroasuminen. Jos lapsi asuu elatusapua maksavan vanhemman luona vuoden aikana keskimäärin vähintään 7 vuorokautta kuukaudessa, elatusapua pienennetään suhteessa maksuvelvollisen vanhemman kanssa vietettyyn aikaan. Jos lapsi viettää kummankin vanhemman kanssa saman verran aikaa, elatusapua voi hakea vain, jos sen perusteena ovat lapsen isommat tarpeet tai vanhempien suuret tuloerot tai jos lapseen liittyvät kulut ovat jakautuneet vanhempien välillä epätasaisesti.

Lisätietoa ja elatusapulaskuri [täältä](#).

Ennen 1. tammikuuta 2022 tehdyissä tuomioistuinten päätöksissä vahvistettuja määriä ei pienennetä automaattisesti. Jos vanhemman on tuomioistuimen päätöksen nojalla maksettava alaikäiselle lapselle elatusapuna siihenastinen vähimmäismäärä tai puolet kuukauden vähimmäispalkasta, kyseinen määrä ns. jäädytetään vuoden 2021 tasolle (292 euroa kuussa). Vaikka vähimmäispalkka nousisi jatkossa, elatusavun määrä ei sen perusteella enää kasva.

Jos vanhempi oli ennen 1. helmikuuta 2023 tehdyn tuomioistuimen päätöksen nojalla määrätty maksamaan alaikäiselle lapselle elatusapua muuttavana määränä, jonka suuruus riippuu suurperhelisän määrästä, tuomioistuimen päätökseen perustuvan elatusavun määrä lasketaan 1. helmikuuta 2023 voimaan tulleen muutetun perhelain 101 §:n 5 momentin mukaan.

Tuomioistuin voi korottaa elatusavun vähimmäismäärää ja perustellusta syystä myös alentaa sitä. Säädöksessä esitetyn kaavan avulla laskettua elatusavun vähimmäismäärää voivat korottaa

lapsen todelliset tarpeet

vanhempien tulot

lapseen liittyvien kulujen todellinen jakautuminen vanhempien kesken.

Jos maksuvelvollisen vanhemman tulot ovat keskimääräistä suuremmat, elatusavun perusmäärään voidaan lisätä esimerkiksi 3 prosenttia maksuvelvollisen vanhemman tuloista eikä kuukausittaisesta bruttopalkasta. Elatusapua voidaan pienentää vain perustellusta syystä. Perusteltu syy voi olla esimerkiksi vanhemman työttömyys tai se, että vanhemmalla on toinen lapsi, joka joutuisi elatusavun vähimmäismäärän vahvistamisen vuoksi taloudellisesti heikompaan asemaan kuin elatusapua saava lapsi.

Jos elatusavun määrää muutetaan, yleensä muutosta sovelletaan sitä koskevan päätöksen tekemispäivästä eli sitä ei sovelleta elatusmaksuihin takautuvasti. Elatusvelvollinen voi asianmukaisin perustein pyytää, että saisi maksaa elatusavun muulla tavoin kuin rahallisesti. Vanhemmat voivat tehdä lapsen elatusvelvollisuuden täyttämistä koskevan keskinäisen sopimuksen, jossa tehdään tarkennuksia ja vahvistetaan, millä tavoin ja kuinka kauan elatusapua tulee antaa.

9 Miten ja kenelle elatusapu maksetaan?

Elatusapu maksetaan yleensä säännöllisesti rahana. Alaikäisen lapsen elatusvelvollinen voi asianmukaisin perustein pyytää, että saisi maksaa elatusavun muulla tavoin kuin rahallisesti. Alaikäisen lapsen vanhempi antaa elatusta elatusavun muodossa erityisesti silloin kun hän ei asu yhdessä lapsensa kanssa tai ei osallistu lapsen kasvattamiseen. Elatusapu maksetaan jokaiselle kalenterikuukaudelle etukäteen. Jos elatusavun saaja on lapsi, elatusapu maksetaan yleensä toiselle vanhemmalle. Elatusavun voi maksaa suoraan lapselle, jos vanhemmat ovat siitä keskenään sopineet tai asiasta on tuomioistuimen päätös.

10 Jos elatusvelvollinen ei maksa vapaaehtoisesti, mitä pakkotoimia voidaan käyttää?

Jos elatusavusta on olemassa voimaantullut tai välittömästi täytäntöönpanokelpoinen tuomioistuimen päätös, jota toinen vanhemmista ei täytä, tulee kääntyä ulosottomiehen puoleen. Jos velallinen ei maksa päätöksessä määrättyjä maksuja määräajassa, ulosottomies järjestää kanteen turvaamista hakeneen henkilön hakemuksesta velallisen omaisuuden ulosmittauksen. Velallisen omaisuuden ulosmittausta varten ulosottomiehelle on esitettävä tuomioistuimen päätös ja täytäntöönpanohakemus. Täytäntöönpanohakemukseen on merkittävät tiedot velallisesta ja mahdollisuuksien mukaan tämän omaisuudesta (asuinpaikka, yhteystiedot, saatavilla olevat tiedot omaisuudesta). Jos velkoja haluaa, että ulosottomies käyttää velan perimiseksi kaikki laissa säädettyjä mahdollisuuksia, täytäntöönpanohakemukseen on merkittävä velkojan toivovan, että vaatimus kohdistetaan velallisen kiinteistöön, irtaimistoon ja oikeuksiin. Alaikäisen lapsen elatusapu on täytäntöönpanomenettelyssä etusijalla muihin vaatimuksiin nähden. Elatusapuvaatimuksen täyttämiseksi on mahdollista ulosmitata omaisuutta suuremmassa määrin sekä tuomioistuimen päätöksellä keskeyttää toistaiseksi seuraavat oikeudet ja seuraavien lupien olemassaolo: metsästysoikeus, moottoriajoneuvon ajo-oikeus, aselupa ja ampuma-aseen hankkimislupa, huviveneenkuljettajankirja ja vesijetin ajo-oikeus sekä kalastuslupa.

11 Lyhyt kuvaus täytäntöönpanoa koskevista rajoituksista, erityisesti velallisen suojaa koskevista säännöistä sekä määräajoista tai vanhentumisajoista.

Henkilö vapautuu elatusvelvollisuudesta siltä osin kuin hän ei muiden velvollisuuksiensa ja taloudellisen tilanteensa vuoksi pysty elättämään toista henkilöä omaa tavanomaista toimeentuloaan vaarantamatta. Vanhempi ei kuitenkaan vapaudu alaikäisen lapsensa elatusvelvollisuudesta. Jos vaatimus täyttää velvollisuus on erittäin kohtuuton, tuomioistuimen velvoittama henkilö (velallinen) voidaan vapauttaa elatusvelvollisuudesta, velvollisuuden täyttämistä voidaan rajoittaa ajallisesti tai elatusavun määrää voidaan pienentää. Näin voidaan toimia esimerkiksi silloin kun elatusapuun oikeutetun henkilön avuntarve on syntynyt tämän oman kohtuuttoman käytöksen seurauksena.

Elatusavun maksamatta jättämisen ja velvollisuuden täyttämättä jättämisen vuoksi aiheutuneen vahingon korvaamista voi vaatia takautuvasti enintään yhden vuoden ajalta ennen elatusapuhakemuksen tuomioistuimelle esittämistä. Jos elatusvelvollisuus vaaditaan täytettäväksi elatusavun maksamisena, sen vanhentumisaika on kunkin yksittäisen velvollisuuden osalta kymmenen vuotta. Vanhentumisaika alkaa sen kalenterikuun lopussa, jolloin velvollisuutta vastaava vaatimus eräänntyy. Elatusvelvollisuus on henkilökohtainen velvollisuus, joka päättyy elatusapuun oikeutetun tai velvoitetun henkilöön kuolemaan. Ennakoiden ja kuitattavien määrien osalta sovelletaan eräitä poikkeuksia.

12 Onko olemassa viranomainen tai järjestö, joka voi auttaa minua elatusavun perimisessä?

Rajatyöliittävissä elatusapuriidoissa voi elatusavun perimiseksi saada apua oikeusministeriön keskusviranomaiselta, joka on oikeusministeriön kriminaalipoliittisen osaston kansainvälisestä oikeudellisesta yhteistyöstä vastaava yksikkö.

Kun elatusapuvaatimuksessa käännyttään tuomioistuimen puoleen, on mahdollisuus hakea [valtion varoista maksettavaa oikeusapua](#). Kansallisia elatusapuvaatimuksia varten ei ole erikseen avustavia järjestöjä tai viranomaisia.

13 Voiko viranomainen tai järjestö maksaa elatusavun ennakkoon kokonaan tai osittain elatusvelvollisen sijasta?

Lasta kasvattavalla vanhemmalla on vuoden 2017 alusta ollut oikeus hakea valtion elatusapua sosiaalivakuutuslaitokselta oikeudenkäynnin ja täytäntöönpanomenettelyn ajaksi. Valtion elatusapu on väliaikainen valtion apu lasta yksin kasvattavalle ja elättävälle vanhemmalle. Valtio maksaa elatusapua sen maksamisesta laistaneen vanhemman puolesta ja perii tältä vastaavan määrän myöhemmin takaisin. Valtion elatusavun saamisedellytyksenä on, että tuomioistuimelta on pyydetty elatusapumääräystä nopeutetussa maksamismääräysmenettelyssä tai kannemenettelyssä. Lapselle taattu elatusapu on vähintään 100 euroa kuussa.

Lisätietoa valtion elatusavun hakemisesta on [täällä](#).

14 Mitä tapahtuu, jos elatusvelvollinen asuu ulkomailla:

14.1 Voiko elatusapuun oikeutettu saada apua viranomaiselta tai järjestöltä tässä jäsenvaltiossa?

Apua elatusavun hakemiseen neuvoston asetuksen (EY) N:o 4/2009 nojalla saa oikeusministeriön kansainvälisestä oikeudellisesta yhteistyöstä vastaavalta yksiköltä.

Elatusavun saamiseksi on esitettävä elatusapuasian käynnistämishakemus oikeusministeriön kansainvälisestä oikeudellisesta yhteistyöstä vastaavalle yksikölle ja asianomaisen toisen maan toimivaltaiselle viranomaiselle. Hakemukseen tulee liittää jäljennös lapsen tai lasten syntymätodistuksesta tai isyyden vahvistavasta tuomioistuimen päätöksestä. Jos isyyttä ei ole vahvistettu, se on mainittava toiseen maahan menevässä hakemuksessa.

Hakemus on saatavilla [täällä](#).

14.2 Jos voin, miten tähän viranomaiseen tai järjestöön otetaan yhteyttä?

Oikeusministeriön kansainvälisestä oikeudellisesta yhteistyöstä vastaavan yksikön yhteystiedot: puhelin: +372 6 208 183 ja +372 7153443; sähköposti: central.authority@just.ee ja keskasutus@just.ee.

15 Mitä tapahtuu, jos elatusapuun oikeutettu asuu ulkomailla:

15.1 Voiko elatusapuun oikeutettu hakea apua suoraan viranomaiselta tai järjestöltä tässä jäsenvaltiossa?

Toisessa maassa asuvan hakijan vaatimus tulee parhaiten käsitellyksi, kun hakija ottaa yhteyttä oman asuinmaansa toimivaltaiseen viranomaiseen, joka puolestaan ottaa yhteyttä Viron oikeusministeriössä sijaitsevaan keskusviranomaiseen.

15.2 Jos voin, miten tähän viranomaiseen tai järjestöön otetaan yhteyttä ja minkälaista apua voin saada?

Ks. kysymys 14.1.

16 Sitooko vuoden 2007 Haagin pöytäkirja tätä jäsenvaltiota?

Euroopan unioni on ratifioinut vuoden 2007 Haagin pöytäkirjan, ja Viro on ollut EU:n jäsen 1.5.2004 lähtien.

17 Jos vuoden 2007 Haagin pöytäkirja ei sido tätä jäsenvaltiota, mitä lakia elatusvaateisiin sovelletaan yksityisoikeutta koskevien sääntöjen mukaan? Mitkä ovat tähän lakiin sisältyvät kansainväliset yksityisoikeutta koskevat säännöt?

Ks. kysymys 16.

18 Mitkä ovat elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen V luvussa tarkoitettua oikeuden saatavuutta rajat ylittävissä asioissa koskevat säännöt?

Euroopan unionin sisäisissä rajatylittävissä tapauksissa, joissa haetaan elatusapua, voi saada asetuksen mukaisesti valtion varoista maksettavaa oikeusapua. Näin varmistetaan, että henkilöllä on menettelyssä oikeusoppinut edustaja ja että hänen suhteensa toteutuu oikeuden saatavuus, kun käsittelyn kustannukset otetaan vastattaviksi valtion varoista. Valtion varoista maksettavaa oikeusapua koskevien säännösten mukaan kansallista lainsäädäntöä noudatetaan, jollei neuvoston asetuksessa (EY) N:o 4/2009 toisin säädetä.

Euroopan unionin jäsenvaltioissa asuviin henkilöihin sovelletaan periaatteessa samoja takeita kuin Virossa asuviin henkilöihin. Kun elatusasia on rajatylittävä, keskusviranomaiselta eli oikeusministeriön kansainvälisestä oikeudellisesta yhteistyöstä vastaavalta yksiköltä voi saada oikeusapua ja neuvontaa. Valtion varoista maksettavaa oikeusapua voi saada neuvoston asetuksen (EY) N:o 4/2009 mukaisesti ja asetuksen soveltamisalaan kuulumattomilta osin kansallisen lainsäädännön perusteella.

19 Minkälaisia toimenpiteitä jäsenvaltio on toteuttanut huolehtiakseen elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen 51 artiklassa kuvattujen tehtävien hoitamisesta?

On perustettu keskusviranomaisen, joka rajatylittävän oikeudellisen yhteistyön osalta on oikeusministeriön kansainvälisestä oikeudellisesta yhteistyöstä vastaava yksikkö. Apua elatusavun hakemiseen neuvoston asetuksen (EY) N:o 4/2009 nojalla saa siis oikeusministeriön kansainvälisestä oikeudellisesta yhteistyöstä vastaavalta yksiköltä, joka käsittelee kansainväliset valtion oikeusapua koskevat hakemukset.

Tämä verkkosivu on osa [Sinun Eurooppasi](#) -sivustoa.

[Anna palautetta](#) sisällön hyödyllisyydestä.

This webpage is part of an EU quality network

Päivitetty viimeksi: 17/01/2024

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Elatusapu - Irlanti

1 Mitä käsitteillä "elatusapu" ja "elatusvelvollisuus" tarkoitetaan käytännössä? Kuka on velvollinen maksamaan elatusapua kenelle?

Puolisoiden välinen elatusmääräys tarkoittaa, että toinen puoliso määrätään maksamaan toiselle elatusapua joko säännöllisesti tai kertasuorituksina.

Tarvittaessa hänet voidaan määrätä maksamaan säännöllistä elatusapua myös mahdollisten huollettavien perheenjäsenten elatusta varten.

Huollettavan lapsen elatusmääräyksessä toinen lapsen vanhemmista määrätään maksamaan toiselle vanhemmalle tai muulle huoltajalle elatusapua säännöllisesti tai kertasuorituksina lapsen elatusmääräyksessä täsmennytyllä tavalla. Elatusvelvollisuus tarkoittaa, että elatusvelvollisen on maksettava toiselle henkilölle taloudellista tukea.

Jos elatusvelvollisuuden täytäntöönpanoa on haettu tuomioistuimesta, elatusvelvollisen tulee täyttää kaikki elatusapuun liittyvät tuomioistuimen määräämät velvoitteet.

Seuraaviin kategorioihin kuuluvat henkilöt voidaan määrätä maksamaan elatusapua:

vanhemmat lapsilleen: kyllä

lapset vanhemmilleen: yleensä ei

eronnut puoliso toiselle puolisolalle: kyllä

Muut:

rekisteröidyn parisuhteen osapuolet ja avopuolisot rekisteröityä parisuhdetta ja avopuolisoiden oikeuksia ja velvollisuuksia koskevan lain (*Civil Partnership and Certain Rights and Obligations of Cohabitants Act 2010*) mukaisesti.

lapsen naimaton vanhempi lapsen huoltajalle.

2 Mihin ikävuoteen asti lapsi voi saada elatusapua? Sovellataanko alaikäisten ja aikuisten elatusapuun eri sääntöjä?

Huollettava lapsi 18-vuotiaaksi asti, päätoimisesti opiskeleva huollettava lapsi 23-vuotiaaksi asti ja minkä tahansa ikäinen lapsi, joka on huollettava vammaisuuden vuoksi.

Vanhemmilla on velvollisuus tukea lapsiaan taloudellisesti heidän päivittäisten ja satunnaisten tarpeidensa täyttämiseksi.

Lapsia ei yleensä voida velvoittaa maksamaan elatusapua vanhemmilleen muutoin kuin siinä poikkeuksellisessa tapauksessa, että edunvalvojan hoidossa olevat omistusoikeudet muuttuvat avioeron myötä ja omistusoikeus siirtyy lapsille.

Eronnut puoliso voidaan velvoittaa maksamaan elatusapua entiselle puolisolleen, jos tämä voi osoittaa, että puoliso ei ole elättänyt häntä asianmukaisesti.

Rekisteröityä parisuhdetta ja avopuolisoiden oikeuksia ja velvollisuuksia koskevan lain mukaan päätyneen rekisteröidyn parisuhteen osapuoli tai avopuoliso voidaan velvoittaa maksamaan elatusapua parisuhteen toiselle osapuolelle tai avopuolisolle, jos tämä voi osoittaa, että toinen osapuoli ei ole elättänyt häntä asianmukaisesti.

Sekä naimisissa oleva että naimaton vanhempi voi kääntyä tuomioistuimen puoleen saadakseen lapsilleen elatusapua toiselta vanhemmalta. Tämä pätee myös lapsen edunvalvojan, sosiaaliviranomaisen ja henkilöihin, joilla on oikeudellisesti tunnustettu suhde huollettavaan lapseen.

3 Pitääkö minun kääntyä toimivaltaisen viranomaisen tai tuomioistuimen puoleen saadakseni elatusapua? Mitkä ovat hakemusmenettelyn tärkeimmät vaiheet?

Tavallisesti elatusapua tarvitseva jättää hakemuksen tuomioistuimeen, mikä tarkoittaa yksityisoikeudellisen kanteen nostamista toista henkilöä vastaan.

Lapsen elatusavun tapauksessa hakemuksen jättää yleensä vanhempi tai lapsen huoltaja.

Elatusavun hakemusmenettelystä on saatavilla tietoa [oikeuslaitoksen verkkosivuston \(Courts Service\)](#) perheoikeusosiossa.

4 Voiko elatusapua hakea sukulaisen (jos voi, miten kaukaisen?) tai alaikäisen lapsen puolesta?

Yleensä elatusapuhakemuksen tekee lasta/lapsia huoltava vanhempi. Hakijoina voivat olla entinen puoliso tai lapset omilla nimissään. Osapuolilla on oltava asiassa riittävä etu, jotta heillä olisi asiavaltuus hakea elatusapua. Jos kysymyksessä on sukulainen tai läheinen ystävä, hakijalla tulee olla valtakirja tai muut oikeudelliset valtuudet hoitaa tämän asioita. Vanhemmat tai edunvalvojat voivat hakea elatusapua alaikäisen lapsen puolesta.

5 Jos haluan panna asian vireille tuomioistuimessa, mistä saan tietää mikä tuomioistuin on toimivaltainen?

Alemman oikeusasteen tuomioistuimella (*District Court*) on toimivalta määrätä vanhempi maksamaan lapselle elatusapua enintään 150 euroa viikossa tai määrätä eronnut puoliso/avopuoliso maksamaan elatusapua toiselle puolisolalle/avopuolisolle enintään 500 euroa viikossa. Suurempia määriä haettaessa tulee kääntyä alemman oikeusasteen ylemmän tuomioistuimen (*Circuit Court*) tai ylemmän oikeusasteen tuomioistuimen (*High Court*) puoleen. Jos avioliitto-oikeuden alaan kuuluva menettely on jo aloitettu *Circuit Court*- tai *High Court*-tuomioistuimessa, hakemus on jätettävä kyseiseen tuomioistuimeen haettavasta määrästä riippumatta.

6 Pitääkö minun mennä jonkun välikäden (asianajajan, keskus- tai paikallisviranomaisen) kautta voidakseni panna asian vireille tuomioistuimessa? Ellei, mitä menettelyä on noudatettava?

Ei. Ellei hakija halua käyttää asianajajaa, hän voi jättää hakemuksen itse. Oikeusapua on saatavilla sitä tarvitseville perheoikeusasian osapuolille.

7 Onko oikeuskäsittely maksullinen? Jos on, paljonko se maksaa? Jos varani eivät riitä, voinko saada oikeusapua käsittelyn kustannusten kattamiseksi?

Irlannissa perheoikeudellisista oikeuskäsittelyistä ei peritä maksua. Oikeudellisen neuvonnan ja edustajan käytön kustannukset voivat vaihdella, mutta oikeusapua on saatavilla sitä tarvitseville.

8 Minkä tyyppistä elatusapua tuomioistuin voi myöntää? Miten sen määrä lasketaan? Voidaanko tuomioistuimen päätöstä tarkistaa elinkustannusten tai perhetilanteen muuttuessa? Jos voidaan, miten (esim. automaattinen indeksointi)?

Alemman oikeusasteen tuomioistuimella (*District Court*) on toimivalta määrätä vanhempi maksamaan lapselle elatusapua enintään 150 euroa viikossa tai määrätä eronnut puoliso/avopuoliso maksamaan elatusapua toiselle puolisolle/avopuoliselle enintään 500 euroa viikossa. Suurempia määriä haettaessa tulee kääntyä alemman oikeusasteen ylemmän tuomioistuimen (*Circuit Court*) tai ylemmän oikeusasteen tuomioistuimen (*High Court*) puoleen.

Elatusapua määritettäessä tuomioistuin vertaa elatusavun saajan kohtuullisia tarpeita elatusvelvollisen kykyyn maksaa elatusapua. Jos osapuolten taloudellinen tilanne muuttuu, he voivat hakea tuomioistuimelta muutosta elatusmääräykseen.

Elatusmääräys tulee voimaan siinä mainittuna päivänä. Voimaantulopäivä voi olla ennen elatusmääräyksen antamista tai sen jälkeen, mutta ei ennen elatusmääräysshakemuksen jättöpäivää.

Circuit Court- ja *High Court* -tuomioistuinten avioero- ja oikeusmenettelyissä elatusapu voidaan määrätä maksettavaksi takautuvasti aikaisintaan hakemuksen jättöpäivästä alkaen.

9 Miten ja kenelle elatusapu maksetaan?

Elatusapu maksetaan yleensä suoraan elatusavun saajalle. Saajalla on kuitenkin oikeus saada elatusapu tuomioistuimen kanslian kautta. Tuomioistuin voi harkintansa mukaan määrätä elatusvelvollisen palkan ulosmittattavaksi tai määrätä työnantajan pidättämään elatusavun suoraan elatusvelvollisen palkasta tai palkkioista.

Elatusapu maksetaan elatusapuun oikeutetulle tai henkilöille, jotka hoitavat tämän omaisuutta, esimerkiksi vanhemmalle tai edunvalvojalle.

10 Jos elatusvelvollinen ei maksa vapaaehtoisesti, mitä pakkotoimia voidaan käyttää?

Jos elatusvelvollinen ei maksa elatusapua, elatusavun saaja voi ryhtyä oikeustoimiin haettavan oikeussuojakeinon mukaan joko elatusmääräyksen antaneessa tuomioistuimessa tai *District Court* -tuomioistuimessa.

Tuomioistuin voi määrätä elatusvelvollisen ansiotulot ulosmittattavaksi kohdassa 1 mainitulla tavalla.

Mikäli tämä ei tehoa, tuomioistuin voi määrätä elatusvelvollisen suorittamaan maksamatta olevan rahamäärän elatusavun saajalle. Jos elatusvelvollinen ei noudata määräystä, tuomioistuin voi määrätä, että elatusvelvollisen joltakin toiselta henkilöltä saamat maksut maksetaan elatusvelvollisen sijasta elatusavun saajalle. Tuomioistuin voi myös määrätä, että elatusvelvollisen omaisuutta myydään, jotta maksamatta olevat maksut saadaan suoritettua.

11 Lyhyt kuvaus täytäntöönpanoa koskevista rajoituksista, erityisesti velallisen suojaa koskevista säännöistä sekä määrärajoista tai vanhentumisajoista.

Muissa jäsenvaltioissa annettujen määräysten täytäntöönpano kuuluu *District Court* -tuomioistuimen toimivaltaan. Sen toimivaltaan kuuluvat myös oikeuden halventamista koskevat asiat (vuoden 1976 lain *Family Law (Maintenance of spouses and children) Act 9 A ja 9 B §*), mutta vain antamiensa määräysten osalta. Sen sijaan sillä ei ole toimivaltaa käsitellä oikeuden halventamista koskevaa asiaa silloin, kun määräys on annettu muualla. *District Court* -tuomioistuimen toimivalta rajoittuu ansiotulojen ulosmittausmääräysten antamiseen (tarvittaessa), kun ulosotto tai takavarikointi määrätään turvaamistoimena (harvoin tarpeen).

12 Onko olemassa viranomainen tai järjestö, joka voi auttaa minua elatusavun perimisessä?

Elatusavun saajalla on velvollisuus anoa tuomioistuimelta apua elatusapusaatavien perinnässä. Käytettävissä on myös muita keinoja, esimerkiksi sovittelu, mutta tuomioistuimilla on asianmukainen ja laillinen toimivalta puuttua elatusapumaksujen laiminlyöntiin.

13 Voiko viranomainen tai järjestö maksaa elatusavun ennakkoon kokonaan tai osittain elatusvelvollisen sijasta?

Elatusavun maksamisesta on vastuussa vain elatusvelvollinen. Elatusvelvollinen joko maksaa elatusavun suoraan tai se pidätetään hänen palkastaan.

14 Mitä tapahtuu, jos elatusvelvollinen asuu ulkomailla:

14.1 Voiko elatusapuun oikeutettu saada apua viranomaiselta tai järjestöltä tässä jäsenvaltiossa?

Perhesuhteesta johtuvat, valtioiden rajat ylittävät elatusapuhakemukset kuuluvat elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen (EY) N:o 4/2009 soveltamisalaan. Asetuksessa annetaan koko Euroopan unionissa sovellettavat yhteiset säännöt ja tavoitteet, joilla pyritään varmistamaan elatusapusaatavien perintä myös silloin, kun elatusvelvollinen tai elatusavun saaja asuu toisessa jäsenvaltiossa.

YK:n yleissopimus elatusavun perimisestä ulkomailla (New Yorkin yleissopimus) saatettiin Irlannissa voimaan vuonna 1994 annetulla elatusapulaille (*Maintenance Act*) marraskuussa 1995. Yleissopimuksen tarkoituksena on yksinkertaistaa elatusavun perimistä sopimusvaltioissa silloin, kun osapuolet asuvat eri oikeudenkäyttöalueilla.

Näillä säädöksillä on perustettu sopimusvaltioiden keskusviranomaisista muodostuva verkosto. Hakijat, elatusavun saajat ja kantajat voivat toimittaa hakemuksensa keskusviranomaiselle, joka toimittaa ne toimivaltaiselle tuomioistuimelle ja joissakin tapauksissa järjestää oikeusapua. Elatusavun perinnästä ulkomailta vastaavan Irlannin keskusviranomaisen (*Central Authority for the Recovery of Maintenance from Abroad*) yhteystiedot:

Oikeusministeriö (*Department of Justice*)

51 St Stephen's Green,

Dublin 2.

Puhelin: +353 1 6028202.

Sähköposti: [✉ mainrecov@justice.ie](mailto:mainrecov@justice.ie)

Ei faksia

Kantaja voi saada *District Court* -tuomioistuimen määräyksiä koskevista tapauksista apua tuomioistuimen kirjaajalta (*District Court Clerk*). Kantaja voi myös pyytää apua oikeudelliselta edustajalta. Hänellä saattaa olla oikeus saada oikeusapua, minkä vuoksi hänen on syytä ottaa yhteyttä paikalliseen oikeusaputoimistoon (*law centre*). Kantaja voi pyytää apua myös FLAC-neuvontakeskuksesta (*Free Legal Advice Centre*). Se on riippumaton vapaaehtoistyötä tekevä järjestö, jolla on oikeusasioissa auttavia neuvontapisteitä eri puolilla maata. Neuvontapisteet toimivat luottamuksellisesti, ja niiden palvelut ovat maksuttomia.

Sellaisissa valtioiden rajat ylittävissä tapauksissa, joissa elatusvelvollinen asuu eri oikeudenkäyttöalueella kuin kantaja, kantaja voi tehdä oikeusapuhakemuksen edellä mainitun keskusviranomaisen kautta.

14.2 Jos voin, miten tähän viranomaiseen tai järjestöön otetaan yhteyttä?

Asiasta vastaavaan tuomioistuimen kansliaan tai järjestöön voi ottaa yhteyttä puhelimitse, postitse, sähköpostitse tai käymällä paikan päällä. Kantajien kannattaa etsiä tarkempia ja paikkakohtaisia tietoja kunkin järjestön verkkosivustolta.

Tuomioistuinten kanslioiden yhteystiedot ovat [✉ oikeuslaitoksen verkkosivustolla](#).

Elatusavun perinnästä ulkomailta vastaavan Irlannin keskusviranomaisen yhteystiedot ovat vastauksessa kysymykseen 14.1 sekä oikeus- ja [tasa-arvoministeriön verkkosivustolla](#).

15 Mitä tapahtuu, jos elatusapuun oikeutettu asuu ulkomailla:

15.1 Voiko elatusapuun oikeutettu hakea apua suoraan viranomaiselta tai järjestöltä tässä jäsenvaltiossa?

Ks. vastaus kysymykseen 14.1.

15.2 Jos voin, miten tähän viranomaiseen tai järjestöön otetaan yhteyttä ja minkälaista apua voin saada?

Ks. vastaus kysymykseen 14.2.

16 Sitooko vuoden 2007 Haagin pöytäkirja tätä jäsenvaltiota?

Kyllä.

17 Jos vuoden 2007 Haagin pöytäkirja ei sido tätä jäsenvaltiota, mitä lakia elatusvaateisiin sovelletaan yksityisoikeutta koskevien sääntöjen mukaan? Mitkä ovat tähän lakiin sisältyvät kansainvälistä yksityisoikeutta koskevat säännöt?

Ei sovelleta.

18 Mitkä ovat elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen V luvussa tarkoitettua oikeuden saatavuutta rajat ylittävissä asioissa koskevat säännöt?

Asian saattaminen tuomioistuimen käsiteltäväksi on hakijalle tai kantajalle maksutonta. Hakija saa asiassa maksutonta oikeusapua. Hakemuksen saatuaan Irlannin keskusviranomaisen toimittaa sen tarvittaessa edelleen [oikeusapulautakunnalle](#).

19 Minkälaisia toimenpiteitä jäsenvaltio on toteuttanut huolehtiakseen elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen 51 artiklassa kuvattujen tehtävien hoitamisesta?

Elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen 51 artiklassa säädetään toimista, joihin keskusviranomaisen on ryhdyttävä asetuksen soveltamisalaan kuuluvien hakemusten osalta. Irlannin keskusviranomaisen pyytää täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista asiasta vastaavalta *High Court*-tuomioistuimen osastolta (*Office of the Master of the High Court*). Keskusviranomaisen toimittaa täytäntöönpanoa koskevat hakemukset suoraan *District Court*-tuomioistuimeen. Kun menettely pannaan vireille, keskusviranomaisen järjestää hakijalle oikeusapulautakunnan kautta oikeudellisen edustajan.

Tämä verkkosivu on osa [Sinun Eurooppasi](#) -sivustoa.

[Anna palautetta](#) sisällön hyödyllisyydestä.

This webpage is part of an EU quality network

Päivitetty viimeksi: 15/12/2023

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Elatusapu - Kreikka

1 Mitä käsitteillä "elatusapu" ja "elatusvelvollisuus" tarkoitetaan käytännössä? Kuka on velvollinen maksamaan elatusapua kenelle?

Termillä "elatus" tarkoitetaan toimeentulon välittömiä edellytyksiä, pääasiassa ruokaa. Itse asiassa kyseinen termi kuitenkin kattaa kaikki henkilön elämään liittyvät tarpeet, liittyvätpä ne henkilön tarvitsemaan hoitoon, koulutukseen tai hänen kulttuuri- ja harrastustoimintaansa.

Elatusvelvollisuus tarkoittaa maksuvelvollisuutta (periaatteessa käteisellä rahalla), joka kattaa elatukseen oikeutetun tarpeet.

Elatusvelvollisia ovat sukulaisuussuhteen mukaisessa järjestyksessä seuraavat:

- puoliso, vaikka hän olisi eronnut (jos erossa on määrätty elatusvelvollisuus);
- rintaperilliset ylenevää polvea olevia sukulaisiaan kohtaan lakimääräisen perimyksen mukaisessa järjestyksessä;
- vanhemmat naimattomia lapsiaan (omia tai adoptoituja) kohtaan tai, jos vanhempia ei ole tai he ovat kykenemättömiä maksamaan elatusta, isovanhemmat naimattomia alenevaa polvea olevia sukulaisiaan kohtaan, periaatteessa elatusapuun oikeutettujen ollessa alaikäisiä;
- sisarukset toisiaan kohtaan ja

elatusvelvollisuuden erityistapaukset:

- elatuksen maksaminen asumuseron aikana ja avioeron tai avioliiton mitätöimisen jälkeen ja
- elatus, jota maksetaan naimattomalle äidille avioliiton ulkopuolella syntyneestä lapsesta ennen tämän tunnustamista.

2 Mihin ikävuoteen asti lapsi voi saada elatusapua? Sovelletaanko alaikäisten ja aikuisten elatusapuun eri sääntöjä?

Lapsi on periaatteessa oikeutettu elatukseen vanhemmiltaan tai isovanhemmiltaan siihen asti kun hänestä tulee aikuinen eli hän täyttää 18 vuotta.

Lapsella on oikeus elatukseen aikuisenakin, jos hän opiskelee tai saa korkea-asteen koulutusta tai ammatillista koulutusta ja jos hän ei opintojensa vuoksi voi käydä työssä eikä hänellä ole omaisuutta, jota hän voisi käyttää elatukseensa.

Henkilö on oikeutettu elatukseen vain, jos hänellä ei ole omaisuutta elatuksensa järjestämiseen tai jos hän ei kykene tekemään työtä, joka soveltuisi hänen ikäänsä, terveydentilaansa ja yleisiin elinoloihinsa. Huomiota kiinnitetään muun ohella hänen koulutustarpeisiinsa. Vaikka alaikäisellä olisi omaisuutta, hän on oikeutettu saamaan elatusta vanhemmiltaan, jos hänen omaisuutensa tai hänen työtulonsa eivät riitä hänen elatukseensa. Henkilöllä ei kuitenkaan ole elatusvelvollisuutta, jos elatuksen tarjoaminen yhdessä hänen muiden velvollisuuksiensa täyttämisen kanssa vaarantaisi henkilön oman elatuksen. Tämä sääntö ei kuitenkaan sovellu elatusvelvollisuuteen, joka vanhemmalla on alaikäistä lastaan kohtaan, paitsi jos lapsella on oikeus saada elatusta joltain muulta henkilöltä tai hän voi järjestää elatuksen omaisuudellaan.

Entisten puolisoitten välinen elatus:

Entisellä puolisoilla, joka ei pysty turvaamaan elatustaan omilla tuloillaan tai omaisuudellaan, on oikeus vaatia elatusapua toiselta puolisoilta seuraavissa tilanteissa:

- Elatusapua vaativan puolison ikä tai terveystilanne avioeron myöntämisen jälkeen ei salli, että hän alkaisi tehdä sellaista soveltuvaa työtä, jolla hän kykenisi turvaamaan toimeentulonsa, tai että hän jatkaisi sellaisen työn tekemistä.

2) Elatusapua vaativalla puolisollla on huollettavanaan alaikäinen lapsi, eikä hän tästä syystä kykene tekemään soveltuvaa työtä.

3) Elatusapua vaativa puoliso ei löydä pysyvää, asianmukaista työtä tai hän tarvitsee ammatillista koulutusta. Kummassakin tapauksessa elatusapua maksetaan enintään kolmen vuoden ajan avioeron myöntämisestä.

4) Elatusavun määrääminen avioeron myöntämisen yhteydessä on muutoin kohtuullista.

Elatusapu voidaan kuitenkin evätä tai sitä voidaan rajoittaa, jos siihen on tärkeä syy, erityisesti jos avioliitto on kestänyt vain vähän aikaa tai jos elatusapuun oikeutettu on syyllinen avioeroon tai jos hän on tahallaan aiheuttanut varattomuutensa.

Kumpikin eronnut puoliso on velvollinen antamaan toiselle puolisolle tarkat tiedot omaisuudestaan ja tuloistaan, jos niillä on merkitystä elatusavun määrittämisessä. Työnantaja, viranomaiset ja veroviranomaiset ovat velvollisia antamaan kaikki tarvittavat tiedot puolison omaisuudesta ja ennen kaikkea hänen tuloistaan, jos toinen puoliso tätä vaatii. Tämä vaatimus on esitettävä toimivaltaisen virallisen syyttäjän välityksellä.

3 Pitääkö minun kääntyä toimivaltaisen viranomaisen tai tuomioistuimen puoleen saadakseni elatusapua? Mitkä ovat hakemusmenettelyn tärkeimmät vaiheet?

Hakijan on tavallisesti käännäyttävä tuomioistuimen puoleen saadakseen elatusapua elatusvelvolliselta.

Kun sovelletaan New Yorkin yleissopimusta elatusavun perimisestä ulkomailla (asetus 4421/64), sopijavaltion elin, jonka tehtävänä on välittää tuossa sopijavaltiossa elävän elatusapuun oikeutetun elatuspuhakeutus, pyytää sen sopijavaltion vastaanottavaa elintä, jossa elatusvelvollinen asuu, toteuttamaan kaikki toimenpiteet, joita hakijalle kuuluvien elatusmaksujen periminen edellyttää. Kreikassa vastaanottava elin on oikeusministeriö. Käytännössä oikeusministeriö määrää asianajajan ryhtymään toimiin, joilla ulkomailla annetussa tuomioistuimen päätöksessä vahvistetut oikeudet tunnustetaan ja pannaan täytäntöön elatusapuun oikeutetun henkilön hyväksi. Elatusapuun oikeutettu voi käyttää kreikkalaisessa tuomioistuimessa kaikkia soveltuvia oikeussuojakeinoja.

4 Voiko elatusapua hakea sukulaisen (jos voi, miten kaukaisen?) tai alaikäisen lapsen puolesta?

Sellaisen alaikäisen henkilön puolesta, joka ei voi siviiliprosessilain 63 §:n mukaan itse esittää tuomioistuimessa elatusapuvaatimusta elatusvelvollista vastaan, kyseisen vaatimuksen esittää henkilö, jolla on vanhempainvastuu (eli vanhempi tai muu luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, esimerkiksi elatuksesta vastaava laitos).

5 Jos haluan panna asian vireille tuomioistuimessa, mistä saan tietää mikä tuomioistuin on toimivaltainen?

Toimivaltainen tuomioistuin asiassa, jossa hakija esittää elatusapuvaatimuksen elatusvelvollista vastaan, on ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin, joka käsittelee asian yhden tuomarin kokoonpanossa (siviiliprosessilain 17 §:n 2 momentti ja 681B §).

Alueellinen toimivalta kuuluu seuraaville tuomioistuimille: tuomioistuin, jonka alueella elatusapuun oikeutetulla on kotipaikka tai asuinpaikka (siviiliprosessilain 39A §); jos elatusasia on yhdistetty avio-oikeudelliseen riitaan tai lasten ja vanhempien väliseen riitaan, tuomioistuin, jonka alueella vastaajana olevalla elatusvelvollisella on kotipaikka tai asuinpaikka; tai tuomioistuin, jonka alueella puolisoilla oli viimeinen yhteinen asuinpaikka.

Jos asiassa on kiire tai välitön vaara uhkaa, elatusapuun oikeutettu voi pyytää väliaikaista elatusapumääräystä alueellisesti toimivaltaiselta, yhden tuomarin kokoonpanossa kokoontuvalla ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelta. Väliaikaismääräys on voimassa, kunnes elatusapuasiassa on annettu lopullinen päätös tavanomaisessa oikeudenkäyntimenettelyssä.

6 Pitääkö minun mennä jonkun välikäden (asianajajan, keskus- tai paikallisviranomaisen) kautta voidakseni panna asian vireille tuomioistuimessa? Ellei, mitä menettelyä on noudatettava?

Elatuskanteen nostamista varten on palkattava asianajaja ja annettava tälle valtuutus asian hoitamiseen tuomioistuimessa.

7 Onko oikeuskäsittely maksullinen? Jos on, paljonko se maksaa? Jos varani eivät riitä, voinko saada oikeusapua käsittelyn kustannusten kattamiseksi?

Elatusasian yhteydessä vastaajan on maksettava ennakkomaksu, jolla katetaan kantajan tuomioistuinmenot, ei kuitenkaan enempää kuin 300 euroa (siviiliprosessilain 173 §:n 4 momentti). Tällaisessa oikeudenkäyntimenettelyssä vastaajan on ennen tuomioistuimen suullista käsittelyä esitettävä tuomioistuimen virkailijalle tosite ennakkomaksusta. Jos vastaaja laiminlyö tämän, hänen katsotaan olevan poissa käsittelystä. Tämä tarkoittaa sitä, että häntä vastaan voidaan antaa yksipuolinen tuomio (siviiliprosessilain 175 §).

Kantaja voi pyytää oikeusapua lain 3226/2004 nojalla, jos hänen tulonsa ovat hyvin alhaiset. Hänen on tätä varten tehtävä hakemus yhden tuomarin kokoonpanossa kokoontuvalla ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle ja esitettävä tällöin tarvittava näyttö erillisen määräyksen antamista varten.

8 Minkä tyyppistä elatusapua tuomioistuin voi myöntää? Miten sen määrä lasketaan? Voidaanko tuomioistuimen päätöstä tarkistaa elinkustannusten tai perhetilanteen muuttuessa? Jos voidaan, miten (esim. automaattinen indeksointi)?

Tuomioistuin määrää elatusvelvollisuuden kahdeksi vuodeksi. Tällöin huomiota kiinnitetään elatusapuun oikeutetun tarvitsemiin asianmukaisiin elinolosuhteisiin sekä hänen tarvitsemaansa koulutukseen. Huomioon otetaan myös elatusvelvollisen maksukyky. Kahden vuoden kuluttua sekä elatusapuun oikeutettu että elatusvelvollinen voivat hakea tuomioistuimelta elatusapupäätöksen tarkistamista, jos olosuhteissa, joihin tuomioistuin perusti aiemman päätöksensä, on tapahtunut muutos.

9 Miten ja kenelle elatusapu maksetaan?

Periaatteessa elatus maksetaan elatusapuun oikeutetulle kuukausittain etukäteen.

Elatusapua ei ole sallittua maksaa kertakorvauksena, paitsi avioeron yhteydessä (siviililain 1443 §:n b kohta).

Jos elatusapuun oikeutettu on alaikäinen tai holhouksenalainen, elatusapu maksetaan luonnollisestikin vanhemmalle tai muulle edustajalle tai oikeuden määräämälle holhoojalle, joka toimii elatusapuun oikeutetun puolesta.

10 Jos elatusvelvollinen ei maksa vapaaehtoisesti, mitä pakkotoimia voidaan käyttää?

Jos elatusvelvollinen jättää elatuksen maksamatta, elatusapuun oikeutettu voi vaatia, että elatusvelvolliselle kuuluvaa omaisuutta ulosmitataan saatavan maksamiseksi.

11 Lyhyt kuvaus täytäntöönpanoa koskevista rajoituksista, erityisesti velallisen suojaa koskevista säännöistä sekä määräajoista tai vanhentumisajoista

Oikeus elatusapuun päättyy, kun elatusavun myöntämisen edellytykset eivät enää täyty tai kun elatusapuun oikeutettu tai elatusvelvollinen kuolee.

Elatusapuvaatimus vanhentuu viidessä vuodessa siitä, kun vaatimus on esitetty.

Jos laitos on maksanut elatusta elatusapuun oikeutetulle, laitoksen saatava varsinaiselta elatusvelvolliselta vanhentuu viidessä vuodessa (siviililain 250 §:n 17 momentti).

Naimattomalla äidillä on oikeus vaatia lapsen isältä synnytyksestä aiheutuneet kulut ja elatusapua. Oikeus elatukseen kattaa rajoitetun ajan eli kaksi kuukautta ennen syntymää ja neljä kuukautta syntymän jälkeen. Poikkeustapauksissa elatusapua on maksettava vuosi syntymän jälkeen. Oikeus elatukseen edellyttää isyyden vahvistamista oikeuden päätöksellä ja sitä, että äiti on varaton. Naimattoman äidin oikeus elatukseen vanhentuu kolmessa vuodessa lapsen syntymästä, ja vaatimus voidaan esittää myös isän perillisiä vastaan.

Elatusavun perimiseksi voidaan ulosmitata puolet elatusvelvolliselle maksettavasta palkasta. Myös elatusvelvollisen pankkitalletuksia voidaan ulosmitata elatusmaksujen suorituksiksi. Ks. siviiliprosessilain 985 §:n 2 kohdan d alakohta ja 3 kohta.

12 Onko olemassa viranomainen tai järjestö, joka voi auttaa minua elatusavun perimisessä?

Ei, mutta ulkomailla asuvilla elatusapuun oikeutetuilla on mahdollisuus kääntyä oikeusministeriön puoleen oikeuksiensa toteuttamiseksi (ks. vastaus kysymykseen 3 edellä).

13 Voiko viranomainen tai järjestö maksaa elatusavun ennakkoon kokonaan tai osittain elatusvelvollisen sijasta?

Kreikassa ei ole tätä mahdollisuutta.

Jos laitos tai julkinen tai yksityinen oikeushenkilö kuitenkin vastaa alaikäisen huollosta, sillä on yleinen elatusvelvollisuus tätä kohtaan. Sen vuoksi tällaisella laitoksella tai oikeushenkilöllä on lakimääräinen sijaantulo-oikeus (siviililain 1490 §) oikeuksiin, jotka kuuluvat elatusapuun oikeutetulle. Missään tilanteessa elatusapuun oikeutettu ei kuitenkaan voi vaatia elatusvelvolliselta ennakkomaksua elatusavusta, vaikka elatusvelvollisuus olisikin tuomioistuimen vahvistama.

14 Mitä tapahtuu, jos elatusvelvollinen asuu ulkomailla:

14.1 Voiko elatusapuun oikeutettu saada apua viranomaiselta tai järjestöltä tässä jäsenvaltiossa?

Neuvoston asetuksen (EY) N:o 4/2009 51 ja 56 artiklan mukaan elatusapuun oikeutetun henkilön jäsenvaltion keskusviranomaisen on:

a) tehtävä yhteistyötä elatusvelvollisen henkilön jäsenvaltion keskusviranomaisen kanssa elatusapua koskevien hakemusten toimittamisessa edelleen ja niiden vastaanottamisessa;

b) pantava vireille näitä hakemuksia koskevia oikeudenkäyntejä tai helpotettava niiden vireillepanoa.

Hoitaessaan näihin hakemuksiin liittyviä tehtäviä keskusviranomaisten on ryhdyttävä kaikkiin tarvittaviin toimiin, joilla ne

a) tarjoavat oikeusapua tai helpottavat oikeusavun saamista, kun olosuhteet tätä edellyttävät;

b) helpottavat elatusvelvollisen tai elatusapuun oikeutetun olinpaikan selvittämistä erityisesti soveltamalla asetuksen (EY) N:o 4/2009 61, 62 ja 63 artiklaa;

c) helpottavat elatusvelvollisen tai elatusapuun oikeutetun tuloja ja tarvittaessa varallisuusasemaa koskevien tietojen hankkimista, mukaan lukien heidän omaisuutensa yksilöimistä, erityisesti asetuksen (EY) N:o 4/2009 61, 62 ja 63 artiklan nojalla;

d) rohkaisevat osapuolia löytämään sovintoratkaisun siten, että elatus maksetaan vapaaehtoisesti. Tällöin käytetään välitys- tai sovittelumenettelyä tai muita senkaltaisia menettelyjä;

e) helpottavat elatusvelvollisuutta koskevien päätösten, mukaan lukien viivästyskoron maksuvelvollisuuden täytäntöönpanoa;

f) helpottavat elatusmaksujen keräämistä ja nopeaa siirtoa edelleen;

g) helpottavat asiakirja- tai muun todistusaineiston hankkimista, sanotun kuitenkaan rajoittamatta asetuksen (EY) N:o 1206/2001 soveltamista;

h) avustavat isyyden vahvistamisessa, kun se on tarpeen elatusavun perimiseksi;

i) panevat vireille sellaisia tuomioistuinmenettelyjä tai edistävät sellaisien tuomioistuinmenettelyjen vireille panemista, joilla pyritään hankkimaan tarvittavia väliaikaisia, aluesidonnaisia tuomioistuimen määräyksiä ja joiden tarkoituksena on varmistaa vireillä olevan elatusapuvaatimuksen tulos;

j) helpottavat asiakirjojen toimittamista tai tiedoksiantoa, sanotun kuitenkaan rajoittamatta asetuksen (EY) N:o 1393/2007 soveltamista.

14.2 Jos voin, miten tähän viranomaiseen tai järjestöön otetaan yhteyttä?

Keskusviranomainen on oikeusministeriössä, ja sen yhteystiedot ovat seuraavat; osoite 96 Mesogeion Ave., Ateena, Kreikka, PC 11527; puhelin +30. 210.7767322; sähköposti civilunit@justice.gov.gr.

15 Mitä tapahtuu, jos elatusapuun oikeutettu asuu ulkomailla:

15.1 Voiko elatusapuun oikeutettu hakea apua suoraan viranomaiselta tai järjestöltä tässä jäsenvaltiossa?

15.2 Jos voin, miten tähän viranomaiseen tai järjestöön otetaan yhteyttä ja minkälaista apua voin saada?

16 Sitooko vuoden 2007 Haagin pöytäkirja tätä jäsenvaltiota?

17 Jos vuoden 2007 Haagin pöytäkirja ei sido tätä jäsenvaltiota, mitä lakia elatusvaateisiin sovelletaan yksityisoikeutta koskevien sääntöjen mukaan? Mitkä ovat tähän lakiin sisältyvät kansainvälistä yksityisoikeutta koskevat säännöt?

Haagin pöytäkirja elatusvelvoitteisiin sovellettavasta laista sitoo Kreikkaa. Pöytäkirjan mukaan elatusvelvoitteisiin sovelletaan sen jäsenvaltion lakia, jossa elatusapuun oikeutetulla on vakinainen asuinpaikka. Siten jos elatusapuun oikeutettu asuu Kreikassa, sovelletaan Kreikan lakia.

18 Mitkä ovat elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen V luvussa tarkoitettua oikeuden saatavuutta rajat ylittävissä asioissa koskevat säännöt?

Neuvoston asetuksen (EY) N:o 4/2009 V luvussa säädetään mahdollisuudesta oikeusapuun, joka sisältää seuraavaa:

oikeudellinen neuvonta ratkaisuun pääsemiseksi ennen oikeudenkäynnin vireillepanoa;

oikeudellinen apu asian saattamiseksi tuomioistuimen tai muun viranomaisen käsiteltäväksi sekä edustaminen oikeudenkäynnissä;

asianosaisen vapauttaminen menettelyn kuluista sekä sellaisille henkilöille maksettavista palkkioista, jotka on määrätty suorittamaan toimia oikeudenkäynnin aikana, tai tuen myöntäminen näiden kulujen maksamiseen;

jäsenvaltioissa, joissa hävinnyt osapuoli tuomitaan suorittamaan vastapuolen kulut, oikeusavun saajan hävitessä asian oikeusavusta maksetaan

vastapuolelle aiheutuneet kulut sillä edellytyksellä että oikeusapu olisi korvannut vastapuolen kulut, jos oikeusavun saajan asuinpaikka olisi ollut asiaa

käsittävän tuomioistuimen sijaintijäsenvaltiossa;

tulkkaukset;

tuomioistuimen tai toimivaltaisen viranomaisen vaatimien ja oikeusavun saajan esittämien sellaisten asiakirjojen kääntäminen, jotka ovat tarpeen asian ratkaisemiseksi;

oikeusavun saajan vastattavaksi tulevat matkakulut, kun asianomaisen jäsenvaltion laki tai asiaa käsittelevä tuomioistuin edellyttää oikeusavun saajan vaatimukseen liittyvien henkilöiden henkilökohtaista läsnäoloa ja kun tuomioistuin päättää, että kyseisiä henkilöitä ei voida mitenkään muutoin kuulla sitä tyydyttävällä tavalla.

19 Minkälaisia toimenpiteitä jäsenvaltio on toteuttanut huolehtiakseen elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen 51 artiklassa kuvattujen tehtävien hoitamisesta?

Keskusviranomainen on muun ohessa säännöllisesti yhteydessä toimivaltaisiin viranomaisiin, jotta

a) helpotetaan elatusvelvollisen ja elatusapuun oikeutetun olinpaikan selvittämistä;

b) hankitaan elatusvelvollisen tai elatusapuun oikeutetun tuloja ja tarvittaessa varallisuusasemaa koskevia tietoja, mukaan lukien heidän omaisuutensa sijaintia koskevia tietoja; ja

c) edistetään elatuksen vapaaehtoisia maksamista.

Tämä verkkosivu on osa [Sinun Eurooppasi](#) -sivustoa.

[Anna palautetta](#) sisällön hyödyllisyydestä.

This webpage is part of an EU quality network

Päivitetty viimeksi: 16/12/2020

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Elatusapu - Espanja

1 Mitä käsitteillä "elatusapu" ja "elatusvelvollisuus" tarkoitetaan käytännössä? Kuka on velvollinen maksamaan elatusapua kenelle?

Elatusapu (alimentos) kattaa kaikki toimeentuloon, asumiseen, vaatetukseen ja terveydenhuoltoon liittyvät perustarpeet.

Elatusapu kattaa myös elatukseen oikeutetun koulutuksen niin kauan kuin hän on alaikäinen. Lisäksi se voi kattaa täysi-ikäisen koulutuksen, jos tämä ei ole saanut koulutustaan päätökseen syystä, joka ei johdu hänestä itsestään. Jos aviopuolisoiden välit rikkoutuvat, asumus- tai avioeron yhteydessä voidaan hakea elatusapua kotona asuville lapsille, jotka eivät ole taloudellisesti itsenäisiä.

Elatusavun piiriin kuuluvat myös raskaudesta ja synnytyksestä aiheutuvat kulut, jos niitä ei korvata muulla tavalla.

Seuraavilla henkilöillä on vastavuoroinen elatusapuvelvollisuus:

1. aviopuolisot
2. vanhemmat ja lapset.

Myös sisarukselta voi olla oikeus saada elatusapua perustarpeisiin edellyttäen, että elatusavun tarve ei ole hakijan omaa syytä. Myös tällaisissa tapauksissa elatusapu voi kattaa koulutuksen.

2 Mihin ikävuoteen asti lapsi voi saada elatusapua? Sovellataanko alaikäisten ja aikuisten elatusapuun eri sääntöjä?

Lapset voivat saada elatusapua täysi-ikäisyyteen asti eli Espanjassa 18-vuotiaaksi, paitsi jos alaikäisellä on riittävät omat tulot. Täysi-ikäisillä lapsilla on edelleen oikeus elatusapuun, jos he eivät ole taloudellisesti itsenäisiä, jos heidän koulutuksensa on kesken tai jos he ovat työttöminä ilman omaa syytään. Alaikäisten kohdalla on otettava huomioon myös ne siviililain (Código Civil) säännökset, jotka koskevat avioliiton mitätöntiä, asumuseroa ja avioeroa (90 § ja sitä seuraavat pykälät).

Elatusapu on ensisijainen ja pakottava velvoite niin kauan kuin elatusapuun oikeutettu on alaikäinen.

3 Pitääkö minun kääntyä toimivaltaisen viranomaisen tai tuomioistuimen puoleen saadakseni elatusapua? Mitkä ovat hakemusmenettelyn tärkeimmät vaiheet?

Elatusapuhakemus jätetään yleiselle tuomioistuimelle. Sen käsittelee ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin.

Mitkä ovat menettelyn tärkeimmät vaiheet?

Hakemus käsitellään suullisessa menettelyssä (juicio verbal). Samanlaista menettelyä, mutta tietyin erityispiirtein, sovelletaan myös silloin, kun elatusapua haetaan täydentävänä toimenpiteenä asumus- tai avioeron yhteydessä tai vanhemman ja lapsen välisenä toimenpiteenä parisuhteen purkautumisen yhteydessä.

Kun Espanjaan julistettiin hätätila (covid-19-pandemian aiheuttaman terveyskriisin hallinnasta 14. maaliskuuta 2020 annetulla kuninkaallisella asetuksella 463 /20), varsinkin 18. huhtikuuta 2020 annetulla kuninkaallisella asetuksella 16/20, joka koskee covid-19-pandemian vuoksi toteutettavia menettelyllisiä ja organisatorisia toimenpiteitä oikeudenhoidon alalla, vahvistettiin perheasioita koskeva yksinkertaistettu poikkeusmenettely poikkeustilan aikana (3, 4 ja 5 §). Tätä menettelyä sovelletaan tapauksiin, joissa on tarpeen muuttaa 7. tammikuuta 2000 annetun siviiliprosessilain (*Ley de Enjuiciamiento Civil*) 1/2000 774 §: n mukaisesti hyväksytyt lopullisia toimenpiteitä, jotka koskevat talousmenoja, puolisoitten elatusta ja lasten elatusapua, koska puolisoitten ja vanhempien taloudellinen tilanne on olennaisesti muuttunut covid-19-terveyskriisin seurauksena. Menettelyä sovelletaan myös riita-asioihin, joiden tavoitteena on luoda elatusvelvollisuus tai muuttaa elatusvelvollisuudesta tehtyä päätöstä siltä perusteella, että elatusvelvollisen vanhemman taloudellinen tilanne on olennaisesti muuttunut covid-19-terveyskriisin seurauksena.

Kaikkiin niihin asioihin, joista ei säädetä kyseisessä pykälässä, sovelletaan siviiliprosessilain 1/2000 säännöksiä, jotta ne voidaan käsitellä suullisessa menettelyssä.

4 Voiko elatusapua hakea sukulaisten (jos voi, miten kaukaisen?) tai alaikäisen lapsen puolesta?

Elatusapuhakemus on esitettävä henkilökohtaisesti, paitsi jos hakija on alaikäinen. Alaikäistä koskevan hakemuksen tekee tämän oikeudellinen edustaja, alaikäisten asioista vastaava viranomainen tai alaikäisten suojelusta vastaava julkinen laitos. Hakemuksen voi tehdä sellaisen edustajan välityksellä, jolla on notaarin, tuomioistuimen kirjaajan tai jonkun Espanjan ulkomailla toimivan diplomaattidustuston konsulin valtuudet.

5 Jos haluan panna asian vireille tuomioistuimessa, mistä saan tietää mikä tuomioistuin on toimivaltainen?

Yleissäännön mukaan toimivaltainen tuomioistuin on elatusvelvollisen kotipaikan tuomioistuin. Jos on yhteisvelvollisia (isä ja äiti), kumman tahansa kotipaikan tuomioistuin voi olla asiassa toimivaltainen. Jos elatusvelvollisella ei ole enää kotipaikkaa Espanjassa, tämän viimeisen kotipaikan tuomioistuin on asiassa toimivaltainen. Kaikissa muissa tapauksissa toimivaltainen tuomioistuin on elatukseen oikeutetun kotipaikan tuomioistuin.

6 Pitääkö minun mennä jonkun välikäden (asianajajan, keskus- tai paikallisviranomaisen) kautta voidakseni panna asian vireille tuomioistuimessa? Ellei, mitä menettelyä on noudatettava?

Hakijan on käytettävä asianajajaa (abogado) tai oikeudenkäyntiavustajaa (procurador).

7 Onko oikeuskäsittely maksullinen? Jos on, paljonko se maksaa? Jos varani eivät riitä, voinko saada oikeusapua käsittelyn kustannusten kattamiseksi?

Espanjassa ei ole säädetty yksinomaan elatusapua koskeviin hakemuksiin sovellettavista oikeudenkäyntikuluista, lukuun ottamatta asianajajien, oikeudenkäyntiavustajien ja asiantuntijoiden palkkioita, silloin kun heitä käytetään.

Asianajajien ja oikeudenkäyntiavustajien palkkiot määräytyvät vaaditun elatusapumäärän perusteella. Varaton kantaja tai vastaaja voi saada taloudellista tukea oikeudenkäyntimenoihin, ja hänellä voi olla oikeus saada maksutonta oikeusapua maksuttomasta oikeusavusta 10. tammikuuta annetun lain 1/1996

(Ley 1/1996 de Asistencia Jurídica Gratuita) 3 §:n perusteella. Se tarkoittaa, että viran puolesta nimetty asianajaja ja oikeudenkäyntiavustaja auttavat hakemuksen laatimisessa ja että valtio vastaa kaikista oikeudenkäyntikuluista, kuten asiantuntijoiden palkkioista tai ilmoitusten julkaisemisesta aiheutuvista kuluista.

8 Minkä tyyppistä elatusapua tuomioistuim voi myöntää? Miten sen määrä lasketaan? Voidaanko tuomioistuimen päätöstä tarkistaa elinkustannusten tai perhetilanteen muuttuessa? Jos voidaan, miten (esim. automaattinen indeksointi)?

Useimmiten kyseessä on säännöllisesti kuukausittain suoritettava elatusmaksu, joka on lain mukaan maksettava tulevalle kuukaudelle eli se maksetaan etukäteen. Elatusmaksun suorittaminen kertakorvauksena on erittäin harvinaista. Se on kuitenkin mahdollista myöhästyneiden elatusmaksujen suorittamiseksi tai jos on suositeltavaa varmistaa tulevien maksujen suorittaminen silloin, kun elatusvelvollisella ei ole omaisuutta alueella (*falta de arraigo*), tai osapuolten yhteisestä sopimuksesta. Tuomioistuim soveltaa elatusmaksun määrän laskemiseen sääntöä, jossa suhteutetaan seuraavat kolme muuttujaa: elatusapuun oikeutetun tarve, elatusvelvollisen varat ja muiden sellaisten henkilöiden varat, joilla on myös velvollisuus osallistua elatusmaksuihin samalla osuudella kuin vastaaja. Oikeuden päätöksessä, jossa elatusavun määrä vahvistetaan, on säädettävä myös indeksikorotusten perusteista. Indeksointi tapahtuu automaattisesti, ja elatusvelvollisen on maksettava indeksoitu määrä. Jos elatusvelvollinen ei korota elatusavun määrää indeksin mukaisesti, sen tekee tuomari elatusapuun oikeutetun pyynnöstä. Elatusavun määrää voidaan muuttaa (asianomaisen pyynnöstä) silloin, kun sen vahvistamisessa käytetyt perusteet muuttuvat merkittävästi. Määrää korotetaan, jos elatusvelvollisen taloudellinen asema kohenee tai elatukseen oikeutetun asema heikkenee ja hän tarvitsee suurempaa avustusta (esimerkiksi sairauden muuttuessa vakavammaksi). Määrää alennetaan, jos elatusvelvollisen tilanne heikkenee tai jos elatukseen oikeutetun taloudellinen tilanne paranee. Elatusapu lakkaa, kun sen maksamiseen ei ole enää perustetta.

Yleinen oikeusneuvosto (*Consejo General del Poder Judicial*) on laatinut elatusavun määrän laskemista varten taulukot, jotka on päivitetty viimeksi toukokuussa 2019. Nämä ohjeelliset taulukot perustuvat lasten tarpeisiin, vanhempien tuloihin ja perheen lapsilukuun. Asumis- ja koulutuskustannukset on jätetty taulukoista pois, joten ne on otettava huomioon elatusavun lopullista määrää laskettaessa. Taulukoihin voi tutustua oikeuslaitoksen sivustolla

<http://www.poderjudicial.es/cgpj/es/Servicios/Utilidades/Calculo-de-pensiones-alimenticias/>

9 Miten ja kenelle elatusapu maksetaan?

Elatusapu maksetaan tavallisesti rahana. Tästä voidaan kuitenkin poiketa kahdessa tapauksessa: Elatusvelvollinen haluaa täyttää velvollisuutensa majoittamalla ja ruokkimalla elatusapuun oikeutetun omissa kodissaan. Tätä mahdollisuutta on rajoitettu oikeuskäytännössä, koska henkilöiden välisiä hyviä suhteita ei voida taata. Maksun suorittaminen luovuttamalla omaisuutta tai oikeuksia on poikkeuksellista ja mahdollista vain viivästyneiden maksujen suorittamiseksi tai jos vaarana on omaisuuden häviäminen tai se, että omaisuutta ei ole alueella (*falta de arraigo*). Elatusmaksu maksetaan suoraan elatukseen oikeutetulle. Maksu suoritetaan tavallisesti pankkisiirrolla. Silloin kun elatusapuun oikeutettu on alaikäinen tai vajaavaltainen, maksu suoritetaan hänen oikeudelliselle edustajalleen.

Puolisoiden välien rikkoutumiseen tai vanhemman ja lapsen väliin suhteisiin liittyvissä menettelyissä tuomioistuimet hyväksyvät nykyään myös sen, että tietyt alaikäisen lapsen menot (esim. koulutus, sairausvakuutus) maksetaan suoraan.

10 Jos elatusvelvollinen ei maksa vapaaehtoisesti, mitä pakkotoimia voidaan käyttää?

Elatukseen oikeutettu voi pyytää elatusapupäätöksen täytäntöönpanoa. Elatusapupäätös voidaan panna Espanjassa täytäntöön seuraavin tavoin: palkanpidätys (lukuun ottamatta tuomioistuimen päättämää suojaosuutta), pidätys veronpalautuksesta, pankkitilien ulosmittaus, sosiaaliturvatuksien vähentäminen, omaisuuden ulosmittaus ja myynti huutokaupalla. Elatusavun maksamatta jättäminen voi olla rangaistava teko ja johtaa tietyissä tapauksissa vankeusrangaistukseen.

11 Lyhyt kuvaus täytäntöönpanoa koskevista rajoituksista, erityisesti velallisen suoja koskevista säännöistä sekä määrärajoista tai vanhentumisajoista.

Elatusapuvelan määrään ei sovelleta määrällisiä rajoituksia, toisin kuin muihin velkoihin, silloin kun varoja pidätetään velallisen tilitystä tai tämän omaisuutta ulosmitataan. Toimet, joilla vaaditaan velvollisuuden täyttämistä, vanhentuvat viidessä vuodessa.

12 Onko olemassa viranomainen tai järjestö, joka voi auttaa minua elatusavun perimisessä?

Syyttäjät voi edustaa elatusapuun oikeutettua alaikäistä tai vajaavaltaista henkilöä tälle kuuluvan elatusavun perimisessä.

13 Voiko viranomainen tai järjestö maksaa elatusavun ennakkoon kokonaan tai osittain elatusvelvollisen sijasta?

Elatusavun takuurahasto (Fondo de Garantía del Pago de Alimentos) perustettiin lailla 42/2006 ja sitä säännellään asetuksella 1618/2007. Rahastolla ei ole oikeushenkilöllisyyttä. Sen tavoitteena on varmistaa, että elatusapuun oikeutetut alaikäiset saavat sellaiset heille kuuluvat, maksamatta jääneet elatusapumaksut, jotka perustuvat tuomioistuimen vahvistamaan sopimukseen tai tuomioistuimen päätökseen asumus- tai avioeroa, avioliiton mitätöintiä, vanhemmuuden tunnustamista tai elatusapua koskevassa menettelyssä. Rahaston suorittamat elatusapumaksut katsotaan ennakkomaksuiksi. Rahastosta voi saada ennakkomaksun ainoastaan espanjalaisen tuomioistuimen antaman elatusapupäätöksen perusteella.

14 Mitä tapahtuu, jos elatusvelvollinen asuu ulkomailla:

14.1 Voiko elatusapuun oikeutettu saada apua viranomaiselta tai järjestöltä tässä jäsenvaltiossa?

Elatusapuun oikeutettu voi elatusavun perimistä koskevien EU:n säädösten ja Espanjan ratifioimien kansainvälisten yleissopimusten mukaisesti pyytää apua Espanjan keskusviranomaiselta (oikeusministeriössä).

14.2 Jos voin, miten tähän viranomaiseen tai järjestöön otetaan yhteyttä?

Asianomaisen keskusyksikön yhteystiedot: Cooperación Jurídica Internacional del Ministerio de Justicia, Calle San Bernardo nº 62 28071 Madrid, Espanja
Puhelin: +34 91 3902228/2295/4437 Faksi: +34 91 3904457

15 Mitä tapahtuu, jos elatusapuun oikeutettu asuu ulkomailla:

15.1 Voiko elatusapuun oikeutettu hakea apua suoraan viranomaiselta tai järjestöltä tässä jäsenvaltiossa?

Jos elatusapuun oikeutettu asuu toisessa jäsenvaltiossa, hän voi kääntyä asuinvaltionsa keskusviranomaisen puoleen. Hänen on ensin todistettava oikeutensa elatusapuun, minkä jälkeen hän voi pyytää asuinvaltionsa keskusviranomaista ottamaan yhteyttä Espanjan keskusviranomaiseen, jotta tämä aloittaisi täytäntöönpanomenettelyn Espanjassa. Tämä käytäntö vastaa elatusapua koskevien Euroopan unionin säädösten ja Espanjan ratifioimien kansainvälisten yleissopimusten vaatimuksia.

15.2 Jos voin, miten tähän viranomaiseen tai järjestöön otetaan yhteyttä ja minkälaista apua voin saada?

Asianomaisen jäsenvaltion viranomaisten vahvistamin edellytyksin.

16 Sitooko vuoden 2007 Haagin pöytäkirja tätä jäsenvaltiota?

Kyllä, Euroopan unioni (ja siten myös Espanja) ratifioi kyseisen pöytäkirjan 8. huhtikuuta 2010.

17 Jos vuoden 2007 Haagin pöytäkirja ei sido tätä jäsenvaltiota, mitä lakia elatusvaateisiin sovelletaan yksityisoikeutta koskevien sääntöjen mukaan? Mitkä ovat tähän lakiin sisältyvät kansainväliset yksityisoikeutta koskevat säännöt?

18 Mitkä ovat elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen V luvussa tarkoitettua oikeuden saatavuutta rajat ylittävissä asioissa koskevat säännöt?

Toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä elatusvelvoitteita koskevissa asioissa 18 päivänä joulukuuta 2008 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 4/2009 mukaisesti sen soveltamisalaan kuuluvan riita-asian osapuolilla on oltava tässä luvussa määriteltujen edellytysten mukaisesti tosiasiallinen mahdollisuus saada oikeutta toisessa jäsenvaltiossa, täytäntöönpano- ja muutoksenhaikmenettelyt mukaan lukien. Myös pyynnön vastaanottavan jäsenvaltion on annettava maksutonta oikeusapua kaikkien sellaisten velkojan

56 artiklan nojalla esittämien hakemusten osalta, jotka koskevat vanhemman ja lapsen suhteesta johtuvia elatusvelvoitteita alle 21-vuotiaaseen henkilöön nähden.

19 Minkälaisia toimenpiteitä jäsenvaltio on toteuttanut huolehtiaukseen elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen 51 artiklassa kuvattujen tehtävien hoitamisesta?

Maksuttomasta oikeusavusta 10. tammikuuta annettuun lakiin 1/1996 on lisätty luku VIII, joka koskee maksutonta oikeusapua rajatylittävissä riita-asioissa Euroopan unionissa. Siinä säädetään, että kyseinen oikeus on luonnollisilla henkilöillä, jotka ovat Euroopan unionin kansalaisia tai jossakin jäsenvaltiossa laillisesti oleskelevia kolmansien maiden kansalaisia.

Tämä verkkosivu on osa [Sinun Eurooppasi](#) -sivustoa.

[Anna palautetta](#) sisällön hyödyllisyydestä.

This webpage is part of an EU quality network

Päivitetty viimeksi: 16/01/2024

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Elatusapu - Ranska

1 Mitä käsitteillä "elatusapu" ja "elatusvelvollisuus" tarkoitetaan käytännössä? Kuka on velvollinen maksamaan elatusapua kenelle?

Ranskan lainsäädännössä elatusvelvollisuudella tarkoitetaan laissa säädettyä velvollisuutta, jonka mukaan henkilön on kykynsä mukaan pidettävä huolta sellaisen toisen henkilön tarpeista, johon häntä yhdistää sukulaisuussuhde tai avioliitto. Näin ollen elatusapua voivat saada erityisesti seuraavat:

henkilö voi saada elatusapua puolisoiltaan (siviililain 212 ja 214 §),

lapset voivat saada elatusapua vanhemmiltaan (siviililain 203, 371-2 ja 373-2-2 §),

vanhemmat ja muut ylenevä polvea olevat sukulaiset voivat saada elatusapua lapsiltaan (siviililain 205 §),

apet ja anopit voivat saada elatusapua vävyiltään ja miniöiltään (siviililain 206 §),

leski voi saada elatusapua ollessaan sen tarpeessa (siviililain 767 §).

2 Mihin ikävuoteen asti lapsi voi saada elatusapua? Sovelletaanko alaikäisten ja aikuisten elatusapuun eri sääntöjä?

Lapsille annettavaan elatusapuun ei sovelleta mitään oikeudellista ikärajaa: vanhempien elatus- ja kasvatusvelvollisuus ei lain nojalla pääty silloin, kun lapsesta tulee täysi-ikäinen (siviililain 371-2 §). On erotettava toisistaan kaksi eri ajanjaksoa:

niin kauan kuin lapsi on alaikäinen taikka niin kauan kuin täysi-ikäinen lapsi ei vielä ole taloudellisesti riippumaton, vanhemmilla on häneen nähden elatus- ja kasvatusvelvollisuus, jonka tarkoituksena on varmistaa, että lapsella on tarvittavat edellytykset kehittyä ja kouluttautua;

kun elatus- ja kasvatusvelvollisuus on päättynyt, sovelletaan elatusvelvollisuutta sääntelevää yleistä järjestelmää, jossa elatusapua hakevan henkilön on todistettava, että hän tarvitsee elatusapua (siviililain 205 ja 207 §).

Elatusapu voidaan maksaa täysi-ikäiselle lapselle täysimääräisenä tai osittain.

3 Pitääkö minun kääntyä toimivaltaisen viranomaisen tai tuomioistuimen puoleen saadakseni elatusapua? Mitkä ovat hakemusmenettelyn tärkeimmät vaiheet?

Jos elatusapua ei makseta vapaaehtoisesti, elatusapuun oikeutetun, hänen edustajansa taikka hänen pääasiallisen huoltajansa on saatettava asia vireille tuomioistuimessa elatusavun määräämiseksi ja elatusvelvollisen tuomitsemiseksi.

Elatusavun hakeminen voi olla tuomioistuinkäsittelyn pääasiallinen aihe, tai elatusapua voidaan hakea esimerkiksi avioeromenettelyssä tai menettelyssä, jossa vahvistetaan huoltajuutta koskevat yksityiskohdat.

Kun elatusapuhakemuksen osapuolet ovat aikuisia, elatusapua hakevan henkilön on todistettava, että hän tarvitsee apua ja että hän ei pysty huolehtimaan toimeentulostaan. Tuomari voi kuitenkin vapauttaa elatusvelvollisen elatusapuvelan maksamisesta kokonaan tai osittain siinä tapauksessa, että elatusapuun oikeutettu on itse selkeästi laiminlyönyt velvollisuutensa elatusvelvollista kohtaan (siviililain 207 §).

4 Voiko elatusapua hakea sukulaisen (jos voi, miten kaukaisen?) tai alaikäisen lapsen puolesta?

Ranskan lainsäädännössä alaikäistä ei katsota henkilöksi, joka voi vaatia elatusapua: ainoastaan lapsen vanhempi tai sukulainen tai lapsesta huolta pitävä kolmas osapuoli voi vaatia elatusapua ja toimia toista vanhempaa tai vanhempia vastaan lapsen kasvatuksen ja elatukseen suoritettavan rahamäärän määrittämiseksi.

Mikäli tällaista henkilöä ei ole, sosiaaliviranomaiset voivat toimia elatusapua vaativan henkilön sijasta siviililain 205 §:n (sosiaalitoimi- ja perhelain L132-7 §:n) nojalla.

Sairaalat ja julkisen terveydenhuollon yksiköt / vastaanottolaitokset voivat suoraan nostaa kanteen niitä henkilöitä vastaan, jotka ovat velvollisia suorittamaan elatusapua sairaalahoidossa oleville henkilöille (kansanterveyslain L6145-11 §).

Holhoojan on edustettava holhouksenalaista henkilöä (siviililain 475 §).

5 Jos haluan panna asian vireille tuomioistuimessa, mistä saan tietää mikä tuomioistuin on toimivaltainen?

Asia on tuotava alioikeuden **perheoikeuden tuomarin** käsittelyyn (oikeuslaitoksen organisaatiosta annetun lain L. 213-3 §).

Jollei toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä elatusvelvoitteita koskevissa asioissa 18.

joulukuuta 2008 annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 4/2009 toisin säädetä, toimivaltainen tuomioistuin on siviiliprosessilain 1070 §:n mukaan perheen asuinpaikan tuomioistuin;

tai, mikäli vanhemmat asuvat erillään, sen vanhemman asuinpaikan tuomioistuin, jonka kanssa vanhempien yhteishuollossa olevat alaikäiset lapset tavallisesti asuvat, taikka sen vanhemman asuinpaikan tuomioistuin, jolla on lasten yksinhuoltajuus; muissa tapauksissa toimivaltainen tuomioistuin on sen vanhemman asuinpaikan tuomioistuin, joka ei ole pannut menettelyä alulle.

Jos vanhemmat hakevat elatusapuasian käsittelyä yhdessä, toimivaltainen tuomioistuin on heidän valintansa mukaan kumman tahansa vanhemman asuinpaikan tuomioistuin.

Silloin, kun riita-asia koskee ainoastaan elatusapua, osallistumista lapsen elatukseen ja kasvatukseen, osallistumista perheen yhteiseen talouteen ja puolisoiden elatukseen tai avioerotilanteessa maksettavaa hyvitysluonteista korvausta, toimivaltainen tuomioistuin voi kuitenkin olla elatusapuun oikeutetun puolison asuinpaikan tuomioistuin tai sen vanhemman asuinpaikan tuomioistuin, joka on lasten – myös täysi-ikäisten lasten – pääasiallinen huoltaja.

6 Pitääkö minun mennä jonkun välikäden (asianajajan, keskus- tai paikallisviranomaisen) kautta voidakseni panna asian vireille tuomioistuimessa? Ellei, mitä menettelyä on noudatettava?

Menettely on suullinen, eikä edustajan käyttö ole pakollista: hakija voi itse esittää tuomarille tarvittavat todisteet.

Menettely voidaan käynnistää (haastemiehen toimittamalla) haasteella tai tavanomaisella tuomioistuimelle osoitetulla hakemuksella.

Kun elatusapua haetaan tuomioistuimessa avioeromenettelyn yhteydessä, elatusavun hakijalla on oltava edustajanaan asianajaja.

7 Onko oikeuskäsittely maksullinen? Jos on, paljonko se maksaa? Jos varani eivät riitä, voinko saada oikeusapua käsittelyn kustannusten kattamiseksi?

Käsittelystä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa ei aiheudu oikeudenkäyntikuluja. Muutoksenhakutuomioistuimessa käsittelystä peritään 225 euron maksu.

Hakija voi saada kustannusten kattamiseen oikeusapua edellyttäen, että tietyt varallisuuteen liittyvät ehdot täyttyvät.

8 Minkä tyyppistä elatusapua tuomioistuin voi myöntää? Miten sen määrä lasketaan? Voidaanko tuomioistuimen päätöstä tarkistaa elinkustannusten tai perhetilanteen muuttuessa? Jos voidaan, miten (esim. automaattinen indeksointi)?

Osallistuminen lapsen elatukseen ja kasvatukseen voi toteutua seuraavilla tavoilla:

elatusapua voidaan maksaa elatusapuun oikeutetulle vanhemmalle kuukausittain (yleisin tapa);

lapsen liittyvistä kuluista voidaan vastata suoraan;

voidaan myöntää käyttö- ja asumisoikeus elatusvelvolliselle kuuluvaan kiinteistöön tai luovuttaa nautintaoikeus omaisuuteen tai käyttää omaisuudesta saatavat tulot elatusapuun oikeutetun hyväksi.

Osallistumisosuus lasketaan **molempien vanhempien varallisuuden ja lapsen tarpeiden** perusteella. Oikeusministeriö on julkaissut vuodesta 2010 alkaen **viitteellistä** taulukkoa, jonka laadinnassa on otettu huomioon elatusvelvollisen ja elatusapuun oikeutetun henkilön tulot, elatusapuun oikeutetun henkilön huollettavana olevien lasten lukumäärä ja tapaamis- ja luonapito-oikeuden laajuus. Tuomari määrää päätöksissään johdonmukaisesti osallistumisosuuden **indeksoinnista** (kotitalouksien yleistä hintakehitystä kuvaavan kuluttajahintaindeksin mukaan).

Elatusavun muut muodot:

Kun tuomari määrittää tietyn summan, jolla **puolison on osallistuttava perheen yhteiseen talouteen**, hänen on otettava huomioon asianosaisen tarpeellisista tai välttämättömistä menoista aiheutuvat kokonaiskustannukset. Osallistuminen voidaan toteuttaa rahasuorituksena, otetun lainan hoitona tai mahdollisuutena asua puolisoiden yhteisessä kodissa.

Kun kyseessä on **avioerotilanteessa elatusvelvollisuuden perusteella puolisolle maksettava elatusapu**, voidaan määrätä, että elatusvelvollinen ottaa vastatakseen lainan kuukausierät kokonaisuudessaan tai osittain; yleensä tuomioistuimissa kuitenkin määrätään elatusavun suorittamisesta kuukausittaisena rahamääränä. Tämän elatusavun suuruus määräytyy sen mukaan, millaista **elintasoja elatusapua hakeva puoliso voi vaatia puolison varallisuuden perusteella**

Elatusapumaksut, joita suoritetaan ylenevässä polvessa oleville sukulaisille ja appivanhemmille, määritetään yksinomaan **suhteessa elatusapua vaativan henkilön tarpeisiin ja elatusvelvollisen varallisuuteen**. Tuomari voi omasta aloitteestaan ja tapaukseen liittyvien olosuhteiden perusteella varustaa elatusapupäätöksen voimassa olevan lainsäädännön mahdollistamalla elatusavun määrän tarkistusklausuulilla (siviililain 208 §).

Elatusavun tarkistaminen on aina mahdollista edellyttäen, että hakija esittää tarkistushakemuksensa perusteeksi jonkin uuden seikan, joka vaikuttaa elatusapuun oikeutetun ja/tai elatusvelvollisen varoihin ja/tai lapsen / elatusapuun oikeutetun tarpeisiin.

9 Miten ja kenelle elatusapu maksetaan?

Siviililaissa ei suositeta mitään tiettyä maksutapaa. Maksuehdoista voidaan päättää osapuolten välisellä sopimuksella. Jos tällaista sopimusta ei ole, tuomari määrittelee maksuehdot päätöksessään.

Elatusapu maksetaan suoraan elatusapuun oikeutetulle tai sosiaaliviranomaisille, sairaalalle tai julkisille vastaanottolaitoksille tai terveydenhuollon yksiköille, jotka ovat toimineet asiassa elatusapuun oikeutetun henkilön sijasta.

On huomattava, että kun on kyse osallistumisesta lapsen elatukseen, elatusapu voidaan korvata joko kokonaan tai osittain maksamalla rahasumma sellaiselle hyväksytylle elimelle, joka on sitä vastaan velvollinen myöntämään lapselle indeksisidonnaista etuutta (siviililain 373-2-3 §). Tuomari voi myös päättää, että elatusapu maksetaan suoraan täysi-ikäiselle lapselle.

10 Jos elatusvelvollinen ei maksa vapaaehtoisesti, mitä pakkotoimia voidaan käyttää?

Elatusapuun oikeutettu, jolle on annettu täytäntöönpanopäätös, voi vedota suoraan ulosottomieheen elatusvelvollisen omaisuuteen kohdistuvaan täytäntöönpanotoimeen ryhtymiseksi (paitsi jos on kyse kiinteistön tai sellaisten ansiotulojen ulosmittauksesta, jotka edellyttävät tuomioistuimen ennakkoon antamaa päätöstä). Elatusvelvollisen tai hänen omaisuutensa paikantamiseen tarvittavien tietojen hankkimiseksi ulosottomiehellä on laajat hallinnolliset tutkintavaltuudet.

Elatusapuun oikeutettu voi käyttää pääasiassa seuraavia täytäntöönpanomenettelyitä:

suoramaksumenettely (siviilioikeudellisista täytäntöönpanomenettelyistä annetun lain L 213-1 ja R213-1 § ja sitä seuraavat pykälät): menettelyllä voidaan periä kuudelta viimeksi kuluneelta kuukaudelta erääntyneet elatusapusaatavat ja kuluvan kuukauden elatusapusaatava. Ulosottomies ilmoittaa ulosmittauksen kohteena olevalle kolmannelle osapuolelle (elatusvelvollisen työnantajalle, pankille tai muulle kolmannelle osapuolelle, jota maksuvelvoite koskee), että se on velvollinen maksamaan elatusavun määrän suoraan ulosottomiehelle;

ansiotulojen ulosmittaus (työlain L 3252-1 ja R 3252-1 § ja sitä seuraavat pykälät): vähäisiä riita-asioita käsittelevän tuomioistuimen on annettava lupa ulosmittaukseen;

ulosmittaustoimenpide (siviilioikeudellisista täytäntöönpanomenettelyistä annetun lain L 211-1, L 162-1, R 211-1 ja R 162-1 § ja sitä seuraavat pykälät): menettely mahdollistaa saatavien ulosmittauksen elatusvelvolliselta (tavallisesti tämä tarkoittaa pankkitilin varojen ulosmittausta);

ulosmittaus ja myynti (siviilioikeudellisista täytäntöönpanomenettelyistä annetun lain L 221-1 ja R 221-1 § ja sitä seuraavat pykälät): irtaimen omaisuuden (esimerkiksi television tai auton) ulosmittaus;

kiinteän omaisuuden ulosmittaus (siviilioikeudellisista täytäntöönpanomenettelyistä annetun lain L 311-1 ja R 311-1 § ja sitä seuraavat pykälät): menettely kohdistuu elatusvelvollisen omistamaan kiinteistöön. Myynnille täytyy olla täytäntöönpanotuomarin lupa.

Elatusvelvollinen on velvollinen maksamaan kaikki ulosottomiehen toimintaan liittyvät kustannukset.

Elatusvelvollinen voidaan rikostuomioistuimessa tuomita **puolisoonsa tai lapsiinsa kohdistuvan elatusvelvollisuutensa laiminlyönnistä**. Tästä määrättävä seuraamus voi olla kaksi vuotta vankeutta ja 15 000 euron sakko (rikoslain 227-3 §).

11 Lyhyt kuvaus täytäntöönpanoa koskevista rajoituksista, erityisesti velallisen suojaa koskevista säännöistä sekä määrärajoista tai vanhentumisajoista.

Elatusapuasioissa vanhentumisaika on 5 vuotta, ja tämä aika lasketaan erikseen kunkin saatavan erääntymishetkestä (siviililain 2224 §).

Suoramaksumenettelyä ei voida soveltaa saataviin, jotka ovat erääntyneet yli 6 kuukautta aiemmin. Tämä ei kuitenkaan sulje pois mahdollisuutta käyttää muita täytäntöönpanokeinoja kuutta kuukautta vanhempien saatavien takaisin perimiseen.

Täytäntöönpanomenettelyt on rajattava vain sellaisiin toimenpiteisiin, jotka ovat välttämättömiä saatavan perimiseksi, eikä valittavissa olevia toimenpiteitä saa käyttää väärin.

Tiettyjä omaisuuslajeja ei lain mukaan voida ulosmitata: tällaisia ovat elatusapu, velallisen arkielämän ja työn kannalta välttämätön irtain omaisuus, vammaisille välttämättömät esineet, tietyt sosiaaliset vähimmäisetuudet ja perhe-etuudet. Pankkitililtä voidaan ulosmitata ainoastaan ne rahamäärät, jotka ylittävät yhdelle henkilölle määritellyn vähimmäistoimeentulon (*revenu de solidarité active*) määrän. Ansiotulojen ulosmittauksessa ulosmitattava määrä lasketaan elatusvelvollisen ansiotulojen ja hänen huollettavanaan olevien henkilöiden lukumäärän perusteella.

12 Onko olemassa viranomaisen tai järjestö, joka voi auttaa minua elatusavun perimisessä?

Elatusapuun oikeutetun henkilön oikeudet voidaan tietyin ehdoin siirtää perhe-etuuksien maksamisesta vastaaville viranomaisille. Tällöin nämä viranomaiset voivat nostaa kanteita elatusapuun oikeutetun henkilön nimissä ja hänen lukuunsa. Mikäli yksityiset täytäntöönpanomenettelyt eivät toimi, voidaan myös vedota yleiseen syyttäjään, joka käynnistää julkisen kirjanpitäjän välityksellä julkiset perintämenettelyt.

13 Voiko viranomaisen tai järjestö maksaa elatusavun ennakkoon kokonaan tai osittain elatusvelvollisen sijasta?

Perhe-etuuksien maksamisesta vastaavat viranomaiset voivat tietyin ehdoin maksaa elatusapuun oikeutetulle henkilölle perheavustusta ennakkona, joka vähennetään erääntyneen elatusavun määrästä.

14 Mitä tapahtuu, jos elatusvelvollinen asuu ulkomailla:

14.1 Voiko elatusapuun oikeutettu saada apua viranomaiselta tai järjestöltä tässä jäsenvaltiossa?

Jos elatusvelvollinen asuu ulkomailla ja elatusapuun oikeutettu on Ranskassa, elatusapuun oikeutettu voi ottaa yhteyttä ulkoasiain- ja kehitysyhteistyöministeriön (*ministère des affaires étrangères et du développement international*) alaiseen elatusapusaatavien perintätoimistoon (*bureau de recouvrement des créances alimentaires*, RCA). Toimisto ottaa yhteyttä elatusvelvollisen asuinvaltion keskusviranomaiseen saatavan perimiseksi.

Elatusapuun oikeutettu voi myös ottaa yhteyttä perheavustuskassaan (*caisse d'allocations familiales*, CAF), joka voi antaa hänelle taloudellista tukea siinä tapauksessa, että elatusvelvollinen laiminlyö velvollisuutensa, vaikka elatusvelvollinen olisikin ulkomailla.

14.2 Jos voin, miten tähän viranomaiseen tai järjestöön otetaan yhteyttä?

Ranskan keskusviranomaiseen voidaan ottaa yhteyttä postitse, puhelimitse tai sähköpostitse. Yhteystiedot ovat seuraavat:

Ministère de l'Europe et des affaires étrangères

Bureau de recouvrement des créances alimentaires

27, rue de la Convention

CS 91533

75732 Paris Cedex 15

Puhelin: + 33 (0) 1 43 17 90 01

Faksi: +33 (0) 1 43 17 81 97

Sähköposti: obligation.alimentaire@diplomatie.gouv.fr

15 Mitä tapahtuu, jos elatusapuun oikeutettu asuu ulkomailla:

15.1 Voiko elatusapuun oikeutettu hakea apua suoraan viranomaiselta tai järjestöltä tässä jäsenvaltiossa?

Jos elatusvelvollinen asuu Ranskassa ja elatusapuun oikeutettu on ulkomailla, elatusapuun oikeutetun on otettava yhteyttä sen valtion keskusviranomaiseen, jossa hän asuu. Kyseinen pyynnön esittämisestä vastaava keskusviranomaisen ottaa tämän jälkeen yhteyttä Ranskan keskusviranomaiseen (ulkoasiainministeriön alaiseen saatavien perintätoimistoon), joka toteuttaa tarvittavat toimenpiteet saatavan perimiseksi.

Elatusapuun oikeutettu henkilö, jolla on täytäntöönpanopäätös, voi myös kääntyä suoraan ulosottomiehen puoleen saatavansa perimiseksi (ilman, että keskusviranomaiset toimivat asiassa välikäsinä). Tässä tapauksessa hän ei voi saada apua keskusviranomaiselta.

On huomattava, että mikäli elatusavun tarvetta ei ole määritetty tuomioistuimen päätöksellä, pyynnön esittävän jäsenvaltion keskusviranomaisen voi välittää elatusapusaatavien perintätoimistolle pyynnön tällaisen päätöksen saamiseksi, jotta elatusavun tarve määritettäisiin ranskalaisen tuomioistuimen päätöksellä (asetuksen (EU) N:o 4/2009 liite VII).

15.2 Jos voin, miten tähän viranomaiseen tai järjestöön otetaan yhteyttä ja minkälaista apua voin saada?

Ranskan keskusviranomaiseen voidaan ottaa yhteyttä postitse, puhelimitse tai sähköpostitse. Yhteystiedot ovat seuraavat:

Ministère de l'Europe et des affaires étrangères

Bureau de recouvrement des créances alimentaires

27, rue de la Convention

CS 91533

75732 Paris Cedex 15

Puhelin: + 33 (0) 1 43 17 90 01

Faksi: +33 (0) 1 43 17 81 97

Sähköposti: obligation.alimentaire@diplomatie.gouv.fr

Jos elatusapuun oikeutettu päättää kääntyä suoraan ulosottomiehen puoleen, hän voi selvittää toimivaltaisen ammattilaisen yhteystiedot kohdasta ”

Ulosottomiesten yhteystiedot” (*”Trouver un huissier”*) tai Ranskan ulosottomiesten yhdistyksestä (*Chambre nationale des huissiers de justice*).

16 Sitooko vuoden 2007 Haagin pöytäkirja tätä jäsenvaltiota?

Kyllä.

17 Jos vuoden 2007 Haagin pöytäkirja ei sido tätä jäsenvaltiota, mitä lakia elatusvaateisiin sovelletaan yksityisoikeutta koskevien sääntöjen mukaan? Mitkä ovat tähän lakiin sisältyvät kansainvälistä yksityisoikeutta koskevat säännöt?

Tämä kohta ei ole aiheellinen.

18 Mitkä ovat elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen V luvussa tarkoitettua oikeuden saatavuutta rajat ylittävissä asioissa koskevat säännöt?

Oikeusapu voi olla täysimääräistä tai osittaista. Se myönnetään seuraavasti:

alle 21-vuotiaille lapsille oikeusapu myönnetään asetuksen (EY) N:o 4/2009 46 artiklan nojalla automaattisesti;

oikeusapua myönnetään muissa tapauksissa sen mukaan, täyttääkö hakija laissa määrätty varallisuutta koskevat ehdot (oikeusavusta 10. heinäkuuta 1991 annettu laki nro 91-647 ja 19. joulukuuta 1991 annettu asetus nro 91-1266).

Ranskassa oikeusavulla katetaan oikeusapupäätöksessä oikeudenkäyntimenettelyä varten nimetyin asianajajan kulut sekä samassa päätöksessä saatavan perintämenettelyä varten nimetyin ulosottomiehen kulut.

Elatusvelvoitteisiin liittyvät oikeusapuhakemukset käsitellään samalla tavoin kuin muut rajat ylittäviä asioita koskevat oikeusapuhakemukset **27. tammikuuta 2003 annetun neuvoston direktiivin 2003/8/EY** mukaisesti.

Elatusapuun oikeutettu henkilö lähettää ranskankielisen oikeusapuhakemuksen oikeusministeriön alaiseen oikeussuojan saatavuudesta ja uhrien auttamisesta vastaavaan toimistoon (*Service de l'accès au droit et à la Justice et de l'aide aux victimes, SADJAV*), jonka osoite on:

Ministère de la Justice

Service de l'accès au droit et à la Justice et de l'aide aux victimes

Bureau de l'aide juridictionnelle

13, Place Vendôme

75042 PARIS cedex 01

Puhelin: + 33 (0) 1 44 77 71 86

Faksi: + 33 (0) 1 44 77 70 50

19 Minkälaisia toimenpiteitä jäsenvaltio on toteuttanut huolehtiakseen elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen 51 artiklassa kuvattujen tehtävien hoitamisesta?

Elatusapusaatavien perintätoimisto (*bureau de recouvrement des créances alimentaires, RCA*) kuittaa vastaanottaneensa ulkomaisen keskusviranomaisen esittämän pyynnön ja siihen liittyvät asiakirjat. Se tarkistaa, että toimitettu aineisto sisältää kaikki tarvittavat asiakirjat, ja varmistaa erityisesti oikeudellisten asiakirjojen oikeellisuuden ja käyttökelpoisuuden. Varautukseen jo ennalta mahdollisiin täytäntöönpanossa ilmeneviin ongelmiin elatusapusaatavien perintätoimisto pyytää tarvittaessa pyynnön lähettäneeltä viranomaiselta täsmennyksiä ja/tai muita otteita tai niiden käännöksiä. Elatusapusaatavien perintätoimisto edistää 56 artiklassa tarkoitettuihin hakemuksiin liittyvien menettelyiden aloittamista toimittamalla nämä hakemukset alueellisesti toimivaltaisille oikeusviranomaisille.

Elatusapusaatavien perintätoimisto auttaa selvittämään elatusvelvollisen olinpaikan ja avustaa elatusvelvollisen varoihin liittyvää tiedonhakua saattamalla asian yleisen syyttäjän ja julkisen varainhoidon pääosaston yksiköiden käsiteltäväksi asetuksen (EY) N:o 4/2009 61–63 artiklan mukaisesti.

Lisäksi keskusviranomaisen pyrkii edistämään asioiden sovinnollista ratkaisemista ottamalla suoraan yhteyttä elatusvelvolliseen ja välittämällä hänen tekemänsä ehdotukset saatavien vapaaehtoisesta maksamisesta elatusapuun oikeutetulle henkilölle tämän asuinvaltion keskusviranomaisen välityksellä.

Jos saatavia ei saada perittyä sovinnollisesti, voidaan aina ryhtyä oikeudelliseen perintämenettelyyn sikäli kuin ulkomailla tehty päätös on Ranskassa täytäntöönpanokelpoinen. Elatusapusaatavien perintätoimisto on yhteydessä perinnästä vastaaviin ulosottomiehiin varmistaakseen täytäntöönpanomenettelyiden asianmukaisen etenemisen.

Se vaatii säännönmukaisesti, että maksu suoritetaan tilisiirtona.

Se vaatii säännönmukaisesti, että maksu suoritetaan tilisiirtona.

Tapauksissa, joissa edellytetään lapsen ja vanhemman välisen oikeudellisen siteen vahvistamista, elatusapusaatavien perintätoimisto ilmoittaa elatusapuun oikeutetulle henkilölle, mikä viranomaisen on toimivaltainen toteuttamaan tämän menettelyn.

Tämä verkkosivu on osa [Sinun Eurooppasi](#) -sivustoa.

[Anna palautetta](#) sisällön hyödyllisyydestä.

This webpage is part of an EU quality network

Päivitetty viimeksi: 16/08/2023

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tämän sivun alkukielistä versiota [hr](#) on muutettu äskettäin. Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

Elatusapu - Kroatia

1 Mitä käsitteillä "elatusapu" ja "elatusvelvollisuus" tarkoitetaan käytännössä? Kuka on velvollinen maksamaan elatusapua kenelle?

Elatusapu on oikeus ja velvollisuus, joka kuuluu vanhemmille ja lapsille, av(i)opuolisille, sukulaisille suoraan ylenevässä ja alenevassa polvessa sekä lapsipuolille ja isä-/äitipuolille perheissa säädettyllä tavalla. Edellä mainitut henkilöt hoitavat elatusvelvollisuutensa kykujensä ja elätettävän henkilön tarpeiden mukaan perheissa säädetyn mukaisesti.

Vanhemmat ovat ensisijaisesti vastuussa alaikäisen lapsensa elättämisestä. Työkykyistä vanhempaa ei voida vapauttaa alaikäisen lapsensa elättämisestä.

Jos vanhempi ei elätä alaikäistä lastaan, *kyseisen vanhemman vanhempien* on elätettävä lapsi. *Isä-/äitipuolen* on elätettävä alaikäinen lapsipuolensa, jos tämä ei saa elatusta toiselta vanhemmaltaan.

Vanhempien on elätettävä täysi-ikäinen lapsensa, joka käy keskiasteen oppilaitosta tai korkeakoulua asiasta annettujen määräysten mukaisesti tai joka osallistuu aikuisille tarkoitettuun perus- tai keskiasteen koulutusohjelmaan ja joka hoitaa velvollisuutensa säännöllisesti ja asianmukaisesti. Elatusvelvollisuus lakkaa viimeistään siinä vaiheessa, kun lapsi täyttää 26 vuotta.

Vanhempien on elätettävä täysi-ikäinen lapsensa, joka on suorittanut loppuun edellä tarkoitettua koulutusta mutta ei ole löytänyt työtä, vuoden ajan koulutuksen loppuun suorittamisesta edellyttäen, että lapsi ei ole täyttänyt 26 vuotta. Elatusvelvollisuus päättyy lapsen 26-vuotispäivänä, vaikka vuoden määräaika ei olisi kulunut loppuun.

Vanhempien on elätettävä täysi-ikäinen lapsensa, joka on vakavan ja pysyvän sairauden tai invaliditeetin takia työkyvytön, koko työkyvyttömyyden keston ajan.

Täysi-ikäisen lapsen on elätettävä vanhempansa, joka on työkyvytön ja jolla ei ole toimeentuloon riittäviä varoja tai joka ei pysty hankkimaan niitä omasta varallisuudestaan. *Täysi-ikäisen lapsipuolen* on elätettävä äiti-/isäpuolensa, joka on työkyvytön ja jolla ei ole toimeentuloon riittäviä varoja tai joka ei pysty hankkimaan niitä omasta varallisuudestaan, jos äiti-/isäpuoli on elättänyt lapsipuolta tai huolehtinut hänestä pitkään. *Täysi-ikäisen lapsenlapsen* on elätettävä

isovanhempansa, joka on työkyvytön ja jolla ei ole toimeentuloon riittäviä varoja tai joka ei pysty hankkimaan niitä omasta varallisuudestaan, jos isovanhempi on elättänyt lapsenlasta tai huolehtinut hänestä pitkään.

Aviopuolisolla, jolla ei ole toimeentuloon riittäviä varoja tai joka ei pysty hankkimaan niitä omasta varallisuudestaan ja joka on työkyvytön tai ei onnistu löytämään työtä, on oikeus saada elatusapua puolisoiltaan edellyttäen, että tällä on siihen mahdollisuus ja riittävästi varoja. Aviopuolisoiden välistä elatusapua koskevia sääntöjä sovelletaan *avopuolisoiden* väliseen elatusapuun avioliiton keston ajan.

2 Mihin ikävuoteen asti lapsi voi saada elatusapua? Sovellataanko alaikäisten ja aikuisten elatusapuun eri sääntöjä?

Vanhemmat ovat ensisijaisesti vastuussa alaikäisen lapsensa elättämisestä. Jos vanhempi ei elätä alaikäistä lastaan, kyseisen vanhemman vanhempien on elätettävä lapsi. Isä-/äitipuolen on elätettävä alaikäinen lapsipuolensa, jos tämä ei saa elatusta toiselta vanhemmaltaan.

Vanhempien on elätettävä täysi-ikäinen lapsensa, joka käy keskiasteen oppilaitosta tai korkeakoulua asiasta annettujen määräysten mukaisesti tai joka osallistuu aikuisille tarkoitettuun perus- tai keskiasteen koulutusohjelmaan ja joka hoitaa velvollisuutensa säännöllisesti ja asianmukaisesti. Elatusvelvollisuus lakkaa viimeistään siinä vaiheessa, kun lapsi täyttää 26 vuotta.

Vanhempien on elätettävä täysi-ikäinen lapsensa, joka on suorittanut loppuun edellä tarkoitetun koulutuksen mutta ei ole löytänyt työtä, vuoden ajan koulutuksen loppuun suorittamisesta edellyttäen, että lapsi ei ole täyttänyt 26 vuotta. Elatusvelvollisuus päättyy lapsen 26-vuotispäivänä, vaikka vuoden määräaika ei olisi kulunut loppuun.

Vanhempien on elätettävä täysi-ikäinen lapsensa, joka on vakavan ja pysyvän sairauden tai invalidiiteetin takia työkyvytön, koko työkyvyttömyyden keston ajan.

Täysi-ikäiseksi katsotaan henkilö, joka on täyttänyt 18 vuotta.

3 Pitääkö minun kääntyä toimivaltaisen viranomaisen tai tuomioistuimen puoleen saadakseni elatusapua? Mitkä ovat hakemusmenettelyn tärkeimmät vaiheet?

Asiassa on käännyttävä sosiaaliturvakeskuksen (*centar za socialnu skrb*) ja tuomioistuimen puoleen.

Elatusapukysymys voidaan ratkaista *pakollisessa neuvontamenettelyssä*. Pakollinen neuvonta tapahtuu ennen avioeron vireillepanoa, kun puolisoilla on yhteinen alaikäinen lapsi, ja ennen muiden oikeudellisten menettelyjen vireillepanoa asioissa, jotka liittyvät huoltajuuteen ja henkilökohtaisiin suhteisiin lapsen kanssa. Perhelain säännöksiä, joiden mukaan neuvontamenettely on pakollinen ennen avioeron vireillepanoa, kun puolisoilla on yhteinen alaikäinen lapsi, sovelletaan myös huoltajuutta ja henkilökohtaisia suhteita lapsen kanssa koskeviin oikeudellisiin menettelyihin tilanteessa, jossa lapsen vanhempien välinen yhteiselämä päättyy. Pakollinen neuvontamenettely pannaan vireille asianosaisen pyynnöstä, joka toimitetaan sosiaaliturvakeskukseen. Jos vanhemmilla ei ole suunnitelmaa yhteishuoltajuudesta, sosiaaliturvakeskus kehottaa heitä laatimaan sellaisen perheasiain sovittelumenettelyssä, kuten perhelaissa edellytetään.

Elatusavusta voidaan sopia *perheasiain sovittelumenettelyssä*, jonka puitteissa osapuolet pyrkivät sopimaan perhesuhteita koskevan erimielisyyden yhden tai useamman sovittelijan avustuksella. Perheasiain sovittelumenettely on vapaaehtoinen, ainoastaan menettelyn ensimmäiseen tapaamiseen on osallistuttava ennen avioeron vireillepanoa. Perheasiain sovittelun päätarkoituksena on sopia yhteishuoltajuudesta ja muista lapseen liittyvistä järjestelyistä. Sovittelumenettelyssä sovitusta yhteishuoltajuudesta tai muista järjestelyistä tulee täytäntöönpanokelpoisia, jos tuomioistuin vahvistaa ne asianosaisten pyynnöstä tuomioistuimen ulkopuolisessa menettelyssä. Perheasioita voidaan sovittaa oikeudellisesta menettelystä erillään ennen menettelyn vireillepanoa, sen aikana tai sen jälkeen.

Vanhemman, joka ei asu lapsen kanssa, on maksettava elatusapua. Sen määrästä voidaan sopia *yhteishuoltajuussuunnitelmassa*, jonka vanhemmat voivat itse laatia pakollisen neuvontamenettelyn tai perheasiain sovittelumenettelyn yhteydessä. Jotta yhteishuoltajuussuunnitelma olisi täytäntöönpanokelpoinen, se pitää toimittaa tuomioistuimen ulkopuolisessa menettelyssä tuomioistuimelle, joka tarkistaa ja hyväksyy sen sisällön perhelain säännösten mukaisesti.

Lapsi voi vaatia elatusapua *yksinkertaistetussa tuomioistuimen ulkopuolisessa elatusapumenettelyssä*. Menettelyn osapuolia ovat lapsi ja vanhemmista se, joka ei asu lapsen kanssa. Lasta edustaa tällaisessa menettelyssä vanhempi, jonka kanssa lapsi asuu. Yksinkertaistetussa menettelyssä tuomiovalta elatusapuun liittyvissä asioissa on tuomioistuimella, jolla on yleinen alueellinen toimivalta, mutta myös lapsen tilapäisen tai vakituisen asuinpaikan tuomioistuimella.

Elatusapua koskevia päätöksiä tehdään avioliittoa, vanhemmuuden toteamista ja huoltajuutta koskevissa oikeudenkäynneissä perhelain säännösten mukaisesti.

Avioerotapauksissa puoliset voivat tehdä elatussopimuksen. Siinä vahvistetaan elatusavun määrä sekä elatusvelvollisuuden suorittamistapa, kesto ja päättyminen. Aviopuolisot voivat tehdä elatussopimuksen kirjallisesti ja pyytää tuomioistuinta vahvistamaan sen tuomioistuimen ulkopuolisessa menettelyssä, jolloin siitä tulee täytäntöönpanokelpoinen.

4 Voiko elatusapua hakea sukulaisen (jos voi, miten kaukaisen?) tai alaikäisen lapsen puolesta?

Lapsen elatusta koskevassa menettelyssä asianosaisia ovat lapsi ja vanhemmista se, joka on lain mukaan elatusvelvollinen. Lasta edustaa se vanhempi, jonka kanssa lapsi asuu. Kyseisen vanhemman suostumuksella lasta voi elatusapumenettelyssä edustaa sosiaaliturvakeskus. Sosiaaliturvakeskuksen lisäksi vanhemmalla, jonka kanssa lapsi asuu, on valtuudet esittää vaateita menettelyssä. Jos sosiaaliturvakeskuksen ja kyseisen vanhemman vaatteet ovat keskenään ristiriidassa, tuomioistuin ottaa huomioon kaikki asiaan vaikuttavat seikat, erityisesti lapsen hyvinvoinnin, päättäessään, kumman vaatteet se ottaa huomioon.

Sosiaaliturvakeskuksen on toimittava lapsen nimissä ja pantava vireille elatusapua tai sen määrän nostamista koskeva menettely, jos vanhempi, jonka kanssa lapsi asuu, ei ole ilman perusteltua syytä käyttänyt kyseistä oikeutta yli kolmen kuukauden kuluessa päivästä, jona lapsi sai oikeuden elatusapuun. Sosiaaliturvakeskus edustaa lasta elatusapumenettelyssä, jos lapsi on toisen luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön huollettavana. Tällaisissa tapauksissa lapsen vanhemmilla ei ole sosiaaliturvakeskuksen ohella valtuuksia esittää vaateita lapsen nimissä. Vanhempi ei siis voi edustaa lasta menettelyssä enää sen jälkeen, kun sosiaaliturvakeskus on esittänyt vaateita lapsen nimissä.

Siviiliprosessilain mukaan asianosaisen edustajan on oltava lakimies, ellei laissa toisin säädetä. Asianosaisen edustajana voi toimia verisukulainen suoraan alenevassa tai ylenevässä polvessa, veli, sisko tai aviopuoliso edellyttäen, että henkilö on täysivaltainen ja hänellä on valtuudet toimia oikeudellisena edustajana.

5 Jos haluan panna asian vireille tuomioistuimessa, mistä saan tietää mikä tuomioistuin on toimivaltainen?

Tuomiovalta riita-asioissa, joissa kantaja vaatii lakisääteistä elatusapua, on kantajan koti- tai asuinpaikan tuomioistuimen lisäksi tuomioistuimella, jolla on yleinen alueellinen toimivalta. Jos lakisääteistä elatusapua koskevissa kansainvälisissä riita-asioissa tuomiovalta on kroatialaisella tuomioistuimella, koska kantajan kotipaikka on Kroatiassa, alueellinen tuomiovalta on tuomioistuimella, jonka alueella kantajalla on kotipaikka. Jos kroatialaisella tuomioistuimella on tuomiovalta, koska elatusvelvollisella vastaajalla on Kroatiassa omaisuutta, joka voidaan periä elatusmaksujen kattamiseksi, alueellinen tuomiovalta on tuomioistuimella, jonka alueella kyseinen omaisuus sijaitsee.

Toimivalta hyväksyä yhteishuoltajuussuunnitelma on tuomioistuimella, jolla on yleinen alueellinen toimivalta lasta koskevassa asiassa.

Toimivalta hyväksyä lapsen elatusta koskeva sopimus on tuomioistuimella, jolla on yleinen alueellinen toimivalta lasta koskevassa asiassa.

Toimivalta hyväksyä aviopuolison elatusta koskeva sopimus on tuomioistuimella, jonka alueella puolisoiden yhteinen kotipaikka sijaitsee. Jos puolisoilla ei ole yhteistä kotipaikkaa, toimivalta on tuomioistuimella, jonka alueella puolisoiden viimeinen yhteinen kotipaikka sijaitsee. Jos kroaatialaisella tuomioistuimella on toimivalta hyväksyä puolison elatusta koskeva sopimus, koska puolisoiden viimeinen yhteinen kotipaikka sijaitsee Kroatiassa, toimivalta on tuomioistuimella, jonka alueella puolisoiden viimeinen yhteinen kotipaikka sijaitsee.

Tuomiovalta elatusapuun liittyvissä yksinkertaistetuissa menettelyissä on lapsen koti- tai asuinpaikan tuomioistuimen lisäksi tuomioistuimella, jolla on yleinen alueellinen toimivalta.

6 Pitääkö minun mennä jonkun välikäden (asianajajan, keskus- tai paikallisviranomaisen) kautta voidakseni panna asian vireille tuomioistuimessa? Ellei, mitä menettelyä on noudatettava?

Siviiliprosessilain 89.a §:n mukaan asianosaiset voivat panna menettelyn vireille joko itse tai edustajansa välityksellä. Tuomioistuin voi kuitenkin pyytää edustettua asianosaista tulemaan henkilökohtaisesti tuomioistuimeen ja esittämään seikat, jotka menettelyssä on tarkoitus vahvistaa. Asianosaisen edustajan on oltava lakimies, ellei laissa toisin säädetä. Siviiliprosessilain 89.a §:n 3 momentin mukaan asianosaisen edustajana voi toimia verisukulainen suoraan alenevassa tai ylenevässä polvessa, veli, sisko tai aviopuoliso edellyttäen, että henkilö on täysivaltainen ja hänellä on valtuudet toimia oikeudellisena edustajana.

7 Onko oikeuskäsittely maksullinen? Jos on, paljonko se maksaa? Jos varani eivät riitä, voinko saada oikeusapua käsittelyn kustannusten kattamiseksi?

Oikeudenkäyntikuluja koskevan lain 1 §:n mukaan asian käsittely tuomioistuimessa on aina maksullista. Maksun määrä selviää erillisestä hinnastosta. Samaisen lain 16 §:n mukaan elatusapua tai elatusoikeuteen liittyviä vaateita koskevissa menettelyissä osapuolena olevat lapset on vapautettu oikeudenkäyntimaksuista.

Siviiliprosessilain 172 §:n mukaan oikeudenkäyntikulujen maksamisesta vapauttamisen ja oikeusavun saamisen edellytyksiä ja niihin liittyvien oikeuksien käyttöä säännellään maksutonta oikeusapua koskevilla erillisillä säännöillä. Samaisen lain 176 §:n mukaan tuomioistuimen on ilmoitettava välittömästi toimivaltaiselle hallintoviranomaiselle tapauksesta, jossa asianomainen on kyseisten erillisääntöjen mukaisesti käyttänyt oikeuttaan saada vapautus oikeudenkäyntimaksuista, mutta jonka osalta tuomioistuin toteaa menettelyn aikana, että tämä pystyy maksamaan mainitut kulut.

Maksuttomasta oikeusavusta annettussa laissa määritetään oikeusavun tarkoitus, saajat, muodot, antajat ja ehdot, menettely oikeusavun saamista koskevan oikeuden käyttöön, rajatylittävän oikeusavun käyttö, oikeusavun rahoitus sekä kyseisen lain soveltamisen valvonta. Lakia ei sovelleta silloin, kun oikeusapua annetaan erityissääntöjen nojalla.

8 Minkä tyyppistä elatusapua tuomioistuin voi myöntää? Miten sen määrä lasketaan? Voidaanko tuomioistuimen päätöstä tarkistaa elinkustannusten tai perhe tilanteen muuttuessa? Jos voidaan, miten (esim. automaattinen indeksointi)?

Lapsen elatus suoritetaan aina rahassa.

Lapsen kanssa asuva vanhempi hoitaa osuutensa lapsen elatusvelvollisuudesta huolehtimalla lapsesta päivittäin, kun taas vanhempi, joka ei asu lapsen kanssa, hoitaa osuutensa rahoittamalla lapsen aineellisia tarpeita.

Tuomioistuimen oikeudenkäynnissä määrittämät lapsen aineelliset tarpeet kattavat asumisen, ruoan, vaatetuksen, hygienian, huolenpidon, koulutuksen, terveydenhoidon ja muut vastaavat kulut. Elatusavun määräytymisessä otetaan huomioon elatusvelvollisen vanhemman elintaso.

Lapsen aineelliset tarpeet voivat olla tavallista suurempia, jos hän tarvitsee terveydentilansa takia jatkuvaa tehostettua huolenpitoa. Tämä on otettava huomioon elatusavun määrää vahvistettaessa.

Tuomioistuin määrittää elatusvelvollisen maksukykyyn sen mukaan, mitkä ovat hänen tulonsa ja taloudellinen tilanteensa elatusavun määrittämisaikana.

Sosiaaliturvasta vastaava ministeriö määrittää vuosittain 1. huhtikuuta mennessä vähimmäismäärän, joka riittää kattamaan alaikäisen lapsen elatuksesta Kroatiassa kuukausittain aiheutuvat aineelliset perustarpeet ja joka lankeaa sen vanhemman maksettavaksi, joka ei asu lapsen kanssa.

Vähimmäismäärä määritetään prosenttiosuutena oikeushenkilön palveluksessa Kroatiassa olevan henkilön edellisvuoden keskimääräisestä nettokuukausipalkasta seuraavasti:

0–6-vuotias lapsi: 17 % keskipalkasta,

7–12-vuotias lapsi: 20 % keskipalkasta,

13–18-vuotias lapsi: 22 % keskipalkasta.

Poikkeustapauksessa määrää voidaan alentaa, mutta sen on oltava vähintään puolet edellä luetelluista vähimmäismääristä. Poikkeus voidaan myöntää, jos elatusvelvollisen on perhelain nojalla elätettävä kahta tai useampaa lasta,

lapsi osallistuu omaan elatukseensa ansiotyöllä.

Sosiaaliturvasta vastaava ministeriö vahvistaa vuosittain 1. huhtikuuta mennessä taulukot alaikäisten lasten keskimääräisistä tarpeista ikäluokittain, elatusvelvollisen vanhemman tuloista palkkaluokittain ja keskimääräisistä elinkustannuksista Kroatiassa.

Elatusvelkoja ja elatusvelvollinen voivat pyytää tuomioistuinta nostamaan tai alentamaan elatusavun määrää, lopettamaan elatusvelvollisuuden tai muuttamaan aiemmalla täytäntöönpanokelpoisella asiakirjalla vahvistettua elatusavun suoritustapaa, jos olosuhteet ovat muuttuneet.

Elatusapua ei indeksoida Kroatiassa.

9 Miten ja kenelle elatusapu maksetaan?

Elatusavun suorittamistapa ja saaja vahvistetaan oikeuden päätöksellä.

10 Jos elatusvelvollinen ei maksa vapaaehtoisesti, mitä pakkotoimia voidaan käyttää?

Jos elatusvelvollinen ei maksa elatusapua vapaaehtoisesti, asiassa voidaan aloittaa perintämenettely.

Jos palkkaan, muuhun säännölliseen tuloon tai pankkitilillä oleviin varoihin kohdistuu muitakin vaateita, lapsen elatusavun perintä menee niiden edelle muiden vaateiden syntyajankohdasta riippumatta.

Elatusvelvollinen voi antaa suostumuksensa sille, että hänen palkkansa, eläkkeensä tai vastaava tulonsa pidätetään kokonaan tai osittain elatusvelkojan esittämän vaateen suorittamiseksi ja että maksut suoritetaan suoraan elatusvelkojalle. Suostumus ja maksujen suoritustapa kirjataan tuomioistuimessa järjestettävän kuulemisen pöytäkirjaan tai notaarin laatimaan asiakirjaan. Kyseinen asiakirja laaditaan yhtenä kappaleena, ja sillä on sama oikeusvaikutus kuin täytäntöönpanoasiakirjalla.

11 Lyhyt kuvaus täytäntöönpanoa koskevista rajoituksista, erityisesti velallisen suojaa koskevista säännöistä sekä määrärajoista tai vanhentumisajoista.

Vanhemman, joka ei asu alaikäisen lapsensa kanssa ja joka ei ole maksanut tästä elatusapua, on maksettava lapselle korvausta maksamattomasta elatusavusta. Korvausta on maksettava päivästä, jona elatusapu-oikeus alkoi, kanteen nostamispäivään. Lapsen saavat elatuksen laininlyöneeltä vanhemmalta vanhenevat viiden vuoden kuluttua elatusvelvollisuuden alkamispäivästä.

Siviilioikeudellisia velvollisuuksia koskevan lain 226 §:n mukaan vuosittain tai useammin erääntyviin saataviin – olipa sitten kyse liitännäissaatavista (esim. korko) tai asianomaisen oikeuden käyttöön liittyvistä saatavista (esim. elatusmaksu) – sovelletaan kolmen vuoden vanhentumisaikaa kunkin saatavan eräpäivästä lukien.

Samaisen lain 233 §:n mukaan saataviin, jotka on vahvistettu tuomioistuimen lopullisella päätöksellä tai toisen toimivaltaisen viranomaisen päätöksellä taikka tuomioistuimessa tai toisessa toimivaltaisessa viranomaisessa sovitussa tai notaarin asiakirjalla vahvistetussa ratkaisussa, sovelletaan 10 vuoden vanhentumisaikaa, mukaan lukien saatavat, joiden lainmukainen vanhentumisaika on lyhyempi.

Lain 235 §:n mukaan vanhentumisaikaa ei sovelleta vanhempien ja lapsen välillä huoltajuuden keston ajan.

Täytäntöönpanolain 172 §:n mukaan pakkoperintä ei saa kohdistua seuraavassa lueteltuun varallisuuteen: lakisääteisenä elatusapuna saatava tulo, korvaus terveydentilan heikentymisestä tai työkyvyn alentumisesta tai menetyksestä aiheutuvasta vahingosta ja korvaus elatusvelvollisen kuoleman takia menetetyistä elatusavusta; työkyvyttömyyseläkelainsäädännön mukainen korvaus invaliditeetista; sosiaalietuudet; tilapäinen työttömyyskorvaus; lapsilisiä, ellei erillismääräyksestä muuta johdu; opintotuki ja stipendit; tuomion saaneille työnteosta maksettava korvaus, paitsi kun on kyse elatussaatavista tai tuomiton rikoksellaan aiheuttaman vahingon korvaamisesta; kunnianosoituksista ja palkinnoista saatavat tulot; äitiys-/vanhempainraha, ellei erillismääräyksestä muuta johdu; muut erillismääräyksellä pakkoperinnästä vapautetut tulot.

Täytäntöönpanolain 173 §:n mukaan pakkoperintää koskevat seuraavat rajoitukset:

1) Jos perintä suoritetaan elatusvelvollisen palkasta, sen ulkopuolelle jätetään määrä, joka vastaa kahta kolmasosaa keskimääräisestä nettopalkasta Kroatiaassa. Jos perinnän syynä on lakisääteinen elatusapusaatava, korvaus terveydentilan heikentymisestä taikka työkyvyn alentumisesta tai menetyksestä aiheutuneesta vahingosta tai korvaus elatusvelvollisen kuoleman takia menetetyistä elatusavusta, perinnän ulkopuolelle jätetään puolet keskimääräisestä nettopalkasta Kroatiaassa, paitsi kun on kyse lapsen elatusavun pakkoperinnästä. Tällöin perinnän ulkopuolelle jäävä määrä on neljäsosa oikeushenkilön palveluksessa Kroatiaassa olevan henkilön edellisvuoden keskimääräisestä nettokuukausipalkasta.

2) Jos elatusvelvollisen palkka on alempi kuin keskimääräinen nettopalkka Kroatiaassa, kaksi kolmasosaa palkasta jätetään perinnän ulkopuolelle. Jos perinnän syynä on lakisääteinen elatusapusaatava, korvaus terveydentilan heikentymisestä taikka työkyvyn alentumisesta tai menetyksestä aiheutuneesta vahingosta tai korvaus elatusvelvollisen kuoleman takia menetetyistä elatusavusta, perinnän ulkopuolelle jäävä määrä on puolet henkilön nettopalkasta.

3) Pykälän 1 momentissa käytetyllä käsitteellä 'keskimääräinen nettopalkka' tarkoitetaan kuluvan vuoden tammi–elokuun välisenä aikana oikeushenkilön palveluksessa Kroatiaassa olevan henkilön keskimääräistä nettokuukausipalkkaa, jonka Kroatian tilastokeskus (*Državni zavod za statistiku*) määrittää ja joka julkaistaan maan virallisessa lehdessä (*Narodne novine*) viimeistään 31. joulukuuta kyseisenä vuotena. Näin määritettyä määrää sovelletaan seuraavana vuonna.

4) Kyseisen pykälän 1 ja 2 momentin säännöksiä sovelletaan myös pakkoperintään, joka kohdistuu palkan sijasta maksettavaan korvaukseen, työajan lyhennyksen johdosta maksettavaan korvaukseen, palkan alentamisen johdosta maksettavaan korvaukseen, eläkkeeseen, sotilashenkilöstön palkkaan, asepalveluksensa aikana reserviin kuuluvien henkilöiden tuloihin sekä muihin siviili- ja sotilashenkilöstön säännöllisiin tuloihin, lukuun ottamatta 5 ja 6 momentissa tarkoitettuja tuloja.

5) Pakkoperintä voi kohdistua vammaiselle tämän ruumiinvamman johdosta maksettavaan korvaukseen ja hoitoavustukseen vain, jos perinnän syynä on lakisääteinen elatusapusaatava, korvaus terveydentilan heikentymisestä taikka työkyvyn alentumisesta tai menetyksestä aiheutuneesta vahingosta tai korvaus elatusvelvollisen kuoleman takia menetetyistä elatusavusta. Perittävä määrä on tällöin puolet mainituista tuloista.

6) Elinikäisestä elatussopimuksesta, elinikäisestä elinkorkosopimuksesta ja henkivakuutuksesta saatavaan tuloon kohdistuva perintä voidaan suorittaa ainoastaan elatusavun laskennan perustana käytetyn määrän ylittävältä osalta.

12 Onko olemassa viranomainen tai järjestö, joka voi auttaa minua elatusavun perimisessä?

Sosiaaliturvakeskuksen on pidettävä kirjaa kaikista alaikäisen lapsen elatusta koskevista päätöksistä ja tuomioistuimessa vahvistetuista sopimuksista.

Kun sosiaaliturvakeskus vastaanottaa tuomioistuimen lopullisen lapsen elatusapua koskevan päätöksen tai tuomioistuimessa vahvistetun sopimuksen, sen on lähetettävä oikeuksia ja velvollisuuksia koskeva kirjallinen tiedote sekä lapsen kanssa asuvalle vanhemmalle että toiselle vanhemmalle tai muulle perhelain 288 §:ssä tarkoitetulle henkilölle, jonka on päätöksen tai sopimuksen nojalla maksettava elatusapua.

Tällä tiedotteella sosiaaliturvakeskus ilmoittaa lapsen kanssa asuvalle vanhemmalle seuraavat tiedot:

varoitusta siitä, että sosiaaliturvakeskukselle on ilmoitettava, jos elatusvelvollinen laiminlyö velvollisuutensa säännöllisesti ja täysimääräisesti; ja edellytykset, joiden perusteella lapsella on oikeus väliaikaiseen elatusapuun asiasta annettujen säännösten mukaisesti.

Tiedotteella sosiaaliturvakeskus ilmoittaa elatusvelvolliselle vanhemmalle tai muulle perhelain 288 §:ssä tarkoitetulle henkilölle, jonka on tuomioistuimen päätöksen tai tuomioistuimessa tehdyn sopimuksen nojalla maksettava elatusapua, että

se nostaa rikosoikeudellisen kanteen velvollisuutensa laiminlyövästä elatusvelvollista vastaan 15 päivän kuluessa siitä, kun sen tietoon tulee, ettei elatusvelvollisuutta ole hoidettu säännöllisesti ja täysimääräisesti,

Kroatialla on valtuudet periä takaisin väliaikaisen elatusavun määrä, joka on maksettu väliaikaista elatusapua koskevan erillismääräyksen mukaisesti.

13 Voiko viranomainen tai järjestö maksaa elatusavun ennakkoon kokonaan tai osittain elatusvelvollisen sijasta?

Kun sosiaaliturvakeskus vastaanottaa tuomioistuimen lopullisen lapsen elatusapua koskevan päätöksen tai tuomioistuimessa vahvistetun sopimuksen, sen on ilmoitettava lapsen kanssa asuvalle vanhemmalle edellytyksistä, joiden perusteella lapsella on oikeus väliaikaiseen elatusapuun asiasta annettujen säännösten mukaisesti. Lapsella, jolla on Kroatian kansalaisuus ja jonka kotipaikka on Kroatiaassa, on oikeus väliaikaiseen elatusapuun asiasta annettussa laissa (virallisen lehden nro 92/14) säädetyin edellytyksin. Lain mukaan lapsella tarkoitetaan alle 18-vuotiasta henkilöä, jota vanhemman on täytäntöönpanokelpoisen asiakirjan nojalla elätettävä.

Lapsella on oikeus väliaikaiseen elatusapuun, jos vanhempi, joka ei asu lapsen kanssa, ei hoida täytäntöönpanokelpoisen asiakirjaan perustuvaa elatusvelvollisuuttaan lainkaan tai täysimääräisesti ja jos on todennäköistä, etteivät kyseisen vanhemman omat vanhemmat osallistu lapsen elättämiseen rahassummalla, joka vastaa vähintään laissa vahvistettua väliaikaisen elatusavun määrää.

Oikeus väliaikaiseen elatusapuun säilyy siihen asti, kunnes elatusvelvollinen jatkaa elatusavun maksamista vähintään väliaikaisen elatusavun määräksi laissa vahvistetun suuruisena.

Lapsella on oikeus väliaikaiseen elatusapuun kaiken kaikkiaan enintään kolmen vuoden ajan.

Väliaikaisen elatusavun määrä on puolet elatusavun lakisääteisestä vähimmäismäärästä. Väliaikaisen elatusavun määrä ei voi ylittää

täytäntöönpanokelpoisen asiakirjassa vahvistettua elatusavun määrää.

Väliaikaisen elatusavun maksaa valtio. Juridisesti tästä seuraa, että valtiosta tulee lapsen sijaan elatusvelkoja, ja valtiolle siirretään elatusapusaatavista määrä, joka vastaa sen maksamaa väliaikaista elatusapua, sekä mahdolliset muut liitännäisoikeudet. Lain 25 §:ssä tarkoitettuun saatavien perintämenettelyssä valtiota edustaa toimivaltainen syyttäjänvirasto.

14 Mitä tapahtuu, jos elatusvelvollinen asuu ulkomalla:

14.1 Voiko elatusapuun oikeutettu saada apua viranomaiselta tai järjestöltä tässä jäsenvaltiossa?

Kyllä. Kroatia on säätänyt lain, jolla pannaan täytäntöön toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä elatusvelvoitteita koskevissa asioissa annettu neuvoston asetus (EY) N:o 4/2009. Sen mukaan sosiaaliturvasta vastaava ministeriö on asetuksen täytäntöönpanosta vastaava keskusviranomainen.

Neuvoston asetuksen (EY) N:o 4/2009 soveltamisesta vastaavia toimivaltaisia viranomaisia ovat tuomioistuimet ja sosiaaliturvakeskukset toimialojensa ja -valtuuksiensa mukaisesti.

Jos elatussaatavien perintää hakeva osapuoli on Kroatiassa ja elatusvelvollisen kotipaikka on toisessa jäsenvaltiossa, hakija voi pyytää apua Kroatian keskusviranomaiselta eli väestö-, perhe-, ja nuorisoasioista sekä sosiaalipolitiikasta vastaavalta ministeriöltä.

14.2 Jos voin, miten tähän viranomaiseen tai järjestöön otetaan yhteyttä?

Ottamalla yhteyttä keskusviranomaiseen ja asetuksen (EY) N:o 4/2009 soveltamisesta vastaaviin toimivaltaisiin viranomaisiin.

Keskusviranomaisen yhteystiedot:

Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku

Trg Nevenke Topalušić 1

10000 Zagreb

Verkkosivut: <http://www.mspm.hr/>

Sähköposti: ministarstvo@mdomsp.hr

Puhelin: (+385-1) 555 71 11

Faksi: (+385-1) 555 72 22

15 Mitä tapahtuu, jos elatusapuun oikeutettu asuu ulkomailla:

15.1 Voiko elatusapuun oikeutettu hakea apua suoraan viranomaiselta tai järjestöltä tässä jäsenvaltiossa?

Et. Neuvoston asetuksen (EY) N:o 4/2009 55 artiklan mukaan tilanteessa, jossa velkoja asuu Kroatiassa, hakemus toimitetaan Kroatian keskusviranomaiselle sen jäsenvaltion keskusviranomaisen välityksellä, jossa hakija asuu.

15.2 Jos voin, miten tähän viranomaiseen tai järjestöön otetaan yhteyttä ja minkälaista apua voin saada?

Hakijan asuinmaan keskusviranomaisen toimittaa hakemuksen väestö-, perhe- ja nuorisoasioista sekä sosiaalipolitiikasta vastaavalle ministeriölle, joka on neuvoston asetuksessa (EY) N:o 4/2009 tarkoitettu Kroatian keskusviranomaisen.

Keskusviranomaisen yhteystiedot:

Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku

Trg Nevenke Topalušić 1

10000 Zagreb

Verkkosivut: <http://mdomsp.gov.hr/>

Sähköposti: ministarstvo@mdomsp.hr

Puhelin: (+385-1) 555 71 11

Faksi: (+385-1) 555 72 22

16 Sitooko vuoden 2007 Haagin pöytäkirja tätä jäsenvaltiota?

Kyllä.

17 Jos vuoden 2007 Haagin pöytäkirja ei sido tätä jäsenvaltiota, mitä lakia elatusvaateisiin sovelletaan yksityisoikeutta koskevien sääntöjen mukaan? Mitkä ovat tähän lakiin sisältyvät kansainvälistä yksityisoikeutta koskevat säännöt?

Ei sovelleta.

18 Mitkä ovat elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen V luvussa tarkoitettua oikeuden saatavuutta rajat ylittävissä asioissa koskevat säännöt?

Hakija ottaa yhteyttä jäsenvaltion keskusviranomaiseen, ja oikeusapua myönnetään neuvoston asetuksen (EY) N:o 4/2009 soveltamisalaan kuuluvalla alueella 44–47 artiklan mukaisesti. Tapauksen mukaan sovelletaan maksutonta oikeusapua koskevan lain säännöksiä.

19 Minkälaisia toimenpiteitä jäsenvaltio on toteuttanut huolehtiakseen elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen 51 artiklassa kuvattujen tehtävien hoitamisesta?

Kroatia on säätänyt lain, jolla pannaan täytäntöön toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä elatusvelvoitteita koskevissa asioissa annettu neuvoston asetus (EY) N:o 4/2009 (virallisen lehden nro 127/2013). Asetuksen soveltamisesta vastaava keskusviranomaisen on väestö-, perhe- ja nuorisoasioista sekä sosiaalipolitiikasta vastaava ministeriö.

Lisätietoja:

1. Perhelaki (*Obiteljski zakon*, virallisen lehden nro 103/15)
2. Täytäntöönpanolaki (*Ovršni zakon*, virallisen lehden nrot 112/12, 25/13 ja 93/14).
3. Laki lainvalinnasta (*Zakon o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima*, virallisen lehden nrot 53/91 ja 88/01)
4. Laki maksuttomasta oikeusavusta (*Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći*, virallisen lehden nro 143/2013)
5. Laki toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä elatusvelvoitteita koskevissa asioissa annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 4/2009 täytäntöönpanosta (*Zakon o provedbi Uredbe Vijeća (EZ) br. 4/2009 u području nadležnosti, mjerodavnog prava, priznanja i izvršenja odluka te suradnji u stvarima koje se odnose na obveze uzdržavanja*, virallisen lehden nro 127/2013)
6. Siviiliprosessilaki (*Zakon o parničnom postupku*, virallisen lehden nrot 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 02/07, 84/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13 ja 89/14)
7. Laki väliaikaisesta elatusavusta (*Zakon o privremenom uzdržavanju*, virallisen lehden nro 92/14)

Tämä verkkosivu on osa [Sinun Eurooppasi](#) -sivustoa.

[Anna palautetta](#) sisällön hyödyllisyydestä.

Your
Europe

This webpage is part of an EU quality network

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tämän sivun alkukielistä versiota [it](#) on muutettu äskettäin. Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

Elatusapu - Italia

1 Mitä käsitteillä "elatusapu" ja "elatusvelvollisuus" tarkoitetaan käytännössä? Kuka on velvollinen maksamaan elatusapua kenelle?

Italiassa perheenjäsenien avustaminen (*assistenza familiare*) sisältää erilaisia käsitteitä ja termejä sen mukaan, mikä on avunantovelvollisen ja apuun oikeutetun edunsaajan välinen suhde. Elatusvelvollisuudeksi kutsutaan yleensä velvollisuutta, joka perustuu edunsaajan avuntarpeeseen.

A. "Elatusvelvollisuudella" (*obbligazione alimentare*) tarkoitetaan aineellista apua sellaisen henkilön hyväksi, joka ei itse pysty hankkimaan toimeentuloaan.

Elatusvelvollisuus määritellään lainsäädännössä perheen yhteisvastuuseen liittyvien velvoitteiden yhteydessä.

Elatusvelvollisuudesta säädetään siviililain 433 §:ssä ja sitä seuraavissa pykälissä seuraavaa:

edellytyksenä on tietty oikeussuhde elatusvelvollisen ja edunsaajan välillä

edunsaajan avuntarve sen vuoksi, ettei hän pysty itse huolehtimaan toimeentulostaan.

Kohdassa a) tarkoitetuissa tapauksissa elatusvelvollisia ovat seuraavat (tässä järjestyksessä):

puoliso

lapset, myös adoptiolapset, tai jos lapsia ei ole, lähisukulaiset suoraan alenevassa polvessa

vanhemmat, tai jos vanhempia ei ole, lähisukulaiset suoraan ylenevässä polvessa; adoptiovanhemmat

vävyt ja miniät

appivanhemmat

sisarukset tai sisaruspuolet, ensisijaisesti täyssisarukset.

Elatusvelvollisuus on sillä, joka on edellä esitetyn järjestyksen mukaisesti lähin sukulainen.

Jos useampia henkilöitä on samassa asemassa, velvollisuus jaetaan suhteessa heidän taloudelliseen tilanteeseensa.

Kohdassa b) tarkoitettu tilanne: Elatusavun määrä perustuu saajan tarpeisiin ja elatusvelvollisen taloudelliseen tilanteeseen. Se ei kuitenkaan saa olla

suurempi kuin mikä on edunsaajan toimeentulon kannalta tarpeen, tämän sosiaalinen asema kuitenkin huomioon ottaen.

B. **Elatustuki** (*assegno di mantenimento*) tarkoittaa puolisoitten keskinäistä velvollisuutta tukea toista puolisoa taloudellisesti asumus- tai avioerotilanteessa.

Sen tarkoituksena on varmistaa, että edunsaajan taloudellinen tilanne pysyy samanlaisena kuin avioliiton aikana. Elatustukea ei määritetä edunsaajan

tarpeiden perusteella, vaan tämä voi hakea sitä vaikka olisi työelämässä. Tuesta on myös mahdollista luopua, ja se voidaan korvata kertasuorituksella.

Koska elatustuen tarkoituksena on taata puolisolle sama elintaso kuin ennen eroa, se on yleensä suurempi kuin elatusapu. Elatustukea ei kuitenkaan

myönnetä puolisolle, joka katsotaan syyliseksi eroon.

Tuomari voi avioeropäätöksessä määrätä toisen puolison maksamaan **avioeroon perustuvaa elatustukea** (*assegno divorzile*) toiselle puolisolle, jolla ei ole riittävää toimeentuloa tai jonka ei objektiivisista syistä voida katsoa voivan hankkia riittävää toimeentuloa. Tätä varten otetaan huomioon kummankin puolison tulot, avioeropäätöksen perusteet sekä kummankin puolison henkilökohtainen ja taloudellinen panos perhe-elämään ja varallisuuden muodostumiseen avioliiton aikana. Näitä tekijöitä arvioidaan suhteessa avioliiton kestoon. Oikeus avioeron perusteella maksettavaan elatustukeen lakkaa, kun edunsaaja solmii uuden avioliiton tai perustaa uuden perheen. Italian ylin muutoksenhakutuomioistuimien (*Suprema Corte di Cassazione*) on kuitenkin 11. heinäkuuta 2018 kollegiaalisessa kokouksessa antamassaan tuomiossa 18287 todennut, että avioeron perusteella maksettava elatustuki ei ole tarkoitettu yksinomaan elatukseen, vaan että sillä on katsottava olevan avustava ja yhtä suuressa määrin korvaava/tasoittava funktio. Tällaisen tuen myöntämistä varten on näin ollen otettava huomioon eri tekijöistä muodostuva kriteeri, jotta puolisoitten taloudellisten ja varallisuusolosuhteiden vertailussa voidaan ottaa huomioon erityisesti tukea hakevan puolison panos yhteisen ja henkilökohtaisen omaisuuden muodostamiseen suhteessa avioliiton kestoon sekä hänen ikänsä ja ansiomahdollisuutensa tulevaisuudessa.

Myös samaa sukupuolta olevien kumppaneiden erotessa, eli kun vuonna 2016 annetun lain nro 76 nojalla solmittu rekisteröity parisuhde (*unione civile*)

purkautuu, toinen puoliso voidaan määrätä maksamaan toiselle puolisolle elatustukea.

C. **Elatustueksi** (*assegno di mantenimento*) kutsutaan myös taloudellista apua, jota vanhemmat ovat velvolliset maksamaan alaikäisille lapsilleen asumus- tai avioeron tai rekisteröidyn parisuhteen päättymisen yhteydessä (siviililain 337-ter §). Riippumatta siitä, onko lapsi syntynyt avioliitossa vai avioliiton ulkopuolella, hänellä on oikeus saada vanhemmiltaan elatusta, joka on suhteessa vanhempien taloudelliseen tilanteeseen ja siihen, ovatko nämä työelämässä vai eivät. Asumus- tai avioeron tai rekisteröidyn parisuhteen päättymisen yhteydessä tuomioistuimien määräämää määrääjain maksettavan elatustuen suuruuden ottaen huomioon lapsen tarpeet, elintason vanhempien asuessa yhdessä, kummankin vanhemman luona vietettävän ajan ja näiden taloudelliset resurssit sekä näiden vastuulla olevan hoito- ja kasvatustyön taloudellisen arvon.

D. Samaa sukupuolta olevien henkilöiden rekisteröidyistä parisuhteista ja yhteisasumisesta 20. toukokuuta 2016 annetun lain nro 76 1 §:n 65 momentissa säädetään, että rekisteröidyn parisuhteen osapuolten yhteisasumisen päätyttyä tuomari määrää, onko jommallakummalla parisuhteen osapuolella oikeus saada toiselta osapuolelta elatustukea, jos hän on avun tarpeessa eikä kykene itse huolehtimaan toimeentulostaan. Tällaisessa tapauksessa elatustukea myönnetään siviililain 438 §:n toisessa momentissa säädetyn edellytyksin määrääjäksi, jonka kesto on suhteessa yhteisasumisen kestoon. Kun on määrätty siviililain 433 §:ssä tarkoitettu elatusvelvollisten järjestys, tässä kohdassa tarkoitettu puoliso on elatusvelvollinen ennen toisen puolison sisaruksia.

2 Mihin ikävuooteen asti lapsi voi saada elatusapua? Sovelletaanko alaikäisten ja aikuisten elatusapuun eri sääntöjä?

Lapsella on täysi-ikäisyyteen asti oikeus saada vanhemmiltaan elatusta (ks. edellinen kohta). Jos lapsi täysi-ikäisyyden saavuttaessaan ei ole vielä

taloudellisesti riippumaton, tuomioistuimien voi määrätä toisen tai kummankin vanhemman maksamaan määrääjain elatusapua, yleensä suoraan lapselle

itselleen. Jos täysi-ikäinen lapsi joutuu taloudellisen riippumattomuuden jo saavutettuaan taloudellisesti vaikeaan tilanteeseen, vanhempien

elatusvelvollisuus ei ala uudelleen, vaan vanhemmat ovat velvollisia maksamaan lapselle ainoastaan kohdassa 1 A tarkoitettua elatusapua. Jos täysi-ikäinen

lapsi on vakavasti vammaan, sovelletaan samoja sääntöjä kuin alaikäisiin lapsiin.

3 Pitääkö minun kääntyä toimivaltaisen viranomaisen tai tuomioistuimen puoleen saadakseni elatusapua? Mitkä ovat hakemusmenettelyn tärkeimmät vaiheet?

Elatusapua voi hakea nostamalla kanteen kotipaikkansa tuomioistuimessa esittämällä minkä tahansa asiakirjan, joka osoittaa hakijan olevan avun tarpeessa.

Tuomioistuinta voi pyytää määrittämään elatusavun määrän väliaikaisesti sen jälkeen kun menettely on aloitettu, eli jo ennen lopullisen päätöksen antamista.

Lapsille tai puolisolle kuuluvasta elatustuesta voidaan pyytää joko erillistä päätöstä tai siitä voidaan päättää asumus- tai avioeropäätöksen tai rekisteröidyn

parisuhteen päättymistä koskevan yhteydessä. Tuomioistuimien voi päättää elatustuesta jo menettelyn ensimmäisessä kuulemisessa.

Lapsille tai entiselle puolisolle tai rekisteröidyn parisuhteen osapuolelle myönnettävästä elatusavusta voidaan myös sopia ns. asianajajien avulla käytävässä neuvottelussa (*negoziazione assistita da avvocati*) (lakiasetuksen [EY 132/2014](#) 6 §). Kyseessä on sopimus, jossa osapuolet sopivat tekevänsä yhteistyötä vilpittömässä mielessä ja lojallisti ratkaistakseen eroon ja lasten huoltajuuteen liittyvät kysymykset sovinnollisesti. Neuvottelussa aikaansaatu sopimus on toimitettava kymmenen päivän kuluessa vahvistettavaksi toimivaltaisen tuomioistuimen yhteydessä toimivalle yleiselle syyttäjälle. Tämä vahvistaa sopimuksen, jos katsoo sen olevan lasten edun mukainen. Vahvistettu sopimus rinnastetaan tuomioistuimen avio- tai asumuseropäätöksessä antamiin oikeudellisiin määräyksiin.

Oikeusministeriö on todennut 22. toukokuuta 2018 päivätyssä kiertokirjeessä seuraavaa: Jos sopimus on tehty väestötietojärjestelmän rekisterinpitäjän edessä, asetuksen (EY) N:o 2201/2003 39 artiklassa tarkoitetun todistuksen antaa kyseinen rekisterinpitäjä. Jos sen sijaan kyseessä on asianajajien avustuksella tehty sopimus, 39 artiklassa tarkoitetun todistuksen antaa se yleinen syyttäjä, joka on vahvistanut sopimuksen tai kieltäytynyt vahvistamista siitä. Tämä johtuu siitä, että asianajaja ei ole asetuksessa (EY) N:o 2201/2003 tarkoitettu viranomaisena. Lisäksi vain yleisen syyttäjän vahvistama sopimus on pätevä ja tuottaa oikeusvaikutuksia, jolloin se voidaan myös tunnustaa ja panna täytäntöön ulkomailla. Tästä seuraa, että jos yleinen syyttäjä on kieltäytynyt vahvistamasta sopimusta ja hyväksynnän on antanut sen sijaan tuomioistuimen presidentti (lakiasetuksen 6 §:n 2 momentti), edellä tarkoitetun todistuksen antaa kyseinen tuomioistuin.

4 Voiko elatusapua hakea sukulaisen (jos voi, miten kaukaisen?) tai alaikäisen lapsen puolesta?

Jos henkilö ei ole oikeustoimikelpoinen (alaikäisyyden tai vajaavaltaisuuden vuoksi), elatusapukanteen nostaa hänen oikeudellinen edustajansa (alaikäisen osalta vanhemmat ja vajaavaltaiusten aikuisten osalta holhooja), joka voi olla myös siviililain 404 §:n ja sitä seuraavien pykälien mukaisesti nimitetty virallinen edunvalvoja (*amministratore di sostegno*).

5 Jos haluan panna asian vireille tuomioistuimessa, mistä saan tietää mikä tuomioistuin on toimivaltainen?

Elatusvelvoitteita koskevissa asioissa ovat jäsenvaltioissa toimivaltaisia asetuksen (EY) N:o 4/2009 nojalla seuraavat:

vastaajan asuinpaikan tuomioistuin, tai

elatusapuun oikeutetun asuinpaikan tuomioistuin, tai

tuomioistuin, jolla siihen sovellettavan lainsäädännön mukaisesti on toimivalta ratkaista henkilön oikeudellista asemaa koskeva kanne, jos elatusta koskeva vaatimus on liitännäinen tähän kanteeseen nähden, paitsi jos tämä toimivalta perustuu yksinomaan yhden osapuolen kansalaisuuteen, tai

tuomioistuin, jolla siihen sovellettavan lainsäädännön mukaisesti on toimivalta ratkaista vanhempainvastuuta koskeva kanne, jos elatusta koskeva vaatimus on liitännäinen tähän kanteeseen nähden, paitsi jos tämä toimivalta perustuu yksinomaan yhden osapuolen kansalaisuuteen.

6 Pitääkö minun mennä jonkun välikäden (asianajajan, keskus- tai paikallisviranomaisen) kautta voidakseni panna asian vireille tuomioistuimessa? Ellei, mitä menettelyä on noudatettava?

Elatusvaatimus on esitettävä asianajajan välityksellä. Asianajaja edustaa hakijaa oikeuskäsittelyn aikana.

Asianajajaa ei kuitenkaan tarvita, jos elatustuki määritellään eroavien puolisoitten tekemässä sopimuksessa. Tällöin sopimus toimitetaan tuomioistuimeen vahvistettavaksi (siviiliprosessilain 711 §).

7 Onko oikeuskäsittely maksullinen? Jos on, paljonko se maksaa? Jos varani eivät riitä, voinko saada oikeusapua käsittelyn kustannusten kattamiseksi?

Yksitysoikeudellisen menettelyn aloittamisesta peritään vireillepanomaksu (*contributo unificato di iscrizione a ruolo*), jonka suuruus määräytyy asian tyyppin ja arvon mukaan.

Lisäksi tuomioistuimen päätöksistä peritään rekisteröintimaksu (*tassa di registro*).

Lapsiin kohdistuvaa elatusvelvollisuutta koskevat menettelyt on kuitenkin vapautettu näistä kummastakin.

Osapuolen on kuitenkin maksettava häntä tuomioistuimessa edustavan asianajajan palkkio. Oikeudenkäyntikulujen määrää ei ole mahdollista ilmoittaa ennalta, sillä ne vaihtelevat tapauksen monimutkaisuuden mukaan.

Jos osapuolella ei ole varaa palkata asianajajaa, hän voi hakea maksutonta oikeusapua (*patrocinio a spese dello Stato*), jolloin asianajajan palkkion maksaa valtio.

Maksutonta oikeusapua voidaan myöntää, jos hakijan verotettavat tulot ovat enintään 11 493,82 euroa vuodessa (tuloraja vahvistettu 16.1.2018 annetulla ministeriön asetuksella, joka on julkaistu Italian virallisessa lehdessä *Gazzetta Ufficiale* nro 49, 28.2.2018). Tulorajaa päivitetään säännöllisesti. Jos hakija asuu yhdessä puolison, rekisteröidyn parisuhteen osapuolen tai muiden läheisten kanssa, huomioon otetaan kaikkien perheenjäsenten yhteenlasketut tulot. Jos hakija asuu yhdessä puolison tai muiden läheisten kanssa, huomioon otetaan kaikkien perheenjäsenten yhteenlasketut tulot. Tällöin oikeusapuun oikeuttavien tulojen määrää korotetaan 1 032,91 eurolla kutakin samassa taloudessa asuvaa perheenjäsentä kohti.

Maksutonta oikeusapua haetaan toimivaltaisen tuomioistuimen mukaan määräytyvältä asianajajayhdistykseltä (*Consiglio dell'Ordine degli Avvocati*).

Hakemuksessa on mainittava sen perusteena olevat oikeudelliset ja tosiseikat ja esitettävä niihin liittyvät todisteet, koska asianajajayhdistys voi myöntää oikeusapua vain jos hakemus ei ole ilmeisen perusteeton.

Jos asianajajayhdistys myöntää hakijalle maksutonta oikeusapua, tämä voi valita itselleen oikeudellisen edustajan maksutonta oikeusapua antavien asianajajien luettelosta.

Jotkut yhdistykset nimeävät itse tehtävää hoitavan asianajajan.

Maksutonta oikeusapua voi hakea missä tahansa menettelyn vaiheessa, ja sitä koskeva päätös koskee menettelyn kaikkia myöhempiä vaiheita.

Edellä mainitun tuloja koskevan edellytyksen on oltava voimassa koko menettelyn ajan.

Jos maksutonta oikeusapua koskevaa hakemusta ei hyväksytä, hakija voi esittää hakemuksen uudelleen toimivaltaiselle tuomioistuimelle.

8 Minkä tyyppistä elatusapua tuomioistuin voi myöntää? Miten sen määrä lasketaan? Voidaanko tuomioistuimen päätöstä tarkistaa elinkustannusten tai perhe-tilanteen muuttuessa? Jos voidaan, miten (esim. automaattinen indeksointi)?

Elatusvelvollisuuden sisällöstä ja elatusavun tai -tuen määrästä määrätään oikeuden päätöksellä, joka on samalla täytäntöönpanomääräys.

Siinä määrätään elatusvelvollinen huolehtimaan elatusavun tai -tuen saajan perustarpeista eli ruoka-, asumis- ja vaatemenoina sekä tyydyttävän elämän vähimmäisedellytyksinä pidettävien tavaroiden ja palvelujen hankintamenoista. Elatusvelvollisuuden sisällön määrittämisessä on otettava huomioon myös elatusvelvollisen taloudellinen tilanne.

Eronneelle puolisolle maksettavan elatusavun määrittämisessä otetaan huomioon avioliiton aikainen elintaso.

Alaikäisille lapsille tai täysi-ikäisille, mutta ei vielä taloudellisesti riippumattomille lapsille maksettavaa elatusapua määritettäessä otetaan huomioon lasten koulutustarpeet.

Elatustuen määrää tarkistetaan automaattisesti ISTAT-indeksien mukaisesti tai mahdollisesti osapuolten sopimien tai oikeuden päätöksessä mainittujen muiden perusteiden nojalla.

Elatustuen määrää voidaan tarkistaa joko tuensaajan tai elatusvelvollisen tilanteen perusteella. Tätä koskeva hakemus on esitettävä toimivaltaiselle tuomioistuimelle, eli yleensä sille tuomioistuimelle, joka on tehnyt asiassa ensimmäisen päätöksen.

9 Miten ja kenelle elatusapu maksetaan?

Tuomioistuin päättää maksujärjestelystä.

Jos kyseessä on asumusero, tuomioistuin voi määrätä, että kolmannet osapuolet, jotka suorittavat säännöllisesti maksuja elatusvelvolliselle (esimerkiksi työnantaja), suorittavat osan maksuista suoraan elatusapuun oikeutetulle.

Elatustuki on maksettava elatustukeen oikeutetulle.

Alaikäisen lapsen elatustuki maksetaan sille vanhemmalle, joka on lapsen huoltaja.

Elatustuki täysi-ikäiselle lapselle, joka ei ole taloudellisesti riippumaton, on maksettava suoraan lapselle itselleen, paitsi jos tuomioistuin päättää toisin.

10 Jos elatusvelvollinen ei maksa vapaaehtoisesti, mitä pakkotoimia voidaan käyttää?

Jos elatusvelvollinen ei maksa vapaaehtoisesti elatusapua tai -tukea, niihin oikeutetulla henkilöllä on käytössään kaikki tavanomaiset keinot, joilla taloudellisten velvoitteiden täyttäminen varmistetaan (pakkotäytäntöönpano).

Lisäksi voidaan soveltaa siviiliprosessilain 614 a artiklaa, jonka tarkoituksena on kannustaa elatusvelvollista täyttämään velvoitteet vapaaehtoisesti: sen nojalla tuomari voi asianosaisen pyynnöstä määrätä elatusvelvollisen maksamaan jokaisesta maksuvelvollisuuden laiminlyönnistä tai viivästymisestä tietyn summan, paitsi jos se olisi ilmeisen kohtuutonta. Tämä määräys muodostaa täytäntöönpanoasiakirjan, jonka nojalla elatusvelvollisen maksettavaksi laiminlyöntien vuoksi kuuluvat määrät voidaan panna täytäntöön.

11 Lyhyt kuvaus täytäntöönpanoa koskevista rajoituksista, erityisesti velallisen suojaa koskevista säännöistä sekä määräajoista tai vanhentumisajoista.

Oikeus elatusapuun ei itsessään vanhene. Sen sijaan erääntyneet mutta maksamattomat elatusapurästii vanhenevat viiden vuoden kuluttua (siviililain 2948 §:n 2 momentti). Vanhentumisaikaa ei kuitenkaan sovelleta puolisoiden kesken eikä vanhempainvastuun perusteella maksettavaan elatustukeen.

12 Onko olemassa viranomainen tai järjestö, joka voi auttaa minua elatusavun perimisessä?

Katso edellinen kohta.

13 Voiko viranomainen tai järjestö maksaa elatusavun ennakkoon kokonaan tai osittain elatusvelvollisen sijasta?

Italiassa on äskettäin perustettu valtiollinen rahasto, josta voidaan myöntää elatustukea sitä tarvitseville eronneille puolisoille, jotka eivät itse kykene huolehtimaan elatuksestaan, ja heidän kanssaan asuville alaikäisille ja vakavasti vammaisille aikuisille lapsille, siinä tapauksessa että elatusvelvollinen puoliso ei maksa elatustukea.

Elatustukea haetaan esittämällä asiaa koskeva hakemus hakijan asuinpaikan tuomioistuimelle. Tuen myöntää oikeusministeriö.

Oikeusministeriön myöntämä tuki on luonteeltaan ennakkomaksu. Tämä tarkoittaa, että oikeusministeriö perii myöntämänsä tuen takaisin velvollisuutensa laiminlyöneeltä elatusvelvolliselta.

14 Mitä tapahtuu, jos elatusvelvollinen asuu ulkomailla:

14.1 Voiko elatusapuun oikeutettu saada apua viranomaiselta tai järjestöltä tässä jäsenvaltiossa?

Jos elatusvelvollinen asuu toisessa maassa, elatusapuun oikeutettu voi kääntyä Italian keskusviranomaisen puoleen ja esittää tämän kautta elatusapupäätöksen tunnustamista, täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista ja täytäntöönpanoa koskevan hakemuksensa siinä jäsenvaltiossa, jossa on elatusvelvollisen vakituinen asuinpaikka, asetuksen (EY) N:o 4/2009 VII luvussa säädetyn yhteistyöjärjestelyn mukaisesti.

Asetuksen (EY) N:o 4/2009 49 artiklassa tarkoitettu keskusviranomainen on Italiassa oikeusministeriön nuoriso-oikeuden osasto *Dipartimento per la Giustizia Minorile e di Comunità*. Se vastaa elatussaatavien perinnästä rajat ylittävissä asioissa Euroopan oikeusalueella.

14.2 Jos voin, miten tähän viranomaiseen tai järjestöön otetaan yhteyttä?

Italian keskusviranomaisen yhteystiedot:

Ministero della Giustizia, Dipartimento per la Giustizia Minorile e di Comunità

Via Damiano Chiesa 24

00136 ROMA

Puhelin: (+39) 06 68188 326-331-535

Faksi: (+39) 06 06.68808 323

Sähköposti: [✉ acitalia0409.dgmc@giustizia.it](mailto:acitalia0409.dgmc@giustizia.it)

15 Mitä tapahtuu, jos elatusapuun oikeutettu asuu ulkomailla:

15.1 Voiko elatusapuun oikeutettu hakea apua suoraan viranomaiselta tai järjestöltä tässä jäsenvaltiossa?

Jos toisessa EU:n jäsenvaltiossa asuva elatusapuun oikeutettu haluaa, että hänen hyväkseen tehty elatusapupäätös pannaan täytäntöön Italiassa, hän voi kääntyä asuinvaltionsa keskusviranomaisen puoleen ja esittää tämän kautta asetuksen (EY) N:o 4/2009 56 artiklassa tarkoitettua hakemuksen asetuksen VII luvussa säädetyn yhteistyöjärjestelyn mukaisesti.

Toisessa EU:n jäsenvaltiossa asuva velkoja ei voi kääntyä suoraan Italian keskusviranomaisen puoleen.

15.2 Jos voin, miten tähän viranomaiseen tai järjestöön otetaan yhteyttä ja minkälaista apua voin saada?

Katso edellinen kohta.

16 Sitooko vuoden 2007 Haagin pöytäkirja tätä jäsenvaltiota?

Kyllä.

17 Jos vuoden 2007 Haagin pöytäkirja ei sido tätä jäsenvaltiota, mitä lakia elatusvaateisiin sovelletaan yksityisoikeutta koskevien sääntöjen mukaan? Mitkä ovat tähän lakiin sisältyvät kansainväliset yksityisoikeutta koskevat säännöt?

18 Mitkä ovat elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen V luvussa tarkoitettua oikeuden saatavuutta rajat ylittävissä asioissa koskevat säännöt?

Oikeussuojan saatavuus rajat ylittävissä asioissa perustuu suoraan asetuksen (EY) N:o 4/2009 V lukuun.

Kun riita-asia koskee päätöksen tunnustamista tai tunnustamista ja täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista tai kyseisessä valtiossa annetun tai jon tunnettun päätöksen täytäntöönpanoa ja hakija on alle 21-vuotias, maksuton oikeusapu myönnetään automaattisesti eli ottamatta huomioon maksuttoman oikeusavun myöntämistä koskeviin yleisiin vaatimuksiin kuuluvaa enimmäistulorajaa ja hakemuksen aiheellisuutta.

Kun elatusavun hakija on yli 21-vuotias lapsi tai kun hakemus ei perustu vanhemman ja lapsen väliseen suhteeseen (esimerkiksi puolison, sukulaisen tai muun läheisen tekemä hakemus), maksutonta oikeusapua voidaan myöntää, jos enimmäistulorajaa ja hakemuksen aiheellisuutta koskevat vaatimukset täyttyvät, kansallisen lainsäädännön mukaisesti (ks. 7 kohta).

Asetuksen (EY) N:o 4/2009 VII luvussa säädetyn yhteistyöjärjestelyn mukaisesti Italian keskusviranomainen toimittaa maksutonta oikeusapua koskevan hakemuksen toimivaltaiselle asianajajayhdistykselle.

19 Minkälaisia toimenpiteitä jäsenvaltio on toteuttanut huolehtiakseen elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen 51 artiklassa kuvattujen tehtävien hoitamisesta?

Italian keskusviranomainen on ottanut asetuksen VII luvun mukaisesti toimitettavien yhteistyöpyyntöjen käsittelyä varten käyttöön seuraavan menettelyn:

se kannustaa pyrkimään riita-asiaissa sovintoratkaisuun kehottamalla elatusvelvollista maksamaan hänelle määrätyn velvoitteen vapaaehtoisesti;

se pyytää elatusvelvollista ottamaan yhteyttä keskusviranomaiseen riita-asiaan liittyvistä järjestelyistä sopimista varten;

se selvittää elatusvelvollisen olinpaikan Italian kuntien asukasrekisterin ja vankeinhoitolaitoksen tietopankkien kautta tai asianomaisten paikallistoimistojen avulla;

se kerää tiedot velallisen tuloista ja varallisuudesta veroviranomaisten avulla;

se avustaa todistusaineiston hankkimisessa asetuksen 51 artiklan 2 kohdan g alakohdan mukaisesti yhdessä oikeusviranomaisten kanssa; se toimii maksuttoman oikeusavun myöntämiseksi kuten edellä 7 ja 18 kohdassa esitetään.

Tämä verkkosivu on osa [Sinun Eurooppasi](#) -sivustoa.

[Anna palautetta](#) sisällön hyödyllisyydestä.

This webpage is part of an EU quality network

Päivitetty viimeksi: 22/12/2021

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Elatusapu - Kypros

1 Mitä käsitteillä "elatusapu" ja "elatusvelvollisuus" tarkoitetaan käytännössä? Kuka on velvollinen maksamaan elatusapua kenelle?

Molemmat vanhemmat vastaavat alaikäisten lastensa elatuksesta taloudellisten mahdollisuuksiensa mukaisesti siitä riippumatta, asuvatko he yhdessä vai erillään. Eronneella puolisoilla on myös entisen puolisonsa elatusvelvollisuus, jos tämä ei pysty elättämään itseään omilla varoillaan.

Vanhempien on maksettava elatusta lapsilleen ja eronneen puolison entiselle puolisolleen. Myös täysi-ikäisillä lapsilla on elatusvelvollisuus vanhempiinsa nähden, jos nämä eivät pysty elättämään itseään omilla varoillaan tai tuloillaan.

2 Mihin ikävuoteen asti lapsi voi saada elatusapua? Sovelletaanko alaikäisten ja aikuisten elatusapuun eri sääntöjä?

Lapsen oikeus saada elatusta päättyy, kun hänestä tulee täysi-ikäinen eli hän täyttää 18 vuotta. Poikkeuksena on tilanne, jossa hän ei täysi-ikäiseksi tultuaan kykene itse vastaamaan toimeentulostaan, esimerkiksi kun lapsi on fyysisesti tai henkisesti sairas tai hän ei voi tehdä työtä, koska saa korkea-asteen koulutusta tai ammatillista koulutusta, tai aikuinen poika suorittaa pakollista asevelvollisuuttaan.

Kyproksen lainsäädännön ja varsinkin vanhempien ja lasten välisistä suhteista annetun lain

216/90 34 §:n nojalla myös vanhemmilla on oikeus saada elatusta aikuisilta lapsiltaan.

3 Pitääkö minun kääntyä toimivaltaisen viranomaisen tai tuomioistuimen puoleen saadakseni elatusapua? Mitkä ovat hakemusmenettelyn tärkeimmät vaiheet?

Elatusasioissa on käännettävä asuinprefektuurin perhetuomioistuimen puoleen.

Menettely aloitetaan siten, että kantaja jättää ensiksi elatushakemuksensa tuomioistuimelle ja liittää siihen valan velvoituksin antamansa lausunnon.

Asiakirjat rekisteröidään tuomioistuimessa. Hakemus annetaan tiedoksi elatusvelvolliselle, jolle varataan tilaisuus tulla kuulluksi ja joka voi vastustaa hakemusta. Jos asianosaisten välille syntyy sopu, elatuspäätöksessä vahvistetaan saavutettu sopimus. Muussa tapauksessa hakemus siirretään tuomioistuimen suulliseen käsittelyyn, ja tuomioistuin päättää asiasta asianosaisten lausuntojen ja heidän esittämänsä todistusaineiston perusteella.

4 Voiko elatusapua hakea sukulaisen (jos voi, miten kaukaisen?) tai alaikäisen lapsen puolesta?

Kun elatusvelkoja on alaikäinen eli alle 18-vuotias, elatushakemuksen tekee elatusvelkojan puolesta ja tämän hyväksi holhooja (esimerkiksi äiti).

5 Jos haluan panna asian vireille tuomioistuimessa, mistä saan tietää mikä tuomioistuin on toimivaltainen?

Jos elatusvelkoja on alaikäinen, perhetuomioistuinlain 23/90 (muutettuna) 12 §:n mukaisesti tuomiovalta kuuluu tuomioistuimelle, jonka tuomiopiirissä elatusvelkojalla tai -velvollisella on vakinainen asuinpaikka (12 §:n 1 momentin b kohta). Kaikissa muissa tapauksissa eli kun elatusvelkoja on aikuinen, tuomiovalta kuuluu tuomioistuimelle, jonka tuomiopiirissä sijaitsee elatusvelkojan tai -velvollisen vakituinen asuinpaikka tai työpaikka (12(1) §:n a kohta).

6 Pitääkö minun mennä jonkun välikäden (asianajajan, keskus- tai paikallisviranomaisen) kautta voidakseni panna asian vireille tuomioistuimessa? Ellei, mitä menettelyä on noudatettava?

Elatushakemuksen voi tehdä itse tai asianajajan välityksellä.

Menettelyn osalta ks. vastaus kohdassa 3.

7 Onko oikeuskäsittely maksullinen? Jos on, paljonko se maksaa? Jos varani eivät riitä, voinko saada oikeusapua käsittelyn kustannusten kattamiseksi?

Menettelyssä on maksettava palkkio asianajajalle, jos tällaisen on palkannut, sekä tuomioistuimen kulut. Kulujen määrät vahvistetaan asetuksissa, jotka Kyproksen korkein oikeus aika ajoin julkaisee. Kulujen tarkka määrä riippuu oikeudenkäynnin kestosta ja monimutkaisuudesta. Jos kantajalla ei ole varaa oikeudenkäyntikuluihin, hän voi hakea maksutonta oikeusapua lain 165(I)/2002 (muutettuna) nojalla.

8 Minkä tyyppistä elatusapua tuomioistuin voi myöntää? Miten sen määrä lasketaan? Voidaanko tuomioistuimen päätöstä tarkistaa elinkustannusten tai perhetilanteen muuttuessa? Jos voidaan, miten (esim. automaattinen indeksointi)?

Tuomioistuin voi määrätä elatusta seuraavasti: vanhemmalta lapselle, lapselta vanhemmalle ja eronneelta puolisoilta entiselle puolisolle. Kun elatuksen määrää vahvistetaan, otetaan huomioon elatusvelkojan tarpeet ja elatusvelvollisen taloudelliset resurssit. Elatukseen kuuluu kaikki, mikä on tarpeellista elatusvelkojan toimeentulon ja hyvinvoinnin kannalta, samoin kuin tarvittaessa hänen koulutuskustannuksensa (lain 216/90 37 §).

Tuomioistuin voi hakijan tai hänen asiamiehensä pyynnöstä muuttaa elatuspäätöstä, jos elatusvelkojan elinkustannukset tai perheolosuhteet ovat muuttuneet tai jos elatusvelvollisen olosuhteet ovat muuttuneet (lain 216/90 38 §:n 1 momentti).

Sen lisäksi että elatuspäätöstä voidaan muuttaa olosuhteiden tai kustannusten muuttuessa, lain 216/90 38 §:n 2 momentin mukaisesti elatusta korotetaan automaattisesti kymmenellä prosentilla 24 kuukauden välein, ellei tuomioistuin toisin määrää.

9 Miten ja kenelle elatusapu maksetaan?

Elatus maksetaan kuukausittain pankkisiirrolla, sekillä tai käteisellä elatusvelkojalle tai tämän holhoojalle tai asianajajalle.

10 Jos elatusvelvollinen ei maksa vapaaehtoisesti, mitä pakkotoimia voidaan käyttää?

Jos elatusvelkoja jättää elatuspäätöksen mukaisen elatuksen maksamatta, elatusmaksu peritään samalla tavalla kuin sakko. Menettelyssä on mahdollista antaa pidätysmääräys (lain 216/90 40 §).

11 Lyhyt kuvaus täytäntöönpanoa koskevista rajoituksista, erityisesti velallisen suojaa koskevista säännöistä sekä määrärajoista tai vanhentumisajoista.

Lain 232/91 9 §:n 3 momentin mukaan elatuspäätöksen mukaiset erääntyneet elatusvelvoitteet vanhenevat kahdessa vuodessa.

Aikaa, jonka elatusvelallinen on poissa Kyproksesta, ei oteta huomioon laskettaessa kahden vuoden vanhenemisaikaa.

12 Onko olemassa viranomainen tai järjestö, joka voi auttaa minua elatusavun perimisessä?

Sellaista kansallisen tason viranomaista tai organisaatiota ei ole.

13 Voiko viranomainen tai järjestö maksaa elatusavun ennakkoon kokonaan tai osittain elatusvelvollisen sijasta?

Ks. edellinen vastaus.

14 Mitä tapahtuu, jos elatusvelvollinen asuu ulkomailla:

14.1 Voiko elatusapuun oikeutettu saada apua viranomaiselta tai järjestöltä tässä jäsenvaltiossa?

Kyllä, hakija/elatusvelkoja voi tällöin pyytää apua Kyproksen keskusviranomaiselta, joka on oikeus- ja yleisen järjestyksen ministeriö.

14.2 Jos voin, miten tähän viranomaiseen tai järjestöön otetaan yhteyttä?

Kyseinen henkilö tai hänen asianajajansa voi olla keskusviranomaiseen yhteydessä puhelimitse, kirjallisesti (tavallisella kirjeellä, faksilla tai sähköpostilla) tai tulemalla itse paikalle.

15 Mitä tapahtuu, jos elatusapuun oikeutettu asuu ulkomailla:

15.1 Voiko elatusapuun oikeutettu hakea apua suoraan viranomaiselta tai järjestöltä tässä jäsenvaltiossa?

Jos hakija/elatusvelkoja asuu toisessa maassa ja elatusvelallinen Kyproksella, hakija voi pyytää apua Kyproksen keskusviranomaiselta eli oikeus- ja yleisen järjestyksen ministeriöltä. Yhteydenotto on tehtävä hakijan asuinmaan keskusviranomaisen välityksellä, ei siis suoraan.

Toinen vaihtoehto on, että hakija asioi asianajajansa välityksellä suoraan tuomioistuimen kanssa.

15.2 Jos voin, miten tähän viranomaiseen tai järjestöön otetaan yhteyttä ja minkälaista apua voin saada?

Tässä tapauksessa keskusviranomaiseen voi olla yhteydessä puhelimitse tai kirjallisesti (tavallisella kirjeellä, faksilla tai sähköpostilla), ja keskusviranomainen auttaa toimittamaan kirjallisen elatushakemuksen toimivaltaiselle kansalliselle tuomioistuimelle.

16 Sitooko vuoden 2007 Haagin pöytäkirja tätä jäsenvaltiota?

Kyllä, vuoden 2007 Haagin pöytäkirja sitoo Kyprosta.

17 Jos vuoden 2007 Haagin pöytäkirja ei sido tätä jäsenvaltiota, mitä lakia elatusvaateisiin sovelletaan yksityisoikeutta koskevien sääntöjen mukaan? Mitkä ovat tähän lakiin sisältyvät kansainvälistä yksityisoikeutta koskevat säännöt?

Ei sovellu.

18 Mitkä ovat elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen V luvussa tarkoitettua oikeuden saatavuutta rajat ylittävissä asioissa koskevat säännöt?

Uuden elatusvelvoitteita koskevan asetuksen (neuvoston asetus (EY) N:o 4/2009) mukaisesti hakemukset toimitetaan nyt suoraan toimivaltaiselle Kyproksen tuomioistuimelle Kyproksen keskusviranomaisen välityksellä.

Tuomioistuimissa asioimista helpotetaan myös tarjoamalla oikeusapua sekä kansallisen lain 165(I)/2002 nojalla että oikeusapua rajat ylittävissä riita-asioissa koskevan EU-direktiivin nojalla.

19 Minkälaisia toimenpiteitä jäsenvaltio on toteuttanut huolehtiakseen elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen 51 artiklassa kuvattujen tehtävien hoitamisesta?

Varmistaakseen 51 artiklan virheettömän täytäntöönpanon keskusviranomainen tekee läheistä yhteistyötä toimivaltaisten valtion viranomaisten kanssa.

Tällöin tarkoituksena on muun muassa hankkia pyydetyt tiedot, kuten elatusvelallisen asuin- ja työpaikan osoite ja hänen tulotietonsa. Tarkoituksena on selvittää elatusvelallisen olinpaikka ja toimittaa tuomioistuimelle ajan tasalla olevat osoitetiedot, jotta tuomioistuinasiakirjat voidaan antaa velalliselle tiedoksi. Oikeusapua koskevat säännökset eivät sovellu, sillä yllä mainitut toimet samoin kuin asetuksen (EY) N:o 4/2009 mukaiset pyyntöjen toimittamiset eteenpäin hoitaa hakijoiden puolesta keskusviranomainen eikä oikeusapua niin ollen tarvita.

Tämä verkkosivu on osa [Sinun Eurooppasi](#) -sivustoa.

[Anna palautetta](#) sisällön hyödyllisyydestä.

This webpage is part of an EU quality network

Päivitetty viimeksi: 11/03/2024

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tämän sivun alkukielistä versiota [lv](#) on muutettu äskettäin. Päivitystä suomenneetaan parhaillaan.

Elatusapu - Latvia

1 Mitä käsitteillä "elatusapu" ja "elatusvelvollisuus" tarkoitetaan käytännössä? Kuka on velvollinen maksamaan elatusapua kenelle?

Elatusapua ei määritellä kattavasti Latvian lainsäädännössä. Joistakin toisen henkilön elatukseen liittyvistä kysymyksistä vallitsee kuitenkin yhteisymmärrys. Esimerkiksi lapsen elatus tarkoittaa menoja, joista vanhempien on yhdessä huolehdittava lapsen puolesta taloudellisesta tilanteestaan riippumatta. Lapsen elatusavun vähimmäismäärästä säättää valtioneuvosto. Lapsen elatus määritellään elatustakuurahastoa koskevassa laissa.

Yhteisymmärrys monista elatusvelvollisuuteen liittyvistä kysymyksistä perustuu tuomioistuinten oikeuskäytäntöön, jossa viitataan muun muassa käsitteisiin *uzturīdzekļi* (elatus) ja *līdzekļi iepriekšējā labklājības līmeņa nodrošināšanai* (aiemman elintason säilyttämiseksi tarvittavat varat). Esimerkiksi "puolisoin elatusavulla" tarkoitetaan yleisesti pitkäaikaisesta taloudellisesta tukesta puolisoilta toiselle puolisolle, kun tämän aineelliset elinolosuhteet ovat huonontuneet.

Elatusvelvollisia ovat:

– vanhemmat lapsilleen

Vanhemmat ovat velvollisia elättämään lasta, kunnes tämä pystyy itse huolehtimaan toimeentulostaan. Sen vuoksi elatusvelvollisuus ei pääty siihen, että lapsi tulee täysi-ikäiseksi. Tuomioistuin voi kuitenkin harkita, onko elatusapua syytä myöntää täysi-ikäiselle lapselle, joka ei opiskele tutkintoa tai ammattia

varten eikä hanki toimeentuloaan omalla työllään, vaikka pystyisi siihen. Vanhemman elatusvelvollisuus on suhteutettava hänen taloudelliseen tilanteeseensa. Vanhemmalla on kuitenkin aina taloudellisesta tilanteestaan riippumatta velvollisuus maksaa valtioneuvoston säätämä elatusavun vähimmäismäärä. Elatusvelvollisuus on sitova riippumatta siitä, asuuko lapsi toisen tai molempien vanhempien luona vai erillään.

Lapsen elatus määritellään huolehtimiseksi siitä, että lapsi saa ravinnon, vaatteet, asunnon ja terveydenhoidon, sekä huolehtimiseksi lapsen hoidosta, koulutuksesta ja kasvatuksesta (huolehtiminen lapsen henkisestä ja fyysisestä kehityksestä ottaen huomioon hänen persoonallisuutensa, taitonsa ja taipumuksensa, ja lapsen valmistaminen yhteiskuntaa hyödyttävään työhön).

– lapset vanhemmilleen

Lasten velvollisuus huolehtia vanhemmistaan koskee yhtä lailla kaikkia lapsia. Jos lasten taloudellisessa tilanteessa on eroja, tuomioistuin voi suhteuttaa kunkin lapsen elatusvelvollisuuden hänen taloudelliseen tilanteeseensa.

– puoliso toiselle puolisolle

Jos avioliitto mitätöidään ja vain toinen puoliso oli tietoinen siitä, että avioliitto saattoi olla mitätön jo sitä solmittaessa, sillä puolisollla, joka ei ollut asiasta tietoinen, on oikeus vaatia toiselta puolisolalta tämän taloudelliseen tilanteeseen suhteutettua elatusapua, joka on tarpeen vaatimuksen esittäjän aiemman elintason säilyttämiseksi. Vastaavasti avioeron yhteydessä tai sen jälkeen toinen asianosaisista voi vaatia entiseltä puolisoltaan tämän taloudelliseen tilanteeseen suhteutettua elatusapua, joka on tarpeen vaatimuksen esittäjän aiemman elintason säilyttämiseksi.

Entiselle puolisolle ei tarvitse maksaa elatusapua hänen aiemman elintonsa säilyttämiseksi seuraavissa tapauksissa:

avioerosta tai avioliiton mitätöinnistä on kulunut yhtä kauan aikaa kuin eroon päättynyt avioliitto tai yhteiselämä mitätöidyssä avioliitossa kesti hän on solminut uuden avioliiton

hänen tulonsa riittävät kattamaan hänen elatuksensa

hän välttelee sellaista työtä, jolla voisi elättää itsensä

elatusvelvollisen tulot eivät riitä kattamaan hänen omaa elatustaan tai hän on tullut työkyvyttömäksi

hän on syyllistynyt rikokseen elatusvelvollista vastaan tai tämän suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa olevan sukulaisen henkeä, terveyttä, vapautta, omaisuutta tai kunniaa vastaan

hän on jättänyt elatusvelvollisen avuttomaan tilaan, vaikka olisi voinut auttaa tätä

hän on tahallisesti tehnyt vääran ilmiannon jotakin 6 kohdassa tarkoitettua henkilöä vastaan

hän on viettänyt moraalitonta tai tuhmailevaa elämää

kumpi tahansa entisistä puolisoista kuolee tai hänet julistetaan kuolleeksi

muista painavista syistä.

– isovanhemmat lapsenlapsilleen

Jos vanhempia ei ole tai he eivät pysty huolehtimaan lapsen elatuksesta, kaikilla isovanhemmilla on yhtäläinen elatusvelvollisuus. Jos isovanhempien taloudellisessa tilanteessa on eroja, tuomioistuin voi suhteuttaa kunkin isovanhemman elatusvelvollisuuden hänen taloudelliseen tilanteeseensa.

– lapsenlapset isovanhemmilleen

Vastaavasti kaikilla lastenlapsilla on yhtäläinen velvollisuus huolehtia isovanhempiensa elatuksesta. Jos lastenlasten taloudellinen tilanne on erilainen, tuomioistuin voi suhteuttaa kunkin lapsenlapsen elatusvelvollisuuden hänen taloudelliseen tilanteeseensa.

Sopimusperusteinen elatusvelvollisuus

Osapuolet voivat sopia elatusavun maksamisesta elatussopimuksen perusteella. Tällöin toinen osapuoli suorittaa toiselle aineellisia etuuksia joko raha- tai luontoissuorituksena, minkä vastineeksi saaja sitoutuu huolehtimaan suorittajan elatuksesta hänen elinaikanaan, ellei velvollisuuden voimassaolosta sovita muuta. Ellei muuta sovita, elatukseen kuuluu ravinto, asuminen, vaatteet ja hoito. Jos elatuksen saaja on alaikäinen, siihen kuuluu myös kasvatusta ja koulutusta perusasteen oppilaitoksessa.

Henkilövahingosta johtuva elatusvelvollisuus

Jos henkilö, jolla on velvollisuus huolehtia toisen henkilön elatuksesta, kuolee vahingon seurauksena, elatusvelvollisuus siirtyy henkilölle, joka oli vastuussa hänen kuolemastaan. Oikeus päättää korvauksen suuruudesta harkintansa mukaan ottaen huomioon surmansa saaneen iän ja ennen kuolemaansa osoittaman kyvyn elättää itsensä sekä elätettävän henkilön tarpeet. Jos elätettävällä henkilöllä on tarpeeksi varoja elättää itsensä, elatusvaatimus on vailla pohjaa.

2 Mihin ikävuoteen asti lapsi voi saada elatusapua? Sovelletaanko alaikäisten ja aikuisten elatusapuun eri sääntöjä?

Vanhemmat ovat velvollisia elättämään lasta, kunnes tämä pystyy itse huolehtimaan toimeentulostaan. Sen vuoksi elatusvelvollisuus ei pääty siihen, että lapsi tulee täysi-ikäiseksi. Tuomioistuin voi kuitenkin harkita, onko elatusapua syytä myöntää täysi-ikäiselle lapselle, joka ei opiskele tutkintoa tai ammattia varten eikä hanki toimeentuloaan omalla työllään, vaikka pystyisi siihen.

Latvian lainsäädännössä ei määritellä, minkä suuruiset varat ovat tarpeen vaatimuksen esittäjän aiemman elintason säilyttämiseksi. Siinä ei myöskään määritellä sitä, mitä velvollisuus huolehtia vanhempien tai isovanhempien elatuksesta käytännössä tarkoittaa.

Sen sijaan lapsen elatus määritellään huolehtimiseksi siitä, että lapsi saa ravinnon, vaatteet, asunnon ja terveydenhoidon, sekä huolehtimiseksi lapsen hoidosta, koulutuksesta ja kasvatuksesta (huolehtiminen lapsen henkisestä ja fyysisestä kehityksestä ottaen huomioon hänen persoonallisuutensa, taitonsa ja taipumuksensa, ja lapsen valmistaminen yhteiskuntaa hyödyttävään työhön). Elatusavun suuruutta määritettäessä otetaan huomioon lapsen oikeus asianmukaisiin elinolosuhteisiin ja hänen todelliset tarpeensa.

3 Pitääkö minun kääntyä toimivaltaisen viranomaisen tai tuomioistuimen puoleen saadakseni elatusapua? Mitkä ovat hakemusmenettelyn tärkeimmät vaiheet?

Elatusapuhakemus tehdään aina tuomioistuimelle, joka käsittelee asian siviiliprosessilaissa säädetyssä menettelyssä. Hakijan on toimitettava hakemus ja muut tarvittavat asiakirjat tuomioistuimelle.

Lapsen vanhemmat voivat sitä ennen tehdä kuukausittaisia elatusmaksuja koskevan sopimuksen, jonka notaari vahvistaa. Tällainen sopimus sitoo oikeudellisesti molempia osapuolia. Jos elatusvelvollinen vanhempi ei noudata säännöllisiä tai määräaikaisia elatusmaksuja koskevaa sopimusta, sopimus voidaan toimittaa ulosottomiehelle (*tiesu izpildītājs*) täytäntöönpanoa varten.

Latvia on perustanut elatustakuurahaston (*Uzturliedzekļu garantiju fonds*), jonka tehtävänä on maksaa valtion talousarviosta elatusapua alaikäisille lapsille. Rahaston omaisuutta hallinnoi sen hallitus, joka toimii oikeusministeriön alaisuudessa.

Elatusapuun oikeutettu voi hakea rahaston hallitukselta elatustuen maksamista elatustakuurahastosta, jos elatussaatavaa on turhaan yritetty periä tuomioistuimen kautta.

Rahaston hallitus voi hyväksyä elatustuen maksamisen rahastosta vain, jos on osoittautunut mahdottomaksi panna täytäntöön tuomioistuimen määräys elatussaatavan perimisestä asianomaisella siviilioikeudellisella menettelyllä tai jos elatusvelvollinen noudattaa tuomioistuimen perintämääräystä mutta ei maksa valtioneuvoston vahvistamaa elatusavun vähimmäismäärää.

Rahaston hallituksen on haettava suorittamiensa elatussaatavien ulosmittaamista elatusvelvolliselta ilman erillistä tuomioistuimen päätöstä.

Elatustakuurahaston hallitukselta haetaan elatustukea seuraavasti:

Hakija (lapsen elatusvelkoja) voi osoittaa hakemuksensa suoraan rahaston hallitukselle. Hakemukseen on liitettävä seuraavat asiakirjat:

jäljennös tuomioistuimen päätöksestä, jolla elatusapu on myönnetty

ulosottomiehen antama todistus, jossa vahvistetaan, että elatusapupäätöksen täytäntöönpano on osoittautunut mahdottomaksi tai että elatusvelvollinen on noudattanut tuomioistuimen päätöstä elatussaatavien perimisestä, mutta ei ole maksanut valtioneuvoston vahvistamaa elatusavun vähimmäismäärää;

todistus on toimitettava rahaston hallitukselle kuukauden kuluessa sen antamispäivästä

valtakirja, jos elatusvaatimuksen esittää valtuutettu asiamies.

4 Voiko elatusapua hakea sukulaisen (jos voi, miten kaukaisen?) tai alaikäisen lapsen puolesta?

Valtuutettu asiamies voi esittää vaatimuksen sukulaisen tai läheisen henkilön puolesta. Alaikäisen lapsen puolesta vaatimuksen voi esittää hänen laillinen edustajansa, esim. vanhempi tai holhooja.

5 Jos haluan panna asian vireille tuomioistuimessa, mistä saan tietää mikä tuomioistuin on toimivaltainen?

Elatussaatavien perintää koskevat kanteet tutkitaan aina toimivaltaisessa alioikeudessa (*rajona (pilsētas) tiesa*).

Latviassa tuomioistuimen toimivalta perustuu seuraaviin sääddöksiin:

toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä elatusvelvoitteita koskevissa asioissa annettu neuvoston asetus (EY) N:o 4/2009 (elatusapuasetus)

Latvian tasavaltaa sitovat kahden- ja monenväliset sopimukset

siviiliprosessilaki, jos elatusapuasetuksen säännöksiä tai Latvian tasavaltaa sitovien kahden- ja monenvälisten sopimusten määräyksiä ei voida soveltaa.

Siviiliprosessilain mukaan Latvian tuomioistuimet ovat toimivaltaisia elatusapuasioissa seuraavasti:

kanne vastaajaa vastaan voidaan nostaa hänen asuinpaikkansa tuomioistuimessa

jos vastaajan asuinpaikka on tuntematon tai jos hänellä ei ole vakituista asuinpaikkaa Latviassa, kanne voidaan nostaa hänen kiinteän omaisuutensa sijaintipaikan tai hänen viimeisen tunnetun asuinpaikkansa tuomioistuimessa

lapsen tai vanhemman elatussaatavien perimistä koskeva kanne voidaan nostaa myös kantajan asuinpaikan tuomioistuimessa

henkilövahingosta johtuvaa elatusvelvollisuutta koskeva kanne voidaan nostaa myös kantajan kotipaikan tai vahingon tapahtumapaikan tuomioistuimessa.

6 Pitääkö minun mennä välikäden (asianajajan, keskus- tai paikallisviranomaisen) kautta voidakseni panna asian vireille tuomioistuimessa? Ellei, mitä menettelyä on noudatettava?

Hakija voi panna asian vireille tuomioistuimessa ilman asianajajan tai minkään muun välikäden palveluksia. Hakijan ei myöskään tarvitse ensin pyrkiä sovintoon ennen asian viemistä tuomioistuimeen.

Tuomarin on kuitenkin oikeudenkäynnin valmisteluvaiheessa pyrittävä saamaan aikaan sovinto osapuolten välille. Niinpä osapuolia kehoitetaan pyrkiä yhteisymmärrykseen ennen oikeuskäsittelyn aloittamista.

On myös syytä korostaa, että osapuolet voivat sopia elatusavusta ilman asian viemistä tuomioistuimeen.

7 Onko oikeuskäsittely maksullinen? Jos on, paljonko se maksaa? Jos varani eivät riitä, voinko saada oikeusapua käsittelyn kustannusten kattamiseksi?

Seuraavat henkilöt on siviiliprosessilain 43 §:n 1 momentin mukaan vapautettu maksamasta oikeudenkäyntikuluja, joihin kuuluvat käsittelymaksu (*valsts nodeva*), kansliamaksu (*kancelejas nodeva*) ja menettelykulut (*ar lietas izskatīšanū saistītie izdevumi*):

kantaja lapsen tai vanhemman elatussaatavien perintää koskevan kanteen tai sellaisen isyyden tunnustamista koskevan kanteen yhteydessä, joka nostetaan samanaikaisesti lapsen elatussaatavien perintää koskevan kanteen kanssa

hakija, joka hakee toisessa maassa annettun, lapsen tai vanhemman elatussaatavaa koskevan päätöksen tunnustamista tai tunnustamista ja täytäntöönpanoa

kantaja vammaan tai muuhun terveyshaittaan tai kuolemaan johtaneeseen henkilövahinkoon liittyvän kanteen yhteydessä

vastaaja asiassa, joka koskee tuomioistuimen määräämän, lapselle tai vanhemmalle maksettavan elatusavun alentamista tai sellaisen elatusavun

alentamista, jonka tuomioistuin on määrännyt vammaan tai muuhun terveyshaittaan tai kuolemaan johtaneeseen henkilövahinkoon liittyvän kanteen

yhteydessä

Latvian siviiliprosessilain 34 §:n 1 momentin mukaan vahingonkorvausvaatimus (*prasības pieteikums*) voidaan esittää alkuperäisessä kanteessa tai vastakanteessa, kolmannen henkilön jo vireillä olevassa riita-asiassa esittämässä, riidan kohdetta koskevassa erillisessä vaatimuksessa, erityisessä menettelyssä ratkaistavassa hakemuksessa tai muussa tuomioistuimelle osoitetussa, asiaa koskevan lainsäädännön mukaisessa hakemuksessa.

Vahingonkorvausvaatimuksen yhteydessä suoritettava käsittelymaksu porrastetaan vaatimuksen määrän mukaan seuraavasti:

vaatimus enintään 2 134 euroa: käsittelymaksu on 15 prosenttia vaatimuksen määrästä, ei kuitenkaan vähempää kuin 70 euroa;

vaatimus 2 135 – 7 114 euroa: 320 + 4 prosenttia 2 134 euroa ylittävästä määrästä;

vaatimus 7 115 – 28 457 euroa: 520 euroa + 3,2 prosenttia 7 114 euroa ylittävästä määrästä;

vaatimus €28 458 – €142 287 euroa: 1 200 euroa + 1,6 prosenttia 28 457 euroa ylittävästä määrästä;

vaatimus 142 288 – 711 435 euroa: 3 025 euroa + 1 prosentti 142 287 euroa ylittävästä määrästä;

vaatimus yli 711 435 euroa: 8 715 euroa + 0,6 prosenttia 711 435 euroa ylittävästä määrästä.

Elatussaatavien perintää koskevissa asioissa vaatimuksen määräksi katsotaan yhden vuoden aikana suoritettavien maksujen kokonaismäärä.

Latviassa oikeusapua siihen EU:n elatusapuasetuksen nojalla oikeutetuille ulkomaisille kantajille tai hakijoille myöntää elatustakuurahaston hallitus, joka on

asetuksen mukaisesti perustettu keskusviranomaisena. Elatustakuurahaston hallitus myöntää oikeusapua latvialaisissa tuomioistuimissa ja

täytäntöönpanoviranomaisissa kotimaisille ja sellaisille ulkomaisille elatusvelkojille, joilla on siihen oikeus elatusapuasetuksen nojalla.

Asioissa, joista ei säädetä elatusapuasetuksessa, Latvian valtio voi myöntää oikeusapua henkilölle, joka ei pysty huolehtimaan oikeuksiensa puolustamisesta erityistilanteensa tai omaisuutensa ja tulojensa riittämättömyyden vuoksi. Oikeusapua myönnetään valtion oikeusapulain mukaisesti.

Oikeusapua voidaan myöntää oikeudenkäyntiasiakirjojen laatimista, oikeudellisten menettelyjen aikana annettavaa lainopillista neuvontaa ja

oikeudenkäynnissä edustamista varten. Valtioiden rajat ylittävän riita-asian asianosaisella on edellä mainittujen lisäksi oikeus tulkkauspalveluihin ja tiettyjen,

asian ratkaisemisen kannalta välttämättömien, tuomioistuimen tai ulkopuolisten tai kantajan esittämien asiakirjojen käännöksiin. Joissakin tapauksissa

hänellä voi olla oikeus myös oikeusintuntoihin matkustamisesta aiheutuvien kulujen korvauksiin. Sen sijaan valtio ei korvaa oikeudenkäyntikuluja.

Oikeudenkäyntikuluihin kuuluvat käsittelymaksu, kansliamaksu ja menettelykulut, joita ovat muun muassa todistajien ja asiantuntijoiden palkkiot, todistajien

kuulemisesta aiheutuneet kustannukset sekä kanteen ja haastehakemuksen tiedoksiantokulut. Tuomioistuin voi kuitenkin asianosaisen taloudellisen tilanteen

perusteella vapauttaa tämän osaksi tai kokonaan oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta tai sallia maksamisen erissä.

8 Minkä tyyppistä elatusapua tuomioistuin voi myöntää? Miten sen määrä lasketaan? Voidaanko tuomioistuimen päätöstä tarkistaa elinkustannusten tai perhetilanteen muuttuessa? Jos voidaan, miten (esim. automaattinen indeksointi)?

Tuomioistuin voi lapselle elatusapua myöntäessään määrätä, että se suoritetaan joko rahana tai muussa muodossa, kuten ravintona, vaatteina, asumisena tai näiden yhdistelmänä.

Ennen elatusavun lopullisesta määrästä päättämistä tuomioistuin ottaa huomioon asianosaisten taloudellisen tilanteen sekä asumis- ja perheolosuhteet ja punnitsee tarkkaan asianosaisten esille tuomat seikat.

Päättäessään lapsen elatussaatavien perinnästä tuomioistuin arvioi olosuhteita ja todistusaineistoa kokonaisuudessaan ja määrittää perittävän määrän. Elatusavun vähimmäismäärä, jonka jokainen vanhempi on valtioneuvoston antamien sääntöjen mukaan velvollinen suorittamaan lapselle kuukausittain lapsen syntymästä alkaen siihen asti, kun hän täyttää seitsemän vuotta, on 25 prosenttia valtioneuvoston säättämästä vähimmäiskuukausipalkasta. Sen jälkeen vähimmäismäärä on 30 prosenttia valtioneuvoston säättämästä vähimmäiskuukausipalkasta siihen asti, kun lapsi täyttää 18 vuotta.

Jo myönnetyn elatusavun määrän tai maksuaikataulun muuttaminen tai maksuvapautuksen saaminen edellyttää aina uuden hakemuksen tekemistä. Tämän jälkeen tuomioistuin voi uudessa oikeudenkäynnissä korottaa tai alentaa elatusavun määrää asianosaisten taloudellisessa tilanteessa ja perheolosuhteissa tapahtuneiden muutosten perusteella.

9 Miten ja kenelle elatusapu maksetaan?

Elatusvelvollisen on maksettava elatusapua elatusvelkojalle Jos elatusvaatimuksen esittää alaikäisen lapsen puolesta tämän vanhempi tai holhooja, elatusapu maksetaan vaatimuksen esittäjälle Elatusapu maksetaan perinteisesti säännöllisin väliajoin tasaerissä, esimerkiksi palkan pidätyksinä. Joskus se voidaan kuitenkin maksaa muulla tavoin

10 Jos elatusvelvollinen ei maksa vapaaehtoisesti, mitä pakkotoimia voidaan käyttää?

Jos elatusvelvollinen ei maksa elatusapua vapaaehtoisesti, henkilön, jonka hyväksi se on myönnetty, on hankittava asian ratkaiseelta tuomioistuimelta täytäntöönpanomääräys (*izpildu raksts*) Tämä tai jossakin muussa EU:n jäsenvaltiossa myönnetty täytäntöönpanomääräys on toimitettava ulosottomiehelle (*tiesu izpildītājs*) täytäntöönpanoa varten 10 vuoden kuluessa siitä, kun tuomioistuimen tai tuomarin päätös on tullut lainvoimaiseksi, ellei muita vanhenemisaikoja sovelleta. (Jos tuomioistuimen päätöksen perusteella peritään säännöllisiä maksuja, täytäntöönpanomääräys on voimassa koko sen ajan, jona säännöllisiä maksuja on määrätty suoritettavaksi, ja vanhenemisaika alkaa kulua kunkin maksun eräpäivästä.) Ulosottomies aloittaa pakkotäytäntöönpanon saatuaan täytäntöönpanon hakijalta kirjallisen hakemuksen. Jos joko elatusvelvollisen asuinpaikka, hänen omaisuutensa sijaintipaikka tai hänen työpaikkansa on ulosottomiehen toimialueella (*iecirknis*), ulosottomiehen on hyväksyttävä täytäntöönpanomääräys. Ulosottomies voi myös hyväksyä muita täytäntöönpanomääräyksiä, jos ne on pantava täytäntöön sen aluetuomioistuimen (*apgabaltiesa*) tuomiopiirissä, jonka alueella ulosottomies on toimivaltainen.

Kysymykseen tulevat seuraavat pakkotäytäntöönpanotoimet: elatusvelvolliselle kuuluvan irtaimen omaisuuden (myös muiden henkilöiden hallussa olevan irtaimen omaisuuden) ja elatusvelvollisen aineettoman omaisuuden ulosmittaus ja myynti; elatusvelvollisen saatavien perintä (palkkasaatavat ja niihin rinnastettavat palkkiot, elatusvelvollisen muut tulot, luottolaitoksiin tehdyt talletukset); elatusvelvolliselle kuuluvan kiinteän omaisuuden ulosmittaus ja myynti; muut tuomiossa yksilöidyt toimenpiteet.

11 Lyhyt kuvaus täytäntöönpanoa koskevista rajoituksista, erityisesti velallisen suoja koskevista säännöistä sekä määrärajoista tai vanhentumisajoista.

Siviiliprosessilain 570 §:n mukaan elatusvelvollisen omaisuutta ei saa ulosmitata, jos hän on työssä tai saa eläkettä tai apurahaa eikä ulosmitattava määrä ylitä sitä osaa kuukausituloista, joka on lain mukaan ulosmittauskelpoista. Siviiliprosessilaissa luetellaan sellaisia omaisuuseriä, joita ei saa ulosmitata. Näihin kuuluvat muun muassa eräät kodinkoneet ja kotitaloustarvikkeet sekä elatusvelvollisen ja hänen huollettavinaan olevien perheenjäsenten välttämättömät vaatteet. Siviiliprosessilain 594 §:n mukaan elatusvelka ulosmitataan elatusvelvollisen palkasta ja siihen rinnastettavista palkkiosta täytäntöönpanoasiakirjojen mukaisesti, kunnes velka on maksettu, kuitenkin seuraavin rajoituksin:

Alaikäisen lapsen elatusavun tai elatustakuurahaston hallitukselle maksettavien elatussaatavien perintää koskevissa tapauksissa elatusvelvolliselle jätettävä osuus palkasta tai vastaavista maksuista on 50 prosenttia vähimmäiskuukausipalkasta. Lisäksi on jätettävä valtion sosiaaliturvaetuutta vastaava määrä kutakin elatusvelvollisen huollettavana olevaa lasta kohden.

Muissa elatussaatavien perintätapauksissa elatusvelvollisen palkasta ja vastaavista saatavista voidaan ulosmitata 50 prosenttia edellyttäen, että hänelle jätetään vähimmäiskuukausipalkka sekä valtion sosiaaliturvaetuutta vastaava määrä kutakin huollettavana olevaa lasta kohden.

Siviiliprosessilain 632 §:n mukaan elatusvelkoja tai elatusvelvollinen voi tiettyjä poikkeuksia lukuun ottamatta tehdä perustellun valituksen ulosottomiehen toteuttamista täytäntöönpanotoimista tai kieltäytymisestä toteuttaa tällaisia toimia. Valitus on toimitettava ulosottomitoimiston sijaintipaikan alioikeudelle kymmenen päivän kuluessa valituksen kohteena olevien toimien toteuttamisesta tai, jos toteutettavien toimien ajankohtaa ja paikkaa ei ollut annettu tiedoksi valituksen tekijälle, siitä päivästä, jona valituksen tekijä sai tiedon kyseisistä toimista. Jos jo täytäntöön pantu tuomio kumotaan ja asian uudelleenkäsittelyssä vaatimus hylätään tai oikeuskäsittely päätetään lopettaa tai asia päätetään jättää sillensä, siviiliprosessilain 634 §:n mukaan tuomion täytäntöönpano peruutetaan ja kaikki kumotun tuomion nojalla vastaajalta kantajan hyväksi ulosmitattu omaisuus palautetaan vastaajalle.

Siviiliprosessilain 546 §:n mukaan täytäntöönpanoasiakirjat voidaan toimittaa pakkotäytäntöönpanoon 10 vuoden ajan siitä päivästä, jona tuomioistuimen tai tuomarin päätös tulee voimaan, edellyttäen että laissa ei säädetä muista vanhenemisajoista. Jos säännöllisiä maksuja peritään tuomioistuimen päätöksen perusteella, täytäntöönpanomääräys on voimassa koko sen ajanjakson, jolta säännöllisiä maksuja on määrätty suoritettavaksi, ja vanhenemisaika alkaa kulua kunkin maksun eräpäivästä.

12 Onko olemassa viranomainen tai järjestö, joka voi auttaa minua elatusavun perimisessä?

Asianosainen voi hakea elatustakuurahaston hallitukselta tuen maksamista alaikäisen lapsen elatusta varten, jos tuomioistuimen määräys elatussaatavien perimisestä asianomaisella siviilioikeudellisella menettelyllä on todettu mahdottomaksi panna täytäntöön tai jos elatusvelvollinen noudattaa tuomioistuimen perintämääräystä, mutta ei maksa valtioneuvoston vahvistamaa elatusavun vähimmäismäärää.

Asianosainen voi elatusapuasetuksen mukaisesti hakea elatustakuurahaston hallitukselta elatussaatavien perimistä elatusvelvolliselta, joka ei enää oleskele Latviassa. Elatustakuurahaston hallitus toimii asetuksessa tarkoitettuna Latvian keskusviranomaisena.

Elatusapuun oikeutettu henkilö voi elatusapuasetuksen nojalla tehdä hakemuksen elatustakuurahaston hallitukselle tai toiselle EU:n jäsenvaltiolle sellaisen päätöksen varmistamiseksi, jolla määrätään elatussaatavien perimisestä vastaajan asuinmaassa

elatusavun määrän tarkistamiseksi (ylös- tai alaspäin)

sellaisen päätöksen varmistamiseksi, jolla määrätään elatussaatavien perimisestä ja lapsen isyyden vahvistamisesta vastaajan asuinmaassa

latvialaisen tuomioistuimen antaman, elatussaatavien perimistä koskevan päätöksen ja sen täytäntöönpanokelpoisuuden tunnustamiseksi tai päätöksen täytäntöönpanemiseksi.

13 Voiko viranomainen tai järjestö maksaa elatusavun ennakkoon kokonaan tai osittain elatusvelvollisen sijasta?

Elatustakuurahaston hallitus voi toimia elatusvelvollisen sijasta, jos tuomioistuimen määräys elatussaatavien perimisestä asianomaisella siviilioikeudellisella menettelyllä on todettu mahdottomaksi panna täytäntöön tai jos elatusvelvollinen noudattaa tuomioistuimen perintämääräystä, mutta ei maksa valtioneuvoston vahvistamaa elatusavun vähimmäismäärää. Jos rahaston hallitus maksaa elatustukea, sillä on oikeus toteuttaa toimia maksamiensa määrien perimiseksi takaisin lakisääteisine korkoineen (ks. edellä kohta 3).

14 Mitä tapahtuu, jos elatusvelvollinen asuu ulkomailla:

14.1 Voiko elatusapuun oikeutettu saada apua viranomaiselta tai järjestöltä tässä jäsenvaltiossa?

Jos kantajalla ja lapsella on vakituinen asuinpaikka Latviassa, mutta elatusvelvollinen asuu toisessa maassa, kantaja voi hakea elatustakuurahaston hallitukselta tuen maksamista, jos tuomioistuimen määräys elatussaatavien perimisestä asianomaisella siviilioikeudellisella menettelyllä on todettu mahdolliseksi panna täytäntöön tai jos elatusvelvollinen noudattaa tuomioistuimen perintämääräystä, mutta ei maksa valtioneuvoston vahvistamaa elatusavun vähimmäismäärää.

Jos elatusvelvollinen asuu ulkomailla eikä hänellä ole ulosottokelpoista omaisuutta Latviassa, kantajan on haettava tuomioistuimen päätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa elatusvelvollisen asuinmaassa ennen elatustukihakemuksen tekemistä elatustakuurahaston hallitukselle. Jos päätöksen täytäntöönpano kyseisessä ulkomaassa osoittautuu mahdolliseksi, kantaja voi pyytää rahaston hallitusta suorittamaan ulosottokelpoiset elatusapumaksut elatusvelvollisen sijasta.

Elatustakuurahaston hallitus toimii elatusapuasetuksessa tarkoitettuna keskusviranomaisena (ks. kohdat 3 ja 13), jonka puoleen voi kääntyä asetuksen mukaisen avun saamiseksi.

Jos latvialainen tuomioistuin antaa elatusavun täytäntöönpanoa koskevan päätöksen ja Latviassa asuva henkilö hakee tämän päätöksen tunnustamista ja/tai täytäntöönpanoa toisessa EU:n jäsenvaltiossa tai tuomioistuimen päätöstä toisessa jäsenvaltiossa asuvaa elatusvelvollista vastaan, elatustakuurahaston hallitus voi avustaa hakijaa elatusapuasetuksen mukaisesti toimittamaan päätöksen asianomaiseen jäsenvaltioon tunnustamista ja/tai täytäntöönpanoa ja hakemusta koskevan päätöksen tekemistä varten.

Elatustakuurahaston hallitus voi toimia elatusvelvollisen sijasta ja maksaa elatustukea alaikäiselle lapselle. Lisäksi se voi antaa tietoa elatusapuun liittyvistä asioista.

(Ks. kohdat 3 ja 13).

14.2 Jos voin, miten tähän viranomaiseen tai järjestöön otetaan yhteyttä?

Uzturīdzekļu garantiju fonda administrācija (Elatustakuurahaston hallitus)

Osoite: Pulkveža Brieža iela 15, Rīga

LV-1010, Latvia

Puhelin: (+371) 678 30 626

Faksi: (+371) 678 30 636

Sähköposti: [✉ pasts@ugf.gov.lv](mailto:pasts@ugf.gov.lv)

15 Mitä tapahtuu, jos elatusapuun oikeutettu asuu ulkomailla:

15.1 Voiko elatusapuun oikeutettu hakea apua suoraan viranomaiselta tai järjestöltä tässä jäsenvaltiossa?

15.2 Jos voin, miten tähän viranomaiseen tai järjestöön otetaan yhteyttä ja minkälaista apua voin saada?

Jos elatusvelkoja asuu toisessa EU:n jäsenvaltiossa ja elatusvelvollinen asuu Latviassa, velkoja voi elatusapuasetuksen nojalla tehdä hakemuksen elatusvelvollisen asuinmaan keskusviranomaiselle. Hakemus voi koskea päätöstä elatussaatavien perimisestä Latviassa, päätöstä elatussaatavien perimisestä ja isyyden vahvistamisesta Latviassa tai päätöstä elatussaatavien perimisestä toisessa jäsenvaltiossa annetun päätöksen täytäntöönpanosta tai täytäntöönpanokelpoiseksi julistamisesta. Toisen jäsenvaltion keskusviranomaisen hoitaa elatusapuasetuksen mukaiset muodollisuudet ja toimittaa hakemuksen asetuksen mukaiselle Latvian keskusviranomaiselle (elatustakuurahaston hallitus). Keskusviranomaisen auttaa toisessa jäsenvaltiossa asuvaa kantajaa toimittamaan toisen jäsenvaltion tuomioistuimen päätöksen edelleen Latviassa tapahtuvaa täytäntöönpanoa tai tunnustamista ja täytäntöönpanoa varten. Vaihtoehtoisesti se voi auttaa kantajaa hakemaan elatusvelvollisen asuinpaikan tuomioistuimelta päätöstä elatussaatavan perimisestä tai samanaikaisesti myös isyyden vahvistamista Latviassa.

Jos tuomioistuimen määräys elatussaatavien perimisestä asianomaisella siviilioikeudellisella menettelyllä on todettu mahdolliseksi panna täytäntöön tai jos elatusvelvollinen noudattaa tuomioistuimen perintämääräystä, mutta ei maksa valtioneuvoston vahvistamaa elatusavun vähimmäismäärää, elatusvelkoja voi hakea elatustakuurahaston hallitukselta elatustukea, jos hän asuu vakituisesti Latviassa lapsensa kanssa ja molempien ilmoitettu kotipaikka on Latviassa. Elatusapuasetuksen mukaan hakemus on toimitettava sen maan keskusviranomaiselle, jossa hakija asuu. Latviassa asuva henkilö voi hakea elatustakuurahaston hallitukselta

päätöstä, jolla määrätään elatussaatavien perimisestä toisessa EU:n jäsenvaltiossa, jossa vastaaja asuu

päätöstä, jolla määrätään elatussaatavien perimisestä ja lapsen isyyden vahvistamisesta toisessa EU:n jäsenvaltiossa, jossa vastaaja asuu

jos päätös elatussaatavien perimisestä on jo tehty, tuon päätöksen tunnustamista, täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista ja täytäntöönpanoa toisessa EU:n jäsenvaltiossa, jossa vastaaja asuu.

Jos tuomioistuimen määräys elatussaatavien perimisestä asianomaisella siviilioikeudellisella menettelyllä on todettu mahdolliseksi panna täytäntöön tai jos elatusvelvollinen noudattaa tuomioistuimen perintämääräystä, mutta ei maksa valtioneuvoston vahvistamaa elatusavun vähimmäismäärää, elatusvelkoja voi hakea elatustakuurahaston hallitukselta elatustukea, jos hän asuu vakituisesti Latviassa lapsensa kanssa ja molempien ilmoitettu kotipaikka on Latviassa.

Uzturīdzekļu garantiju fonda administrācija (Elatustakuurahaston hallitus)

Osoite: Pulkveža Brieža iela 15, Rīga

LV-1010, Latvia

Puhelin: (+371) 678 30 626

Faksi: (+371) 678 30 636

Sähköposti: [✉ pasts@ugf.gov.lv](mailto:pasts@ugf.gov.lv)

Elatustakuurahaston hallitus toimii elatusapuasetuksen mukaisena Latvian keskusviranomaisena.

Rahaston hallitus maksaa elatusvelkojalle elatustukea, jos tuomioistuimen määräys elatussaatavien perimisestä asianomaisella siviilioikeudellisella menettelyllä on todettu mahdolliseksi panna täytäntöön tai jos elatusvelvollinen noudattaa tuomioistuimen perintämääräystä, mutta ei maksa valtioneuvoston vahvistamaa elatusavun vähimmäismäärää.

16 Sitooko vuoden 2007 Haagin pöytäkirja tätä jäsenvaltiota?

Vuoden 2007 Haagin pöytäkirja sitoo Latviaa.

17 Jos vuoden 2007 Haagin pöytäkirja ei sido tätä jäsenvaltiota, mitä lakia elatusvaateisiin sovelletaan yksityisoikeutta koskevien sääntöjen mukaan? Mitkä ovat tähän lakiin sisältyvät kansainvälistä yksityisoikeutta koskevat säännöt?

Vuoden 2007 Haagin pöytäkirja sitoo Latviaa.

18 Mitkä ovat elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen V luvussa tarkoitettua oikeuden saatavuutta rajat ylittävissä asioissa koskevat säännöt?

Seuraavat henkilöt on siviiliprosessilain 43 §:n mukaan vapautettu maksamasta valtiolle oikeudenkäyntikuluja:

kantaja lapsen tai vanhemman elatussaatavien perintää koskevan kanteen tai sellaisen isyyden tunnustamista koskevan kanteen yhteydessä, joka nostetaan samanaikaisesti lapsen elatussaatavien perintää koskevan kanteen kanssa

hakija, joka hakee toisessa maassa annetun, lapsen tai vanhemman elatussaatavaa koskevan päätöksen tunnustamista tai tunnustamista ja täytäntöönpanoa vastaaja asiassa, joka koskee tuomioistuimen määräämän, lapselle tai vanhemmalle maksettavan elatusavun alentamista.

Jos entinen puoliso hakee elatusapua aiemman elintonsa säilyttämiseksi tai jos hakija hakee entisen puolison tai muun henkilön elatussaatavien perimistä koskevan, toisen jäsenvaltion tuomioistuimen päätöksen tunnustamista tai tunnustamista ja täytäntöönpanoa, tuomioistuin tai tuomari voi siviiliprosessilain 43 §:n nojalla ja ottaen huomioon hakijan taloudellisen tilanteen vapauttaa hakijan osaksi tai kokonaan maksamasta valtiolle oikeudenkäyntikuluja tai lykätä niiden maksamista tai jakaa maksun eriin.

Latviassa oikeusapua siihen EU:n elatusapuasetuksen nojalla oikeutetuille ulkomaisille kantajille tai hakijoille myöntää elatustakuurahaston hallitus, joka on asetuksen mukaisesti perustettu keskusviranomaisena. Elatustakuurahaston hallitus myöntää oikeusapua latvialaisissa tuomioistuimissa ja täytäntöönpanoviranomaisissa kotimaisille ja sellaisille ulkomaisille elatusvelkojille, joilla on siihen oikeus elatusapuasetuksen nojalla.

19 Minkälaisia toimenpiteitä jäsenvaltio on toteuttanut huolehtia elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen 51 artiklassa kuvattujen tehtävien hoitamisesta?

Latvia on muuttanut useita kansallisia lakeja ja asetuksia, jotta elatusapuasetuksen mukaisesti nimetty keskusviranomaisena voisi täyttää sille asetuksen 51 artiklan mukaisesti kuuluvat tehtävät. Nämä säädökset, sellaisina kuin ne ovat muutettuina, varmistavat sen, että oikeusapuun oikeutetut elatusvelkojat ja hakijat saavat rajat ylittävissä tapauksissa oikeusapua asetuksessa edellytetyllä tavalla, muun muassa edustajan oikeudenkäyntiä tai täytäntöönpanoviranomaisesta luona asioimista varten. Latvian keskusviranomaisella (elatustakuurahaston hallitus) on suora pääsy Latvian eri rekistereihin, joissa säilytetään tietoja elatusvelkojan ja elatusvelvollisen asuinpaikasta, heidän tuloistaan ja heillä mahdollisesti Latviassa olevan kiinteän omaisuuden sijainnista. Keskusviranomaisena voi käyttää näistä rekistereistä suoraan saamia tietoja asiakirjojen ja todisteiden hankkimiseen. Elatustakuurahaston hallituksella on oikeus tehdä hakemuksia Latvian tuomioistuimille kantajan tai hakijan puolesta menettelyn vireille panemiseksi tai helpottamiseksi, tarvittavien väliainojen varmistamiseksi ja todisteiden hankkimiseksi. Rahaston hallitus voi myös nostaa kantajan puolesta kanteen lapsen isyyden vahvistamiseksi suoraan tuomioistuimissa, jos samaan aikaan nostetaan elatussaatavien perimistä koskeva kanne.

Tämä verkkosivu on osa [Sinun Eurooppasi](#) -sivustoa.

[Anna palautetta](#) sisällön hyödyllisyydestä.

This webpage is part of an EU quality network

Päivitetty viimeksi: 05/04/2024

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Elatusapu - Liettua

1 Mitä käsitteillä "elatusapu" ja "elatusvelvollisuus" tarkoitetaan käytännössä? Kuka on velvollinen maksamaan elatusapua kenelle?

Vanhempien velvollisuus huolehtia lastensa elatuksesta

Vanhemmillä on velvollisuus huolehtia alaikäisten lastensa elatuksesta. Elatusavun suoritustapa ja -muoto määritellään vanhempien yhteisellä sopimuksella. Elatusavun määrä on suhteutettava alaikäisten lasten tarpeisiin ja vanhempien taloudelliseen tilanteeseen, ja sen on turvattava lapsen kehitykselle välttämättömien edellytysten toteutuminen. Kummankin vanhemman on osallistuttava alaikäisten lastensa elatukseen oman taloudellisen tilanteensa mukaan (siviililain (*Civilinis kodeksas*) 3.192 §). Tietyissä laissa määritellyissä olosuhteissa vanhempien on huolehdittava täysi-ikäisten (korkeintaan 24-vuotiaiden) lastensa elatuksesta, jos heillä on siihen mahdollisuus (siviililain 3.192 §:n 1 momentti).

Täysi-ikäisten lasten velvollisuus huolehtia vanhempiensa elatuksesta

Täysi-ikäiset lapset ovat velvollisia huolehtimaan vanhempiensa elatuksesta, jos vanhemmat ovat menettäneet ansiokykynsä ja tarvitsevat taloudellista tukea. Elatusapua on maksettava (tuomioistuimen määräämänä) kuukausittaisena kiinteämääräisenä maksuna (siviililain 3.205 §).

Aviopuolisoiden välinen elatusvelvollisuus

Asumuseropäätöksen antamisen yhteydessä tuomioistuin voi määrätä eron syyllisen puolison maksamaan elatusapua sitä tarvitsevalle toiselle puolisolalle, ellei elatusasioista ole sovittu yhteisesti puolisoitten välillä. Elatusapu voidaan määrätä maksettavaksi kerralla tai kuukausittaisina elatusmaksuina tai omaisuuden siirtoina (siviililain 3.78 §). Jos avioliitto mitätöidään, sillä elatusavun tarpeessa puolisolalla, joka ei ole syyllinen, on oikeus hakea elatusapua syylliseltä puolisolalta enintään kolmen vuoden ajaksi (siviililain 3.47 §).

Entisten aviopuolisoiden välinen elatusvelvollisuus

Avioeropäätöksen antamisen yhteydessä tuomioistuin määrää avun tarpeessa olevan puolison elatusavun saajaksi, ellei kysymystä elatusavusta ole ratkaistu puolisoitten välisessä avioeron vaikutuksia koskevassa sopimuksessa. Puolisolla ei ole oikeutta elatusapuun, jos hänen varansa tai tulonsa riittävät kattamaan hänen oman elatuksensa. Puolison katsotaan tarvitsevan elatusapua, jos hän on avioliitossa syntyneen yhteisen alaikäisen lapsen huoltaja tai jos hän on vanhuuden tai terveydentilansa vuoksi työkyvytön. Avioerosta vastuussa olevalla puolisolalla ei ole oikeutta elatusapuun. Tuomioistuin ottaa elatusavusta ja sen määrästä päättäessään huomioon avioliiton keston, elatusavun tarpeen, entisten puolisoitten yhdessä omistaman omaisuuden, terveydentilan, iän ja työkyvyn, työttömän puolison todennäköisyyden saada töitä ja muut olennaiset seikat. Elatusapu voidaan määrätä maksettavaksi kerralla tai kuukausittaisina elatusmaksuina tai omaisuuden siirtoina (siviililain 3.72 §).

Muiden perheenjäsenten välinen elatusvelvollisuus

Täysi-ikäisen sisaruksen on mahdollisuksiensa mukaan huolehdittava avun tarpeessa olevan alaikäisen sisaruksensa elatuksesta, jos sisaruksella ei ole vanhempia tai hän ei voi saada heiltä elatusapua (siviililain 3.236 §). Täysi-ikäisten lastenlasten on mahdollisuksiensa mukaan maksettava elatusapua isovanhemmilleen, jos isovanhemmat ovat työkyvyttömiä ja tarvitsevat tukea. Isovanhempien on mahdollisuksiensa mukaan maksettava elatusapua alaikäisille lastenlapsilleen, joilla ei ole vanhempia tai jotka eivät voi saada vanhemmiltaan elatusapua (siviililain 3.237 §).

Elatusapusopimus ja elinkorkosopimus

Elatusapusopimuksella toinen osapuoli, elatusavun maksaja (elatusvelvollinen), sitoutuu joko vastikkeetta tai vastineeksi omaisuuden siirrosta hänen omistukseensa maksamaan määräajoin toiselle osapuolelle, elatusavun saajalle, elatusapusopimuksessa määritellyn rahasumman tai elättämään

edunsaajaa muulla tavoin. Velvollisuus maksaa elatusapua voi syntyä sopimuksen lisäksi lain, tuomioistuimen päätöksen tai testamentin nojalla (siviililain 6.439 §). Elinkorkosopimuksella elinkoronsaaja, luonnollinen henkilö, siirtää talon, asunnon, tontin tai muuta itselleen kuuluvaa kiinteää omaisuutta elinkoron maksajan omistukseen. Viimeksi mainittu taas on velvollinen elättämään elinkoronsaajaa ja/tai muuta hänen yksilöimäänsä henkilöä (henkilöitä) koko tämän elinajan (siviililain 6.460 ja 6.461 §).

2 Mihin ikävuoteen asti lapsi voi saada elatusapua? Sovelletaanko alaikäisten ja aikuisten elatusapuun eri sääntöjä?

Vanhemmilla on velvollisuus elättää alaikäisiä lapsiaan. Elatusavun suoritustapa ja -muoto määritellään vanhempien yhteisellä sopimuksella. Elatuksen määrä on suhteutettava alaikäisten lasten tarpeisiin ja vanhempien taloudelliseen tilanteeseen, ja sen on turvattava lapsen kehitykselle välttämättömät elinolosuhteet (siviililain 3.192 §). Näin ollen vanhemmat ovat periaatteessa velvollisia huolehtimaan lastensa elatuksesta täysi-ikäisyyteen (18-vuotiaaksi) asti kaikissa tapauksissa.

Lapsia voi joutua elättämään 24 ikävuoteen asti olosuhteista riippuen. Vanhempien on mahdollisuuksiensa mukaan elätettävä lapsiaan 24 ikävuoteen asti, jos lapset opiskelevat toisen asteen koulutusohjelmassa tai ammatillisessa koulutusohjelmassa saavuttaakseen perustason ammattipätevyyden tai korkeakoulussa kokoaikaisessa koulutusohjelmassa ja tarvitsevat taloudellista tukea taloudellinen tilanteensa, tulotasonsa, tulonhankkimismahdollisuuksiensa ja muiden merkittävien tekijöiden perusteella. Vanhemmat eivät ole velvollisia elättämään täydentäviä korkeakoulu- tai ammatillisia opintoja suorittavia täysi-ikäisiä lapsiaan (siviililain 3.192 §:n 1 momentti). Alaikäisille ja täysi-ikäisille lapsille maksettavan elatusavun muotoa ja määrää koskevat vaatimukset ovat samat ja riippuvat yksilöllisistä olosuhteista.

3 Pitääkö minun kääntyä toimivaltaisen viranomaisen tai tuomioistuimen puoleen saadakseni elatusapua? Mitkä ovat hakemusmenettelyn tärkeimmät vaiheet?

Jos lapselle ei makseta elatusapua, se määrätään oikeusteitse. Jos vanhempi/vanhemmat laiminlyövät velvollisuutensa huolehtia alaikäisten lastensa elatuksesta, tuomioistuin voi antaa elatusmääräyksen toisen vanhemman tai huoltajan (holhoojan) tai lapsen oikeuksia suojaavan valtion viraston nostaman kanteen perusteella. Tuomioistuin voi antaa elatusmääräyksen myös silloin, kun vanhemmat eivät ole tehneet sopimusta alaikäisten lastensa elatuksesta avioeron tai asumuseron yhteydessä (siviililain 3.194 §). Jos alaikäisen lapsen vanhempi/vanhemmat laiminlyövät lapsensa elatusvelvollisuutta, lapsi voi nostaa tuomioistuimessa kanteen elatusavun maksamiseksi (siviililain 3.192 §:n 1 momentti). Tuomioistuin voi määrätä elatusapua maksettavaksi myös puolisoille, entisille puolisoille ja muille perheenjäsenille.

Liettuassa elatusapuasioita käsitellään alioikeuksissa. Hakemukset jätetään vastaajan asuinpaikan tuomioistuimeen. Jos vastaajan asuinpaikka ei ole tiedossa, hakemus voidaan jättää vastaajan omaisuuden sijaintipaikan tai viimeisen tunnetun asuinpaikan perusteella. Jos vastaajan asuinpaikka ei ole Liettuassa, hakemus voidaan jättää sen perusteella, missä hänen omaisuutensa sijaitsee tai missä hänen tiedetään viimeksi asuneen Liettuassa. Elatusapua koskeva kanne voidaan nostaa myös kantajan asuinpaikan mukaan (siviiliprosessilain 26, 29 ja 30 §).

Valtio maksaa elatustukea alaikäisille lapsille, jotka eivät ole saaneet yli kuukauteen elatusapua vanhemmiltaan tai täysi-ikäisiltä lähisukulaisiltaan, joilla on mahdollisuus elättää heitä (siviililain 3.204 §). Elatustuen määrää ja maksaa valtion sosiaali- ja työministeriön alainen sosiaaliturvalaitos. Hakiessaan elatustukea hakijan (vanhempi, jolle tuomioistuin on määrännyt huoltajuuden, tai huoltaja/holhooja) on toimitettava seuraavat asiakirjat: elatustukihakemus, tuomioistuimen päätös tai tuomioistuimen vahvistama sopimus lapsen elatusavusta tai näiden oikeaksi vahvistetut jäljennökset tai otteet, joissa yksilöidään lapsen elatustuen tarvittava määrä, sekä asiakirjat, jotka osoittavat, että: lapsi on Liettuan kansalainen, kansalaisuudeton tai Liettuassa pysyvästi asuva ulkomaalainen; lapsi ei ole saanut elatusapua tai on saanut vain osan siitä yli yhden kuukauden ajan; hakija on Liettuan kansalainen, kansalaisuudeton tai Liettuassa pysyvästi asuva ulkomaalainen (jos sosiaaliturvalaitos ei kykene saamaan kyseisiä asiakirjoja kansallisista tai laitosrekistereistä tai valtion tietojärjestelmistä). Kun valtion sosiaali- ja työministeriön alainen sosiaaliturvalaitos maksaa elatustukea lakisääteisen menettelyn mukaisesti, sille muodostuu elatustuen maksuhetkestä alkaen oikeus periä maksetut määrät elatusvelvolliselta takaisin, mukaan lukien velan määrästä kultakin eräpäivän jälkeiseltä päivältä perittävä viivästymiskorko. Maksetun elatustuen ja/tai korkojen takaisinsaantia koskeva päätös muodostavat yhdessä täytäntöönpanoperusteen.

4 Voiko elatusapua hakea sukulaisen (jos voi, miten kaukaisen?) tai alaikäisen lapsen puolesta?

Kyllä. Alaikäisen puolesta hakemuksen voi tehdä hänen laillinen edustajansa (vanhempi, adoptiovanhempi, huoltaja, holhooja). Hakemuksen voi tehdä myös henkilö, joka on kelpoinen edustamaan luonnollista henkilöä valtuutuksen nojalla tuomioistuimessa (asianajaja, oikeusavustaja, jne.). Luonnollista henkilöä voi edustaa valtuutuksen nojalla tuomioistuimessa myös henkilö, joka on suorittanut yliopistossa oikeustieteellisen tutkinnon, jos hän edustaa lähisukulaistaan tai aviopuolisoaan (avopuolisoaan). Lähisukulaisiin luetaan suoraan ylenevässä ja alenevassa polvessa toiseen polveen asti (vanhemmat ja lapset, isovanhemmat ja lastenlapset) sekä toisen asteen sivusukulaiset (sisarukset) (siviililain 3.135 §).

5 Jos haluan panna asian vireille tuomioistuimessa, mistä saan tietää mikä tuomioistuin on toimivaltainen?

Liettuassa elatusapuasioita käsitellään alioikeudessa. Hakemukset jätetään vastaajan asuinpaikan tuomioistuimeen. Jos vastaajan asuinpaikka ei ole tiedossa, hakemus voidaan jättää vastaajan omaisuuden sijaintipaikan tai viimeisen tunnetun asuinpaikan perusteella. Jos vastaajan asuinpaikka ei ole Liettuassa, hakemus voidaan jättää sen perusteella, missä vastaajan omaisuus sijaitsee tai missä hänen tiedetään viimeksi asuneen Liettuassa. Elatusapua koskeva kanne voidaan nostaa myös kantajan asuinpaikan mukaan (siviiliprosessilain 26, 29 ja 30 §).

Nostaessaan kanteen tuomioistuimessa kantaja ei ole velvollinen käyttämään asianajajan tai muun välikäden palveluja. Ks. myös kysymykset 3 ja 4.

6 Pitääkö minun mennä jonkun välikäden (asianajajan, keskus- tai paikallisviranomaisen) kautta voidakseni panna asian vireille tuomioistuimessa? Ellei, mitä menettelyä on noudatettava?

Nostaessaan kanteen tuomioistuimessa kantaja ei ole velvollinen käyttämään asianajajan tai muun välikäden palveluja. Ks. myös kysymykset 3 ja 4.

7 Onko oikeuskäsittely maksullinen? Jos on, paljonko se maksaa? Jos varani eivät riitä, voinko saada oikeusapua käsittelyn kustannusten kattamiseksi? ti teisinę pagalbą bylinėjimosi išlaidoms padengti?

Oikeudenkäynnin kulut koostuvat leimaverosta ja asian käsittelykuluista (siviiliprosessilain 79 §). Kanteen nostamisesta tuomioistuimessa perittävän leimaveron määrästä säädetään siviiliprosessilain 80 §:ssä. Omaisuusriidoissa tuomioistuimen leimaveron määrä lasketaan vaateen arvon perusteella: korkeintaan 30 000 euron arvoisissa vaateissa 3 prosenttia, kuitenkin vähintään 20 euroa; 30 000 – 100 000 euron vaateissa 900 euroa sekä 2 prosenttia vaateen 30 000 euroa ylittävästä osasta; yli 100 000 euron vaateissa 2 300 euroa sekä 1 prosentti vaateen 100 000 euroa ylittävästä osasta.

Omaisuusriidoista perittävän leimaveron määrä voi olla enintään 15 000 euroa (siviiliprosessilain 80 §).

Kanteissa, jotka koskevat elatusavun maksamista määräajoin, vaateen määrä muodostetaan maksujen vuotuisen kokonaismäärän perusteella (siviiliprosessilain 58 §). Elatusapua koskevissa kanteissa hakijoiden ei tarvitse maksaa tuomioistuimen leimaveroa (siviiliprosessilain 83 §).

Henkilöllä, jolla ei ole riittäviä varoja, voi olla oikeus valtion varoin kustannettavasta oikeusavusta annetun lain mukaiseen valtion oikeusapuun. Toissijainen valtion oikeusapu kattaa myös riita-asian oikeudenkäyntikulut.

8 Minkä tyyppistä elatusapua tuomioistuin voi myöntää? Miten sen määrä lasketaan? Voidaanko tuomioistuimen päätöstä tarkistaa elinkustannusten tai perhetilanteen muuttuessa? Jos voidaan, miten (esim. automaattinen indeksointi)?

Vanhempien ja lasten välinen elatusvelvollisuus

Tuomioistuin voi antaa elatusmääräyksen, joka velvoittaa yhden tai molemmat vanhemmat, jotka ovat laiminlyöneet lastensa elatusvelvollisuuden, maksamaan elatusapua lapsilleen seuraavilla tavoilla: (1) kuukausittain maksettavana maksuna; (2) kertamaksuna; (3) omaisuuden siirtona lapselle. Asiassa

annettavaa lopullista päätöstä odottaessa tuomioistuin voi määrätä maksettavaksi väliaikaista elatusapua. Elatusavun määrä on suhteutettava lasten tarpeisiin ja vanhempien taloudelliseen tilanteeseen, ja sen on turvattava lapsen kehitykselle välttämättömät elinolosuhteet. Kummankin vanhemman on huolehdittava alaikäisten lastensa elatuksesta oman taloudellisen tilanteensa mukaan (siviililain 3.192 ja 3.196 §).

Kun kanteen nostaa lapsi, lapsen vanhempi, lapsen oikeuksia suojaava valtion virasto tai yleinen syyttäjä, tuomioistuin voi korottaa tai laskea elatusavun määrää, mikäli osapuolten taloudellinen tilanne on olennaisesti muuttunut elatusmääräyksen antamisen jälkeen. Tuomioistuin voi määrätä korotuksen elatusavun määrään, jos lapsen hoitoon liittyy lisäkustannuksia (sairaus, vamma, hoidon tai jatkuvan valvonnan tarve). Tuomioistuin voi tarvittaessa antaa määräyksen myös lapsen hoitoon liittyvien myöhempien kustannusten kattamisesta. Tuomioistuin voi edellä mainittujen henkilöiden pyynnöstä muuttaa aiemmin vahvistettua elatusavun muotoa (siviililain 3.201 §).

Täysi-ikäisen lapsen elatusapua maksetaan (myönnetään) vanhemmille kiinteänä kuukausimaksuna. Elatusavun suuruuden määrittää tuomioistuin ottaen huomioon lasten ja vanhempien taloudellisen tilanteen sekä muut asian kannalta merkittävät seikat. Elatusavun suuruutta määrittäessään tuomioistuimen on otettava huomioon kaikkien täysi-ikäisten lasten velvollisuus elättää vanhempiaan riippumatta siitä, onko elatusapua koskeva kanne nostettu kaikkia lapsia vai vain yhtä lasta vastaan (siviililain 3.205 §).

Jos elatusapu on myönnetty määräjain suoritettavina maksuina, elatusavun määrä tarkistetaan vuosittain elinkustannusindeksin perusteella hallituksen vahvistaman menettelyn mukaisesti (siviililain 3.208 §).

Aviopolisoiden välinen elatusvelvollisuus

Tuomioistuin ottaa elatusavusta ja sen määrästä päättäessään huomioon avioliiton keston, elatusavun tarpeen, kummankin puolison varat, terveydentilan, iän ja ansiokyvyn, työttömän puolison todennäköisyyden saada töitä ja muut olennaiset seikat. Elatusapu voidaan määrätä maksettavaksi kiinteänä kertamaksuna, kuukausittaisina maksuina tai omaisuuden siirtoina. Jos elatusapu myönnetään määräjain suoritettavina maksuina, kumpi tahansa puoliso voi pyytää maksuihin korotusta tai alennusta tai niiden lakkauttamista kokonaan, mikäli olosuhteet muuttuvat olennaisesti. Määräjain suoritettavat maksut tarkistetaan vuosittain hallituksen vahvistaman menettelyn mukaisesti (siviililain 3.78 §).

Entisten aviopolisoiden välinen elatusvelvollisuus

Tuomioistuin ottaa elatusavusta ja sen määrästä päättäessään huomioon avioliiton keston, elatusavun tarpeen, kummankin entisen puolison taloudellisen tilanteen, terveydentilan, iän ja työkyvyn, työttömän puolison todennäköisyyden saada töitä ja muut olennaiset seikat. Elatusapua alennetaan, myönnetään väliaikaisesti tai se hylätään, jos vähintään yksi seuraavista edellytyksistä täyttyy:

(1) avioliitto on kestänyt alle vuoden; (2) elatusapuun oikeutettu puoliso on syyllistynyt rikokseen puolisoaan tai tämän lähisukulaista kohtaan; (3) elatusapuun oikeutettu puoliso on aiheuttanut heikon taloustilanteensa omien tarkoituksellisten tekojensa takia; (4) elatusapua hakeva puoliso ei osallistunut yhteisen omaisuuden kartuttamiseen tai tahallisesti toimi toisen puolison tai perheen etujen vastaisesti avioliiton aikana. Elatusapu voidaan määrätä maksettavaksi kiinteänä kertamaksuna, kuukausittaisina maksuina tai omaisuuden siirtoina.

Jos elatusapu myönnetään määräjain suoritettavina maksuina, kumpi tahansa entisistä puolisoista voi pyytää maksuihin korotusta tai alennusta tai niiden lakkauttamista kokonaan, mikäli olosuhteet muuttuvat olennaisesti. Määräjain suoritettavia maksuja maksetaan koko elatusapuun oikeutetun eliniän ajan, ja ne tarkistetaan elinkustannusindeksin perusteella vuosittain hallituksen asettaman menettelyn mukaisesti. Jos entinen puoliso, jolle elatusapua on myönnetty, kuolee tai solmii uuden avioliiton, elatusavun maksaminen lopetetaan (siviililain 3.72 §).

Muiden perheenjäsenten välinen elatusvelvollisuus

Täysi-ikäisen sisaruksen on mahdollisuuksiensa mukaan huolehdittava avun tarpeessa olevan alaikäisen sisaruksensa elatuksesta, jos sisaruksella ei ole vanhempia tai hän ei voi saada heiltä elatusapua (siviililain 3.236 §). Täysi-ikäisten lastenlasten on mahdollisuuksiensa mukaan maksettava elatusapua avun tarpeessa oleville isovanhemmilleen, jos nämä eivät kykene työskentelemään. Isovanhempien on mahdollisuuksiensa mukaan maksettava elatusapua alaikäisille lastenlapsilleen, joilla ei ole vanhempia tai jotka eivät voi saada heiltä elatusapua (siviililain 3.237 §). Siviililain lasten ja vanhempien välistä elatusvelvollisuutta koskevia säännöksiä sovelletaan soveltuvin osin.

9 Miten ja kenelle elatusapu maksetaan?

Elatusvelvollisen on maksettava elatusapua elatusapuun oikeutetulle. Kun hakemuksen tekee vanhempi alaikäisen lapsensa puolesta, elatusapua maksetaan lapsen sijaan vanhemmalle. Jos lapselle on määrätty huoltaja/holhojaa, elatusapu maksetaan kyseiselle huoltajalle/holhojalle, jonka on käytettävä se yksinomaan lapsen etujen mukaisesti.

10 Jos elatusvelvollinen ei maksa vapaaehtoisesti, mitä pakkotoimia voidaan käyttää?

Tuomioistuimen päätösten täytäntöönpanoa haetaan ulosottomieheltä. Täytäntöönpanotoimen perusteena on täytäntöönpanoasiakirja siinä muodossa kuin se on annettu. Täytäntöönpanoasiakirjoja ovat mm. tuomioistuimen päätöksen perusteella annetut täytäntöönpanomääräykset sekä oikeuden määräykset. Kun täytäntöönpanokelpoinen päätös on saanut lainvoiman, alioikeus antaa täytäntöönpanomääräyksen elatusapuun oikeutetulle tämän kirjallisesta pyynnöstä.

Lapsen elatusvelvollisuuden laiminlyönti on rikoslain nojalla rangaistavaa: rikoslain 164 §:ssä säädetään, että henkilö, joka laiminlyö tuomioistuimen määräämää velvollisuutta elättää lasta, maksaa lapsen elatusapua tai maksaa muuta välttämätöntä taloudellista tukea lapselle, on rangaistuksena määrättävä yhdyskuntapalveluun, vapauden rajoittamiseen, pidätettäväksi tai vankeusrangaistukseen enintään kahdeksi vuodeksi. Myös muiden tuomioistuimen päätösten laiminlyönnistä voi joutua rikosoikeudelliseen vastuuseen: rikoslain 245 §:n nojalla henkilö, joka ei noudata rangaistuksetonta tuomioistuimen päätöstä, syyllistyy rikkomukseen, josta määrätään rangaistuksena yhdyskuntapalvelua, sakko, vapauden rajoittaminen tai pidätys.

11 Lyhyt kuvaus täytäntöönpanoa koskevista rajoituksista, erityisesti velallisen suoja koskevista säännöistä sekä määräjain tai vanhentumisajoina.

Jos perintä koskee luonnollista henkilöä, perintää ei saa suorittaa ulosmittaamalla kotitalous-, työ- tai opiskeluvälineitä tai muuta omaisuutta, joka on välttämätöntä elatusvelvollisen tai hänen perheensä toimeentulolle tai hänen työilleen tai opiskelulle. Luettelo edellä mainittuun omaisuuteen kuuluvista tarvikkeista on esitetty päätösten täytäntöönpanoa koskevissa ohjeissa. Myöskään sellaista rahasummaa ei saa periä, joka vastaa enintään hallituksen säätämää vähimmäiskuukausipalkkaa, tai lapsen tai vammaisen henkilön tarvitsemia tavaroita (siviiliprosessilain 668 §).

Korkeintaan valtioneuvoston säätämän vähimmäiskuukausipalkan suuruudesta osasta elatusvelvollisen saamasta palkasta tai vastaavista suorituksista ja tuista tehdään vähennyksiä täytäntöönpanoasiakirjojen mukaisesti siihen saakka, kunnes perittävät saatavat on kokonaan maksettu. Jos tuomioistuimen päätöksen perusteella peritään määräjain suoritettavia maksuja tai vahingonkorvauksia elättäjän raajan vamman tai muun terveydentilan heikentymisen tai kuoleman johdosta, sovelletaan 30 prosentin vähennystä, ellei täytäntöönpanomääräys, lainsäädäntö tai tuomioistuin toisin edellytä. Valtioneuvoston säätämän vähimmäiskuukausipalkan ylittävältä osalta palkoista ja vastaavista suorituksista tai tuista vähennetään 50 prosenttia, ellei lainsäädäntö tai tuomioistuin toisin edellytä (siviiliprosessilain 736 §). Siviiliprosessilain 739 §:ssä asetetaan myös rahoosuudet, joista ei suoriteta perintää (esimerkiksi äitiys- ja isyyssrahat, hoitorahat, jne.).

Rahojen perintä elatusvelvollisen omaisuudesta on kielletty, jos elatusvelvollinen on toimittanut ulosottomiehelle todisteen siitä, että perintäsaatava ja perinnän kulut voidaan periä kuuden kuukauden kuluessa tai, mikäli perintä kohdistuu velalliseen ainoana asuinpaikkana toimivaan kotiin, 18 kuukauden kuluessa tekemällä elatusvelollisen palkoista, eläkkeestä, opintotuesta tai muusta tulosta vähennyksiä siviiliprosessilain 736 §:n mukaisesti.

Tuomioistuimen päätöksiin perustuvien täytäntöönpanomääräysten täytäntöönpanoa voi hakea viiden vuoden kuluessa tuomioistuimen päätöksen voimaantulosta. Jos tuomioistuin on määrännyt, että perintä on tehtävä määräajoin suoritettavina maksuina, täytäntöönpanoasiakirja pysyy voimassa koko sen ajan, jona maksuja on määrätty suoritettavaksi, ja vanhentumisaika alkaa kuluu kunkin maksun eräpäivästä (siviiliprosessilain 605 §).

12 Onko olemassa viranomainen tai järjestö, joka voi auttaa minua elatusavun perimisessä?

Valtio huolehtii alaikäisten lasten elatuksesta, jos he eivät ole saaneet elatusapua siihen kykeneviltä vanhemmiltaan tai lähisukulaisiltaan yli kuukauteen (siviililain 3.204 §). Elatustuen määrittää ja maksaa sosiaali- ja työministeriön alainen valtion sosiaaliturvalaitos. Hakiessaan elatustukea hakijan (vanhempi, jolle tuomioistuin on määrännyt huoltajuuden, tai huoltaja/holhooja) on toimitettava seuraavat asiakirjat: elatustukihakemus, tuomioistuimen päätös tai tuomioistuimen vahvistama sopimus lapsen elatusavusta tai niiden oikeaksi vahvistetut jäljennökset tai otteet, joissa yksilöidään lapsen elatusavun tarvittava määrä, sekä asiakirjat, jotka osoittavat, että: lapsi on Liettuan kansalainen, kansalaisuudeton tai Liettuassa pysyvästi asuva ulkomaalainen; lapsi ei ole saanut lainkaan lapsen elatusapua tai on saanut vain osan siitä yli yhden kuukauden ajanjaksolla; hakija on Liettuan kansalainen, kansalaisuudeton tai Liettuassa pysyvästi asuva ulkomaalainen (jos sosiaaliturvalaitos ei kykene saamaan kyseisiä asiakirjoja kansallisista tai laitosrekistereistä tai valtion tietojärjestelmistä). Kun sosiaali- ja työministeriön alainen valtion sosiaaliturvalaitos maksaa lapsen elatustukea lakisääteisen menettelyn mukaisesti, sille muodostuu elatustuen maksuhetkestä alkaen oikeus periä maksetut määrät elatusvelvolliselta takaisin, mukaan lukien velan määrästä kultakin eräpäivän jälkeiseltä päivältä perittävä viivästymiskorko. Maksetun elatustuen ja/tai korkojen takaisinsaantia koskeva päätös muodostavat yhdessä täytäntöönpanoperusteen.

13 Voiko viranomainen tai järjestö maksaa elatusavun ennakkoon kokonaan tai osittain elatusvelvollisen sijasta?

Katso vastaus kysymykseen 12.

14 Mitä tapahtuu, jos elatusvelvollinen asuu ulkomailla:

14.1 Voiko elatusapuun oikeutettu saada apua viranomaiselta tai järjestöltä tässä jäsenvaltiossa?

14.2 Jos voin, miten tähän viranomaiseen tai järjestöön otetaan yhteyttä?

Valtion oikeusaputoimisto on keskusviranomainen, jolla on valtuudet suorittaa toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä elatusvelvoitteita koskevista asioista 18 päivänä joulukuuta 2008 annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 4/2009 (jäljempänä 'elatusapuasetus') yksilöidyt tehtävät.

Jos hakemus koskee alle 21-vuotiaiden henkilöiden vanhempien ja lasten välisistä suhteista johtuvia elatusvelvoitteita, elatusapuasetuksen 51 artiklassa tarkoitetut keskusviranomaisen tehtävät suorittaa sosiaali- ja työministeriön alainen valtion sosiaaliturvalaitos.

Valtion oikeusaputoimiston yhteystiedot:

Osoite: Odminių g. 3, 01122 Vilna, puh. +370 700 00 211, faksi +370 700 35 006, sähköposti: teisinepagalba@vgtpt.lt

Sosiaali- ja työministeriön alaisen valtion sosiaaliturvalaitoksen yhteystiedot:

Valtion sosiaaliturvalaitoksen Mažeikiain paikallistoimisto, osoite: Vasario 16-osios g. 4, LT-89225 Mažeikiai, puh. +370 (443) 26659, faksi +370 (443) 27341, sähköposti: mazeikiai@sodra.lt

15 Mitä tapahtuu, jos elatusapuun oikeutettu asuu ulkomailla:

15.1 Voiko elatusapuun oikeutettu hakea apua suoraan viranomaiselta tai järjestöltä tässä jäsenvaltiossa?

15.2 Jos voin, miten tähän viranomaiseen tai järjestöön otetaan yhteyttä ja minkälaista apua voin saada?

Katso vastaus kysymykseen 14.

16 Sitooko vuoden 2007 Haagin pöytäkirja tätä jäsenvaltiota?

Kyllä.

17 Jos vuoden 2007 Haagin pöytäkirja ei sido tätä jäsenvaltiota, mitä lakia elatusvaateisiin sovelletaan yksityisoikeutta koskevien sääntöjen mukaan? Mitkä ovat tähän lakiin sisältyvät kansainvälistä yksityisoikeutta koskevat säännöt?

Vuoden 2007 Haagin pöytäkirja sitoo Liettuaa.

18 Mitkä ovat elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen V luvussa tarkoitettua oikeuden saatavuutta rajat ylittävissä asioissa koskevat säännöt?

Tapauksissa, joihin sovelletaan elatusapuasetusta, annetaan oikeusapua elatusapuasetuksen 44–47 artiklan, siviiliprosessia koskevan Euroopan unionin lainsäädännön ja kansainvälisen oikeuden täytäntöönpanosta annetun lain 32-5 §:n sekä valtiossa oikeusapua koskevan lain mukaisesti. Valtion oikeusapua koskevat hakemukset osoitetaan suoraan valtion oikeusavusta vastaavalle toimivaltaiselle viranomaiselle (valtion oikeusaputoimisto ja sen paikallistoimistot).

19 Minkälaisia toimenpiteitä jäsenvaltio on toteuttanut huolehtiakseen elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen 51 artiklassa kuvattujen tehtävien hoitamisesta?

Liettuan lakiin siviiliprosessia koskevan Euroopan unionin lainsäädännön ja kansainvälisen oikeuden täytäntöönpanosta on tehty muutoksia elatusapuasetuksen määräysten täytäntöönpanemiseksi kansallisella tasolla. Näissä muutoksissa määritellään oikeusavun antamista koskeva menettely ja viranomaiset, joilla on valtuudet suorittaa elatusapuasetuksen mukaisia keskusviranomaisen tehtäviä, sekä valtuutetaan keskusviranomaisen tehtäviä suorittavat viranomaiset hankkimaan tarvittavat tiedot elatusapuasetuksessa määriteltyjen tehtävien suorittamiseksi veloituksetta valtion ja kunnan viranomaisilta, muilta toimielimiltä, pankeilta ja muilta luotto- ja rahoituslaitoksilta sekä valtion rekistereistä ja muista tietojärjestelmistä.

Tämä verkkosivu on osa [Sinun Eurooppasi](#) -sivustoa.

[Anna palautetta](#) sisällön hyödyllisyydestä.

**Your
Europe**

This webpage is part of an EU quality network

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Elatusapu - Luxemburg

1 Mitä käsitteillä "elatusapu" ja "elatusvelvollisuus" tarkoitetaan käytännössä? Kuka on velvollinen maksamaan elatusapua kenelle?

Elatusvelvollisuudella tarkoitetaan laissa säädettyä velvollisuutta, jonka mukaan henkilön on kykynsä mukaan pidettävä huolta sellaisen toisen henkilön tarpeista, johon häntä yhdistää sukulaisuussuhde tai avioliitto. Näin ollen elatusapua voivat saada erityisesti seuraavat:

henkilö voi saada elatusapua puolisoltaan tai entiseltä puolisoltaan (siviililain 212, 214 ja 246 §) tai kumppaniltaan, jonka kanssa on eräiden parisuhteiden oikeusvaikutuksista 9. heinäkuuta 2004 annetussa muutetussa laissa tarkoitettussa parisuhteessa, tai entiseltä kumppaniltaan, mikäli tietyt edellytykset täyttyvät,

lapsi voi saada elatusapua vanhemmiltaan (siviililain 203, 372-2, 376-2, 376-3 ja 376-4 §),

vanhemmat ja muut ylenevän polven sukulaiset voivat saada elatusapua jälkeläisiltään (siviililain 205 §),

appi ja anoppi voivat saada elatusapua vävyiltään ja miniältään (siviililain 206 §).

Sääntö, jonka mukaan elatusapua ei voi maksaa jälkikäteen, tarkoittaa, että sillä katetaan nykyiset ja tulevat tarpeet eikä korvata aiempia menoja. Sääntö on oikeudelliselta merkitykseltään kumottavissa oleva oletama eli sitä ei sovelleta, mikäli elatusapuun oikeutettu eli elatusvelkoja voi osoittaa, että hän on joko joutunut ottamaan velkaa elinkustannusten kattamiseen tai että hän on toteuttanut toimenpiteitä elatussaatavien perimiseksi tai ettei hän ole pystynyt toteuttamaan tällaisia toimenpiteitä.

Elatusapua ei voida hyvittää, paitsi jos saatava, jolla se hyvitetään, on niin ikään luonteeltaan elatusapua.

2 Mihin ikävuoteen asti lapsi voi saada elatusapua? Sovelletaaniko alaikäisten ja aikuisten elatusapuun eri sääntöjä?

Kun vanhemmilla on yhteishuoltajuus (*autorité parentale conjointe*), kummallakin vanhemmalla on velvollisuus osallistua lapsen ylläpitoon ja kasvatukseen oman varallisuutensa ja toisen vanhemman varallisuuden sekä lapsen tarpeiden mukaan riippumatta siitä, ovatko vanhemmat avioliitossa, asumuserossa tai eronneet. Jos vanhemmat eroavat tai asettuvat asumaan erilleen, heidän molempien on edelleen osallistuttava lapsen ylläpito- ja kasvatukseen niistä riippumatta, onko heillä yhteishuoltajuus, ellei asiassa ole annettu muunlaista tuomiota. Tämä osallistuminen toteutetaan elatusapuna, eikä se lakkaa automaattisesti silloin, kun lapsesta tulee täysi-ikäinen. Elatusapua voidaan maksaa suoraan täysi-ikäiselle lapselle, ja sitä voidaan tarkistaa lapsen tarpeiden ja vanhempien tulojen ja menojen kehityksen mukaan.

3 Pitääkö minun kääntyä toimivaltaisen viranomaisen tai tuomioistuimen puoleen saadakseni elatusapua? Mitkä ovat hakemusmenettelyn tärkeimmät vaiheet?

Piirituomioistuimen (*tribunal d'arrondissement*) perheoikeuden tuomari on toimivaltainen erityisesti elatusapua ja huoltajuutta sekä avioeroa ja asumuseroa koskeissa asioissa.

Elatusapuhakemus osoitetaan perheoikeuden tuomarille. Jos elatusapuhakemus tehdään avioero- tai asumuseromenettelyn yhteydessä, elatusavusta päättää sama perheoikeuden tuomari, joka käsittelee avioero- tai asumuserohakemuksen.

4 Voiko elatusapua hakea sukulaisen (jos voi, miten kaukaisen?) tai alaikäisen lapsen puolesta?

Jos elatusavun hakija (sukulainen tai alaikäinen lapsi) on holhouksen tai edunvalvonnan alainen, holhooja tai edunvalvoja voi tehdä hakemuksen hänen puolestaan.

Alaikäisen lapsen huoltajana toimiva vanhempi voi (tai huoltajina toimivat vanhemmat voivat) hakea elatusapua lapsen puolesta.

Alaikäinen lapsi ei ole oikeustoimikelpoinen, eikä hän voi tehdä hakemusta itse. Poikkeuksena on kuitenkin uuden siviiliproessin lain 1007-50 §:n edellytykset täyttävä alaikäinen, joka kykenee muodostamaan oman näkemyksensä. Tällöin alaikäinen voi toimittamaa piirituomioistuimeen perheoikeuden tuomarille hakemuksen huoltajuuden tai tapaamis- ja asumisjärjestelyjen muuttamisesta. Tällaisessa tapauksessa tuomioistuin nimeää alaikäiselle asianajajan 15 päivän kuluessa annettavalla määräyksellä.

5 Jos haluan panna asian vireille tuomioistuimessa, mistä saan tietää mikä tuomioistuin on toimivaltainen?

Alueellisesti toimivaltainen piirituomioistuin (*tribunal d'arrondissement*) on

perheen asuinpaikan tuomioistuin;

tai, mikäli vanhemmat asuvat erillään, sen vanhemman asuinpaikan tuomioistuin, jonka kanssa vanhempien yhteishuollossa olevat alaikäiset lapset tavallisesti asuvat, tai sen vanhemman asuinpaikan tuomioistuin, jolla on lasten yksinhuoltajuus;

muissa tapauksissa sen vanhemman asuinpaikan tuomioistuin, joka ei ole pannut menettelyä alulle.

Jos vanhemmat hakevat elatusapuasian käsittelyä yhdessä, toimivaltainen tuomioistuin on heidän valintansa mukaan kumman tahansa vanhemman asuinpaikan tuomioistuin.

Jos riita koskee vain puolisoitten välistä elatusapua, osallistumista lapsen elatukseen ja kasvatukseen, osallistumista perheen yhteiseen talouteen ja puolisoitten elatukseen tai kiireellisiä väliaikaisia toimenpiteitä rekisteröidyn parisuhteen päättyessä, toimivaltainen tuomioistuin voi kuitenkin olla elatusvelkojana olevan puolison tai entisen kumppanin asuinpaikan tuomioistuin tai sen vanhemman asuinpaikan tuomioistuin, joka on lasten – myös täysi-ikäisten lasten – pääasiallinen huoltaja.

Alueellinen toimivalta määräytyy hakemuksen tai avioeron yhteydessä ensimmäisen avioerohakemuksen jättöpäivänä voimassa olleen asuinpaikan mukaan.

Kun elatusapua haetaan avioeromenettelyn yhteydessä, toimivaltainen tuomioistuin on sama, joka käsittelee avioerohakemusta.

6 Pitääkö minun mennä jonkun välikäden (asianajajan, keskus- tai paikallisviranomaisen) kautta voidakseni panna asian vireille tuomioistuimessa? Ellei, mitä menettelyä on noudatettava?

Hakija voi saattaa asian perheoikeuden tuomarin käsiteltäväksi piirituomioistuimelle osoitettavalla hakemuksella. Hakemus toimitetaan piirituomioistuimen kirjaamoon, josta se annetaan tiedoksi vastapuolelle. Riita-asian osapuolten ei tarvitse käyttää oikeudenkäyntiasiamiestä, ellei elatusapua haeta avioliiton lopulliseen purkamiseen johtavan avioeromenettelyn tai asumuseromenettelyn yhteydessä. Avioero- ja asumuseromenettelyissä oikeudenkäyntiasiamiehen käyttäminen on pakollista.

Hakijan on joka tapauksessa esitettävä tuomioistuimelle kaikki todisteet tarpeistaan, kuten palkkalaskelmat sekä todistukset verovapautuksista, työttömyydestä tai pitkäaikaissairaudesta, vuokrista, lainoista, huollettavista lapsista sekä ylläpito- ja koulutuskustannuksista jne.

7 Onko oikeuskäsittely maksullinen? Jos on, paljonko se maksaa? Jos varani eivät riitä, voinko saada oikeusapua käsittelyn kustannusten kattamiseksi?

Oikeuskäsittelyn kustannuksiin kuuluvat muun muassa oikeudenkäyntikulut ja oikeudenkäyntikulujen korvaukset, jotka hävinnyt osapuoli voidaan tuomita maksamaan kokonaan tai osittain. Myös asianajajan palkkioon on syytä varautua.

Henkilö, jonka varallisuutta pidetään Luxemburgin lain mukaan riittämättömänä, voi saada oikeusapua. Hänen on sitä varten täytettävä sosiaalivakuutuskeskusvirastosta saatava lomake ja lähetettävä se alueellisesti toimivaltaiselle asianajajayhdistyksen puheenjohtajalle.

Jos oikeusapua myönnetään, sillä katetaan kaikki oikeus-, menettely- ja asiakirjakustannukset, joita varten se on myönnetty. Näihin kuuluvat muun muassa posti- ja rekisteröintimaksut, kirjaamomaksut, asianajajien palkkiot, haastemiehen maksut ja kulut, notaarien kulut ja palkkiot, teknisten tukihenkilöiden kulut

ja palkkiot, todistajille maksettavat korvaukset, kääntäjien ja tulkkien palkkiot, asiantuntijalausunnoista aiheutuvat kulut, matkakulut, kirjaamisista, kiinnityksistä ja vakuuksista aiheutuvat maksut ja kulut sekä mahdollisista lehti-ilmoituksista aiheutuvat kulut.

8 Minkä tyyppistä elatusapua tuomioistuim voi myöntää? Miten sen määrä lasketaan? Voidaanko tuomioistuimen päätöstä tarkistaa elinkustannusten tai perhetilanteen muuttuessa? Jos voidaan, miten (esim. automaattinen indeksointi)?

Elatusavun muoto

Avioero- tai asumuseromenettelyn aikana ja sen jälkeen elatusapu maksetaan yleensä kuukausittain. Se voi kuitenkin muodostua myös kertamaksuna suoritettavasta rahasummasta tai omaisuuserän luovutuksesta.

Lapsen ylläpitoon ja kasvatukseen osallistumisen puitteissa elatusapu voidaan suorittaa joko kuukausimaksuna tai vastaamalla kokonaan tai osittain lapsen eduksi maksettavista kuluista. Elatusapu voi myös olla muodoltaan käyttö- tai asumisoikeus.

Jos elatusvelvollinen pystyy osoittamaan, ettei hän kykene maksamaan elatusapua, tuomioistuim voi määrätä hänet pitämään luonaan, elättämään ja ylläpitämään henkilöä, jolle hänen kuuluu maksaa elatusapua.

Elatusavun laskentatapa

Elatusavun laskemiseksi ei ole olemassa taulukkoa. Määrä lasketaan maksajan varallisuuden ja saajan tarpeiden perusteella.

Elatusavun indeksitarkistus

Elatusavun mukauttamiseksi elinkustannuksissa tapahtuviin muutoksiin tuomioistuim voi myös oma-aloitteisesti päättää, että elatusapu sidotaan laissa säädettyyn indeksiin.

Elatusavun tarkistaminen

Elatusapua voidaan uusien seikkojen ilmaantuessa tarkistaa ylös- tai alaspäin (paitsi silloin, kun se on suoritettu avioeron yhteydessä kertamaksuna), ja se voidaan jopa lakkauttaa. Elleivät osapuolet pääse asiasta sovintoon, lakkauttamisesta tai tarkistamisesta päättää tuomioistuim.

Tuomioistuimella on myös oikeus muuttaa osapuolten yhteisesti sopiman elatusavun määrää. Sen lisäksi, että määrää voidaan tarkistaa silloin, kun saajan ja maksajan tilanteissa tapahtuu merkittävä muutos, sitä voidaan tarkistaa, vaikka mitään muutosta ei tapahtuisikaan, jos tuomioistuim katsoo, että määrä on liian alhainen tai liian korkea.

Avioliiton lopulliseen purkamiseen johtavan avioeromenettelyn yhteydessä puolisolle voidaan myöntää elatusapua enintään avioliiton kestoa vastaavaksi ajaksi, ellei asiaan liity poikkeuksellisia olosuhteita.

9 Miten ja kenelle elatusapu maksetaan?

Avioero- tai asumuseromenettelyn aikana ja sen jälkeen elatusapu maksetaan edunsaajana olevalle puolisolle.

Lapsen ylläpitoon ja koulutukseen tarkoitetun avun maksaa toinen vanhemmista toiselle vanhemmalle tai henkilölle, jonka huostaan lapsi on uskottu. Kun lapsi saavuttaa täysi-ikäisyyden, tuomioistuim voi päättää tai vanhemmat voivat sopia keskenään, että koko elatusapu tai osa siitä maksetaan suoraan lapselle.

10 Jos elatusvelvollinen ei maksa vapaaehtoisesti, mitä pakkotoimia voidaan käyttää?

Elatusvelkojalla on erilaisia keinoja pakottaa vastahakoinen elatusvelvollinen maksamaan elatusapua.

Siviilioikeudelliset keinot

Elatusvelkojalla on useita vaihtoehtoja:

Avioerotilanteessa hän voi saattaa asian perheoikeuden tuomarin käsiteltäväksi piirituomioistuimelle esitettävällä hakemuksella saadakseen luvan periä tuomioistuimen määrittelemien osuuksien ja ehtojen puitteissa, ilman entisen puolisonsa suostumusta ja rajoittamatta kolmansien osapuolien oikeuksia, entisen puolisonsa tuloja, työn tuottoa, kuten eläkkeitä tai korkotuloja, sekä rahasummia, jotka kolmannet osapuolet ovat tälle velkaa. Päätöstä voidaan tarkistaa, jos olosuhteet muuttuvat.

Elatusvelkoja voi turvautua yleisen lainsäädännön mukaisiin täytäntöönpanokeinoihin, kuten ulosmittaukseen (esimerkiksi pankkitililtä), irtaimen omaisuuden (esimerkiksi auton tai korujen) takavarikointiin tai kiinteän omaisuuden (esimerkiksi talon tai tontin) ulosmittaukseen oikeuden päätöksellä taikka täytäntöönpanomääräyksellä.

Rikosoikeudelliset keinot

Elatusvelkoja voi tehdä rikosilmoituksen seuraavista rikkomuksista:

Perheen hylkäämisestä voidaan tuomita yhdestä kuukaudesta yhteen vuoteen vankeutta ja/tai 251–2 500 euroa sakkoo (rikoslain 391 a §). Tämä edellyttää, että elatusvelvollinen on laiminlyönyt osittain taikka kokonaan hänelle lain mukaan kuuluvat elatusvelvollisuudet joko kieltäytymällä täyttämästä velvollisuuksiaan, vaikka hän olisi pystynyt täyttämään ne, tai joutumalla omasta syystään tilanteeseen, jossa hän ei voi täyttää velvollisuuksiaan.

Tämä koskee elatusvelvollisuutta, joka vanhemmilla on lastaan kohtaan, puolisollla toista puolisoa kohtaan sekä adoptiovanhemmilla adoptiolasta kohtaan. Ennen asian oikeuskäsittelyä Luxemburgin poliisi kuulustelee elatusvelvollista ja laatii kuulustelusta pöytäkirjan. Jos elatusvelvollisen osoite ei ole tiedossa, kuulustelua ei tarvitse suorittaa.

Maksukyvyttömyyspetoksesta voidaan tuomita kuudesta kuukaudesta kolmeen vuoteen vankeutta ja/tai 500–12 500 euroa sakkoo (rikoslain 391 b §). Se edellyttää, että elatusvelvollinen on ennen oikeuden päätöstä tai sen jälkeen aiheuttanut itse maksukyvyttömyytensä tai pahentanut sitä kasvattamalla menojaan tai vähentämällä tulojaan taikka katkemällä omaisuuttaan, jotta sitä ei voitaisi käyttää siviilituomioistuimen elatusapuasiassa antaman tuomion täytäntöönpanossa.

Rikoslain 391 b §:ää sovellettaessa tällaiseen tuomioon rinnastetaan oikeuden päätökset ja tuomioistuimen hyväksymät sopimukset velvollisuudesta maksaa avioliittoon perustuvia etuuksia, avustuksia tai tukia sekä sopimusavioeroa ennen tehtyihin sopimuksiin sisältyvät elatusapumääräykset.

11 Lyhyt kuvaus täytäntöönpanoa koskevista rajoituksista, erityisesti velallisen suojaa koskevista säännöistä sekä määrärajoista tai vanhentumisajoista.

Elinkorko- ja elatusapurästejä koskevien kanteiden vanhentumisaika on viisi vuotta.

12 Onko olemassa viranomainen tai järjestö, joka voi auttaa minua elatusavun perimisessä?

Kansallinen solidaarisuusrahasto (*Fonds national de solidarité*) voi elatusvelkojan pyynnöstä periä elatusavun, joka kuuluu puolisolle tai ylenevää tai alenevaa polvea olevalle sukulaiselle. Rahasto tulee tällöin perittävien määrien osalta elatusvelkojan sijaan niiden oikeustoimien ja vakuuksien yhteydessä, joita tällä on elatusapunsa perinnässä. Elatusapuvollisen on suoritettava perinnän kohteena oleva määrä rahaston johtajalle heti asiaa koskevan tiedoksiannon saatuaan.

13 Voiko viranomainen tai järjestö maksaa elatusavun ennakkoon kokonaan tai osittain elatusvelvollisen sijasta?

Kansallinen solidaarisuusrahasto voi tietyin edellytyksin maksaa elatusavun elatusvelvollisen puolesta. Elatusvelkojan tai hänen laillisen edustajansa on osoitettava tätä koskeva maksupyyntö solidaarisuusrahaston johtajalle.

Johtaja tai hänen valtuuttamansa henkilö hyväksyy maksupyynnön, jos hakija osoittaa, että:

hänen lainmukainen kotipaikkansa on Luxemburgissa ja hän tai hänen laillinen edustajansa on asunut maassa jo vähintään viisi vuotta;

hänen elatusapunsa on vahvistettu Luxemburgin suurherttuakunnassa täytäntöönpanokelpoisella oikeuden päätöksellä;

elatusapua ei ole kokonaisuudessaan tai osittain voitu periä käyttämällä yksityisoikeudellista täytäntöönpanokeinoa;

hän on taloudellisesti vaikeassa tilanteessa.

Hakemus hyväksytään, vaikka c kohdassa esitetty ehto ei täytyisikään, jos täytäntöönpanokeinojen käyttäminen vaikuttaa mahdottomalta tai elatusvelvollinen asuu ulkomailla. Mahdollinen vastustaminen kuuluu elatusvelkojan kotipaikan rauhantuomioistuimen toimivaltaan, ja asia on saatettava sen käsiteltäväksi 40 päivän kuluessa siitä, kun kansallisen solidaarisuusrahaston johtajan päätös on annettu tiedoksi.

Elatusapuun oikeutetut ovat oikeutettuja oikeusapuun. Hakemuksen hyväksymisen ja rahaston maksujen päättymisen välisenä aikana elatusvelkoja ei voi ryhtyä muihin toimiin elatusvelvollista kohtaan elatusavun perimiseksi.

14 Mitä tapahtuu, jos elatusvelvollinen asuu ulkomailla:

14.1 Voiko elatusapuun oikeutettu saada apua viranomaiselta tai järjestöltä tässä jäsenvaltiossa?

Kun elatusvelvollinen asuu ulkomailla, Luxemburgissa oleva hakija voi elatusapunsa saamiseksi kääntyä valtakunnansyyttäjän (*Procureur Général d'Etat*) puoleen elatusavun perimisestä ulkomailla 20 päivänä kesäkuuta 1956 tehdyn New Yorkin yleissopimuksen ja toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä elatusvelvoitteita koskevista asioista 18 päivänä joulukuuta 2008 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 4/2009 mukaisesti.

Valtakunnansyyttäjä toimii keskusviranomaisena ja toimittaa hakemuksen liitteineen elatusvelvollisen asuinmaan keskusviranomaiselle, jotta tämä voi auttaa hakijaa saamaan hänelle kuuluvan elatusavun.

14.2 Jos voin, miten tähän viranomaiseen tai järjestöön otetaan yhteyttä?

Elatusapuun oikeutettu toimittaa hakemuksen keskusviranomaiselle eli valtakunnansyyttäjälle asetuksessa (EY) N:o 4/2009 esitettyjen lomakkeiden avulla.

Procureur Général d'Etat

Cité Judiciaire

Bâtiment CR

L-2080 Luxembourg

15 Mitä tapahtuu, jos elatusapuun oikeutettu asuu ulkomailla:

15.1 Voiko elatusapuun oikeutettu hakea apua suoraan viranomaiselta tai järjestöltä tässä jäsenvaltiossa?

Jos hakija ei ole Luxemburgissa, hänen on käännättävä asuinmaansa keskusviranomaisen puoleen. Hakija ei voi ottaa yhteyttä suoraan Luxemburgissa olevaan järjestöön tai viranomaiseen.

15.2 Jos voin, miten tähän viranomaiseen tai järjestöön otetaan yhteyttä ja minkälaista apua voin saada?

–

16 Sitooko vuoden 2007 Haagin pöytäkirja tätä jäsenvaltiota?

Kyllä.

17 Jos vuoden 2007 Haagin pöytäkirja ei sido tätä jäsenvaltiota, mitä lakia elatusvaateisiin sovelletaan yksityisoikeutta koskevien sääntöjen mukaan? Mitkä ovat tähän lakiin sisältyvät kansainvälistä yksityisoikeutta koskevat säännöt?

18 Mitkä ovat elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen V luvussa tarkoitettua oikeuden saatavuutta rajat ylittävissä asioissa koskevat säännöt?

Kun elatusapua haetaan tämän EU:n asetuksen perusteella, oikeusapu on alle 21-vuotiaille hakijoille kokonaan maksutonta kansallisen lain säännöksistä riippumatta.

19 Minkälaisia toimenpiteitä jäsenvaltio on toteuttanut huolehtiakseen elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen 51 artiklassa kuvattujen tehtävien hoitamisesta?

Jotta keskusviranomainen voi antaa EU:n elatusapuasetuksen 51 artiklassa tarkoitettua apua, Luxemburgissa on säädetty laki asianomaisen asetuksen täytäntöönpanosta ja asetus kyseisen lain 2 ja 3 §:n täytäntöönpanosta (ks. Luxemburgin virallinen lehti *Mémorial A* N° 175, 12.8.2011).

Näissä säädöksissä annetaan valtakunnansyyttäjälle pääsy eräisiin tietokantoihin.

Linkkejä

[Legilux](#)

Tämä verkkosivu on osa [Sinun Eurooppasi](#) -sivustoa.

[Anna palautetta](#) sisällön hyödyllisyydestä.

This webpage is part of an EU quality network

Päivitetty viimeksi: 16/12/2020

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Elatusapu - Unkari

1 Mitä käsitteillä "elatusapu" ja "elatusvelvollisuus" tarkoitetaan käytännössä? Kuka on velvollinen maksamaan elatusapua kenelle?

Elatusvelvollisuus koskee ensisijaisesti lähisukulaisia suoraan alenevassa ja ylenevässä polvessa:

- vanhemmat ovat velvollisia elättämään lapsensa ja lapsi vanhempansa;

- jos elatukseen oikeutetulla lapsella ei ole vanhempia, joilla olisi velvollisuus elättää häntä, elatusvelvollisuus siirtyy kaukaisemmille suoraan ylenevää polvea oleville sukulaisille;

- jos elatukseen oikeutetulla henkilöllä ei ole lapsia, elatusvelvollisuus siirtyy kaukaisemmille suoraan alenevaa polvea oleville jälkeläisille (siviililain 4:196 §:n 1–4 momentti).

Jos alaikäisellä ei ole lähisukulaisia, jotka olisivat elatusvelvollisia, täysi-ikäisen sisaruksen on elätettävä alaikäinen edellyttäen, että elatusvelvollisuus ei vaaranna sisaruksen kykyä elättää itsensä tai avio- tai avopuolisonsa tai elatuksen tarpeessa olevat suoraan alenevaa tai ylenevää polvea olevat sukulaisensa (siviililain 4:197 §).

Aviopuolisolla on velvollisuus elättää puolison alaikäisiä lapsia (lapsipuolia), jotka ovat elatuksen tarpeessa ja asuvat elatusvelvollisen puolison suostumuksella samassa taloudessa puolisoiden kanssa (siviililain 4:198 §:n 1 momentti).

Lapsipuoli on velvollinen elättämään elatuksen tarpeessa olevaa äiti- tai isäpuoltaan, jos tämä on puolestaan vastannut lapsipuolen elatuksesta pidemmän aikaa (siviililain 4:199 §:n 1 momentti).

Kasvattilapsella on velvollisuus elättää kasvattivanhempansa eli henkilö, joka on huolehtinut hänestä pidemmän aikaan omassa kodissaan ilman taloudellista korvausta ja joka ei ole lapsen biologinen tai adoptiovanhempi tai äiti- tai isäpuoli (siviililain 4:199 §:n 2 momentti).

Puoliso voi asumuserossa pyytää elatusapua toiselta puolisoilta tai hän voi avioeron jälkeen pyytää elatusapua entiseltä puolisoilta, jos hän ei kykene elättämään itseään hänestä itsestään riippumattomista syistä (siviililain 4:29 §:n 1 momentti).

Jos henkilö ei avioliiton päätyttyä kykene elättämään itseään hänestä itsestään riippumattomista syistä, hän voi pyytää elatustukea entiseltä avopuolisoltaan edellyttäen, että avioliitto on kestänyt vähintään vuoden ja avopuolisolla on yhteinen lapsi (siviililain 4:86 §:n 1 momentti).

Elatusapu voidaan maksaa joko rahana tai luontoissuorituksena.

Alaikäisen kohdalla elatusvelvollisuus tarkoittaa sitä, että lapsen vanhemmilla on oikeus ja velvollisuus huolehtia lapsesta ja kasvattaa häntä perheolosuhteissa, varmistaa lapsen fyysisen, älyllisen, tunne-elämän ja moraalisen kehityksen kannalta välttämättömät olosuhteet, erityisesti asunto, ravinto ja vaatetus, sekä huolehtia lapsen koulutuksesta ja terveydenhoidosta.

Lapsesta huolehtiva ja hänen kanssaan asuva vanhempi vastaa lapsen elatuksesta luontoissuorituksin, kun taas muualla asuva vanhempi (tai sellainen samassa taloudessa asuva vanhempi, joka ei osallistu lapsen elatukseen) huolehtii lapsen tarpeista ensisijaisesti maksamalla elatusapua.

2 Mihin ikävuoteen asti lapsi voi saada elatusapua? Sovelletaanko alaikäisten ja aikuisten elatusapuun eri sääntöjä?

Kaikilla alaikäisillä (alle 18-vuotiailla) on lain nojalla oikeus elatukseen. Lapsella voi lisäksi olla oikeus elatukseen 20. ikävuoteen asti, jos hän opiskelee keskiasteen koulutuksessa.

Työkykyisellä 18 vuotta täyttäneellä lapsella, joka osallistuu jatkokoulutukseen, on aina oikeus elatukseen, jos hän tarvitsee sitä voidakseen jatkaa opiskelua kohtuullisen ajan. Lapsen on välittömästi ilmoitettava vanhemmalle aikomuksestaan jatkaa opintoja (siviililain 4:220 §:n 1 momentti).

Opiskeluksi katsotaan mikä tahansa koulutus tai kurssi, joka on tarpeen ammattipätevyyden saamiseksi, tai kokopäiväinen kandidaatin tai maisterin tutkintoon johtava koulutus tai ammattikorkeakoulutus.

Vanhempi voidaan poikkeuksellisesti velvoittaa elättämään myös 25 vuotta täyttänyt lapsi, joka opiskelee (siviililain 4:220 §:n 5 momentti).

Vanhemmalla ei kuitenkaan ole velvollisuutta elättää täysi-ikäistä, opiskelevaa lastaan, jos katsotaan, että lapsi ei ansaitse elatusta sen vuoksi, että hän toistuvasti ja omasta syystään laiminlyö opintoihin ja tentteihin liittyvät velvollisuutensa, tai jos täysi-ikäisen lapsen elatus vaarantaisi vanhemman oman tai hänen alaikäisen lapsensa toimeentulon. Täysi-ikäinen lapsi menettää oikeutensa elatukseen myös silloin, jos hän ilman perusteltua syytä lopettaa yhteydenpidon elatusvelvolliseen vanhempansa (siviililain 4:220 §:n 3 ja 4 momentti).

3 Pitääkö minun kääntyä toimivaltaisen viranomaisen tai tuomioistuimen puoleen saadakseni elatusapua? Mitkä ovat hakemusmenettelyn tärkeimmät vaiheet?

Elatuksen määrästä ja muodosta määrätään ensisijaisesti elatukseen oikeutetun ja elatusvelvollisen (alaikäisen kohdalla hänen vanhempansa) välisessä sopimuksessa. Jos tällaista sopimusta ei ole, elatukseen oikeutettu voi pyytää tuomioistuinta antamaan päätöksen elatuksesta. Jos vanhemmat eivät ole sopineet keskenään lapselle maksettavasta elatusavusta, asiasta päättää tuomioistuin.

Alaikäisen elatusta koskevan asian voi viedä tuomioistuimeen holhousviranomainen, ja vanhemman elatusta koskevan asian voi viedä tuomioistuimeen – vanhemman suostumuksella – myös toimivaltainen läänin viranomainen. Elatusvelvollinen sukulainen, joka vastaa elatukseen oikeutetun henkilön elatuksesta tai muutoin huolehtii kyseisestä henkilöstä, voi nostaa kanteen omasta aloitteestaan sellaisia muita henkilöitä vastaan, jotka myös ovat elatusvelvollisia.

Jos lapselle maksettava elatusapu on jäänyt saamatta vähintään kuuden edeltävän kuukauden ajalta, lapsen vanhempi tai muu oikeudellinen edustaja voi pyytää holhousviranomaiselta elatusavun ennakkoa.

Pyynnössä on esitettävä sen perusteena olevat syyt ja tosiseikat sekä todettava, ettei ennakkomaksun hylkäämiseen ole perusteita.

Pyyntöön on liitettävä asianmukaiset todisteet tuloista, tuomioistuimen lopullinen päätös, jossa määrätään elatusavun maksamisesta alaikäiselle, tarvittaessa todistus osallistumisesta kokopäiväiseen keskiasteen koulutukseen, enintään kuusi kuukautta vanha pöytäkirjanote, jossa vahvistetaan joko elatusavun täytäntöönpanon epäonnistuminen tai keskeyttäminen, tai asiakirja lapselle maksettavaa elatusapua koskevan perintämenettelyn käynnistämisestä.

Holhousviranomaisen on varmistuttava siitä, että elatusapua ei ole voitu periä tilapäisesti eli vähintään kuuden kuukauden ajan ennen pyynnön esittämistä.

Lapselle tarkoitettu elatusavusta voidaan maksaa ennakkoa, jos elatusapuun oikeutettu on pyytänyt tuomioistuimen päätöksessä vahvistetun elatusavun täytäntöönpanoa ja jos elatusavun ulosmittaus elatusvelvollisen palkasta tai muusta säännöllisestä tulosta tai muusta omaisuudesta on epäonnistunut tai jos täytäntöönpano on keskeytetty tai jos jo maksetun elatuspuerän tai perityn elatusavun määrä on enintään 50 prosenttia tuomioistuimen vahvistaman elatusavun perusmäärästä.

Holhousviranomainen pyytää tarvittaessa tuomioistuimelta tai riippumattomalta paikalliselta ulosottomieheltä tietoja hakijan käynnistämän täytäntöönpanomenettelyn lopputuloksesta.

Holhousviranomainen pyytää elatusvelvollisen työnantajalta palkasta pidättämiseen liittyviä tietoja, jos tämä on tarpeen tosiseikkojen selvittämiseksi.

Holhousviranomainen kehottaa menettelyn aloittamista koskevassa lausunnossaan elatusvelvollista maksamaan lapselle tarkoitettua elatusavun välittömästi sekä tekemään asiasta ilmoituksen.

Holhousviranomainen ilmoittaa päätöksestään elatusvelvollisen työnantajalle, täytäntöönpanosta vastaavalle tuomioistuimelle tai riippumattomalle paikalliselle ulosottomiehelle, elatusapuun oikeutetun henkilön ja elatusvelvollisen asuinpaikan mukaan toimivaltaiselle syyttäväviranomaiselle, elatusvelvollisen asuinpaikan mukaan toimivaltaiselle notaarille, joka toimii veroviranomaisena, sekä elatusavun ennakon maksamisesta vastaavalle Budapestin ja läänin virastolle.

4 Voiko elatusapua hakea sukulaisen (jos voi, miten kaukaisen?) tai alaikäisen lapsen puolesta?

Elatusapuun oikeutetun lapsen vanhempi tai muu oikeudellinen edustaja voi pyytää holhousviranomaiselta elatusavun ennakkoa.

Elatusvelvollinen sukulainen, joka vastaa elatukseen oikeutetun henkilön elatuksesta tai muutoin huolehtii kyseisestä henkilöstä, voi nostaa kanteen omasta aloitteestaan sellaisia muita henkilöitä vastaan, jotka myös ovat elatusvelvollisia.

Alaikäisen elatusta koskevan asian voi viedä tuomioistuimeen holhousviranomainen, ja vanhemman elatusta koskevan asian voi viedä tuomioistuimeen – vanhemman suostumuksella – myös toimivaltainen läänin viranomainen.

5 Jos haluan panna asian vireille tuomioistuimessa, mistä saan tietää mikä tuomioistuin on toimivaltainen?

Yleisten toimivaltasääntöjen mukaan toimivalta on vastaajan eli elatusvelvollisen asuinpaikan tuomioistuimella.

Jos vastaajalla ei ole asuinpaikkaa Unkarissa, toimivaltaisuus määräytyy vastaajan oleskelupaikan mukaan. Jos vastaajan oleskelupaikka on tuntematon tai sijaitsee ulkomailla, toimivalta määräytyy sen mukaan, missä vastaajalla oli viimeksi asuinpaikka Unkarissa. Jos kyseistä paikkaa ei saada selville tai jos vastaajalla ei ole koskaan ollut asuinpaikkaa Unkarissa, toimivalta määräytyy kantajan asuinpaikan tai sen puuttuessa kantajan oleskelupaikan mukaan. Jos vastaajan työskentelypaikka ei ole sama kuin hänen asuinpaikkansa, tuomioistuin siirtää asian vastaajan viimeistään ensimmäisessä käsittelyssä esittämästä pyynnöstä vastaajan työskentelypaikan tuomioistuimelle käsittelemään ja päätöksen antamista varten (siviiliprosessilain 29 §). Elatusvelvollisuutta koskevan asian voi panna vireille myös elatukseen oikeutetun asuinpaikan mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa (siviiliprosessilain 34 §:n 1 momentti).

Toimivaltaista tuomioistuinta voi hakea [täältä](#).

6 Pitääkö minun mennä jonkun välikäden (asianajajan, keskus- tai paikallisviranomaisen) kautta voidakseni panna asian vireille tuomioistuimessa? Ellei, mitä menettelyä on noudatettava?

Hakijan ei tarvitse turvautua välikäsiin, vaan hän voi itse (ilman oikeudellista edustajaa) panna asian vireille tuomioistuimessa. (ks. vastaukset kysymyksiin 3, 4 ja 5)

7 Onko oikeuskäsittely maksullinen? Jos on, paljonko se maksaa? Jos varani eivät riitä, voinko saada oikeusapua käsittelyn kustannusten kattamiseksi?

Asianosaisilla on tuloistaan ja taloudellisesta tilanteestaan riippumatta oikeus saada lykkäystä oikeudenkäyntikustannusten maksamiseen, kun on kyse lakisääteistä elatusvelvollisuutta koskevasta oikeudenkäynnistä, mukaan lukien elatusavun perimisestä velalliselle palkan maksavalta yhteisöltä tai muulta henkilöltä, elatusavun peruuttamisesta tai sen määrän muuttamisesta, elatusavun täytäntöönpanon vireilläolon päättymisestä tai rajoittamisesta, tai elatusvelvollista koskevien tietojen saannista rajat ylittävissä elatusapuasioissa, ellei asianosaisilla ole lain, Euroopan unionin alueella suoraan ja yleisesti sovellettavan säädöksen tai kansainvälisen sopimuksen perusteella oikeutta oikeusapuun asian luonteen perusteella.

Jos asianosaisilla on oikeus saada lykkäystä oikeudenkäyntikustannusten maksamiseen asian luonteen perusteella,

a) valtio maksaa oikeudenkäynnin aikana aiheutuvat kustannukset (todistajien, asiantuntijoiden, edunvalvojan, tulkin ja puolustusasianajan palkkiot, paikalla tapahtuvan käsittelyn ja katselmuksen kustannukset jne.) lukuun ottamatta kustannuksia, joita lykkäys ei koske ja jotka asianosaisen on itse maksettava etukäteen;

b) asianosaiset saavat lisäksi lykkäystä oikeudenkäyntimaksujen maksamiseen.

Myös ulkomaalaisilla on oikeus saada lykkäystä oikeudenkäyntikustannusten maksamiseen asian luonteen perusteella, vaikka tästä ei olisi erikseen määrätty kansainvälisessä sopimuksessa tai vastavuoroisuusperiaatteen nojalla.

Jos oikeudenkäyntikustannusten maksamiseen on myönnetty lykkäystä asian luonteen perusteella, mutta tuomioistuin määrää asianosaisen maksamaan oikeudenkäynnin kustannukset, tämän on maksettava sekä valtion ennalta maksamat kustannukset että oikeudenkäyntimaksut, joista on myönnetty lykkäystä.

Oikeudenkäyntimaksu on 6 prosenttia, kuitenkin vähintään 15 000 Unkarin forinttia ja enintään 1 500 000 forinttia. Elatusvelvollisuutta koskevassa menettelyssä oikeudenkäyntimaksun perusteena on elatusavun erääntynyt määrä, joka voi kuitenkin olla enintään kahden kuukauden yhteenlasketun elatusavun määrä.

Jos asianosainen ei kykene maksamaan oikeudenkäyntikustannuksia, hän voi pyytää tuomioistuimelta oikeusapua (*költségmentesség*).

Luonnolliset henkilöt (mukaan lukien väliintulijat), jotka eivät alhaisten tulojensa tai taloudellisen tilanteensa takia pysty maksamaan oikeudenkäynnin kustannuksia, voivat hakemuksesta saada oikeusapua, joka kattaa oikeudenkäyntikustannukset joko osittain tai kokonaan. Näin edistetään heidän oikeuksiensa toteutumista.

Jos asianosaisen tulot (palkka, eläke tai muu säännöllinen rahamääräinen suoritus) eivät ylitä työsuhteen perusteella määräytyvän vanhuuseläkkeen vähimmäismäärää eikä asianosaisella ole tavanomaista koti-irtaimistoa lukuun ottamatta muuta omaisuutta, hänelle on myönnettävä oikeusapua.

Oikeusapua on myönnettävä myös sellaisille asianosaisille, joilla on oikeus työikäisille myönnettäviin etuuksiin tai jotka elävät samassa taloudessa työikäisille myönnettäviin etuuksiin oikeutetun lähisukulaisen kanssa, tutkimatta ensin heidän tulojaan ja taloudellista tilannettaan.

Oikeusapu käsittää seuraavat etuudet:

a) vapautus oikeudenkäyntimaksuista,

b) vapautus velvollisuudesta maksaa etukäteen oikeudenkäynnin aikana aiheutuvat kustannukset (todistajien, asiantuntijoiden, edunvalvojan, tulkin ja puolustusasianajan palkkiot, paikalla tapahtuvan käsittelyn ja katselmuksen kustannukset jne.) sekä ylipäättään täydellinen vapautus kyseisistä kustannuksista, ellei laissa toisin säädetä,

c) vapautus velvollisuudesta antaa oikeudenkäyntikulut kattava vakuus sekä

d) oikeus puolustusasianajajaan, jos tämä on lain mukaan mahdollista.

Päätöksen oikeusavusta tekee tuomioistuin asianosaisen pyynnöstä, ja tarvittaessa tuomioistuin myös peruuttaa myönnetyn oikeusavun.

8 Minkä tyyppistä elatusapua tuomioistuin voi myöntää? Miten sen määrä lasketaan? Voidaanko tuomioistuimen päätöstä tarkistaa elinkustannusten tai perhetilanteen muuttuessa? Jos voidaan, miten (esim. automaattinen indeksointi)?

Jos vanhemmat eivät ole sopineet keskenään lapselle maksettavasta elatusavusta, asiasta päättää tuomioistuin.

Lapselle maksettavaa elatusapua määritettäessä otetaan huomioon seuraavat seikat:

a) lapsen perustellut tarpeet (säännölliset menot, jotka aiheutuvat lapsen ylläpidosta, terveydenhoidosta, kasvatuksesta ja koulutuksesta),

b) kummankin vanhemman tulot ja taloudellinen tilanne,

c) vanhempien kanssa samassa taloudessa elävät muut lapset (biologiset tai kasvattilapset tai lapsipuolet) sekä sellaiset muut lapset, joiden suhteen vanhemmilla on elatusvelvollisuus,

d) lapsen omat tulot sekä

e) lapselle ja hänen kasvatuksestaan vastaavalle vanhemmalle maksettavat lastensuojelu-, perhe- ja sosiaalietuudet (siviililain 4:218 §:n 2 momentti).

Elatusavun määrä on kiinteä. Tuomioistuin voi tuomiossaan määrätä, että elatusavun määrää tarkistetaan vuosittain automaattisesti Unkarin tilastotoimiston (*Központi Statisztikai Hivatal*) julkaiseman kuluttajahintaindeksin perusteella alkaen seuraavan vuoden tammikuun 1. päivästä (siviililain 4:207 §). Yhdestä lapsesta maksettavan elatusavun määrä on yleensä 15–25 prosenttia elatusvelvollisen keskimääräisistä tuloista. Elatusvelvollisen keskimääräisiä tuloja määritettäessä on yleensä otettava huomioon hänen vuotuiset yhteenlasketut tulonsa elatusapumenettelyn käynnistymistä edeltävältä vuodelta (siviililain 4:128 §:n 4 momentti).

Jos asianosaisten välisessä sopimuksessa tai tuomioistuimen päätöksessä määrätyn elatusavun perusteena olevissa olosuhteissa tapahtuu sellainen muutos, joka vahingoittaisi jommankumman asianosaisen olennaisia oikeudellisia etuja, mikäli asianosainen joutuisi maksamaan elatusapua aiemmin vahvistetuun edellytykseen, asianosainen voi pyytää elatusavun määrän tai maksuehtojen muuttamista. Jos asianosaisen olisi pitänyt kyetä elatusapusopimuksen tekohetkellä ennakoimaan olosuhteissa tapahtuva muutos tai jos asianosainen on vastuussa tällaisesta muutoksesta, hän ei voi pyytää sopimukseen perustuvan elatusavun tarkistamista.

9 Miten ja kenelle elatusapu maksetaan?

Elatusvelvollisen on maksettava elatusapu siihen oikeutetulle henkilölle säännöllisesti (esim. kuukausittain) ja ennakoon.

10 Jos elatusvelvollinen ei maksa vapaaehtoisesti, mitä pakkotoimia voidaan käyttää?

Jos elatusvelvollinen ei maksa elatusapua vapaaehtoisesti, elatusapuun oikeutettu voi viedä asian tuomioistuimeen, joka voi määrätä elatusavun täytäntöönpanosta. Elatukseen oikeutettu voi vaatia yli kuusi kuukautta vanhan elatussaatavan täytäntöönpanoa takautuvasti vain, jos hänellä on perusteltu syy täytäntöönpanovaatimuksen viivästymiseen. Yli kolme vuotta vanhojen elatussaatavien täytäntöönpanoa ei voi enää hakea tuomioistuimelta (siviililain 4:208 §:n 3 momentti).

Alaikäisen elatusta koskevan asian voi viedä tuomioistuimeen holhousviranomaisen, ja vanhemman elatusta koskevan asian voi viedä tuomioistuimeen – vanhemman suostumuksella – myös toimivaltainen läänin viranomaisen (siviililain 4:208 §:n 1 momentti).

Elatusvelvollinen sukulainen, joka vastaa elatukseen oikeutetun henkilön elatuksesta tai muutoin huolehtii kyseisestä henkilöstä, voi nostaa kanteen omasta aloitteestaan sellaisia muita henkilöitä vastaan, jotka myös ovat elatusvelvollisia (siviililain 4:208 §:n 2 momentti).

Kun tuomioistuin antaa päätöksen, jolla palkansaaja veloitetaan maksamaan elatusapua, se voi samalla kehottaa – elatukseen oikeutetun pyynnöstä – työnantajaa pidättämään päätöksessä mainitun määrän suoraan palkasta ja maksamaan sen elatukseen oikeutetulle.

Jos tuomioistuin ei ole suoraan kehottanut pidättämään elatusapua palkasta, mutta asianosainen hakee myöhemmin täytäntöönpanoa joko tuomion tai tuomioistuimen päätöksellä vahvistetun asianosaisten sopimuksen perusteella, tuomioistuin määrää elatusavun täytäntöönpanosta antamalla suoran määräyksen ulosmitata elatusapu palkasta edellyttäen, että täytäntöönpanokelpoinen osuus kattaa tarvittavan elatusavun määrän.

Palkasta voidaan pidättää enintään 50 prosenttia. Työttömyyskorvauksesta (työttömyyspäivärahasta, eläkettä edeltävästä lisäpäivärahasta, lisäkorvauksesta sekä aktivointikorvauksesta) voidaan pidättää elatusapua varten enintään 33 prosenttia.

Jos elatusvelvollisella ei ole säännöllisiä tuloja tai jos palkasta pidätettävä osuus ei kata elatusavun koko määrää, tuomioistuin antaa elatusavun täytäntöönpanoa koskevan määräyksen. Siinä tapauksessa täytäntöönpano ei koske pelkästään palkkaa vaan myös muita oikeudellisesta täytäntöönpanosta annetussa laissa määriteltyjä omaisuuseriä.

11 Lyhyt kuvaus täytäntöönpanoa koskevista rajoituksista, erityisesti velallisen suojaa koskevista säännöistä sekä määräajoista tai vanhentumisajoista.

Tarkempia tietoja on [tuomion täytäntöönpanomenettelyjä](#) koskevalla sivulla.

12 Onko olemassa viranomaisen tai järjestö, joka voi auttaa minua elatusavun perimisessä?

Ks. vastaus kysymykseen 10.

Jos elatusapua ei ole maksettu vähintään kuuden edeltävän kuukauden aikana, elatusapuun oikeutetun lapsen vanhempi tai muu oikeudellinen edustaja voi pyytää holhousviranomaiselta elatusavun ennakkoa.

Holhousviranomaisen kehottaa menettelyn aloittamista koskevassa lausunnossaan elatusvelvollista maksamaan lapselle tarkoitetun elatusavun välittömästi sekä tekemään asiasta ilmoituksen.

Holhousviranomaisen ilmoittaa päätöksestään elatusvelvollisen työnantajalle, täytäntöönpanosta vastaavalle tuomioistuimelle tai riippumattomalle paikalliselle ulosottomiehelle, elatusapuun oikeutetun henkilön ja elatusvelvollisen asuinpaikan mukaan toimivaltaiselle syyttäväviranomaiselle, elatusvelvollisen asuinpaikan mukaan toimivaltaiselle notaarille, joka toimii veroviranomaisena, sekä elatusavun ennakon maksamisesta vastaavalle Budapestin ja läänin virastolle.

Elatusavun maksamisen laiminlyönnistä voidaan määrätä rikosoikeudellinen seuraamus. Jos elatusvelvollinen ei maksa lakiin perustuvaa, viranomaisen täytäntöönpanokelpoisessa päätöksessä vahvistettua lapselle tarkoitettua elatusapua omasta syystä, hänet voidaan tuomita enintään kahden vuoden vankeusrangaistukseen.

13 Voiko viranomaisen tai järjestö maksaa elatusavun ennakoon kokonaan tai osittain elatusvelvollisen sijasta?

Kyllä (ks. kysymys 3).

14 Mitä tapahtuu, jos elatusvelvollinen asuu ulkomailla:

14.1 Voiko elatusapuun oikeutettu saada apua viranomaiselta tai järjestöltä tässä jäsenvaltiossa?

Neuvoston asetuksen (EY) N:o 4/2009 sekä kansainvälisten sopimusten mukaisesti Unkarin oikeusministeriö tarjoaa apua Unkarissa asuville hakijoille ja tekee yhteistyötä asiaan liittyvässä toisessa valtiossa elatusapuasioista vastaavan keskusviranomaisen kanssa. Hakija voi pyytää, että unkarilaisen tuomioistuimen antama elatusavun maksamista koskeva päätös pannaan täytäntöön ulkomailla. Jos tällaista päätöstä ei ole, hakija voi pyytää, että elatusvelvollisuus vahvistetaan tai maksettavan elatusavun määrää korotetaan ulkomailla. Virallista hakemusta ei osoiteta oikeusministeriölle vaan hakijan koti- tai asuinpaikan tai työskentelypaikan mukaan määräytyvälle piirioikeudelle (*jársbírószág*) tai sille piirioikeudelle, joka teki täytäntöönpanohakemuksen kohteena olevan ensimmäisen oikeusasteen päätöksen. Hakemuksen tekemistä tai ulkomaista menettelyä varten ei tarvita asianajajaa, sillä tuomioistuin auttaa asianosaista, joka haluaa tehdä hakemuksen ilman oikeudellista edustajaa. Tuomioistuin toimittaa hakemuksen tai vaaditut liitteet oikeusministeriölle. Oikeusministeriö lähettää käännetyn hakemuksen elatusapuasioista toisessa valtiossa vastaavalle keskusviranomaiselle, joka huolehtii menettelyn käynnistämisestä elatusvelvollista vastaan. Oikeusministeriö tiedottaa säännöllisesti hakijalle menettelyn etenemisestä ulkomailla saamiensa tietojen pohjalta.

14.2 Jos voin, miten tähän viranomaiseen tai järjestöön otetaan yhteyttä?

Igazságügyi Minisztérium, Nemzetközi Magánjogi Főosztály (Oikeusministeriö, kansainvälisen yksityisoikeuden osasto)

Osoite: 1051 Budapest, Nádor utca 22.

Postiosoite: 1357 Budapest, Pf.: 2

Puhelin: +36 1 795-5397, +36 1 795-3188

Faksi: +36 (1) 550-3946

Sähköposti: nmfo@im.gov.hu

Verkkosivut: <http://igazsagugyiinformaciok.kormany.hu/nemzetkozi-gyermekelveteli-es-tartasdiijjal-kapcsolatos-ugyek>

15 Mitä tapahtuu, jos elatusapuun oikeutettu asuu ulkomailla:

15.1 Voiko elatusapuun oikeutettu hakea apua suoraan viranomaiselta tai järjestöltä tässä jäsenvaltiossa?

Ei, hakemus on osoitettava hakijan asuinvaltiossa elatusapuasioista vastaavalle keskusviranomaiselle.

15.2 Jos voin, miten tähän viranomaiseen tai järjestöön otetaan yhteyttä ja minkälaista apua voin saada?

Jäsenvaltioiden keskusviranomaisia voi hakea [täältä](#).

16 Sitooko vuoden 2007 Haagin pöytäkirja tätä jäsenvaltiota?

Kyllä.

17 Jos vuoden 2007 Haagin pöytäkirja ei sido tätä jäsenvaltiota, mitä lakia elatusvaateisiin sovelletaan yksityisoikeutta koskevien sääntöjen mukaan? Mitkä ovat tähän lakiin sisältyvät kansainvälistä yksityisoikeutta koskevat säännöt?

-

18 Mitkä ovat elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen V luvussa tarkoitettua oikeuden saatavuutta rajat ylittävissä asioissa koskevat säännöt?

Kun oikeusministeriö on vastaanottanut hakemuksen, se ottaa yhteyttä oikeusavusta vastaavaan yksikköön, jotta ulkomailla asuvalle hakijalle voidaan osoittaa asianajaja. Asetuksen (EY) N:o 4/2009 46 artiklassa tarkoitettussa tapauksessa oikeudenkäynti on täysin maksuton, ja lisäksi valtio maksaa asianajajan kulut. Asetuksen 47 artiklassa tarkoitetuissa tapauksissa asianosaisille voidaan Unkarin lain mukaan myöntää elatusapuasioissa lykkäystä oikeudenkäynnin kustannusten maksamiseen asian luonteen perusteella. Tällaisissa tapauksissa valtio maksaa kustannukset (esim. oikeudenkäyntimaksut, asianajajan palkkion) etukäteen riippumatta asianosaisen tuloista ja taloudellisesta tilanteesta, mutta jos asianosainen häviää asian, tuomioistuimien voi määrätä hänet maksamaan kustannukset. Jos hakija osoittaa, että hän on tulojensa ja taloudellisen tilanteensa perusteella oikeutettu saamaan Unkarin lainsäädännön mukaan oikeusapua, joka kattaa kaikki oikeudenkäynnin kustannukset, hänen ei tarvitse maksaa kustannuksia, vaikka hän häviäisi asian.

19 Minkälaisia toimenpiteitä jäsenvaltio on toteuttanut huolehtiakseen elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen 51 artiklassa kuvattujen tehtävien hoitamisesta?

Elatusapuasioita koskevan asetuksen soveltamista Unkarissa säädelään [EU](#) vuonna 2011 annetulla lailla LXVII.

Tämä verkkosivu on osa [EU](#) Sinun Eurooppasi -sivustoa.

[EU](#) Anna palautetta sisällön hyödyllisyydestä.

This webpage is part of an EU quality network

Päivitetty viimeksi: 15/01/2024

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Elatusapu - Malta

1 Mitä käsitteillä "elatusapu" ja "elatusvelvollisuus" tarkoitetaan käytännössä? Kuka on velvollinen maksamaan elatusapua kenelle?

Termi 'elatusapu' tarkoittaa Maltalla määrää, joka elatusvelvollisen on maksettava elatusvelkojalle perhesuhteeseen perustuvan elatusjärjestelyn perusteella. Sen jälkeen kun kahden aikuisen suhde on virallistettu joko avioliiton tai parisuhteen rekisteröimisen kautta, suhteen toinen osapuoli on vastuussa toisen osapuolen elatuksesta.

Termillä 'elatusvelvollisuus' tarkoitetaan velvoitetta maksaa elatusapua edellä kuvatuissa olosuhteissa. Elatusvelvollisuus on olemassa riippumatta siitä, onko elatusavun määrä vahvistettu tai onko elatusapua maksettu.

Siviililain (Civil Code) 3B §:ssä säädetään, että puolisoilla ja entisillä puolisoilla on velvollisuus toistensa elatukseen ja että vanhemmilla on velvollisuus lastensa elatukseen. Rekisteröityjä parisuhteita koskevan lain (Civil Unions Act) 4 §:ssä säädetään, että rekisteröidyn parisuhteen osapuolilla on samat oikeudet ja velvollisuudet kuin aviopuolisoilla ja he ovat siten velvollisia toistensa elatukseen myös suhteen päätyttyä, paitsi jos elatusavun maksamatta jättämisen on perusteltu syy. Siviililain 8 §:ssä velvoitetaan lapset antamaan poikkeuksellisissa olosuhteissa elatusapua vanhemmille ja muille ylenevää sukupolvea oleville sukulaisille, jos nämä ovat vähävaraisia.

2 Mihin ikävuoteen asti lapsi voi saada elatusapua? Sovelletaanko alaikäisten ja aikuisten elatusapuun eri sääntöjä?

Lapsella on lähtökohtaisesti oikeus elatukseen siihen asti kun hän täyttää 16 vuotta. Siviililain 3B §:n 2 momentissa kuitenkin täsmennetään, että vanhemmat ovat velvollisia lastensa riittävään elatukseen siihen asti, kun nämä ovat täyttäneet 23 vuotta, jos lapset edelleen opiskelevat tai käyvät koulua kokopäiväisesti. Samassa artiklassa säädetään myös, että vanhemmilla on vastuu sellaisten lastensa elatuksesta, joilla on vammaisten yhtäläisiä mahdollisuuksia koskevassa laissa (Equal Opportunities Act – Persons with Disability) tarkoitettuja ruumiillisia tai henkisiä vammoja.

3 Pitääkö minun kääntyä toimivaltaisen viranomaisen tai tuomioistuimen puoleen saadakseni elatusapua? Mitkä ovat hakemusmenettelyn tärkeimmät vaiheet?

Päätöstä elatusavun määrästä ja siitä, kuinka usein elatusapua on maksettava, on haettava riita-asioita käsittelevän tuomioistuimen perheoikeuden jaostolta eli perhetuomioistuimelta (Civil Court, Family Section).

Tällöin menettely alkaa siten, että tuomioistuin nimittää ensiksi sovittelijan, joka sitten kutsuu osapuolet (tai heidän edustajansa) tuomioistuimessa pidettävään kokoukseen. Kokouksessa sovittelija auttaa osapuolia pääsemään sovintoratkaisuun. Jos osapuolet hyväksyvät elatusapusopimuksen tekstin, sovittelija lähettää sopimusehdotuksen jäljennöksen perhetuomioistuimen tuomarille. Tuomioistuin tarkastaa sopimuksen, ja jos se katsoo, ettei sopimuksella loukata elatusavun saajan eikä maksajan oikeuksia, tuomioistuin hyväksyy sopimuksen. Tämän jälkeen osapuolet voivat kääntyä notaarin puoleen sopimuksen allekirjoittamista varten.

Jos osapuolet eivät saavuta sovittelussa yhteisymmärrystä elatusapusopimusta koskevasta ehdotuksesta, välittäjä siirtää asian takaisin perhetuomioistuimen tuomarille oikeudenkäynnin aloittamista varten. Tällöin tuomioistuin kuulee osapuolten asianajajien esitykset ja antaa asiassa tuomion.

Sovittelu on maksutonta, eivätkä osapuolet tarvitse sitä varten asianajajia. On kuitenkin aina suositeltavaa hankkia oikeudellista neuvontaa ennen elatusapusopimuksen hyväksymistä. Toisaalta tuomioistuinmenettelyt edellyttävät asianajajan käyttöä, mistä aiheutuu kuluja, elleivät sopimuspuolet hae ja saa oikeusapua.

4 Voiko elatusapua hakea sukulaisen (jos voi, miten kaukaisen?) tai alaikäisen lapsen puolesta?

Elatusapuvaatimuksen voi esittää elatusvelkoja tai hänen edustajansa tai lapsen edunvalvoja. Lapsen puolesta elatusapuvaatimuksen voi esittää lapsen huoltaja.

5 Jos haluan panna asian vireille tuomioistuimessa, mistä saan tietää mikä tuomioistuin on toimivaltainen?

Vuonna 2003 hyväksytyllä oikeudellisella tiedonannolla 396 ([EU](#) toissijainen säädös 12.19) on säädetty, että perhetuomioistuin on toimivaltainen tuomioistuin perheoikeuden alaan kuuluvissa asioissa. Näin ollen perhetuomioistuin päättää elatusavun määrän, paitsi jos asiasta on päästy sopimukseen sovittelijan johdolla.

Jos elatusvelallinen ei maksa elatusapua, elatusvelkoja voi tehdä rikosilmoituksen poliisiviranomaisille, jotka voivat käynnistää asiassa rikosoikeudenkäynnin velallista vastaan. Elatusapuaasiaa koskeva rikosoikeudenkäynti pannaan vireille rauhantuomioistuimessa (Court of Magistrates – Criminal Judicature).

6 Pitääkö minun mennä jonkun välikäden (asianajajan, keskus- tai paikallisviranomaisen) kautta voidakseni panna asian vireille tuomioistuimessa? Ellei, mitä menettelyä on noudatettava?

Jotta ulkomailla asuva henkilö voi panna vireille elatusapua koskevan asian neuvoston asetuksen (EY) N:o 4/2009 mukaisesti, hänen on oltava yhteydessä Maltan keskusviranomaiseen, joka käynnistää sovittelumenettelyn ja tarvittaessa oikeudenkäyntimenettelyn perhetuomioistuimessa.

Maltaan keskusviranomaisen auttaa tarvittaessa elatusvelkojaa myös tekemään asiaa koskevan rikosilmoituksen poliisiviranomaisille rikosoikeudenkäynnin vireille panemiseksi.

7 Onko oikeuskäsittely maksullinen? Jos on, paljonko se maksaa? Jos varani eivät riitä, voinko saada oikeusapua käsittelyn kustannusten kattamiseksi?

Asetuksen (EY) N:o 4/2009 mukaisesti keskusviranomaisen panee vireille lapsen elatusapua koskevan kanteen maksutta.

Puolison vaatiessa elatusapua keskusviranomaisen avustaa häntä maksuttomissa menettelyissä, kuten perhetuomioistuimessa toimitettavassa sovittelumenettelyssä. Jos sovittelumenettely epäonnistuu, elatusvelkojan on palkattava yksityinen asianajaja, joka avustaa hakijaa Maltaan tuomioistuimissa.

Tuomioistuinten ja asianajajien palkkioista on säädetty Maltaan siviiliprosessilain liitteessä A ([L² Code of Organisation and Civil Procedure](#), Maltaan lainsäädännön luku 12). Jos elatusapua vaativa puoliso on oikeutettu Maltaan lainsäädännön mukaiseen oikeusapuun, keskusviranomaisen avustaa häntä.

8 Minkä tyyppistä elatusapua tuomioistuin voi myöntää? Miten sen määrä lasketaan? Voidaanko tuomioistuimen päätöstä tarkistaa elinkustannusten tai perhetilanteen muuttuessa? Jos voidaan, miten (esim. automaattinen indeksointi)?

Elatusavun määrän laskelma saattaa vaihdella tuomioistuimissa, sillä laskelma riippuu useista kriteereistä. Vaikka mitään varsinaista elatusavun laskentakaavaa ei olekaan olemassa, perhetuomioistuin ottaa huomioon seuraavat tekijät:

- i. elatusvelallisen elintaso ja elatusvelkojan ja/tai lasten elintaso;
- ii. lisävarat, jotka vaaditaan lapsen vamman tai muun välttämättömän tarpeen vuoksi; sekä
- iii. se, käyttääkö velallinen hänellä olevaa lasten tapaamisoikeutta.

Tuomioistuimen päätöstä voidaan muuttaa, mutta se on vaikeaa, jos on kyse maksettavaksi määrätystä elatusavusta ja varsinkin jos olosuhteet ovat pysyneet muuttumattomina. Jos olosuhteet muuttuvat, tuomioistuin voi muuttaa elatusavun ehtoja. Tällainen muutos voi esimerkiksi olla se, että alaikäisen lapsen hoito vaatii enemmän varoja pitkäaikaisen sairauden vuoksi tai velallisen palkka on olennaisesti muuttunut.

Perhetuomioistuin edellyttää yleensä, että elatusavun määrään tehdään vuosittainen inflaatiotarkistus. Myös sovittelun avulla tehtyyn elatusapusopimukseen sisällytetään tavallisesti lauseke elatusavun indeksisidonnaisuudesta.

9 Miten ja kenelle elatusapu maksetaan?

Elatusvelallinen voi maksaa elatusavun suoraan elatusvelkojalle käteisenä, sekillä tai pankkisiirtona. Tuomioistuin voi myös määrätä, että erääntynyt elatusapu vähennetään velallisen palkasta ja toimitetaan suoraan velkojalle. Jälkimmäinen toteutuu yleensä silloin, kun velallinen laiminlyö toistuvasti elatusavun maksamisen.

Kun Maltaan keskusviranomaisen aloittaa menettelyt velkojan puolesta, se kehottaa velallista toimittamaan maksut suoraan velkojalle. Jos velallinen kieltäytyy maksamasta, asia saatetaan tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Viimeksi mainitussa tapauksessa Maltaan keskusviranomaisen pyytää tuomioistuinta antamaan tarvittavan määräyksen, jonka nojalla velallisen pankkitili lopetetaan ja rahat siirretään velkojalle.

10 Jos elatusvelvollinen ei maksa vapaaehtoisesti, mitä pakkotoimia voidaan käyttää?

Keskusviranomaisen käyttää perimiseen kaikki Maltaan lainsäädännön sallimat keinot. Maltaan keskusviranomaisen lähettää elatusvelalliselle ensin kirjeen, jossa ilmoitetaan, että velallista vastaan pannaan vireille oikeudenkäynti. Jos kirje ei johda toivottuun tulokseen, Maltaan keskusviranomaisen pyytää elatusvelkojaa antamaan valaehitoisen todistuksen (affidavit), ja asia siirretään Maltaan poliisiviranomaisille, jotta nämä aloittavat velallista vastaan rikosoikeudenkäynnin.

Tarvittaessa Maltaan keskusviranomaisen avustaa hakijaa niin, että joko oikeusapuyksikön tai keskusviranomaisen lakimiehet panevat vireille siviilioikeudenkäynnin velallista vastaan maksurästien perimiseksi. Jos velallisella on tuloja, tuomioistuinta voidaan pyytää ulosmittaamaan osa velallisen tuloista ja siirtämään varat suoraan velkojalle. Jos velallisella on rahanarvoista omaisuutta mutta ei tuloja, tuomioistuin voi realisoida omaisuuden ja toimittaa rahat keskusviranomaiselle, joka puolestaan lähettää ne velkojalle.

11 Lyhyt kuvaus täytäntöönpanoa koskevista rajoituksista, erityisesti velallisen suojaa koskevista säännöistä sekä määräajoista tai vanhentumisajoista.

Elatusavun maksamatta jättäminen on rikos, jonka vanhentumisaika on kuusi (6) kuukautta. Jos elatusvelkoja ei tee rikosilmoitusta poliisiviranomaisille kuudessa kuukaudessa siitä, kun elatusapu erääntyi, rikosasiaa ei tutkita.

Siviililain 2156 artiklassa todetaan, että elatusavun maksuvaadetta koskeva kanneoikeus vanhenee 5 vuodessa.

12 Onko olemassa viranomaisen tai järjestö, joka voi auttaa minua elatusavun perimisessä?

Maltaan keskusviranomaisen avustaa

- a. Maltaan ulkopuolella asuvia elatusvelkojia, joiden on nostettava kanne elatusvelallista vastaan Maltalla, siten, että viranomaisen selvittää velallisen olinpaikan ja auttaa oikeudenkäynnin vireille panossa tätä vastaan (tällaiset pyynnöt ovat 'Maltalta haettavaa elatusapua koskevia asioita');
- b. Maltalla asuvia velkojia, joiden on nostettava kanne Maltaan ulkopuolella asuvaa velallista vastaan, siten, että viranomaisen lähettää hakemuksen toisen jäsenvaltion keskusviranomaiselle, joka selvittää velallisen olinpaikan ja panee vireille oikeudenkäynnin tätä vastaan.

13 Voiko viranomaisen tai järjestö maksaa elatusavun ennakkoon kokonaan tai osittain elatusvelvollisen sijasta?

Ei voi.

14 Mitä tapahtuu, jos elatusvelvollinen asuu ulkomailla:

14.1 Voiko elatusapuun oikeutettu saada apua viranomaiselta tai järjestöltä tässä jäsenvaltiossa?

Jos elatusvelkoja asuu Maltalla ja elatusvelallinen toisessa jäsenvaltiossa, velkoja voi pyytää Maltaan keskusviranomaiselta tekemään yhteistyötä toisen jäsenvaltion keskusviranomaisen kanssa, jotta velallisen olinpaikka selvitetään, häneen otetaan yhteyttä ja hänelle annetaan tieto elatusvelvollisuudesta. Jos erääntyneen elatusavun määrästä ei ole tuomioistuimen päätöstä, Maltaan keskusviranomaisen on yhteydessä toisen jäsenvaltion keskusviranomaiseen ja pyytää tätä toimimaan niin, että toisen jäsenvaltion tuomioistuin tai hallintoviranomainen antaa päätöksen velallisen maksettavaksi tulevasta elatusavun määrästä.

Jos osoittautuu, että velallinen ei maksa vapaaehtoisesti, Maltaan keskusviranomaisen on tämän jälkeen yhteydessä toisen jäsenvaltion keskusviranomaiseen saadakseen tietoa parhaasta mahdollisesta tavasta varmistaa elatusapupäätöksen täytäntöönpano.

14.2 Jos voin, miten tähän viranomaiseen tai järjestöön otetaan yhteyttä?

Maltaan keskusviranomaisen yhteystiedot on julkaistu Euroopan oikeudellisen atlaksen verkkosivustolla.

15 Mitä tapahtuu, jos elatusapuun oikeutettu asuu ulkomailla:

15.1 Voiko elatusapuun oikeutettu hakea apua suoraan viranomaiselta tai järjestöltä tässä jäsenvaltiossa?

Rajat ylittävissä elatusaputapauksissa Maltn keskusviranomaisen auttaa ulkomailla asuvaa elatusvelkojaa varmistamaan elatusapuvelvoitteen täytäntöönpanon. Näissä tapauksissa Maltn keskusviranomaisen edustaa velkojaa kaikissa hallinnollisissa viranomaisissa tai tuomioistuimissa kunkin tapauksen olosuhteiden mukaisesti. Maltn keskusviranomaisen edellyttää tarvittavien lomakkeiden täyttämistä ja voi myös pyytää velkojalta valtuutuksen ennen oikeudenkäynnin aloittamista.

Jos elatusapuvaatimuksen perusteena on avioliitto, velkoja saa maksutonta oikeusapua tuomioistuimessa vain jos hän täyttää samat ehdot kuin Maltalla asuvalta henkilöltä edellytetään maksutonta oikeusapua varten.

15.2 Jos voin, miten tähän viranomaiseen tai järjestöön otetaan yhteyttä ja minkälaista apua voin saada?

Maltn keskusviranomaisen yhteystiedot ovat Euroopan oikeudellisen kartaston verkkosivustolla. Keskusviranomaisen huolehtii kysymyksen 21 kohdissa i ja j selostetuista tehtävistä: se selvittää elatusvelallisen olinpaikan, varmistaa, että velallista vastaan on annettu täytäntöönpanokelpoinen päätös, ja ellei ole, auttaa elatusvelkojaa hankkimaan sellaisen sekä avustaa tätä elatusapupäätöksen täytäntöönpanossa.

16 Sitooko vuoden 2007 Haagin pöytäkirja tätä jäsenvaltiota?

Kyllä, vuoden 2007 Haagin pöytäkirja sitoo Maltaa.

17 Jos vuoden 2007 Haagin pöytäkirja ei sido tätä jäsenvaltiota, mitä lakia elatusvaateisiin sovelletaan yksityisoikeutta koskevien sääntöjen mukaan? Mitkä ovat tähän lakiin sisältyvät kansainvälistä yksityisoikeutta koskevat säännöt?

Ei sovelleta.

18 Mitkä ovat elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen V luvussa tarkoitettua oikeuden saatavuutta rajat ylittävissä asioissa koskevat säännöt?

Keskusviranomaisen tarjoaa maksutonta neuvontaa rajat ylittävissä elatusapuasioissa. Kun neuvontapyynnön esittää ulkomailla asuva henkilö, Maltn keskusviranomaisen huolehtii siitä, että pyynnön esittäjälle annetaan hänen tarvitsemansa apu elatusapuasian luonteen mukaisesti. Varsinkin kun pyynnön esittäjä tarvitsee neuvontaa omassa henkilökohtaisessa asiassaan, Maltn keskusviranomaisen antaa pyytäjälle neuvontaa ja yleistä ohjausta. Kun kyse on lasten elatusapuvaateesta, Maltn keskusviranomaisen huolehtii siitä, että oikeudenkäynti elatusvelallista vastaan pannaan vireille maksutta. Jos Maltalla asuva elatusvelkoja pyytää Maltn keskusviranomaiselta avustamaan elatusavun perimisessä ulkomailla, Maltn keskusviranomaisen auttaa kyseistä henkilöä nostamaan kanteen tuomioistuimessa, on yhteydessä toisen jäsenvaltion keskusviranomaiseen oikeusjutun lopputuloksesta ja keskustelee tämän viranomaisen kanssa mahdollisuuksista perä kyseiset elatusapurästit.

19 Minkälaisia toimenpiteitä jäsenvaltio on toteuttanut huolehtiakseen elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen 51 artiklassa kuvattujen tehtävien hoitamisesta?

Maltn keskusviranomaisessa jokainen käsiteltävä asia määrätään jonkun virkamiehen vastuulle. Tämä varmistaa, että Maltn keskusviranomaisen toimittaa hakemukset edelleen, vastaanottaa hakemukset, pitää yhteyttä elatusvelalliseen ja elatusvelkojaan ja pitää toisen jäsenvaltion keskusviranomaisen ajan tasalla kunkin asian etenemisestä. Vastuuvirkamiehen apuna on lakimiehiä, joilla on vuosien kokemus perheoikeudessa ja hallinnollisissa menettelyissä. Ulkomailla haettavaa elatusapua koskevilla asioissa vastuuvirkamies on suoraan yhteydessä Maltalla asuvaan yhteyshenkilöön ja ulkomaiseen keskusviranomaiseen. Tiedonannot toimitetaan tavallisesti sähköpostilla ja/tai tavallisella postilla. Tietyissä tilanteissa yhteys ulkomaiseen keskusviranomaiseen tai henkilöön, joka pyytää Maltn keskusviranomaisen palveluksia, otetaan kuitenkin puhelimitse. Maltalta haettavaa elatusapua koskevilla asioissa Maltn keskusviranomaisen pyrkii pitämään asiakkaan mukana kaikessa kirjeenvaihdossa, joka käydään keskusviranomaisen välillä. Seuraavassa kuvataan valikoituja toimenpiteitä tietyissä tilanteissa.

- a) Maltn keskusviranomaisen antaa tai järjestää oikeusapua olosuhteiden sitä edellyttäessä. Keskusviranomaisen voi tarvittaessa palkata asianajajan toimimaan asiakkaan asiamiehenä, tai se voi tapauksen mukaan määrätä oikeusavustajan tai muun lakimiehen toimimaan asiakkaan avustajana.
- b) Maltn keskusviranomaisen auttaa selvittämään elatusvelkojan tai elatusvelallisen olinpaikan erityisesti asetuksen 61, 62 ja 63 artiklan mukaisesti. Tällaisessa tapauksessa se suorittaa ensin alustavia hakuja julkisissa tietokannoissa löytääkseen kyseisen henkilön rekisteröidyt osoite- ja yhteystiedot. Jos keskusviranomaisen käyttöön toimitetaan lisätietoja, se tekee lisähakuja niiden avulla ja ottaa yhteyttä muihin julkishallinnon yksiköihin saadakseen tietoja velallisen omaisuudesta.
- c) Maltn keskusviranomaisen auttaa hankkimaan velallisen tai velkojan tulotietoja ja tarvittaessa heidän varallisuuttaan koskevia tietoja sekä selvittämään heidän omaisuutensa sijainnin erityisesti asetuksen 61, 62 ja 63 artiklan mukaisesti. Keskusviranomaisen ottaa yhteyttä kansalliseen työvoimatoimistoon ja selvittää, onko ko. henkilö tällä hetkellä työssä. Jos velallista vastaan on nostettu kanne, keskusviranomaisen voi ehdottaa, että velkojaa edustava asianajaja pyytää tuomioistuinta hankkimaan todisteita velallisen tuloista ja varallisuudesta. Tässä tarkoituksessa tuomioistuin voi määrätä muut valtionhallinnon yksiköt, veroviraston, liikenneviraston, paikalliset pankit tai muut asian kannalta merkitykselliset tahot kuultavaksi tuomioistuimessa.
- d) Maltn keskusviranomaisen edistää sovintoratkaisuihin pääsyä tavoitteenaan elatusavun vapaaehtoinen maksaminen. Tällöin voidaan käyttää sovittelumenettelyä tai muita vastaavia menettelyjä, jos tämä katsotaan soveliaaksi. Ennen kuin Maltn keskusviranomaisen ryhtyy minkäänlaisiin oikeudellisiin toimenpiteisiin, se ottaa yhteyttä elatusvelalliseen ja kehottaa tätä suostumaan sovintoratkaisuun ja selittää, miksi asian hoitaminen tällä tavalla on velallisen edun mukaista. Jos sovittelun onnistumiselle on hyvät mahdollisuudet, keskusviranomaisen siirtää asian ammattimaisille sovittelijoille, mutta jos sovintoratkaisua ei ole, siirrytään oikeudenkäyntimenettelyyn.
- e) Kun elatusapupäätöksen täytäntöönpano on vireillä, Maltn keskusviranomaisen pyrkii edistämään sitä, mukaan lukien elatusapurästien perimistä. Se voi aloittaa elatusvelallista vastaan sellaiset tuomioistuinmenettelyt tai ehdottaa sellaisten tuomioistuinmenettelyjen aloittamista, joissa tuomioistuin realisoi velallisen omaisuutta tai määrää osan hänen palkastaan ulosmitattavaksi.
- f) Maltn keskusviranomaisen helpottaa elatusmaksujen keruuta ja nopeaa eteenpäin toimittamista. Se voi vaatia tuomioistuimessa, että tuomioistuin määrää elatusvelallisen maksamaan suoraan elatusvelkojalle. Jos velallinen ei maksa lapsen elatusapua, keskusviranomaisen vaatii tuomioistuimessa määräämistä, jonka mukaan velallisen omaisuus takavarikoidaan ja sen myynnistä saadut varat toimitetaan velkojalle. Jos velallinen ei maksa puolison elatusapua, Maltn keskusviranomaisen auttaa hakijaa saamaan mainitun määrääksen joko yksityisten lakimiesten tai oikeusapujärjestelmän kautta.
- g) Maltn keskusviranomaisen helpottaa asiakirja- tai muun todistusaineiston hankkimista, sanotun kuitenkaan rajoittamatta asetuksen (EY) N:o 1206/2001 soveltamista. Jos tarvittavat asiakirjat tai tiedot on jo julkistettu, keskusviranomaisen kerää tiedot ja toimittaa ne elatusvelkojalle. Jos tiedot eivät ole julkisia, se esittää erityisen tietopyynnön viranomaiselle tai yksikölle, joka säilyttää näitä tietoja. Jos tietoja ei saada käyttöön, keskusviranomaisen voi tapauksen mukaan pyytää tuomioistuinta määräämään, että tiedot on toimitettava.
- h) Maltn keskusviranomaisen avustaa vanhemmuuden vahvistamisessa, kun se on tarpeen elatusavun perimiseksi. Keskusviranomaisen opastaa hakijaa lapsen ja vanhemman oikeudellisen siteen vahvistamista koskevassa oikeusprosessissa ja antaa hakijalle tietoa yksityisistä palveluista, joita prosessiin voidaan tarvita, erityisesti dna-testeistä. Tarvittaessa keskusviranomaisen auttaa ulkomaalaista hankkimaan edustajan, joka voisi esiintyä hänen puolestaan asiaa koskevassa oikeustoimessa Maltalla. Toinen vaihtoehto on, että tuomioistuin vahvistaa lapsen ja vanhemman välisen oikeudellisen siteen. Tällöin keskusviranomaisen vain varmistaa, että asia tulee tuomioistuimen käsiteltäväksi ja että tuomioistuimella on näin ollen tilaisuus antaa päätöksensä asiassa.
- i) Maltn keskusviranomaisen panee vireille sellaisia menettelyjä tai helpottaa niiden vireille panoa, joita tarvitaan luonteeltaan alueellisten väliaikaisten toimenpiteiden toteuttamiseksi ja joiden tarkoituksena on varmistaa vireillä olevan elatushakemuksen päätökseen saattaminen. Jos keskusviranomaisen

epäilee, että elatusvelallinen pyrkii toimillaan heikentämään taloudellista asemaansa, keskusviranomaisen huolehtii tarvittavista tuomioistuinmääräyksistä, joilla velallista estetään hävittämästä omaisuuttaan elatusvelkojan etujen vastaisesti.

j) Maltan keskusviranomaisen helpottaa asiakirjojen tiedoksiantoa, sanotun kuitenkin rajoittamatta asetuksen (EY) N:o 1393/2007 soveltamista. Kun elatusvelallisesta tarvitaan sellaisia lisätietoja, joita kuka tahansa yksityishenkilö voi Maltalla laillisesti kerätä ja toimittaa käytettäväksi, keskusviranomaisen henkilöstölle annetaan tehtäväksi kerätä tällaiset tiedot. Tietoja voidaan kerätä julkisilta tai yksityisiltä tahoilta. Maltan keskusviranomaisen on tarvittaessa oltava yhteydessä asetuksen (EY) N:o 1393/2007 mukaisesti nimettyjen lähetettävien ja vastaanottavien viranomaisten kanssa, jotta voidaan varmistaa, että tietyt asiakirjat on annettu asianmukaisesti tiedoksi.

Tämä verkkosivu on osa [Sinun Eurooppasi](#) -sivustoa.

[Anna palautetta](#) sisällön hyödyllisyydestä.

This webpage is part of an EU quality network

Päivitetty viimeksi: 16/12/2020

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tämän sivun alkukielistä versiota [nl](#) on muutettu äskettäin. Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

Elatusapu - Alankomaat

1 Mitä käsitteillä "elatusapu" ja "elatusvelvollisuus" tarkoitetaan käytännössä? Kuka on velvollinen maksamaan elatusapua kenelle?

Elatusapu tarkoittaa velvoitetta osallistua elatusapuun oikeutetun henkilön elinkustannuksiin. Elatusvelvollisuus syntyy sukulaisuussuhteesta ja avioliittoon perustuvasta sukulaisuudesta sekä (aiemmasta) avioliitosta.

Kenen on maksettava elatusapua toiselle henkilölle?

– vanhempien elatusapu lapsilleen

– lasten elatusapu vanhemmilleen

– eronneen puolison elatusapu toiselle puolisolle (tai puretun rekisteröidyn parisuhteen osapuolen elatusapu toiselle osapuolelle).

Avioliiton aikainen puolisojen välinen elatusvelvollisuus jatkuu avioliiton purkamisen jälkeen. Tuomioistuin voi avioeropäätöksen tai myöhemmän päätöksen yhteydessä määrätä toisen eronneen puolison maksamaan elatusapua toiselle puolisolle, jolla ei ole riittäviä tuloja elinkustannustensa kattamiseen (ja joka ei oletettavasti pysty hankkimaan tällaisia tuloja), jos jälkimmäinen näin pyytää. Elatusapua vahvistaessaan tuomari ottaa huomioon elatukseen oikeutetun eronneen puolison tarpeet ja elatusvelvollisen eronneen puolison varat. Myös muilla kuin taloudellisilla seikoilla, kuten avioliiton tai avioliiton kestolla, voi olla merkitystä.

Jos tuomioistuin ei erikseen määritä elatusvelvollisuuden kestoa, elatusvelvollisuus päättyy automaattisesti 12 vuoden kuluttua. Tuomioistuin voi pidentää kestoa elatusapua hakevan eronneen puolison pyynnöstä silloin, kun tämä on taloudellisesti erityisen vaikeassa asemassa. Lyhyen (enintään viisi vuotta kestäneen) lapsettoman avioliiton jälkeen elatusvelvollisuus ei voi periaatteessa jatkua avioliiton kestoa pitempään.

Edellä esitetty koskee myös rekisteröidyn parisuhteen purkaneita osapuolia.

Eronneet aviopuolisot voivat sopia toistensa elatuksesta keskenään tuomioistuimen ulkopuolella. Ehdot kirjataan yleensä avioerosopimukseen. Käytännössä tuomioistuin vahvistaa avioerosopimuksen avioeropäätöksessään. Tällainen vahvistus lisää oikeusvarmuutta elatusapuun oikeutetun kannalta.

Muita tapauksia, joihin sovelletaan elatusvelvollisuutta:

Aviopuolisot ja rekisteröidyn parisuhteen osapuolet

Aviopuolisoiden ja rekisteröidyn parisuhteen osapuolten on osallistuttava kotitalouden kustannuksiin poikkeustilanteita lukuun ottamatta. He voivat sopia muunlaisista järjestelyistä avioehdossa tai kumppanien välisessä sopimuksessa.

Lapsen biologinen isä tai äidin elinkumppani

Lapsen biologisella isällä on velvollisuus huolehtia (tunnustamattoman) lapsensa elatuksesta niin kauan kuin lapsella ei ole laillista sukulaisuussuhdetta tähän mieheen tai muuhun mieheen (eli niin kauan kuin laillista isää ei ole). Sama velvollisuus koskee äidin elinkumppania, joka on antanut suostumuksensa toimintaan, jonka johdosta lapsi on voinut saada alkunsa.

Yhteishuoltajuus

Lapsen huoltajalla, joka ei ole lapsen vanhempi mutta jolla on yhteishuoltajuus lapsen vanhemman kanssa, on elatusvelvollisuus lapseen nähden (siviililain (BW) 1 osan 253 w §). Elatusvelvollisuus on voimassa lapsen 21-vuotispäivään asti, jolloin yhteishuoltajuus päättyy.

Missä tapauksissa elatusvelvollisuus on voimassa?

Velvollisuus maksaa elatusapua on yleensä voimassa vain silloin, kun elatusapuun oikeutettu on elatusavun tarpeessa. Tarveharkinnan perusteena käytetään henkilön riittämättömiä tuloja itsensä elättämiseen ja sitä, ettei hänen voida katsoa kohtuudella pystyvän hankkimaan itselleen riittäviä tuloja.

Poikkeus

Poikkeuksena tähän sääntöön on vanhempien ja luonnollisten isien elatusvelvollisuus alaikäisiä ja nuoria aikuisia (alle 21-vuotiaita) lapsiaan kohtaan. Näissä tapauksissa elatusvelvollisuutta sovelletaan, vaikka elatusapuun oikeutettu ei olisi elatusavun tarpeessa.

2 Mihin ikävuoteen asti lapsi voi saada elatusapua? Sovelletaanko alaikäisten ja aikuisten elatusapuun eri sääntöjä?

Alle 18-vuotiaiden (alaikäisten) lasten vanhempien on maksettava lasten huollosta ja kasvatuksesta aiheutuvat kulut. Tämä tarkoittaa elinkustannuksia ja muita lapsen kasvatukseen, kuten koulutukseen ja harrastuksiin, liittyviä kuluja. Vanhempien on vastattava käytössään olevien varojen rajoissa lasten huollosta ja kasvatuksesta aiheutuvista kuluista. Velvollisuus on voimassa, vaikka lapsella olisi omia varoja ja/tai tuloja.

Nuorten aikuisten eli 18-, 19- ja 20-vuotiaiden lasten tapauksessa vanhempien on vastattava elin- ja koulutuskustannuksista. Ne rinnastetaan lapsuusajan huollosta ja kasvatuksesta aiheutuviin kuluihin. Elatusvelvollisuus ei ole sidoksissa elatusapuun oikeutetun henkilön elatuksen tarpeeseen.

Laajennettua elatusvelvollisuutta sovelletaan nuoriin aikuisiin myös silloin, kun heillä on omia työtuloja tai varoja tai kun he ovat naimisissa. Nuoren omat tulot kuitenkin määräävät, minkä suuruista elatusapua hänen katsotaan tarvitsevan.

Vanhemmilla on 21-vuotiaiden ja sitä vanhempien lastensa suhteen elatusvelvollisuus ainoastaan silloin, kun lapsi on elatusavun tarpeessa eikä pysty itse vastaamaan elatuksestaan. Näin on esimerkiksi silloin, jos lapsi on fyysisesti tai psyykkisesti vammainen.

3 Pitääkö minun kääntyä toimivaltaisen viranomaisen tai tuomioistuimen puoleen saadakseni elatusapua? Mitkä ovat hakemusmenettelyn tärkeimmät vaiheet?

Osapuolet voivat itse määrittää elatusvelvollisen maksettavaksi tulevan summan ja vahvistaa sen sopimuksessa, tai tuomioistuin voi määrittää summan antamassaan päätöksessä.

Avioero prosessin yhteydessä tuomioistuinta pyydetään myös usein päättämään eronneen puolison elatusavusta tai lapsen elatuksesta.

4 Voiko elatusapua hakea sukulaisen (jos voi, miten kaukaisen?) tai alaikäisen lapsen puolesta?

Ei voi. Elatusapuun oikeutetun henkilön lakimiehen on jätettävä hakemus. Elatusapuun oikeutetut henkilöt eivät voi jättää hakemusta suoraan. Alaikäistä lasta edustaa hänen laillinen edustajansa (yleensä vanhempi).

5 Jos haluan panna asian vireille tuomioistuimessa, mistä saan tietää mikä tuomioistuin on toimivaltainen?

On erotettava toisistaan kansainvälinen toimivalta (onko Alankomaiden tuomioistuin toimivaltainen?) ja sisäinen toimivalta (millä Alankomaiden tuomioistuimella on toimivalta?).

Kansainvälinen toimivalta Euroopan unionissa

Alankomaiden tuomioistuimen kansainväliseen toimivaltaan sovelletaan Euroopan unionissa nk. [Bryssel I](#) asetusta, jossa säädetään tuomioistuinten toimivallasta elatusvaateita koskevista asioissa.

Asetuksen 2 artiklassa säädetään, että elatusapuun oikeutettu (kantaja) nostaa kanteen Alankomaissa asuvaa elatusvelvollista (vastaaja) vastaan Alankomaiden tuomioistuimessa.

Lisäksi Bryssel I asetuksessa on elatusvelvollisuutta koskeva vaihtoehtoinen sääntö. Silloin kun henkilön kotipaikka on jäsenvaltiossa, häntä vastaan voidaan asetuksen 5 artiklan 2 kohdan mukaan nostaa kanteen toisessa jäsenvaltiossa

sen paikkakunnan tuomioistuimessa, missä elatusapuun oikeutetun kotipaikka tai asuinpaikka on

tai, jos asia liittyy henkilöiden oikeudellista asemaa koskevaan asiaan, jossa päätöksen tekee esimerkiksi avioeroa käsittelevän tuomioistuimen tuomari tai isyystutkimuksesta päättävä tuomari, siinä tuomioistuimessa, joka on tuossa asiassa toimivaltainen, jolle toimivalta perustu ainoastaan toisen asianosaisen kansalaisuuteen.

Edellä olevista ensimmäinen kohta tarkoittaa sitä, että Alankomaissa asuva elatusapuun oikeutettu henkilö voi nostaa Ranskassa asuvaa elatusvelvollista vastaan kanteen esimerkiksi Alankomaiden tuomioistuimessa, jolla on kansainvälinen toimivalta asetuksen 5 artiklan 2 kohdan nojalla. Kantajan kotipaikan tuomioistuin on toimivaltainen käsittelemään asiaa.

Lisäksi Euroopan unionissa on sovellettu elatusvelvoitteita koskeviin asioihin 18. kesäkuuta 2011 lähtien toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä elatusvelvoitteita koskevista asioissa 18 päivänä joulukuuta 2008 annettua neuvoston asetusta (EY) N:o 4/2009.

Tämän elatusvelvoitteita koskevan asetuksen toimivaltaa koskevat säännökset ovat suurelta osin yhdenmukaiset Bryssel I asetuksen säännösten kanssa. Elatusvelvoitteita koskevista asioissa toimivalta kuuluu pääsääntöisesti vastaajan tai elatusapuun oikeutetun asuinpaikan tuomioistuimelle. Toisin kuin Bryssel I asetuksessa, elatusvelvoitteita koskevan asetuksen soveltaminen ei edellytä, että vastaajan asuinpaikka on jossakin EU:n jäsenvaltiossa.

Kansainvälinen toimivalta Euroopan unionin ulkopuolella

Alankomaiden tuomioistuimen kansainväliseen toimivaltaan Euroopan unionin ulkopuolella sovelletaan seuraavia periaatteita. Jos vastaaja (elatusapuun oikeutettu tai elatusvelvollinen) asuu Euroopan unionin ulkopuolella, edellä mainittua Bryssel I asetusta ei sovelleta, vaan Alankomaiden tuomioistuimen toimivalta määräytyy siviiliprosessilain (*Wetboek van Burgerlijke rechtsvordering*) mukaan. Sen jälkeen avioeroa käsittelevälle Alankomaiden tuomioistuimelle annetaan valtuudet panna täytäntöön väliaikaisia järjestelyjä, jotka koskevat avioeroa tai siihen liittyviä määräyksiä, kuten elatusapua tai avioparin yhteisessä kodissa asumista.

Alankomaiden tuomioistuin on lisäksi toimivaltainen päättämään erillisestä elatusapuhakemuksesta, jos elatusapuun oikeutettu tai yksi tai useampi hakemuksessa mainittu osapuoli asuu Alankomaissa, jos asia muutoin liittyy riittävällä määrällä Alankomaiden toimivaltaan, jos osapuolet ovat valinneet Alankomaiden tuomioistuimen käsittelemään asiaa tai jos osapuoli saapuu oikeuden eteen eikä esitä toimivaltavaihtetta.

Sisäinen toimivalta

Alankomaiden sisäiseen toimivaltaan sovellettavan säännön mukaan elatusasioita käsittelevä oikeusaste (alioikeus, muutoksenhakuaste, korkein oikeus) on alioikeus. Siviiliprosessilaisissa määritetään, mikä alioikeus on toimivaltainen. Toimivalta on joko hakijan (tai yhden heistä) tai hakemuksessa mainitun yhden asianosaisen kotipaikan alioikeus tai, jos jollakin näistä osapuolista ei ole kotipaikkaa, hänen asuinpaikkansa alioikeus.

6 Pitääkö minun mennä jonkun välikäden (asianajajan, keskus- tai paikallisviranomaisen) kautta voidakseni panna asian vireille tuomioistuimessa? Ellei, mitä menettelyä on noudatettava?

Elatusavun vahvistamista, muuttamista tai lopettamista koskevan hakemuksen tekee lakimies, joka edustaa hakijaa oikeudenkäynnissä. Lakimiesten nimiä ja osoitteita voi etsiä [Alankomaiden lakimiesliiton](#) verkkosivuilta.

Lisäksi perheoikeuteen erikoistuneiden lakimiesten ja avioerosovittelijoiden [liiton](#) jäsenet ovat perehtyneet muun muassa avioero- ja elatusasioihin sekä sovitteluun ja siihen liittyviin kysymyksiin avioerotilanteissa.

7 Onko oikeuskäsittely maksullinen? Jos on, paljonko se maksaa? Jos varani eivät riitä, voinko saada oikeusapua käsittelyn kustannusten kattamiseksi?

Oikeudenkäynneissä on osallistuttava oikeudenkäyntikuluihin maksamalla oikeudenkäyntimaksu. Sen lisäksi maksettaviksi tulevat lakimiehen ja haastemiehen palkkiot.

Jos asianosainen ei kykene maksamaan (kaikkia) lakimiehen kuluja, hänelle voidaan tietyin edellytyksin myöntää oikeusapua. Osa kustannuksista katetaan julkisista varoista, ja asianosainen maksaa omavastuusoisuuden, jonka suuruus määräytyy asianosaisen tulojen ja varojen mukaan. Oikeusavun myöntää [oikeusapulautakunta](#). Asianosaisen on toimitettava oikeusapuhakemus sen muutoksenhaku tuomioistuimen tuomiopiiriin lautakunnalle, jossa lakimiehen toimisto sijaitsee. Käytännössä hakemuksen tekee usein lakimies, jos häneen on otettu yhteyttä ennen oikeusavun hakemista.

Lisäksi on toimitettava varattomuustodistus (jonka saa asuinkunnan viranomaiselta). Todistus on lähetettävä hakemuksen mukana oikeusapulautakunnalle, joka tutkii, täytyvätkö vaatimukset oikeusavun myöntämiseksi. Jos ne täyttyvät, annetaan todistus oikeudesta oikeusapuun. Tällöin myös tuomioistuimen oikeudenkäyntimaksu on pienempi.

Oikeusapua on mahdollista saada myös kansainvälisiin riitoihin, joissa kantaja asuu Alankomaiden ulkopuolella. Tästä säädetään [rajat ylittävissä asioissa annettavaa oikeusapua koskevassa direktiivissä](#). Oikeusapua on mahdollista hakea oikeusavusta annetun lain (*Wet op de rechtsbijstand*) 23 a–23 k §:n nojalla Haagin oikeusapulautakunnan kautta täyttämällä lain liitteenä oleva vakiolomake, joka on sama kaikissa jäsenvaltioissa.

[Oikeusapulautakunta](#) voi tarvittaessa avustaa lakimiehen valinnassa. Lautakunnan osoite annetaan vastauksessa kysymykseen 14.2.

8 Minkä tyyppistä elatusapua tuomioistuin voi myöntää? Miten sen määrä lasketaan? Voidaanko tuomioistuimen päätöstä tarkistaa elinkustannusten tai perhetilanteen muuttuessa? Jos voidaan, miten (esim. automaattinen indeksointi)?

Päätöksessään tuomioistuin ottaa huomioon elatusapuun oikeutetun tai elatusavun saajan tarpeet sekä sen henkilön, jolta elatusavun maksamista vaaditaan, tai elatusavun maksajan varat (taloudelliset resurssit). Tarpeet ja varat ovat suhteellisia käsitteitä. Tuomioistuimella on tietynasteinen vapaus ottaa päätöksessään huomioon tapauskohtaiset olosuhteet. Oikeuslaitos on laatinut ohjeita (nk. *Trema*-standardeja), jotka eivät kuitenkaan sido tuomioistuimia. Tuomioistuimen päätöksen kannalta tärkeitä ovat seuraavat tulot ja menot:

työtulot
sivutyötulot
opintotuet
sosiaalietuudet
eläke
(ali)vuokratulot
korke- ja muut omaisuustulot
osallistuminen toisen yhteisen kotitalouden kustannuksiin
mahdollisuudet tulojen kasvattamiseen (ansioikyky)
selvitys varallisuudesta
maksettavat vuokrat
lainanlyhennykset ja korot sekä kiinteät kulut; myös lyhentämätön lainaosuus on ilmoitettava vakuutusmenot
välttämättömistä säännöllisistä matkoista johtuvat kulut
taloudelliset velvoitteet muita kohtaan
elatusapuun oikeutetulle ja/tai hänen perheenjäsenilleen koituvat erityissairaanhoidon kulut
tulohankinnan kulut
selvitys veloista.

Lakisääteinen indeksikorotus

Oikeusministeriö vahvistaa vuosittain prosenttiosuuden, jolla tuomioistuimen määräämää elatusapua tai sopimuksessa vahvistettua summaa korotetaan lakisääteisesti. Prosenttiosuuden laskennassa ministeriö ottaa huomioon yritysten ja valtionhallinnon sekä muiden sektorien palkkakehityksen.

Korotusprosentti julkaistaan Alankomaiden virallisessa lehdessä (*Staatscourant*).

Tähän automaattiseen elatusavun mukautukseen sovelletaan useita poikkeuksia. Asianosaiset ja tuomioistuin voivat sulkea pois mahdollisuuden lakisääteiseen indeksikorotukseen tai vahvistaa vaihtoehtoisen indeksointimenetelmän.

9 Miten ja kenelle elatusapu maksetaan?

Entiselle puolisolalle maksettava elatusapu maksetaan suoraan elatusapuun oikeutetulle. Tuomioistuimen vahvistama elatusapu alaikäisille lapsille maksetaan suoraan vanhemmalle (tai huoltajalle), joka huolehtii lapsesta.

10 Jos elatusvelvollinen ei maksa vapaaehtoisesti, mitä pakkotoimia voidaan käyttää?

Jos tuomioistuin on määrittänyt elatusvelvollisuuden, mutta elatusvelvollinen ei maksa lapselle ja/tai puolisolalle kuuluvaa elatusapua, määräys voidaan panna täytäntöön Rotterdamissa sijaitsevan [valtakunnallisen elatusmaksujen perintätoimiston](#) (LBIO) välityksellä. Myös haastemies voi panna määräyksen täytäntöön. Jos tuomioistuimen ratkaisua ei ole, asia on saatettava tuomioistuimen käsiteltäväksi. Tätä varten on otettava yhteys lakimieheen.

11 Lyhyt kuvaus täytäntöönpanoa koskevista rajoituksista, erityisesti velallisen suoja koskevista säännöistä sekä määräajoista tai vanhentumisajoista.

Jos elatusmaksuja peritään sosiaalietuuksista tai palkasta, on otettava huomioon lakisääteinen suojaosuus. Kuukausittain maksettavan elatusavun vanhentumisaika on viisi vuotta. Jos on annettu maksurästis sisältävä päätös, jossa todetaan rästissä olevien maksujen määrä, vanhentumisaika pitenee 20 vuoteen. Vaateen vanhenemisen estämiseksi vanhentumisaika on keskeytettävä.

12 Onko olemassa viranomainen tai järjestö, joka voi auttaa minua elatusavun perimisessä?

Jos lapsen ja/tai puolison elatusapua ei ole maksettu, apua saa [valtakunnalliselta elatusmaksujen perintätoimistolta](#) (LBIO). Perintätoimistolla on oltava elatusapuun oikeutetun tai elatusvelvollisen lupa perintään. Se voi tarvittaessa hoitaa perinnän pakkotäytäntöönpanon kautta eli esimerkiksi periä elatusmaksuja elatusvelvollisen palkasta, sosiaalietuuksista tai kiinteästä tai irtaimesta omaisuudesta.

Elatusmaksujen perintätoimiston palvelut ovat maksuttomia elatusapuun oikeutetulle, jos kumpikin osapuoli asuu Alankomaissa. Kun perintäpyyntö on vastaanotettu, aluksi pyritään välttämään maksullinen perintä lyhyellä sovittelulla ja/tai selityksellä. Tämä onnistuu lähes kolmessa neljästä tapauksesta. Jos perintätoimisto joutuu kuitenkin suorittamaan perinnän, elatusvelvollinen maksaa sille perinnästä syntyvät kustannukset, jotka ovat 15 prosenttia perittävistä kuukausittaisista maksuista ja rästissä olevista elatusmaksuista. Elatusvelvolliselta peritään myös täytäntöönpanosta aiheutuvat kulut.

13 Voiko viranomainen tai järjestö maksaa elatusavun ennakkoon kokonaan tai osittain elatusvelvollisen sijasta?

Vaikka elatusmaksujen perintätoimisto on valtion laitos, elatusapumaksuja ei makseta ennakkoon. Viranomaiset voivat kuitenkin tehdä niin, kun kyseessä on lapsen elatusapu tai oikeusapu.

14 Mitä tapahtuu, jos elatusvelvollinen asuu ulkomailla:

14.1 Voiko elatusapuun oikeutettu saada apua viranomaiselta tai järjestöltä tässä jäsenvaltiossa?

Elatusmaksujen perintätoimisto avustaa myös elatusmaksujen kansainvälisessä perinnässä. Toiminnan perustana ovat säännökset ja yleissopimukset, joiden sopimuspuolena Alankomaat on.

Alankomaat on sopimuspuolena New Yorkissa 20. kesäkuuta 1956 allekirjoitetussa YK:n yleissopimuksessa elatusavun perimisestä ulkomailla. Siinä määrätään keskinäisestä oikeusavusta, jonka tarkoituksena on helpottaa elatusavun perintää kansainvälisissä tapauksissa. Yleissopimuksessa perustetaan välittävien ja vastaanottavien elinten järjestelmä, jonka avulla elatusapuun oikeutetut voivat helpommin panna täytäntöön elatusvaateita. Alankomaiden välittävä ja vastaanottava elin on elatusmaksujen perintätoimisto (LBIO).

New Yorkin yleissopimuksen voi vedota kuka tahansa Alankomaissa asuva henkilö, jolla on vaikeuksia elatusavun perinnässä elatusvelvolliselta, joka asuu ulkomailla (New Yorkin yleissopimuksen sopimuspuolena olevassa maassa). Tämä yleissopimus koskee sekä lapsen että puolison elatusapua.

Lasten ja muiden perheenjäsenten elatusavun kansainvälistä perintää koskeva 23. marraskuuta 2007 allekirjoitettu Haagin yleissopimus tuli voimaan Euroopan unionissa (Tanskaa lukuun ottamatta) ja muissa sopimusvaltioissa 1. elokuuta 2014. EU:n jäsenvaltioiden lisäksi yleissopimus on voimassa

Albaniassa, Bosnia ja Hertsegovinassa, Norjassa ja Ukrainassa. EU:n jäsenvaltioiden välisissä suhteissa sovelletaan kuitenkin ensisijaisesti elatusvelvoitteista annettua asetusta (EY) N:o 4/2009.

Elatusapua koskevaa Haagin yleissopimusta sovelletaan alle 21-vuotiaisiin. Sopimuksen soveltamisala voidaan laajentaa koskemaan myös muita perheenjäseniä, jos kumpikin asianosainen sopimusvaltio hyväksyy sitä koskevan julistuksen.

Elatusmaksujen perintätoimiston palvelujen saamiseksi on täytettävä kansainvälisen elatusavun perintää koskeva [hakulomake](#). Sen voi ladata [LBIO:n verkkosivuilta](#).

Toimet, jotka elatusmaksujen perintätoimisto ja ulkomaiset elimet suorittavat New Yorkin yleissopimuksen ja Yhdysvaltain kanssa tehdyn sopimuksen puitteissa, ovat periaatteessa maksuttomia. Kustannuksia voi syntyä ulkomailla käydystä oikeuskäynnistä tai elatusavun perinnästä.

14.2 Jos voin, miten tähän viranomaiseen tai järjestöön otetaan yhteyttä?

Lapsen ja puolison elatusapu:

Landelijk Bureau Inning Onderhoudsbijdragen ([LBIO](#))

Postbus 8901

3009 AX Rotterdam

Oikeusapu:

[Raad voor Rechtsbijstand](#)

Postbus 450

2501 CL Den Haag

Puhelin: +31 70 370 1414

Oikeusapu rajat ylittävissä tapauksissa:

Raad voor Rechtsbijstand

Regiokantoor Den Haag

Jan Ouwehand

Laan van Meerdervoort 51B

2517 AE Den Haag

Puhelin: +31 88 787 1320

Sähköposti: j.ouwehand@rvr.org

15 Mitä tapahtuu, jos elatusapuun oikeutettu asuu ulkomailla:

15.1 Voiko elatusapuun oikeutettu hakea apua suoraan viranomaiselta tai järjestöltä tässä jäsenvaltiossa?

Elatusmaksujen perintätoimisto perii elatusmaksuja myös ulkomailla asuvien elatusapuun oikeutettujen pyynnöstä elatusvelvollisilta, jotka asuvat Alankomaissa. Jos toisessa jäsenvaltiossa asuva elatusapuun oikeutettu vaatii elatusapua Alankomaissa asuvalta elatusvelvolliselta, hän voi vedota yleissopimuksen mukaiseen järjestelmään. Hänen on tällöin käännyttävä oman maansa välittävän elimen puoleen, joka ottaa yhteyttä Alankomaiden vastaanottavaan elimeen (LBIO). Vastaanottava elin toteuttaa tarvittavat toimet elatusavun perimiseksi.

15.2 Jos voin, miten tähän viranomaiseen tai järjestöön otetaan yhteyttä ja minkälaista apua voin saada?

Yhteystiedot: Ks. vastaus kysymykseen 14.2.

16 Sitooko vuoden 2007 Haagin pöytäkirja tätä jäsenvaltiota?

Kyllä.

17 Jos vuoden 2007 Haagin pöytäkirja ei sido tätä jäsenvaltiota, mitä lakia elatusvaateisiin sovelletaan yksityisoikeutta koskevien sääntöjen mukaan? Mitkä ovat tähän lakiin sisältyvät kansainvälistä yksityisoikeutta koskevat säännöt?

–

18 Mitkä ovat elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen V luvussa tarkoitettua oikeuden saatavuutta rajat ylittävissä asioissa koskevat säännöt?

Oikeudenkäynneissä on osallistuttava oikeudenkäyntikuluihin maksamalla oikeudenkäyntimaksu. Sen lisäksi maksettaviksi tulevat lakimiehen ja haastemiehen palkkiot. Jos asianosainen ei kykene maksamaan (kaikkia) lakimiehen kuluja, hänelle voidaan tietyin edellytyksin myöntää oikeusapua. Osa kustannuksista katetaan julkisista varoista, ja asianosainen maksaa omavastuusuuden, jonka suuruus määräytyy asianosaisen tulojen ja varojen mukaan. Oikeusavun myöntää oikeusapulautakunta. Asianosaisen on toimitettava oikeusapua koskeva hakemus sen muutoksenhakutuomioistuimen tuomiopiiriin oikeusapulautakunnalle, jossa lakimiehen toimisto sijaitsee. Käytännössä hakemuksen tekee usein lakimies, jos häneen on otettu yhteyttä ennen oikeusavun hakemista. Lisäksi on toimitettava varattomuustodistus (jonka saa asuinkunnan viranomaiselta). Todistus on lähetettävä hakemuksen mukana oikeusapulautakunnalle, joka tutkii, täyttyvätkö vaatimukset oikeusavun saamiseksi. Jos ne täyttyvät, annetaan todistus oikeudesta oikeusapuun. Tällöin myös tuomioistuimen oikeudenkäyntimaksu on pienempi.

Oikeusapua on mahdollista saada myös kansainvälisiin riitoihin, joissa kantaja asuu Alankomaiden ulkopuolella. Tästä säädetään rajat ylittävissä asioissa annettavaa oikeusapua koskevassa direktiivissä. Oikeusapua on mahdollista hakea oikeusavusta annetun lain 23 a–23 k §:n nojalla Haagin oikeusapulautakunnan kautta täyttämällä lain liitteenä oleva vakiolomake, joka on sama kaikissa jäsenvaltioissa. Oikeusapulautakunta voi tarvittaessa avustaa lakimiehen valinnassa.

19 Minkälaisia toimenpiteitä jäsenvaltio on toteuttanut huolehtiakseen elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen 51 artiklassa kuvattujen tehtävien hoitamisesta?

Elatusvelvoitteista annetun asetuksen 51 artiklan mukaisia muutoksia ei ole tehty.

Tämä verkkosivu on osa [Sinun Eurooppasi](#) -sivustoa.

[Anna palautetta](#) sisällön hyödyllisyydestä.

This webpage is part of an EU quality network

Päivitetty viimeksi: 22/11/2021

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Elatusapu - Itävalta

1 Mitä käsitteillä "elatusapu" ja "elatusvelvollisuus" tarkoitetaan käytännössä? Kuka on velvollinen maksamaan elatusapua kenelle?

Elatusavun tarkoituksena on kattaa kaikki sen saajan välttämättömät ja yleiset aineelliset tarpeet kunkin yksilöllisen tilanteen mukaan. Elatusapu kattaa erityisesti elintarvikkeet, vaatetuksen, asunnon (myös lämmitys ja sähkö), terveydenhoidon ja hygienian, sosiaaliturvavakuutuksen lisämaksut, vapaa-ajan harrastukset, kulttuuri- ja urheilutoiminnan, viestinnän ja massamedian (puhelin, radio, televisio, internet) sekä perus- ja jatkokoulutuksen. Elatusapu ei kata maksuja omaisuuden kartuttamiseen tähtääviin järjestelyihin tai yksityisiin eläkejärjestelmiin.

Elatusvelvollisuudella tarkoitetaan velvollisuutta maksaa asianmukaiseksi katsottu elatusmaksu. Elatusvaateen määrä riippuu toisaalta elatusapuun oikeutetun henkilön konkreettisista tarpeista ja toisaalta elatusvelvollisen maksukyvyistä.

Elatusvelvollisia ovat

vanhemmat lapsiaan ja lastenlapsiaan kohtaan

lapset vanhempiaan ja isovanhempiaan kohtaan

puolisot ja rekisteröidyssä parisuhteessa elävät toisiaan kohtaan.

2 Mihin ikävuoteen asti lapsi voi saada elatusapua? Sovelletaanko alaikäisten ja aikuisten elatusapuun eri sääntöjä?

Elatusapuun ei sovelleta ikärajaa. Lapsi voi saada elatusapua, kunnes hän pystyy vastaamaan omasta toimeentulostaan itse.

Alaikäisten ja täysi-ikäisten elatusapuvaateiden erot liittyvät pääasiassa vaateiden täytöntöönpanotapoihin.

3 Pitääkö minun kääntyä toimivaltaisen viranomaisen tai tuomioistuimen puoleen saadakseni elatusapua? Mitkä ovat hakemusmenettelyn tärkeimmät vaiheet?

Elatusapuvaateet on vahvistettava tuomioistuimessa.

Puolisojen ja rekisteröityjen kumppanien on esitettävä elatusapuvaateensa nostamalla siviilikanne. Tuomioistuin (käytännössä yksi tuomari) antaa asiassa tuomion tarkasteltuaan esitettyä näyttöä (*Beweisverfahren*). Aviopuolisot ja rekisteröidyt kumppanit voivat myös hakea elatusapu- tai avio/asumuseroasian yhteydessä väliitoimia, joilla turvataan väliaikaisen elatusavun saaminen. Tuomioistuin ratkaisee tällöin asian todistelumenettelyssä (*Bescheinigungsverfahren*).

Lasten (myös täysi-ikäisten lasten) elatusapuasiat kuuluvat hakemuslainkäytön piiriin (*Außerstreitverfahren*). Perheoikeus (*Pflegschaftsgericht*) (käytännössä yksi tuomari) tekee asiassa päätöksen esitetyn näytön perusteella (*Beweisverfahren*). Lapsi voi hakea elatusapumenettelyn yhteydessä väliitoimia, joilla turvataan väliaikaisen elatusavun saaminen. Tuomioistuin ratkaisee tällöin asian todistelumenettelyssä (*Bescheinigungsverfahren*). Alaikäinen lapsi voi hakea väliaikaista elatusapua myös muuten kuin osana elatusapumenettelyä.

4 Voiko elatusapua hakea sukulaisen (jos voi, miten kaukaisen?) tai alaikäisen lapsen puolesta?

Alaikäisen lapsen oikeudellinen edustaja eli lapsen huoltaja voi esittää elatusavun vahvistamista tai täytöntöönpanemista koskevan hakemuksen. Huoltajan suostumuksella myös lastensuojelu- ja nuorisoviranomaiset (*Kinder- und Jugendhilfeträger*) voivat edustaa lasta.

Kaikissa muissa tapauksissa elatusapuun oikeutettua voi edustaa ainoastaan valtuutettu tai erityinen oikeudellinen edustaja (*Erwachsenenvertreter*).

5 Jos haluan panna asian vireille tuomioistuimessa, mistä saan tietää mikä tuomioistuin on toimivaltainen?

Elatusapuasioita koskeva toimivalta on määritelty lainsäädännössä.

Tuomioistuinten toimivaltaa koskevan lain (*Juridiktionsnorm*, JN) 114 §:n mukaan perheoikeudella (*Pflegschaftsgericht*) on toimivalta ratkaista alaikäisiä lapsia koskevat elatusapuvaateet. Muiden alenevan tai ylenevän polven sukulaisten esittämien elatusapuvaateiden käsittelyssä toimivalta on tuomioistuimella, jonka tuomiopiirissä elatusapuun oikeutetun henkilön oikeuspaikka on yleisiä riita-asioita käsiteltäessä. Oikeuspaikka määräytyy puolestaan henkilön vakituisen asuinpaikan mukaan.

JN:n 76a §:n mukaan toimivaltainen tuomioistuin aviopuolisoiden tai rekisteröityjen kumppaneiden elatusapuasioissa on tuomioistuin, jossa avio/asumusero on käsiteltävänä. Jos tällaista menettelyä ei ole vireillä, toimivaltainen tuomioistuin määräytyy vastaajan oikeuspaikan mukaan (JN:n 65–71 §).

6 Pitääkö minun mennä jonkun välikäden (asianajajan, keskus- tai paikallisviranomaisen) kautta voidakseni panna asian vireille tuomioistuimessa? Ellei, mitä menettelyä on noudatettava?

Lasten elatusapu: osapuolet eivät tarvitse edustajaa ensimmäisessä oikeusasteessa. Edustajaa voi kuitenkin halutessaan käyttää, jos vaateen arvo on yli 5 000 euroa. Edustajana voi tällöin toimia ainoastaan asianajaja (*Rechtsanwalt*) (asianajajan suhteellinen käyttöpakko; hakemuslainkäyttöä koskeva laki, *Außerstreitgesetz*, AußStrG, 101 §:n 1 momentti). Muutoksenhakumenettelyissä on aina käytettävä asianajajaa.

Aviopuolisoiden tai rekisteröityjen kumppaneiden elatusapu: osapuolet eivät tarvitse edustajaa ensimmäisessä oikeusasteessa. Edustajaa voi kuitenkin halutessaan käyttää, jos vaateen arvo on yli 5 000 euroa. Edustajana voi tällöin toimia ainoastaan asianajaja (*Rechtsanwalt*) (asianajajan suhteellinen käyttöpakko; siviiliprosessilaki, *Zivilprozessordnung*, ZPO, 29 §:n 1 momentti). Muutoksenhakumenettelyissä on aina käytettävä asianajajaa.

7 Onko oikeuskäsittely maksullinen? Jos on, paljonko se maksaa? Jos varani eivät riitä, voinko saada oikeusapua käsittelyn kustannusten kattamiseksi?

Elatusapumenettelyssä perittävät käsittelymaksut lasketaan myönnetyn elatusavun määrän perusteella. Näin ollen jo myönnetyn elatusavun tapauksessa laskentaperusteena on myönnetty määrä. Jos kyse on tulevaisuudessa maksettavasta elatusavusta, laskentaperusteena käytetään vuoden aikana maksettavan elatusavun määrää. Jos elatusapua myönnetään alle vuoden ajaksi, laskentaperusteena käytetään kokonaisuuttain määrää (lasten elatusapu: tuomioistuinmaksuja koskeva laki, *Gerichtsgebührengesetz*, GGG, maksutariffi 7 koskeva huomautus 1; aviopuolisoiden ja rekisteröityjen kumppaneiden elatusapu: GGG:n 15 §:n 5 momentti).

Käsittelymaksujen määrän osalta tehdään ero hakemuslainkäytön piiriin kuuluvan lasten elatusapumenettelyn ja aviopuolisoiden tai rekisteröityjen kumppaneiden elatusapua koskevien asioiden välillä.

Lasten elatusapua koskevassa menettelyssä alaikäinen hakija (alle 18-vuotias) on vapautettu maksuista.

Täysi-ikäisten hakijoiden elatusapuvaateita koskeviin päätöksiin ja sopimuksiin sovelletaan kiinteää maksua, joka on 0,5 prosenttia myönnetyn elatusavun arvosta (GGG:n maksutariffi 7). Elatusvelvollisen on maksettava tämä maksu. Jos tuomioistuimen päätöksellä tai sopimuksen perusteella myönnettyä elatusapumäärää korotetaan uuden hakemuksen perusteella, käsittelymaksut lasketaan tällöin uuden elatusavun ja aiemmin maksetun elatusavun välisen erotuksen perusteella.

Esimerkki: Elatusapua myönnetään 250 euroa kuukaudessa ja sen maksu alkaa tulevaisuudessa.

Tällöin kiinteämääräinen maksu on 15 euroa (250 € * 12 * 0,05).

Jos täysi-ikäinen elatusvelvollinen tekee elatusavun määrän alentamista koskevan hakemuksen, perittävä (kiinteämääräinen) käsittelymaksu on 15,00 euroa. Maksua ei kuitenkaan peritä, jos elatusapumaksun alentamista koskeva hakemus hyväksytään kokonaisuudessaan (GGG:n maksutariffi 7, huomautus 3).

Aviopuolisoiden ja rekisteröityjen kumppaneiden elatusapua koskevissa menettelyissä sovelletaan GGG:n maksutariffia 1. Kiinteämääräistä maksua peritään ainoastaan vireillepanokuluina ja se lasketaan maksutaulukon perusteella. Seuraavassa esitetään laskutavan havainnollistamiseksi esimerkkinä GGG:n maksutariffin 1 mukaiset maksut (tilanne 4.5.2023):

Riita-asian arvo – Maksujen määrä

enintään 150 euroa – 25 euroa

yli 150 euroa ja enintään 300 euroa – 48 euroa

yli 300 euroa ja enintään 700 euroa – 68 euroa

yli 700 euroa ja enintään 2 000 euroa – 114 euroa

yli 2 000 euroa ja enintään 3 500 euroa – 182 euroa

yli 3 500 euroa ja enintään 7 000 euroa – 335 euroa

yli 7 000 euroa ja enintään 35 000 euroa – 792 euroa

yli 35 000 euroa ja enintään 70 000 euroa – 1 556 euroa

Siviilioikeudellisissa menettelyissä on hakemuksen perusteella myönnettävä oikeusapua siviili prosessilain (*Zivilprozessordnung*, ZPO) 63–73 §:n nojalla, jos osapuoli ei pysty vastaamaan menettelykustannuksista vaarantamatta perustoimeentuloaan. AußStrG:n 7 §:n 1 momentin mukaan näitä säännöksiä on sovellettava tarvittaessa myös hakemuslainkäytön alaan kuuluvissa asioissa (kuten lasten elatusapua koskevissa menettelyissä).

Perustoimeentuloksi katsottava määrä on abstrakti käsite, joka sijoittuu palkansaajien tilastollisen keskiansion ja vähimmäistoimeentulon edellyttämän määrän välille. Perustoimeentulon katsotaan vaarantuvan, jos kyseinen osapuoli ja hänen elättämänsä perhe eivät pystyisi huolehtimaan edes välttämättömimmistä tarpeistaan, kun otetaan huomioon kaikki käytettävissä oleva varallisuus tai mahdollisuus säästämiseen pidempään kestävä menettelyn aikana. Oikeusapua voidaan myös myöntää kattamaan osa kuluista.

Oikeusapua myönnetään vain silloin, kun hakijan vaatimus tai väite ei ole selvästi perusteeton tai tehty vilpillisessä mielessä. Osapuolten kansalaisuudella ei ole tässä suhteessa merkitystä.

Oikeusapu kattaa väliaikaisen vapautuksen tuomioistuinmaksuista, todistajille, asiantuntijoille ja tulkeille maksettavista korvauksista sekä osapuolten matkakuluista, jos heidän on tultava henkilökohtaisesti paikalle. Jos lainsäädännössä edellytetään asianajajan käyttämistä (esimerkiksi muutoksenhakumenettelyissä) tai jos se katsotaan tarpeelliseksi asiaan liittyvien erityispiirteiden vuoksi, osapuolelle nimitetään väliaikaisesti maksuton itävaltalainen asianajaja. Asianajajan tehtäviin kuuluu myös neuvoa osapuolta tuomioistuimen ulkopuolisista riidanratkaisukeinoista ennen tuomioistuinmenettelyn käynnistämistä.

ZPO:n 71 §:ssä säädetään, että oikeusapua saaneen osapuolen on maksettava osittain tai kokonaan takaisin määrät, joista hänet vapautettiin väliaikaisesti ja joita ei ole vielä maksettu. Lisäksi hänen on maksettava nimitetyn asianajajan palkkiotaulukon mukaiset määrät, jos osapuolen perustoimeentulo ei enää tämän vuoksi vaarannu. Kun menettelyn päättymisestä on kulunut kolme vuotta, oikeusavun takaisinmaksuvelvoitetta ei enää sovelleta. Jotta tuomioistuin voi arvioida, täyttyvätkö takaisinmaksuedellytykset, se voi vaatia osapuolta toimittamaan asianmukaisen määräajan kuluessa uuden selvityksen varallisuudesta ja myös kohtuullisessa määrin näyttöä siitä.

8 Minkä tyyppistä elatusapua tuomioistuin voi myöntää? Miten sen määrä lasketaan? Voidaanko tuomioistuimen päätöstä tarkistaa elinkustannusten tai perhetilanteen muuttuessa? Jos voidaan, miten (esim. automaattinen indeksointi)?

Tuomioistuin vahvistaa elatusavun rahamääräisen arvon. Vanhempi, jonka luona lapsi asuu, osallistuu elatukseen hoitamalla lasta. Toinen vanhemmista on velvollinen maksamaan elatusapua.

Lapsen elatusavun määrä riippuu vanhemman maksukyvyistä ja lapsen tarpeista, ja se on vahvistettava tapauskohtaisesti. Oikeuskäytännössä ohjeistukseksi kehitetyn prosenttiosuusmenetelmän mukaisesti elatusvelvollisen on maksettava kuukausittain tietty prosenttiosuus nettotuloistaan elatusapuna seuraavasti:

alle 6-vuotiaille 16 %

6–10-vuotiaille 18 %

10–15-vuotiaille 20 %

yli 15-vuotiaille 22 %.

Jos elatusvelvollisuus koskee useampia lapsia, tämä otetaan huomioon ja prosenttiosuuksia alennetaan vastaavasti. Jokaista seuraavaa elatusapuun oikeutettua lasta kohti elatusapua vähennetään alle 10-vuotiaiden tapauksessa 1 prosenttiyksikkö ja yli 10-vuotiaiden tapauksessa 2 prosenttiyksikköä. Elatusapuun oikeutettua puolisoa kohden vähennetään 0–3 prosenttiyksikköä tämän omista tuloista riippuen.

Elatusapuvaateille on oikeuskäytännössä asetettu yläraja (*Luxusgrenze*), joka on esimerkiksi kaksi tai kolme kertaa oikeuskäytännössä määritetyn keskimääräisten perustarpeiden (*Regelbedarf*) määrä. Vuosittain ajantasaisistettavat maksumäärät ovat 1.1.2023 alkaen olleet kuukautta kohden eri ikäryhmissä seuraavat:

Perustarpeet

Danningerin mukaan (ÖA 1972, 17), Wienin osavaltion siviiliasioita käsittelevän tuomioistuimen (*Landesgericht für Zivilrechtssachen Wien*) laskemana (Määrät euroina)

Vuosi	0-v. alkaen	3-v. alkaen	6-v. alkaen	10-v. alkaen	15-v. alkaen	19-v. alkaen vuodesta 2022 alkaen: 20-v. alkaen
1.1.2023–31.12.2023	320	320	410	500	630	720
1.1.2022–31.12.2022	290	290	370	450	570	650
1.7.2021–31.12.2021	219	282	362	414	488	611
1.7.2020–30.6.2021	213	274	352	402	474	594
1.7.2019–30.6.2020	212	272	350	399	471	590
1.7.2018–30.6.2019	208	267	344	392	463	580
1.7.2017–30.6.2018	204	262	337	385	454	569
1.7.2016–30.6.2017	200	257	331	378	446	558
1.7.2015–30.6.2016	199	255	329	376	443	555
1.7.2014–30.6.2015	197	253	326	372	439	550
1.7.2013–30.6.2014	194	249	320	366	431	540
1.7.2012–30.6.2013	190	243	313	358	421	528
1.7.2011–30.6.2012	186	238	306	351	412	517
1.7.2010–30.6.2011	180	230	296	340	399	501

1.7.2009–30.6.2010	177	226	291	334	392	492
1.7.2008–30.6.2009	176	225	290	333	391	491
1.7.2007–30.6.2008	171	217	281	322	378	475
1.7.2006–30.6.2007	167	213	275	315	370	465
1.7.2005–30.6.2006	164	209	270	309	363	457
1.7.2004–30.6.2005	160	204	264	302	355	447
1.7.2003–30.6.2004	157	200	258	296	348	438

Vuosien 1972–2002 määrät esitetään tässä taulukossa: [Regelbedarf 1972-2002](#)

Puolisoiden tai rekisteröityjen kumppaneiden elatusapu määräytyy myös elatusvelvollisen maksukyvyyn mukaan ja riippuu elatusapuun oikeutetun tarpeista. Määrä vahvistetaan myös tällöin tapauskohtaisesti. Oikeuskäytännössä ohjeistukseksi kehitetyn prosentiosuusmenetelmän mukaan vähemmän ansiotuloja saavan osapuolen elatusvaade on 40 prosenttia perheen tuloista (molempien puolisoitten nettotuloista), joista vähennetään hakijan omat tulot. Jos toisella osapuolella, joka vastaa taloudenpidosta, ei ole lainkaan omia tuloja, hänellä on oikeus saada kolmannes (33 %) ansiotuloja saavan osapuolen nettotuloista. Tällöin on kuitenkin otettava huomioon muut huoltovelvoitteet (prosentiosuutta vähennetään vastaavasti).

9 Miten ja kenelle elatusapu maksetaan?

Elatusapu maksetaan ennakkoon kunkin kuukauden alussa (siviililakikokoelman, *Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch*, ABGB, 1418 §:n, avioliittolain, *Ehegesetz*, 70 §:n ja siviiliprosessilaki, *Zivilprozessordnung*, EPG, 22 §:n 1 momentti). Elatusapu maksetaan siihen oikeutetulle henkilölle tai tämän edustajalle (toiselle vanhemmalle tai erityiselle oikeudelliselle edustajalle (*Erwachsenenvertreter*)).

10 Jos elatusvelvollinen ei maksa vapaaehtoisesti, mitä pakkotoimia voidaan käyttää?

Kun elatusapu on vahvistettu varsinaisessa elatusapumenettelyssä, elatusvelvollista kohtaan voidaan käynnistää pakkotäytäntöönpanomenettely (*Zwangsvollstreckung*) yleisten sääntöjen mukaisesti.

11 Lyhyt kuvaus täytäntöönpanoa koskevista rajoituksista, erityisesti velallisen suojaa koskevista säännöistä sekä määräajoista tai vanhentumisajoista.

Elatusvelvolliselle (täytäntöönpanomenettelyssä velalliselle) on jätettävä vähimmäistoimeentuloa vastaava määrä (ulosmittausuojan piiriin kuuluva määrä). Vähimmäistoimeentulon edellyttämä määrä määritetään useiden tekijöiden perusteella, ja sitä tarkistetaan vuosittain. Täytäntöönpanomenettelyä koskevan lain (*Exekutionsordnung*, EO) 291b §:n mukaan velalliselle on jätettävä vain 75 prosenttia vähimmäistoimeentulosta, jos kyseessä on lakisääteisen elatusvaateen täytäntöönpano. Tavanomaisen vähimmäistoimeentulon ja alennetun vähimmäistoimeentulon välistä erotusta vastaavasta summasta on maksettava ennakkoon lakisääteiset elatusvaateet (riippumatta etuoikeusjärjestyksestä) vahvistetun kuukausittaisen elatusapumaksun mukaisesti. Täältä osin elatusapuun oikeutetut velkojat ovat etuoikeusasemassa muihin velkoihin nähden.

Täytäntöönpanokelpoisen tuomion perusteella vahvistettuihin (maksamattomiin) vaateisiin (*Judikatschulden*) sovelletaan 30 vuoden vanhentumisaikaa. Ne voidaan tämän ajan kuluessa periä tuomioistuimelta täytäntöönpanomenettelyn kautta.

Elatusvaateiden täytäntöönpanoon ei sovelleta vanhentumisaikoja.

12 Onko olemassa viranomainen tai järjestö, joka voi auttaa minua elatusavun perimisessä?

Jos lapsen toiselta lailliselta edustajalta on saatu kirjallinen lupa, lastensuojelu- ja nuorisoviranomaiset (*Kinder- und Jugendhilfeträger*) voivat edustaa alaikäistä lasta elatusvaateiden määrän vahvistamisessa ja täytäntöönpanemisessa.

13 Voiko viranomainen tai järjestö maksaa elatusavun ennakkoon kokonaan tai osittain elatusvelvollisen sijasta?

Elatusapuennakon (*Unterhaltsvorschuss*) tarkoituksena on varmistaa, että alaikäinen lapsi saa elatusapumaksuja, jos vanhempi laiminlyö maksuvelvollisuutensa kokonaan tai toistuvasti. Valtio maksaa elatusapuennakkoa hakemuksen perusteella. Hakemus on esitettävä tuomioistuimelle lapsen nimissä ja sen tekijänä tulee olla vanhempi, jolla on valtuudet edustaa lasta.

Elatusapuennakkoa voivat saada alaikäiset lapset,

joiden vakituinen asuinpaikka on Itävallassa,

joita ovat Itävallan tai jonkin EU:n/ETA:n jäsenvaltion kansalaisia tai kansalaisuudettomia henkilöitä, ja

joita eivät asu samassa taloudessa elatusvelvollisen kanssa.

Elatusapuennakkoa myönnetään hakemuksen esittämiskuukauden alusta alkaen enintään viideksi vuodeksi. Ylempi alueellinen tuomioistuin (*Oberlandesgericht*) suorittaa maksun ennakkoon kunkin kuukauden ensimmäisenä päivänä.

14 Mitä tapahtuu, jos elatusvelvollinen asuu ulkomailla:

Jos elatusvelvollinen asuu ulkomailla eikä hänellä ole Itävallassa ulosmittauskelpoista omaisuutta, täytäntöönpano on suoritettava ulkomailla.

Täytäntöönpanohakemuksen voi esittää Itävallan keskusviranomaiselle (vuonna 2014 annetun elatusavun perintää ulkomailla koskevan lain, *Auslandsunterhaltsgesetz* 2014, 8 §).

14.1 Voiko elatusapuun oikeutettu saada apua viranomaiselta tai järjestöltä tässä jäsenvaltiossa?

Lastensuojelu- ja nuorisoviranomaiset (alue- tai kuntatasolla) ja alueelliset tuomioistuimet (*Bezirksgericht*) auttavat elatusapuun oikeutettua elatusvaateen vahvistamisessa tai täytäntöönpanossa. Keskusviranomainen toimittaa hakemukset edelleen ulkomaille.

14.2 Jos voin, miten tähän viranomaiseen tai järjestöön otetaan yhteyttä?

Viranomaisiin ja tuomioistuimiin voi ottaa yhteyttä neuvontapalveluihin varattuina aikoina. Keskusviranomaiseen voi ottaa yhteyttä puhelimitse tai sähköpostilla.

15 Mitä tapahtuu, jos elatusapuun oikeutettu asuu ulkomailla:

Kun toimivaltainen tuomioistuin on vastaanottanut elatuspuhakemuksen, asiaa käsitellään periaatteessa samalla tavoin kuin hakijan asuessa Itävallassa.

Keskusviranomainen toimittaa hakemukset tuomioistuimelle. Tuomioistuin myöntää tarvittaessa oikeusapua ja pyytää toimivaltaista asianajajaliittoa (*Rechtsanwaltskammer*) nimittämään Itävallan oikeusjärjestelmään perehtyneen asianajajan elatusapuun oikeutetun ulkomaisen henkilön edustajaksi.

Kyseinen asianajaja laatii tarvittavat muut hakemukset, siirtää perityt elatusapumaksut ja raportoi toiminnastaan (*Auslandsunterhaltsgesetz* 2014, 9 §).

15.1 Voiko elatusapuun oikeutettu hakea apua suoraan viranomaiselta tai järjestöltä tässä jäsenvaltiossa?

Vaikka eri maiden keskusviranomaiset tekevät yhteistyötä, tämän avun antamisesta vastaa ensisijaisesti kotivaltion keskusviranomainen.

15.2 Jos voin, miten tähän viranomaiseen tai järjestöön otetaan yhteyttä ja minkälaista apua voin saada?

Ei sovelleta.

16 Sitooko vuoden 2007 Haagin pöytäkirja tätä jäsenvaltiota?

Kyllä.

17 Jos vuoden 2007 Haagin pöytäkirja ei sido tätä jäsenvaltiota, mitä lakia elatusvaateisiin sovelletaan yksityisoikeutta koskevien sääntöjen mukaan? Mitkä ovat tähän lakiin sisältyvät kansainvälistä yksityisoikeutta koskevat säännöt?

Ei sovelleta.

18 Mitkä ovat elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen V luvussa tarkoitettua oikeuden saatavuutta rajat ylittävissä asioissa koskevat säännöt?

Kyseisen luvun säännöksiä sovellettiin suoraan 1. elokuuta 2014 saakka. Sen jälkeen oikeuden saatavuudesta rajat ylittävissä asioissa on säädetty myös vuonna 2014 annetussa elatusavun perintää ulkomailla koskevassa laissa (*Auslandsunterhaltsgesetz* 2014, BGBl I Nr. 34/2014) 10 §:ssä ja sitä seuraavissa pykälissä).

19 Minkälaisia toimenpiteitä jäsenvaltio on toteuttanut huolehtiakseen elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen 51 artiklassa kuvattujen tehtävien hoitamisesta?

Itävalta on ottanut vuonna 2014 annetun elatusavun perintää ulkomailla koskevan lain (*Auslandsunterhaltsgesetz* 2014) nojalla käyttöön yksinkertaistetun menettelyn, jotta Itävallan oikeusministeriön osasto I 10 voi käsitellä kasvavan määrän tapauksia nykyisillä henkilöresursseillaan.

Tämä verkkosivu on osa [Sinun Eurooppasi](#) -sivustoa.

[Anna palautetta](#) sisällön hyödyllisyydestä.

This webpage is part of an EU quality network

Päivitetty viimeksi: 23/01/2024

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tämän sivun alkukielistä versiota [PI](#) on muutettu äskettäin. Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

Elatusapu - Puola

1 Mitä käsitteillä "elatusapu" ja "elatusvelvollisuus" tarkoitetaan käytännössä? Kuka on velvollinen maksamaan elatusapua kenelle?

Elatusvelvollisuudella tarkoitetaan perhe- ja huoltajiuslain 128 §:n mukaan vanhempien ja lasten sekä sisarusten keskinäistä velvollisuutta huolehtia toistensa elatuksesta (johon sisältyvät mm. vaatteet, ruoka, asunto, lämmitys ja lääkkeet) ja tarvittaessa myös kasvatuksesta (joka käsittää mm. lapsen fyysisestä ja psyykkisestä kehityksestä sekä koulutuksesta ja kulttuuritarpeista huolehtimisen).

Elatusavulla tarkoitetaan raha- tai luontoissuorituksia tai suhteessa lapsiin myös henkilökohtaista kasvatustyötä sekä yhteisen talouden ylläpitoon liittyvien töiden tekemistä elatusvelvollisuuden perusteella.

Elatuskanteella tarkoitetaan kannetta, jolla elatusapuun oikeutettu voi vaatia elatusvelvollista suorittamaan hänelle määrätyt elatusmaksut.

Periaatteessa elatusvelvollisuus perustuu jonkinlaiseen perhesuhteeseen.

Puolan lainsäädännössä erotetaan seuraavat elatusvelvollisuuden muodot sen mukaan, millaisesta perhesuhteesta on kyse:

Elatusvelvollisuus lähisukulaisien kesken ja sen yhtenä muotona vanhempien elatusvelvollisuus lasta kohtaan. – Lähisukulaisien kesken elatusapuun on oikeutettu vain henkilö, jolla on taloudellisia vaikeuksia. Vanhemmat sen sijaan ovat velvollisia huolehtimaan lastensa elatuksesta niin kauan kuin nämä eivät pysty itse hankkimaan toimeentuloaan, paitsi jos lapsen omaisuudesta saatavat tulot riittävät kattamaan hänen elatuksensa ja kasvatuksensa. Lapset menettävät oikeuden elatukseen täyttäessään 18 vuotta, paitsi jos he haluavat jatkaa opiskelua ja heillä on siihen edellytykset aiemman koulumenestyksen perusteella tai jos heidän terveydentilansa tai henkilökohtainen tilanteensa edellyttää elatusvelvollisuuden jatkamista. Toisaalta vanhemmat eivät ole velvollisia elättämään lasta, joka 18 vuotta täytettyään päättää työhönmönon sijasta jatkaa opiskelua, mutta laiminlyö opintonsa, ei edisty vaaditulla tavalla, ei suorita vaadittuja opintokokonaisuuksia eikä läpäise tenttejä määräajassa eikä sen vuoksi saa opintojaan päätökseen aikataulun mukaisesti. Jos elatusapua ei ole mahdollista saada ensisijaiselta elatusvelvolliselta (vanhemmalta) tai se aiheuttaa kohtuuttomia vaikeuksia, muut sukulaiset voidaan määrätä maksamaan elatusapua (esim. lapsen isovanhemmat, jotka ovat velvollisuuttaan pakoilevan elatusvelvollisen vanhemmat). On kuitenkin korostettava, että elatusapua ei voi saada isovanhemmilta pelkästään sillä perusteella, että elatusvelvollinen ei suorita hänelle määrättyjä maksuja, vaan elatusapuun oikeutetun on oltava sitä varten taloudellisissa vaikeuksissa, ja isovanhemmilla on oltava taloudelliset edellytykset elatusavun maksamiseen. Isovanhempien maksettavaksi määrätty elatusapu on yleensä pienempi kuin ensisijaiselle elatusvelvolliselle määrätty elatusmaksu.

Elatusvelvollisuus adoptiosuhteen nojalla. Adoptiosuhde koskee ainoastaan adoptiovanhemman ja adoptiolapsen välistä suhdetta. Sen vuoksi adoptiovanhempi on velvollinen huolehtimaan adoptiolapsen elatuksesta ensisijaisesti verrattuna muihin ylenevää polvea edustaviin sukulaisiin ja sisaruksiin. Adoptiolapsi on puolestaan velvollinen huolehtimaan ylenevää polvea edustavien sukulaisten ja sisarustensa elatuksesta vasta viimeisenä. Muilta osin adoptoituun sovelletaan samoja periaatteita kuin alakohdassa 1.

Elatusvelvollisuus avioliittoon perustuvien sukulaisuussuhteiden nojalla (äiti- ja isäpuoli, lapsipuolet). – Elatusapuun on oikeutettu vain henkilö, jolla on taloudellisia vaikeuksia, ja ainoastaan siltä osin kuin elatusvelvollisuus kyseisessä tilanteessa olisi yleisesti hyväksytyjen sosiaalisten normien mukainen. Puolan lainsäädännön ja oikeuskäytännön perusteella taloudellisilla vaikeuksilla tarkoitetaan tilannetta, jossa henkilö ei pysty huolehtimaan perustarpeistaan omin varoin ja voimin.

Elatusvelvollisuus puolisoien kesken avioliiton aikana. – Perheenjäsenet voivat vaatia, että kaikkien perheenjäsenten oikeus yhtäläiseen elintason toteutumiseen. Perhe- ja huoltajiuslain 27 §:n mukaan kummankin puolison on huolehdittava perustamansa perheen tarpeista kykyjensä sekä ansiomahdollisuksiensa tai varallisuustilanteensa mukaisesti. Tämä velvollisuus voidaan täyttää joko kokonaan tai osittain myös lasten kasvatukseen tai yhteisen talouden hoitoon liittyvän henkilökohtaisen työn muodossa.

Elatusvelvollisuus puolisoien kesken avioliiton purkautumisen jälkeen. – Jos toinen puolisoista on katsottu syylliseksi avioliiton hajoamiseen, ja syyttömän puolison taloudellinen tilanne heikkenee avioeron vuoksi huomattavasti, syytön puoliso voi vaatia elatusapua perusteltujen tarpeidensa nojalla, vaikka hänellä ei olisi taloudellisia vaikeuksia. Muissa tapauksissa voi taloudellisiin vaikeuksiin joutunut puoliso vaatia entiseltä puolisoltaan elatusapua perusteltujen tarpeidensa nojalla sen mukaan, millaiset ansiomahdollisuudet ja varallisuustilanne entisellä puolisollla on. Elatusvelvollisuus entistä puolisoa kohtaan päättyy, jos elatusapuun oikeutettu solmii uuden avioliiton. Jos elatusvelvollinen on entisistä puolisoista se, joka ei ollut syyllinen avioliiton hajoamiseen, elatusvelvollisuus päättyy kuitenkin viiden vuoden kuluttua avioerotuomiosta, paitsi jos tuomioistuin pidentää tätä määräaikaa elatusapuun oikeutetun vaatimuksesta poikkeuksellisten syiden nojalla.

Avioitoin ulkopuolella syntyneen lapsen isän elatusvelvollisuus lapsen äitiä kohtaan. Lapsen isä, joka ei ole äidin aviomies, on velvollinen osallistumaan raskaudesta ja synnytyksestä aiheutuviin kustannuksiin sekä äidin elatukseen kolmen kuukauden ajan synnytyksen jälkeen taloudellisen tilanteensa mukaan. Äiti voi painavista syistä vaatia lapsen isältä elatusapua myös pidempään kuin kolmen kuukauden ajan.

2 Mihin ikävuooteen asti lapsi voi saada elatusapua? Sovelletaanko alaikäisten ja aikuisten elatusapuun eri sääntöjä?

Vanhempien elatusvelvollisuus lasta kohtaan perustuu siihen, että lapsi ei pysty itse huolehtimaan elatuksestaan. Koska oppivelvollisuus päättyy 18-vuotiaana, lapset ovat yleensä oikeutettuja elatusapuun täysi-ikäisyyteen saakka tai siihen asti, että he ovat saaneet opintonsa päätökseen. Jos elatusapuun oikeutettu ei pysty huolehtimaan toimeentulostaan itse (esimerkiksi sairauden tai vamman vuoksi), elatusapu voidaan myöntää määräämättömäksi ajaksi. On huomattava, että elatusvelvollisuus ei pääty automaattisesti silloin kun elatusapuun oikeutettu täyttää 18 vuotta, eikä se tapahdu myöskään velkojan tai elatusvelvollisen vanhemman päätöksellä. Elatusvelvollisuuden päättymisen on todettava tuomioistuimen päätöksellä, jossa se arvioi, pystyykö täysi-ikäinen lapsi huolehtimaan elatuksestaan itse. Elatusvelvollisuuden päättymistä koskeva kanne nostetaan velkojan asuinpaikan mukaan toimivaltaisessa alioikeudessa. Edellä esitetty koskee tuomioistuimen määräämää elatusapua, ei ns. vapaaehtoista elatusapua, jota säännellään osapuolten välisellä yksityisellä sopimuksella.

Valtion elatusapurahastosta maksettavaa elatusapua maksetaan siihen oikeutetuille 18 vuoden ikään asti, tai 25 vuoden ikään asti, jos he jatkavat koulunkäyntiä tai opiskelua. Merkittävästi vammaisten henkilöiden oikeus elatusapuun on voimassa ilman määräaikaa. Elatusapurahastosta voidaan myöntää elatustukea, jos perheen kuukausitulot ovat henkeä kohti enintään 900 zlotya. Jos edellä mainittu määrä ylittyy, elatustukeen oikeutettu ei kuitenkaan menetä oikeuttaan tukeen tulojen turvaamiseksi sovellettavan periaatteen "zloty zlotysta" (*złoty z zlotysta*) (*złotówka za złotówkę*) ansiosta. Elatustukeen oikeutettu saa tuesta osuuden, joka saadaan vähentämällä elatusapurahastosta maksettavasta tuesta määrä, jonka verran perheen henkeä kohti lasketut tulot ylittivät tuloajan. Jos tuen määrä olisi laskutoimituksen perusteella alle 100 zlotya, tukea ei myönnetä.

3 Pitääkö minun kääntyä toimivaltaisen viranomaisen tai tuomioistuimen puoleen saadakseni elatusapua? Mitkä ovat hakemusmenettelyn tärkeimmät vaiheet?

Oikeus elatusapuun voi toteutua eri tavoin:

1. Elatusvelvollinen voi täyttää velvollisuutensa vapaaehtoisesti.
2. Osapuolet voivat sopia elatusavun toteuttamisesta keskenään, tuomioistuimen ulkopuolella.
3. Jos elatusvelvollinen ei täytä velvollisuuttaan, elatusapuun oikeutettu voi nostaa elatusvelvollisuuden täyttämistä koskevan kanteen elatusapuun oikeutetun (siviiliprosessilain 32 §) tai elatusvelvollisen (siviiliprosessilain (*Kodeks postępowania cywilnego*) 27 §:n 1 momentti) asuinpaikan alioikeudessa (*sąd rejonowy*). Elatusapuvaateen voi esittää myös avio- tai asumuseromenettelyn yhteydessä aluetuomioistuimessa (*sąd okręgowy*). Elatuskanteesta ei peritä oikeudenkäyntimaksua. Kanteen on kuitenkin täytettävä oikeudenkäyntiasiakirjalle asetetut vaatimukset eli siinä on mainittava asianomaisen tuomioistuimen nimi, osapuolten etu- ja sukunimi ja henkilötunnus (PESEL), heidän lailliset ja valtuutetut edustajansa, hakemustyyppi, vaatimuksen tarkka määrittelmä ja arvo sekä kuvaus sen perustana olevista tosiseikoista ja tarvittaessa myös tuomioistuimen toimivaltaisuuden perusteista, osapuolen tai hänen laillisen tai valtuutetun edustajansa allekirjoitus sekä valtakirja, luettelo liiteasiakirjoista ja tiedot osapuolten ja heidän laillisten tai valtuutettujen edustajiensa asuin- tai toimipaikoista sekä riita-asian aihe. Myöhemmin toimitettavissa asiakirjoissa on mainittava asian numero. Kanteeseen on liitettävä lapsen syntymätodistus, johon se, jolta elatusapua vaaditaan, on merkitty lapsen vanhemmaksi. Tarvittaessa elatusapukanteen yhteydessä voidaan esittää myös kanne isyyden toteamiseksi.
4. Asiasta voidaan myös tehdä sopimus notaarin luona – silloin alioikeus vain lisää sopimukseen täytäntöönpanolausekkeen. Notaarin luona tehtävästä sopimuksesta peritään kuitenkin maksu, ja myös täytäntöönpanokelpoiseksi julistamisesta peritään maksu.
5. Sopimus voidaan tehdä myös tuomioistuimessa – tällöin se, jolta elatusapua vaaditaan, voidaan vapauttaa oikeudenkäyntimaksusta tai hän voi maksaa vain puolet siitä.

4 Voiko elatusapua hakea sukulaisen (jos voi, miten kaukaisen?) tai alaikäisen lapsen puolesta?

Elatuskanteen voi nostaa elatusapuun oikeutetun puolesta:

valtuutettu edustaja, joka voi asianajajan ja oikeudellisen neuvonantajan lisäksi olla elatusapuun oikeutetun vanhempi, puoliso, sisarus, sukulainen ylenevässä polvessa tai adoptiovanhempi tai henkilö, joka huolehtii elatusapuun oikeutetun omaisuudesta, sosiaaliavustuksista vastaavan paikallisviranomaisen edustaja [sosiaaliavustuksista 12. maaliskuuta 2004 annetun lain (Puolan säädöskokoelma Dziennik Ustaw 64/2004, kohta 593) nojalla tällaisia edustajia ovat kunnan (*gmina*) sosiaaliuimiston johtaja ja läänin (*powiat*) perhetukikeskuksen johtaja], siviiliprosessilain 61 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan valtiosta riippumattomat järjestöt voivat lakisääteisten tehtäviensä puitteissa nostaa elatusapukanteen luonnollisen henkilön puolesta, jos tämä antaa siihen kirjallisen suostumuksensa, yleinen syyttäjä, jos se on tarpeen oikeusvaltioperiaatteen ja yleisen edun turvaamiseksi. Elatusapuun oikeutettujen alaikäisten edustajana toimii heidän laillinen edustajansa. Täysi-ikäisten lasten on kuitenkin toimittava itse. Avopuoliso tai tuttava ei voi toimia elatusapuun oikeutetun edustajana, paitsi jos hän täyttää edellä mainitut edellytykset.

5 Jos haluan panna asian vireille tuomioistuimessa, mistä saan tietää mikä tuomioistuin on toimivaltainen?

Siviiliprosessilain mukaan elatusapua koskevissa asioissa toimivaltainen tuomioistuin on alioikeus. Tuomioistuimen alueellinen toimivalta määräytyy joko elatusapuun oikeutetun tai vastaajan asuinpaikan perusteella. Toimivaltainen tuomioistuin määräytyy asuinkunnan mukaan, ja ne on lueteltu muutoksenhakutuomioistuinten, *aluetuomioistuinten ja alioikeuksien toimipaikoista ja toimivallasta 28. joulukuuta 2018 annetussa oikeusministeriön asetuksessa* (Puolan säädöskokoelma 2018, kohta 2548).

Muissa EU:n jäsenvaltioissa annettujen oikeuden päätösten tunnustaminen Puolassa kuuluu aluetuomioistuimille (siviiliprosessilain 1151(1) § 1 momentti), jos päätös on annettu ennen kuin tuomiojäsenvaltio liittyi elatusvelvoitteisiin sovellettavasta laista 23. marraskuuta 2007 tehtyyn Haagin pöytäkirjaan (EUVL L 331, 16.12.2009, s. 17) eli ennen 18. kesäkuuta 2011.

Uudistetun siviiliprosessilain 1153 (14) §:n nojalla täytäntöönpanoasiakirjoja ovat Puolassa seuraavat:

EU:n jäsenvaltioiden tuomioistuinten tuomiot sekä näistä jäsenvaltioista peräisin olevat sopimukset ja viralliset asiakirjat, jotka kuuluvat asetuksen (EU) N:o 1215/2012 soveltamisalaan, jos ne ovat täytäntöönpanokelpoisia;

EU:n jäsenvaltioiden tuomioistuinten tuomiot sekä näistä jäsenvaltioista peräisin olevat sopimukset ja viralliset asiakirjat, jotka on näissä jäsenvaltioissa vahvistettu eurooppalaiseksi täytäntöönpanoperusteeksi;

EU:n jäsenvaltioissa annetut eurooppalaiset maksamismääräykset, jotka on näissä jäsenvaltioissa vahvistettu täytäntöönpanokelpoisiksi asetuksen (EY) N:o 1896/2006 nojalla;

EU:n jäsenvaltioiden tuomioistuinten eurooppalaisessa vähäisiin vaatimuksiin sovellettavassa menettelyssä antamat tuomiot, joille on näissä jäsenvaltioissa myönnetty asetuksessa (EY) N:o 861/2007 tarkoitettu todistus;

sellaisissa EU:n jäsenvaltioissa annetut elatusaputuomiot, jotka ovat *elatusvelvoitteisiin sovellettavasta laista 23. marraskuuta 2007 tehdyn Haagin pöytäkirjan* osapuolia (EUVL L 331, 16.12.2009, s.17), ja tällaisista jäsenvaltioista peräisin olevat elatusapua koskevat sopimukset ja viralliset asiakirjat, jotka kuuluvat asetuksen (EY) N:o 4/2009 soveltamisalaan;

EU:n jäsenvaltioissa annetut tuomiot, joihin sisältyy asetuksen (EU) N:o 606/2013 soveltamisalaa kuuluvia suojelutoimenpiteitä, jos ne ovat täytäntöönpanokelpoisia.

6 Pitääkö minun mennä jonkun välikäden (asianajajan, keskus- tai paikallisviranomaisen) kautta voidakseni panna asian vireille tuomioistuimessa? Ellei, mitä menettelyä on noudatettava?

Elatusapua koskeissa asioissa ei ole pakko käyttää oikeudellista edustajaa. Osapuoli voi itse päättää, ajaako asiaansa itse vai oikeudellisen edustajan avustuksella.

Lisätietoja elatusapuun oikeutetun mahdollisuudesta saada käyttöönsä oikeudellinen avustaja maksutta on kohdissa 7 ja 20.

7 Onko oikeuskäsittely maksullinen? Jos on, paljonko se maksaa? Jos varani eivät riitä, voinko saada oikeusapua käsittelyn kustannusten kattamiseksi?

Henkilö, joka hakee elatusvaateen täytäntöönpanoa tai elatusmaksun alentamista, vapautetaan oikeudenkäyntimaksusta (*sivilliasioiden oikeudenkäyntimaksuista* 28. heinäkuuta 2005 annetun lain 96 §:n 1 momentin 2 almomentti (Puolan säädöskokoelma 167/2005, 1398 kohta, sellaisena kuin se on muutettuna)). Vapautus koskee kaikkia oikeudenkäyntimaksuja, eli elatusapuun oikeutetun ei tarvitse maksaa myöskään muutoksenhausta tai täytäntöönpanosta perittäviä maksuja.

Myös elatusvelvollinen, joka pyytää elatusmaksun alentamista, voi hakea vapautusta oikeudenkäyntimaksuista. Tätä varten on esitettävä todisteet varallisuudesta ja tuloista, ja tuomioistuin tekee päätöksen asiaa tutkittuaan.

Lisäksi osapuoli voi pyytää, että tuomioistuin nimeää hänelle maksuttoman oikeusavustajan. Jos elatusvaade hyväksytään, oikeudellisen edustajan palkkion maksaa vastapuoli (= elatusvelvollinen). Jos taas elatusapua vaatinut osapuoli häviää oikeudenkäynnin, oikeudellisen edustajan palkkio maksetaan valtion varoista.

Oikeusapuun liittyviä EU:n jäsenvaltioiden kansalaisten oikeuksia säännellään *EU:n jäsenvaltioiden tuomioistuimissa yksityisoikeudellisissa asioissa myönnettävästä oikeusavusta sekä oikeusavusta riita-asioiden ratkaisemiseksi sovintomenettelyssä ennen oikeudenkäyntimenettelyn aloittamista* 17. joulukuuta 2004 annetulla lailla (Puolan säädöskokoelma 10/2005, 67 kohta, sellaisena kuin se on muutettuna).

8 Minkä tyyppistä elatusapua tuomioistuin voi myöntää? Miten sen määrä lasketaan? Voidaanko tuomioistuimen päätöstä tarkistaa elinkustannusten tai perhetilanteen muuttuessa? Jos voidaan, miten automaattinen indeksointi?

Elatusavun suuruus riippuu sekä elatusvelvollisen ansiomahdollisuuksista ja varallisuudesta että elatusapuun oikeutetun perustelluista tarpeista.

Elatusapuun oikeutetun tarpeilla tarkoitetaan kaikkea sitä, mitä hän välttämättä tarvitsee elatustaan varten. Tätä varten otetaan huomioon paitsi aineelliset myös aineettomat (kulttuuriset tai henkiset) tarpeet. Alaikäisten tarpeisiin luetaan myös koulutusmenot. Elatusvelvollisen ansiomahdollisuuksien ja varallisuuden arviointi taas ei perustu hänen todellisiin tuloihinsa, vaan siihen, mitä ne voisivat olla, jos hän käyttäisi ansiomahdollisuuksiaan täysimääräisesti. Tämä tarkoittaa, että elatusapua voidaan vaatia ja periä myös työttömältä, jolla ei ole säännöllisiä tuloja.

Olosuhteiden muuttuessa kumpi tahansa osapuoli voi hakea muutosta elatusapua koskevaan tuomioistuimen päätökseen tai sitä koskevaan sopimukseen. Tilanteen mukaan on mahdollista pyytää joko elatusvelvollisuuden peruuttamista tai elatusavun korottamista tai alentamista. Elatusavun tarkistamisen edellytyksenä on joko elatusapuun oikeutetun tarpeiden lisääntyminen tai väheneminen tai elatusvelvollisen ansiomahdollisuuksien lisääntyminen tai väheneminen.

Puolassa elatusavun määrää ei ole määritetty kiinteästi eikä myöskään tietynä osuutena elatusvelvollisen tuloista. Vuonna 2014 vähimmäisbruttopalkka oli 1680 zlotya (noin 400 euroa) kuussa, ja vuonna 2013 keskimääräiset bruttotulot olivat 3650 zlotya (noin 900 euroa) kuussa. Vuonna 2015 vähimmäisbruttopalkka oli 1 750 zlotya kuussa, vuonna 2016 1 850 zlotya, vuonna 2019 2 250 zlotya, vuonna 2020 2 600 zlotya, vuonna 2021 2 800 zlotya, vuonna 2022 3 010 zlotya, vuonna 2023 tammi–kesäkuussa 3 490 zlotya ja heinäkuusta 2023 alkaen 3 600 zlotya.

Käytännössä valtaosa tuomioistuimen määräämistä elatusapumaksuista on 300–1 000 zlotya kuussa lasta kohti. Elatusavun määrää ei tarkisteta eikä indeksoida automaattisesti lapsen iän tai inflaation perusteella.

9 Miten ja kenelle elatusapu maksetaan?

Maksuvelvollisuus kuuluu täytäntöönpanoasiakirjassa mainitulle velalliselle. Puolan tuomioistuimissa elatusapu määritellään yleensä zlotyina. Maksu on suoritettava suoraan alaikäisen lapsen lailliselle edustajalle (käteisenä tai pankkisiirtona) kuukausittain, yleensä kuukauden 10. päivään mennessä.

Maksuviivästyksistä peritään puuttuvalta osuudelta korkoa (8.9.2022 alkaen lakisääteinen vuosikorko on 12,25 %; siviliilain 481 §:n 2 momentti).

Periaatteessa elatusmaksusta vastaa siis elatusvelvollinen yksin. Jos elatusvelvollinen ei maksa vapaaehtoisesti, elatusapuun oikeutettu voi esittää hakemuksen, jonka nojalla toimivaltainen täytäntöönpanoviranomainen eli ulosottomies (*komornik*) aloittaa täytäntöönpanomenettelyn. Elatusapupäätöksen täytäntöönpano voidaan panna vireille myös viran puolesta sen alioikeuden hakemuksesta, joka teki päätöksen elatusavun suuruudesta. Elatusapuun oikeutettu voi myös esittää elatusvelvollisen työnantajalle tai tämän eläkkeen maksavalle laitokselle täytäntöönpanokelpoisen päätöksen ja vaatia niitä vähentämään elatusapumaksut elatusvelvolliselle maksettavista määristä. Maksajan on noudatettava vaatimusta.

Täysi-ikänsä saavuttettuaan lapsi toimii itse velkojana, ja elatusapu on maksettava suoraan hänelle, paitsi jos hän hyväksyy siihen asti sovelletun maksutavan (esim. toimittamalla täytäntöönpanoviranomaiselle asiaa koskevan valtakirjan). Tässä yhteydessä ei ole tarpeen muuttaa elatusapupäätöstä tai mainita, että elatusapu maksetaan täysi-ikäiselle henkilölle.

Hakemus täytäntöönpanomenettelyn aloittamiseksi elatusapuvelvollista vastaan voidaan toimittaa mihin tahansa ulosottomiehen toimistoon.

Siviliiliprosessilain 921 §:n mukaan kiinteistön ulosmittauksen suorittaa kiinteistön sijaintipaikan mukaan toimivaltainen tuomioistuimen yhteydessä toimiva ulosottomies. Jos kiinteistö sijaitsee usean tuomioistuimen tuomiopiirin alueella, valinnan tekee velkoja. Mahdolliset myöhempien velkojien hakemuksesta aloitetut menettelyt yhdistetään kuitenkin ensimmäisen velkojan hakemuksen perusteella aloitettuun menettelyyn. Tätä varten ulosmittauksen aloittava ulosottomies ilmoittaa toimen aloittamisesta ja myös sen lopettamisesta toiselle ulosottomiehelle, jolle ulosmittaus myös voisi kuulua.

10 Jos elatusvelvollinen ei maksa vapaaehtoisesti, mitä pakkotoimia voidaan käyttää?

Jos elatusvelvollinen ei maksa hänelle määrättyjä elatusmaksuja vapaaehtoisesti, ne voidaan periä häneltä pakkotäytäntöönpanon avulla (ks. kohta 9).

Lisäksi 6. kesäkuuta 1997 annetun rikoslain (*Kodeks karny*, Puolan säädöskokoelma 88/1997, 553 kohta) 209 §:ssä säädetään, että sille, joka laiminlyö velvollisuutensa maksaa elatusapua, jonka määrä on vahvistettu tuomioistuimen päätöksessä, tuomioistuimessa tai muun viranomaisen edessä tehdyssä tai muussa sopimuksessa, voidaan määrätä sakkoa, yhdyskuntaseuraamus tai enintään vuosi vankeutta, jos laiminlyönnin vuoksi maksamattoman elatusavun määrä vastaa yhteensä vähintään kolmea säännöllisesti suoritettavaa maksua tai jos muutoin kuin säännöllisesti suoritettavan maksun myöhässä oleva määrä vastaa vähintään kolmen kuukauden elatusapua. Jos rikoksenteikijä aiheuttaa sen, että elatusapuun oikeutettu ei pysty huolehtimaan perustoimeentulostaan, rikoksenteikijälle voidaan määrätä sakkoa, yhdyskuntaseuraamus tai enintään kaksi vuotta vankeutta.

Syyte voidaan nostaa elatusapuun oikeutetun vaatimuksesta tai sosiaaliavustuslaitoksen tai sellaisen laitoksen toimesta, joka vastaa toimista elatusapuvälillisestä vastaan. Jos elatusapuun oikeutetulle on myönnetty perhe-etuus tai rahallinen korvaus siitä, että elatusavun täytäntöönpano ei ole tuottanut tulosta, syyte nostetaan viran puolesta.

Toimivaltainen viranomainen voi myös hakea elatusvelvollisen ajokortin takavarikointia *elatusapuun oikeutetuille annettavasta avusta* 7. syyskuuta 2007 annetun lain 5 §:n 3 momentin 2 almomentin jolla (Puolan säädöskokoelma 192/2007, kohta 1378).

Jos täytäntöönpano ei tuota tulosta, ulosottomies voi lisäksi hakea elatusvelvollisen kirjaamista maksukyvyttömyysrekisteriin.

11 Lyhyt kuvaus täytäntöönpanoa koskevista rajoituksista, erityisesti velallisen suojaa koskevista säännöistä sekä määräajoista tai vanhentumisajoista.

Siviiliprosessilain 1083 §:n 2 momentin nojalla elatusrästit voidaan ulosmitata elatusvelvollisen pankkitilillä olevista varoista kokonaisuudessaan.

Siviiliprosessilain 833 §:n 1 momentin nojalla työtuloista voidaan täytäntöönpanomääräyksen perusteella ulosmitata määrätty osa työläinsäädännön mukaisesti. Yleensä tämä osuus on 60 prosenttia palkasta. Myös valtiokonttorin tiettyihin tarkoituksiin myöntämistä varoista, kuten apurahoista ja avustuksista, voidaan ulosmitata kolme viidesosaa (siviiliprosessilain 831 §:n 1 momentin 2 kohta).

Siviiliprosessilain 829 §:n nojalla täytäntöönpanon ulkopuolelle suljetaan seuraavat:

henkilökohtaiset ja kotitaloustavarat, liinavaatteet, alusvaatteet ja pitovaatteet, joiden voidaan kohtuudella katsoa täyttävän velallisen ja hänen huollettavanaan olevien perheenjäsenten perustarpeet, sekä vaatteet, joita velallinen tarvitsee virka- ja työtehtäviensä hoitamiseen elintarvikkeet ja lämmityspolttoaine velallisen ja hänen perheensä tarpeisiin yhden kuukauden ajaksi

yksi lehmä, kaksi vuotta tai kolme lammasta, jotka ovat välttämättömiä velallisen ja hänen huollettaviensa toimeentuloa varten, sekä riittävästi rehua ja kuivikkeita seuraavaan satoon asti

velallisen ansiotyössä tarvitsemat työkalut ja muut välineet sekä raaka-aineet yhden viikon tuotantoa varten, moottoriajoneuvoja lukuun ottamatta mikäli velallinen saa säännöllisesti kiinteää palkkaa, se rahausumma, joka vastaa täytäntöönpanosta vapautettua palkan osaa seuraavaan maksupäivään asti, ja mikäli velallinen ei saa kiinteää palkkaa, rahausumma, joka tarvitaan velallisen ja hänen perheensä ylläpitoon kahden viikon ajan

opiskelutarvikkeet, henkilökohtaiset paperit, ansiomerkit ja uskonnonharjoittamisessa käytettävät esineet sekä jokapäiväiset käyttöesineet, jotka voidaan myydä vain niiden arvoa selvästi alempaan hintaan, mutta joilla on velallisen kannalta merkittävä käyttöarvo

lääkkeistä 6. syyskuuta 2001 annetussa laissa (*Prawo farmaceutyczne*, Puolan säädöskokoelma 2019, kohta 499, sellaisena kuin se on muutettuna) tarkoitetut lääkkeet, jotka lääketieteellisestä toiminnasta annetuissa säännöksissä tarkoitettu terveydenhuoltoyksikkö tarvitsee toimiakseen asianmukaisesti kolmen kuukauden ajan, sekä lääkinällisistä laitteista 20. toukokuuta 2010 annetussa laissa (*Ustawa o wyrobach medycznych*, Puolan säädöskokoelma Nro 107, kohta 679, sekä 102/2011, kohta 586; ja 113/2011, kohta 637) tarkoitetut tällaisen yksikön toiminnan kannalta välttämättömät lääkinälliset laitteet; velallisen tai hänen perheenjäsentensä vammaan edellyttämät apuvälineet.

Siviiliprosessilain 833 §:n 6 momentin nojalla täytäntöönpanon ulkopuolelle on suljettu myös elatusavusta saatavat tulot, rahallinen korvaus siitä, että elatusavun täytäntöönpano ei ole tuottanut tulosta, perhevastuut ja hoito- ja synnytyksistä, täysorvoille maksettavat lisät, omaishoitajien tuki, sosiaaliavustukset, integroitumistuki, lapsilisä sekä *raskaana olevien naisten ja perheiden tukemisesta 4. marraskuuta 2016 annetun lain* (ns. Elämän puolesta -laki) 10 §:ssä tarkoitettu kertaluonteinen etuus (Puolan säädöskokoelma 2019, kohta 473).

Lisäksi se, mikä maataloutta harjoittavan viljelijän omaisuuteen kuuluvat esineet on jätettävä ulosmittauksen ulkopuolelle, on määritelty oikeusministerin yhteisymmärryksessä maatalous- ja valtiovarainministerin kanssa antamalla asetuksella (siviiliprosessilain 830 §).

Lisäksi siviiliprosessilain 831 §:ssä säädetään, että täytäntöönpanon ulkopuolelle on suljettu *sosiaaliavusta 12. maaliskuuta 2004 annetussa laissa* tarkoitetut sosiaaliavustukset (Puolan säädöskokoelma 2013, 182 kohta, sellaisena kuin se on muutettuna) sekä velalliselle valtion talousarviosta tai kansallisesta terveysrahastosta (*Narodowy Fundusz Zdrowia*) maksettavat saatavat, jotka perustuvat *julkisista varoista rahoitettavista terveydenhoitopalveluista 27. elokuuta 2004 annettuun lakiin* (Puolan säädöskokoelma 164/2008, 1027 kohta, sellaisena kuin se on muutettuna), siihen asti kun nämä etuudet on myönnetty. Suoja kattaa enintään 75 prosenttia kustakin maksusta, paitsi jos kyseessä ovat viimeksi mainitun lain 5 §:n 41 kohdan a ja b alakohdassa tarkoitetut velallisen työntekijöiden tai palveluntarjoajien saatavat.

Perhe- ja huoltajiuslain 137 §:n 1 momentin mukaan elatusapurästit vanhenevat kolmessa vuodessa. Todettakoon kuitenkin, että em. vanheneminen koskee vaateita, joita ei ole vaadittu täytäntöönpanotavaksi

Siviililain 121 §:n 1 momentin mukaan vanhentumisajan kuluminen ei ala, tai jos se on jo alkanut, se keskeytyy, kun kyseessä on lasten elatusapuvaade vanhempiin vastaan, niin kauan kuin lasten huoltajuus kuuluu vanhemmille.

12 Onko olemassa viranomainen tai järjestö, joka voi auttaa minua elatusavun perimisessä?

Kuten 4 kohdassa todetaan, elatuskanteen voivat nostaa elatusapuun oikeutetun puolesta mm. sosiaali toimiston johtaja, tietyt sosiaaliset organisaatiot, sosiaaliavustuksista vastaavan paikallisviranomaisen edustajat ja joissain tapauksissa yleinen syyttäjä. Nämä tahot voivat myös avustaa elatusapuun oikeutettua menettelyssä, joka on jo pantu vireille elatusavun saamiseksi. Tällöin niiden tehtävänä on tukea elatusapuun oikeutettua osapuolta oikeudenkäyntimenettelyssä.

Elatusavun hakemiseen ulkomailta voi saada apua aluetuomioistuimilta, jotka toimivat keskusviranomaisina kansainvälisen oikeuden perusteella.

Toimivaltaisen aluetuomioistuimen kautta voi myös hakea kansainvälistä oikeusapua (vapautusta oikeudenkäyntikuluista tai oikeudellisen edustajan määräämistä viran puolesta). Se, vapautetaanko hakija oikeudenkäyntikuluista kokonaan vai ainoastaan osittain, riippuu kuitenkin hakemuksen vastaanottavan valtion säännöistä.

Jos ulkomailla oleskeleva henkilö hakee elatusapua Puolassa asuvalta velalliselta, apua hakemuksen tekemisessä antavat ulkomaiden toimivaltaiset keskusviranomaiset (yhteystietoluettelo on saatavilla mm. osoitteessa: <https://www.gov.pl/web/stopuprowadzeniomdzieci/lista-organow-centralnych>,

Tämän jälkeen ne toimittavat asiakirjat Puolan keskusviranomaisen välityksellä jatkotoimenpiteitä varten oikeusministeriöön (perheoikeuden osaston kansainvälisten perheasioiden jaostoon).

Elatusapuhakemus voidaan myös jättää suoraan toimivaltaiselle alioikeudelle tai täytäntöönpanoviranomaiselle.

Tietoa maksuttoman oikeusavun hakemisesta on verkossa osoitteessa <https://np.ms.gov.pl/>

On kuitenkin huomattava, että Puolan keskusviranomaiset – sen enempiä oikeusministeriö kuin aluetuomioistuimetkaan – eivät ole asianosaisten edustajia eivätkä tarjoa oikeusneuvontaa, vaan sitä varten on otettava yhteyttä oikeusalan ammattihenkilöihin.

13 Voiko viranomainen tai järjestö maksaa elatusavun ennakkoon kokonaan tai osittain elatusvelvollisen sijasta?

Periaatteet, joiden mukaisesti valtio avustaa elatusapuun oikeutettuja henkilöitä siinä tapauksessa, että elatusapua ei saada perittyä elatusvelvolliselta, määrittellään *elatusapuun oikeutetuille annettavasta avusta 7. syyskuuta 2007 annetussa laissa* (Puolan säädöskokoelma 1/2009, 7 kohta, sellaisena kuin se on muutettuna).

Elatusapurahastosta myönnetään tukea vain jos perheen kuukausitulot ovat enintään 800 zlotya henkeä kohti; 1. heinäkuuta 2020 alkaen tuloraja on 900 zlotya henkeä kohti.

Heinäkuun alussa 2020 otettiin käyttöön periaate ”zloty zlotysta” (*złotówka za złotówkę*), jonka mukaan tukea leikataan, jos perheen tulot henkeä kohti ovat yli 900 zlotya kuussa. Tällöin elatusapurahastosta maksettavasta tuesta vähennetään määrä, jonka verran henkeä kohti lasketut tulot ylittivät tulorajan (lain 9 §:n 2 a momentti). Tukea ei myönnetä, jos sen määrä olisi alle 100 zlotya (9 §:n 2 b momentti).

Hakemus jätetään sen kunnan tai kaupungin virastoon, jossa elatusapuun oikeutettu asuu. Rahastosta voidaan myös myöntää tukea kunnallisille yksiköille, esimerkiksi sosiaali-toimistolle.

Elatusapua ei kuitenkaan myönnetä, jos tukeen oikeutettu asuu täysihoidon tarjoavassa laitoksessa (esim. perhetukikeskuksessa, lastenkodissa, kasvatuslaitoksessa tai vankilassa) tai sijaisperheessä tai jos hän elää avioliitossa tai hänellä on lapsi ja hänellä on oikeus kotitaloustukeen.

Lakia sovelletaan vain jos elatusapuun oikeutetun asuinpaikka on Puolassa sinä aikana, jolta avustusta myönnetään. Lisätietoja on saatavana osoitteessa <https://www.gov.pl/web/rodzina/wiadczenia-z-funduszu-alimentacyjnego>

14 Mitä tapahtuu, jos elatusvelvollinen asuu ulkomailla:

Jos elatusvelvollinen asuu ulkomailla ja elatusapuun oikeutettu Puolassa, viimeksi mainitun asuinpaikan mukaan toimivaltainen aluetuomioistuin voi toimivaltaisen keskusviranomaisen ominaisuudessa auttaa häntä elatusvaateen laatimisessa. Tätä varten tuomioistuin antaa elatusapuun oikeutetulle tarvittavat tiedot, auttaa häntä hakemuksen laatimisessa ja tarkistaa, että se on muodollisesti oikein tehty, ennen kuin lähettää sen toimivaltaiselle ulkomaiselle keskusviranomaiselle.

14.1 Voiko elatusapuun oikeutettu saada apua viranomaiselta tai järjestöltä tässä jäsenvaltiossa?

Kyllä (toimivaltainen keskusviranomainen on nimetty asetuksen 4/2009 49 artiklan nojalla).

14.2 Jos voin, miten tähän viranomaiseen tai järjestöön otetaan yhteyttä?

Aluetuomioistuin täyttää *toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä elatusvelvoitteita koskevissa asioissa 18. joulukuuta 2008 annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 4/2009* olevan lomakkeen A osan.

Luetelo keskusviranomaisena toimivista aluetuomioistuimista (toukokuu 2022)

Tuomioistuin	Osoite	Puhelin: (+48)	Faksi: (+48)	Sähköpostiosoite
Sąd Okręgowy w Białymstoku	ul. Marii Skłodowskiej-Curie 1 15-950 Białystok	85 745 92 20	85 7421517	oz@bialystok.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej	ul. Cieszyńska 10 43-300 Bielsko-Biała	33 499 04 88	33 4990488	patrycja.pater-osuch@bielsko-biala.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Bydgoszczy	ul. Wały Jagiellońskie 2 85-128 Bydgoszcz	52 325 31 55	52 3253255	oz@bydgoszcz.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Częstochowie	ul. Dąbrowskiego 23/35 42-200 Częstochowa	34 368 44 25	34 3684420	prezes@czestochowa.so.gov.pl anna.bocianowska@czestochowa.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Elblągu	pl. Konstytucji 1 82-300 Elbląg	55 611 24 09 55 611 24 08	55 6112215	oddzial.administracyjny@elblag.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Gdańsku	ul. Nowe Ogrody 30/34 80-803 Gdańsk	58 321 31 19 [elatusapu] 58 321 31 41 [hallinto-osaston johtaja]	58 3213234	section.oz@gdansk.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Gliwicach	ul. Kościuszki 15 44-100 Gliwice	32 338 00 52	32 3380204	oz@gliwice.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim	ul. Mieszka I 33 66-400 Gorzów Wielkopolski	95 725 67 18 95 725 67 02	95 7202807 95 7256790	marta.samolak@gorzow-wlkp.so.gov.pl sekretariat@gorzow-wlkp.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Jeleniej Górze	al. Wojska Polskiego 56 58-500 Jelenia Góra	75 641 51 13	75 7525113	oz@jelenia-gora.so.gov.pl o.administracyjny@jelenia-gora.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Kaliszu	al. Wolności 13 62-800 Kalisz	62 765 77 64	62 7574936	administracja@kalisz.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Katowicach	ul. Francuska 38 40-028 Katowice	32 607 01 83 32 783 68 06	32 6070184	obrot_zagraniczny@katowice.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Kielcach	ul. Seminaryjska 12 a 25-372 Kielce	41 340 23 20 41 340 23 82 41 340 24 92	41 3402320	oz@kielce.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Koninie	ul. Energetyka 5 62-510 Konin	63 246 45 57	63 2426569	oz@konin.so.gov.pl administracja@konin.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Koszalinie	ul. Waryńskiego 7 75-541 Koszalin	94 342 87 50	94 3428897	administracja@koszalin.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Krakowie	ul. Przy Rondzie 7 31-547 Kraków	12 619 52 41 12 619 52 62 12 619 52 04	12 6195665	oz@krakow.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Krośnie	ul. Sienkiewicza 12 38-400 Krosno	13 437 36 71 13 437 36 73	13 4320570	brot.zagr@krosno.so.gov.pl administracja@krosno.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Legnicy	ul. Złotoryjska 40 59-220 Legnica	76 754 50 36	76 7545107 76 7545012	oz@legnica.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Lublinie	ul. Krakowskie Przedmieście 43 20-076 Lublin	81 46010 04	81 4601013	malgorzata.stec-szewczyk@lublin.so.gov.pl obrotzagraniczny@lublin.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Łomży	ul. Dworna 16 18-400 Łomża	86 216 62 81 86 215 42 54	86 2166753	sekretariat@lomza.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Łodzi	XI Wydział Wizytacyjny Plac Dąbrowskiego 5 90-921 Łódź (pokój 118)	42 677 87 99	42 2126082	oz@lodz.so.gov.pl
Sąd Okręgowy	ul. Pijarska 3	18 448 21 45	18 4482185	alimenty@nowysacz.so.gov.pl

w Nowym Sączu	33-300 Nowy Sącz			
Sąd Okręgowy w Olsztynie	ul. Dąbrowszczaków 44A 10-543 Olsztyn	89 521 60 49	89 6123838	oz@olsztyn.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Opolu	pl. Daszyńskiego 1 45-064 Opole	77 541 81 34	77 5418109	brot.zagr@opole.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Ostrołęce	ul. Gomulickiego 5 07-410 Ostrołęka	29 765 01 30	29 7650181	sekretariat@ostroleka.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim	ul. Słowackiego 5 97-300 Piotrków Trybunalski	44 649 41 59 44 649 41 21	44 6478919	oz@piotrkow-tryb.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Płocku	pl. Narutowicza 4 09-404 Płock	24 269 73 20 24 269 73 64	24 2625253	oz@plock.so.gov.pl urszula.wyrwas@plock.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Poznaniu	ul. Stanisława Hejnowskiego 2 61-736 Poznań	61 628 37 30 61 628 37 31 61 628 37 34	61 6283739	opzagr@poznan.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Przemyślu	ul. Konarskiego 6 37 - 700 Przemyśl	16 676 13 36	16 6761353	m.telega@przemysl.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Radomiu	ul. Marszałka J. Piłsudskiego 10 26-600 Radom	48 677 67 80 48 677 67 88	48 3680287	wizytacje@radom.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Rybniku	ul. Józefa Piłsudskiego 33 44-200 Rybnik	32 784 05 78	32 7840402	oz@rybnik.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Rzeszowie	Plac Śreniawitów 3 35-959 Rzeszów	17 875 63 94	17 8627265	elzbieta.czudec@rzeszow.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Siedlcach	ul. Sądowa 2 08-110 Siedlce	25 640 78 46	25 6407812	poczta@siedlce.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Sieradzu	Al. Zwycięstwa 1 98-200 Sieradz	43 826 66 50 43 826 66 07	43 8271014	sekretariat@sieradz.so.gov.pl administracja@sieradz.so.gov.pl marta.kazmierczak@sieradz.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Słupsku	ul. Zamenhofa 7 76-200 Słupsk	59 846 95 43 59 846 95 13	59 8469424 59 8469429	agnieszka.kozlowska@slupsk.so.gov.pl referat.wiz@slupsk.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Suwałkach	ul. Waryńskiego 45 16-400 Suwałki	87 563 12 13 87 563 13 00	87 5631303	sekretariat@suwalki.so.gov.pl anna.kleotko@suwalki.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Szczecinie	ul. Małopolska 17 70-227 Szczecin	91 483 01 70 91 483 01 47	91 4830170	obrot.zagraniczny@szczecin.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Świdnicy	pl. Grunwaldzki 14 58-100 Świdnica	74 851 82 87	74 8518270	dorota.molag@swidnica.so.gov.pl aneta.zajackowska@swidnica.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu	ul. Sienkiewicza 27 39-400 Tarnobrzeg	15 688 25 00	15 6882678 15 8229756	oz@tarnobrzeg.so.gov.pl halina.rojek@tarnobrzeg.so.gov.pl magdalena.kochowska-lezon@tarnobrzeg.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Tarnowie	ul. J. Dąbrowskiego 27 33-100 Tarnów	14 688 74 09	14 6887417	sad_okregowy@tarnow.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Toruniu	ul. Piekary 51 87-100 Toruń	56 610 56 09	56 6555706	oz@torun.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Warszawie	al. „Solidarności” 127 00-898 Warszawa	22 440 11 54 [elatusapu] 22 654 44 43	22 6544411	paulina.luscinska-dziurda@warszawa.so.gov.pl a.kowalczyk@warszawa.so.gov.pl
Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie	ul. Poligonowa 3 04-051 Warszawa	22 417 73 93		oz@warszawapraga.so.gov.pl dariusz.olowski@warszawapraga.so.gov.pl
Sąd Okręgowy we Wrocławiu	ul. Wojska Polskiego 22 87-800 Wrocław	54 412 03 65	54 4118575	oz@wroclawek.so.gov.pl
Sąd Okręgowy we Wrocławiu	ul. Sądowa 1 50-046 Wrocław	71 370 43 91	71 7482964	oz@wroclaw.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Zamościu	ul. Wyszyńskiego 11 22-400 Zamość	84 631 69 27 84 631 69 28	84 6316993	aneta.juszczak@zamosc.so.gov.pl prezes@zamosc.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Zielonej Górze	pl. Słowiański 1 65-069 Zielona Góra	68 322 02 21	68 4567769	oz@zielona-gora.so.gov.pl zaneta.pejs@zielona-gora.so.gov.pl katarzyna.andrzejuk@zielona-gora.so.gov.pl

15 Mitä tapahtuu, jos elatusapuun oikeutettu asuu ulkomailla:

15.1 Voiko elatusapuun oikeutettu hakea apua suoraan viranomaiselta tai järjestöltä tässä jäsenvaltiossa?

Toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä elatusvelvoitteita koskevissa asioissa 18. joulukuuta 2008 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 4/2009 55 artiklan mukaisesti hakemusta ei tarvitse toimittaa hakijan jäsenvaltion keskusviranomaisen

välityksellä, vaan hakemus voidaan toimittaa suoraan toimivaltaiselle Puolan tuomioistuimelle (jos asetuksen IV ja VI luvussa ja Puolan siviiliprosessilaissa asetetut muodolliset vaatimukset täyttyvät).

Välittävänä eliminä toimivien tuomioistuinten yhteystiedot ovat saatavissa seuraavalla verkkosivulla:

<https://www.gov.pl/web/stopuprowadzeniomdziec/lista-organow-centralnych>

Asetukseen liitetyissä ilmoituksissa mainitut muiden valtioiden välittävät elimet antavat elatusapuun oikeutetulle kaikki tämän tarvitsemat tiedot ja auttavat häntä vaadittujen asiakirjojen täyttämässä sekä tarkistavat, että hakemus on muodollisesti oikein täytetty, ennen kuin toimittavat hakemuksen ulkomaille.

15.2 Jos voin, miten tähän viranomaiseen tai järjestöön otetaan yhteyttä ja minkälaista apua voin saada?

Jos elatusvelvollisuuden täytäntöönpanoa on haettava tuomioistuimelta ja asia kuuluu asetuksen (EY) N:o 4/2009 soveltamisalaan, ulkomaille asuva hakija voi käyttää asetuksessa säädettyä menettelyä ja kääntyä asuinvaltionsa välittävän elimen puoleen tai hakea toimivaltaiselta tuomioistuimelta ulkomaille annetun tuomion täytäntöönpanokelpoiseksi julkistamista (ks. 5 kohta). Täytäntöönpanohakemukset voi toimittaa minkä tahansa ulosottomiehen toimistoon.

Jos elatusapuun oikeutettu asuu maassa, jonka kanssa Puola on tehnyt yleissopimuksen tai kahdenvälisen sopimuksen elatusapupäätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta, tarvittava apu myönnetään kyseisen sopimuksen mukaisesti. Yleensä kahdenvälisessä sopimuksessa määrätään, että on käännettävä suoraan puolalaisen tuomioistuimen puoleen tai että hakemus on tehtävä puolalaiselle tuomioistuimelle sen maan tuomioistuimen välityksellä, joka on tehnyt elatusapupäätöksen. Viimeksi mainitussa tapauksessa hakemus toimitetaan toimivaltaiselle tuomioistuimelle keskusviranomaisten välityksellä. Yleensä näitä ovat oikeusministeriöt tai muut New Yorkin yleissopimuksessa nimetyt elimet:

<http://treaties.un.org/doc/Publication/MTDGS/Volume%20II/Chapter%20XX/XX-1.en.pdf>

Tuomioistuinten yhteystiedot ovat saatavilla osoitteessa

<https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/znajdz-wybrany-sad-powszechny>

Ulosottomiesten yhteystiedot ovat saatavilla osoitteessa <http://komornik.pl/>

16 Sitooko vuoden 2007 Haagin pöytäkirja tätä jäsenvaltiota?

Kyllä, 18. kesäkuuta 2011 lähtien.

17 Jos vuoden 2007 Haagin pöytäkirja ei sido tätä jäsenvaltiota, mitä lakia elatusvaateisiin sovelletaan yksityisoikeutta koskevien sääntöjen mukaan? Mitkä ovat tähän lakiin sisältyvät kansainvälistä yksityisoikeutta koskevat säännöt?

Ei aiheellinen.

18 Mitkä ovat elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen V luvussa tarkoitettua oikeuden saatavuutta rajat ylittävissä asioissa koskevat säännöt?

Puolassa sovelletaan 17. joulukuuta 2004 annettua lakia EU:n jäsenvaltioiden tuomioistuimissa yksityisoikeudellisissa asioissa myönnettävästä oikeusavusta (Puolan säädöskokoelma 10/2005, 67 kohta, sellaisena kuin se on muutettuna) ja oikeussuojakeinojen parantamisesta rajat ylittävissä riita-asioissa vahvistamalla oikeusapuun kyseisissä riita-asioissa liittyvät yhteiset vähimmäisvaatimukset 27. tammikuuta 2003 annettua neuvoston direktiiviä 2003/8/EY (EYVL L 26, 31.1.2003, s. 41). Ne täyttävät siviiliprosessilaissa ja siviiliasioiden oikeudenkäyntimaksuista annetussa laissa säädetty vaatimukset. Jos osapuoli hakee tiettyä konkreettista apua (esim. asianajajan nimeämistä, asiakirjakäännöksiä, matkakulujen korvaamista), hänen on ilmoitettava tästä asiaa käsittelevälle tuomioistuimelle käyttäen EU:n yhteistä lomaketta.

19 Minkälaisia toimenpiteitä jäsenvaltio on toteuttanut huolehtiakseen elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen 51 artiklassa kuvattujen tehtävien hoitamisesta?

Puolan keskusviranomainen voi määrätä toimivaltaisen viranomaisen tekemään sosiaaliselvityksen elatusvelvollisen taloudellisesta tilanteesta.

Oikeusperustana on 28. huhtikuuta 2011 annettu laki siviiliprosessilain ja eräiden muiden lakien uudistamisesta (28. huhtikuuta 2011 annettu laki, jolla muutetaan siviiliprosessilakia ja lakia EU:n jäsenvaltioiden tuomioistuimissa yksityisoikeudellisissa asioissa myönnettävästä oikeusavusta sekä oikeusavusta riita-asioiden ratkaisemiseksi sovintomenettelyssä ennen oikeudenkäyntimenettelyn aloittamista (Puolan säädöskokoelma 129/2011, 735 kohta).

Jos elatusvelvollisen tai asianosaisen olinpaikka ei ole tiedossa, oikeusministeriö tekee tiedusteluja keskus- ja paikallisrekistereissä (mm. PESEL.SAD-tietokannan avulla) sen selvittämiseksi, mille tuomioistuimelle tai ulosottomiehelle toimivalta asiassa kuuluu tai antaakseen vastauksen erityistoimenpiteitä koskevaan pyyntöön. Jotta voitaisiin varmistaa 51 artiklassa kuvattujen tehtävien täytäntöönpano, oikeusperustaan, rahoitukseen tai keskusviranomaisen henkilöstöön ei tällä hetkellä suunnitella muutoksia.

Tämä verkkosivu on osa [Sinun Eurooppasi](#) -sivustoa.

[Anna palautetta](#) sisällön hyödyllisyydestä.

This webpage is part of an EU quality network

Päivitetty viimeksi: 26/01/2024

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Elatusapu - Portugali

1 Mitä käsitteillä "elatusapu" ja "elatusvelvollisuus" tarkoitetaan käytännössä? Kuka on velvollinen maksamaan elatusapua kenelle?

Elatusavulla tarkoitetaan summaa, jolla sen maksaja osallistuu saajan elatukseen, toimeentuloon, asumiseen ja vaatetukseen. Jos saaja on alaikäinen, elatusavun katsotaan koskevan myös elatusavun saajan opetusta ja koulutusta.

Lainsäädännön mukaan elatusapua ovat velvoitettuja maksamaan seuraavassa järjestyksessä

puoliso tai entinen puoliso

jälkeläiset

vanhemmat

sisarusket

sedät ja tädit, kun edunsaaja on alaikäinen

isäpuoli ja äiti puoli alaikäiselle lapsipuolelle, joka on tai oli puolison kuolinhetkellä tämän huollettavana.

Edellä mainituissa tapauksissa on kyse lakisääteisestä elatusvelvollisuudesta, mutta elatusvelvollisuus voi perustua myös testamenttiin tai sopimukseen.

Elatusvelvoitteita koskevista aineellisista säännöistä säädetään yleisesti [siviililain](#) 2003–2023 §:ssä.

2 Mihin ikävuoteen asti lapsi voi saada elatusapua? Sovelletaanko alaikäisten ja aikuisten elatusapuun eri sääntöjä?

Alaikäinen voi saada elatusapua täysi-ikäisyyteen tai täysivaltaiseksi julistamiseen asti. Lapsesta tulee täysi-ikäinen hänen täyttäessään 18 vuotta.

Alaikäinen voidaan katsoa täysivaltaiseksi tätä ennen, jos hän menee naimisiin 16–18-vuotiaana.

Alaikäisten ja aikuisten elatusapuun sovelletaan aineellisen oikeuden eri sääntöjä. Aikuiselle maksettava elatusapu kattaa ainoastaan toimeentulon, asumiseen ja vaatekseen liittyvät kulut. Alaikäiselle maksettava elatusapu kattaa näiden lisäksi myös opetuksesta ja koulutuksesta aiheutuvat menot.

Jos lapsi päättää täysi-ikäistymisen tai täysivaltaiseksi tulemisen jälkeen jatkaa opintojaan tai koulutustaan, hän voi nostaa tuomioistuimessa elatusapukanteen vanhempiaan vastaan. Tällöin elatusapu kattaa toimeentulon, asumisen ja vaatekseen lisäksi koulutukseen ja opiskeluun liittyvät menot.

Elatusavun maksuaika määritellään sopimuksella tai päätöksellä. Elatusapupäätöksessä kestoksi vahvistetaan kohtuullinen koulutus- tai opiskeluaika.

Edellä mainitussa poikkeustapauksessa, jossa täysi-ikäinen lapsi jatkaa opiskelua, täysi-ikäiselle maksettava elatusapu kattaa myös koulutuksen ja opiskelun aiheuttamat menot. Laissa säädetään erityisesti, että jos täysi-ikäiselle lapselle haetaan elatusapua, alaikäisenä vahvistettu elatusapu säilytetään, kunnes lapsi täyttää 25 vuotta. Tällöin vanhemman, jolta elatusapua haetaan, on todistettava, ettei alaikäisenä vahvistettu elatusapu ole enää tarpeen tai että se on määrältään liian suuri lapsen tultua täysi-ikäiseksi.

Alaikäisten, täysi-ikäisten tai täysivaltaiten lasten elatusapua koskevista aineellisista säännöistä säädetään erityisesti [siviililain](#) 1 878–1 880 ja 1 905 §:ssä.

Myös alaikäisten ja aikuisten elatusavun vahvistamiseen ja maksamiseen sovellettavat siviiliprosessilainsäädännön säännökset poikkeavat toisistaan joissakin tapauksissa.

Sovellettavien menettelysääntöjen erot selitetään vastauksissa kysymyksiin 3–10.

3 Pitäkö minun kääntyä toimivaltaisen viranomaisen tai tuomioistuimen puoleen saadakseni elatusapua? Mitkä ovat hakemusmenettelyn tärkeimmät vaiheet?

Vastaus tähän kysymykseen riippuu tilanteesta seuraavasti.

Alaikäisten lasten ja puolisojen välisen elatusavun määrän vahvistaminen, kun asiasta on alustava sopimus

Elatusvelvollinen ja/tai elatusavun saaja voivat sopia keskenään elatusavun määrän. Kun kyse on alaikäisille lapsille tai puolisolle maksettavasta elatusavusta, osapuolet voivat vaatia, että sopimus vahvistetaan joko tuomioistuimessa tai väestörekisteritoimistossa (*Conservatória do Registo Civil*) seuraavassa esitetyjen edellytysten perusteella.

Alaikäisten lasten elatusavusta voidaan tehdä sopimus, vaikka avioeroa hakisi vain toinen puolisoista. Tällöin tuomioistuinta on pyydettävä vahvistamaan alaikäisiä lapsia koskeva elatusapusopimus lasten huoltoa koskevan menettelyn yhteydessä. Menettelyn päävaiheet on selitetty seuraavan alaotsakkeen alla.

Jos puoliset hakevat avioeroa yhteisestä hakemuksesta, lapsia koskevan elatusapusopimuksen vahvistamista on haettava väestörekisteritoimiston virkamieheltä (*Conservador do Registo Civil*) avioerohakemuksen jättämisen yhteydessä. Väestörekisteritoimiston virkamiehellä on yksinomainen toimivalta käsitellä näitä hakemuksia, ja hakemus voidaan jättää mihin tahansa väestörekisteritoimistoon. Kun kyse on alaikäisiä lapsia koskevasta elatusapusopimuksesta, sen tuomioistuimen syyttäväviranomaisen (*Ministério Público*), jonka alueella sijaitsee se väestörekisteritoimisto, jonne hakemus on jätetty, on annettava asiasta lausunto etukäteen. Jos elatusapusopimus hyväksytään, avioeropäätös tulee voimaan. Jos elatusapusopimusta ei hyväksytä, puolisoiden yhdessä esittämää avioerohakemusta koskeva menettely siirretään käsiteltäväksi siinä tuomioistuimessa, joka käsittelee avioeroa koskevan kanteen. Tällöin tuomioistuin arvioi ja hyväksyy alaikäisiä lapsia tai puolisoa koskevan elatusapusopimuksen.

Samoja sääntöjä sovelletaan asumuserossa ja julistettaessa avioliitto pätemättömäksi tai mitättömäksi.

Vaikka kyseessä ei olisi avioero eikä asumusero mutta elatusavusta on tehty alustava sopimus, vanhempien on nostettava kanne lapsen huoltoa koskevan sopimuksen tai siihen tehdyn muutoksen vahvistamiseksi väestörekisteritoimistossa edellä kuvattua vastaavalla tavalla.

Elatusavun määrän vahvistaminen, kun alustavaa sopimusta ei ole tehty

Vanhempien maksama elatusapu alaikäisille lapsille

Jos avioeroa hakee vain toinen puolisoista, alaikäisten lasten elatusavun määrän vahvistamista on haettava tuomioistuimen käsiteltävänä olevan lasten huoltoa koskevan huoltajuusmenettelyn yhteydessä. Vanhemmat voivat tämän jälkeen hakea lasten huoltoa koskevan sopimuksen vahvistamista. Jos sopimusta ei ole tehty tai vahvistettu, syyttäväviranomainen vaatii lasten huoltajuudesta päättämistä. Asia käsitellään tuomioistuimessa. Vanhemmat kutsutaan kuultaviksi. Samaan tilaisuuteen voidaan kutsua myös lapsi ja muita perheenjäseniä. Jos vanhempien kuulemista varten järjestetyssä tapaamisessa ei päästä sopimukseen, tuomari vahvistaa väliaikaisen huoltajuusjärjestelyn ja ohjaa osapuolet sovitteluun tai erityisasiantuntijan kuultaviksi. Ellei vieläkään päästä sopimukseen, vanhempia pyydetään esittämään väitteensä ja näyttö niiden tueksi. Tämän jälkeen suoritetaan todistelu, asia käsitellään oikeudenkäynnissä ja asiassa annetaan tuomio.

Samoja sääntöjä sovelletaan asumuserossa ja kun avioliitto julistetaan pätemättömäksi tai mitättömäksi.

Vanhempien tai muiden elatusvelvollisten maksama elatusapu alaikäisille

Alaikäisten elatusavun määrä voidaan vahvistaa myös lapsen elatusta koskevassa huoltajuusmenettelyssä, jos on esimerkiksi tarpeen nostaa elatusvelvollisia koskeva kanne ainoastaan tätä varten. Tässä menettelyssä voidaan myös muuttaa aikaisemmin vahvistettuja elatusapumääriä. Asia käsitellään tuomioistuimessa. Menettely tulee vireille hakemuksesta, johon on liitettävä seuraavat asiakirjat: todistus sukulaisuussuhteesta tai muusta läheisestä suhteesta alaikäisen ja vastaajan välillä, oikeaksi todistettu jäljennös mahdollisesta aiemmasta elatusapupäätöksestä ja luettelo todistajista. Tämän jälkeen asia annetaan vastaajalle tiedoksi. Tuomioistuin kutsuu asianosaiset kuultaviksi, minkä tavoitteena on saavuttaa sopimus asiasta. Jos sopimukseen ei päästä, seuraavia menettelyvaiheita ovat vastineen esittäminen, todistajien kuuleminen, oikeudenkäynti ja tuomion antaminen.

Elatusapu täysi-ikäiselle tai täysivaltaiselle lapselle

Täysi-ikäisten tai täysivaltaiten lasten elatusapua koskeva menettely voidaan aloittaa missä väestörekisteritoimistossa tahansa esittämällä hakemus, joka sisältää tosiseikat ja vaatimuksen oikeudelliset perusteet. Hakemuksen liitteinä on esitettävä asiakirjanäyttöä ja mainittava muut todisteet. Tämän jälkeen asia annetaan vastaajalle tiedoksi. Jos vastaaja ei vastusta hakemusta, hakemus hyväksytään ja elatusavun määrä vahvistetaan väestörekisterivirkamiehen päätöksellä. Jos vastaaja vastustaa hakemusta, väestörekisterivirkamies pyrkii saamaan aikaan sovitteluratkaisun osapuolten välillä. Jos sovitteluratkaisuun ei päästä, väestörekisteritoimistossa valmisteltu menettely siirretään toimivaltaisen tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Jos alaikäisen lapsen elatusapua koskeva asia on jo käsitelty tuomioistuimessa ja lapsi on sittemmin tullut täysi-ikäiseksi tai täysivaltaiseksi, uusi asia liitetään aikaisempaan ja käsitellään samassa tuomioistuimessa eikä väestörekisteritoimistossa.

Elatusapu puolisolle tai entiselle puolisolle

Menettely puolisolle tai entiselle puolisolle maksettavan elatusavun määrän vahvistamisesta on käynnistettävä tuomioistuimessa, jos alustavaa sopimusta ei ole. Tällöin sovelletaan vahvistuskannetta koskevaa menettelyä, joka vastaa seuraavassa kuvattua täysi-ikäisten lasten elatusapumenettelyä.

Elatusapu täysi-ikäisille

Muissa kuin edellä mainituissa tapauksissa täysi-ikäiselle maksettavaa elatusapua koskeva menettely on pantava vireille tuomioistuimessa (esimerkiksi lasten vanhemman tekemällä elatusapuhakemuksella). Tällöin asia käsitellään vahvistuskanteeseen sovellettavassa menettelyssä. Menettely alkaa esittämällä tuomioistuimelle haastehakemus.

Kantajan on nimettävä haastehakemuksessa tuomioistuin, jossa kanne nostetaan, yksilöitävä osapuolet ja kerrottava heidän nimensä ja kotipaikkansa tai rekisteröidyt toimipaikkansa sekä mahdollisuuksien mukaan ammatti ja työpaikka, yksilöitävä menettelytapa, selostettava kanteen perusteena olevat tosiseikat ja oikeudelliset perusteet sekä esitettävä vaatimus ja ilmoitettava sen rahamääräinen arvo. Haastehakemuksen lopussa kantajan on esitettävä luettelo todistajista ja vaadittava kaikkien todisteiden esittämistä. Haastehakemukseen on liitettävä tosite suoritetusta tuomioistuinmaksusta ja asianajajalle annettu valtuutus, jos kantajaa edustaa asianajaja. Vaihtoehtoisesti haastehakemukseen on liitettävä todistus myönnetystä oikeusavusta.

Jos kantajaa edustaa asianajaja, haastehakemus toimitetaan sähköisesti [Citius \(mj.pt\)](#)-sivustolla olevalla lomakkeella sivustolla esitettyjä menettelyjä ja ohjeita noudattaen. Jos oikeudellista edustajaa ei käytetä, haastehakemus voidaan toimittaa tuomioistuimen kansliaan joko henkilökohtaisesti, kirjattuna kirjeenä tai faksilla.

Tämän jälkeen asia annetaan vastaajalle tiedoksi. Jos asiassa ei päästä sopimukseen, asian käsittelyn seuraavat pakolliset vaiheet ovat vastineen esittäminen, asian järjestelytoimet (*saneamento*), todistelu, oikeudenkäynti ja tuomio.

Elatusavun vahvistamista koskevat menettelysäännöt ovat edellä mainituista tapauksista riippuen seuraavat:

Väestörekisteritoimistoa koskevista menettelysäännöistä säädetään 13. lokakuuta 2001 annetun [asetuksen nro 272/2001](#) 5–20 §:ssä ja [väestörekisteriä koskevan lain](#) 274-A–274-C §:ssä.

Tuomioistuinten osalta menettelysäännöistä säädetään 8. syyskuuta 2015 annetun [lain nro 141/2015](#) 45–47 §:ssä (elatusapu alaikäisille lapsille) sekä [siviiliprosessilain](#) 548 ja 550 §:ssä ja sitä seuraavissa pykälissä (elatusvelvolliset), 931 ja 994 §:ssä (elatusapu puolisolle asumus- tai avioeron yhteydessä) ja 989 §:ssä (elatusapu täysi-ikäisille tai täysivaltaiseksi julistetuille lapsille).

4 Voiko elatusapua hakea sukulaisen (jos voi, miten kaukaisen?) tai alaikäisen lapsen puolesta?

Alaikäisen elatusapuhakemuksen voi esittää alaikäisen laillinen edustaja, syyttävaviranomainen, huoltaja tai sen lastensuojelulaitoksen johtaja, jolle alaikäisen huoltajuus on uskottu. Kuka tahansa voi ilmoittaa syyttävaviranomaiselle tarpeesta vahvistaa elatusavun maksu alaikäiselle (8. syyskuuta 2015 annetun [lain nro 141/2015](#) 45 §).

Kun kyse on vajaavaltaisille täysi-ikäisille myönnettävästä elatusavusta, haastehakemuksen voivat esittää hänen lailliset edustajansa ([siviiliprosessilain](#) 16 §).

Muissa kuin vajaavaltaisia täysi-ikäisiä koskevissa tapauksissa aikuisten sekä täysi-ikäisten tai -valtaisten lasten elatusapua koskevan haastehakemuksen voi tehdä asianomainen itse, hänen nimittämänsä oikeudellinen edustaja tai asianajaja, jolle on annettu asiaa koskeva valtuutus.

Laissa säädetään kuitenkin erityisesti täysi-ikäisten lasten osalta, että täysi-ikäisten tai täysivalttaisten lasten menoista pääasiallisesti vastaava vanhempi voi vaatia toista vanhempaa suorittamaan maksun lasten elatusta ja koulutusta varten, jos lapset eivät pysty elättämään itse itseään. Tämä maksu voidaan siirtää kokonaan tai osittain täysi-ikäiselle tai -valtaiselle lapselle, jos tuomari näin päättää tai vanhemmat näin sopivat ([siviiliprosessilain](#) 989 §).

5 Jos haluan panna asian vireille tuomioistuimessa, mistä saan tietää mikä tuomioistuin on toimivaltainen?

Elatusapu alaikäisille lapsille

Edellä mainituissa alaikäisten lasten huoltoa ja elatusavun määrän vahvistamista koskevissa menettelyissä toimivaltainen on alioikeuden (*Tribunal de Comarca*) perheoikeudellisia asioita ja alaikäisiin liittyviä asioita käsittelevä osasto (*Juízo de Família e Menores*). Jos tällaista osastoa ei ole, asia käsitellään yleensä alioikeuden (*Tribunal de Comarca*) riita-asioiden osastossa (*Juízo Local*) tai yleisen toimivallan osastossa (*Juízo de Competência Genérica*). Kun määritetään, mikä tuomioistuin ja osasto edellä mainituista on toimivaltainen tietyllä alueella, sovelletaan seuraavia sääntöjä: Alueellinen toimivalta on sen alueen tuomioistuimella/osastolla, jossa alaikäisen kotipaikka on asian vireillepanohetkellä.

Jos alaikäisen kotipaikka ei ole tiedossa, toimivaltainen on vanhempainvastuun kantajien asuinpaikan tuomioistuin/osasto.

Jos vanhempainvastuun kantajien kotipaikka ei ole sama, toimivalta on lähivanhemman tai yhteishuoltajuustilanteessa sen vanhemman, jonka kanssa lapsi asuu, kotipaikan tuomioistuimella/osastolla.

Jos jokin menettelyistä koskee kahta tai useampaa alaikäistä, joilla on samat vanhemmat mutta jotka asuvat eri paikkakunnilla, toimivalta on sen paikkakunnan tuomioistuimella/osastolla, jossa enemmistö lapsista asuu. Jos lapsia asuu yhtä monta eri paikkakunnilla, toimivalta on sillä tuomioistuimella /osastolla, jossa asia on pantu ensimmäisen kerran vireille.

Jos alaikäinen ei asu Portugalissa asian vireillepanohetkellä, toimivalta on hakijan tai vastaajan kotipaikan tuomioistuimella/osastolla. Jos myös hakija ja vastaaja asuvat ulkomailla ja portugalilainen tuomioistuin katsotaan kansainvälisesti toimivaltaiseksi, asian käsittelee Lissabonin alioikeuden (*Tribunal da Comarca de Lisboa*) perheoikeudellisia asioita ja alaikäisiin liittyviä asioita käsittelevä osasto (*Juízo de Família e Menores*), koska sillä on alueellinen toimivalta Lissabonissa.

Elatusapu täysi-ikäisille lapsille

Mikä tahansa väestörekisteritoimisto (*Conservatória do Registo Civil*) on toimivaltainen käsittelemään täysi-ikäisten lasten elatusapua koskevan asian. Ainoa poikkeus tähän on tilanne, jossa alaikäisten lasten elatusapua koskeva asia on jo käsitelty tuomioistuimessa. Tässä tapauksessa tällä välin täysi-ikäiseksi tai täysivaltaiseksi tulleen lapsen elatusavun määrän vahvistamista koskeva hakemus yhdistetään aikaisempaan asiaan ja käsitellään samassa tuomioistuimessa.

Elatusapu puolisolle tai entiselle puolisolle

Puolisolle tai entiselle puolisolle maksettavan elatusavun määrän vahvistamista koskeva kanne on esitettävä vastaajan kotipaikan alioikeuden (*Tribunal da Comarca*) perheoikeudellisia asioita ja alaikäisiin liittyviä asioita käsittelevälle osastolle (*Juízo de Família e Menores*). Jos tällaista osastoa ei ole, asia käsitellään yleensä alioikeuden riita-asioiden osastossa (*Juízo Local*) tai yleisen toimivallan osastossa (*Juízo de Competência Genérica*).

Elatusapu täysi-ikäisille

Muissa kuin edellä mainituissa tapauksissa täysi-ikäiselle maksettavaa elatusapua koskeva menettely on pantava vireille alioikeuden riita-asioiden keskusosastossa (*Juízo Central Cível*), kun kanteen rahamääräinen arvo on yli 50 000,00 euroa, taikka alioikeuden riita-asioiden osastossa (*Juízo Local*) tai yleisen toimivallan osastossa (*Juízo de Competência Genérica*), jos tällainen on olemassa, kun kanteen rahamääräinen arvo on enintään 50 000,00 euroa. Alueellisesti tarkasteltuna toimivalta on vastaajan kotipaikan tuomioistuimella (ja osastolla).

Elatusapuvaateiden täytäntöönpano

Seuraavilla tuomioistuimilla on toimivalta elatusapuvaateiden erityisissä täytäntöönpanokanteissa (*ação de execução especial por alimentos*), jollainen nostetaan silloin, kun maksusuoritukset ovat myöhässä.

Jos elatusapuasia on pantu vireille alioikeuden (*Tribunal de Comarca*) perheoikeudellisia asioita ja alaikäisiin liittyviä asioita käsittelevässä osastossa (*Juízo de Família e Menores*), elatusapuvaateiden erityinen täytäntöönpanokanne käsitellään samassa tuomioistuimessa ja osastossa osana kyseistä menettelyä, johon täytäntöönpanohakemus on liitettävä.

Jos elatusapuasia, jossa on vahvistettu elatusavun määrä, on käyty alioikeuden (*Tribunal de Comarca*) riita-asioiden keskusosastossa (*Juízo Central Cível*), elatusapuvaateiden erityisessä täytäntöönpanokanteessa toimivaltainen on täytäntöönpano-osasto (*Secção de Execução*), jolla on toimivalta, jollei asia kuulu edellä mainitulle keskusosastolle vaateen arvon vuoksi.

Jos täytäntöönpano-osastoa ei ole, elatusapuvaateiden erityisessä täytäntöönpanossa toimivaltainen on se riita-asioiden keskusosasto (*Juízo Central Cível*), jossa asianomainen vahvistuskanteen on käsitelty. Tällöin täytäntöönpano käsitellään samassa menettelyssä.

Jos elatusapuasia, jossa on vahvistettu elatusavun määrä, on käyty alioikeuden riita-asioiden osastossa (*Juízo Local Cível*) tai yleisen toimivallan osastossa (*Juízo de Competência Genérica*), täytäntöönpanohakemus käsitellään samassa menettelyssä, ellei täytäntöönpano-osastoa ole olemassa. Jos täytäntöönpano-osasto on olemassa, se on toimivaltainen elatusapuvaateiden erityisessä täytäntöönpanossa (kun vahvistuskanteen käsitellessä yleisen toimivallan osaston tai riita-asioiden osaston tuomiopiiri kuuluu sen alueelliseen toimivaltaan).

Tuomioistuinten ratkaisujen täytäntöönpanosta voidaan todeta, että vaikka täytäntöönpanoasiaa ei käsiteltäisi ratkaisun antaneessa tuomioistuimessa, täytäntöönpanohakemus esitetään samassa menettelyssä, jossa kyseinen ratkaisu on annettu. Jos täytäntöönpanon osalta toimivaltainen on täytäntöönpano-osasto, ratkaisun antaneen tuomioistuimen on toimitettava täytäntöönpano-osastolle viipymättä jäljennökset tuomiosta, täytäntöönpanohakemuksesta ja hakemuksen liiteasiakirjoista.

Näin menetellään myös silloin, kun täytäntöönpano-osastoa ei ole ja riita-asioiden osastolla tai yleisen toimivallan osastolla on toimivalta täytäntöönpanomenettelyssä.

Jos elatusavun määrän vahvistamista ei ole käsitelty tuomioistuimessa vaan väestörekisteritoimistossa, alueellinen toimivalta elatusapuvaateiden erityisessä täytäntöönpanoasiassa määritetään seuraavien periaatteiden mukaan:

täytäntöönpanohakemus on esitettävä velallisen kotipaikan tuomioistuimelle; velkoja voi kuitenkin valita sen paikkakunnan tuomioistuimen, jossa velvoite on täytettävä, jos sekä velkojan että velallisen kotipaikka sijaitsee Lissabonin tai Porton suurkaupunkialueella

kun täytäntöönpano on pantava vireille velallisen kotipaikkakunnan tuomioistuimessa eikä velallisella ole kotipaikkaa vaan ainoastaan omaisuutta Portugalissa, toimivalta täytäntöönpanoasiassa on sen paikkakunnan tuomioistuimella, jonka alueella omaisuus sijaitsee.

Väestörekisteriviranomaisen tekemään päätökseen perustuvien elatusapuvaateiden täytäntöönpanon asiasisältöön perustuva toimivalta määräytyy seuraavien sääntöjen mukaan:

Alioikeuden (*Tribunal de Comarca*) perheoikeudellisia asioita ja alaikäisiin liittyviä asioita käsittelevä osasto (*Juízo de Família e Menores*) on toimivaltainen valmistelemaan ja ratkaisemaan puolisoitten ja entisen puolisoitten välisten sekä alaikäisten taikka täysi-ikäisten tai täysivaltaisten lasten elatusapuvaateiden täytäntöönpanoasiat. Koska kyseinen osasto ei kuitenkaan ole käsitelty tässä tapauksessa vahvistuskannetta koskevaa asiaa vaan sen on käsitelty väestörekisteritoimisto, tuomioistuin voi päättää, että asiassa toimivaltainen on alioikeuden täytäntöönpano-osasto (*Juízo de Execução*).

Ellei täytäntöönpano-osastoa ole, elatusapuvaateiden erityisen täytäntöönpanon osalta toissijaisesti toimivaltainen on riita-asioiden paikallisosasto (*Juízo Local Cível*) tai yleisen toimivallan osasto (*Juízo de Competência Genérica*).

Huom.

Kansalliset tuomioistuimet voivat tulkita edellä esitettyjä toimivaltasääntöjä myös toisin.

6 Pitääkö minun mennä jonkun välikäden (asianajajan, keskus- tai paikallisviranomaisen) kautta voidakseni panna asian vireille tuomioistuimessa? Ellei, mitä menettelyä on noudatettava?

Alaikäisille maksettavaa elatusapua koskevassa menettelyssä asianajajan käyttäminen ei ole pääsääntöisesti pakollista, muutoksenhakuun lukuun ottamatta. Täysi-ikäinen tai -valtainen kantaja (esimerkiksi alaikäisen holhooja) voi esiintyä oikeudessa ilman asianajajaa, kun asia käydään ensimmäisessä oikeusasteessa. Lapselle on kuitenkin nimettävä asianajaja, kun lapsen etu on ristiriidassa vanhempien, laillisen edustajan tai tosiasiallisen huoltajan edun kanssa tai kun lapsi pyytää tätä tuomioistuimelta ja on riittävän kypsä esittämään tällaisen pyynnön.

Muissa elatusapuasioissa koskevissa menettelyissä noudatetaan seuraavia yleisiä periaatteita.

Asianajajan käyttäminen on pakollista asioissa, jotka kuuluvat rahamääräistä arvoa koskevien rajojen perusteella määräytyvään tuomioistuimen toimivaltaan ja joissa tavanomainen muutoksenhaku on mahdollista, asioissa, joissa tavanomainen muutoksenhaku on mahdollista aina, vaatimuksen arvosta riippumatta, sekä ylempiin oikeusasteisiin tehdyissä muutoksenhauissa ja ylemissä oikeusasteissa ensimmäisenä oikeusasteena käsitellyissä asioissa.

Nykyisin (vuonna 2022) tavanomainen muutoksenhaku on mahdollista vain silloin, kun kanteen rahamääräinen arvo ylittää tuomioistuimen toimivallan rajan ja kantaja joutuisi maksamaan valituksenalaisen ratkaisun perusteella määrän, joka on yli puolet kyseisen tuomioistuimen toimivaltarajasta. Jos hävinneen osapuolen maksettavaksi tulevasta määrästä ei ole varmuutta, huomioon otetaan kanteessa esitetyn vaateen arvo. Tästä periaatteesta on lukuisia poikkeuksia, joista on säädetty eri säännöksissä. Tämä tietosivu on tarkistettu vuonna 2022, ja silloin tuomioistuinten toimivalta siviiliasioissa määräytyi seuraavien rajojen mukaan: ylioikeus (*Tribunal da Relação*): 30 000,00 euroa ja alioikeus (*Tribunal de Primeira Instância*): 5 000,00 euroa.

Vaikka asianajajan käyttäminen olisi pakollista, auskultoivat asianajajat, toimistoasianajajat ja asianosaiset itse voivat panna vireille hakemuksia, jotka eivät edellytä oikeuskysymysten käsittelemistä oikeudenkäynnissä.

7 Onko oikeuskäsittely maksullinen? Jos on, paljonko se maksaa? Jos varani eivät riitä, voinko saada oikeusapua käsittelyn kustannusten kattamiseksi?

Vastaus tähän kysymykseen riippuu siitä, käsitelläänkö elatusapuasia tuomioistuimessa vai väestörekisteritoimistossa ja myönnetäänkö asianosaisille oikeusapua. Tuomioistuimet perivät maksuja, Tuomioistuimet perivät maksuja, samoin väestörekisteritoimistot.

Maksettavista kuluista säädetään oikeudenkäyntikuluista annetussa asetuksessa.

Maksettavista kuluista säädetään [oikeudenkäyntikuluista annetussa asetuksessa](#).

Kuluihin sisältyvät tuomioistuinmaksut, oikeudenkäynnin kuluissa syntyvät kustannukset ja asianosaiskulut ([siviiliprosessilain](#) 529 §).

Poikkeukset

[Oikeudenkäyntikuluista annetun asetuksen](#) 4 §:n 1 momentin i ja l kohdassa säädetään seuraavaa:

Alaikäiset on vapautettu tuomioistuinten perimistä maksuista, kun heitä edustaa syyttäjä tai tuomioistuimessa heitä virkansa puolesta edustava asianajaja.

Alaikäiset on vapautettu myös väestörekisteritoimiston perimistä maksuista.

Alaikäiset tai heidän oikeudelliset edustajansa vapautetaan maksuista myös muutoksenhakuasioissa, jotka koskevat nuorisotuomioistuimissa annettuja elatusavun täytäntöönpanoa, muuttamista tai lakkauttamista koskevia ratkaisuja. Nuorisotuomioistuinten käsittelemät asiat, joissa voidaan vahvistaa myös elatusavun määrä, ovat yleensä lasten elatusapumenettelyjä ja lasten huoltoa koskevia menettelyjä. Kyse on erityismenettelyistä hakemuskäytön alalla.

[Oikeudenkäyntikuluja koskevan asetuksen](#) 15 §:n 1 momentin f kohdassa säädetään seuraavaa:

Nuorisotuomioistuinten menettelyissä (myös elatusapuasioissa) osapuolet on vapautettu tuomioistuinmaksun maksamisesta ennakoon. Tällöin tuomioistuinmaksua ei tarvitse maksaa heti, vaan asianosaista kehoitetaan suorittamaan maksu kymmenen päivän kuluessa siitä, kun tuomioistuin on antanut ratkaisunsa pääasiassa. Tuomion ei tällöin tarvitse vielä olla lopullinen.

Muissa kuin edellä mainituissa tapauksissa oikeudenkäyntikulut on periaatteessa maksettava. Ainoa poikkeus tästä pääsäännöstä on tilanne, jossa osapuolelle on myönnetty oikeusapua, tai jos kyseessä on menettely, jota tarkoitetaan 18. joulukuuta 2009 annetun asetuksen (EY) N:o 4/2009 V luvussa. Kyseistä asetusta käsitellään jäljempänä tällä tietosivulla.

Kulujen korvaaminen

Edellä mainittuja poikkeuksia lukuun ottamatta elatuspuhakemuksen vireillepano edellyttää tuomioistuinmaksun maksamista, sillä asia otetaan käsiteltäväksi vasta sen jälkeen. Tuomioistuinmaksu on ennakkomaksu lopullisista oikeudenkäyntikuluista.

Kuluihin sisältyvät tuomioistuinmaksut, oikeudenkäynnin kuluessa syntyvät kustannukset ja asianosaiskulut.

Tuomioistuinmaksut

Jotta voidaan määrittää suoritettavan maksun määrä, riita-asian rahamääräisen arvon on oltava tiedossa, sillä tuomioistuinmaksu määritetään oikeudenkäyntikuluista annettuun asetukseen (*Regulamento das Custas Processuais*) liitetyn taulukon mukaan.

Riita-asian rahamääräinen arvo taulukon soveltamiseksi perustuu [siviiliprosessilain](#) 296–310 §:ään.

Esimerkkejä:

Elatusapua koskevan riita-asian rahamääräinen arvo vastaa hakemuksen mukaista vuotuista maksua viisinkertaisena eli määrää, joka saadaan kertomalla haetun elatusavun kuukausimaksun määrä kuudellakymmenellä.

Väliaikaista elatusapua koskevissa turvaamistoimissa kyseinen arvo vastaa kuukausimaksun määrää kerrottuna kahdellatoista.

Avioeroa ja lasten huoltoa koskevissa menettelyissä, joissa käsitellään elatusavun lisäksi muita aineellisia etuja, arvo vastaa ylioikeuden käsittelyrajaa lisätyn yhdellä sentillä (vuonna 2022 se oli 30 000,01 euroa – [lain nro 62/2013](#) 44 §).

Oikeudenkäynnin kuluessa syntyvät kustannukset

Oikeudenkäynnin kuluessa syntyviin kustannuksiin sovelletaan seuraavia sääntöjä (siviiliprosessilain 532 §, joka on saatavilla sivulla [26. kesäkuuta 2013 annettu laki nro 41/2013](#)).

Menettelyyn sisältyviin toimiin liittyvät menot ja kulut (esimerkiksi asiantuntijapalkkiot ja maksut selvitysten laatimisesta) maksaa yleensä osapuoli, jonka aloitteesta toimi on toteutettu.

Jos kyseinen toimenpide osoittautuu selvästi hyödyttömäksi tai tarpeettomaksi, sen toteuttamista pyytänyt osapuoli vastaa siitä aiheutuneista kustannuksista riippumatta siitä, ratkaistaanko asia hänen hyväkseen tai määrätäänkö hänet maksamaan muut oikeudenkäyntikulut.

Jos menettelyyn liittyvä toimi tai meno on kaikkien asianosaisten edun mukainen, kulut jaetaan asianosaisten kesken tasan, jos he kaikki hyötyvät siitä yhtä paljon. Näin menetellään myös silloin, kun hyötyvää osapuolta ei pystytä määrittämään.

Asianosaiskulut

Asianosaiskuluista [siviiliprosessilain](#) 533 §:ssä säädetään, että voittaneen osapuolet kulut maksaa hävinnyt osapuoli suhteutettuna hävittyihin vaateisiin.

Asianosaiskuluihin sisältyvät ennakoon maksetut tuomioistuinmaksut, osapuolelle käytännössä aiheutuneet kustannukset, täytäntöönpanoviranomaisen palkkiot ja tälle aiheutuneet kulut sekä oikeudellisen edustajan palkkiot ja tälle aiheutuneet kulut.

Kululaskelma

Lukuun ottamatta niitä edellä mainittuja tapauksia, joissa osapuolet on vapautettu tuomioistuinmaksun ennakoon maksamisesta, tuomioistuimen kirjaaja laatii yleensä kululaskelman vasta lopullisen tuomion antamisen jälkeen ja sen perusteella. Laskelma annetaan tiedoksi osapuolille.

Jos laskelmaa ei muuteta eikä vastusteta tai jos tuomioistuin on antanut vastustamista koskevan ratkaisun, hävinneen osapuolen on maksettava aiheutuneet kulut ja/tai korvattava voittaneelle osapuolelle tämän ennakoon maksamat määrät.

Hävinnyt osapuoli maksaa asianosaiskulut suoraan voittaneelle velkovalle osapuolelle. Jos hävinnyt osapuoli on saanut oikeusapua, valtio korvaa kulut voittaneelle osapuolelle ([oikeudenkäyntikuluista annetun asetuksen](#) 26 §).

Oikeusapu tuomioistuinten toimivaltaan kuuluvissa asioissa

Jos hakijan varat eivät riitä käsittelyn kustannusten kattamiseen, hän voi saada oikeusapua. Kansallisen lainsäädännön mukaan oikeusapua voidaan myöntää ainoastaan yksityishenkilöille tai voittoa tavoittelemattomille yhteisöille.

Oikeusapujärjestelmä on vahvistettu [lailla nro 34/2004](#).

Yksityishenkilöille voidaan myöntää oikeusapua monissa eri muodoissa: oikeudellisenä neuvontana, vapautuksena tuomioistuinmaksuista ja oikeudenkäynnin kuluista syntyvistä kustannuksista, mahdollisuutena maksaa tuomioistuinmaksut ja oikeudenkäynnin kuluista syntyvät kustannukset osamaksulla, nimeämällä asianajaja viran puolesta ja maksamalla asianajajan palkkio, nimeämällä asianajaja ja hyväksymällä hänen palkkionsa maksaminen osamaksulla sekä osoittamalla täytäntöönpanoviranomainen.

Portugalin oikeusapujärjestelmää sovelletaan kaikissa sen muodoissa kaikissa tuomioistuimissa ja kaikissa menettelyissä.

Oikeuspuhake laaditaan erillisellä lomakkeella. Sen voi toimittaa henkilökohtaisesti tai lähettää postitse mihin tahansa sosiaaliturvatoimistoon (*Instituto da Segurança Social IP*). Lomakkeita ja täyttöohjeita saa toimistoista. Yleensä vastauksen saa 30 päivässä. Lomakkeita ja käytännön tietoja on saatavilla osoitteessa [Proteção Jurídica - seg-social.pt](#).

Asiaa vireille pantaessa hakemukseen on liitettävä todiste suoritetusta tuomioistuinmaksusta tai myönnetystä oikeusavusta, jonka nojalla hakija on vapautettu maksusta. Kun oikeusapu myönnetään mahdollisuutena maksaa tuomioistuinmaksu osamaksulla, oikeusapua koskeva todistus ja todiste suoritetusta maksuerästä on liitettävä hakemukseen ([oikeudenkäyntikuluista annetun asetuksen](#) 14 ja 15 §).

Maksut väestörekisteritoimiston toimivaltaan kuuluvissa menettelyissä

Alaikäiset on vapautettu väestörekisteritoimistojen (*Conservatórias de Registo Civil*) menettelyistä perittävistä maksuista, kun heitä edustaa syyttäviviranomainen tai tuomioistuimen osoittama asianajaja.

Väestörekisteritoimistojen toimivaltaan kuuluvissa menettelyissä perittävät maksut on vahvistettu väestörekistereiden ja notaarien perimiä maksuja koskevassa asetuksessa (*Regulamento Emolumentar dos Registos e Notariado*).

Esimerkiksi vuonna 2022 väestörekisteritoimistojen toimivaltaan kuuluvissa menettelyissä perittiin seuraavia maksuja (joista on säädetty [väestörekistereiden ja notaarien perimiä maksuja koskevan asetuksen](#) 18 §:ssä):

puolisoiden yhdessä hakemaa avio- tai asumuseroa koskeva menettely (ilman omaisuuden ositusta), joka sisältää myös puolison tai lasten elatusapusopimuksen vahvistamispäätöksen: 280 euroa

täysi-ikäisille tai -valtaisille lapsille myönnettävän elatusavun määrän vahvistamista koskeva menettely: 120 euroa

elatusapusopimuksen muuttamista koskeva menettely: 100 euroa.

Nämä maksut olivat voimassa vuonna 2022, jolloin tämä tietosivu on tarkistettu. Maksuja tarkistetaan, joten voimassa oleva määrä on hyvä varmistaa ajantasaisesta kansallisesta lainsäädännöstä.

Oikeusapu väestörekisteritoimiston toimivaltaan kuuluvissa menettelyissä

Väestörekisteritoimistoissa käytävissä menettelyissä oikeusapua myönnetään nimeämällä oikeusavustaja ja maksamalla hänen palkkionsa tai nimeämällä oikeusavustaja ja hyväksymällä hänen palkkionsa maksu osamaksulla.

Lisäksi tietyt väestörekisteritoimistojen hoitamat toimet ovat maksuttomia hakijoille, jotka todistavat vähävaraisuutensa.

Vähävaraisuuden voi todistaa toimivaltaisen viranomaisen antamalla asiakirjalla tai sen laitoksen antamalla todistuksella, jossa asianomainen henkilö asuu.

Tällöin seuraavat toimet ovat maksuttomia: siviilisäätyn tai kansalaisuuteen liittyvät toimet, niihin liittyvät menettelyt ja lausunnot, niiden hakemiseen tarvittavat asiakirjat ja menettelyt sekä todistukset eri tarkoituksiin.

Samaa sääntöä sovelletaan myös väestörekisteritoimistojen toimivaltaan kuuluviin menettelyihin, joissa vahvistetaan elatusavun määrä.

8 Minkä tyyppistä elatusapua tuomioistuin voi myöntää? Miten sen määrä lasketaan? Voidaanko tuomioistuimen päätöstä tarkistaa elinkustannusten tai perhetilanteen muuttuessa? Jos voidaan, miten (esim. automaattinen indeksointi)?

Pääsääntöisesti elatusapu on kuukausittain suoritettava rahaetuus, ellei toisin ole sovittu tai lainsäädännössä muuta säädetä tai elleivät erityistoimenpiteet ole muista syistä perusteltuja. Esimerkiksi jos elatusvelvollinen osoittaa, ettei hän kykene suorittamaan elatusapua rahaetuutena vaan ainoastaan luontoissuorituksena, elatusapu voidaan poikkeuksellisesti päättää annettavaksi tällä tavoin.

Elatusavun määrän laskeminen

Elatusvelvollisuudesta ja elatusavun laskemisesta säädetään [§ siviililain](#) 1 871–1 880, 1905 ja 2 003–2 023 §:ssä.

Elatusapu on suhteutettava elatusvelvollisen varallisuuteen ja saajan tarpeisiin. Elatusapua vahvistettaessa otetaan huomioon lisäksi elatusavun saajan mahdollisuus huolehtia toimeentulostaan.

Elatusavun saajan tarpeet vaihtelevat sen mukaan, onko kyseessä alaikäinen, opiskeleva täysi-ikäinen lapsi vai muu aikuinen. Asiaa on jo käsitelty vastauksessa kysymykseen 1.

Elatusvelvollisen huomioon otettavan varallisuuden osalta sovelletaan seuraavia kriteerejä sen mukaan, onko kyse elatusavusta alaikäisille vai entiselle puolisolle.

Elatusapu alaikäisille

Alaikäisten lasten elatusvelvollisuus on yksi vanhempien perusvelvollisuuksista. Elatusvelvollisuus perustuu suoraan Portugalin perustuslain (*Constituição da República Portuguesa*) 36 §:n 5 momenttiin.

Alaikäisille maksettava elatusapu on suhteutettava elatusvelvollisen varallisuuteen.

Portugalin korkeimman oikeuden (*Supremo Tribunal de Justiça*) vallitsevan oikeuskäytännön mukaan alaikäiselle maksettavan elatusavun määrää laskettaessa tuomioistuimen on otettava huomioon elatusvelvollisen senhetkisten tulojen lisäksi kattavasti ja yleisesti myös tämän yhteiskunnallinen asema, mahdollisuus ansiotyöhön ja velvollisuus toimia aktiivisesti harjoittamalla ammatillista toimintaa elatusvelvollisuuden täyttämiseksi sekä elatusvelvollisen hallussa oleva koko omaisuus.

Elatusapu entiselle puolisolle

Entiselle puolisolle annettavan elatusavun määrää vahvistettaessa tuomioistuimen on otettava huomioon avioliiton kesto, kummankin osallistuminen perheen taloudenpitoon, aviopuolisoiden ikä ja terveydentila, ammattipätevyys ja työllistymismahdollisuudet, yhteisten lasten hoitoon mahdollisesti kuluva aika, kummankin tulot ja varat, uusi avio- tai avoliitto sekä yleisesti ottaen kaikki edunsaajan tarpeisiin ja elatusvelvollisen valmiuksiin vaikuttavat seikat. Useimpien portugallilaisten tuomioistuinten oikeuskäytännön mukaan elatusavun saajalla ei ole oikeutta vaatia samanlaisen elintason ylläpitämistä kuin avioliiton aikana.

Mistä alkaen elatusapua on maksettava

Tuomioistuimen päätöksellä vahvistettua elatusapua on maksettava siitä päivästä alkaen, jona kanne on jätetty. Osapuolten välisellä ja tuomioistuimen tai väestörekisterivirkamiehen vahvistamalla sopimuksella vahvistettua elatusapua on maksettava siitä päivästä alkaen, jona velallisen velka on syntynyt.

Tämän katsotaan tapahtuneen määrättyinä maksupäivinä tai päivinä, jona maksua vaaditaan suoritettavaksi. Muilta osin Portugalin lainsäädännössä ei säädetä elatusmaksujen määräämisestä taannehtivasti.

Vahvistetun elatusavun muuttaminen

Elatusavun määrää voidaan muuttaa tai sen maksaminen voidaan lopettaa, jos olosuhteet, jotka on otettu huomioon elatusapua vahvistettaessa, muuttuvat. Jos vireillä ei ole erityistä elatusvaateiden täytäntöönpanomenettelyä, elatusavun muuttamista tai lopettamista koskeva hakemus esitetään varsinaisen elatusapuasian liitännäisenä. Jos vireillä on erityinen elatusvaateiden täytäntöönpanomenettely, elatusavun muuttamista tai lopettamista koskeva hakemus liitetään täytäntöönpanomenettelyyn.

Elatusvelvollinen voi hakea elatusavun määrän vähentämistä tai sen lakkauttamista, jos esimerkiksi hänen tulonsa pienenevät, elatusavun saajan tulot kasvavat tai saajasta tulee täysi-ikäinen tai kykenevä vastaamaan toimeentulostaan.

Elatusavun saaja voi hakea elatusavun korottamista, jos esimerkiksi hänen taloudellinen tilanteensa heikkenee, hänen perhetilanteeseensa muuttuu tai hänen tarpeensa tai elinkustannuksensa kasvavat, edellyttäen että elatusvelvollisen on maksettava tai hän pystyy maksamaan tällaisen korotuksen (esimerkiksi koska hänen palkkansa on tällä välin noussut).

Automaattinen päivitys

Elinkustannusten nousun huomioon ottamiseksi elatusapupäätöksessä voidaan määrätä, että myönnettyä määrää on tarkistettava määrätyn väliajoin (yleensä vuosittain).

Tarkistaminen voidaan tehdä kansallisen tilastolaitoksen (*Instituto Nacional de Estatística*) vuosittain julkaiseman inflaation tasosta riippuvan indeksin tai tuomioistuimen määräämän koron mukaisesti. Tarkistaminen voidaan tehdä myös elatusapupäätöksessä vahvistetulla kiinteällä vuotuisella korotuksella.

Tuomioistuin päättää automaattisesta tarkistamisesta ja valitsee huolellisen harkintansa perusteella sopivimman tavan sen toteuttamiseen. Automaattisesta tarkistamisesta voidaan myös määrätä osapuolten sopimuksella, joka on asianmukaisesti vahvistettu.

Väliaikainen elatusapu

Varsinaisen elatusavun lisäksi voidaan maksaa väliaikaista elatusapua.

Kun elatusavun lopullista määrää ei ole vielä vahvistettu, tuomioistuin voi edunsaajan pyynnöstä tai viran puolesta, mikäli edunsaaja on alaikäinen, myöntää väliaikaista elatusapua, jonka määrän tuomari vahvistaa harkintansa mukaan. Väliaikaista elatusapua ei makseta takaisin. Väliaikaista elatusapua maksetaan, kunnes elatusavun lopullinen määrä vahvistetaan. Kun lopullinen elatusavun määrä on vahvistettu, elatusapua aletaan maksaa sen suuruusena. Jos toisen puolison yksin tekemän avioerohakemuksen käsittely on kesken, tuomioistuin voi määrätä väliaikaisen elatusavun maksamisesta käsittelyn ajan toiselle puolisolle tai lapsille. Jos lasten huoltoa koskevan asian käsittely on kesken, tuomioistuin voi niin ikään määrätä väliaikaisen elatusavun maksamisesta alaikäisille lapsille. Tällaisissa tapauksissa väliaikaisen elatusavun määrä voidaan vahvistaa pääasiaa koskevan menettelyn välitoimena. Väliaikaisen elatusavun määrä voidaan vaihtoehtoisesti vahvistaa välitoimimenettelyssä, joka käydään elatusavun määrän vahvistamista koskevan pääasian käsittelyn yhteydessä.

9 Miten ja kenelle elatusapu maksetaan?

Elatusapu maksetaan tuomioistuimen päätöksen tai tuomioistuimen vahvistaman sopimuksen mukaisesti päätöksessä tai sopimuksessa osoitetulle henkilölle siinä määritellyin ehdoin.

Mikäli elatusavun saaja on oikeuskelpoinen aikuinen tai täysivaltaiseksi tullut alaikäinen, elatusapu maksetaan hänelle suoraan.

Mikäli elatusavun saaja on vajaavaltainen aikuinen, elatusapu ohjataan henkilölle (holhooja, edunvalvoja tai asiainhoitaja), jolla on lakisääteinen velvollisuus huolehtia vajaavaltaisen aikuisen taloudellisista asioista. Kyseessä voi olla myös jokin laitos.

Jos edunsaaja on alaikäinen, elatusapu maksetaan lapsen huoltajalle, joka voi olla toinen vanhemmista, muu sukulainen, joku muu henkilö (sijaisperhe) tai laitoksen johtaja, jolle alaikäisen huoltajuus on uskottu.

Lainsäädännössä ei määrätä elatusavun maksutavasta, joten asianosaiset voivat sopia asiasta keskenään. Jos asiasta ei päästä yksimielisyyteen, tuomioistuimien päätetään joko elatusvelvollisen tai edunsaajan kannalta käytännöllisimmästä ja edullisimmasta elatusavun maksutavasta.

Tavallisesti elatusapu maksetaan edunsaajalle kuukausittain kunkin kuukauden alussa.

Maksupäivä ja -paikka vahvistetaan elatusapusopimuksessa tai -päätöksessä. Jos niitä ei ole vahvistettu, sovelletaan asiaa koskevia Portugalin siviililain (*Código Civil*) täydentäviä säännöksiä. Näiden säännösten mukaan toimitaan seuraavasti, ellei toisin ole määrätty:

elatusapu on maksettava edunsaajan kotipaikassa maksun erääntymisajankohtana

jos elatusapu maksetaan kalenterikuukausittain, edunsaaja voi vaatia maksun suorittamista milloin tahansa kyseisen kuukauden ensimmäisestä päivästä lukien.

Yleisimmät maksutavat ovat pankkisiirto, talletus pankkitilille, postiosoitus, sekki tai henkilökohtaisesti toimitettu käteismaksu.

10 Jos elatusvelvollinen ei maksa vapaaehtoisesti, mitä pakkotoimia voidaan käyttää?

Jos elatusvelvollisen maksusuoritus myöhästyy, edunsaaja voi käyttää siviili- ja rikosoikeudellisia täytäntöönpanokeinoja.

Siviilioikeudelliset täytäntöönpanokeinot

Täytäntöönpanoa edeltävä väli toimi

Kun kyse on alaikäisen elatusavusta, joka on vahvistettu elatusapua tai lapsen huoltoa koskevassa asiassa, lainsäädännössä säädetään elatusavun saajan mahdollisuudesta hakea täytäntöönpanoa edeltävää väli toimea (*incidente pré-executivo*).

Alaikäinen voi hakea elatusavun velkojana [siviilioikeudellisesta huoltajuusmenettelystä annetun lain](#) (*Regime Geral do Processo Tutelar Cível*) 48 §:ssä tarkoitettua täytäntöönpanoa edeltävää väli toimea, jos seuraavat edellytykset täyttyvät: elatusapua ei ole maksettu tai se on maksettu myöhässä ja velallinen saa säännöllisiä palkkatuloja, vuokratuloja, eläkettä, etuuksia, välityspalkkioita, korkotuloja, korvauksia, lisäpalkkioita, avustuksia tai muita vastaavia tuloja. Vaatimus liitetään tuomioistuimessa vireillä olevaan menettelyyn, jossa vahvistetaan lasten huoltoa koskevat edellytykset tai lapselle maksettavan elatusavun määrä. Elatusvelvolliselle esitetään maksukehoitus kymmenen päivän kuluessa elatusapumaksun erääntymisestä. Jos elatusvelvollinen ei esitä maksutositetta, elatusapumaksu peritään kuukausittain suoraan palkkioista, palkasta, eläkkeestä, etuuksista tai muista hänen saamistaan vastaavanlaisista tuloista. Maksusta vastaavalle taholle ilmoitetaan, että sen tulee pidättää kyseinen kuukausimaksu ja siirtää summa suoraan elatusapuvelkojan ilmoittamalle pankkitilille. Pidätetyillä määrillä katetaan myös aiemmin erääntyneet elatusmaksut.

Kun edellä mainittujen tulojen käsittelystä tai maksusta vastaavat henkilöt tai yhteisöt ovat saaneet asiasta tiedon, niiden vastuulla on sen jälkeen pidättää elatusapumaksut. Jos ne eivät pidätä määrättyä elatusapumäärää, niihin kohdistuu täytäntöönpanotoimia.

Pidätetyillä määrillä ei kateta elatusapumaksuja, jotka ovat erääntyneet ennen maksukehotuksen tiedoksi antoa. Sen jälkeen erääntyvät elatusapumaksut kuuluvat kuitenkin maksuvelvollisuuden piiriin. Jotta voidaan periä ennen täytäntöönpanoa edeltävää väli toimea erääntyneet määrät, elatusapuvelkojan on esitettävä täytäntöönpanotoimia koskeva kanne. Jos elatusapuvelkoja koskee alaikäisille maksettava elatusapua, velkoja voi samanaikaisesti hakea täytäntöönpanoa edeltävää väli toimea (saadakseen tulevat maksut) ja panna vireille elatusapuvaateiden erityisen täytäntöönpanomenettelyn (saadakseen jo erääntyneet maksut).

Täytäntöönpanomenettely voidaan aloittaa myös ilman täytäntöönpanoa edeltävää väli toimea. Täytäntöönpanoa edeltävä väli toimi on vain täytäntöönpanomenettelyn vaihtoehto. Väli toimen yhteydessä ei voi esittää vastinetta, mutta tämän vastapainona velkojan käytössä on vähemmän pakkokeinoja kuin täytäntöönpanomenettelyssä, sillä velkoja voi vain vaatia, että elatusapu pidätetään palkkiosta, palkasta, eläkkeestä, etuuksista tai vastaavista säännöllisistä tuloista (velkoja ei voi pyytää omaisuuden, pankkitalletusten tai saatavien takavarikkoa).

Jos elatusapuun oikeutettu on alaikäinen, hän voi vaihtoehtoisesti panna vireille vain elatusapuvaateiden erityisen täytäntöönpanomenettelyn, josta säädetään siviiliprosessilaissa (*Código de Processo Civil*). Tällä tavoin velkoja voi yhden kanteen avulla periä kaikki elatussaatavansa riippumatta siitä, onko niiden maksu jo erääntynyt. Täytäntöönpanotoimia koskevassa kanteessa velkojalla on käytettävissään laajempia pakkotoimia, kuten ulosmittaus ja tulojen tallettaminen. Tätä menettelyä koskevat yksityiskohdat selostetaan jäljempänä.

Velvoitteen laiminlyöntiä koskeva väli toimi

Kun kyse on huoltajuusmenettelyn yhteydessä vahvistetusta alaikäisen elatusavusta, lainsäädännössä säädetään elatusavun saajan mahdollisuudesta hakea velvoitteen laiminlyöntiä koskevaa väli toimea (*incidente de incumprimento*), josta on säädetty [siviilioikeudellisesta huoltajuusmenettelystä annetun lain](#) (*Regime Geral do Processo Tutelar Cível*) 41 §:ssä.

Tässä väli toimessa tuomioistuimien pyydetään määräämään tarvittavat pakkotäytäntöönpanotoimet sekä sakko maksun laiminlyöneelle velalliselle. Kun hakemus on esitetty ja liitetty aiempaan asiaan, tuomioistuin kutsuu vanhemmat tapaamiseen tai antaa asian vastaajalle tiedoksi ja pyytää tätä esittämään vastineensa viiden päivän kuluessa.

Vanhemmat voivat yhdessä sopia vahvistetun järjestelyn muuttamisesta. Jos sopimukseen ei päästä, tuomari tekee hakemuksesta väliaikaisen päätöksen ja ohjaa osapuolet sovitteluun tai erityisasiantuntijan kuultaviksi. Ellei vieläkään päästä sopimukseen, asianosaisia kehoitetaan esittämään väitteensä ja pyytämään todistelua. Tämän jälkeen suoritetaan todistelu, asia käsitellään oikeudenkäynnissä ja asiassa annetaan tuomio.

Elatusapuvaateiden erityinen täytäntöönpanomenettely

Aina kun elatusavun maksu on viivästynyt, elatusapuvelkoja voi panna vireille elatusapuvaateiden erityisen täytäntöönpanomenettelyn [siviiliprosessilain](#) 933–937 §:ssä säädettyihin edellytyksiin. Tämä on mahdollista riippumatta siitä, onko elatusavun saaja ala- vai täysi-ikäinen ja onko kyse varsinaisesta vai väliaikaisesta elatusavusta.

Elatusapuvaateiden erityisessä täytäntöönpanomenettelyssä velkoja voi vaatia, että velkojalle kuuluva osa velallisen saamista tuloista, palkasta tai eläkkeistä tuomitaan hänelle (*adjudicação*) tai että velallisen omaisuudesta saatavia tuloja talletetaan maksujen maksamiseen.

Tulojen siirtäminen tai tallettaminen tapahtuu takavarikosta erillisinä, ja sen tarkoituksena on kattaa sekä erääntyneet että erääntyvät maksut.

Mikäli hakija vaatii rahamäärän, palkan tai eläkkeen tallettamista, asia saatetaan näiden maksamisesta tai asiaa koskevien asiakirjojen käsittelystä vastaavan tahon tietoon, jotta talletettava määrä annettaisiin suoraan velkojalle. Talletettava määrä siirretään kuukausittain hakijan pankkitilille, jonka tilinumero on ilmoitettava täytäntöönpanohakemuksessa.

Mikäli velkoja vaatii omaisuudesta saatavan tuoton tallettamista, hänen on ilmoitettava, mitä omaisuutta tässä on käytettävä. Ulosottomies ohjaa tallettavaksi tuloja sen verran kuin katsoo tarpeelliseksi erääntyneiden ja erääntyvien maksujen kattamiseen. Hän voi halutessaan kuulla tässä velallista.

Mikäli omaisuudesta saadun tuoton tallettamisen jälkeen ilmenee, ettei tuottoa ole talletettu riittävästi, velkoja voi osoittaa tähän muuta velallisen omaisuutta.

Mikäli tuloja on päinvastoin talletettu liikaa, velkojan on palautettava vastaanottamansa liikamäärä velalliselle. Myös velallinen voi vaatia, että tuoton tallettaminen rajataan koskemaan vain osaa sen omaisuudesta tai vaihdetaan muuhun omaisuuteen.

Siirrettyjen määrien tai talletetun tuoton määrän tulisi riittää erääntyneiden maksujen suorittamiseen, velkojan mahdollisesti vaatimien viivästyskorkojen maksuun, erääntyvien maksujen suorittamiseen ja mahdollisesti vahvistettuihin automaattisiin korkotuksiin.

Velkoja voi myös vaatia velallisen omaisuuden takavarikointia. Takavarikointi voi koskea kiinteää tai irtainta omaisuutta, pankkitalletuksia, luotto-oikeuksia, liikeyrityksiä tai yhtiöiden osakkuuksia.

Jos takavarikoitua omaisuutta on myyty elatusapuvelan maksamiseksi, täytäntöönpannun elatusavun ylittävää määrää ei saa määrätä palautettavaksi velalliselle ennen kuin on osoitettu, että erääntyvien maksujen maksamiseen on varattu tuomarin asianmukaiseksi katsoma määrä, paitsi jos velallinen on antanut vakuuden tai muun asianmukaisen takeen.

Tiedoksianto velalliselle tapahtuu vasta tulojen takavarikon, siirron tai tallettamisen jälkeen. Täytäntöönpanoa tai takavarikointia ei keskeytetä velallisen vastustuksen perusteella.

Jos elatusavun muuttamista tai lopettamista koskeva hakemus esitetään samaan aikaan, kun vireillä on elatusvaateiden erityinen täytäntöönpanomenettely, hakemus liitetään täytäntöönpanomenettelyyn.

Eurooppalainen täytäntöönpanoperuste

Jos elatusvelvollisuutta koskeva sopimus, joka ilmenee viranomaisten läsnä ollessa tehdystä alkuperäisestä asiakirjasta tai viranomaisten todentamasta asiakirjasta, on jäänyt täyttämättä jäsenvaltiossa, jota ei sido vuoden 2007 Haagin pöytäkirja, elatusapuvelkoja voi vedota eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta 21. huhtikuuta 2004 annettuun asetukseen (EY) N:o 805/2004 (kyseisen asetuksen 4 artiklan 3 kohdan b alakohtaan sekä 18. joulukuuta 2008 annetun asetuksen (EY) N:o 4/2009 68 artiklan 2 kohtaan).

Rikosoikeudelliset täytäntöönpanokeinot

 Rikoslain (*Código Penal*) 250 §:n mukaan elatusvelvollisuuden laiminlyönti johtaa tapauksen mukaan vankeusrangaistukseen (jonka pituus on kuukaudesta kahteen vuoteen) tai sakkoon (jopa 240 päiväsakkoa).

Rikosoikeudellisen menettelyn aloittaminen edellyttää kanteen nostamista.

Mikäli elatusvelvollinen tämän jälkeen täyttää velvollisuutensa, tuomioistuin voi jättää rangaistuksen määräämättä tai peruuttaa suorittamattoman rangaistuksen kokonaisuudessaan tai osittain.

11 Lyhyt kuvaus täytäntöönpanoa koskevista rajoituksista, erityisesti velallisen suojaa koskevista säännöistä sekä määräajoista tai vanhentumisajoista.

Varojen tai oikeuksien takavarikointiin sovellettavista säännöistä sekä takavarikointiin liittyvistä rajoituksista ja vastustamisperusteista säädetään **siviiliprosessilain** 735–783 §:ssä.

Täytäntöönpanotoimien kohteena voivat periaatteessa olla kaikki velallisen takavarikoitavissa olevat varat, jotka aineellisen oikeuden mukaisesti vastaavat täytäntöönpanontavaa velkaa. Takavarikointi rajoittuu varoihin, jotka tarvitaan velan maksuun ja odotettavissa olevien täytäntöönpanokulujen kattamiseen. Lisäksi lailla rajoitetaan takavarikointia ja säädetään elatusapuvelvollisuuden vanhentumisajoista seuraavaa.

Takavarikointiin sovellettavat rajoitukset

Tiettyjä varoja ei saa takavarikoida missään olosuhteissa (takavarikkokiellon piiriin kuuluvat varat). Jotkin varat voidaan takavarikoida vain tietyissä olosuhteissa (tietyin ehdoin takavarikkokiellon piiriin kuuluvat varat), ja jotkin varat voidaan takavarikoida vain osittain (osittain takavarikoitavissa olevat varat). *Omaisuserät, jotka eivät voi koskaan olla täytäntöönpanon kohteena*

Erityismääräyksen nojalla ulosmittaamatta jätettävien varojen lisäksi ulosmittauskiellon piiriin kuuluvat seuraavat varat: jakamattomat esineet tai oikeudet

valtion ja muiden julkisoikeudellisten oikeushenkilöiden julkinen omaisuus

esineet, joiden takavarikointi olisi vastoin hyvää tapaa tai jolle ei ole taloudellista perustetta vähäisen myyntiarvon vuoksi

esineet, jotka on tarkoitettu erityisesti julkiseen uskonnonharjoittamiseen

hautamuistomerkit

liikuntavammaiselle välttämättömät tai sairaanhoitoon käytettävät välineet ja laitteet.

Tietyin ehdoin takavarikkokiellon piiriin kuuluvat varat

Seuraavat varat kuuluvat takavarikkokiellon piiriin tietyin ehdoin:

Takavarikkokiellossa ovat valtion tai muiden julkisoikeudellisten oikeushenkilöiden, julkisista rakennusurakoista tai julkisen palvelun velvoitteista vastaavien yhteisöjen tai erityistä yleishyödyllistä tehtävää hoitavien julkisen palvelun oikeushenkilöiden omaisuus, paitsi silloin kun täytäntöönpanon kohteena on reaalityöväkkuuksiin taatun velan maksu.

Takavarikkokiellossa ovat myös velallisen työssään, ammattinsa harjoittamisessa tai ammatillisessa koulutuksessaan tarvitsemat välineet, paitsi jos velallinen osoittaa kyseiset välineet takavarikoitaviksi, jos täytäntöönpanon tarkoituksena on kyseisen omaisuuden hankintahinnan tai korjauskulujen maksaminen tai jos takavarikoitava omaisuus on liikeyrityksen aineellista omaisuutta.

Takavarikkokiellossa ovat myös kotitaloudelle välttämättömät esineet, jotka sijaitsevat sen osapuolen tosiasiallisessa kodissa, jota vastaan täytäntöönpanoa on haettu, paitsi jos täytäntöönpanon tarkoituksena on mainitun esineen hankintahinnan tai korjauskulujen maksaminen.

Rahasumma tai pankkitalletus, joka johtuu takavarikkokiellon piiriin kuuluvan saatavan täyttämiseksi, on takavarikkokiellossa samoin edellytyksin kuin alkuperäinen saatava.

Elatusapusaatavaa perittäessä sovelletaan edellä mainittuja sääntöjä, jotka koskevat ehdotonta ja ehdollista takavarikkokielloa.

Kun kyseessä ovat osittain takavarikoitavissa olevat varat, elatusapuvaateiden täytäntöönpanossa takavarikoitavissa oleva määrä on yleensä suurempi kuin muihin saataviin perustuvissa täytäntöönpanoissa. Tämä johtuu seuraavassa selitetyistä syistä.

Takavarikkokiellon piiriin osittain kuuluvat varat

Takavarikkokiellon piiriin kuuluu kaksi kolmasosaa nettotuloista, palkasta, säännöllisesti maksetusta eläkkeestä tai muusta sosiaalietuudesta, vakuutuksesta, tapaturmakorvauksesta tai elinkorosta tai jostakin muusta samankaltaisesta toimeentuloturvasta.

Takavarikkokiellon ylärajana on määrä, joka vastaa kolmea kansallista minimipalkkaa kunakin takavarikkopäivänä, ja vastaavasti alarajana – silloin kun velallisella ei ole muita tuloja – määrä, joka vastaa yhtä kansallista minimipalkkaa. Jos täytäntöönpano koskee elatusapusaatavaa, takavarikkokiello koskee täyttä kansaneläkettä vastaavaa määrää.

Jos takavarikoinnin kohteena ovat rahavarat tai pankkitalletukset, takavarikkokiello koskee kansallista minimipalkkaa tai elatusvelvollisuuden kohdalla kansaneläkettä vastaavaa määrää.

Palkkatuloja tai säännöllisiä etuuksia koskevaa takavarikkokielloa ei voida yhdistää rahavaroja ja pankkitalletuksia koskevaan takavarikkokielloon.

Jos edellä mainittuja takavarikkoja koskevia sääntöjä ei noudateta, elatusapuvelallinen voi vastustaa takavarikkoa.

Vanhentumisajat

Elatusapusaatavien vanhentumisajasta säädetään **siviililain** 303, 310, 313, 314, 320 ja 323 §:ssä.

Portugalin siviililaissa (*Código Civil*) säädetään viiden vuoden vanhentumisajasta erääntyneille elatusapumaksuille (siviililain 310 §:n f alakohta). Oikeus maksuun siis raukeaa, kun elatusapumaksun erääntymisestä on kulunut viisi vuotta. Vanhentumisajan kulumisen keskeyttää tuomioistuimessa vireille tuleva

toimi, joka koskee elatusavun maksamista. Elatusapuvellallinen voi puolestaan luopua vanhentumiseen vetoamisesta vanhentumisaajan päättymisen jälkeen. Koska vanhentumisaika on presumptiivinen, se voidaan kumota nimenomaisella tai hiljaisella hyväksynnällä. Tuomioistuin ei tutki oikeuden vanhentumista omasta aloitteestaan. Jotta vanhentumisesta johtuvat vaikutukset toteutuisivat, velallisen on vedottava vanhentumiseen.

Alaikäisten elatusavun kohdalla vanhentumisaajan kuluminen ei ala, eikä vanhentumisaika kulu niin kauan kuin alaikäisellä ei ole edustajaa. Vaikka alaikäisellä olisi edustaja, vanhentumisaika päättyy vasta vuoden kuluttua siitä, kun alaikäisestä tulee täysi-ikäinen.

Portugalin siviiliprosessilainsäädännössä ei säädetä vanhentumisaajasta, jonka jälkeen elatusapuun oikeutettu ei enää voi esittää elatusvaateiden täytäntöönpanoa koskevaa kannetta. Täytäntöönpanotoimien kohteena voivat siis olla vanhentuneet elatusmaksut. Tällöin tuomioistuin ei tutki oikeuden vanhentumista omasta aloitteestaan. Jotta vanhentumisesta johtuvat vaikutukset toteutuisivat, velallisen on vedottava vanhentumiseen, jonka perusteella hän voi vastustaa täytäntöönpanoa.

Takavarikon vastustaminen

Yleinen takavarikon vastustamisen määräaika on kymmenen päivää takavarikon tiedoksiannosta elatusapuvellalliselle. Yleinen täytäntöönpanon vastustamisen määräaika on 20 päivää asian tiedoksiannosta elatusapuvellalliselle.

Elatusvaateiden erityisessä täytäntöönpanomenettelyssä täytäntöönpanotoimi annetaan elatusapuvellalliselle tiedoksi vasta sen jälkeen, kun takavarikko, varojen siirto tai tuoton tallettaminen on tapahtunut. Elatusapuvellallinen saa tiedoksiannolla tiedon siitä, että takavarikko on jo suoritettu.

Nuorisotuomioistuimissa käsiteltävän täytäntöönpanoa edeltävän välitoimen yhteydessä tiedoksianto elatusapuvellalliselle tapahtuu ennen varojen siirron määräämistä, mutta elatusapuvellallinen ei voi vastustaa toimenpidettä. Elatusapuvellallinen voi vain esittää tositteet näyttönä suoritetusta maksusta.

12 Onko olemassa viranomainen tai järjestö, joka voi auttaa minua elatusavun perimisessä?

Kun asia koskee alaikäisen elatusapua, syyttäjäviranomaisella (*Ministério Público*) on toimivalta nostaa kanne elatusavun määrän vahvistamiseksi. Kuka tahansa voi ilmoittaa syyttäjälle tarpeesta vahvistaa alaikäisen elatusavun määrän tai muuttaa sitä. Syyttäjäviranomaisella on tätä varten oma vastaanottopalvelu jokaisessa tuomioistuimessa.

13 Voiko viranomainen tai järjestö maksaa elatusavun ennakoon kokonaan tai osittain elatusvelvollisen sijasta?

Kyllä, alaikäisten elatusavun kohdalla. Kyseessä on alaikäisten elatusavun takuurahasto (*Fundo de Garantia de Alimentos Devidos a Menores*).

Takuurahasto toimii sosiaaliturvalaitoksen (*Instituto de Gestão Financeira da Segurança Social IP*) alaisuudessa.

Alaikäisten elatusaputakuusta säädetään

Sen tehtävänä on varmistaa alaikäisten elatusavun maksut tiettyyn ylärajaan asti. Elatusapua maksetaan tällöin toimivaltaisen tuomioistuimen määräyksen perusteella.

Edellytykset

Takuurahasto maksaa elatusavun seuraavien edellytysten täytyessä:

Alaikäinen asuu Portugalissa.

Elatusavun maksuvelvollisuus on vahvistettu tuomioistuimen päätöksellä (väestörekisteriviranomaisten päätöksellä niiden toimivaltaan kuuluvissa, elatusavun määrän vahvistamista koskevissa menettelyissä on samat oikeudelliset vaikutukset kuin tuomioistuimen päätöksellä).

Velallinen ei ole maksanut elatusapua eräpäivään mennessä.

Siviilioikeudellisesta huoltajuusmenettelystä annetun lain (*Regime Geral do Processo Tutelar Cível*) 48 §:ssä tarkoitettu täytäntöönpanoa edeltävä välitoimi on pantu vireille (vakiintumattoman kansallisen oikeuskäytännön perusteella tämä edellytys voidaan täyttää myös saman lain 41 §:ssä tarkoitettujen elatusavun maksun laiminlyöntiä tai elatusvaateiden erityistä täytäntöönpanomenettelyä koskevalla vireillepanolla).

Alaikäisen bruttotulot eivät ole suuremmat kuin sosiaalituki-indeksin arvo (*indexante dos apoios sociais, IAS*).

Alaikäinen ei saa muulta huoltajanaan olevalta henkilöltä tuloja, jotka ylittävät sosiaalituki-indeksin arvon (eli alaikäisen kotitalouden tulot eivät henkilö määrään suhteutettuna ylitä sosiaalituki-indeksin arvoa).

Kun tämä tietosivu tarkistettiin vuonna 2022, sosiaalituki-indeksin arvo oli 443,20 euroa. Tämä arvo tarkistetaan yleensä vuosittain. Voimassa oleva viitearvo on aina syytä tarkistaa kansallisesta lainsäädännöstä.

Maksamisen rajoitukset

Kun edellä mainitut edellytykset täyttyvät, valtio vastaa elatusavun kuukausittaisesta maksamisesta seuraavissa rajoissa:

Kunkin velallisen puolesta maksettu elatusapu ei voi kuukaudessa ylittää sosiaalituki-indeksin arvoa riippumatta alaikäisten lasten lukumäärästä.

Tuomioistuin vahvistaa takuurahaston takaaman maksun arvon tämän ylärajan huomioiden. Se ottaa huomioon kotitalouden maksukyvyyn, vahvistetun elatusavun määrän ja alaikäisen erityistarpeet.

Takuurahasto ei korvaa jo erääntyneitä maksuja. Se ottaa maksut vastuulleen takuumäärän vahvistavan tuomioistuimen päätöksen antamispäivää seuraavan kuukauden ensimmäisestä päivästä alkaen.

Maksuja jatketaan, kunnes velallinen alkaa käytännössä täyttää maksuvelvollisuutensa.

Takuurahaston suorittamat maksut päättyvät, kun lapsi täyttää 18 vuotta.

Julkisissa tai yksityisissä voittoja tavoittelemattomissa laitoksissa (joita rahoittaa valtio tai julkinen tai yksityinen yleishyödyllinen yhteisö), koulukodeissa ja nuorisovankiloissa asuvilla alaikäisillä ei ole oikeutta takuurahastosta suoritettaviin elatusapumaksuihin.

Käsittely

Takuurahaston maksettavaksi osoitettavan elatusavun määrän vahvistamista koskeva hakemus on esitettävä tuomioistuimelle maksujen laiminlyöntiä koskevassa menettelyssä. Hakemuksen esittää joko syyttäjä tai elatusapuun oikeutettu.

Tuomioistuin määrää alaikäisen tarpeita koskevan tutkinnan suorittamisesta ja päättää sen perusteella alaikäiselle takuurahastosta maksettavan elatusavun määrän edellä mainitut rajat huomioiden.

Jos elatusavun maksutarve on kiireellinen, tuomioistuin voi määrätä väliaikaisesta elatusavusta, jota takuurahasto maksaa, kunnes lopullinen päätös tehdään.

Edunsaajan on toimitettava vuosittain todisteet siitä, että takuurahaston suorittamaa elatusapumaksua koskevat edellytykset täyttyvät. Jos todisteita ei toimiteta, maksu voidaan keskeyttää.

Alaikäisen edustajan tai holhoojan velvollisuutena on ilmoittaa tuomioistuimelle, jos elatusvelvollisuuden laiminlyönti päättyy tai siinä tapahtuu muutos tai jos alaikäisen tilanne muuttuu.

Alaikäisen oikeus vaatia korvausta elatusapuvellalliselta siirtyä takuurahastolle sen maksamaan määrään asti.

14 Mitä tapahtuu, jos elatusvelvollinen asuu ulkomailla:

14.1 Voiko elatusapuun oikeutettu saada apua viranomaiselta tai järjestöltä tässä jäsenvaltiossa?

Kun edunsaaja asuu Portugalissa ja haluaa hakea elatusvaateiden maksamista toisessa EU:n jäsenvaltiossa, hakemus on esitettävä oikeushallinnon keskusvirastolle (*Direcção Geral da Administração da Justiça*), joka on julkinen yksikkö. Portugalin lainsäädännön mukaan yksityinen organisaatio ei voi toimia asiassa.

Oikeushallinnon keskusvirasto on toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä elatusveloitteita koskevista asioista 18. joulukuuta 2008 annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 4/2009 tarkoitettu Portugalin keskusviranomaisen.

Kyseisen asetuksen nojalla elatusapuväitteitä voi periä myös toisessa jäsenvaltiossa. Asetusta sovelletaan niin EU:n jäsenvaltioissa kuin sen ulkopuolisissa valtioissa (ns. kolmansissa maissa) tehtyihin päätöksiin. Sitä sovelletaan sekä sen voimaantulon (18. kesäkuuta 2011) jälkeen että sitä ennen tehtyihin elatusapupäätöksiin. Se kattaa erääntyneet ja erääntyvät maksut, elatusapupäätöksessä vahvistetut määrät automaattiset tarkistukset ja viivästyskorot. Kyseisen asetuksen nojalla voidaan periä tuomioistuimen tai muun toimivaltaisen viranomaisen päätöksellä vahvistetut elatusapumäärät.

Elatusavun perimistä toisessa jäsenvaltiossa koskeva hakemus on esitettävä oikeushallinnon keskusvirastolle. Hakemuksen lisäksi on toimitettava asetuksen liitteessä olevat lomakkeet täytettyinä. Velkojan on liitettävä hakemukseensa lomakkeiden lisäksi seuraavia asiakirjoja ja tietoja tapauksen mukaan: kopio lopullisesta elatusaputuomiosta tai -päätöksestä ja sen täytäntöönpanokelpoisuuden vahvistus, joka on annettava asetuksen liitteeseen I sisältyvällä lomakkeella, todistus, joka osoittaa hakijan saaneen tai saavan oikeusapua tai vapautuksen menettelyn kuluista, pankkitilin tiedot perittyjen määrrien tallettamista varten, alaikäisten lasten syntymätodistukset, täysi-ikäisten lasten koulunkäyntitodistukset, keskusviranomaiselle myönnetty valtuutus ja luettelo perittävistä määristä.

Täytettäviä lomakkeita ja niiden liitteinä toimitettavia asiakirjoja ja tietoja koskevaa ohjeistusta on esitetty oppaassa, joka on saatavilla oikeushallinnon keskusvirastosta. Oikeushallinnon keskusviraston yhteystiedot on annettu vastauksessa kysymykseen 14.2.

Eri menettelytyyppejä, joissa oikeushallinnon keskusvirastolle voi esittää hakemuksen, on selitetty vastauksessa kysymykseen 15.4.

14.2 Jos voin, miten tähän viranomaiseen tai järjestöön otetaan yhteyttä?

Portugalin keskusviranomaisen yhteystiedot:

Direção-Geral da Administração da Justiça (tuomioistuinvirasto)

D. João II, 1.08.01 D/E

1990-097 LISBOA - PORTUGAL

Puhelin: (+351) 21 790 65 00

Sähköposti: correio.dsycji@dgaj.mj.pt

Verkkosivusto: <http://www.dgaj.mj.pt>

Kielet: portugali, espanja, ranska ja englanti.

15 Mitä tapahtuu, jos elatusapuun oikeutettu asuu ulkomailla:

15.1 Voiko elatusapuun oikeutettu hakea apua suoraan viranomaiselta tai järjestöltä tässä jäsenvaltiossa?

Tarvittavan avun antaa oikeushallinnon keskusvirasto (*Direção-Geral da Administração da Justiça*), joka toimii edellä mainitussa 18. joulukuuta 2008 annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 4/2009 tarkoitettuna keskusviranomaisena. Tarkempia tietoja tästä on annettu vastauksessa kysymykseen 14.1. Jos elatusavun saaja asuu toisessa jäsenvaltiossa ja haluaa hakea jonkin asetuksessa säädetyn menettelyn soveltamista, hänen on esitettävä hakemus sen jäsenvaltion keskusviranomaiselle, jossa hän asuu. Kyseinen keskusviranomaisen toimittaa hakemuksen Portugalin keskusviranomaiselle, jonka tehtävänä on käännyä asiassa toimivaltaisen kansallisen tuomioistuimen puoleen.

15.2 Jos voin, miten tähän viranomaiseen tai järjestöön otetaan yhteyttä ja minkälaista apua voin saada?

Jos hakija asuu toisessa jäsenvaltiossa, hän voi ottaa oikeushallinnon keskusvirastoon yhteyttä sen jäsenvaltion keskusviranomaisen kautta, jossa hän asuu. Hakija voi saada seuraavanlaista apua:

Jotta toisessa jäsenvaltiossa annettuun tuomioon perustuvaa elatusapua voidaan periä, asetuksessa säädetään kolme erilaista sääntökokonaisuutta:

- i) säännöt, joita sovelletaan niissä jäsenvaltioissa tehtyihin päätöksiin, jotka ovat vuoden 2007 Haagin pöytäkirjan osapuolia (kuten Portugali);
- ii) säännöt, joita sovelletaan niissä jäsenvaltioissa tehtyihin päätöksiin, jotka eivät ole vuoden 2007 Haagin pöytäkirjan osapuolia;
- iii) säännöt, joita sovelletaan kaikissa jäsenvaltioissa tehtyihin päätöksiin.

Päätökset, joita tarkoitetaan i alakohdassa:

Nämä päätökset tunnustetaan pyynnön vastaanottavassa jäsenvaltiossa ilman mahdollisuutta vastustamiseen.

Niiden kohdalla luovutaan eksekvaturimenettelystä, eli ne voidaan panna välittömästi täytäntöön pyynnön vastaanottavassa jäsenvaltiossa.

Niiden nojalla velkojalla on mahdollisuus hakea turvaamistoimia, joista säädetään pyynnön vastaanottavan jäsenvaltion lainsäädännössä.

Päätökset, joita tarkoitetaan ii alakohdassa:

Nämä päätökset tunnustetaan pyynnön vastaanottavassa jäsenvaltiossa, paitsi silloin kun asetuksessa vahvistettujen tunnustamisesta kieltäytymisen perusteiden toteutumisesta on näyttöä.

Jos päätökset ovat täytäntöönpanokelpoisia kotijäsenvaltiossa, edunsaaja voi vaatia, että pyynnön vastaanottavan jäsenvaltion tuomioistuin tai toimivaltainen viranomaisen tunnustaa täytäntöönpanokelpoisuuden asetuksessa säädettyä menettelyä noudattaen.

Täytäntöönpanokelpoisuuden tunnustaminen voi koskea vain osaa päätöksestä.

Päätökset, joita tarkoitetaan iii alakohdassa:

Nämä päätökset voivat olla väliaikaisesti täytäntöönpanokelpoisia, jos kotijäsenvaltio takaa, että mahdollisella päätöstä koskevalla muutoksenhauella ei ole lykkävää vaikutusta.

Kun velkoja vetoaa päätökseen pyynnön vastaanottavassa jäsenvaltiossa, hänen on todistettava päätöksen virallisuus täyttämällä asetuksen mukaiset lomakkeet ja vaatimukset.

Tarvittaessa velkojan on liitettävä hakemukseensa päätöksen käännös.

Päätöksen täytäntöönpano toteutetaan pyynnön vastaanottavan jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti.

Päätöksen sisältöä ei voida muuttaa pyynnön vastaanottavassa jäsenvaltiossa.

Päätöksen täytäntöönpanosta aiheutuvien kulujen perintä ei ole etusijalla elatusavun perintään nähden.

Asetuksen 56 artiklassa luetellaan menettelyt, jotka velkojalla on käytettävissään. Niitä sovelletaan tietyissä tapauksissa jäsenvaltioissa tehtyjen päätösten lisäksi myös kolmansissa maissa tehtyihin päätöksiin.

Velkoja voi esimerkiksi

vaatia jäsenvaltiota tunnustamaan ja vahvistamaan toisessa jäsenvaltiossa tehdyn päätöksen täytäntöönpanokelpoisuuden

esittää elatusavun vahvistamista koskevan kanteen pyynnön vastaanottavassa jäsenvaltiossa

yhdistää kyseiseen kanteeseen vanhemmuuden vahvistamista koskevan hakemuksen

nostaa elatusavun vahvistamista koskevan kanteen pyynnön vastaanottavassa jäsenvaltiossa, kun toisessa jäsenvaltiossa tehdyn päätöksen tunnustaminen ja julistaminen täytäntöönpanokelpoiseksi ei ole mahdollista

hakea muutosta pyynnön vastaanottavassa jäsenvaltiossa tehtyyn päätökseen

hakea muutosta muussa jäsenvaltiossa kuin pyynnön vastaanottavassa jäsenvaltiossa tehtyyn päätökseen.

Näissä menettelyissä noudatetaan pyynnön vastaanottavassa jäsenvaltiossa sovellettavia toimivaltasääntöjä, ellei asetuksessa toisin säädetä. Velkojaa avustaa ja edustaa keskusviranomainen tai muu julkinen viranomainen tai ministeriön virkamies, jonka pyynnön vastaanottava jäsenvaltio on nimennyt.

16 Sitooko vuoden 2007 Haagin pöytäkirja tätä jäsenvaltiota?

Kyllä, vuoden 2007 Haagin pöytäkirja sitoo Portugalia. Tämän vuoksi Portugalissa tehtyihin elatusapupäätöksiin sovelletaan erityisesti seuraavia 18. joulukuuta 2008 annetun asetuksen (EY) N:o 4/2009 säännöksiä: 8 artikla, 13 artikla ja 17–22 artikla.

17 Jos vuoden 2007 Haagin pöytäkirja ei sido tätä jäsenvaltiota, mitä lakia elatusvaateisiin sovelletaan yksityisoikeutta koskevien sääntöjen mukaan? Mitkä ovat tähän lakiin sisältyvät kansainvälistä yksityisoikeutta koskevat säännöt?

Koska vastaus edelliseen kysymykseen on myöntävä, tähän kysymykseen ei ole tarvetta vastata.

18 Mitkä ovat elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen V luvussa tarkoitettua oikeuden saatavuutta rajat ylittävissä asioissa koskevat säännöt?

Portugalin kansallisessa lainsäädännössä (☞ laki nro 34/2004) säädetään vastaavan tasoisesta oikeussuojasta kuin 18. joulukuuta 2008 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 4/2009 V luvussa.

Seuraavilla yksityishenkilöillä on oikeus oikeusapuun, kun he todistavat vähävaraisuutensa:

Portugalin kansalaiset ja Euroopan unionin kansalaiset

ulkomaalaiset ja kansalaisuudettomat henkilöt, joilla on voimassa oleva oleskelulupa jossakin Euroopan unionin jäsenvaltiossa

ulkomaalaiset, joilla ei ole voimassa olevaa oleskelulupaa missään EU:n jäsenvaltiossa, edellyttäen, että heidän kotimaansa lainsäädännössä säädetään samasta oikeudesta portugalilaisille

henkilöt, jotka asuvat tai oleskelevat jossakin muussa Euroopan unionin jäsenvaltiossa kuin asian käsittelyvaltiossa (rajat ylittävät riita-asiat).

Portugalin lainsäädännön mukaan yksityishenkilöiden vähävaraisuutta arvioidaan seuraavien kriteerien perusteella:

Jos hakija kuuluu talouteen, jonka oikeusavun määrittämisessä huomioidut tulot vastaavat enintään kolmea neljäsosaa sosiaalituen viitearvosta, hän ei pysty kattamaan oikeudenkäyntikulua lainkaan; hakijalle on myös osoitettava ulosottomies ja annettava maksutonta oikeudellista neuvontaa.

Jos hakija kuuluu talouteen, jonka oikeusavun määrittämisessä huomioidut tulot ylittävät kolme neljäsosaa sosiaalituki-indeksin arvosta mutta ovat kuitenkin enintään kaksi ja puoli kertaa sen suuruiset, hän pystyy kattamaan oikeudellisen neuvonnan palveluista maksettavan etukäteismaksun mutta ei pysty maksamaan kertasuorituksena oikeudenkäyntikulua; tämän vuoksi hakijalle myönnetään oikeusapua siten, että hän voi maksaa oikeudenkäyntikulut osamaksulla ja hänelle osoitetaan ulosottomies.

Jos hakija kuuluu talouteen, jonka oikeusavun määrittämisessä huomioidut tulot ylittävät kaksi ja puoli kertaa sosiaalituki-indeksin arvon, hänen ei katsota olevan vähävarainen.

Oikeusavun määrittämisessä huomioidut tulot saadaan laskemalla talouden kokonaisnettotulojen ja oikeusapua varten huomioon otettavan vähennyksen välinen erotus (laskentaperiaatteet on vahvistettu lainsäädännössä).

Oikeusavun hakijan kanssa yhdessä asuvien henkilöiden katsotaan kuuluvan samaan talouteen.

Jos hakijalla tai jollakin samaan talouteen kuuluvalla henkilöllä on pankkitalletuksia tai arvopaperipörssissä myytäväksi hyväksyttäviä arvopapereita, joiden arvo vastaa yhteensä yli 24-kertaisesti sosiaalituki-indeksin arvoa, hakijaa ei katsota vähävaraiseksi oikeusavun määrittämisessä huomioitujen tulojen määrästä riippumatta.

Hakija voi poikkeuksellisesti ja perustellusta syystä pyytää, että vähävaraisuuden arvioinnissa otetaan huomioon vain hänen tai hänen kotitalouteensa kuuluvien tiettyjen henkilöiden tulot, omaisuus ja säännölliset menot.

Jos riita-asiassa on osallisena useampi kotitalouteen kuuluva henkilö, vähävaraisuuden arvioinnissa otetaan huomioon ainoastaan hakijan tai hakijan ja tiettyjen kotitalouteen kuuluvien henkilöiden tulot, omaisuus ja säännölliset menot, jos tätä on pyydetty.

Jos oikeusavun myöntämispäätöksen tekemiseen toimivaltaisen sosiaaliturvalaitoksen johto katsoo tiettyssä yksittäistapauksessa, että edellä mainittujen kriteerien soveltaminen johtaisi selvästi siihen, että oikeusturvaa ei saataisi eikä asiaa voitaisi viedä tuomioistuimeen, se voi tehdä perustellun päätöksen muunlaisesta kuin näihin kriteereihin perustuvasta ratkaisusta.

Oikeudellisen neuvonnan avulla osapuolet voivat konsultoida asianajajaa ja saada teknisiä tietoja riita-asiasta ennen kanteen vireillepanoa tai vastustamista.

Oikeusapua myönnetään seuraavilla tavoilla:

myöntämällä vapautus tuomioistuinmaksusta ja muista asiaan liittyvistä kustannuksista

hyväksymällä tuomioistuinmaksun ja muiden asiaan liittyvien maksujen maksaminen osamaksulla

nimeämällä oikeusavustaja ja maksamalla hänen palkkionsa

tai nimeämällä oikeusavustaja ja hyväksymällä hänen palkkionsa maksu osamaksulla.

osoittamalla ulosottomies hoitamaan täytäntöönpanotoimenpiteet (esimerkiksi takavarikko).

Oikeusapu kattaa rajat ylittäviin riita-asioihin liittyvät erityiskustannukset.

Jos siis oikeusapupyynnön esittää toisen jäsenvaltion kansalainen asiassa, jossa portugalilainen tuomioistuin on toimivaltainen, oikeusapu kattaa käännös- ja tulkkaukskulut sekä sellaisten henkilöiden matkakulut, joiden on osallistuttava oikeudenkäyntiin, jos heidän läsnäolonsa on välttämätöntä ja/tai tuomioistuin katsoo, ettei heitä voida kuulla muulla tavoin.

Jos oikeusapupyynnön esittää Portugalin kansalainen nostaakseen kanteen toisen jäsenvaltion toimivaltaisessa tuomioistuimessa, oikeusapu kattaa tuen kanteen nostamista edeltävässä menettelyssä toisessa jäsenvaltiossa tapahtuvaan kanteen nostamiseen asti sekä hakemusten ja asiakirjojen käännöskulut.

Jos oikeusavun saaja häviää oikeudenkäynnin, kaikkia edellä mainittuja edunsaajaryhmiä koskevat samat suoritettujen etukäteismaksujen ja voitaneen osapuolen maksamien kulujen korvaamista koskevat säännöt.

Kansallisessa lainsäädännössä on kuitenkin sääntöjä, joiden perusteella myönnettävä oikeusapu ei ole yhtä kattavaa kuin asetuksen V luvussa säädetään.

Tämän vuoksi kyseisiä sääntöjä täydennetään asetuksen säännöksillä.

Alaikäiset on vapautettu kuluista, kun heitä edustaa syyttäjä tai tuomioistuimessa heitä virkansa puolesta edustava asianajaja.

Alaikäiset tai heidän oikeudelliset edustajansa vapautetaan maksuista myös muutoksenhakuasioissa, jotka koskevat nuorisotuomioistuimissa annettuja elatusavun täytäntöönpanoa, muuttamista tai lakkauttamista koskevia ratkaisuja.

Nuorisotuomioistuinten menettelyissä ja siviilisäätyä koskevissa asioissa osapuolet on vapautettu tuomioistuinmaksun maksamisesta ennakkoon. Portugalin lainsäädännön mukaan täysi-ikäiseksi katsotaan 18 vuotta täyttäneet.

Tuomioistuinmaksun maksamista ennakkoon ei voida kuitenkaan vaatia portugalilaisissa tuomioistuimissa vireillepanuissa asioissa, joihin sovelletaan edellä mainittua asetusta. Näin on riippumatta siitä, liittyykö menettely alaikäiseen vai täysi-ikäiseen, minkä tyyppisestä menettelystä on kyse ja liittyykö elatusapuhakemukseen siviilisäätyä koskevaan asiaan liittyvä hakemus (asetuksen 44 artikla).

Jos kantaja ei tällaisissa menettelyissä saa oikeusapua tai vapautusta maksuista, tuomioistuinmaksun maksamista voidaan vaatia vasta menettelyn lopussa. Lisäksi asetuksen 56 artiklassa tarkoitettujen menettelyjen, joissa on kyse vanhempien velvollisuudesta maksaa elatusapua alle 21-vuotiaalle lapselle, tulisi olla täysin maksuttomia (asetuksen 46 artikla).

Edellä mainitut asetuksen säännökset ovat suoraan sovellettavia ja kattavat kansallisen lainsäädännön mukaisen oikeusavun soveltamisalan.

19 Minkälaisia toimenpiteitä jäsenvaltio on toteuttanut huolehtiakseen elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen 51 artiklassa kuvattujen tehtävien hoitamisesta?

Edellä mainitun 18. joulukuuta 2008 annetun asetuksen (EY) N:o 4/2009 51 artiklan mukaan Portugalin keskusviranomaisena toimiva oikeushallinnon keskusvirasto (*Direcção Geral da Administração da Justiça*) avustaa asetuksessa säädetyissä menettelyissä ja toteuttaa kaikki siinä edellytetyt toimenpiteet. Keskusviraston pääjohtaja vastaa erityisesti siitä, että keskusvirasto toimittaa edelleen ja ottaa vastaan kyseisiä hakemuksia panee asian vireille toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai auttaa vireillepanossa antaa oikeusapua tai auttaa sen saamisessa olosuhteiden sitä vaatiessa auttaa paikallistamaan velallisen auttaa hankkimaan tietoja velallisen tuloista ja omaisuudesta auttaa välitys- tai sovittelumenettelyn tai vastaavan prosessin avulla sovintoratkaisun saavuttamista, jotta elatusapua alettaisiin maksaa vapaaehtoisesti helpottaa elatusapupäästösten täytäntöönpanoa, maksurästit mukaan lukien helpottaa elatusmaksujen perimistä ja nopeaa eteenpäin toimittamista auttaa asiakirjatodisteiden ja muun näytön hankkimisessa avustaa vanhemmuuden vahvistamisessa, kun se on tarpeen elatusavun perimiseksi hakee tarvittavia turvaamistoimia toimivaltaiselta tuomioistuimelta tai auttaa siinä, jos elatusapuhakemus on jo tehty auttaa asiakirjojen tiedoksiannossa.

Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi Portugalin valtio, erityisesti keskusviranomaisena toimiva oikeushallinnon keskusvirasto, on toteuttanut seuraavia toimenpiteitä:

Asetuksen nojalla esitettyjen hakemusten vastaanottamisesta ja eteenpäin toimittamisesta vastaavien lakimiesten ja hallintohenkilöstön määrää on lisätty. Perheasioiden sovittelija on käytettävissä.

Oikeushallinnon keskusviraston verkkosivuilla on siviili- ja kauppaoikeudellisten asioiden kansainväliseen oikeudelliseen yhteistyöhön varattu oma osionsa. Sivulla on tietoja elatusapuvelvoitteista, asetuksessa tarkoitettujen menettelyjen käynnistämiseen tarvittavista asiakirjoista ja lomakkeista sekä rästissä olevien elatusapumaksujen määrää koskevan yhtenäisen lomakkeen täyttöohjeet.

Oikeushallinnon keskusvirasto toimittaa pyydettyä oikeusapuhakemuksen asiassa toimivaltaiselle keskusviranomaiselle.

Se toimittaa hakemukset toimivaltaisille kansallisille tuomioistuimille.

Se käännettää asiakirjat, joita tarvitaan hakemuksen tutkintaa varten, jos Portugali on pyynnön vastaanottanut valtio.

Se pyytää poliisi-, hallinto- ja veroviranomaisilta sekä kansallisilta maahanmuutto- ja rajavalvontaviranomaisilta tietoja ja todisteita erityisesti velallisen asuinpaikasta ja omaisuudesta.

Kun velallinen kutsutaan sovittelussa kuultavaksi tai häntä pyydetään ottamaan yhteyttä keskusviranomaiseen, hänelle ilmoitetaan elatusavun määrän vahvistamista, muuttamista tai perintää koskevasta hakemuksesta. Hänelle esitetään myös mahdolliset vaihtoehdot ja erityisesti vaihtoehdot, jotka ovat molempien osapuolten kannalta suotuisimmat, jotta maksu tapahtuisi vapaaehtoisesti.

Huom.

Näillä tietosivuilla esitetyt tiedot eivät sido yhteyspisteitä, tuomioistuimia tai muita viranomaisyksiköitä. Ne eivät korvaa voimassa olevaan lainsäädäntöön perehtymistä. Tietoja päivitetään säännöllisesti muun muassa oikeuskäytännön kehittymisen myötä.

Tämä verkkosivu on osa [Sinun Eurooppasi](#) -sivustoa.

[Anna palautetta](#) sisällön hyödyllisyydestä.

This webpage is part of an EU quality network

Päivitetty viimeksi: 15/01/2024

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Elatusapu - Romania

1 Mitä käsitteillä "elatusapu" ja "elatusvelvollisuus" tarkoitetaan käytännössä? Kuka on velvollinen maksamaan elatusapua kenelle?

Elatusvelvollisuus on henkilölle laissa asetettu velvoite toimittaa varat toisen henkilön perustarpeiden, myös hengellisten tarpeiden, täyttämiseen.

Vanhemman alaikäistä lastaan koskeva elatusvelvollisuus kattaa myös varat koulutukseen ja ammattiopintoihin.

Elatusvelvollisuus koskee puolisoita, sukulaisia ylenevässä ja alenevassa polvessa, sisarusia sekä muita laissa vahvistettuja henkilöitä (siviililain 516 §).

Myös entisten puolisoitten välillä on elatusvelvollisuus (siviililain 398 §). Sitä ei pidä sekoittaa korvauksiin tai vahingonkorvauksiin.

Puolisonsa lapsen elatukseen osallistuneen puolison on jatkettava lapsen elatusta niin kauan kuin tämä on alaikäinen, mutta ainoastaan, jos lapsen vanhemmat ovat kuolleet tai kadonneet tai he ovat vähävaraisia (siviililain 517 §:n 1 momentti). Lapsella saattaa puolestaan olla velvollisuus osallistua häntä elättäneen henkilön elatukseen 10 vuoden ajan (siviililain 517 §:n 2 momentti).

Elatusvelvollisen henkilön tai alaikäisen elatuksesta ilman velvoitetta huolehtineen henkilön perillisten on jatkettava elatusta suhteessa perityn omaisuuden arvoon niin kauan kuin elatusapua saava lapsi on alaikäinen, mikäli alaikäisen lapsen vanhemmat ovat kuolleet tai kadonneet tai he ovat vähävaraisia.

2 Mihin ikävuoteen asti lapsi voi saada elatusapua? Sovelletaanko alaikäisten ja aikuisten elatusapuun eri sääntöjä?

Vanhempien ja lasten välisestä elatusavusta säädetään siviililain 499 ja 525 §:ssä. Alaikäisiä, jotka pyytävät elatusapua vanhemmiltaan, pidetään vähävaraisina, jos he eivät kykene elättämään itseään työllä, vaikka heillä olisi omaisuutta. Jos vanhemmat eivät kuitenkaan pysty tarjoamaan elatusapua ilman, että heidän oma toimeentulonsa vaarantuu, toimivaltainen tuomioistuin voi sallia, että lapsen elatus taataan myymällä tämän omaisuutta ehdottoman välttämättömiä tavaroita lukuun ottamatta.

Vanhempien on myös elätettävä opintoja jatkava täysi-ikäinen (18 vuotta täyttänyt) lapsensa opintojen päättymiseen asti, kuitenkin enintään 26 vuoden ikään asti.

3 Pitääkö minun kääntyä toimivaltaisen viranomaisen tai tuomioistuimen puoleen saadakseni elatusapua? Mitkä ovat hakemusmenettelyn tärkeimmät vaiheet?

Elatusavun hakijan on käännettävä oman kotipaikkansa tai vastaajan kotipaikan toimivaltaisen tuomioistuimen puoleen. Elatusavun vahvistamista koskeva haaste voidaan laatia erikseen tai osana avioeromenettelyä, isyuden vahvistamismenettelyä tai alaikäisten lasten huoltajuuden tai kotipaikan vahvistamista koskevaa menettelyä. Tuomioistuin voi presidenttinsä määräyksellä asettaa väliaikaisia toimenpiteitä, joita sovelletaan vain siihen asti kun pääasiaa koskeva menettely on saatu päätökseen. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa käsitellään useita vaiheita. Kirjallisessa vaiheessa jätetään tuomioistuinikäsitteilyä koskeva hakemus, haaste ja vastahaaste. Sen aikana voidaan myös toteuttaa turvaamistoimenpiteitä, joita ovat esimerkiksi oikeudellinen jäädyttäminen ja takavarikointi. Osapuolet kutsutaan asian käsittelyyn ja niille toimitetaan oikeudenkäyntiasiakirjat. Suulliseen käsittelyyn kuuluu asianosaisten kuuleminen, jonka puitteissa voidaan esittää oikeudenkäyntivaihteita ja todisteita. Tuomioistuin antaa ratkaisunsa käsittelyvaiheen jälkeen.

Jos kyseessä on yhteiseen sopimukseen perustuva avioero, jonka voi myöntää julkinen notaari, puoliset voivat sopia keskenään kaikista avioeroon liittyvistä seikoista, myös vanhempien osuudet lapsen elatukseen, koulutukseen ja ammattiopintoihin liittyvistä menoista.

4 Voiko elatusapua hakea sukulaisen (jos voi, miten kaukaisen?) tai alaikäisen lapsen puolesta?

Edustajan käyttäminen elatusapua koskevassa menettelyssä on periaatteessa mahdollista. Jos elatusapuhakemus jätetään avioeromenettelyn yhteydessä, puolisoilla voi kuitenkin olla edustaja vain tietyissä nimenomaisesti vahvistetuissa tilanteissa (siviiliprosessilain 920 §).

Jos haetaan elatusavun määrän vahvistamista, korottamista tai vähentämistä, osapuolia voi edustaa tavanomaisella tavalla asianajaja tai muu edustaja. Jos edustaja on muu kuin asianajaja, hän ei voi esittää menettelyn aikana suullisia päätelmiä. Alaikäistä edustaa hänen laillinen edustajansa (vanhempi tai poikkeustapauksessa muu huoltaja). Täysi-ikäisyyden saavuttamisen jälkeen lapsi toimii omissa nimissään.

5 Jos haluan panna asian vireille tuomioistuimessa, mistä saan tietää mikä tuomioistuin on toimivaltainen?

Toimivaltainen tuomioistuin määräytyy (vastaajan tai hakijan kotipaikan mukaan) Romanian oikeudellisen atlaksen kautta. Se julkaistaan Romanian oikeusministeriön verkkosivulla tuomioistuinportaalissa <https://portal.just.ro/SitePages/acasa.aspx>.

6 Pitääkö minun mennä jonkun välikäden (asianajajan, keskus- tai paikallisviranomaisen) kautta voidakseni panna asian vireille tuomioistuimessa? Ellei, mitä menettelyä on noudatettava?

Ei pidä, sillä asianajajan käyttäminen edustajana ja avustajana ei ole pakollista.

7 Onko oikeuskäsittely maksullinen? Jos on, paljonko se maksaa? Jos varani eivät riitä, voinko saada oikeusapua käsittelyn kustannusten kattamiseksi?

Elatusavun vahvistamista tai muuttamista koskevasta hakemuksesta peritään 20 Romanian leuta leimaverosta annetun hallituksen erityisasetuksen nro 80 /2013 15 §:n e kohdan mukaisesti. Asianajajaa ei ole pakko käyttää avustajana tai edustajana. Jos osapuolen tulot eivät riitä, hän voi pyytää julkista oikeusapua asianajajan palkkion maksamiseen tai muihin oikeuskäsittelyyn liittyviin kuluihin.

8 Minkä tyyppistä elatusapua tuomioistuin voi myöntää? Miten sen määrä lasketaan? Voidaanko tuomioistuimen päätöstä tarkistaa elinkustannusten tai perhetilanteen muuttuessa? Jos voidaan, miten (esim. automaattinen indeksointi)?

Elatusapu myönnetään hakijan tarpeen ja maksajan varojen mukaan. Elatusapu maksetaan periaatteessa luontoissuorituksina välttämättömien elinkustannusten kattamiseksi. Käytännössä useimmiten tuomioistuin kuitenkin vahvistaa rahana maksettavan elatusmaksun, joka on joko kiinteämääräinen summa tai osuus elatusvelvollisen kuukausituloista (siviililain 530 §). Kiinteänä rahasummana vahvistettuun elatusmaksuun tehdään neljännesvuosittain indeksitarkistus inflaation perusteella.

Jos elatusmaksua maksaa toinen vanhemmista, se on enintään neljäsosa vanhemman nettokuukausituloista yhdelle lapselle, kolmasosa kahdelle lapselle ja puolet kolmelle tai useammalle lapselle. Lapsille maksettavan elatusavun määrä yhdessä muille henkilöille maksettavan elatusavun kanssa ei saa ylittää puolta maksajan nettokuukausituloista (siviililain 529 §).

Jos elatusapua maksavan henkilön varoissa tai elatusavun saajan tarpeessa tapahtuu muutos, toimivaltainen tuomioistuin voi olosuhteiden mukaan määrätä uudessa oikeuskäsittelyssä, että elatusmaksua vähennetään tai korotetaan tai se lopetetaan kokonaan (siviililain 531 §).

9 Miten ja kenelle elatusapu maksetaan?

Elatusvelvollisuus suoritetaan luontoissuorituksena siten, että elatusapu kattaa välttämättömät elinkustannukset ja tapauksen mukaan kustannukset, jotka liittyvät koulutukseen ja ammattiopintoihin (siviililain 530 §). Jos elatusvelvollisuutta ei täytetä vapaaehtoisesti luontoissuorituksena, toimivaltainen viranomainen määrää elatusmaksun suoritettavaksi rahana. Elatusmaksu voidaan määrätä joko kiinteämääräisenä summana tai osuutena elatusvelvollisen nettokuukausituloista.

Elatusmaksu suoritetaan säännöllisissä erissä osapuolten sopimina ajankohtina tai, jos asiasta ei päästä yhteisymmärrykseen, tuomioistuimen päätöksellään määrääminä ajankohtina. Osapuolet voivat sopia tai toimivaltainen tuomioistuin voi määrätä perustelluista syistä, että elatusmaksu suoritetaan maksamalla etukäteen kokonaissumma, joka kattaa elatusavun saajan tarpeet pitkällä aikavälillä tai koko elatusavun antamisaikana edellyttäen, että elatusapua antavalla henkilöllä on tähän tarvittavat varat (siviililain 533 §).

Alaikäiselle lapselle vahvistettu elatusmaksu maksetaan hänen lailliselle edustajalleen.

10 Jos elatusvelvollinen ei maksa vapaaehtoisesti, mitä pakkotoimia voidaan käyttää?

Koska suurin osa elatusavusta Romaniassa maksetaan rahana, useimmin käytetty pakkotäytäntöönpanokeino on ulosmittaus palkasta (kuukausituloista).

Joskus, vaikkakin harvoin, myydään elatusvelvollisen kiinteää tai irtainta omaisuutta.

11 Lyhyt kuvaus täytäntöönpanoa koskevista rajoituksista, erityisesti velallisen suojaa koskevista säännöistä sekä määrärajoista tai vanhentumisajoista.

Siviiliprosessilain 728 §:ssä säädetään, että enintään puolet elatusvelvollisen säännöllisistä nettokuukausituloista voidaan ulosmitata elatusvelvollisuuden hoitamiseen. Jos samasta summasta on meneillään useita perintämenettelyjä, yhteensä enintään puolet nettokuukausituloista voidaan ulosmitata riippumatta vaateen luonteesta.

Kun elatusvelvoja hakee samaan aikaan perintään irtainta tai kiinteää omaisuutta, jonka arvo ylittää selkeästi vaateen arvon, täytäntöönpanosta vastaava tuomioistuin voi rajoittaa perinnän koskemaan vain tiettyjä tavaroita (siviiliprosessilain 701 §).

Pakkotäytäntöönpano päättyy, kun esimerkiksi koko täytäntöönpanomääräyksessä esitetty velvollisuus on täytetty ja pakkotäytäntöönpanosta aiheutuneet kulut on peritty, pakkotäytäntöönpanoa ei voida toteuttaa tai jatkaa ulosmittattavien varojen puutteen vuoksi tai varoja ei voida käyttää tai jos täytäntöönpano peruutetaan (siviiliprosessilain 702 §).

Oikeus pakkotäytäntöönpanoon kestää kolme vuotta. Sitä koskevan muutoksenhaun voi tehdä täytäntöönpanosta vastaavaan tuomioistuimeen.

Toimivaltainen tuomioistuin voi keskeyttää täytäntöönpanon siihen asti kun sitä koskeva muutoksenhaku on ratkaistu (siviiliprosessilain 719 § ja sitä seuraavat pykälät).

Kun täytäntöönpanomääräys tai itse pakkotäytäntöönpano kumotaan, asianosaisella on oikeus täytäntöönpanon peruuttamiseen siten, että tilanne palautuu samaksi kuin ennen täytäntöönpanoa (siviiliprosessilain 723 § ja sitä seuraavat pykälät).

12 Onko olemassa viranomainen tai järjestö, joka voi auttaa minua elatusavun perimisessä?

Ei sovelleta.

13 Voiko viranomainen tai järjestö maksaa elatusavun ennakoon kokonaan tai osittain elatusvelvollisen sijasta?

Ei sovelleta.

14 Mitä tapahtuu, jos elatusvelvollinen asuu ulkomailla:

14.1 Voiko elatusapuun oikeutettu saada apua viranomaiselta tai järjestöltä tässä jäsenvaltiossa?

Elatusapua koskevan pyynnön voi esittää asetuksen (EY) N:o 4/2009, vuonna 2007 tehdyn Haagin yleissopimuksen tai vuonna 1959 tehdyn New Yorkin yleissopimuksen nojalla Romanian oikeusministeriön välityksellä, mikäli velallinen asuu EU:n jäsenvaltion tai vuonna 2007 tehdyn Haagin yleissopimuksen tai vuonna 1956 tehdyn New Yorkin yleissopimuksen sopimuspuolen alueella.

14.2 Jos voin, miten tähän viranomaiseen tai järjestöön otetaan yhteyttä?

Romanian oikeusministeriö (Ministerul Justiției)

Str. Apolodor nr. 17, Sector 5, București 050741, ROMANIA

Kansainvälisen oikeuden ja oikeudellisen yhteistyön osasto (Direcția Drept Internațional și Cooperare Judiciară)

faksi +40 204 1079 tai +40 37 204 1084, sähköposti ddit@just.ro

15 Mitä tapahtuu, jos elatusapuun oikeutettu asuu ulkomailla:

15.1 Voiko elatusapuun oikeutettu hakea apua suoraan viranomaiselta tai järjestöltä tässä jäsenvaltiossa?

Hakijan on käännettävä suoraan asetuksen (EY) N:o 4/2009, vuonna 2007 tehdyn Haagin yleissopimuksen tai vuonna 1956 tehdyn New Yorkin yleissopimuksen mukaisesti nimetyin keskusviranomaisen puoleen.

Pyynnön esittävä Suomen keskusviranomainen voi tämän jälkeen ottaa yhteyttä Romanian vastaanottavaan keskusviranomaiseen, joka on asetuksen (EY) N:o 4/2009 ja vuonna 2007 tehdyn Haagin yleissopimuksen nojalla laadittujen pyyntöjen osalta Romanian oikeusministeriö ja vuonna 1956 tehdyn New Yorkin yleissopimuksen nojalla laadittujen pyyntöjen osalta Bukarestin asianajajaliitto (Baroul București).

Pyyntö toimitetaan tämän jälkeen toimivaltaiseen tuomioistuimeen.

Jos pyynnön esittäjä on ulkomailla, hän voi ottaa yhteyttä suoraan henkilökohtaisesti tai edustajanaan toimivan asianajajan välityksellä vastaajan tai pyynnön esittäjän kotipaikan romanialaiseen toimivaltaiseen viranomaiseen.

15.2 Jos voin, miten tähän viranomaiseen tai järjestöön otetaan yhteyttä ja minkälaista apua voin saada?

Jos hakija on ulkomailla, hän voi ottaa yhteyttä suoraan henkilökohtaisesti tai edustajanaan toimivan asianajajan välityksellä vastaajan tai pyynnön esittäjän kotipaikan romanialaiseen toimivaltaiseen viranomaiseen. Toimivaltaisen tuomioistuimen yhteystiedot voi selvittää tuomioistuinportaalin (<https://portal.just.ro/SitePages/acasa.aspx>) avulla vastaajan tai pyynnön esittäjän kotipaikan perusteella.

16 Sitooko vuoden 2007 Haagin pöytäkirja tätä jäsenvaltiota?

Kyllä. Romanian siviililain 2612 §:n mukaan elatusvelvollisuuteen sovellettava laki määräytyy Euroopan unionin sääntelyn mukaisesti eli elatusvelvoitteisiin sovellettavasta laista 23. marraskuuta 2007 tehdyn Haagin pöytäkirjan mukaisesti.

17 Jos vuoden 2007 Haagin pöytäkirja ei sido tätä jäsenvaltiota, mitä lakia elatusvaateisiin sovelletaan yksityisoikeutta koskevien sääntöjen mukaan? Mitkä ovat tähän lakiin sisältyvät kansainvälistä yksityisoikeutta koskevat säännöt?

Ei sovelleta.

18 Mitkä ovat elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen V luvussa tarkoitettua oikeuden saatavuutta rajat ylittävissä asioissa koskevat säännöt?

Romanian oikeusministeriö lähettää vastaanottamansa pyynnön eteenpäin toimivaltaiselle viranomaiselle tai toimielimelle, jolla on hallussaan asianomaiset henkilötiedot, alueelliselle toimivaltaiselle asianajajaliitolle, haastemiesten yhdistykselle tai tarvittaessa toimivaltaiselle tuomioistuimelle. Tässä noudatetaan lakia nro 36/2012 tietyistä toimenpiteistä, joita tarvitaan tiettyjen Euroopan unionin neuvoston asetusten ja päätösten sekä kansainvälistä yksityisoikeutta koskevien elatusvelvollisuuden alan säädösten soveltamiseksi.

Täysin ilmaista oikeusapua annetaan seuraaville tahoille, jotka ovat esittäneet pyynnön keskusviranomaisen kautta asetuksen 46 artiklassa esitetyin edellytyksin: elatusvelkoja, joka on alle 18-vuotias tai, jos tämä jatkaa opintojaan, enintään 21-vuotias, tai haavoittuvassa asemassa oleva elatusvelkoja.

Romanian oikeusministeriö toimittaa ulkomailla lähetetyt pyynnöt suoraan toimivaltaiselle alueelliselle asianajajaliitolle. Asianajajaliiton puheenjohtaja nimittää kiireellisellä menettelyllä viran puolesta tekemällään päätöksellä pakollisen asianajajan. Nimitetty asianajaja pyytää julkista oikeusapua, johon sisältyy myös haastemiehen palkkion maksaminen.

Saatuun täytäntöönpanomääräyksen nimitetty asianajaja pyytää julkista oikeusapua haastemiehen palkkion maksamisen muodossa. Asianajaja jättää toimivaltaiselle alueelliselle haastemiehelle pakkotäytäntöönpanoa koskevan hakemuksen, täytäntöönpanomääräyksen ja asianajajaliiton puheenjohtajan päätöksen.

19 Minkälaisia toimenpiteitä jäsenvaltio on toteuttanut huolehtiakseen elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen 51 artiklassa kuvattujen tehtävien hoitamisesta?

Romaniassa on annettu laki nro 36/2007 tietyistä toimenpiteistä, joita tarvitaan tiettyjen Euroopan unionin neuvoston asetusten ja päätösten sekä kansainvälistä yksityisoikeutta koskevien elatusvelvollisuuden alan säädösten soveltamiseksi.

Romanian oikeusministeriö on nimetty Romaniassa keskusviranomaiseksi, joka toimittaa asetuksen (EY) N:o 4/2009 53 ja 56 artiklassa tarkoitetut pyynnöt. Vastaanotettuaan elatusvelkojalta tai velalliselta tarvittavat kirjalliset todisteet oikeusministeriö täyttää pyynnön osan A ja voi auttaa elatusvelkojaa tai velallista täyttämään myös osan B.

Nimetty keskusviranomainen, joka vastaanottaa erityisiä toimenpiteitä ja elatusapua koskevat pyynnöt, on oikeusministeriö. Romanian oikeusministeriö lähettää vastaanottamansa pyynnön eteenpäin toimivaltaiselle viranomaiselle tai toimielimelle, jolla on hallussaan asianomaiset henkilötiedot, alueelliselle toimivaltaiselle asianajajaliitolle, haastemiesten yhdistykselle tai tarvittaessa toimivaltaiselle tuomioistuimelle.

Tämä verkkosivu on osa [Sinun Eurooppasi](#) -sivustoa.

[Anna palautetta](#) sisällön hyödyllisyydestä.

This webpage is part of an EU quality network

Päivitetty viimeksi: 16/08/2023

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Elatusapu - Slovenia

1 Mitä käsitteillä "elatusapu" ja "elatusvelvollisuus" tarkoitetaan käytännössä? Kuka on velvollinen maksamaan elatusapua kenelle?

Elatusvelvollisuus on perheoikeudellinen instituutio. Se perustuu yhteen perheoikeuden olennaisimmista periaatteista: perheen sisäiseen yhteisvastuuseen ja perheenjäsenten keskinäiseen avunantoon. Elatusapu maksetaan yleensä vapaaehtoisesti perheenjäsenten henkilökohtaisten siteiden vuoksi, mutta elatusavun määrä voidaan myös vahvistaa tuomioistuimessa.

Sloveniassa elatusavun (*preživnina*) käsite kattaa (entisten) puolisoiden, lasten ja vanhempien elatuksen (*preživljanje*). Se sisältää huolenpidon ja elatuksen sekä kattaa myös tuomioistuimen vahvistaman tietyn määräisen elatusavun. Näin ollen siihen sisältyvät kaikki henkilön lainmukaiset velvollisuudet lastensa tai puolisonsa elatusarpeiden täyttämiseksi. Elatusavun käsitettä voidaan soveltaa myös sellaisten vanhempien elatukseen, joilla ei ole tarpeeksi varoja omasta elatuksestaan huolehtimiseksi, jolloin elatusvelvollisuus on heidän lapsillaan. Elatusapu voi viitata myös elatusavun rahamäärään.

Vanhemmat ovat velvollisia huolehtimaan **lastensa** elatuksesta (perhelain [*Družinski zakonik*] 183 §).

Täysi-ikäisten lasten on elätettävä **vanhempiaan**, jos näillä ei ole tarpeeksi varoja elatukseensa eivätkä nämä voi hankkia niitä, mutta vain yhtä kauan kuin vanhemmat ovat elättäneet heitä. Täysi-ikäisten lasten ei tarvitse elättää vanhempaa, joka on perusteettomasti laiminlyönyt velvollisuutensa elättää lasta (perhelain 185 §).

Henkilön on huolehdittava avio- tai avopuolionsa lapsen elatuksesta, jos lapsi asuu hänen kanssaan. Elatusvelvollisuutta ei kuitenkaan ole silloin, kun avio- tai avopuoliso tai lapsen toinen vanhempi kykenee vastaamaan lapsen elatuksesta.

Tämä velvollisuus lakkaa, kun avio- tai avoliitto lapsen äidin tai isän kanssa päättyy, paitsi jos liitto päättyy lapsen äidin tai isän kuoleman. Viimeksi mainitussa tapauksessa elossa oleva avio- tai avopuoliso on velvollinen elättämään kuolleen avio- tai avopuolionsa lasta ainoastaan, jos hän asui samassa taloudessa lapsen kanssa avio- tai avoliiton päättyessä (perhelain 187 §).

Aviopuoliso, jolla ei ole toimeentuloa ja joka on työttömänä ilman omaa syytään, voi vaatia elatusta puolisoltaan, jos tämä kykenee täyttämään elatusvelvollisuuden (perhelain 62 §).

Puoliso, jolla ei ole omia tuloja eikä toimeentuloa ja joka on työttömänä ilman omaa syytään, voi vaatia toiselta puolisolta elatusta avioeromenettelyssä tai erillisellä kanteella vuoden kuluessa siitä, kun avioero sai lainvoiman (perhelain 100 §).

2 Mihin ikävuoteen asti lapsi voi saada elatusapua? Sovelletaanko alaikäisten ja aikuisten elatusapuun eri sääntöjä?

Vanhemmilla on velvollisuus elättää lapsiaan näiden **täysi-ikäisyyteen** asti niin, että he kykyjensä mukaan tarjoavat lapsen kehityksen edellyttämät elinolosuhteet.

Vanhemmilla on myös velvollisuus elättää keskiasteen koulutuksessa olevaa lastaan tämän tultua täysi-ikäiseksi, jos tämä opiskelee säännöllisesti, ei ole ansiotyössä eikä ole ilmoittautunut työttömäksi. Elatusvelvollisuus on voimassa siihen asti, kunnes lapsi on suorittanut ensimmäiset keskiasteen opinnot tai korkeimman keskiasteen koulutusta koskevien säännösten mukaisen yleisen tai ammatillisen koulutuksen. Elatusvelvollisuus päättyy, kun lapsi täyttää 26 vuotta.

Vanhemmilla on velvollisuus elättää keskiasteen ammatilliseen koulutukseen ilmoittautunutta lastaan, jos tämä opiskelee säännöllisesti, ei ole ansiotyössä eikä ole ilmoittautunut työttömäksi, siihen asti, kunnes lapsi on suorittanut ensimmäiset keskiasteen ammatilliset opinnot keskiasteen ammatillista koulutusta koskevien säännösten mukaisesti.

Vanhemmilla on velvollisuus elättää korkea-asteen koulutukseen ilmoittautunutta lastaan, jos tämä opiskelee säännöllisesti, ei ole ansiotyössä eikä ole ilmoittautunut työttömäksi, siihen asti, kunnes lapsi on suorittanut ensimmäisen alemman korkeakoulututkinnon, maisteriohjelman tai integroidun maisteriohjelman korkea-asteen koulutusta koskevien säännösten mukaisesti. Jos lapsen opinto-ohjelma kestää yli neljä vuotta, elatusvelvollisuutta pidennetään sen verran kuin opinto-ohjelma ylittää tämän neljän vuoden määräajan.

Elatusvelvollisuus päättyy, kun lapsi **täyttää 26 vuotta**.

Vanhemmilla on velvollisuus elättää avioliitossa tai avoliitossa elävää lastaan ainoastaan, jos lapsen avio- tai avopuoliso ei kykene elättämään häntä.

Jos vanhemmat eivät elätä lastaan kotitaloudessaan, heidän on maksettava kuukausittainen lapsen elatusapumaksu (perhelain 183 §).

3 Pitääkö minun kääntyä toimivaltaisen viranomaisen tai tuomioistuimen puoleen saadakseni elatusapua? Mitkä ovat hakemusmenettelyn tärkeimmät vaiheet?

Alaikäisten lasten osalta perhelaissa säädetään, että vanhempien, jotka eivät asu yhdessä tai jotka aikovat erota, ja yhdessä asuvien vanhempien on sovittava yhteisten lastensa elatuksesta. Jos vanhemmat eivät pääse asiasta sopimukseen, sosiaaliviranomaisten (*center za socialno delo*) on autettava heitä. Vanhemmat voivat myös pyytää sovittelua. Jos vanhemmat eivät pääse sopimukseen yhteisten lastensa elatuksesta, asian ratkaisee tuomioistuin (perhelain 140 §).

Menettely, jolla päätetään lapsen elatuksesta, aloitetaan jommankumman tai molempien vanhempien, lapsen huoltajan, toimiensa merkityksen ja oikeudelliset seuraukset ymmärtävän 15 vuotta täyttäneen lapsen tai sosiaaliviranomaisten pyynnöstä (riidattomiin asioihin sovellettavasta siviiliprosessista annetun lain [*Zakon o nepravdnem postopku*] 102 §). Jos vanhemmat sopivat lapsen elatuksesta, he voivat myös pyytää tuomioistuimessa tehdyn sovinnon allekirjoittamista. Jos tuomioistuin toteaa, että sopimus ei ole lapsen edun mukainen, hakemus hylätään.

Perhelaissa säädetään, että elatusavun saaja ja maksaja voivat tehdä täytäntöönpanokelpoisella notaarin asiakirjalla sopimuksen elatusavusta, jota vanhemmat ovat velvollisia maksamaan aikuiselle lapselleen (perhelain 192 §). Tuomioistuin päätöksen tapauksessa riidattomiin asioihin sovellettavasta menettelystä annetussa laissa säädetään, että kyseisen lain mukaista menettelyä lapsen etujen turvaamiseksi on sovellettava täysi-ikäisen lapsen elatusapuun niin kauan kuin perhelain mukainen elatusvelvollisuus on olemassa.

Aviopuolisolla, jolla ei ole toimeentuloa ja joka on työttömänä ilman omaa syytään, on oikeus vaatia elatusta puolisoltaan avioeromenettelyssä sekä erityisellä **kanteella** vuoden kuluessa siitä, kun avioero on saanut lainvoiman (perhelain 100 §).

Ennen avioerokanteen nostamista tai sopimukseen perustuvaa avioeroa koskevan hakemuksen jättämistä puoliset osallistuvat sosiaaliviranomaisten järjestämään ennakkoneuvontaan, paitsi jos heillä ei ole yhteisiä huollettavia lapsia, jompikumpi puolisoista on henkisesti vajaakykyinen, jommankumman puolison asuin- tai olinpaikka ei ole tiedossa tai jompikumpi puolisoista asuu ulkomailla. Jos puoliset toteavat ennakkoneuvonnan aikana, että avioliitto on ainakin toisen heistä kannalta kestävä, sosiaaliviranomaisen virkamies selittää heille sovittelumenettelyn ja sen tarkoituksen. Sosiaaliviranomaiset voivat puolisoitten suostumuksella järjestää ennakkoneuvonnan ennen sovittelumenettelyä. Puolisot voivat myös osallistua muiden toimijoiden tarjoamaan sovitteluprosessiin (perhelain 200 ja 202 §).

Puolisot voivat tehdä sopimuksen elatusavusta avioeron sattuessa joko avioliiton solmimisen yhteydessä, avioliiton aikana tai avioeron yhteydessä laadittavalla täytäntöönpanokelpoisella notaarini asiakirjalla. Tällainen elatusapupöytäkirja, erityisesti elatusapua koskevan oikeuden lakkaamista koskeva sopimus, ei saa vaarantaa lapsen etua (perhelain 101 §).

Jos elatusapua haetaan avioeron tai avioliiton mitätöinnin yhteydessä, kanne katsotaan hakemukseksi riidattomiin asioihin sovellettavassa menettelyssä. Näissä tapauksissa elatusapua määrittäessä sovelletaan riidattomiin asioihin sovellettavasta menettelystä annettua lakia, kuten kyseisen lain 217 §:ssä säädetään. Muussa tapauksessa elatusapua haetaan siviilioikeudellisessa menettelyssä nostettavalla kanteella edellä mainittujen edellytysten täytyessä (perhelain 100 §).

Avioeroasiassa tehtävään hakemukseen (johon sisältyy elatusapupäätös, jos sitä haetaan avioeron tai avioliiton kumoamisen yhteydessä) on riidattomiin asioihin sovellettavasta menettelystä annetun lain mukaan sisällyttävä myös erityinen vaatimus, jonka tuomioistuin ratkaisee. Avioliiton purkamista koskevaan hakemukseen on liitettävä sosiaaliviranomaisten todistus ennakkoneuvontaan osallistumisesta, jos hakijan on perhelain mukaan osallistuttava ennakkoneuvontaan ennen menettelyn aloittamista (riidattomiin asioihin sovellettavasta menettelystä annetun lain 82 §).

Siviilikanteessa on esitettävä pääasiaa koskeva täsmällinen kanteen kohde ja asianosaisten vaatimukset, tosiasiat, joihin kantaja perustaa vaatimuksensa, todisteet, joilla kyseiset tosiasiat on tarkoitus näyttää toteen, ja muut tiedot, jotka on esitettävä kaikissa hakemuksissa (siviiliprosessilain [*Zakon o pravdnem postopku*] 180 §). Hakemusten on oltava ymmärrettäviä, ja niissä on esitettävä kaikki menettelyssä tarvittavat tiedot. Niissä on mainittava erityisesti tuomioistuin, asianosaisten nimet ja pysyvät tai tilapäiset asuinpaikat tai kotipaikat, oikeudellisten edustajien tai asiamiesten nimet, pääasia ja lausuman sisältö. Hakijan on allekirjoitettava hakemus, ellei se ole hakemuksen muodon vuoksi mahdotonta. Hakijan alkuperäisenä allekirjoituksena pidetään omakätistä allekirjoitusta tai sähköistä allekirjoitusta (joka vastaa omakätistä allekirjoitusta). Jos hakija ei osaa kirjoittaa tai ei pysty allekirjoittamaan, hän laittaa hakemukseen sormenjälkensä allekirjoituksen sijasta. Jos tuomioistuin epäilee hakemuksen aitoutta, se voi antaa päätöksen, jolla se määrää, että hakemus on toimitettava oikeaksi todistetulla allekirjoituksella varustettuna. Tähän päätökseen ei voi hakea muutosta. Jos hakemus sisältää vaatimuksen, asianosaisten on esitettävä hakemuksessa seikat, joihin se perustuu, ja todisteet, jos sellaisia tarvitaan (siviiliprosessilain 105 §).

Aluetuomioistuin (*okrožno sodišče*) päättää ensimmäisenä oikeusasteena riidattomiin asioihin sovellettavassa siviilioikeudellisessa menettelyssä vanhempien ja lasten välisestä elatusavusta ja avioeron tai avioliiton mitätöinnin yhteydessä haetusta elatusavusta sekä siviilioikeudellisessa menettelyssä aviopuolisoiden välisestä elatusavusta avioeron tai avioliiton mitätöinnin yhteydessä (riidattomiin asioihin sovellettavasta menettelystä annetun lain 10 §, siviiliprosessilain 32 §).

Riidattomissa siviilioikeudellisissa menettelyissä ja siviiliprosessissa tuomioistuinmaksut maksetaan tuomioistuinlain (*Zakon o sodnih taksah*) mukaisesti. Kun kanne nostetaan, on maksettava **tuomioistuinmaksu**. Tuomioistuimelle on maksettava siinä määräjässä, jonka se asettaa päätöksessään (siviiliprosessilain 105 a §).

4 Voiko elatusapua hakea sukulaisen (jos voi, miten kaukaisen?) tai alaikäisen lapsen puolesta?

Lapsen **oikeudellinen edustaja** tekee elatusapua koskevan hakemuksen. Vanhemmat edustavat alaikäisiä lapsiaan. Jos lapsi on otettu huostaan, hakemuksen tekee holhooja.

Menettely, jolla päätetään lapsen elatuksesta, aloitetaan jommankumman tai molempien vanhempien, lapsen huoltajan, toimiansa merkityksen ja oikeudelliset seuraukset ymmärtävän 15 vuotta täyttäneen lapsen tai sosiaaliviranomaisten pyynnöstä. Tuomioistuin voi myös aloittaa menettelyn lapsen elatusapua koskevan päätöksen tekemiseksi viran puolesta (riidattomiin asioihin sovellettavasta menettelystä annetun lain 102 §).

Tuomioistuimen on annettava toimiansa merkityksen ja oikeudelliset seuraukset ymmärtävälle 15 vuotta täyttäneelle lapselle mahdollisuus suorittaa prosessitoimia itsenäisenä asianosaisena. Lapsen oikeudellinen edustaja voi suorittaa menettelyssä toimia ainoastaan siihen asti, kun lapsi ilmoittaa suorittavansa tällaiset toimet itse. Alle 15-vuotiaasta lasta tai lasta, joka tuomioistuimen mielestä ei ymmärrä toimiansa merkitystä ja oikeudellisia seurauksia, edustaa oikeudellinen edustaja. Jos lapsen edut ja hänen oikeudellisen edustajansa edut ovat ristiriidassa, tuomioistuin määrää lapselle erityisedustajan (*kolizijski skrbnik*) (riidattomiin asioihin sovellettavasta menettelystä annetun lain 45 §).

5 Jos haluan panna asian vireille tuomioistuimessa, mistä saan tietää mikä tuomioistuin on toimivaltainen?

Aluetuomioistuin päättää ensimmäisenä oikeusasteena riidattomiin asioihin sovellettavassa siviilioikeudellisessa menettelyssä vanhempien ja lasten välisestä elatusavusta ja avioeron tai avioliiton mitätöinnin yhteydessä haetusta elatusavusta sekä siviilioikeudellisessa menettelyssä aviopuolisoiden välisestä elatusavusta avioeron tai avioliiton mitätöinnin yhteydessä (riidattomiin asioihin sovellettavasta menettelystä annetun lain 10 §, siviiliprosessilain 32 §).

Yleinen **alueellinen toimivalta** riidattomiin asioihin sovellettavassa siviilioikeudellisessa menettelyssä: Alueellinen toimivalta kuuluu tuomioistuimelle, jonka alueella henkilöllä, jota vastaan hakemus on jätetty, on pysyvä asuin- tai kotipaikka. Kun tuomioistuin aloittaa menettelyn viran puolesta, alueellinen toimivalta kuuluu tuomioistuimelle, jonka alueella menettelyn kohteena olevalla henkilöllä on pysyvä asuinpaikka. Jos osallistujalla ei ole pysyvää asuinpaikkaa Sloveniassa, alueellinen toimivalta määräytyy hänen tilapäisen asuinpaikkansa mukaan. Jos osallistujalla on pysyvän asuinpaikan lisäksi tilapäinen asuinpaikka muualla ja voidaan olettaa, että osallistuja olosuhteet huomioon ottaen asuu tilapäisessä asuinpaikassaan pidemmän aikaa, alueellista toimivaltaa käyttää myös tuomioistuin, jonka alueella osallistuja tilapäisesti asuu (riidattomiin asioihin sovellettavasta menettelystä annetun lain 11 §).

Erityinen alueellinen toimivalta riidattomiin asioihin sovellettavassa siviilioikeudellisessa menettelyssä: Vanhempien ja lasten välisiä suhteita (myös elatusapupäätöksiä) koskevissa menettelyissä myös sillä tuomioistuimella, jonka alueella lapsella on pysyvä asuinpaikka, on alueellinen toimivalta. Jos lapsella on pysyvän asuinpaikan lisäksi tilapäinen asuinpaikka muualla ja voidaan olettaa, että hän olosuhteet huomioon ottaen asuu tilapäisessä asuinpaikassaan pidemmän aikaa, toimivaltaa käyttää myös tuomioistuin, jonka alueella lapsi tilapäisesti asuu. Jos Slovenian tuomioistuimella on kansainvälisiä tekijöitä sisältävässä elatusapua koskevassa menettelyssä toimivalta sillä perusteella, että hakija on pysyvästi Sloveniassa asuva lapsi, alueellinen toimivalta on sillä tuomioistuimella, jonka alueella hakija asuu pysyvästi (riidattomiin asioihin sovellettavasta menettelystä annetun lain 13 §).

Yleinen alueellinen toimivalta siviilioikeudellisessa menettelyssä: Yleinen alueellinen toimivalta kuuluu tuomioistuimelle, jonka alueella vastaaja pysyvästi asuu. Jos toimivalta kuuluu Slovenian tuomioistuimelle, koska vastaaja asuu tilapäisesti Sloveniassa, yleistä alueellista toimivaltaa käyttää tuomioistuin,

jonka alueella vastaaja tilapäisesti asuu. Jos vastaajalla on pysyvän asuinpaikan lisäksi tilapäinen asuinpaikka muualla ja voidaan olettaa, että vastaaja olosuhteet huomioon ottaen asuu tilapäisessä asuinpaikassaan pidemmän aikaa, yleistä alueellista toimivaltaa käyttää myös tuomioistuin, jonka alueella vastaaja tilapäisesti asuu (siviiliprosessilain 47 §).

Erityinen alueellinen toimivalta siviilioikeudellisessa menettelyssä: Yleinen alueellinen toimivalta kuuluu tuomioistuimelle, jonka alueella vastaaja pysyvästi asuu. Jos Slovenian tuomioistuin on toimivaltainen elatusriidassa, koska vastaajalla on Sloveniassa sellaista omaisuutta, jota voitaisiin käyttää elatusavun maksamiseen, alueellista toimivaltaa käyttää tuomioistuin, jonka alueella kantajan omaisuus sijaitsee (siviiliprosessilain 50 §).

6 Pitääkö minun mennä jonkun välikäden (asianajajan, keskus- tai paikallisviranomaisen) kautta voidakseni panna asian vireille tuomioistuimessa? Ellei, mitä menettelyä on noudatettava?

Asianosaiset voivat suorittaa prosessitoimia henkilökohtaisesti tai asiamiehen välityksellä. Aluetuomioistuimen menettelyissä asiamies voi olla ainoastaan asianajaja tai muu henkilö, joka on suorittanut valtion oikeustutkinnon (siviiliprosessilain 86 ja 87 §).

7 Onko oikeuskäsittely maksullinen? Jos on, paljonko se maksaa? Jos varani eivät riitä, voinko saada oikeusapua käsittelyn kustannusten kattamiseksi?

Kun hakemus jätetään tai kanne nostetaan, on maksettava **tuomioistuinmaksu** (riidattomiin asioihin sovellettavasta menettelystä annetun lain 39 §, siviiliprosessilain 105 a §).

Jos riidan kohteena on ainoastaan oikeus elatusapuun tai yksittäisten elatusapumaksujen periminen, maksettavan tuomioistuinmaksun suuruus perustuu riidan kohteen arvoon, joka saadaan **laskemalla yhteen kolmen kuukauden maksusuoritukset**, ellei elatusapua vaadita lyhyemmältä ajalta (tuomioistuinmaksulain 23 §).

Jos elatusvaateesta päätetään samaan aikaan kuin lapsen huoltajuudesta, maksetaan kiinteä 45 euron tuomioistuinmaksu (tuomioistuinmaksulain maksutariffin otsake 1212).

Menettelyn kuluihin on mahdollista saada oikeusapua. Oikeusavun myöntämisestä päättää aluetuomioistuimen puheenjohtaja (oikeusapulain [Zakon o brezplačni pravni pomoči] 2 §).

Vapautusta tuomioistuinmaksuista, maksujen lykkäystä tai niiden maksamista erissä on haettava erikseen siinä tuomioistuimessa, jossa varsinainen menettely hoidetaan (tuomioistuinmaksulain 12 §).

8 Minkä tyyppistä elatusapua tuomioistuin voi myöntää? Miten sen määrä lasketaan? Voidaanko tuomioistuimen päätöstä tarkistaa elinkustannusten tai perhetilanteen muuttuessa? Jos voidaan, miten (esim. automaattinen indeksointi)?

Elatusavun määrä vahvistetaan ottamalla huomioon hakijan tarpeet sekä elatusvelvollisen taloudellinen tilanne ja ansaintamahdollisuudet. Lapselle maksettavaa elatusapua arvioidessaan tuomioistuimen on toimittava lapsen etua ajatellen ja määriteltävä elatusavun määrä sellaiseksi, että sillä varmistetaan lapsen suotuisa fyysinen ja psyykinen kehitys. Elatusavun on katettava lapsen elinkustannukset, jotka aiheutuvat erityisesti asumisesta, ravinnosta, vaatteista, jalkineista, huolenpidosta, kasvatuksesta, koulutuksesta, virkistytymisestä ja muista erityistarpeista (perhelain 189 ja 190 §). Elatusapu määrätään maksettavaksi kuukausittain etukäteen, ja sitä voi vaatia suoritettavaksi elatusapukanteen tai -hakemuksen jättöajankohdasta alkaen (perhelain 196 §).

Elatusavun saajan tai elatusvelvollisen pyynnöstä tai hakemuksesta tuomioistuin voi korottaa tai alentaa elatusavun määrää taikka poistaa sen kokonaan täytäntöönpanomääräyksellä, jos elatusavun määrittämisen perusteena ollut elatusavun saajan tarve tai elatusvelvollisen elatuskyky on muuttunut. Jos vanhemmat sopivat lapsen täytäntöönpanomääräyksellä asetetun elatusavun määrän korottamisesta tai alentamisesta, he voivat pyytää tuomioistuimessa tehdyn sovinnon allekirjoittamista. Jos tuomioistuin toteaa, että sopimus ei ole lapsen edun mukainen, hakemus hylätään. Elatusavun saaja ja elatusvelvollinen voivat sopia vanhempien täysi-ikäiselle lapselle tai täysi-ikäisen lapsen vanhemmille maksaman elatusavun määrän korottamisesta, alentamisesta tai poistamisesta täytäntöönpanokelpoisella notaarin asiakirjalla (perhelain 197 §).

Täytäntöönpanomääräyksellä asetettua elatusapua tarkistetaan kerran vuodessa Slovenian kuluttajahintaindeksin perusteella. Tarkistus tehdään tammikuussa sillä perusteella, kuinka paljon kuluttajahinnat ovat kumulatiivisesti nousseet siitä kuukaudesta, jona elatusavusta päätettiin tai jona sitä viimeksi tarkistettiin. Perheasioista vastaava ministeri julkaisee elatusavun tarkistuksen määrän Slovenian virallisessa lehdessä (*Uradni list Republike Slovenije*). Sosiaaliviranomaiset ilmoittavat kirjallisesti elatusavun saajalle ja elatusvelvolliselle tarkistuksesta ja uudesta elatusavun määrästä. Sosiaaliviranomaisten ilmoitus ja tuomioistuimessa tehty sovinto, lainvoimainen tuomio tai täytäntöönpanokelpoinen notaarin asiakirja muodostavat yhdessä täytäntöönpanomääräyksen.

Jos elatusavun saaja ei 18 vuotta täytettyään opiskele säännöllisesti sinä vuonna, jona elatusapua tarkistetaan, sosiaaliviranomaisten ei tarvitse ilmoittaa tarkistuksesta kirjallisesti elatusavun saajalle eikä elatusvelvolliselle. Täytettyään 18 vuotta elatusavun saajan on toimitettava opiskelutodistus sosiaaliviranomaisille 30 päivän kuluessa oppilaan tai opiskelijan aseman saamisesta tai ilmoitettava sosiaaliviranomaisille, missä hän opiskelee säännöllisesti. Jos elatusavun saaja ei toimi edellä kuvatulla tavalla, sosiaaliviranomaiset eivät tarkista elatusavun määrää kyseisenä vuonna. Lapsen tultua täysi-ikäiseksi elatusvelvollinen voi tarkistaa sosiaaliviranomaisilta, onko lapsella oppilaan tai opiskelijan asema. Jos elatusavun saajalla ei ole oppilaan tai opiskelijan asemaa, elatusvelvollisen ei tarvitse maksaa elatusapua riippumatta siitä, onko elatusavun määrän tarkistamisesta ilmoitettu ennen oppilaan tai opiskelijan aseman menettämistä (perhelain 198 §).

9 Miten ja kenelle elatusapu maksetaan?

Alaikäisen lapsen elatusapu maksetaan yleensä lapsen oikeudellisen edustajan pankkitilille. Täysi-ikäisen henkilön elatusapu maksetaan hänen pankkitililleen. Tuomioistuin päättää, miten ja kenelle elatusapu maksetaan.

10 Jos elatusvelvollinen ei maksa vapaaehtoisesti, mitä pakkotoimia voidaan käyttää?

Jos elatusvelvollinen ei vapaaehtoisesti täytä velvollisuuttaan maksaa elatusapua täytäntöönpanomääräyksen mukaisesti (tuomio, tuomioistuimen päätös, täytäntöönpanokelpoinen notaarin asiakirja ja ilmoitus elatusavun tarkistamisesta), **elatusavun saaja voi jättää tuomioistuimeen täytäntöönpanohakemuksen päätösten täytäntöönpanoa ja turvaamistoimia koskevan lain (Zakon o izvršbi in zavarovanju)** mukaisesti, jotta velvollisuus tulisi täytetyksi.

11 Lyhyt kuvaus täytäntöönpanoa koskevista rajoituksista, erityisesti velallisen suojaa koskevista säännöistä sekä määräajoista tai vanhentumisajoista.

Tätä koskevat tiedot ovat saatavilla Euroopan oikeusportaalissa: [Tuomioistuinratkaisun täytäntöönpano](#).

12 Onko olemassa viranomainen tai järjestö, joka voi auttaa minua elatusavun perimisessä?

Elatusavun saamista tai järjestämistä koskevilla menettelyillä alustavia tietoja saa mistä tahansa sosiaalitoimistosta.

Asiallinen toimivalta päättää elatusavusta on aluetuomioistuimilla (*okrožna sodišče*). Asianosainen voi hakea oikeusapua, joka voi tarkoittaa sitä, että asianosainen saa asianajajan edustajakseen tuomioistuimessa tai vapautuksen oikeudenkäyntikuluista.

Jos elatusvelvollinen ei maksa elatusapua, alaikäisen oikeudellinen edustaja tai täysi-ikäinen elatusavun saaja itse voi tehdä perintähakemuksen toimivaltaiselle paikallistuomioistuimelle (*okrajno sodišče*). Perintähakemuslomakkeen täyttämiseen voi pyytää apua sosiaaliviranomaisilta, paikallistuomioistuimelta, asianajajalta tai Slovenian julkisesta apurahaa-, kehitys-, työkyvyttömyys- ja elatusapurahastosta (*Javni štipendijski, razvojni, invalidski in preživninski sklad Republike Slovenije*).

Slovenian korkein oikeus (*Vrhovno sodišče*) on julkaissut tarkistetut lomakkeet elatusapuhakemusten tekemiseksi sekä ohjeet niiden täyttämiseksi *Sodnikov informator* lehdessä. Ohjeista on apua perintähakemuksen tekemisessä, ja ne ovat saatavilla [työ-, perhe- ja sosiaaliasioiden sekä tasavertaisista mahdollisuuksista vastaavan ministeriön \(Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti\)](#) verkkosivustolla.

13 Voiko viranomainen tai järjestö maksaa elatusavun ennakkoon kokonaan tai osittain elatusvelvollisen sijasta?

Jos elatusvelvollinen ei maksa elatusapua, lapsen oikeudellinen edustaja tai täysi-ikäinen elatusavun saaja voi hakea korvaavaa elatusapua Slovenian julkiselta apuraha-, kehitys-, työkyvyttömyys- ja elatusapurahastolta. Se on kuitenkin mahdollista vasta sen jälkeen, kun on olemassa lainvoimainen, täytäntöönpanokelpoinen tuomioistuimen päätös tai tuomioistuimessa tehty sovinto, jossa määrätään elatusavusta. Edellytyksenä on myös, että oikeudellinen edustaja on itse yrittänyt periä elatusapua tuloksetta tai jättänyt täydellisen hakemuksen elatusavun perimiseksi ulkomailta. Korvaavaan elatusapuun on oikeutettu alle 18-vuotias lapsi ja 18–26-vuotias lapsi, joka opiskelee säännöllisesti, ei ole ansiotyössä eikä ole ilmoittautunut työttömäksi ja joka on

Slovenian kansalainen ja asuu pysyvästi Sloveniassa

Sloveniassa pysyvästi asuva ulkomaalainen, johon sovelletaan kahdenkeskistä kansainvälistä sopimusta tai muuta vastavuoroista järjestelyä.

14 Mitä tapahtuu, jos elatusvelvollinen asuu ulkomailta:

14.1 Voiko elatusapuun oikeutettu saada apua viranomaiselta tai järjestöltä tässä jäsenvaltiossa?

Kyllä. Elatusapumaksujen perimisessä toisesta EU-maasta voi auttaa Slovenian julkinen apuraha-, kehitys-, työkyvyttömyys- ja elatusapurahasto (*Javni štipendijski, razvojni, invalidski in preživninski sklad Republike Slovenije*), joka on nimetty keskusviranomaiseksi toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä elatusvelvoitteita koskevilla asioilla 18 päivänä joulukuuta 2008 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 4/2009 mukaisten velvoitteiden hoitamisessa. Julkinen apuraha-, kehitys-, työkyvyttömyys- ja elatusapurahasto on nimetty myös lasten ja muiden perheenjäsenten elatusavun kansainvälisestä perinnästä tehdyssä (Haagin) yleissopimuksessa tarkoitetuksi keskusviranomaiseksi ja elatusavun perimisestä ulkomailta tehdyssä YK:n yleissopimuksessa tarkoitetuksi välittäväksi ja vastaanottavaksi elimeksi.

14.2 Jos voin, miten tähän viranomaiseen tai järjestöön otetaan yhteyttä?

Yhteystiedot:

Javni štipendijski, razvojni, invalidski in preživninski sklad Republike Slovenije (julkinen apuraha-, kehitys-, työkyvyttömyys- ja elatusapurahasto)

Dunajska cesta 20

1000 Ljubljana, Slovenia

Puhelin: +386 1 4720 990

Faksi: +386 1 4345 899

Sähköposti: [✉ jpsklad@jps-rs.si](mailto:jpsklad@jps-rs.si)

Verkkosivusto: [✉ https://www.srips-rs.si/](https://www.srips-rs.si/)

15 Mitä tapahtuu, jos elatusapuun oikeutettu asuu ulkomailta:

15.1 Voiko elatusapuun oikeutettu hakea apua suoraan viranomaiselta tai järjestöltä tässä jäsenvaltiossa?

Ei. Neuvoston asetuksen (EY) N:o 4/2009 55 artiklan mukaan elatussaatavien perintää koskeva hakemus toimitetaan sen EU-maan keskusviranomaisen välityksellä, jossa hakija asuu. Viranomainen toimittaa hakemuksen Slovenian keskusviranomaiselle eli Slovenian julkiselle apuraha-, kehitys-, työkyvyttömyys- ja elatusapurahastolle (*Javni štipendijski, razvojni, invalidski in preživninski sklad Republike Slovenije*).

15.2 Jos voin, miten tähän viranomaiseen tai järjestöön otetaan yhteyttä ja minkälaista apua voin saada?

Asetuksessa ei säädetä suorasta yhteydestä ulkomailta asuvan hakijan ja keskusviranomaisena toimivan Slovenian julkisen apuraha-, kehitys-, työkyvyttömyys- ja elatusapurahaston välillä.

Yhteydenpito tapahtuu sen EU-maan keskusviranomaisen välityksellä, jossa hakija asuu. Hakijan asuinmaan keskusviranomaisen on annettava hakijalle kaikki tarpeellinen apu, jotta tämä voi esittää asianmukaisen, täydellisen hakemuksen elatusavun perimiseksi Sloveniassa. Hakijan asuinmaan keskusviranomaisen toimittaa hakemuksen tarvittavine asiakirjoineen ja todistuksineen Slovenian julkiselle apuraha-, kehitys-, työkyvyttömyys- ja elatusapurahastolle. Sen tehtävänä keskusviranomaisena on tarkistaa asiakirjat, pyytää tarvittaessa korjauksia tai täydennyksiä ja tämän jälkeen edustaa hakijaa elatusavun perintämenettelyssä tuomioistuimissa ja muissa Slovenian viranomaisissa.

16 Sitooko vuoden 2007 Haagin pöytäkirja tätä jäsenvaltiota?

Kyllä.

17 Jos vuoden 2007 Haagin pöytäkirja ei sido tätä jäsenvaltiota, mitä lakia elatusvaateisiin sovelletaan yksityisoikeutta koskevien sääntöjen mukaan? Mitkä ovat tähän lakiin sisältyvät kansainvälistä yksityisoikeutta koskevat säännöt?

18 Mitkä ovat elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen V luvussa tarkoitettua oikeuden saatavuutta rajat ylittävässä asioissa koskevat säännöt?

Menettelyn kuluihin on mahdollista saada oikeusapua. Oikeusavun myöntämisestä päättää aluetuomioistuimen puheenjohtaja (oikeusapulain 2 §). Oikeusapua voidaan myöntää oikeudelliseen neuvontaan, oikeusavustajan käyttöön ja muihin laissa määriteltyihin oikeudellisiin palveluihin, kaikenlaisiin oikeussuojakeinoihin kaikissa Slovenian yleisissä tuomioistuimissa ja erityistuomioistuimissa, Slovenian perustuslakituoimistuimessa (*Ustavno sodišče*) ja kaikissa niissä Slovenian elimissä, laitoksissa ja viranomaisissa, joilla on toimivalta vahvistaa sovinto riita-asiassa tuomioistuimen ulkopuolella. Oikeusapu tarkoittaa myös vapautusta oikeudenkäyntimaksuista (oikeusapulain 7 §). Lain mukaan oikeusapua voivat saada 1) Slovenian kansalaiset, 2) ulkomaalaiset, joille on myönnetty Sloveniassa pysyvä tai tilapäinen oleskelulupa, tai kansalaisuudettomat henkilöt, jotka oleskelevat laillisesti Sloveniassa, 3) muut ulkomaalaiset, joihin sovelletaan vastavuoroisuusperiaatetta tai jotka täyttävät Sloveniaa sitovissa kansainvälisissä sopimuksissa määritetyt ehdot, jos kyseessä on jokin näissä sopimuksissa esitetyistä tapauksista, 4) kansalaisjärjestöt ja voittoa tavoittelemattomat yleishyödylliset järjestöt, jotka on kirjattu asiaankuuluvaan rekisteriin voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti, jos kyseessä on riita-asia, joka koskee yleishyödyllisten tai sellaisten toimien hoitamista, joita varten kyseiset järjestöt on perustettu, sekä 5) muut henkilöt, jotka lain tai Sloveniaa sitovan kansainvälisen sopimuksen mukaan ovat oikeutettuja saamaan oikeusapua (oikeusapulain 10 §). Oikeusapuun oikeutettu henkilö voi pyytää oikeusapua missä tahansa käsittelyn vaiheessa. Ennen kuin oikeusavun myöntämisestä tehdään päätös, arvioidaan hakijan taloudellinen tilanne sekä muut laissa määritellyt olosuhteet (oikeusapulain 11 §). Asetuksen 46 artiklan mukaan oikeusapua annetaan kaikissa tapauksissa, joissa hakijan vaatimus perustuu 56 artiklaan ja liittyy vanhemman ja lapsen suhteesta johtuvaan velvollisuuteen elättää alle 21-vuotiasta henkilöä.

19 Minkälaisia toimenpiteitä jäsenvaltio on toteuttanut huolehtiakseen elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen 51 artiklassa kuvattujen tehtävien hoitamisesta?

Neuvoston asetuksen (EY) N:o 4/2009 51 artiklan täytäntöönpanemiseksi ei ole toteutettu toimenpiteitä.

Tämä verkkosivu on osa [✉ Sinun Eurooppasi](#) -sivustoa.

[✉ Anna palautetta](#) sisällön hyödyllisyydestä.

This webpage is part of an EU quality network

Päivitetty viimeksi: 29/03/2023

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Elatusapu - Slovakia

1 Mitä käsitteillä "elatusapu" ja "elatusvelvollisuus" tarkoitetaan käytännössä? Kuka on velvollinen maksamaan elatusapua kenelle?

Elatusavusta ja elatusvelvoitteista säädetään perhelaisissa 36/2005 (jäljempänä "perhelaki"). Perhelaisissa erotetaan seuraavatyypiset elatusvelvollisuudet: vanhempien elatusvelvollisuus lapsia kohtaan lasten elatusvelvollisuus vanhempia kohtaan muiden sukulaisten välinen elatusvelvollisuus aviopuolisoiden välinen elatusvelvollisuus avioerotilanteessa maksettava hyvitysluonteinen korvaus yksinhuoltajaäidin elatukseen ja tiettyihin kuluihin maksettava korvaus.

Teoreettisesta näkökulmasta elatusavun käsite sanan laajassa merkityksessä luokittelee luonteeltaan taloudelliset perheoikeudelliset suhteet varallisuussuhteiden erityistapauksiksi perheoikeudessa. Niiden riippuvuus henkilökohtaisesta perheoikeudellisesta suhteesta on tässä erityisen ilmeinen.

2 Mihin ikävuoteen asti lapsi voi saada elatusapua? Sovelletaanko alaikäisten ja aikuisten elatusapuun eri sääntöjä?

Vanhempien elatusvelvollisuus lapsia kohtaan on lakisääteinen velvollisuus, joka on voimassa niin kauan kuin lapset eivät pysty elättämään itseään. Oppivelvollisuuden loppuunsaattaminen ei välttämättä merkitse sitä, että lapsi kykenee elättämään itsensä. Vanhempien elatusvelvollisuus lapsia kohtaan on voimassa heidän valmiuksistaan, mahdollisuuksistaan ja taloudellista tilanteestaan riippuen sen ajan, kun lapsi valmistautuu tulevaan ammattiinsa esimerkiksi opiskelemalla kokopäiväisesti korkeakoulussa. **Täysi-ikäiseksi tulolla ei ole oikeudellista merkitystä elatusvelvollisuuden voimassaolon kannalta.**

Se, mistä lähtien lapsella on "kyky elättää itseään", määrittyy tapauskohtaisesti. Tuomioistuin arvioi kunkin tapauksen erikseen sen erityispiirteiden perusteella. Kyky elättää itseään tulkitaan yleensä laajasti valmiutena tyydyttää itsenäisesti (omin varoin) kaikki tarpeet tai tarpeelliset elinkustannukset. Edellytyksenä on, että tämä valmius on pysyvä. Luonteeltaan satunnaisia tuloja ei voida katsoa valmiudeksi tyydyttää tarpeensa itsenäisesti. Käytännössä tuomioistuimet lähtevät siitä, että vanhempien elatusvelvollisuus on käsitteenä joustava, koska verisiteet ovat ajallisesti rajoittamattomia. Tämän vuoksi elatusvelvollisuus voidaan uusia esimerkiksi siinä tapauksessa, että lapsi päättää opiskella myöhemmin, jos hän ei esimerkiksi pääse korkeakouluun välittömästi päätettyään opintonsa toisen asteen oppilaitoksessa. Lapsen valmistautumiseksi tulevaan ammattiinsa on oikeuskäytännön mukaan – ottaen huomioon koulutusta vastaavien työpaikkojen kulloinkin tarjonta vastavalmistuneille – mahdollista katsoa myös jatko-opinnot, jotka suorittanut voi löytää työpaikan muualta kuin siihenastisten opintojensa alalta.

Elatusvelvollisuuden päättymisen arviointi on yksinkertaisempaa silloin, kun lapsi saa säännöllisiä tuloja ammatinharjoittamisesta, yritystoiminnasta tai vastaavasta. Työmarkkinoilla vallitseva tilanne, monien erilaisten koulutusmuotojen ja oppilaitosten olemassaolo, koulutuksen hyödyntämisen edellyttämät täydentävät kielitaitotarpeet, uudelleen- ja täydennyskoulutus, ulkomaanharjoittelu ja lisäpätevyyden tarve asettavat tuomioistuimelle omat vaatimuksensa sen määrittäessä, milloin lapsi pystyy elättämään itsensä. Perustellusti voidaan ottaa huomioon jotkin näistä koulutusmuodoista muun muassa siinä tapauksessa, että elatusvelvollinen vanhempi on hyvin toimeentuleva. Samalla on tarpeen ottaa huomioon lapsen kiinnostuksen kohteet, kyvyt ja lahjakkuus, jotta hän saisi asianmukaiset edellytykset hyödyntää niitä ammatissaan. Toisaalta on oikeutettua vaatia näihin taitoihin vetoamista aikaisessa vaiheessa, jottei vanhempien elatusvelvollisuutta väärinkäytettäisi vain siksi, että asennoituminen työhön on kielteinen (esim. työsuhteen mielivaltaisen päättäminen).

Kahdeksantoista vuoden ikärajalta on merkitystä menettelyllisestä näkökulmasta. Lapsen täysi-ikäiseksi tulon saakka tuomioistuin voi aloittaa elatusapua koskevan menettelyn myös omasta aloitteestaan, mutta tämän jälkeen vain hakemuksesta. Täysi-ikäisen lapsen tekemä hakemus on osoitettava toiselle tai molemmille vanhemmista. Siinä on mainittava haetun elatusavun määrä ja ajankohta, josta alkaen sitä haetaan maksettavaksi. Täysi-ikäisen lapsen elatushakemus sitoo tuomioistuinta, koska kyse ei ole alaikäisten oikeudellista suojelua koskevasta asiasta, josta säädetään muiden kuin riita-asiain siviiliprosessilain (*Civilný mimosporový poriadok*) 111 §:ssä ja sitä seuraavissa pykälissä.

3 Pitääkö minun kääntyä toimivaltaisen viranomaisen tai tuomioistuimen puoleen saadakseni elatusapua? Mitkä ovat hakemusmenettelyn tärkeimmät vaiheet?

Jos elatusapuun oikeutettu ja elatusvelvollinen eivät pääse sovintoon, elatusvelvollisuudesta päättää toimivaltainen piirituomioistuin (okresný súd). Lukuun ottamatta tapauksia, joissa on kyse vanhempien elatusvelvollisuudesta alaikäisiä lapsia kohtaan, tuomioistuin aloittaa menettelyn elatusapuun oikeutetun (kantajan) hakemuksesta elatusvelvollista (vastaajaa) vastaan. Alaikäisen lapsen elatusta koskevan menettelyn tuomioistuin voi aloittaa myös oma-aloitteisesti muiden kuin riita-asiain siviiliprosessilain 23 §:n nojalla, kun kyse on alaikäisten oikeudellista suojelua koskevasta asiasta.

Jokainen voi toimia tuomioistuimessa itsenäisesti menettelyn asianosaisena (oikeudenkäyntikelpoisuus) siltä osin kuin hän voi omien toimien kautta saada oikeuksia ja velvollisuuksia. Luonnollisella henkilöllä, joka ei voi toimia tuomioistuimessa itsenäisesti (esim. alaikäisellä lapsella), on oltava laillinen edustaja (riita-asiain siviiliprosessilain (*Civilný sporový poriadok*) 68 §).

Riita-asiain siviiliprosessilaissa ja muiden kuin riita-asiain siviiliprosessilaissa erotetaan asianosaisten lakisääteisen edustuksen ohella valtakirjaan perustuva edustus ja tuomioistuimen päätökseen perustuva edustus.

Kumpikaan vanhemmista ei voi edustaa alaikäistä lastaan, jos on kyse oikeustoimista, joissa voi vallita ristiriita vanhempien ja alaikäisen lapsen etujen välillä tai saman vanhemman edustamien useampien alaikäisten lasten etujen välillä. Tällöin tuomioistuin määrää alaikäiselle lapselle uskotun miehen edustamaan häntä menettelyssä tai tietyssä oikeustoimessa. Kyseisen oikeudenkäyntiasiamiehen slovakinkielinen nimitys on kolízny opatrovník.

4 Voiko elatusapua hakea sukulaisten (jos voi, miten kaukaisen?) tai alaikäisen lapsen puolesta?

Ks. vastaus kysymykseen 3.

5 Jos haluan panna asian vireille tuomioistuimessa, mistä saan tietää mikä tuomioistuin on toimivaltainen?

Alueellinen toimivalta määritellään muiden kuin riita-asiain siviiliprosessilain 3 §:ssä ja asiallinen toimivalta riita-asiain siviiliprosessilain 12 §:ssä. Ensimmäisen oikeusasteen käsittelyssä toimivaltaisia ovat pääsääntöisesti piirituomioistuimet. Yleensä menettelyssä on toimivaltainen sen asianosaisen tuomioistuin, jota vastaan hakemus on esitetty (vastaajan tuomioistuin). Toisin sanoen kyseessä on vastaajan yleisen tuomioistuimen perusteella määräytyvän toimivallan periaate. Vastaajan yleinen tuomioistuin on tuomioistuin, jonka toimivalta-alueella hänellä on asuinpaikka, tai (jos hänellä ei ole asuinpaikkaa) tuomioistuin, jonka toimivalta-alueella hän oleskelee. Tästä periaatteesta poiketaan yksittäisissä erityistapauksissa, joista säädetään nimenomaisesti muiden kuin riita-asiain siviiliprosessilaissa. **Alaikäisen lapsen elatusta koskevassa asiassa on toimivaltainen tuomioistuin, jonka toimivalta-alueella alaikäisellä lapsella on asuinpaikka vanhempien sopimuksen, tuomioistuimen päätöksen tai muiden ratkaisevien seikkojen perusteella** (muiden kuin riita-asiain siviiliprosessilain 112 §:n 1 momentissa tarkoitettu yksinomainen alueellinen toimivalta).

6 Pitääkö minun mennä jonkun välikäden (asianajajan, keskus- tai paikallisviranomaisen) kautta voidakseni panna asian vireille tuomioistuimessa? Ellei, mitä menettelyä on noudatettava?

Vrt. vastaukset kysymyksiin 3 ja 4.

Kantaja (elatusapuun oikeutettu), jolla on asianosaiskelpoisuus, voi pyytää asian vireillepanoa suoraan toimivaltaiselta tuomioistuimelta ilman edustajaa.

Vireillepanoa koskevan hakemuksen yleiset vaatimukset sisältyvät riita-asiain siviiliprosessilain 127 §:ään: hakemuksesta on käytävä ilmi tuomioistuin, jolle se on osoitettu, hakemuksen tekijä, hakemuksen aihe ja hakijan vaateet, ja se on allekirjoitettava.

Yleisten vaatimusten lisäksi menettelyn aloittamista koskevassa hakemuksessa on oltava tietyt erityistiedot, joista säädetään muiden kuin riita-asiain siviiliprosessilain 25 ja 26 §:ssä. Hakemuksessa on mainittava haetun elatusavun määrä ja ajankohta, josta alkaen sitä haetaan maksettavaksi.

Hakemus voidaan tehdä kirjallisesti joko paperimuotoisena tai sähköisesti. Jos hakemus toimitetaan sähköisesti ilman erikseen säädettyä varmennusta, se on lisäksi toimitettava kirjallisessa muodossa tai sähköisesti siten, että se varmennetaan erikseen säädetyllä tavalla. Elatusapuasioissa hakemus voidaan tehdä myös suullisesti siten, että tuomioistuimen kanslia kirjaa sen.

Hakemuksesta on toimitettava riittävä määrä kopioita liitteineen, niin että tuomioistuimelle jää yksi kopio ja jokainen asianosainen saa tarvittaessa yhden kopion liitteineen. Mikäli asianosainen ei toimita riittävä määrä kopioita ja liitteitä, tuomioistuin teettää kopiot asianosaisen kustannuksella.

7 Onko oikeuskäsittely maksullinen? Jos on, paljonko se maksaa? Jos varani eivät riitä, voinko saada oikeusapua käsittelyn kustannusten kattamiseksi?

Tuomioistuimen yksittäistä toimista ja menettelyistä maksettavista oikeudenkäyntimaksuista säädetään oikeudenkäyntimaksuja ja rikosrekisteriotemaksuja koskevassa Slovakian kansallisneuvoston laissa 71/1992. Maksut peritään oikeudenkäyntimaksujen hinnaston mukaisesti. Näissä säännöksissä määritellään myös, missä laajuudessa oikeudenkäyntimaksuista voidaan myöntää vapautuksia henkilökohtaisista tai aiheeseen liittyvistä syistä.

Elatusavun kannalta ovat tärkeitä seuraavat säännökset:

Aiheeseen liittyvistä syistä myönnettävän vapautuksen piiriin kuuluvat alaikäisten oikeudellista suojelua koskevat asiat. Näin ollen myös alaikäisen lapsen elatusapua koskevat asiat on vapautettu oikeudenkäyntimaksuista.

Henkilökohtaisista syistä on oikeudenkäyntimaksuista vapautettu

kantajat menettelyissä, jotka koskevat elatusavun määrittämistä, korottamista, viivästyskorkeiden perimistä sekä elatusvelvoitetta koskevan ulkomaisen päätöksen tunnustamista tai täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista,

yksinhuoltajaaudit menettelyissä, jotka koskevat elatusapua sekä tiettyjen raskauteen ja synnytykseen liittyneiden kustannusten korvaamista.

Oikeudenkäyntimaksujen hinnaston kohdassa 8 mainitaan aviopuolisoiden välistä elatusapua ja eronneen aviopuolison elatusapua koskevista menettelyistä perittävien oikeudenkäyntimaksujen suuruus:

Kohta 8	
a) hakemukset, jotka koskevat aviopuolisoiden välisen elatusavun, eronneen aviopuolison elatusavun ja muiden sukulaisten välisen elatusvelvollisuuden määrittämistä tai korottamista	2 % vaateen suuruudesta ja vähintään 16,50 euroa.
b) hakemukset, jotka koskevat aviopuolisoiden välisen elatusavun, eronneen aviopuolison elatusavun ja muiden sukulaisten välisen elatusapuvelvoitteen pienentämistä tai lakkauttamista	2 % vaateen suuruudesta ja vähintään 16,50 euroa.

Jos hinnastossa ei mainita yksittäisen maksun suuruutta eikä asia kuulu henkilö- tai aihekohtaisista syistä myönnettävien vapautusten piiriin, sovelletaan oikeudenkäyntimaksujen hinnaston 1 kohdassa mainittuja maksuja.

Kohta 1	
Asian vireillepanoa koskeville hakemuksille, ellei maksusta ole määrätty erikseen,	
a) vaateen (korvauksen) tai asian kohteen arvosta	6 %, mutta vähintään 16,50 euroa ja enintään 16 596,50 euroa, kaupallisissa asioissa enintään 33 193,50 euroa.

Tuomioistuin myöntää hakemuksesta vapautuksen oikeudenkäyntimaksuista, jos tätä voidaan perustella osapuolen tilanteella (riita-asiain siviiliprosessilain 254 §). Osapuolten tilanne on näytettävä toteen, jotta tuomioistuin voi ratkaista hakemuksen.

Oikeusavun tarjoamisesta ja välittämisestä oikeusapukeskuksen kautta luonnollisille henkilöille, jotka varattomuuden vuoksi eivät voi hyödyntää lakipalveluja oikeuksiensa käyttämiseksi ja suojelemiseksi asianmukaisesti, ja tarjottavan oikeusavun laajuudesta säädetään laissa N:o 327/2005 varattomien henkilöiden oikeusavusta ja oikeusalan ammatteja koskevan lain 586/2003 ja elinkeinolupalain 455/1991, sellaisena kuin se on muutettuna lailla 8/2005, muuttamisesta. Kyseisessä laissa vahvistetaan edellytykset oikeusavun tarjoamiselle, oikeusavun hakemista koskeva menettely luonnollisille henkilöille ja toimivaltaisille viranomaisille sekä oikeusavun tarjoamisen institutionaalinen kehys.

8 Minkä tyyppistä elatusapua tuomioistuin voi myöntää? Miten sen määrä lasketaan? Voidaanko tuomioistuimen päätöstä tarkistaa elinkustannusten tai perhetilanteen muuttuessa? Jos voidaan, miten (esim. automaattinen indeksointi)?

Slovakian lainsäädännössä ei säädetä elatusavun konkreettisesta suuruudesta.

Perheoikeudellisissa asioissa on tarpeen arvioida kukin tapaus erikseen sen erityispiirteiden perusteella. Laissa ei sen vuoksi täsmennetä elatusavun konkreettista suuruutta. Varsinkaan perheoikeudellisissa asioissa lainsäädäntö ei kykene eksplisiittisesti ja kokonaisvaltaisesti vastaamaan elämän monimuotoisuuteen.

Perhelain 75 §:n 1 momentin mukaan tuomioistuin ottaa elatusavun määrittelyssä huomioon **elatusapuun oikeutetun oikeutetut tarpeet** sekä **elatusvelvollisen ansaintikyvyn, mahdollisuudet ja taloudelliset olosuhteet**. Tuomioistuin ottaa huomioon elatusvelvollisen ansaintikyvyn, mahdollisuudet ja taloudelliset olosuhteet myös tapauksissa, jossa elatusvelvollinen ilman painavaa syytä luopuu ansiotyöstä, tulonlähteestä ja varallisuudesta. Samoin se ottaa huomioon mahdolliset elatusvelvollisen ottamat kohtuuttomat taloudelliset riskit.

Mitä tulee vanhempien elatusvelvollisuuteen lapsia kohtaan, kummankin vanhemman on osallistuttava lastensa elatukseen omien kykyjensä, mahdollisuuksiensa ja taloudellisten olosuhteidensa mukaisesti. Lapsella on oikeus vanhempien elintasoon. Elatusvelvollisuuden laajuutta määrittäessään tuomioistuin ottaa huomioon, kumpi vanhemmista henkilökohtaisesti huolehtii lapsesta ja missä laajuudessa. Jos kyseessä on alaikäisen lapsen

yhteishuoltajuus, tuomioistuimien ottaa elatusavun suuruutta määrittäessään huomioon ajan, jonka lapsi viettää kunkin vanhemman luona, tai vaihtoehtoisesti se voi päättää olla määräämättä elatusapua yhteishuoltajuuden keston ajaksi.

Perhelain 62 §:n 3 momentissa säädetään **elatusavun vähimmäistasosta** (tällä hetkellä 27,13 euroa): *Kummallakin vanhemmalla on ansaintikykynsä, mahdollisuuksiinsa ja taloudellisiin olosuhteisiinsa katsomatta elatusvelvollisuus, joka on vähintään 30 prosenttia erikseen säädetystä huollettavan alaikäisen lapsen tai huollettavan lapsen vähimmäistoimeentulosta.*

Perhelain 78 §:n mukaan **elatusapua koskevia sopimuksia ja tuomioistuimen päätöksiä voidaan muuttaa olosuhteiden muuttuessa**. Alaikäisen lapsen elatusapua lukuun ottamatta (vrt. muiden kuin riita-asiain siviiliprosessilain 121 §) elatusapupäätöksiä voidaan muuttaa tai ne voidaan kumota vain hakemuksesta. Jos alaikäisen lapsen elatusapu kumotaan tai jos sitä pienennetään kuluneelta ajalta, kulutettua elatusapua ei tarvitse palauttaa. Olosuhteiden muuttuessa otetaan aina huomioon elinkustannusten kehitys.

9 Miten ja kenelle elatusapu maksetaan?

Elatusavun maksaa pääsääntöisesti elatusvelvollinen (velallinen) elatusapuun oikeutetulle (velkojalle).

Perhelain 76 §:n mukaan elatusapu maksetaan säännöllisesti toistuvina maksuina, jotka lankeavat maksettaviksi kuukausi etukäteen. Elatussaatavia voidaan kuitata keskinäisillä saamisilla vain, jos tästä sovitaan. Alaikäisen lapsen elatusapua ei voida kuitata muilla saamisilla. Jos tuomioistuimen päätöksellä määrätyn elatusavun maksaminen viivästyy, elatusapuun oikeutetulla on oikeus vaatia maksamattomalle summalle viivästyskorkea siviilioikeuden säännösten mukaisesti. Elatusvelvollisen suorittamista elatusmaksuista maksetaan ensin velan pääoma kokonaisuudessaan ja vasta sitten viivästyskorot. Kun on kyse alaikäisten lasten elatusavusta, tuomioistuimien vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan elatusvelvollisen vanhemman on maksettava elatusapu lasta huoltavalle vanhemmalle kuukausittain tiettyyn päivään mennessä.

10 Jos elatusvelvollinen ei maksa vapaaehtoisesti, mitä pakkotoimia voidaan käyttää?

Elatusapu peritään ulosottomiesten kautta. Ulosmittausmenettely käynnistetään hakemuksesta. Menettelystä säädetään tuomioistuimen valtuuttamista ulosottomiehistä ja ulosottotoimista ja eräiden lakien muuttamisesta annetussa Slovakian kansalliseuvoston laissa 233/1995 (ulosottolaki). Elatusavun ulosottoerinnän yleisin tapa on maksujen pidättäminen elatusvelvollisen palkasta tai muusta tulosta. Jos ulosottoerusteena on täytäntöönpanomääräys, jossa veloitetaan maksamaan rahasumma, ulosmittaus voidaan toteuttaa myös muulla tavoin kuin pidättämällä maksut palkasta tai muusta tulosta: takavarikkomääräyksellä, irtaimen omaisuuden myynnillä, arvopapereiden myynnillä, kiinteän omaisuuden myynnillä, yritystoiminnan myynnillä tai ajokortin tilapäisellä peruuttamisella. Viimeksi mainitulla tavalla on erityinen merkitys elatusavun perinnän kannalta. Ulosottomies voi määrätä ajoluvan peruuttavaksi siltä, joka jättää täyttämättä tuomioistuimen päätöksellä määrätyn elatusvelvollisuuden. Ulosottomies toimittaa määräyksen ajokortin tilapäisestä peruuttamisesta toimivaltaiselle poliisiviranomaiselle. Kun ulosmittaukselle ei enää ole perusteita, ulosottomies määrää viipymättä ajoluvan palautettavaksi.

11 Lyhyt kuvaus täytäntöönpanoa koskevista rajoituksista, erityisesti velallisen suoja koskevista säännöistä sekä määräajoista tai vanhentumisajoista.

Perhelain 77 §:n mukaan oikeus elatusapuun ei vanhene. Elatusapua voidaan kuitenkin myöntää vasta tuomioistuimen menettelyn alkamispäivästä lähtien. Alaikäisen lapsen elatusapu voidaan myöntää enintään kolmeksi vuodeksi takautuvasti menettelyn aloittamispäivästä, jos tähän on olemassa erityisesti huomioitavia syitä. Oikeus yksittäisiin toistuviin elatusmaksuihin vanhenee.

Siviililain (lain 40/1964) 101 §:ssä säädetään vanhentumisajoista seuraavasti:

1) *Tuomioistuimen tai muun viranomaisen lainvoimaisella päätöksellä myönnetty oikeus vanhentuu kymmenen vuoden kuluttua päivästä, jona se oli päätöksen mukaan täytettävä. Oikeus, jonka perusteet ja laajuuden velallinen on kirjallisesti tunnustanut, vanhentuu kymmenen vuoden kuluttua tunnustamisen päivämäärästä; jos tunnustamisen yhteydessä asetetaan määräaika oikeuden täyttämiseksi, vanhentumisaika alkaa kuitenkin vasta kyseisen määräajan umpeutumisesta.*

2) *Samaa vanhentumisaikaa sovelletaan myös yksittäisiin maksuihin, joihin suoritus on päätöksessä tai oikeuden tunnustamisen yhteydessä jaettu; yksittäisten maksujen vanhentumisaika alkaa niiden eräpäivästä. Jos yksittäisen maksun laiminlyönnin takia koko velka lankeaa maksettavaksi, kymmenen vuoden vanhentumisaika alkaa laiminlyödyn maksun eräpäivästä.*

3) *Korot ja toistuvat suoritukset vanhentuvat kolmen vuoden kuluttua; jos on kyse lainvoimaisesti myönnetystä tai kirjallisesti tunnustetusta oikeudesta, kyseistä vanhentumisaikaa sovelletaan vain sellaisiin korkoihin ja toistuviin suorituksiin, joiden eräpäivä lankeaa päätöksen lainvoimaiseksi tulon tai tunnustamisen jälkeen.*

12 Onko olemassa viranomainen tai järjestö, joka voi auttaa minua elatusavun perimisessä?

Elatusavun perintään liittyvän (virka)avun tarjoamista varten valtion sisäisissä tapauksissa ei ole perustettu erillistä viranomaista.

Elatusavun perimiseksi kansainvälisissä tapauksissa tarjoaa apua lasten ja nuorten kansainvälisen suojelun keskus (Centrum pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže) (jäljempänä "keskus"). Keskus auttaa perimään elatusavun tapauksissa, joissa lapsen elatusapuun velvollinen asuu ulkomailla ja elatusapuun oikeutettu Slovakiassa tai päinvastoin (jos ulkomailla asuva elatusapuun oikeutettu vaatii elatusapua henkilöltä, jonka vakituinen asuinpaikka on Slovakiassa).

13 Voiko viranomainen tai järjestö maksaa elatusavun ennakkoon kokonaan tai osittain elatusvelvollisen sijasta?

Korvaavasta elatusavusta sekä perhelain 36/2005 täydentämisestä ja eräiden lakien muuttamisesta annetussa laissa 201/2008, sellaisena kuin se on tulkittuna Slovakian perustuslakituomioistuimen ratkaisussa 615/2006, säädetään mekanismista, jossa valtio (työ-, sosiaali- ja perheasiain keskuustoimisto Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny) maksaa ns. korvaavan elatusavun elatusapuun oikeutetulle. Korvaavalla elatusavulla maksetaan huollettavana olevan lapsen elatus tapauksissa, joissa elatusvelvollinen ei täytä tuomioistuimen lainvoimaisella päätöksellä tai tuomioistuimen hyväksymällä sopimuksella määrättyä elatusvelvollisuutta.

14 Mitä tapahtuu, jos elatusvelvollinen asuu ulkomailla:

14.1 Voiko elatusapuun oikeutettu saada apua viranomaiselta tai järjestöltä tässä jäsenvaltiossa?

Kyllä.

14.2 Jos voin, miten tähän viranomaiseen tai järjestöön otetaan yhteyttä?

Työ-, sosiaali- ja perheministeriö on perustanut lasten ja nuorten kansainvälisen suojelun keskuksen keskusviranomaiseksi, joka valtion rahoittamana organisaationa huolehtii suoraan lasten ja nuorten oikeudellisesta suojelusta silloin kun asian osapuolena on ulkomainen taho. Keskus on ollut toiminnassa koko Slovakian alueella 1. helmikuuta 1993 lähtien.

Sosiaaliavusta annetussa laissa 195/1998 keskus luokiteltiin sosiaaliavun valtionviranomaiseksi 1. heinäkuuta 1998 alkaen.

Yhteystiedot/osoite:

Špitálska 8, P. O. BOX 57, 814 99 Bratislava,

Sähköposti cipc@cipc.gov.sk, info@cipc.gov.sk,

Puhelin: +421 2 2046 3208, +421 2 2046 3248,

Faksi: +421 2 2046 3258, ympärivuorokautinen numero (vain hätätapauksiin) +421 915 405 954.

Keskus on Slovakiassa toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä elatusvelvoitteita koskevissa asioissa 18. joulukuuta 2008 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 4/2009 (jäljempänä "elatusapua koskeva asetusta") sekä lasten ja muiden perheenjäsenten elatusavun kansainvälisestä perinnästä vuonna 2007 tehdyn Haagin yleissopimuksen mukainen keskusviranomainen.

15 Mitä tapahtuu, jos elatusapuun oikeutettu asuu ulkomailla:

15.1 Voiko elatusapuun oikeutettu hakea apua suoraan viranomaiselta tai järjestöltä tässä jäsenvaltiossa?

Keskukselle ei voi tehdä hakemusta suoraan ulkomailla. Elatusavun maksamista hakevan ulkomailla asuvan henkilön on otettava yhteyttä oman maansa toimivaltaiseen viranomaiseen, joka sen jälkeen toimittaa pyynnön Slovakian keskukselle.

15.2 Jos voin, miten tähän viranomaiseen tai järjestöön otetaan yhteyttä ja minkälaista apua voin saada?

16 Sitooko vuoden 2007 Haagin pöytäkirja tätä jäsenvaltiota?

Elatusvelvoitteisiin sovellettavasta laista 23. marraskuuta 2007 tehty Haagin pöytäkirja sitoo Slovakiaa.

17 Jos vuoden 2007 Haagin pöytäkirja ei sido tätä jäsenvaltiota, mitä lakia elatusvaateisiin sovelletaan yksityisoikeutta koskevien sääntöjen mukaan? Mitkä ovat tähän lakiin sisältyvät kansainvälistä yksityisoikeutta koskevat säännöt?

18 Mitkä ovat elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen V luvussa tarkoitettua oikeuden saatavuutta rajat ylittävissä asioissa koskevat säännöt?

Elatusvelvollisuuteen liittyvissä rajatylittävissä riidoissa oikeusavun saaminen riippuu elatusapua koskevan asetuksen 44 artiklan 3 kohdan soveltamisesta. Slovakian keskusviranomainen **lasten ja nuorten kansainvälisen suojelun keskus** tarjoaa palvelujaan maksutta ja mahdollistaa, että elatusavun määräämistä tai muuttamista koskevien tavanomaisten menettelyjen osapuoli voi Slovakiassa toimia tarvitsematta oikeusapua. Siinä tapauksessa, että menettelyä ei voitaisi suorittaa ilman oikeusapua, maksutonta oikeusapua on tarjolla alle 21-vuotiaille luonnollisille henkilöille 46 artiklan mukaisesti. Tällaista oikeusapua tarjoaa varattomien henkilöiden oikeusavusta annetun lain 327/2005 mukaisesti **oikeusapukeskus** (*Centrum právnej pomoci*).

Tapauksissa, jotka kuuluvat 46 artiklan soveltamisalaan, oikeusapua tarjotaan mainitun lain mukaisesti edellyttäen, että hakija täyttää kyseisessä laissa asetetut ehdot maksuttomalle oikeusavulle.

Jos hakija ei täytä ehtoja, hänen on suoritettava oikeudenkäyntimaksut oikeudenkäyntimaksuista ja rikosrekisteriotemaksuista annetun lain 71/1992 mukaisesti. Tämän lain mukaan maksuista on vapautettu menettelyt vanhempien ja lasten keskinäistä elatusvelvollisuutta koskevissa asioissa. Oikeudenkäyntimaksuista on vapautettu myös kantaja elatusavun määräämistä tai korottamista koskevissa menettelyissä. Muutoin jokainen asianosainen maksaa itselleen ja edustajalleen menettelyssä aiheutuneet kulut. Asianosaiset maksavat yhteiset kulut määräsuhteessa osallisuuteensa asiassa ja menettelyssä. Täysi-ikäisen elatusapua koskevassa asiassa tuomioistuin myöntää jutun voittaneelle asianosaiselle korvauksen kuluista, jotka tarvittiin oikeuksien vaatimiseksi tai puolustamiseksi hävinnyttä asianosaista vastaan.

19 Minkälaisia toimenpiteitä jäsenvaltio on toteuttanut huolehtiakseen elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen 51 artiklassa kuvattujen tehtävien hoitamisesta?

Elatusapua koskevan asetuksen 49 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu keskusviranomainen on lasten ja nuorten kansainvälisen suojelun keskus, joka perustettiin 1. helmikuuta 1993. Koska keskus toimi vastaanottavana ja lähettävänä viranomaisena elatusvaateiden alalla kansainvälisten yleissopimusten mukaisesti (mm. yleissopimus elatusavun perimisestä ulkomailla, 20.6.1956) jo ennen elatusapua koskevan asetuksen täytäntöönpanopäivää, mainitun asetuksen 51 artiklassa säädettyihin keskusviranomaisen tehtäviin liittyviä erityisiä toimenpiteitä ei ollut tarpeen hyväksyä. Elatusapua koskevan asetuksen täytäntöönpano edellytti keskuksessa vain vähäisiä organisatorisia (henkilöstöön liittyviä) muutoksia.

Tämä verkkosivu on osa [Sinun Eurooppasi](#) -sivustoa.

[Anna palautetta](#) sisällön hyödyllisyydestä.

This webpage is part of an EU quality network

Päivitetty viimeksi: 06/05/2024

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Elatusapu - Suomi

1 Mitä käsitteillä "elatusapu" ja "elatusvelvollisuus" tarkoitetaan käytännössä? Kuka on velvollinen maksamaan elatusapua kenelle?

Lapsen elatuksesta säädetään laissa lapsen elatuksesta (704/1975).

Tämän lain mukaan lapsella on oikeus riittävään elatukseen. Se käsittää lapsen kehitystason mukaisten aineellisten ja henkisten tarpeiden tyydyttämisen, lapsen tarvitseman hoidon ja koulutuksen sekä tästä aiheutuvat kustannukset.

Lapsella on oikeus saada elatusta vanhemmiltaan. Vanhemmat vastaavat lapsen elatuksesta kykynsä mukaan. Jos vanhempi ei huolehdi lapsensa elatuksesta, tai jos lapsi ei pysyvästi asu vanhempansa luona, vanhempi voidaan velvoittaa maksamaan lapselle elatusapua.

Vanhemmilla ei ole oikeutta saada elatusta lapseltaan.

Puolisolle maksettavasta elatuksesta säädetään avioliittolaisissa (234/1929).

Avioliiton aikana kummankin puolison tulee kykynsä mukaan ottaa osaa perheen yhteiseen talouteen ja puolisoiden elatukseen.

Jos puoliso laiminlyö elatusvelvollisuutensa tai jos puoliset asuvat erillään, toinen puolisoista voidaan velvoittaa maksamaan toiselle puolisolle elatusapua.

Avioeron jälkeen eronnut puoliso on velvollinen maksamaan elatusapua entiselle puolisolleen, jos puoliset ovat tehneet tällaisen sopimuksen keskenään ja kunnan sosiaaliviranomainen on sen vahvistanut. Avioeron yhteydessä myös tuomioistuin voi velvoittaa toisen puolison maksamaan elatusapua sitä tarvitsevalle puolisolle. Suomen oikeuskäytännössä on kuitenkin harvinaista, että puoliso velvoitetaan maksamaan toiselle puolisolle elatusapua.

Pääsääntönä on, että avioeron jälkeen entiset puoliset elättävät itse itsensä

Puolison oikeus saada elatusta entiseltä puolisoltaan päättyy, jos elatusta saava puoliso solmii uuden avioliiton.

Mitä puolisoista on säädetty, sovelletaan myös rekisteröidyn parisuhteen osapuoliin.

Muissa henkilösuhteissa osapuolilla ei ole elatusvelvollisuutta suhteessa toisiinsa.

2 Mihin ikävuooteen asti lapsi voi saada elatusapua? Sovelletaanko alaikäisten ja aikuisten elatusapuun eri sääntöjä?

Lapsen oikeus saada elatusta vanhemmiltaan päättyy, kun lapsi täyttää 18 vuotta.

Vanhemmat vastaavat lapsen koulutuksesta aiheutuvista kustannuksista myös sen jälkeen, kun lapsi on täyttänyt 18 vuotta, mikäli se harkitaan kohtuulliseksi. Tämä on kuitenkin Suomen oikeuskäytännössä harvinaista.

Ks. lisäksi kysymys numero 1.

3 Pitääkö minun kääntyä toimivaltaisen viranomaisen tai tuomioistuimen puoleen saadakseni elatusapua? Mitkä ovat hakemusmenettelyn tärkeimmät vaiheet?

Sekä elatukseen oikeutettu että elatusvelvollinen voivat ottaa yhteyttä kunnan sosiaalilautakuntaan, joka voi auttaa elatusapua koskevan sopimuksen tekemisessä. Sosiaalilautakunnan vahvistama sopimus on suoraan täytäntöönpanokelpoinen kuten tuomioistuimen antama tuomio.

Laisa lapsen elatuksesta 8a §:ssä säädetään, että vaikka lapsella tai elatusvelvollisella ei ole Suomessa asuinpaikkaa, sosiaalilautakunta voi vahvistaa elatusavusta tehdyn sopimuksen, jos Suomen tuomioistuin on asiassa toimivaltainen Elatusapuasetuksen (EY) N:o 4/2009 3 tai 6 artiklan mukaan, ja jos osapuolet ovat elatusvelvoitteisiin sovellettavasta laista Haagissa 23 päivänä marraskuuta 2007 tehdyn pöytäkirjan 7 artiklan mukaisesti sopineet, että elatusvelvoitteeseen sovelletaan Suomen lakia.

Jos elatusapua on riittävä, elatukseen oikeutettu tai elatusvelvollinen voi saattaa elatusapuasian vireille tuomioistuimessa. Elatusapua tulee tuomioistuimessa vireille haastehakemuksella.

Puoliset voivat tehdä vapaamuotoisen kirjallisen sopimuksen elatusavusta ja pyytää kunnan sosiaaliviranomaista vahvistamaan sen. Viranomainen auttaa pyynnöstä puolisoita tekemään sopimuksen.

Tuomioistuimessa puolisoitten välinen elatusapua tulee vireille haastehakemuksella.

4 Voiko elatusapua hakea sukulaisen (jos voi, miten kaukaisen?) tai alaikäisen lapsen puolesta?

5 Jos haluan panna asian vireille tuomioistuimessa, mistä saan tietää mikä tuomioistuin on toimivaltainen?

Rajat ylittäviin elatusapuasioihin sovelletaan Neuvoston asetusta (EY) 4/2009 ja sen toimivaltasäännöksiä.

Elatusvelvoitteita koskevissa asioissa ovat jäsenvaltioissa toimivaltaisista:

a) vastaajan asuinpaikan tuomioistuin, tai

b) velkojan asuinpaikan tuomioistuin, tai

c) tuomioistuin, jolla siihen sovellettavan lainsäädännön mukaisesti on toimivalta ratkaista henkilön oikeudellista asemaa koskeva kanne, jos elatusta koskeva vaatimus on liitännäinen tähän kanteeseen nähden, paitsi jos tämä toimivalta perustuu yksinomaan osapuolen kansalaisuuteen, tai

d) tuomioistuin, jolla siihen sovellettavan lainsäädännön mukaisesti on toimivalta ratkaista vanhempainvastuuta koskeva kanne, jos elatusta koskeva vaatimus on liitännäinen tähän kanteeseen nähden, paitsi jos tämä toimivalta perustuu yksinomaan osapuolen kansalaisuuteen.

Jos asialla ei ole minkäänlaista rajat ylittävää liityntää, toimivaltasäädökset löytyvät oikeudenkäymiskaaresta (4/1734).

Oikeudenkäymiskaaren 10 luvun 1 §:n mukaan yleisenä oikeuspaikkana luonnollista henkilöä vastaan esitetty vaatimus tutkitaan käräjäoikeudessa, jonka tuomiopiirissä hänellä on kotipaikka tai vakituinen asuinpaikka. Elatusapua koskeva vaatimus voidaan oikeudenkäymiskaaren 10 luvun 9 §:n mukaan tutkia myös käräjäoikeudessa, jonka tuomiopiirissä elatusapua vaativalla tai saavalla on kotipaikka tai vakituinen asuinpaikka.

Avioeroa tai yhteiselämän lopettamista koskevan asian yhteydessä voidaan esittää vaatimus elatusavun vahvistamisesta ja lapsen huollosta tai tapaamisoikeudesta sekä muu sellainen vaatimus, joka liittyy avioeroa tai yhteiselämän lopettamista koskevaan asiaan. Tällöin toimivaltainen tuomioistuin on avioeroasian tuomioistuin.

Jos elatusapua koskeva vaatimus esitetään lapsen huoltoa tai isyyden vahvistamista koskevan kanteen yhteydessä, voidaan elatusapua koskeva kanne käsitellä myös siinä tuomioistuimessa, missä ensiksi mainittua asiaa koskeva kanne on pantava vireille.

6 Pitääkö minun mennä jonkun välikäden (asianajajan, keskus- tai paikallisviranomaisen) kautta voidakseni panna asian vireille tuomioistuimessa? Ellei, mitä menettelyä on noudatettava?

Hakijalla on oikeus panna asia vireille itse ilman avustajaa. Oikeudenkäyntiasioissa asianosainen tarvitsee yleensä avukseen asiantuntevan avustajan, joten avustajan käyttö on suositeltavaa.

Rajat ylittävissä elatusapuasioissa asianosaisilla on mahdollisuus kääntyä keskusviranomaisen puoleen.

7 Onko oikeuskäsittely maksullinen? Jos on, paljonko se maksaa? Jos varani eivät riitä, voinko saada oikeusapua käsittelyn kustannusten kattamiseksi?

Oikeuskäsittely on maksullinen. Tuomioistuin perii maksun, jonka suuruus (86–200 euroa) riippuu oikeusasteesta ja asian käsittelytarpeesta (Käräjäoikeuksien maksut: https://oikeus.fi/tuomioistuimet/karajaoikeudet/fi/index/maksut_1.html).

Hakijan oikeudesta saada oikeusapua säädetään oikeusapulaissa ja laissa Suomen keskusviranomaisesta eräissä elatusapua koskevissa kansainvälisissä asioissa (1076/2010). Ulkomailta asuva hakija voi saada oikeusapua elatusapuasiassa myös erityisen vastavuoroisuussopimuksen perusteella. Suomi on tehnyt tällaisia sopimuksia Yhdysvaltojen ja Kanadan eräiden osavaltioiden kanssa.

Lisätietoa oikeusavusta Suomessa löytyy täältä: <https://oikeus.fi/oikeusapu/fi/index.html>

8 Minkä tyyppistä elatusapua tuomioistuin voi myöntää? Miten sen määrä lasketaan? Voidaanko tuomioistuimen päätöstä tarkistaa elinkustannusten tai perhetilanteen muuttuessa? Jos voidaan, miten (esim. automaattinen indeksointi)?

Lapselle maksettavasta elatusavusta säädetään laissa lapsen elatuksesta (704/1975).

Pääsääntö on, että elatusapua on maksettava rahana kuukausittain etukäteen, jollei toisin ole sovittu tai määrätty. Poikkeuksellisesti elatusapu voidaan vahvistaa maksettavaksi kertamaksuna. Elatusapu voidaan myös vahvistaa maksettavaksi irtaimena tai kiinteänä omaisuutena.

Lapselle maksettavan elatusavun suuruus ei Suomessa määräydy taulukon mukaan. Kysymys maksettavaksi tulevan elatusavun suuruudesta ratkaistaan yksilöllisesti. Lain 1 §:n mukaan lapsella on oikeus riittävään elatukseen. Riittävä elatus käsittää lapsen kehitystason mukaisten aineellisten ja henkisten tarpeiden tyydyttämisen, lapsen tarvitseman hoidon ja koulutuksen sekä tästä aiheutuvat kustannukset. Lain 2 §:n mukaan vanhemmat vastaavat lapsen elatuksesta kykynsä mukaan. Vanhempien elatuskykyä arvioitaessa otetaan huomioon heidän ikänsä, työkykynsä ja mahdollisuutensa osallistua ansiotyöhön, käytettävissä olevien varojen määrä sekä heidän lakiin perustuva muu elatusvastuunsa. Vanhempien elatusvastuun laajuutta arvioitaessa otetaan huomioon myös lapsen kyky ja mahdollisuudet itse vastata elatuksestaan sekä seikat, joiden johdosta vanhemmille ei aiheudu lapsen elatuksesta kustannuksia tai ne ovat vähäiset.

Määräajoin maksettavan elatusavun määrää korotetaan automaattisesti elinkustannusten nousua vastaavasti. Automaattisesta korotuksesta säädetään tarkemmin laissa eräiden elatusapujen sitomisesta elinkustannuksiin (583/2008).

Vahvistetun elatusavun määrää ja sen maksamistapaa voidaan muuttaa sopimuksella tai tuomiolla, jos niissä olosuhteissa, jotka on otettava huomioon elatusapua vahvistettaessa, on tapahtunut niin olennaisia muutoksia, että elatusavun muuttamista on sekä lapsen että elatusapua maksavan vanhemman olot huomioon ottaen pidettävä kohtuullisena.

Puolisolle maksettavasta elatusavusta säädetään avioliittolaissa. Suomen oikeuskäytännössä on harvinaista, että puoliso velvoitetaan maksamaan toiselle puolisolle elatusapua. Pääsääntönä on, että avioeron jälkeen entiset puolisot elättävät itse itsensä.

Rahana maksettava elatusapu voidaan vahvistaa maksettavaksi joko toistaiseksi tai siten, että elatusavun maksaminen lakkaa sopimuksessa/päätöksessä /tuomioissa asetetun määräajan kuluessa. Elatusapu voidaan kuitenkin vahvistaa maksettavaksi kertakaikkisena, jos elatusvelvollisen varallisuusolot ja muut seikat antavat siihen aihetta. Elatusapu voidaan myös vahvistaa maksettavaksi irtaimena tai kiinteänä omaisuutena.

Elinkustannusten nousun johdosta määräajoin maksettavan elatusavun määrää korotetaan automaattisesti. Automaattisesta korotuksesta säädetään tarkemmin laissa eräiden elatusapujen sitomisesta elinkustannuksiin (583/2008).

Tuomioistuimen antamaa päätöstä tai tuomiota taikka puolisoitten tekemää sopimusta voidaan muuttaa, jos muuttamista on muuttuneiden olosuhteiden vuoksi pidettävä aiheellisenä. Päätöstä tai tuomiota taikka sopimusta, jossa elatusapu on vahvistettu maksettavaksi kertakaikkisena, ei voida kuitenkaan muuttaa sen jälkeen, kun elatusapu on maksettu. Puolisoiden elatusavusta tekemää sopimusta voidaan muuttaa, jos sopimusta on pidettävä kohtuuttomana. Määräajoin maksettavaksi vahvistetun elatusavun maksamisvelvollisuus raukeaa lain nojalla, jos elatusapuun oikeutettu menee uuteen avioliittoon.

9 Miten ja kenelle elatusapu maksetaan?

Lapselle maksettava elatusapu maksetaan lapsen huoltajalle (huoltajan määräämälle pankkitilille).

Puolisolle maksettava elatusapu maksetaan hänelle itselleen (hänen määräämälleen pankkitilille).

Pääsääntö on, että elatusapua on maksettava rahana kuukausittain etukäteen, jollei toisin ole sovittu tai määrätty. Poikkeuksellisesti elatusapu voidaan vahvistaa maksettavaksi kertamaksuna. Elatusapu voidaan myös vahvistaa maksettavaksi irtaimena tai kiinteänä omaisuutena.

10 Jos elatusvelvollinen ei maksa vapaaehtoisesti, mitä pakkotoimia voidaan käyttää?

Elatusapuun oikeutetulla tai tietyin edellytyksin Kansaneläkelaitoksella (Kela) (ks. kohta 12) on oikeus ryhtyä toimenpiteisiin elatusavun perimiseksi pakolla, jos elatusvelvollinen ei maksa tuomioissa määrättyä tai sopimuksella sovittua elatusapua.

Elatusapuun oikeutettu voi pyytää ulosottomiestä panemaan elatussopimuksen tai – päätöksen täytäntöön siten kuin ulosottolaissa säädetään. Myös kuntien sosiaaliviranomaiset neuvovat perheoikeudellisissa asioissa

Jos elatusvelvollinen puoliso laiminlyö elatusavun maksamisen kunnan sosiaaliviranomaisen vahvistaman sopimuksen tai tuomioistuimen antaman päätöksen/tuomion mukaisesti, elatusapuun oikeutettu voi pyytää ulosottomiestä panemaan sopimuksen tai päätöksen/tuomion täytäntöön siten kuin ulosottolaissa säädetään.

11 Lyhyt kuvaus täytäntöönpanoa koskevista rajoituksista, erityisesti velallisen suojaa koskevista säännöistä sekä määräajoista tai vanhentumisajoista.

Täytäntöönpano ja velallisen suojaa koskevat säännöt

Kun asia tulee vireille ulosottovirastoon, velalliselle lähetetään ensin vireilletuloilmoitus ja maksukehoitus. Pääsääntöisesti velalliselle tulee antaa mahdollisuus maksusuoritukseen maksukehoituksella.

Mikäli velallinen ei maksa maksukehoituksen mukaisesti tai ole yhteydessä ulosottovirastoon maksun suorittamisesta vapaaehtoisesti, ulosottoviranomainen aloittaa velallisen tulojen ja omaisuuden selvittämisen rekisteritietojen perusteella.

Velallisen tulojen ja omaisuuden selvittämistä koskevat toimenpiteet sekä mahdolliset jatkoselvittelyt ovat tarkoin säänneltyjä.

Yleisimmin ulosmitataan palkkatuloa ja pankkitilillä olevia varoja. Palkasta, eläkkeestä, työttömyyskorvauksesta ja äitiyspäivärahasta voidaan ulosmitata pääsääntöisesti yksi kolmasosa. Myös lomarahat, luontoisedut, provisiot ja erilaiset palkkiot ovat palkkatuloa. Ulosmitattava määrä lasketaan nettotuloista. Sosiaalivastuut ja -tuet, kuten asumistuki ja lapsilisät eivät ole ulosmittauskelpoisia. Toistuvaistulon ulosmittauksen sijaan voidaan myös vahvistaa maksusuunnitelma.

Ulosmittauksissa ja maksusuunnitelmissa otetaan huomioon aina velallisen lakisääteinen suojaosuus, toisin sanoen elämistä varten jätetään tietty summa. Suojaosuudet tarkistetaan kansaneläkeindeksiä vastaavalla tavalla. Vahvistetut suojaosuudet esimerkkitapauksineen löytyvät osoitteesta: <https://oikeus.fi/ulosotto/fi/index/velallisenulosotossa/palkanulosmittaus.html>

Velallisella on valitusoikeus asiassaan, mutta perintää ei keskeytetä, ellei tuomioistuin niin erikseen määrää.

Elatusapuvelan vanhentuminen

Lapsen elatuksesta annetun lain 16 c §:ssä säädetään, että määräajoin suoritettava elatusapu ja sille laskettava viivästyskorko on perittävä elatusvelvolliselta viiden vuoden kuluessa sitä seuranneen vuoden alusta, jona elatusapu on erääntynyt. Muutoin oikeus maksun saamiseen on menetetty. Kertamaksuna suoritettava elatusapu ja sille laskettava viivästyskorko on perittävä vastaavasti viiden vuoden kuluessa siitä, kun elatusapu on erääntynyt maksettavaksi ja viimeistään viidessä vuodessa siitä, kun elatusavun saaja on tullut täysi-ikäiseksi.

Vastaavasti Kansaneläkelaitoksen on perittävä maksamansa elatustuki elatusvelvolliselta viiden vuoden kuluessa sitä seuranneen vuoden alusta, jona elatusapu, jonka maksamisen laiminlyönnin perusteella elatustuki on maksettu, on erääntynyt. Muutoin oikeus maksun saamiseen on menetetty (Elatustukilaki 580/2008, 22 §).

12 Onko olemassa viranomainen tai järjestö, joka voi auttaa minua elatusavun perimisessä?

Jos elatusvelvollinen ei maksa vahvistettua elatusapua, elatusapuun oikeutetun tulee esittää pyyntö erääntyneen ja maksamatta olevan elatusavun perimisestä ulosottomiehelle. Ulosottomies opastaa pyynnön tekemisessä. Myös kuntien sosiaaliviranomaiset neuvovat perheoikeudellisissa asioissa. Ks. kohdat 13 ja 14. Ulosottovirasto ei peri ulosottomaksua elatusapumaksujen perimisestä. Lisätietoja ulosotto prosessista: <https://oikeus.fi/ulosotto/fi/index.html>

Jos elatusapuun oikeutettu saa elatustukea Kansaneläkelaitokselta (Kela) elatusavun maksamisen laiminlyönnin perusteella, hänen ei tule ryhtyä toimenpiteisiin elatusapumaksujen perimiseksi. Kun Kela maksaa elatustukea, oikeus elatusapuun maksetun elatustuen määrää vastaavalta osalta (*takautumissaatava*) siirtyy Kelalle (Elatustukilaki 580/2008, 19 §). Jos vahvistettu elatusapu on Kelan elatustukea suurempi, eikä elatusvelvollinen maksa elatusapua, Kela maksaa täyden elatustuen ja perii elatusvelvolliselta maksamatta jääneen elatusavun kokonaisuudessaan. Jos perintä onnistuu, Kela maksaa perinnän jälkeen elatusavun ja tuen erotuksen lasta hoitavalle vanhemmalle.

Rajat ylittävissä elatusavun perintäasioissa asianosaisilla on mahdollisuus kääntyä keskusviranomaisena toimivan oikeusministeriön puoleen.

13 Voiko viranomainen tai järjestö maksaa elatusavun ennakoon kokonaan tai osittain elatusvelvollisen sijasta?

Jos elatusvelvollinen laiminlyö elatussopimuksella tai päätöksellä vahvistettujen maksujen maksamisen Suomessa asuvalle lapselle, lapsella on oikeus saada Kansaneläkelaitokselta (Kela) elatustukea. Tietoa Kelan maksaman elatustuen määrästä löytyy Kelan sivuilta: <http://www.kela.fi/elatustuki> (Eräiden elatusapujen sitomisesta elinkustannuksiin annettu laki (583/2008))

Elatustukea on mahdollista saada myös, jos elatusapu on vahvistettu elatussopimuksella tai päätöksellä pienemmäksi kuin kulloinkin maksettava elatustuen määrä elatusvelvollisen heikon taloudellisen tilan vuoksi. Tällöin Kela maksaa elatustuen ja elatusavun erotuksen. Tämän lisäksi lapsi saa elatusvelvolliselta elatussopimuksella tai päätöksellä määrätyn elatusavun. Elatusavun määräksi on elatusvelvollisen elatuskyvyttömyyden vuoksi mahdollista vahvistaa myös 0 euroa. Tällöin Kela maksaa elatustuen täysimääräisenä.

Elatustuen saamisen edellytyksistä säädetään elatustukilaisissa (580/2008). Elatustuki myönnetään hakemuksesta, jonka voi tehdä lapsen huoltaja, laillinen edustaja tai henkilö, jonka hoidossa lapsi tosiasiallisesti on. Myös 15 vuotta täyttänyt lapsi voi itse tehdä hakemuksen, jos hän asuu itsenäisesti. Elatustuen maksaminen ei vaikuta elatusvelvollisen velvollisuuteen maksaa elatusapu täysimääräisenä. Kun Kela on päättänyt elatustuen maksamisesta elatusavun maksamisen laiminlyönnin perusteella, Kelalla on oikeus ja velvollisuus periä elatusvelvolliselta kaikki maksamatta olevat elatusapuerät.

Elatusapuun oikeutettu puoliso voi saada elatusapua vain puolisoltaan.

14 Jos asun Suomessa ja elatusvelvollisen asuinpaikka on toisessa maassa:

14.1 Voinko saada apua suomalaiselta viranomaiselta tai järjestöltä?

Oikeusministeriö toimii Suomen keskusviranomaisena elatusavun perintää koskevissa kansainvälisissä järjestelyissä (esimerkiksi neuvoston asetus (EY) N:o 4 /2009 toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä elatusvelvoitteita koskevissa asioissa sekä lasten ja muiden perheenjäsenten elatusavun kansainvälisestä perinnästä Haagissa vuonna 2007 tehty yleissopimus). Keskusviranomaiselle kuuluvia tehtäviä ovat esimerkiksi elatusapua koskevien hakemusten vastaanottaminen ja niiden toimittaminen eteenpäin toimivaltaisille viranomaisille sekä hakemuksiin liittyvien menettelyjen saattaminen vireille.

Jos elatusvelvollinen asuu valtiossa, joka on mukana elatusavun perintää koskevissa järjestelyissä, hakija voi ottaa yhteyttä oikeusministeriöön elatusavun perimiseksi vieraassa valtiossa. Tarvittaessa hakijaa kehoitetaan olemaan yhteydessä kotikunnan oikeusaputoimistoon tai yksityiseen asianajajaan (esim. hakemusiakirjojen valmistelu). Myös kuntien sosiaaliviranomaiset neuvovat perheoikeudellisissa asioissa.

Jos elatusapuun oikeutetulle maksetaan Kansaneläkelaitoksen (Kela) elatustukea elatusavun maksamisen laiminlyönnin perusteella, oikeus elatusapuun maksetun elatustuen määrää vastaanvalta osalta (*takautumissaatava*) siirtyy Kelalle (Elatustukilaki 580/2008, 19 §). Kela perii tällöin maksamattomat elatusapumaksut elatusapuun oikeutetun puolesta eikä elatusapuun oikeutetun tule ryhtyä toimenpiteisiin. Jos vahvistettu elatusapu on Kelan tukea suurempi, Kela maksaa täyden elatustuen ja perii elatusvelvolliselta maksamatta jääneen elatusavun kokonaisuudessaan. Jos perintä onnistuu, Kela maksaa perinnän jälkeen elatusavun ja tuen erotuksen lasta hoitavalle vanhemmalle.

Elatusapuun oikeutettu puoliso voi saada elatusapua vain puolisoltaan. Elatusapuun oikeutettu puoliso voi ottaa yhteyttä ulosottomieheen ja selvittää, onko ulkomailta asuvalla puolisollla Suomessa sellaista omaisuutta, joka voi olla ulosottolaisissa tarkoitettujen täytäntöönpanon kohteena. Elatusapuun oikeutettu puoliso voi myös pyytää oikeusministeriöltä apua elatusavun perimiseksi vieraasta valtiosta.

14.2 Jos voin, miten tähän viranomaiseen tai järjestöön otetaan yhteyttä?

Oikeusministeriön (keskusviranomaisen) yhteystiedot ovat:

Osoite: Oikeusministeriö
PL 25
00023 Valtioneuvosto
Puhelin: +358 29516001
Faksi: +358 9 1606 7524
sähköposti: [✉ maintenance.ca@om.fi](mailto:maintenance.ca@om.fi)

Oikeusministeriön kotisivut ovat internetosoitteessa: [✉ https://oikeusministerio.fi](https://oikeusministerio.fi)

Kansaneläkelaitoksen (Kelan) yhteystiedot ovat:

Osoite: Kansaneläkelaitos,
Perintäkeskus
PL 50,
00601 Helsinki
Puhelin: +35820 634 4940 (henkilöasiakkaat), +35820 634 4942 (viranomaiset)
Faksi +358 20 635 3330
Sähköpostiosoite: [✉ maintenance@kela.fi](mailto:maintenance@kela.fi)

Kansaneläkelaitoksen kotisivut ovat internetosoitteessa: [✉ http://www.kela.fi/henkiloasiakkaat](http://www.kela.fi/henkiloasiakkaat)

Oikeusaputoimistojen yhteystiedot löytyvät internet -osoitteesta: [✉ https://oikeus.fi/oikeusapu/fi/index/yhteystiedot.html](https://oikeus.fi/oikeusapu/fi/index/yhteystiedot.html)

Kuntien sosiaaliviranomaisten yhteystiedot löytyvät puhelinluettelosta tai valtakunnallisista puhelinnumerotiedusteluista. Soitettaessa on ilmoitettava, minkä kunnan sosiaaliviranomaista tarkoitetaan. Suomessa on noin 320 kuntaa.

15 Jos asun muualla ja elatusvelvollinen asuu Suomessa:

15.1 Voinko hakea apua suoraan suomalaiselta viranomaiselta tai järjestöltä?

Toisessa maassa olevan hakijan asia tulee parhaiten hoidetuksi, jos hän ottaa yhteyttä oman valtionsa toimivaltaiseen keskusviranomaiseen, joka puolestaan ottaa yhteyttä Suomen oikeusministeriöön. (Ks. kohdat 13, 14 ja 15).

Hakija voi myös ottaa suoraan yhteyttä suomalaisiin viranomaisiin

15.2 Jos voin, miten tähän viranomaiseen tai järjestöön otetaan yhteyttä ja minkälaista apua voin saada?

Katso vastauksia kysymyksessä 15.

Jos elatusapuun oikeutettu (lapsi tai puoliso) ja elatusvelvollinen asuvat eri valtioissa, oikeusministeriö voi auttaa elatussuhteen kumpaakin osapuolta ja vieraan valtion toimivaltaisia toimielimiä. Hakija (elatusapuun oikeutettu lapsi tai puoliso) voi pyytää oikeusministeriötä huolehtimaan siitä, että vieraassa valtiossa annettu elatusapua koskeva tuomio tai päätös taikka vahvistettu sopimus pannaan täytäntöön Suomessa ja että ulosottoteitse saatu elatusapu maksetaan elatusapuun oikeutetun osoittamalle pankkitilille. Oikeusministeriö ei kuitenkaan voi maksaa elatusapua elatusvelvollisen puolesta.

Erilaisten kansainvälisten järjestelyjen nojalla oikeusministeriön tehtäviin keskusviranomaisena kuuluu myös esimerkiksi velallisen ja velkojan olinpaikan selvittämisessä avustaminen, velallisen tai velkojan tulotietojen hankkiminen sekä avustaminen vanhemmuuden vahvistamisessa, jos se on tarpeen elatusavun perimiseksi.

16 Sitooko vuoden 2007 Haagin pöytäkirja Suomea?

Kyllä

17 Jos vuoden 2007 Haagin pöytäkirja ei sido Suomea, mitä lakia sovelletaan elatusvaateisiin Suomen kansainvälistä yksityisoikeutta koskevien sääntöjen mukaan? Mitkä ovat tähän lakiin sisältyvät kansainvälistä yksityisoikeutta koskevat säännöt?

18 Mitkä ovat elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen V luvussa tarkoitettua oikeuden saatavuutta rajat ylittävissä asioissa koskevat säännöt?

Hakija, jota oikeusministeriö tai oikeusministeriön valtuuttama henkilö edustaa Suomen tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa erilaisissa kansainvälisissä järjestelyissä keskusviranomaiselle määrättyjen tehtävien nojalla, saa korvauksetta oikeusapua sen estämättä, mitä oikeusavun edellytyksistä on muuten säädetty:

asiassa, joka koskee sen vahvistamista, että vieraassa valtiossa elatusavusta annettu päätös tunnustetaan tai voidaan panna täällä täytäntöön;

asiassa, joka koskee isyyden vahvistamista;

asiassa, joka koskee vanhemman velvoittamista maksamaan elatusapua lapselleen;

asiassa, joka koskee lapselle vahvistetun elatusavun muuttamista, jos hakijana on lapsi tai hänen edustajansa.

Mitä edellä 2—4 kohdassa säädetään, sovelletaan kuitenkin ainoastaan, jos lapsi on asian tullessa vireille alle 21-vuotias.

Hakija, jota oikeusministeriö tai oikeusministeriön valtuuttama henkilö edustaa erilaisissa kansainvälisissä järjestelyissä keskusviranomaiselle säädetyn tehtävän nojalla elatusapua koskevan päätöksen täytäntöönpanossa, on vapautettu täytäntöönpanokuluista.

Muissa tapauksissa hakija voi hakea julkista oikeusapua. Oikeusapu tarkoittaa sitä, että hakija voi saada itselleen oikeudellisen asian hoitamista varten avustajan kokonaan tai osittain valtion varoilla. Oikeusapu kattaa kaikki oikeudelliset asiat. Oikeusapu rajoittuu yleensä vain Suomessa käsiteltäviin asioihin.

Oikeusapua voidaan hakea miltä tahansa oikeusaputoimistolta hakijan asuinpaikasta riippumatta. Käytännöllisintä on asioida lähimmässä toimistossa.

Hakijan tulee esittää selvitys tuloista ja vähennettäväksi vaadittavista menoista sekä omaisuudesta ja veloista. Lisäksi esitetään selvitys asiasta, johon oikeusapua haetaan sekä hakijan mahdollisesta oikeusturvavakuutuksesta. Lisätietoa: <https://oikeus.fi/oikeusapu/fi/index.html>

Suomen ulosottoviranomainen ei peri ulosottomaksua elatusavun ulosotossa.

19 Minkälaisia toimenpiteitä Suomi on toteuttanut huolehtiakseen elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen 51 artiklassa kuvattujen tehtävien hoitamisesta? Oikeusministeriö on nimetty asetuksen 51 artiklan mukaiseksi keskusviranomaiseksi. Keskusviranomaistehtävistä on myös annettu täydentävää kansallista lainsäädäntöä (Laki Suomen keskusviranomaisesta eräissä elatusapua koskevista kansainvälisissä asioissa (1076/2010).

Tämä verkkosivu on osa [Sinun Eurooppasi](#) -sivustoa.

[Anna palautetta](#) sisällön hyödyllisyydestä.

This webpage is part of an EU quality network

Päivitetty viimeksi: 15/02/2024

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tämän sivun alkukielistä versiota [SV](#) on muutettu äskettäin. Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

Elatusapu - Ruotsi

1 Mitä käsitteillä "elatusapu" ja "elatusvelvollisuus" tarkoitetaan käytännössä? Kuka on velvollinen maksamaan elatusapua kenelle?

Ruotsin lainsäädännön mukaan elatusvelvollisuus koskee lapsia, puolisoita ja eronneita puolisoita. Elatusvelvollisuutta koskevia säännöksiä sovelletaan yhtä lailla rekisteröidyn parisuhteen osapuoliin.

Lapset

Vanhemmat vastaavat lastensa elatuksesta sen mukaan kuin lapsen tarpeiden ja vanhempien elatuskyvyn mukaan on kohtuullista. Vanhemmalla ei ole velvollisuutta osallistua lapsensa elatukseen, jos hän ei siihen kykene.

Vanhempi, joka ei ole lapsen huoltaja eikä asu pysyvästi samassa taloudessa lapsen kanssa, täyttää elatusvelvollisuutensa maksamalla elatusapua. Myös toinen yhteishuoltajista voidaan velvoittaa maksamaan elatusapua, jos lapsi asuu pysyvästi toisen vanhemman luona. Maksuvelvollisuuteen ei vaikuta se, asuuko kyseinen vanhempi yksin vai yhdessä uuden kumppanin kanssa.

Myös henkilö, joka asuu pysyvästi samassa taloudessa toisen henkilön lapsen ja tämän huoltajan kanssa, on velvollinen elättämään lasta, jos osapuolet ovat naimisissa tai heillä on yhteisiä lapsia. Isä- tai äitipuoli on elatusvelvollinen kuitenkin vain siltä osin kuin lapsi ei voi saada elatusta vanhemmalta, jonka kanssa elatusvelvollinen ei asu.

Elatusmaksut vahvistetaan oikeuden päätöksellä tai vanhempien välisellä sopimuksella. Sopimus on pätevä ainoastaan, jos se on tehty kirjallisena ja sillä on kaksi todistajaa.

Osapuolet voivat myös sopia, että tuleva elatusapu maksetaan kertasuorituksena tai määräajoin yli kolmen kuukauden jaksoissa. Jos lapsi on alle 18-vuotias, tällaiselle sopimukselle on hankittava sosiaalilautakunnan (*Socialnämnd*) hyväksyntä.

Kertasuorituksena maksettava elatusapu osoitetaan sosiaalilautakunnalle, jos lapsi on alle 18-vuotias. Lautakunta hankkii lapselle vakuutusturvaksi tämän elatuksen kattavan elinkoron, ellei sopimus tätä estä tai ellei lautakunta katso, että raha voidaan käyttää lapsen elatuksen turvaamiseen muulla asianmukaisella tavalla.

Maksut suoritetaan ennakoon kultakin kalenterikuukaudelta. Tuomioistuin voi määrätä muunkin suoritustavan, jos tähän on jokin erityinen syy.

Elatusapua ei voida myöntää takautuvasti yli kolmen vuoden ajalta lukien siitä päivästä, jolloin menettely aloitettiin, paitsi jos elatusvelvollinen siihen suostuu. Määrättyä elatusapua koskeva vaatimus raukeaa viiden vuoden kuluttua maksun erääntymisestä.

Puolisot

Avioliiton aikana aviopuolisot ovat vastuussa toistensa elatuksesta. Jos toinen heistä ei täysin kykene elättämään itseään, on toinen velvollinen huolehtimaan tämän henkilökohtaisista tarpeista.

Eronneiden puolisoitten on pääsääntöisesti vastattava itse omasta elatuksestaan. Jos toinen puolisoista tarvitsee tilapäisesti rahaa elatukseensa, hän on kuitenkin oikeutettu saamaan elatusapua sellaisen määrän, joka elatusvelvollisen ansiokyvyn ja muiden seikkojen perusteella katsotaan kohtuulliseksi.

Poikkeustapauksissa puoliso voi saada pitkäaikaistakin elatusapua.

Jos puoliset eivät pääse keskenään sopimukseen elatusavusta, tuomioistuin voi ratkaista asian.

Avioeron jälkeen elatusapua maksetaan määräajoin. Tuomioistuin voi kuitenkin vahvistaa sen maksettavaksi kertasuorituksena, jos tähän on jokin erityinen syy (esim. puoliso tarvitsee rahaa eläkemaakseen).

Elatusapua ei voida myöntää takautuvasti yli kolmen vuoden ajalta lukien siitä päivästä, jolloin menettely aloitettiin, paitsi jos elatusvelvollinen siihen suostuu. Määrättyä elatusapua koskeva vaatimus raukeaa kolmen vuoden kuluttua maksun erääntymisestä.

2 Mihin ikävuoteen asti lapsi voi saada elatusapua? Sovelletaanko alaikäisten ja aikuisten elatusapuun eri sääntöjä?

Vanhempien elatusvelvollisuus päättyy yleensä, kun lapsi on täyttänyt 18 vuotta. Jos lapsi ei ole saanut peruskoulutusta päätökseen, elatusvelvollisuus jatkuu koulunkäynnin aikana enintään siihen asti, kunnes lapsi on täyttänyt 21 vuotta. Koulunkäynniksi lasketaan opiskelu peruskoulussa tai lukiossa ja muu vastaava peruskoulutus.

3 Pitääkö minun kääntyä toimivaltaisen viranomaisen tai tuomioistuimen puoleen saadakseni elatusapua? Mitkä ovat hakemusmenettelyn tärkeimmät vaiheet?

Ruotsissa ei ole erityistä viranomaista, joka määrittää elatusavun tai avustaa sen määrittämisessä. Elatusmaksut voidaan vahvistaa joko sopimuksella tai oikeuden päätöksellä. Jos osapuolet eivät pysty sopimaan, hakijan on käännäytävä tuomioistuimen (käräjäoikeus, *tingsrätt*) puoleen ja jätettävä haastehakemus.

Kansainvälistä elatusapua koskevissa kysymyksissä voi ottaa yhteyttä sosiaalivakuutustoimistoon (*Försäkringskassa*), joka on keskusviranomainen Ruotsissa.

4 Voiko elatusapua hakea sukulaisen (jos voi, miten kaukaisen?) tai alaikäisen lapsen puolesta?

Huoltajalla on oikeus hakea elatusapua alaikäisen lapsen puolesta. Jos lapselle on osoitettu erityinen holhooja, myös tällä on oikeus edustaa lasta.

5 Jos haluan panna asian vireille tuomioistuimessa, mistä saan tietää mikä tuomioistuin on toimivaltainen?

Toimivaltasäännöt ovat vanhemmuuskaareissa, avioliittokaareissa ja oikeudenkäyntikaareissa. Hakija voi myös kääntyä esim. käräjäoikeuden puoleen saadakseen tietoa.

Lapsen elatusta koskeva kante nostetaan sen paikkakunnan oikeudessa, jossa vastaajalla on kotipaikka. Jos toimivaltaista tuomioistuinta ei ole, asia käsitellään Tukholman käräjäoikeudessa.

Puolisolle maksettavaa elatusapua koskevat kysymykset voidaan ottaa esille avioeroasian yhteydessä. Avioeroasian käsittelee sen paikkakunnan käräjäoikeus, jossa jommallakummalla puolisoista on kotipaikka. Jos kummallakaan heistä ei ole kotipaikkaa Ruotsissa, asia käsittelee Tukholman käräjäoikeus. Jos puolison elatusta koskevaa kannetta ei nosteta avioeroasian yhteydessä, sovelletaan oikeudenkäyntikaaren 10 luvun yleisiä oikeuspaikkasäännöksiä.

Toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä elatusvelvoitteita koskevissa asioissa 18 päivänä joulukuuta 2008 annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 4/2009 (elatusapuasetus) on säännöksiä toimivallasta valtioiden rajat ylittävissä asioissa.

6 Pitääkö minun mennä jonkun välikäden (asianajajan, keskus- tai paikallisviranomaisen) kautta voidakseni panna asian vireille tuomioistuimessa? Ellei, mitä menettelyä on noudatettava?

Ei. Sen, joka haluaa panna asian vireille tuomioistuimessa, on jätettävä haastehakemus toimivaltaiseen tuomioistuimeen.

7 Onko oikeuskäsittely maksullinen? Jos on, paljonko se maksaa? Jos varani eivät riitä, voinko saada oikeusapua käsittelyn kustannusten kattamiseksi?

Ruotsissa itse oikeuskäsittely on maksuton lukuun ottamatta hakemusmaksua, joka on tällä hetkellä 900 kruunua. Jos hakija käyttää lakimiestä tai asianajajaa, siitä aiheutuu kuluja. Myös näytön ja todistajien hankkimisesta voi koitua joitakin kuluja.

Kulujen määrästä ei ole mahdollista esittää mitään arvioita, koska ne vaihtelevat tapauksen mukaan.

Tietyissä olosuhteissa voidaan myöntää maksutonta oikeusapua. Oikeusavun myöntäminen elatusapua koskevassa asiassa edellyttää erityisiä syitä.

Sellaisia voi olla, jos esim. olosuhteet ovat tavallista monimutkaisemmat ja vaativat laajempaa oikeudellista apua.

Kun oikeusapua myönnetään, kantajalle määrätään oikeusavustaja ja valtio maksaa avustajalle korvauksen siltä osin kuin kantajalla ei ole itse varaa maksaa kustannuksia. Oikeusapu kattaa myös todistelu-, selvitys-, tulkkaus- ja käännöskulut sekä sovittelijan käytöstä aiheutuvat kulut. Oikeusavun myöntäminen merkitsee myös vapautusta tietyistä tuomioistuimille ja kruununvoudin virastolle (*Kronofogdemyndighet*) suoritettavista maksuista.

Henkilö, joka ei ole Ruotsin kansalainen ja joka ei asu eikä ole aikaisemminkaan asunut Ruotsissa, voi saada oikeusapua Ruotsissa käsiteltävään asiaan, mikäli tähän on jokin erityinen syy. Jos asia käsitellään ulkomailla, oikeusapua voi saada vain henkilö, jonka asuinpaikka on Ruotsissa. Oikeusavun osalta EU:n jäsenvaltioiden kansalaisilla on Ruotsissa samat oikeudet kuin Ruotsin kansalaisilla. Myös tiettyjen muiden valtioiden kansalaisilla on erityisen määrärahan perusteella sama oikeus, mutta edellytyksenä on sopimus vastavuoroisuudesta.

Kun on kyse valtioiden rajat ylittävistä riidoista EU:ssa, oikeusavusta on tiettyjä erityissäännöksiä, esim. sen varmistamiseksi, että maksutonta oikeusapua on saatavilla tietyissä elatusapuasetuksen soveltamisalaa kuuluvissa asioissa, jotka koskevat vanhempien velvollisuutta elättää alle 21-vuotiasta lasta.

Oikeusavusta saa tietoa [Oikeusapuviranomaiselta](#).

8 Minkä tyyppistä elatusapua tuomioistuin voi myöntää? Miten sen määrä lasketaan? Voidaanko tuomioistuimen päätöstä tarkistaa elinkustannusten tai perhetilanteen muuttuessa? Jos voidaan, miten (esim. automaattinen indeksointi)?

Lapselle myönnettävän elatusavun laskentaan sovelletaan lakisääteisiä perusteita. Elatusvelvollisella vanhemmalla on oikeus pitää nettomääräisistä tuloistaan itsellään se summa, jonka hän tarvitsee omaan elatukseensa. Tähän kuuluvat asumiskulut, jotka lasketaan sen mukaan, mikä on kohtuullista.

Lisäksi otetaan huomioon muita elinkustannuksia, jotka määritetään indeksisidonnan kiinteän summan mukaisesti. Elatusvelvollinen vanhempi voi varata määräraosan tuloistaan myös kotona olevan puolisonsa elatukseen, jos tähän on jokin erityinen syy. Osan tuloista voi varata myös kotona asuvien lasten elatukseen. Se, miten paljon jäljelle jäävistä tuloista peritään elatusapuna, riippuu muun muassa elätettävän lapsen tarpeista sekä toisen vanhemman elatuskyvystä. Lapsen tapaamiseen liittyvistä kuluista voi saada joitakin vähennyksiä.

Puolison elatusavun laskemiseen ei ole olemassa lakisääteisiä perusteita. Suuntaviivoina voidaan käyttää joitakin edellä mainituista laskentaperusteista.

Elatusmaksut ovat indeksisidonnan, jotta ne säilyttäisivät alkuperäisen arvonsa. Indeksii seuraa sosiaalivakuutuskaaren mukaisen hintaperusmäärän (*prisbasbelopp*) muutoksia, ellei tuomiossa tai sopimuksessa, jossa elatusavun määrä vahvistetaan, ole muunlaista indeksilauseketta.

Sosiaalivakuutustoimisto päättää vuosittain, korotetaanko elatusavun määrää, ja jos korotetaan, minkä verran (prosentteina). Korotus, joka tehdään yleensä 1. helmikuuta, koskee ennen edellisen vuoden 1. marraskuuta vahvistettuja elatusmaksuja.

Jos osapuolet ovat asiasta yhtä mieltä, he voivat muuttaa vahvistettua elatusapumäärää tekemällä uuden sopimuksen. Näin voidaan tehdä myös, jos aiempi elatusapumäärä on vahvistettu tuomiossa. Tuomioistuin voi kohtuullistaa tuomiota tai sopimusta, jos siihen on syytä olosuhteiden muuttuessa. Jos jompikumpi osapuolista vaatii, että tuomiota tai sopimusta tarkistetaan takautuvasti menettelyn alkamista edeltävältä ajalta, se voidaan tehdä vain vastaisuudessa erääntyviä elatusapueriä alentamalla tai peruuttamalla. Eronneelle puolisolalle maksettavan elatusavun korotukseen, jota haetaan olosuhteiden muuttumisen takia, on oltava tuomioistuimessa erityisen painavat syyt.

Tuomioistuin voi tarkistaa myös elatusapua koskevaa sopimusta, jos sitä pidetään olosuhteisiin nähden kohtuuttomana. Jo maksetut elatusapuerät voidaan määrätä palautettaviksi vain, jos tähän on jokin erityinen syy.

Jos lapselle määräjain maksettavan elatusavun määrää ei ole tarkistettu kuuteen vuoteen muutoin kuin indeksimuutoksilla, tuomioistuin voi tarkistaa tulevaa elatusapumaksua, vaikkei siihen olisi mitään erityistä syytä.

9 Miten ja kenelle elatusapu maksetaan?

Elatusapua maksetaan elatusapuun oikeutetulle. Jos tämä on alle 18-vuotias, maksu suoritetaan lapsen kanssa asuvalle huoltajalle.

Kertasuorituksena maksettava elatusapu osoitetaan sosiaalilautakunnalle, jos lapsi on alle 18-vuotias.

10 Jos elatusvelvollinen ei maksa vapaaehtoisesti, mitä pakkotoimia voidaan käyttää?

Täytäntöönpanohakemuksen voi tehdä kruununvoudin virastolle (*Kronofogdemyndighet*). Täytäntöönpanoa voi hakea joko suullisesti tai kirjallisesti.

Hakemuksen yhteydessä on esitettävä täytäntöönpanomääräys. Avioliittolain tai lastenhuoltolain mukaisesti tehdyt, kahden henkilön oikeaksi todistamat kirjalliset elatusapusopimukset pannaan täytäntöön lainvoimaisina tuomioina.

11 Lyhyt kuvaus täytäntöönpanoa koskevista rajoituksista, erityisesti velallisen suojaa koskevista säännöistä sekä määräajoista tai vanhentumisajoista.

Lapselle ei voida myöntää elatusapua takautuvasti yli kolmen vuoden ajalta lukien siitä päivästä, jolloin menettely aloitettiin, paitsi jos elatusvelvollinen siihen suostuu. Määrättyä elatusapua koskeva vaatimus raukeaa viiden vuoden kuluttua maksun erääntymisestä.

Puolisolle ei voida myöntää elatusapua takautuvasti yli kolmen vuoden ajalta lukien siitä päivästä, jolloin menettely aloitettiin, paitsi jos elatusvelvollinen siihen suostuu. Määrättyä elatusapua koskeva vaatimus raukeaa kolmen vuoden kuluttua maksun erääntymisestä.

Ulosmittauksessa on tiettyjä poikkeuksia täytäntöönpanon osalta. Esim. vaatteet ja kohtuulliseen arvoon asti muut esineet, jotka ovat yksinomaan velallisen henkilökohtaisessa käytössä, sekä tietty kotitaloudessa ja sen hoidossa välttämätön omaisuus eivät kuulu ulosmittauksen piiriin. Jos velallisella on perhettä, otetaan huomioon myös perheen tarpeet, kun päätetään, mitä jätetään ulosmittauksen ulkopuolelle.

Palkkaa voidaan ulosmitata vain siltä osin kuin se ylittää määrän, jonka velallinen tarvitsee omaan ja perheensä elatukseen. Se osa palkasta, jota ei saa ulosmitata, määritetään vakiomäärän (*normalbelopp*) perusteella. Vakiomäärä kattaa kaikki tavanomaiset elinkustannukset lukuun ottamatta asuinkustannuksia, jotka määritetään erikseen ja lisätään vakiomäärään. Kruununvoudin virasto määrittää vakiomäärän vuosittain.

12 Onko olemassa viranomainen tai järjestö, joka voi auttaa minua elatusavun perimisessä?

Ruotsissa kruununvoudin virasto (*Kronofogdemyndighet*) auttaa elatusavun perimisessä. Jos asialla on yhteyksiä ulkomaille, sosiaalivakuutustoimisto voi antaa elatusapuun oikeutetulle hallinnollista apua elatusavun perimishakemuksen tekemisessä kruununvoudin virastolle.

13 Voiko viranomainen tai järjestö maksaa elatusavun ennakkoon kokonaan tai osittain elatusvelvollisen sijasta?

Avioerotapauksissa sosiaalivakuutustoimisto voi maksaa lapsesta elatusapua lapsen huoltajana toimivalle vanhemmalle, joka asuu ja on virallisesti rekisteröity asumaan yhdessä lapsen kanssa. Elatusavun määrä on 1 673 kruunua kuukaudessa siihen kuukauteen asti, jona lapsi täyttää 7 vuotta, 1 823 kruunua kuukaudessa siihen kuukauteen asti, jona lapsi täyttää 15 vuotta, ja 2 223 kruunua kuukaudessa siitä kuukaudesta lähtien, jona lapsi on täyttänyt 15 vuotta. Päätös elatusavusta tehdään sosiaalivakuutustoimistoon toimitetun hakemuksen perusteella. Elatusavulla yhteiskunta takaa, että erillään asuvien vanhempien lapsi saa tietyn elatuksen myös silloin, kun elatusvelvollinen vanhempi ei täytä elatusvelvollisuuttaan. Elatusvelvollisen vanhemman on korvattava sosiaalivakuutustoimistosta maksettu elatusapu valtiolle tulojensa ja niiden lasten lukumäärän mukaan, joita hän on velvollinen elättämään.

Maksuvelvoite määritetään hallinnollisessa menettelyssä. Jos elatusapua sen sijaan maksetaan suoraan lapsen kanssa asuvalle vanhemmalle, sosiaalivakuutustoimisto maksaa vastaavalla määrällä vähennettyä tukea (ns. täydentävä elatusapu, *utfyllnadsbidrag*).

Jos elatusvelvollinen vanhempi asuu ulkomailla tai asuu Ruotsissa ja saa ulkomailla tai ulkomailla palkkaa tai muuta tuloa, sosiaalivakuutuskassa voi pyytää lapsen kanssa asuvaa huoltajaa lähettämään tuomioistuimelle hakemuksen elatusvelvollisuuden määrittämiseksi. Sosiaalivakuutustoimisto vastaa tällaisessa tapauksessa lapsen elatusoikeudesta siihen määrään asti, jonka se maksaa elatusapuna lapselle.

Puoliso ei voi hakea elatusapua sosiaalivakuutustoimistosta.

14 Mitä tapahtuu, jos elatusvelvollinen asuu ulkomailla:

Sosiaalivakuutustoimisto voi antaa hakijalle hallinnollista apua asiassa, jolla on yhteyksiä ulkomaille. Sosiaalivakuutustoimisto on EU:n elatusapuasetuksessa ja lasten ja muiden perheenjäsenten elatusavun kansainvälisestä perinnästä 23. marraskuuta 2007 tehdyssä Haagin yleissopimuksessa tarkoitettu keskusviranomainen ja elatusavun perimisestä ulkomailla vuonna 1956 tehdyssä New Yorkin yleissopimuksessa tarkoitettu välittävä/vastaanottava elin.

14.1 Voiko elatusapuun oikeutettu saada apua viranomaiselta tai järjestöltä tässä jäsenvaltiossa?

Ks. vastaus kysymykseen 14.

14.2 Jos voin, miten tähän viranomaiseen tai järjestöön otetaan yhteyttä?

Sosiaalivakuutustoimiston yhteystiedot:

Försäkringskassan

Box 1164

SE-621 22 Visby

Sverige

Puhelin: (+46-771) 17 90 00

Faksi: (+46-10) 11 20 411

Sähköposti: [✉ centralmyndigheten@forsakringskassan.se](mailto:centralmyndigheten@forsakringskassan.se)

Sosiaalivakuutustoimisto toteuttaa kaikki tarvittavat toimet elatusavun perimisen helpottamiseksi. Sen tehtävät elatusapuasetuksessa ja vuoden 2007 Haagin yleissopimuksessa tarkoitettuna keskusviranomaisena johtuvat asetuksesta ja yleissopimuksesta. Sosiaalivakuutustoimisto mm. auttaa elatusapuun oikeutettuja hakemuksissa, jotka voidaan tehdä viranomaisen kautta, kuten hakemus elatusavun saamiseksi toisesta maasta. Lisätietoja hakijoille tarjolla olevasta avusta saa ottamalla yhteyttä sosiaalivakuutustoimistoon.

15 Mitä tapahtuu, jos elatusapuun oikeutettu asuu ulkomailla:

Jos hakija haluaa periä elatusavun perimisestä ulkomailla vuonna 1956 tehdyssä New Yorkin yleissopimuksessa tarkoitettua elatusapua, hänen on tehtävä kotimaassaan hakemus välittäväälle elimelle, joka välittää hakemuksen vastaanottavalle elimelle Ruotsissa (sosiaalivakuutustoimisto).

Näin on myös, jos hakija haluaa saada apua elatusapuasetuksessa tai vuoden 2007 Haagin yleissopimuksessa tarkoitettua keskusviranomaiselta, eli hakijan on käännettävä kotimaassaan keskusviranomaisen puoleen ja tämä välittää hakemuksen Ruotsin keskusviranomaiselle (sosiaalivakuutustoimisto).

15.1 Voiko elatusapuun oikeutettu hakea apua suoraan viranomaiselta tai järjestöltä tässä jäsenvaltiossa?

Jos elatusapuun oikeutettu haluaa periä elatusavun perimisestä ulkomailla vuonna 1956 tehdyssä New Yorkin yleissopimuksessa, elatusapuasetuksessa tai vuoden 2007 Haagin yleissopimuksessa tarkoitettua elatusapua, hänen on tehtävä Ruotsissa hakemus lähettävälle elimelle / keskusviranomaiselle (sosiaalivakuutustoimisto), joka välittää hakemuksen vastaanottavalle elimelle siinä maassa, jossa elatusvelvollinen asuu tai saa tuloja.

Jos elatusvelvollinen haluaa saada apua esimerkiksi vahvistetun elatusavun muuttamiseksi, hän voi kääntyä kotimaassaan keskusviranomaisen puoleen ja tämä välittää hakemuksen Ruotsin keskusviranomaiselle (sosiaalivakuutustoimisto).

15.2 Jos voin, miten tähän viranomaiseen tai järjestöön otetaan yhteyttä ja minkälaista apua voin saada?

Ks. vastaus kysymykseen 16.

16 Sitooko vuoden 2007 Haagin pöytäkirja tätä jäsenvaltiota?

Kyllä. Ruotsia sitoo elatusvelvoitteisiin sovellettavasta laista 23. marraskuuta 2007 tehty Haagin pöytäkirja, jonka määräyksiä sovelletaan EU:ssa 18. kesäkuuta 2011 alkaen. Haagin pöytäkirjan pääsääntö on, että sovelletaan sen valtion lakia, jossa elatusapuun oikeutetulla on kotipaikka. On myös mahdollista ennen kaikkea lapsen edun mukaisesti soveltaa tuomioistuinvaltion lakia tai sen maan lakia, jonka kansalaisia sekä lapsi että elatusvelvollinen ovat, jos asuinvaltion lain soveltaminen ei ole lapsen edun mukaista. Osapuolet voivat myös sopia, mitä lakia sovelletaan, mutta sopimismahdollisuutta on rajoitettu mm. alle 18-vuotiaitten lasten elatuksen osalta.

17 Jos vuoden 2007 Haagin pöytäkirja ei sido tätä jäsenvaltiota, mitä lakia elatusvaateisiin sovelletaan yksityisoikeutta koskevien sääntöjen mukaan? Mitkä ovat tähän lakiin sisältyvät kansainvälistä yksityisoikeutta koskevat säännöt?

Haagin pöytäkirja sitoo Ruotsia (ks. vastaus kysymykseen 20).

18 Mitkä ovat elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen V luvussa tarkoitettua oikeuden saatavuutta rajat ylittävissä asioissa koskevat säännöt?

Ks. vastaus kysymykseen 7 oikeusavun yleisistä edellytyksistä.

Kun on kyse valtioiden rajat ylittävistä riidoista EU:ssa, oikeusavusta on tiettyjä erityissäännöksiä. Kun elatusapuasetuksessa säädetty oikeusavun edellytykset täyttyvät, maksutonta oikeusapua myönnetään, jos kantaja tarvitsee oikeudellista apua eikä tähän tarpeeseen voida vastata muulla tavalla.

19 Minkälaisia toimenpiteitä jäsenvaltio on toteuttanut huolehtiakseen elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen 51 artiklassa kuvattujen tehtävien hoitamisesta?

Tätä varten ei ole toteutettu erityisiä toimenpiteitä.

Tämä verkkosivu on osa [Sinun Eurooppasi](#) -sivustoa.

[Anna palautetta](#) sisällön hyödyllisyydestä.

This webpage is part of an EU quality network

Päivitetty viimeksi: 28/03/2023

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Elatusapu - Englanti ja Wales

1 Mitä käsitteillä "elatusapu" ja "elatusvelvollisuus" tarkoitetaan käytännössä? Kuka on velvollinen maksamaan elatusapua kenelle?

Vanhemmat voivat maksaa elatusapua lapsistaan tai perheeseen kuuluvista lapsista toisilleen tai lapsia hoitaville henkilöille. Elatusapu voidaan maksaa tuomioistuimen välityksellä, mutta sen maksamisessa voidaan käyttää myös lasten elatusapujärjestelmää (*Child Maintenance System*). Tämä on lakiin perustuva hallinnollinen järjestelmä, joka on käytössä Englannissa, Walesissa ja Skotlannissa. Lasten elatusapujärjestelmään kuuluu kolme yksikköä: [lasten elatusapupalvelu](#) (*Child Maintenance Service, CMS*), [lasten elatusavun vaihtoehdot -palvelu](#) (*Child Maintenance Options*) ja [lastenhuoltovirasto](#) (*Child Support Agency*). Jotta lasten elatusapujärjestelmää voidaan käyttää, ao. henkilöillä eli vanhemmilla tai lapsia hoitavilla henkilöillä ja lapsilla on oltava asuinpaikka Yhdistyneessä kuningaskunnassa.

Kaikki lakisäätöjen järjestelmän puitteissa tehtävät hakemukset käsittelee lasten elatusapupalvelu, johon vanhemmat ottavat yhteyttä lasten elatusavun vaihtoehdot -palvelun kautta. Lastenhuoltovirastoa ollaan sulkemassa, ja kaikki vireillä olevat vastuuasiat on käsitelty. Jos asia koskee ainoastaan elatusapurästejä, ne voidaan siirtää elatusapupalvelun käsiteltäväksi, jos vanhemmat haluavat edelleen saada rästit perittyä.

Vanhemmat voivat maksaa elatusta suoraan alle 18-vuotiaille lapsilleen. Täysi-ikäiset eli 18 vuotta täyttäneet lapset voivat saada opintojaan varten hakemuksesta elatusta vanhemmiltaan, jos lapset ovat ammattikoulutuksessa tai jos erityiset olosuhteet elatusapua edellyttävät, sen mukaan kuin [vuoden 1989 lastenhuoltolain](#) (*Children Act 1989*) liitteessä 1 säädetään.

Vanhemmat, jotka asuvat erillään lapsistaan, voivat maksaa elatusavun myös lasten elatusapupalvelun kautta. Lasten elatusapupalvelu määrittää elatusavun määrän menettelyssä, joka on paremminkin hallinnollinen kuin oikeudellinen. Elatusapua määrätään, 1) jos lapsi on alle 16-vuotias tai 2) jos hän on alle 20-vuotias ja saa koulussa tai vastaavassa oppilaitoksessa kokopäiväistä opetusta, joka ei ole ylemmän asteen koulutusta, tai 3) jos alle 20-vuotias lapsi asuu vanhempansa kanssa ja tämä saa hänestä lapsilisää. Elatusapu maksetaan elatusapuun oikeutetulle vanhemmalle. Molemmat vanhemmat ja lasta hoitava henkilö voivat toimittaa hakemuksen lasten elatusapupalvelulle. Elatusapupalvelu laskee avun määrän. Vanhempi, joka ei asu lapsen kanssa, maksaa elatusavun viikoittain. Hän voi maksaa sen suoraan toiselle vanhemmalle tai lasta hoitavalle henkilölle. Tämä vaihtoehto tunnetaan ns. suorana elatusapuna (*Direct Pay*). Toinen vaihtoehto on hoitaa maksu lasten elatusapupalvelun maksunvälityspalvelun (*Collect and Pay*) kautta. Palvelu on maksullinen (ks. jäljempänä).

Avioeron sattuessa puoliso voi maksaa elatusapua toiselle puolisolle. Kumpikin puoliso voi saada elatusapua. Myös rekisteröidyn parisuhteen osapuoli voi eron jälkeen joutua maksamaan elatusapua toiselle osapuolelle tai perheeseen kuuluville lapsille.

2 Mihin ikävuoteen asti lapsi voi saada elatusapua? Sovelletaanko alaikäisten ja aikuisten elatusapuun eri sääntöjä?

Ks. vastaus edellä. Vuoden 1989 lastenhuoltolain liitteessä 1 ei säädetä erityistä yläikärajaa.

3 Pitääkö minun kääntyä toimivaltaisen viranomaisen tai tuomioistuimen puoleen saadakseni elatusapua? Mitkä ovat hakemusmenettelyn tärkeimmät vaiheet?

Ennen kuin vanhemmat, jotka hakevat avioeroa Englannissa tai Walesissa, voivat hakea elatusavun määräämistä lasten elatusapupalvelussa, heidän on otettava yhteyttä lasten elatusavun vaihtoehdot -palveluun saadakseen neuvoja ja tietoja, joiden avulla he voivat järjestää perheensä elatusapuasiat tehokkaasti. Elatusapu voidaan järjestää perheen keskeisellä sopimuksella, jolloin puoliset hoitavat järjestelyt itse. Vaihtoehtona voi olla hakemus lasten elatusapupalvelulle. Vanhemmat eivät voi asioida lasten elatusapupalvelussa, elleivät he ole ensin olleet yhteydessä lasten elatusavun vaihtoehdot - palveluun.

Jos vanhemmat toteavat, että asioista ei saada sovittua perheen kesken, heidän on maksettava palvelumaksu voidakseen tehdä hakemuksen lasten elatusapupalvelulle. Palvelumaksusta on tietoa [valtiorhallinnon verkkosivuilla](#). Hakemuksen tekijä voi välttyä palvelumaksusta, jos hän on alle 19-vuotias ja asuu Pohjois-Irlannissa tai jos hän on tehnyt ilmoituksen perheväkivallasta viranomaiselle, jota lasten elatusapupalvelu pitää hyväksyttävänä. Palvelumaksun maksamalla hakija voi käyttää seuraavia palveluja: lasten elatusapupalvelu laskee elatusavun määrän maksuvelvollisen vanhemman tulojen perusteella, selvittää maksuvelvollisen vanhemman olinpaikan ja laskee maksuvelvollisuuden muutokset. Maksettava elatusapu määräytyy prosentteina maksuvelvollisen vanhemman bruttotuloista sen mukaan, kuinka monesta lapsesta elatusapua on maksettava. Elatusavun määrää voidaan korottaa tai alentaa, jos huomioon otetaan muita tekijöitä, kuten maksuvelvollisen lisätulot tai yhteishuoltajuuteen liittyvät järjestelyt. Lasten elatusapupalvelu ei voi taata, että sen tekemän työn seurauksena elatusapua todella maksettaisiin.

Kun elatusapuarviointi (*maintenance assessment*) on tehty ja jos vanhemmat suostuvat hoitamaan elatusapumaksut suoraan keskenään (Direct Pay), heidän tarvitsee maksaa vain hakemuksen käsittelymaksu. Maksuvälityspalvelun (*Collect and Pay*) käyttäjien on maksettava maksuvälityspalkkio. Maksuvelvolliselta vanhemmalta peritään tässä tapauksessa normaalin elatusavun lisäksi 20 prosentin palkkio. Elatusavun saajalta veloitetaan 4 prosenttia elatusavusta. Elatusapu siirretään saajalle tällä määrällä vähennettynä. Puolisot voivat välttää välityspalkkiot siten, että he tekevät perheen keskeisen sopimuksen tai maksavat elatusavun suoraan välillään.

Maksuvelvollisen vanhemman on maksettava lasten elatusapupalvelulle myös täytäntöönpanopalkkio, jos hän on laiminlyönyt elatusavun maksamisen eräpäivänä ja elatusapupalvelun on tästä syystä täytynyt hakea oikeuden päätös maksuvelvollista vastaan.

4 Voiko elatusapua hakea sukulaisen (jos voi, miten kaukaisen?) tai alaikäisen lapsen puolesta?

Kuka tahansa voi tehdä lapsen elatusapua koskevan hakemuksen vanhemman tai lasta hoitavan henkilön puolesta. Hakemuksen tekijänä voi olla ystävä tai sukulainen tai lainoillinen neuvonantaja, esimerkiksi Englannissa ja Walesissa toimiva lakimies. Vanhemman tai lasta hoitavan henkilön on annettava tällaiselle henkilölle valtuutus hakemuksen tekemiseen, paitsi jos henkilö on jo saanut valtuutuksen esimerkiksi valtakirjan nojalla. Englannissa ja Walesissa hakemusta ei voida tehdä lapsen puolesta, sillä lapset eivät voi hakea elatusapua omista nimissään.

Rajat ylittävissä tapauksissa elatusavun vastavuoroista täytäntöönpanoa koskeva hakemus voidaan Englannissa ja Walesissa tehdä lapsen, eronneen puolison, eronneen rekisteröidyn parisuhteen osapuolen tai muun henkilön puolesta, jos tapaukseen sovellettavassa, elatusavun vastavuoroista täytäntöönpanoa koskevassa kansainvälisessä sopimuksessa on tätä koskeva määräys.

5 Jos haluan panna asian vireille tuomioistuimessa, mistä saan tietää mikä tuomioistuin on toimivaltainen?

Englannissa ja Walesissa elatusapuhakemus voidaan tehdä vastaajan asuinpaikan mukaan jollekin kolmesta elatusavun täytäntöönpanokeskuksesta (*Maintenance Enforcement Centre*), jotka toimivat perhetuomioistuinten yhteydessä. Niiden toimivalta-alueet ovat [Englanti](#) (Lontoota lukuun ottamatta), [Lontoo](#) ja [Wales](#).

Jos hakemus tulisikin tehdä jossain toisessa tuomioistuimessa, tuomioistuimen hallintohenkilökunta antaa asiasta lisätietoja.

6 Pitääkö minun mennä jonkun välikäden (asianajajan, keskus- tai paikallisviranomaisen) kautta voidakseni panna asian vireille tuomioistuimessa? Ellei, mitä menettelyä on noudatettava?

Lasten elatusapupalvelu käsittelee lapsen elatusapuhakemuksen hallinnollisissa menettelyissä.

Elatusapupäätöksen vastavuoroista täytäntöönpanoa hakevilla ei tarvitse olla lakimiestä, kun he hakevat oikeudessa määräystä elatusavun perimisestä jonkin kansainvälisen sopimuksen nojalla. Toisesta maasta saapuneet elatusapuhakemukset toimitetaan vastaajan asuinpaikan perusteella toimivaltaiseen elatusavun täytäntöönpanokeskuksen toimipaikkaan (*Maintenance Enforcement Business Centre*).

Hakija ei tarvitse lakimiestä tehdessään tuomioistuimelle hakemuksen vuoden 1989 lastenhuoltolain liitteen 1 nojalla.

7 Onko oikeuskäsittely maksullinen? Jos on, paljonko se maksaa? Jos varani eivät riitä, voinko saada oikeusapua käsittelyn kustannusten kattamiseksi?

Elatusavun perimisessä ei normaalisti tarvita lakimiestä eikä useimmissa tapauksissa palvelumaksuja veloiteta. Jos lakimiesedustusta tarvitaan, oikeusapua on saatavilla, mutta sen myöntäminen riippuu joissain tapauksissa tarve- ja aiheellisuusharkinnasta. Hakija voi joutua maksamaan osan kuluista.

8 Minkä tyyppistä elatusapua tuomioistuin voi myöntää? Miten sen määrä lasketaan? Voidaanko tuomioistuimen päätöstä tarkistaa elinkustannusten tai perhetilanteen muuttuessa? Jos voidaan, miten (esim. automaattinen indeksointi)?

Tuomioistuin voi antaa elatusavun perimiseksi lapsen tai puolison tai molempien elatusapua koskevan päätöksen. Tuomioistuin voi antaa päätöksen (*order*) toistuvaissuorituksesta, kertamaksusta, sovintoon perustuvasta maksusta tai vakuudellisesta toistuvaissuorituksesta. Tuomioistuin tai lasten elatusapupalvelu voivat tarvittaessa määrätä, että elatusapua on maksettava takautuvasti. Kaikki tapaukseen liittyvät seikat otetaan huomioon, kun päätetään, onko elatusapua maksettava takautuvasti ja mikä on maksettavan elatusavun määrä. Hakemus elatusapupäätöksen muuttamisesta voidaan tehdä oikeudelle milloin tahansa.

Joissain tapauksissa puolison elatusapu voidaan maksaa eläkkeestä. Vaikka osapuolet voivat vapaasti sopia itse rahoitusjärjestelyistään ilman tuomioistuimen määräämistä, eläkkeen jakamiseen tai eläkevarojen siirtoon tarvitaan tuomioistuimen määräys ennen kuin eläkelaitos voi toteuttaa tarvittavat toimet.

9 Miten ja kenelle elatusapu maksetaan?

Elatusapuun oikeutetut henkilöt on esitetty edellä vastauksessa kysymykseen 1.

Elatusavun täytäntöönpanon palvelukeskus (*Maintenance Payments Business Centre, MPBC*) on osa Englannin ja Walesin tuomioistuinpalvelua. Sen tehtävänä on huolehtia yksityishenkilöille suoritettavista maksuista. Elatusapupäätösten vastavuoroisesta täytäntöönpanosta vastaava yksikkö [Reciprocal Enforcement of Maintenance Orders](#) (REMO-yksikkö) ei käsittele maksuja.

Lasten elatusapupalvelu laskee elatusavun määrän ja huolehtii maksujen välittämisestä elatusvelvolliselta elatusavun saajalle. Jos maksuvelvollisen maksut ovat myöhässä tai niitä ei makseta, elatusapupalvelu huolehtii siitä, että lasten elatusapurästöt peritään viipymättä. Tarvittaessa se voi soveltaa erilaisia täytäntöönpanomenettelyjä.

10 Jos elatusvelvollinen ei maksa vapaaehtoisesti, mitä pakkotoimia voidaan käyttää?

Tuomioistuin voi elatusavun perimiseksi määrätä, että elatusapu maksetaan suoraan tuomioistuimelle tai että on käytettävä tiettyä maksutapaa. Tuomioistuin voi määrätä palkan ulosmittauksen. Se voi lasten elatusapupalvelun pyynnöstä antaa jäljempänä selostettavat määräykset.

Jos lasten elatusapupalvelua käytetään elatusapuun liittyvissä järjestelyissä ja maksuvelvollinen vanhempi laiminlyö maksuvelvollisuutensa, lasten elatusapupalvelu ryhtyy tarvittaviin toimiin varmistaakseen, että rästissä oleva elatusapu maksetaan. Lasten elatusapupalvelulla on tätä varten tarvittavat toimivaltuudet. Se voi esimerkiksi pidättää varat suoraan maksuvelvollisen tuloista tai tämän pankkitililtä tai nostaa elatusavun täytäntöönpanoa koskevan kanteen tuomioistuimessa. Äärimmissä tapauksissa voidaan tarvittaessa pyytää, että tuomioistuin ottaa maksuvelvollisuutensa laiminlyöneeltä vanhemmalta pois passin tai ajokortin tai jopa määrää tämän vangittavaksi.

11 Lyhyt kuvaus täytäntöönpanoa koskevista rajoituksista, erityisesti velallisen suoja koskevista säännöistä sekä määrärajoista tai vanhentumisajoista.

Elatusapupäätöksen täytäntöönpanossa ei ole tällaisia rajoituksia.

Kun lasten elatusapupalvelu päättää, kuinka nopeasti rästöt on maksettava ja kuinka paljon rästejä on maksettava kerralla, sen on otettava huomioon päätöksen vaikutukset lapsen hyvinvointiin.

12 Onko olemassa viranomainen tai järjestö, joka voi auttaa minua elatusavun perimisessä?

Lasten elatusapupalvelu hoitaa perimisen, jos tällaisen palvelun käyttämisestä on sovittu (ks. edellä).

13 Voiko viranomainen tai järjestö maksaa elatusavun ennakkoon kokonaan tai osittain elatusvelvollisen sijasta?

Kun lasten elatusapupalvelu hoitaa elatusapujärjestelyjä, se voi välittää edelleen vain varat, jotka se on vastaanottanut. Se ei voi maksaa elatusapua tai sen osaa itse tai maksuvelvollisen vanhemman sijasta.

📧 **Englannin ja Walesin keskusviranomainen** eli REMO-yksikkö ei vastaa maksujen suorittamisesta.

14 Mitä tapahtuu, jos elatusvelvollinen asuu ulkomailla:

14.1 Voiko elatusapuun oikeutettu saada apua viranomaiselta tai järjestöltä tässä jäsenvaltiossa?

Elatusapupäätösten vastavuoroista täytäntöönpanoa koskevassa prosessissa muiden maiden tuomioistuimet ja muut viranomaiset voivat rekisteröidä ja panna täytäntöön näissä maissa asuvia henkilöitä vastaan sellaiset elatusapupäätökset, jotka Yhdistyneen kuningaskunnan tuomioistuimet ovat antaneet tässä maassa asuvien henkilöiden hyväksi.

Tämä on kaksisuuntainen järjestely, jota säännellään kansainvälisillä sopimuksilla tai muilla yhdessä luoduilla järjestelmillä. Kaksisuuntaisuus tarkoittaa, että Yhdistyneen kuningaskunnan tuomioistuimet voivat vastavuoroisesti rekisteröidä ja panna täytäntöön tässä maassa asuvia henkilöitä vastaan sellaiset elatusapupäätökset, jotka on annettu ulkomailla siellä asuvien henkilöiden hyväksi.

Hakuprosessi on seuraava:

Yhdistyneessä kuningaskunnassa asuvan henkilön, joka haluaa tehdä hakemuksen saadakseen elatusapua ulkomailla asuvalta henkilöltä, tulisi ottaa yhteyttä:

• oman asuinpaikkansa elatusavun täytäntöönpanokeskuksen toimipaikkaan [insert hyperlink for <https://www.gov.uk/child-maintenance-if-one-parent-lives-abroad/ex-partner-lives-abroad>]

Hakijat voivat pyytää, että heidän elatusapupäätöksensä pannaan täytäntöön maassa, jossa maksuvelvollinen asuu. On myöskin olemassa menettelyjä, joiden avulla hakija voi pyytää toisen maan viranomaisia tekemään elatusapupäätöksen hakijan hyväksi.

Hakijalla ei tarvitse olla lakimiestä. Elatusavun täytäntöönpanokeskuksen toimipaikan henkilökurta neuvoo hakijalle, mitä lomakkeita hakemuksessa on käytettävä, ja toimittaa hakemuksen asianomaiselle viranomaiselle, joka Englannissa ja Walesissa on REMO-yksikkö.

REMO-yksikkö lähettää hakemuksen ulkomaan viranomaiselle rekisteröitäväksi ja täytäntöön pantavaksi tuossa maassa asuvaa henkilöä vastaan.

Jos elatusapua haetaan Yhdistyneen kuningaskunnan ulkopuolelta, hakijan asuinmaan keskusviranomainen toimittaa hakemuksen REMO-yksikölle. REMO-yksikkö toimittaa hakemuksen toimivaltaiseen elatusavun täytäntöönpanokeskuksen toimipaikkaan.

Lasten elatusapupalvelu voi laskea elatusavun ainoastaan, jos molemmilla vanhemmilla tai lasta hoitavalla henkilöllä ja lapsella on asuinpaikka Yhdistyneessä kuningaskunnassa. Elatusapupalvelu on toimivaltainen myös, jos maksuvelvollinen vanhempi työskentelee ulkomailla brittiläisenä virkamiehenä, diplomaattina, asevoimiin kuuluvana henkilönä tai komennettuna terveydenhuollon työntekijänä tai työskentelee ulkomailla sellaisen työnantajan palveluksessa, joka on Yhdistyneessä kuningaskunnassa rekisteröity yhtiö ja jonka palkkahallinto on Yhdistyneessä kuningaskunnassa. Yhdistyneessä kuningaskunnassa asuinpaikkaansa pitävän henkilön ulkomailta saadut tulot, joita verotetaan Yhdistyneessä kuningaskunnassa, voidaan ottaa huomioon lapsen elatusapua laskettaessa.

Elatusvelvoitteista annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 4/2009 nojalla lasten elatusapupalvelu voi tehdä hakemuksia myös muissa EU-maissa rästissä olevien elatusapumaksujen perimiseksi.

14.2 Jos voin, miten tähän viranomaiseen tai järjestöön otetaan yhteyttä?

Elatusavun täytäntöönpanon palvelukeskusten yhteystiedot:

Suur-Lontoon alueella:

The Maintenance Enforcement Business Centre – London

Central Family Court

First Avenue House

42-49 High Holborn

London

WC1V 6NP

DX 160010 Kingsway 7

sähköposti: 📧 MEBC.London@justice.gov.uk

Englannissa Suur-Lontoon ulkopuolella:

The Maintenance Enforcement Business Centre – Bury St Edmunds

Triton House

St Andrews Street North

Bury St Edmunds

Suffolk

IP33 1TR

sähköposti: 📧 MEBC.BSE@justice.gov.uk

Walesissa:

The Maintenance Enforcement Business Centre – Wales

Wales Maintenance Business Centre

Port Talbot Justice Centre

Harbourside Way

Port Talbot

SA13 1SB

Telephone: 01656 673 833

sähköposti: 📧 mecb.wales@justice.gov.uk

REMO-yksikön osoite on

Reciprocal Enforcement of Maintenance Orders (REMO)

Official Solicitor and Public Trustee

Victory House, 30-34 Kingsway

London

WC2B 6EX

Puhelin: 020 3681 2757(Yhdistyneen kuningaskunnan sisäiset puhelut)

+44 20 3681 2757 (puhelut ulkomailta)

Sähköposti: remo@offsol.gsi.gov.uk

[REMO-yksikön verkkosivut](#)

Elatusavun täytäntöönpanon palvelukeskukset ja REMO-yksikkö eivät voi antaa oikeudellista neuvontaa hakijoille tai muille henkilöille. Menettelyjä koskevaa yleistä neuvontaa voidaan kuitenkin antaa. Yhdistyneen kuningaskunnan ja muiden maiden välillä sovellettavan vastavuoroisuuden tarkka sisältö riippuu siitä, minkä sopimuksen tai järjestelyn osapuolena toinen maa on. Elatusavun täytäntöönpanon palvelukeskukset neuvovat, mitä sopimusta kussakin tilanteessa sovelletaan.

Uusien hakijoiden on ensiksi asioitava lasten elatusavun vaihtoehdot -palvelussa ennen hakemuksen tekemistä lasten elatusapupalvelulle. Lasten elatusavun vaihtoehdot -palveluun saa yhteyden soittamalla puhelinnumeroon 0800 0835 130 (Yhdistyneen kuningaskunnan sisäiset puhelut) tai vieraillemalla palvelun verkkosivuilla.

Jos jo olet lastenhuoltoviraston tai lasten elatusapupalvelun asiakas, palvelujen puhelinnumerot käyvät ilmi mistä tahansa näiden palvelujen lähettämästä kirjeestä.

15 Mitä tapahtuu, jos elatusapuun oikeutettu asuu ulkomailta:

15.1 Voiko elatusapuun oikeutettu hakea apua suoraan viranomaiselta tai järjestöltä tässä jäsenvaltiossa?

Hakemus voidaan esittää sen viranomaisen tai tuomioistuimen välityksellä, joka hakijan asuinmaassa vastaa elatusapupäätösten vastavuoroisesta täytäntöönpanosta. Hakemus voidaan tehdä myös suoraan toisesta maasta REMO-yksikölle, tuomioistuimelle tai elatusavun täytäntöönpanon palvelukeskukselle.

Lasten elatusapupalvelulla on toimivalta laskea lapsen elatusapu vain jos hakijalla ja lapsella on asuinpaikka muualla Yhdistyneessä kuningaskunnassa eli Skotlannissa tai Pohjois-Irlannissa.

15.2 Jos voin, miten tähän viranomaiseen tai järjestöön otetaan yhteyttä ja minkälaista apua voin saada?

Ks. REMO-yksikön, elatusavun täytäntöönpanon palvelukeskusten ja lasten elatusapupalvelun yhteystiedot edellä. Saatavilla olevaa apua on selostettu edellä. Olosuhteet, joissa lasten elatusapupalvelulla on toimivalta käsitellä hakemus, on selostettu aiemmissa vastauksissa.

16 Sitooko vuoden 2007 Haagin pöytäkirja tätä jäsenvaltiota?

Vuoden 2007 Haagin pöytäkirja ei sido Yhdistynyttä kuningaskuntaa, eikä sitä sen vuoksi sovelleta Englannissa ja Walesissa.

17 Jos vuoden 2007 Haagin pöytäkirja ei sido tätä jäsenvaltiota, mitä lakia elatusvaateisiin sovelletaan yksityisoikeutta koskevien sääntöjen mukaan? Mitkä ovat tähän lakiin sisältyvät kansainvälistä yksityisoikeutta koskevat säännöt?

Englannin ja Walesin lakia sovelletaan kaikkiin asioihin Englannissa ja Walesissa.

18 Mitkä ovat elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen V luvussa tarkoitettua oikeuden saatavuutta rajat ylittävässä asioissa koskevat säännöt?

Elatusavun perimisessä ei normaalisti tarvita lakimiestä eikä useimmissa tapauksissa veloiteta palvelumaksuja. Jos lakimiesedustusta tarvitaan, oikeusapua on saatavilla (elatusvelvoitteista annetun asetuksen V luku), mutta sen myöntäminen riippuu joissain tapauksissa tarve- ja aiheellisuusharkinnasta. Hakija voi joutua maksamaan osan kuluista. Osana oikeudellista neuvontaa voidaan arvioida, olisiko asian luonteesta johtuen haettava täysimääräistä oikeusapua.

19 Minkälaisia toimenpiteitä jäsenvaltio on toteuttanut huolehtiakseen elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen 51 artiklassa kuvattujen tehtävien hoitamisesta?

Asetuksen (EY) N:o 4/2009 täytäntöönpanoa on tuettu Tuomioistuinten toimivallasta ja tuomioista elatusvelvoiteasioissa vuonna 2011 annetuilla asetuksilla (*Civil Jurisdiction and Judgments (Maintenance) Regulations 2011*, SI 1484/2011). Asetuksessa 3 ja liitteessä 1 nimetään Yhdistyneen kuningaskunnan keskusviranomaiset ja vahvistetaan niiden tehtävät hakemusten edelleen toimittamisessa. Asetuksessa 4 ja liitteessä 2 vahvistetaan, millä elimillä on velvollisuus antaa tietoja keskusviranomaisille (mukaan lukien tietoja velallisesta), ja määritetään säännöt, joiden mukaan keskusviranomaiset voivat antaa tiedot asianmukaisesti käytettäviksi.

[Oikeusapua, tuomion antamista ja rikoksentehtävien rankaisemista koskevassa vuoden 2012 laissa](#) (*Legal Aid, Sentencing and Punishment of Offenders Act 2012*) vahvistetaan oikeusavun saatavuus Englannissa ja Walesissa asetuksen (EY) N:o 4/2009 mukaisesti (vuoden 2012 lain 1 liitteen kohta 18).

Tämä verkkosivu on osa [Sinun Eurooppasi](#) -sivustoa.

[Anna palautetta](#) sisällön hyödyllisyydestä.

This webpage is part of an EU quality network

Päivitetty viimeksi: 24/06/2021

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Elatusapu - Pohjois-Iranti

1 Mitä käsitteillä "elatusapu" ja "elatusvelvollisuus" tarkoitetaan käytännössä? Kuka on velvollinen maksamaan elatusapua kenelle?

Vanhempi voi maksaa elatusapua lapsistaan tai perheeseensä kuuluvista lapsista kenelle tahansa näitä lapsia hoitavalle henkilölle. Myös avioliiton tai rekisteröidyn parisuhteen toinen osapuoli voi maksaa elatusapua toiselle osapuolelle.

Vanhemmat voivat maksaa elatusapua lapsistaan tai perheeseen kuuluvista lapsista toisilleen tai lapsia hoitaville henkilöille. Elatusapu voidaan maksaa tuomioistuimen välityksellä, mutta sen maksamisessa voidaan käyttää myös lasten elatusapujärjestelmää (*Child Maintenance System*). Tämä on Pohjois-Irlannissa käytössä oleva lakiin perustuva hallinnollinen järjestelmä.

Lakisääteeseen lasten elatusapujärjestelmään kuuluu kaksi yksikköä: yhteisöjen osastoon (*Department of Communities*) kuuluva lasten elatusapupalvelu (*Child Maintenance Service*) ja lasten elatusavun vaihtoehdot palvelu (*Child Maintenance Choices*). Jotta lasten elatusapujärjestelmää voidaan käyttää, asianosaisilla henkilöillä eli vanhemmillä tai lapsia hoitavilla henkilöillä ja lapsilla on oltava asuinpaikka Yhdistyneessä kuningaskunnassa.

Lasten elatusapupalvelun avulla lasten elatusapua voivat maksaa myös vanhemmat, jotka asuvat erillään lapsistaan. Lasten elatusapupalvelu määrää elatusavun määrän paremminkin hallinnollisen kuin oikeudellisen menettelyn avulla. Elatusapua määrätään, jos lapsi on alle 16-vuotias tai jos hän on alle 20-vuotias ja saa koulussa tai vastaavassa oppilaitoksessa kokopäiväistä opetusta, joka ei ole ylemmän asteen koulutusta, tai jos alle 20-vuotias lapsi asuu vanhempiensa kanssa ja tämä saa hänestä lapsilisää.

Elatusapu maksetaan lapsen vanhemmalle tai henkilölle, joka hoitaa lasta. Vanhempi tai lasta hoitava henkilö voi toimittaa hakemuksen lasten elatusapupalvelulle. Elatusapupalvelu laskee avun määrän. Vanhempi, joka ei asu lapsen kanssa, maksaa elatusavun viikoittain. Hän voi maksaa sen suoraan toiselle vanhemmalle tai lasta hoitavalle henkilölle. Tämä vaihtoehto tunnetaan niin sanottuna suorana elatusapuna (*Direct Pay*). Toinen vaihtoehto on hoitaa maksu lasten elatusapupalvelun maksunvälityspalvelun (*Collect and Pay*) kautta, jolloin siitä peritään välityspalkkio (ks. jäljempänä).

 Vuonna 1980 annetun perheoikeudellisia prosesseja koskevan Pohjois-Irlannin lain (*Domestic Proceedings (Northern Ireland) Order 1980*) nojalla aviopuoliso voi pyytää tuomioistuimelta elatusapupäätöstä, ja **vuonna 1978 annetun Pohjois-Irlannin avioerolain** (*Matrimonial Causes (Northern Ireland) Order 1978*) nojalla puoliso voi vaatia elatusapua avioero- tai asumusero-oikeudenkäynnissä. Tuomioistuin voi määrätä, että hakijalle tai lapselle on maksettava toistuvaissuoritus. Vaihtoehtoisesti tuomioistuin voi määrätä kertakorvauksen maksamisesta.

2 Mihin ikävuoteen asti lapsi voi saada elatusapua? Sovelletaanko alaikäisten ja aikuisten elatusapuun eri sääntöjä?

Vuonna 1991 lasten elatuksesta annetun Pohjois-Irlannin lain (*Child Support (Northern Ireland) Order 1991*) mukaisesti lapsi voi saada elatusapua, jos hän on alle 16-vuotias tai jos hän on alle 20-vuotias ja saa koulussa tai vastaavassa oppilaitoksessa kokopäiväistä opetusta, joka ei ole ylemmän asteen koulutusta.

Vuoden 1980 Pohjois-Irlannin perheoikeusprosessilain nojalla tuomioistuin ei voi määrätä elatusapua lapselle, joka on täyttänyt 18 vuotta. Elatusapua voidaan kuitenkin määrätä erityisissä olosuhteissa tai silloin, kun lapsi osallistuu ammattikoulutukseen tai opetukseen oppilaitoksessa, riippumatta siitä, onko hän nyt tai vastaisuudessa sen lisäksi ansiotyössä.

Vuoden 1978 avioerolain mukaan lapselle maksetaan elatusapua, kunnes hän täyttää 16 vuotta, tai jos hän opiskelee kokopäiväisesti, kunnes hän täyttää 18 vuotta. Tuomioistuin voi pidentää elatusavun maksamista, jos lapsen koulutus jatkuu lapsen täytettyä 18 vuotta tai jos tiettyjen erityisten olosuhteiden takia elatusta on jatkettava.

3 Pitääkö minun kääntyä toimivaltaisen viranomaisen tai tuomioistuimen puoleen saadakseni elatusapua? Mitkä ovat hakemusmenettelyn tärkeimmät vaiheet?

Ennen kuin vanhemmat, jotka hakevat avioeroa Pohjois-Irlannissa, voivat hakea elatusavun määräämistä lasten elatusapupalvelussa, heidän on otettava yhteyttä lasten elatusavun vaihtoehdot palveluun (*Child Maintenance Choices*) saadakseen neuvoja ja tietoja, joiden avulla he voivat järjestää perheensä elatusapuasiat tehokkaasti. Elatusapu voidaan järjestää perheen keskisellä sopimuksella, jolloin puoliset hoitavat järjestelyt itse. Vaihtoehtona voi olla hakemuksen toimittaminen lasten elatusapupalvelulle. Vanhemmat eivät voi asioida lasten elatusapupalvelussa, elleivät he ole ensin olleet yhteydessä lasten elatusavun vaihtoehdot palveluun.

Jos vanhempi päättää, että perheen keskinen sopimus ei ole mahdollinen, hän voi pyytää lasten elatusapupalvelua laskemaan maksut. Maksettava elatusapu määräytyy prosentteina sen maksuvelvollisen vanhemman tuloista, joka ei asu lapsen kanssa, sen mukaan, kuinka monesta lapsesta elatusapua on maksettava.

Jos vanhemmat haluavat, että lasten elatusapupalvelu perii elatusavun ja välittää sen edelleen, heidän on maksettava tästä lisämaksu. Jos vanhemmat sopivat keskenään suorasta maksusta, maksua ei peritä. Lasten elatusapupalvelun maksunvälityspalvelun käyttäjiltä peritään välityspalkkio.

Maksuvelvolliselta vanhemmalta, joka ei asu lapsen kanssa, peritään tavallisen elatusavun lisäksi 20 prosentin palkkio. Lasta hoitavalta vanhemmalta veloitetaan 4 prosenttia elatusavusta. Elatusapu siirretään saajalle niin, että siitä on vähennetty tämä määrä. Puolisot voivat välttää välityspalkkiot siten, että he tekevät perheen keskinen sopimuksen tai maksavat elatusavun suoraan välillään.

Sen vanhemman, joka ei asu lapsen kanssa, on maksettava lasten elatusapupalvelulle myös täytäntöönpanopalkkio, jos hän on laiminlyönyt elatusavun maksamisen eräpäivänä ja elatusapupalvelun on tästä syystä täytynyt hakea oikeuden päätös häntä vastaan.

Elatusapuhakemus voidaan toimittaa tuomioistuimelle Pohjois-Irlannin keskusviranomaisen välityksellä, jos hakijalla tai lapsella on elatusapupäätös Pohjois-Irlannissa asuvaa henkilöä vastaan tai sellaisessa toisessa maassa tai sellaisella alueella asuvaa henkilöä vastaan, jolla on elatusvelvoitteita koskeva vastavuoroisuus sopimus Yhdistyneen kuningaskunnan kanssa, tai jos hakija tai lapsi haluaa aloittaa elatusapuoikeudenkäynnin sellaisessa toisessa maassa tai sellaisella alueella, jolla on elatusvelvoitteita koskeva vastavuoroisuus sopimus Yhdistyneen kuningaskunnan kanssa.

Jos elatusapupäätöksen täytäntöönpanoa koskeva hakemus tehdään asetuksen (EU) N:o 4/2009 nojalla, hakemus voidaan tehdä myös Pohjois-Irlannin alemman oikeusasteen tuomioistuimeen (*Magistrates' Court*).

Menettelyn keskeiset vaiheet ovat tapauksen mukaan seuraavat:

rekisteröidään elatusapupäätös Pohjois-Irlannissa ja pannaan se täytäntöön;

rekisteröidään Pohjois-Irlannissa annettu elatusapupäätös muussa maassa ja pannaan se täytäntöön;

aloitetaan oikeudenkäynti Pohjois-Irlannissa (mukaan lukien väliaikaisen päätöksen hakeminen);

aloitetaan oikeudenkäynti tai rekisteröidään elatusapupäätös muualla kuin Pohjois-Irlannissa (mukaan lukien väliaikaisen päätöksen hakeminen).

Jos Pohjois-Irlannin lasten elatusapupalvelu on jo tehnyt hakijan tilanteesta arvion, hakijan olisi ensin otettava yhteyttä lasten elatusapupalveluun sen selvittämiseksi, voiko palvelu ottaa elatusavun täytäntöönpanon hoitaakseen kyseisessä maassa.

4 Voiko elatusapua hakea sukulaisen (jos voi, miten kaukaisen?) tai alaikäisen lapsen puolesta?

Lapsen elatusapua koskevan hakemuksen voi tehdä vanhemman tai lasta hoitavan henkilön puolesta kuka tahansa, kuten ystävä, sukulainen tai asianajaja. Vanhemman tai lasta hoitavan henkilön on annettava tällaiselle henkilölle valtuutus hakemuksen tekemiseen, paitsi jos henkilö on jo saanut valtuutuksen esimerkiksi valtakirjan nojalla.

Pohjois-Irlannissa hakemusta ei voida tehdä lapsen puolesta, sillä lapset eivät voi hakea elatusapua omissa nimissään.

Pohjois-Irlannissa voidaan elatusavun vastavuoroista täytäntöönpanoa koskeva hakemus tehdä toisen henkilön puolesta, jos tapaukseen sovellettavassa, elatusavun vastavuoroista täytäntöönpanoa koskevassa kansainvälisessä sopimuksessa on tätä koskeva määräys.

5 Jos haluan panna asian vireille tuomioistuimessa, mistä saan tietää mikä tuomioistuin on toimivaltainen?

Toimivaltainen tuomioistuin määräytyy Pohjois-Irlannin kolmen hallintotuomioistuinpiirin (*Administrative Court Division*) perusteella. Asiat voidaan viedä minkä tahansa hallintotuomioistuinpiiriin käsiteltäväksi, mutta yleensä ne viedään käsiteltäväksi siellä, missä jommallakummalla osapuolella on kotipaikka.

Pohjois-Irlannin keskusviranomaisen voi auttaa selvittämään oikean tuomiopiirin.

Paikallisten tuomioistuinten kanslioiden yhteystiedot ovat Pohjois-Irlannin oikeusviraston (*Northern Ireland Courts and Tribunals Service*) verkkosivuilla.

6 Pitääkö minun mennä jonkun välikäden (asianajajan, keskus- tai paikallisviranomaisen) kautta voidakseni panna asian vireille tuomioistuimessa? Ellei, mitä menettelyä on noudatettava?

Lasten elatusapupalvelu käsittelee lapsen elatusapuhakemuksen hallinnollisessa menettelyssä Pohjois-Irlannissa ja laajemmin Yhdistyneessä kuningaskunnassa.

Elatusapupäätöksen vastavuoista täytäntöönpanoa hakevilla ei tarvitse olla asianajajaa, kun he hakevat oikeudessa määräystä elatusavun perimisestä eri kansainvälisten sopimusten tai järjestelyjen nojalla. Pohjois-Irlannin keskusviranomaisen lähettää toisesta maasta saadun hakemuksen vastaajan asuinpaikan perhetuomioistuimeen tai asiaa alun perin käsitelleeseen tuomioistuimeen.

Tuomioistuimen henkilökunta voi auttaa tarvittavien lomakkeiden täyttämässä, mutta se ei voi antaa oikeudellista neuvontaa. Sen vuoksi voi olla suotavaa palkata lakimies, jolla on kokemusta perheoikeuden alalla. Pohjois-Irlannin asianajajayhdistys (*Law Society of Northern Ireland*) (puhelin: +44 28 9023 1614) voi antaa hakijalle sellaisten asianajajien nimet, jotka voivat neuvoa ja avustaa lasten elatusapua koskevissa asioissa.

7 Onko oikeuskäsittely maksullinen? Jos on, paljonko se maksaa? Jos varani eivät riitä, voinko saada oikeusapua käsittelyn kustannusten kattamiseksi?

Hallintomenettelyt, joiden avulla voi saada vastavuoisten järjestelmän mukaisen elatusapupäätöksen tai panna tällaisen päätöksen täytäntöön, ovat Pohjois-Irlannissa maksuttomia.

Hakijalle voi kuitenkin aiheutua oikeuskuluja, jos jompikumpi sopimuspuoli käyttää lakimiestä ja asia etenee tuomioistuin käsittelyyn. Kulut luonnollisesti vaihtelevat. Hakija voi kuitenkin hakea oikeusapua kuluihin, jotka johtuvat lainopillisesta neuvonnasta ja avustamisesta. Hakijan on apua hakiessaan ilmoitettava käytettävissään olevat tulot ja varat. Oikeusapua koskevia sääntöjä säännellään [EU vuonna 2003 annetussa oikeussuojan saatavuutta koskevassa Pohjois-Irlannin laissa](#) (*Access to Justice (Northern Ireland) Order 2003*). Tyypillisiä oikeuskuluja ovat

tavanomaiset oikeudenkäyntikulut;
oikeudenkäyntikulut, joita ei korvata;
täytäntöönpanokulut.

8 Minkä tyyppistä elatusapua tuomioistuin voi myöntää? Miten sen määrä lasketaan? Voidaanko tuomioistuimen päätöstä tarkistaa elinkustannusten tai perhetilanteen muuttuessa? Jos voidaan, miten (esim. automaattinen indeksointi)?

Tuomioistuin voi antaa elatusavun perimiseksi lapsen tai puolison tai molempien elatusapua koskevan päätöksen. Tuomioistuin voi antaa päätöksen (*order*) toistuvaissuorituksesta, kertamaksusta, sovintoon perustuvasta maksusta tai vakuudellisesta toistuvaissuorituksesta. Tuomioistuin voi tarvittaessa määrätä, että elatusapua on maksettava takautuvasti. Kaikki kuhunkin tapaukseen liittyvät seikat otetaan huomioon, kun päätetään, onko elatusapua maksettava takautuvasti ja mikä maksettavan elatusavun määrä on. Hakemus elatusapupäätöksen muuttamisesta voidaan tehdä oikeudelle milloin tahansa.

9 Miten ja kenelle elatusapu maksetaan?

Elatusapuun oikeutetut henkilöt on selostettu edellä vastauksessa 1.

Pohjois-Irlannissa ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa lasten elatusapupalvelu tarjoaa suoran elatusavun palvelun (*Direct Pay*), jossa se ainoastaan laskee elatusavun määrän, ja maksunvälityspalvelun (*Collect and Pay*). Ensimmäisessä vaihtoehdossa lasten elatusapupalvelu selvittää maksettavan elatusavun määrän, ja vanhemmat järjestävät maksun suoraan keskenään. Toisessa vaihtoehdossa lasten elatusapupalvelu perii summan vanhemmalta, joka ei asu lapsen kanssa. Vanhemmilta peritään välitysmaksu joka kerta, kun he maksavat tai saavat elatusapumaksun välityspalvelun kautta.

Pohjois-Irlannin vuoden 1980 perheoikeusprosessilain nojalla tuomioistuin voi määrätä, että velallinen suorittaa maksut suoraan velkojalle tai perinnästä vastaavalle virkamiehelle (yleensä *Clerk of Petty Sessions*).

10 Jos elatusvelvollinen ei maksa vapaaehtoisesti, mitä pakkotoimia voidaan käyttää?

Jos elatusapuun liittyvissä järjestelyissä käytetään maksunvälityspalvelua, lasten elatusapupalvelu käyttää toimivaltuuksiaan varmistaakseen, että vanhempi, joka ei asu lapsen kanssa, maksaa elatusavun. Näitä ovat varojen pidättäminen suoraan tuloista ja pankkitileiltä ja elatusavun täytäntöönpanoa koskevan kanteen nostaminen tuomioistuimessa. Äärimmäisissä tapauksissa voidaan tarpeen vaatiessa pyytää, että tuomioistuin ottaa maksuvelvollisuutensa laiminlyöneeltä vanhemmalta pois ajokortin tai jopa määrää tämän vangittavaksi.

Pohjois-Irlannin vuoden 1980 perheoikeusprosessilain ja vuoden 1978 avioerolain nojalla osapuoli voi hakea tuomioistuimelta päätöstä maksamattoman elatusavun pakkotäytäntöönpanosta. Tuomioistuimella on tätä varten tarvittavat toimivaltuudet, ja se voi muun muassa määrätä rahaa ulosmitattavaksi suoraan palkasta.

11 Lyhyt kuvaus täytäntöönpanoa koskevista rajoituksista, erityisesti velallisen suoja koskevista säännöistä sekä määrärajoista tai vanhentumisajoista.

Pohjois-Irlannin lainkäyttövallan ulkopuolella tehdyn elatusapupäätöksen täytäntöönpanoa koskeva hakemus voidaan tehdä kolmen vuoden kuluessa rästissä olevien maksujen erääntymisestä tai, jos sen maan laissa, jossa elatusapupäätös on tehty, on säädetty tätä pidemmästä määräajasta, tämän määräajan kuluessa.

12 Onko olemassa viranomaisen tai järjestö, joka voi auttaa minua elatusavun perimisessä?

Pohjois-Irlannin lasten elatusapupalvelu voi periä vanhemmille maksettavia varoja käyttämällä lakisääteistä maksunvälityspalvelua.

Asetuksen (EY) N:o 4/2009 nojalla tehdyt elatusavun perimistä koskevat hakemukset voidaan toimittaa Pohjois-Irlannin *Magistrates' Court* tuomioistuimeen joko suoraan tai Pohjois-Irlannin keskusviranomaisen välityksellä. Kaikki muut kansainvälisen elatusavun perimistä koskevat hakemukset toimitetaan Pohjois-Irlannin keskusviranomaiselle.

13 Voiko viranomaisen tai järjestö maksaa elatusavun ennakkoon kokonaan tai osittain elatusvelvollisen sijasta?

Lasten elatusapupalvelu voi välittää saamiaan varoja edelleen vain tapauksissa, joita se hoitaa. Se ei voi maksaa elatusapua tai sen osaa itse tai maksuvelvollisen vanhemman sijasta.

Pohjois-Irlannin keskusviranomaisen (REMO-yksikkö) ei voi ottaa hoitaakseen maksuja asetuksen (EY) N:o 4/2009 nojalla.

14 Mitä tapahtuu, jos elatusvelvollinen asuu ulkomailla:

14.1 Voiko elatusapuun oikeutettu saada apua viranomaiselta tai järjestöltä tässä jäsenvaltiossa?

Hakija voi ottaa yhteyttä Pohjois-Irlannin oikeusvirastossa olevaan REMO-yksikköön, joka toimii Pohjois-Irlannin keskusviranomaisena useissa vastavuoissa, kansainvälisissä elatusapujärjestelyissä.

Paikallisten tuomioistuinten kansliat voivat avustaa hakijaa hakemuksen täyttämässä, mutta kansliahenkilökunta ei voi antaa oikeudellista neuvontaa.

Tuomioistuimen kanslia toimittaa tarvittaessa hakemuksen keskusviranomaiselle tarkistettavaksi ja lähetettäväksi edelleen vastaajan jäsenvaltion keskusviranomaiselle.

Lisätietoja on saatavilla [NI Direct sivuston REMO-sivuilla](#).

Lasten elatusapupalvelu voi tehdä lapsen elatusmaksua koskevan laskelman ainoastaan, jos maksuvelvollinen vanhempi asuu muualla Yhdistyneessä kuningaskunnassa, siis Englannissa, Walesissa tai Skotlannissa, tai jos hän työskentelee ulkomailla sellaisen työnantajan palveluksessa, jonka palkkahallinto on Yhdistyneessä kuningaskunnassa.

14.2 Jos voin, miten tähän viranomaiseen tai järjestöön otetaan yhteyttä?

REMO-keskusviranomaiseen voidaan ottaa yhteyttä kirjeitse osoitteeseen

Department of Justice for Northern Ireland

REMO Unit at Operational Policy Branch

Northern Ireland Courts and Tribunals Service

4th Floor Laganside House

23–27 Oxford Street

Belfast BT1 3LA
Northern Ireland
Puhelin: 0300 200 7812 (Yhdistyneen kuningaskunnan sisäiset puhelut)
(+44 28) 9049 5884 (puhelut ulkomailta)
Sähköposti: reciprocalenforcement@courtsni.gov.uk

Paikallisten tuomioistuinten kanslioiden yhteystiedot ovat Pohjois-Irlannin oikeusviraston (*Northern Ireland Courts and Tribunals Service*) verkkosivuilla. Lasten elatuksen vaihtoehtoista antaa neuvoja lasten elatusavun vaihtoehdot palvelu (*Child Maintenance Choices*). Sen neuvontapuhelin on 0800 028 7439 (Yhdistyneen kuningaskunnan sisäiset puhelut) ja (+44 800) 028 7439 (puhelut ulkomailta). Huomaa, että palvelu toimii vain maanantaista perjantaihin klo 9.00–17.00.

Yleisiä tiedusteluja voi tehdä soittamalla numeroon 0845 608 0022 tai 0345 608 0022 (Yhdistyneen kuningaskunnan sisäiset puhelut) ja (+44 845) 608 0022 tai (+44 345) 608 0022 (puhelut ulkomailta). Puhelinpalvelu on auki maanantaista perjantaihin klo 8.00–20.00 ja lauantaisin klo 9.00–17.00.

15 Mitä tapahtuu, jos elatusapuun oikeutettu asuu ulkomailla:

15.1 Voiko elatusapuun oikeutettu hakea apua suoraan viranomaiselta tai järjestöltä tässä jäsenvaltiossa?

Toisessa maassa olevan hakijan tulee normaalisti ottaa ensin yhteyttä oman maansa keskusviranomaiseen sen selvittämiseksi, onko vastavuoroinen järjestely voimassa. Siinä tapauksessa, että tällaista järjestelyä ei ole, hakija voi nostaa kanteen Pohjois-Irlannissa. Tätä varten hakijan tulisi ottaa yhteyttä Pohjois-Irlannin asianajajayhdistykseen (*Law Society of Northern Ireland*), puhelin: (+44 28) 9023 1614. Yhdistys voi antaa hakijalle sellaisten asianajajien nimet, jotka voivat neuvoa ja avustaa lasten elatusapua koskevilla asioissa.

Jos tällainen järjestely on tehty, asetuksen (EY) N:o 4/2009 nojalla tehdyt elatusavun perimistä koskevat hakemukset voidaan toimittaa tuomioistuimeen joko suoraan tai Pohjois-Irlannin keskusviranomaisen välityksellä. Muiden vastavuoroisten järjestelyjen mukaiset hakemukset lähetetään keskusviranomaiselle. Lasten elatusapupalvelulla on toimivalta laskea lapsen elatusapu ainoastaan, jos hakijalla ja lapsella on asuinpaikka muualla Yhdistyneessä kuningaskunnassa eli Englannissa, Walesissa tai Skotlannissa. Jos hakija asuu Yhdistyneen kuningaskunnan ulkopuolella, lasten elatusapupalvelulla ei ole toimivaltaa tehdä elatusapulaskelmaa.

15.2 Jos voin, miten tähän viranomaisiin tai järjestöön otetaan yhteyttä ja minkälaista apua voin saada?

Jos vastavuoroinen järjestely on voimassa, Pohjois-Irlannin keskusviranomaisen toimii hakemuksen saavuttua yhteysviranomaisena hakijan, asianajajien ja toisen maan viranomaisten välillä.

Pohjois-Irlannin keskusviranomaisen hoitaa myös tarvittaessa tuomioistuinten elatusapupäätöksen rekisteröinnin ja järjestää hakijalle asianajajan, jos oikeusavun myöntämisedellytykset täyttyvät.

Keskusviranomaisen käsittelee hakemuksen ja hyväksyttyään sen toimittaa hakemuksen toimivaltaiseen alemman oikeusasteen tuomioistuimeen (*Magistrates' Court*) toimenpiteitä varten (asetuksen (EY) N:o 4/2009 mukaiset hakemukset voidaan toimittaa myös suoraan *Magistrates' Court* tuomioistuimeen). Keskusviranomaisen yhteystiedot on annettu edellä.

Lasten elatusapupalvelu voi tehdä elatusapulaskelman rajoitetuissa tapauksissa. Ks. aiemmat vastaukset tilanteista, joissa lasten elatusapupalvelu ei voi käsitellä hakemusta, ja asiaankuuluvat yhteystiedot.

16 Sitooko vuoden 2007 Haagin pöytäkirja tätä jäsenvaltiota?

Vuonna 2007 tehty Haagin pöytäkirja ei sido Yhdistynyttä kuningaskuntaa, eikä sitä sen vuoksi sovelleta Pohjois-Irlannissa.

17 Jos vuoden 2007 Haagin pöytäkirja ei sido tätä jäsenvaltiota, mitä lakia elatusvaateisiin sovelletaan yksityisoikeutta koskevien sääntöjen mukaan? Mitkä ovat tähän lakiin sisältyvät kansainvälistä yksityisoikeutta koskevat säännöt?

Pohjois-Irlannin lakia sovelletaan kaikkiin Pohjois-Irlannissa päätettäviin asioihin.

18 Mitkä ovat elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen V luvussa tarkoitettua oikeuden saatavuutta rajat ylittävissä asioissa koskevat säännöt?

Elatusavun perimisessä ei normaalisti tarvita lakimiestä eikä useimmissa tapauksissa palvelumaksuja veloiteta.

Jos asianajajaedustusta tarvitaan, oikeusapua on saatavilla (V luku), mutta sen myöntäminen riippuu joissain tapauksissa tarve- ja aiheellisuusharkinnasta. Hakija voi joutua maksamaan osan kuluista. Osana oikeudellista neuvontaa voidaan arvioida, olisiko asian luonteesta johtuen haettava täysimääräistä oikeusapua.

19 Minkälaisia toimenpiteitä jäsenvaltio on toteuttanut huolehtiakseen elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen 51 artiklassa kuvattujen tehtävien hoitamisesta?

Tuomioistuinten toimivallasta ja tuomioista elatusvelvoiteasioissa vuonna 2011 annetuilla asetuksilla ([Civil Jurisdiction and Judgments \(Maintenance\) Regulations 2011](#), SI 1484/2011) tuetaan asetuksen (EY) N:o 4/2009 täytäntöönpanoa. Asetuksessa 3 ja liitteessä 1 nimetään Yhdistyneen kuningaskunnan (mukaan lukien Pohjois-Irlannin) keskusviranomaiset. Asetuksessa 4 ja liitteessä 2 vahvistetaan, millä elimillä on velvollisuus antaa tietoja keskusviranomaisille (mukaan lukien tietoja velallisesta), ja määritetään säännöt, joiden mukaan keskusviranomaiset voivat antaa tiedot asianmukaisesti käytettäväksi.

Tämä verkkosivu on osa [Sinun Eurooppasi](#) -sivustoa.

[Anna palautetta](#) sisällön hyödyllisyydestä.

This webpage is part of an EU quality network

Päivitetty viimeksi: 22/07/2021

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Elatusapu - Skotlanti

1 Mitä käsitteillä "elatusapu" ja "elatusvelvollisuus" tarkoitetaan käytännössä? Kuka on velvollinen maksamaan elatusapua kenelle?

Skotlannissa on tällä hetkellä kaksi järjestelmää, joiden mukaisesti elatusapu voidaan vahvistaa. [Lapsen elatuksesta vuonna 1991 annetusta laista](#) on yleisesti ottaen tullut tärkeämpi kuin [vuonna 1985 annetusta Skotlannin perhelaista](#). Vuoden 1991 lain myötä lasten elatus on siirtynyt yksityisoikeuden ja tuomioistuinten toimivallan piiristä julkisen sektorin asiaksi.

Laki lapsen elatuksesta soveltuu kuitenkin normaalisti vain tapauksiin, joissa lasta hoitavalla henkilöllä, maksuvelvollisella henkilöllä ja lapsella on kotipaikka Yhdistyneessä kuningaskunnassa. Jos vuoden 1991 lakia ei sovelleta, sovelletaan vuoden 1985 Skotlannin perhelaissa vahvistettua vanhempaa järjestelmää.

Vuoden 1991 laissa lapsen elatuksesta säädetään, että ([lasten elatusapupalvelu](#)) voi antaa elatusapupäätöksen vain lapsesta, jonka vanhemmista ainakin toinen asuu muualla kuin lapsen luona. Vanhempi tai muu elatusapukelpoinen henkilö, joka hoitaa lasta, voi vaatia muualla asuvaa vanhempaa maksamaan elatusapua lapsesta.

Vuoden 1985 Skotlannin perhelain mukaan henkilöillä on elatusvelvollisuuksia toisiaan kohtaan seuraavasti:

aviomiehellä puolisoaan kohtaan;

vaimolla puolisoaan kohtaan;

isällä tai äidillä lastaan kohtaan;

henkilöllä, joka on hyväksynyt lapsen perheeseensä kuuluvaksi lapseksi, tätä lasta kohtaan. Perheeseen kuuluvana lapsena ei pidetä lasta, joka asuu henkilön luona paikallisen viranomaisen tai muun julkisen viranomaisen tai vapaaehtoisjärjestön kanssa tehdyn järjestelyn nojalla.

Myös rekisteröidyn parisuhteen osapuoli voi eron jälkeen joutua maksamaan elatusapua toiselle osapuolelle.

2 Mihin ikävuoteen asti lapsi voi saada elatusapua? Sovelletaanko alaikäisten ja aikuisten elatusapuun eri sääntöjä?

Vuoden 1991 laissa lapsen elatuksesta lapsena pidetään henkilöä,

joka on alle 16-vuotias tai

joka on alle 19-vuotias ja saa kokopäiväistä opetusta, joka ei ole ylemmän asteen koulutusta, tai

joka on alle 18-vuotias ja vapaa osallistumaan työ- tai nuorisoharjoitteluun ja josta vanhempi saa edelleen lapsiänsä.

Vuoden 1985 Skotlannin perhelaissa lapsena pidetään henkilöä,

joka on alle 18-vuotias tai

joka on tätä vanhempi mutta alle 25-vuotias ja osallistuu kohtuullisesti ja asianmukaisesti työllisyys- tai ammattikoulutukseen tai opetukseen koulutuslaitoksessa.

3 Pitääkö minun kääntyä toimivaltaisen viranomaisen tai tuomioistuimen puoleen saadakseni elatusapua? Mitkä ovat hakemusmenettelyn tärkeimmät vaiheet?

Jos molemmat vanhemmat asuvat Skotlannissa tai muualla Yhdistyneessä kuningaskunnassa, hakemus toimitetaan lasten elatusapupalvelulle. Jos toinen vanhemmista asuu muualla kuin Skotlannissa, toinen vanhempi voi hakea paikalliselta alemman asteen tuomioistuimelta (*Sheriff Court*) elatusapupäätöstä, mutta tämän tekemiseen hänen olisi pyydettävä oikeudellisia neuvoja.

4 Voiko elatusapua hakea sukulaisen (jos voi, miten kaukaisen?) tai alaikäisen lapsen puolesta?

Toinen henkilö voi esittää lapsen elatusapua koskevan pyynnön vanhemman tai muun lapsesta vastuussa olevan henkilön puolesta, jos hakijalla on siihen valtuudet tai hänelle on annettu sitä varten valtakirja. Lapsi ei voi hakea elatusapua itsenäisesti, paitsi jos hän on 12 vuotta täyttänyt ja asuu Skotlannissa.

5 Jos haluan panna asian vireille tuomioistuimessa, mistä saan tietää mikä tuomioistuin on toimivaltainen?

Toimivalta on normaalisti *Sheriff Courtilla*, jonka tuomiopiirissä lapsi asuu. Skotlantilaisista tuomioistuimista saa tietoa [Skotlannin oikeushallinnon verkkosivuilta](#).

6 Pitääkö minun mennä jonkun välikäden (asianajajan, keskus- tai paikallisviranomaisen) kautta voidakseni panna asian vireille tuomioistuimessa? Ellei, mitä menettelyä on noudatettava?

Kyllä, oikeudellista neuvontaa olisi hankittava lakimieheltä, joka harjoittaa perheoikeutta.

7 Onko oikeuskäsittely maksullinen? Jos on, paljonko se maksaa? Jos varani eivät riitä, voinko saada oikeusapua käsittelyn kustannusten kattamiseksi?

Tuomioistuimessa asioimiseen ja lakimiehen käyttämiseen liittyviä kuluja on maksettava, mutta oikeusapua voi hakea [Skotlannin oikeusapulautakunnalta](#).

8 Minkä tyyppistä elatusapua tuomioistuin voi myöntää? Miten sen määrä lasketaan? Voidaanko tuomioistuimen päätöstä tarkistaa elinkustannusten tai perhetilanteen muuttuessa? Jos voidaan, miten (esim. automaattinen indeksointi)?

Tuomioistuimet voivat antaa päätöksiä lasten tai puolison elatusavusta. Päätöksessä vahvistettava elatusavun määrä riippuu useista tekijöistä, kuten maksajan tuloista. Kumpikin osapuoli voi toimittaa oikeudelle hakemuksen elatusapupäätöksen muuttamisesta. Elatusapua ei yleensä myönnetä taannehtivasti eli ajalta ennen hakemuksen tekemistä, mutta *Sheriff Court* -tuomioistuin voi harkintansa mukaan tehdä myös niin.

9 Miten ja kenelle elatusapu maksetaan?

Lapsen elatusapu maksetaan normaalisti vanhemmalle, jonka kanssa lapsi asuu.

10 Jos elatusvelvollinen ei maksa vapaaehtoisesti, mitä pakkotoimia voidaan käyttää?

Skotlannissa on joukko elatusavun täytäntöönpanoa koskevia menetelmiä. Näitä ovat palkan ulosmittaaminen;

pankkitileillä tai muissa lähteissä olevien varojen jäädyttäminen;

maa-alueiden ja rakennusten myyntikielto.

Täytäntöönpanon toimittavat normaalisti haastemiehet (*Sheriff Officer*), jotka ovat tuomioistuimen riippumattomia virkailijoita.

11 Lyhyt kuvaus täytäntöönpanoa koskevista rajoituksista, erityisesti velallisen suojaa koskevista säännöistä sekä määräajoista tai vanhentumisajoista.

Täytäntöönpanomenettelyistä on säädetty [vuoden 1987 Skotlannin velallislaisissa](#). Laissa vahvistetaan, kuinka täytäntöönpano on toteutettava, ja siinä säädetään tietyn tasoisesta velallissuojasta. Laissa rajoitetaan esimerkiksi määrää, jonka työnantaja voi pidättää velallisen palkasta.

Elatusapuvelan perimiseen ei sovelleta vanhentumisaikaa Skotlannissa. Erääntynyttä velkaa voidaan periä niin kauan kuin velallinen on Skotlannissa tai hänellä on ulosmittauskelpoisia varoja Skotlannissa. Jos skotlantilaisen tuomioistuimen on kuitenkin sovellettava toisen maan lakia elatusapuvuoroitukseensa, se tekee niin.

12 Onko olemassa viranomainen tai järjestö, joka voi auttaa minua elatusavun perimisessä?

[Lasten elatusapupalvelu](#) (kun molemmat vanhemmat asuvat Yhdistyneessä kuningaskunnassa). Skotlannin keskusviranomainen (kun toinen vanhemmista asuu ulkomailla). Skotlannin keskusviranomaisen yhteystiedot esitetään jäljempänä.

13 Voiko viranomainen tai järjestö maksaa elatusavun ennakkoon kokonaan tai osittain elatusvelvollisen sijasta?

Eivät voi.

14 Mitä tapahtuu, jos elatusvelvollinen asuu ulkomailla:

14.1 Voiko elatusapuun oikeutettu saada apua viranomaiselta tai järjestöltä tässä jäsenvaltiossa?

Avun saamiseksi olisi otettava yhteyttä Skotlannin keskusviranomaiseen.

14.2 Jos voin, miten tähän viranomaiseen tai järjestöön otetaan yhteyttä?

Scottish Government Justice Directorate
Central Authority and International Law Team
St Andrew's House (GW15)
Regent Road
Edinburgh EH1 3DG
Scotland
Puhelin: 00 44 131 244 3570
00 44 131 244 4829
00 44 131 244 2417
Faksi: 00 44 131 244 4848

15 Mitä tapahtuu, jos elatusapuun oikeutettu asuu ulkomailla:

15.1 Voiko elatusapuun oikeutettu hakea apua suoraan viranomaiselta tai järjestöltä tässä jäsenvaltiossa?

Olisi otettava yhteyttä kyseisen jäsenvaltion keskusviranomaiseen. Kuhunkin viranomaiseen voi ottaa yhteyttä suoraan.

15.2 Jos voin, miten tähän viranomaiseen tai järjestöön otetaan yhteyttä ja minkälaista apua voin saada?

Ks. edellä.

16 Sitooko vuoden 2007 Haagin pöytäkirja tätä jäsenvaltiota?

Ei ole.

17 Jos vuoden 2007 Haagin pöytäkirja ei sido tätä jäsenvaltiota, mitä lakia elatusvaateisiin sovelletaan yksityisoikeutta koskevien sääntöjen mukaan? Mitkä ovat tähän lakiin sisältyvät kansainvälistä yksityisoikeutta koskevat säännöt?

Vuoden 1985 Skotlannin perhelaisa pannaan täytäntöön neuvoston elatusvelvoitteita koskevaa asetusta. Vastaavat kansainvälisen yksityisoikeuden säännökset sisältyvät [lapsen huoltoa ja elatusta koskeviin vuoden 1997 sääntöihin](#), sellaisina kuin ne ovat muutettuna.

18 Mitkä ovat elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen V luvussa tarkoitettua oikeuden saatavuutta rajat ylittävissä asioissa koskevat säännöt?

Asetuksen 56 artiklan nojalla tehtyihin velkojen hakemuksiin myönnetään oikeusapua automaattisesti, ellei hakemusta katsota ilmeisen perusteettomaksi.

19 Minkälaisia toimenpiteitä jäsenvaltio on toteuttanut huolehtiakseen elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen 51 artiklassa kuvattujen tehtävien hoitamisesta?

On ryhdytty lisätoimiin sen varmistamiseksi, että 51 artiklan mukaista apua voidaan antaa. Näihin toimiin on kuulunut muutoksia lakeihin, tuomioistuinten työjärjestyksiin ja oikeusapua koskeviin sääntöksiin.

Tämä verkkosivu on osa [Sinun Eurooppasi](#) -sivustoa.

[Anna palautetta](#) sisällön hyödyllisyydestä.

This webpage is part of an EU quality network

Päivitetty viimeksi: 04/08/2021

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Elatusapu - Gibraltar

1 Mitä käsitteillä "elatusapu" ja "elatusvelvollisuus" tarkoitetaan käytännössä? Kuka on velvollinen maksamaan elatusapua kenelle?

Gibraltarin lain nojalla sekä alemman oikeusasteen tuomioistuimella (*Magistrates' Court*) että ylempään oikeusasteeseen tuomioistuimella (*Supreme Court*) on toimivaltuudet antaa elatusapupäätöksiä. Yleisesti ottaen elatusavusta säädetään elatusapulaisissa. Lapsen, rekisteröidyn parisuhteen osapuolen, huollettavan tai puolison elatusapua voidaan käsitellä *Supreme Courtissa* liitännäisasiana oikeudenkäynnissä, joka koskee avioeroa, asumuseroa, avioliiton mitätöintiä tai avioliiton purkamista. *Supreme Court* ja *Magistrates' Court* voivat muuttaa elatusavun ehtoja lopullisen avioerotuomion tai avioliiton purkamista koskevan tuomion jälkeen. *Magistrates' Courtilla* on toimivalta tehdä elatusapupäätös puolison, lapsen tai tiettyjen edellytysten täytyessä jopa osapuolten vanhempien hyväksi. Elatusapupäätös voidaan tehdä *Magistrates' Courtille* esitettävän hakemuksen perusteella. Myös avopuoliso, joka laiminlyö toisen avopuolison elatuksen, voidaan lain mukaan velvoittaa maksamaan elatusapua.

2 Mihin ikävuoteen asti lapsi voi saada elatusapua? Sovelletaanko alaikäisten ja aikuisten elatusapuun eri sääntöjä?

Alle 16-vuotiaalla lapsella on oikeus elatusapuun. Elatusapuun on oikeutettu myöskin lapsi, joka on vähintään 16-vuotias mutta ei vielä 21-vuotias ja joka joko opiskelee kokopäiväisesti tai osallistuu kokopäiväiseen ammattikoulutukseen, edellyttäen että opiskelu tai koulutus kestää vähintään kaksi vuotta. Elatusapuun on oikeutettu myös alle 21-vuotias lapsi, jonka ansiokyky on heikentynyt sairauden tai henkisen tai ruumiillisen vamman vuoksi.

3 Pitääkö minun kääntyä toimivaltaisen viranomaisen tai tuomioistuimen puoleen saadakseni elatusapua? Mitkä ovat hakemusmenettelyn tärkeimmät vaiheet?

Kun elatusapua haetaan asiassa, joka ei kuulu *Supreme Courtin* toimivaltaan, hakijan on toimitettava elatusapuhakemus *Magistrates' Courtin* käsiteltäväksi. Elatusapuhakemus, joka esitetään liitännäisasiana avioeroa, asumuseroa, avioliiton mitätöintiä tai avioliiton purkamista koskevassa oikeudenkäynnissä, toimitetaan *Supreme Courtille*.

4 Voiko elatusapua hakea sukulaisen (jos voi, miten kaukaisen?) tai alaikäisen lapsen puolesta?

Henkilö, jolle on määrätty lapsen huolto tai jolla on vanhempainvastuu lapsesta, voi tehdä elatusapuhakemuksen lapsen puolesta. Elatusapulain mukaan myös lapsi itse voi vaatia elatusapua elatusvelvolliselta henkilöltä.

5 Jos haluan panna asian vireille tuomioistuimessa, mistä saan tietää mikä tuomioistuin on toimivaltainen?

Jos elatusapuvaateen perusteena on avioliitto tai rekisteröity parisuhde, *Magistrates' Court* voi olla toimivaltainen käsittelemään asian. Jos elatusapuvaatimus esitetään avioeroa, asumuseroa, avioliiton mitätöintiä tai avioliiton purkamista koskevassa oikeudenkäynnissä, joka kuuluu *Supreme Courtin* toimivaltaan, tämän tuomioistuimen on käsiteltävä myös elatusapuasiasia.

6 Pitääkö minun mennä jonkun välikäden (asianajajan, keskus- tai paikallisviranomaisen) kautta voidakseni panna asian vireille tuomioistuimessa? Ellei, mitä menettelyä on noudatettava?

Hakija voi panna vaatimuksen vireille ja esiintyä oikeudessa henkilökohtaisesti tai vaihtoehtoisesti valtuuttaa asianajajan edustamaan itseään.

7 Onko oikeuskäsittely maksullinen? Jos on, paljonko se maksaa? Jos varani eivät riitä, voinko saada oikeusapua käsittelyn kustannusten kattamiseksi?

Hakemuksen jättäminen *Magistrates' Courtiin* on maksutonta. Näin ollen hakija voi esiintyä oikeudessa henkilökohtaisesti ilman kustannuksia.

Supreme Courtissa haastehakemuksesta peritään tavallisesti 150 punnan käsittelymaksu. Sekä *Magistrates' Courtissa* että *Supreme Courtissa* voidaan myöntää oikeusapua, jos apu todetaan tarveharkinnan jälkeen perustelluksi. Kumpaakin tuomioistuinta koskevat oikeusapuhakemukset lähetetään *Supreme Courtiin*, jonka kirjaamosta voi pyytää tarvittavat hakulomakkeet.

8 Minkä tyyppistä elatusapua tuomioistuin voi myöntää? Miten sen määrä lasketaan? Voidaanko tuomioistuimen päätöstä tarkistaa elinkustannusten tai perhetilanteen muuttuessa? Jos voidaan, miten (esim. automaattinen indeksointi)?

Käsiteltyään hakemuksen *Magistrates' Court* voi määrätä, että elatusapua on maksettava lapselle, isälle, rekisteröidyn parisuhteen osapuolelle, avopuolisolle, äidille ja/tai puolisolle. Oikeus voi määrätä elatusapusumman maksettavaksi toistuvaissuorituksena viikoittain tai jollain muulla aikavälillä. Se tekee päätöksensä harkintansa mukaan ottaen huomioon kaikki asiassa esiin tulleet merkitykselliset seikat.

Elatusapupäätökseen voi myöhemmin hakea muutosta. Myös muutoksenhakemukset olisi tilanteen mukaan toimitettava *Magistrates' Courtiin* tai *Supreme Courtiin*.

Tuomioistuin voi tarvittaessa määrätä, että elatusapua on maksettava takautuvasti.

9 Miten ja kenelle elatusapu maksetaan?

Elatusapu voidaan maksaa toiselle osapuolelle joko suoraan tai tuomioistuimen välityksellä.

10 Jos elatusvelvollinen ei maksa vapaaehtoisesti, mitä pakkotoimia voidaan käyttää?

Lain mukaan elatusapuun oikeutettu voi pyytää tuomioistuimen määräystä elatusavun pidättämiseksi elatusvelvollisen palkasta, mikäli tämä on jättänyt maksamatta vähintään kaksi alkuperäisessä elatusapupäätöksessä määrättyä maksuerää. *Magistrates' Courtilla* on valtuudet antaa vastaajasta myös vangitsemismääräys, jos tämä rikkoo elatusapupäätöksen ehtoja. Tässä tapauksessa tuomioistuin kuitenkin antaa vastaajalle tilaisuuden esittää perustelunsa siitä, miksi määräystä ei pitäisi antaa.

11 Lyhyt kuvaus täytäntöönpanoa koskevista rajoituksista, erityisesti velallisen suojaa koskevista säännöistä sekä määrärajoista tai vanhentumisajoista.

Vanhentumisaikaa ei ole.

12 Onko olemassa viranomainen tai järjestö, joka voi auttaa minua elatusavun perimisessä?

Gibraltariassa elatusapuvaateet käsitellään tavallisesti *Magistrates' Courtissa*, jonka osoite on 32–36 Town Range. Jos elatusapua haetaan liittämissä vaatimuksena avioeroa, asumuseroa tai avioliiton mitätöintiä koskevassa oikeudenkäynnissä, hakemus osoitetaan Gibraltarin *Supreme Courtille*, jonka osoite on 277 Main Street.

13 Voiko viranomainen tai järjestö maksaa elatusavun ennakkoon kokonaan tai osittain elatusvelvollisen sijasta?

Gibraltarin laissa ei ole tällaisia säännöksiä. Maksut voidaan panna täytäntöön joko pidättämällä ne elatusvelvollisen palkasta tai antamalla elatusvelvollisesta vangitsemismääräys.

14 Mitä tapahtuu, jos elatusvelvollinen asuu ulkomailla:

14.1 Voiko elatusapuun oikeutettu saada apua viranomaiselta tai järjestöltä tässä jäsenvaltiossa?

Asiaa voi tiedustella *Magistrates' Courtista* tai *Supreme Courtista*.

14.2 Jos voin, miten tähän viranomaiseen tai järjestöön otetaan yhteyttä?

Tiedustelut voi osoittaa seuraavaan osoitteeseen:

Clerk of the Magistrates' Court,

Magistrates' Court,

32–36 Town Range

Gibraltar

Puhelin: +350 200 75671

Faksi: +350 200 40483.

Tiedustelut, jotka koskevat *Supreme Courtissa* käytäviä elatusapuoikeudenkäyntejä, voi puolestaan osoittaa seuraavaan osoitteeseen:

The Registry,

Supreme Court,

277 Main Street,

Gibraltar

Puhelin: +350 200 75608

Faksi: +350 200 77118.

15 Mitä tapahtuu, jos elatusapuun oikeutettu asuu ulkomailla:

15.1 Voiko elatusapuun oikeutettu hakea apua suoraan viranomaiselta tai järjestöltä tässä jäsenvaltiossa?

Elatusapuhakemuksen voi lähettää suoraan *Magistrates' Courtiin*, mikäli tämä tuomioistuin on asiassa toimivaltainen. Jos taas hakemus esitetään liittämissä vaatimuksena avioeroa, asumuseroa tai avioliiton mitätöintiä koskevassa oikeudenkäynnissä, jota käsitellään *Supreme Courtissa*, sen voi toimittaa tämän oikeuden kirjaamoon.

15.2 Jos voin, miten tähän viranomaiseen tai järjestöön otetaan yhteyttä ja minkälaista apua voin saada?

Ks. edellinen kysymys.

16 Sitooko vuoden 2007 Haagin pöytäkirja tätä jäsenvaltiota?

Vuonna 2007 tehty Haagin pöytäkirja ei sido Gibraltaria, eikä sitä sen vuoksi sovelleta Gibraltariassa.

17 Jos vuoden 2007 Haagin pöytäkirja ei sido tätä jäsenvaltiota, mitä lakia elatusvaateisiin sovelletaan yksityisoikeutta koskevien sääntöjen mukaan? Mitkä ovat tähän lakiin sisältyvät kansainvälistä yksityisoikeutta koskevat säännöt?

Gibraltarin lainsäädäntöä sovelletaan kaikkiin asioihin, joista annetaan päätös Gibraltariassa.

18 Mitkä ovat elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen V luvussa tarkoitettua oikeuden saatavuutta rajat ylittävissä asioissa koskevat säännöt?

Mainituksessa asetuksessa säädetään toimenpiteistä, joiden tarkoituksena on helpottaa elatusapusaatavien perintää rajat ylittävissä tilanteissa. Nämä saatavat on syntyneet, koska henkilöllä on velvollisuus pitää huolta avun tarpeessa olevista perheenjäsenistään. Niissä voi olla kyse elatusavun maksamisesta lapselle tai entiselle puolisolle avioeron jälkeen.

Asetusta sovelletaan elatusvelvoitteisiin, jotka johtuvat perhesuhteesta; sukulaisuudesta; avioliitosta tai lankoudesta.

19 Minkälaisia toimenpiteitä jäsenvaltio on toteuttanut huolehtiakseen elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen 51 artiklassa kuvattujen tehtävien hoitamisesta?

EU:n elatusapuasetuksen soveltamisesta säädetään Gibraltarin elatusapulaisissa (*Maintenance act*). Keskusviranomaiseksi on nimetty oikeusministeriö, jonka yhteystiedot ovat

Minister for Justice,
Government of Gibraltar
Suite 771 Europort
Gibraltar

Puhelin: + 350 200 59267

Faksi: + 350 200 59271

Sähköposti: [✉ moj@gibraltar.gov.gi](mailto:moj@gibraltar.gov.gi)

Oikeusapua ja oikeudellista neuvontaa koskevassa laissa (*Legal Aid and Assistance Act*) säädetään aiheellisuus- ja tarveharkinnasta, jota sovelletaan oikeusavun myöntämiseen.

Tämä verkkosivu on osa [✉ Sinun Eurooppasi](#) -sivustoa.

[✉ Anna palautetta](#) sisällön hyödyllisyydestä.

This webpage is part of an EU quality network

Päivitetty viimeksi: 03/08/2021

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.